

Rəsmi statistik nəşr
Official statistical publication

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİ**

***THE STATE STATISTICAL
COMMITTEE OF THE REPUBLIC
OF AZERBAIJAN***

**Dayanıqlı
İnkişaf
Məqsədləri**

***Sustainable
Development
Goals***

**Bakı – 2022
*Baku –2022***

Nəşrdə “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”lə müəyyən olunmuş qlobal məqsəd və hədəflərin mahiyyəti izah edilir, onlara dair qlobal çağırışlar oxucuların diqqətinə çatdırılır, son on iki ildə (2010-2021) milli kontekstdə dayanıqlı inkişaf ilə bağlı tendensiyalar statistik göstəricilərlə təhlil edilərək müxtəlif qrafik və cədvəllərlə təsvir edilir.

Bu nəşrdə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Statistika Komissiyası tərəfindən müəyyən edilərək Baş Assambleyanın 2017-ci il 6 iyul tarixli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş qlobal göstəricilər sistemində əks olunan 108 Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi göstəricisi üzrə mövcud statistik məlumatlar təqdim olunmuşdur.

The essence of global goals and objectives defined in “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development” is explained in this publication, global challenges concerning them are brought to the attention of readers, and trends related to sustainable development in the national context are analyzed by statistical indicators and illustrated by various graphs and schedules over the last twelve years (2010-2021).

In this publication, current statistics are presented on the 108 Sustainable Development Goals indicators determined by the United Nations Statistical Commission approved by the General Assembly resolution of 6 July 2017.

Qeyd: Məcmuədə dərc olunan bəzi göstəricilər onların hesablanma metodologiyasında və istifadə edilən ilkin məlumatlarda baş vermiş dəyişikliklərlə əlaqədar dəqiqləşdirilə bilər.

Note: Some of the indicators published in the journal may be refined due to changes in their calculation methodology and baseline data used.

Xüsusi işarələr

“-” hadisə baş verməmişdir.

"0,0" məlumat çox kiçik rəqəmlə xarakterizə olunur.

“...” məlumat mövcud deyil.

Special characters

“- ” not applicable.

"0,0" data characterized by the least number.

"..." data not available.

© Azərbaycan Respublikasının
Dövlət Statistika Komitəsi 2022

© The State Statistical Committee
of the Republic of Azerbaijan 2022

MÜNDƏRİCAT CONTENTS

Ön söz.....	5
Foreword.....	
 Yoxsulluğun bütün formalarına hər yerdə son qoymaq.....	8
<i>End poverty in all its forms everywhere.....</i>	
 Aclığa son qoymaq, ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək, qidalanmanı yaxşılaşdırmaq və kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına dəstək vermək.....	21
<i>End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture.....</i>	
 Yaşından asılı olmayaraq hamının sağlam həyat tərzini təmin etmək və rifah halını yaxşılaşdırmaq.....	31
<i>Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages.....</i>	
 Hamı üçün inklüziv və bərabər keyfiyyətli təhsili təmin etmək və ömür boyu təhsil almaq imkanlarını dəstəkləmək.....	70
<i>Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.....</i>	
 Gender bərabərliyinə nail olmaq, bütün qız və qadınların hüquq və imkanlarını genişləndirmək.....	88
<i>Achieve gender equality and empower all women and girls.....</i>	
 Hamı üçün su və sanitariyaya əlçatanlığı və dayanıqlı idarə etməni təmin etmək...	104
<i>Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all...</i>	
 Hamının sərfəli, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji mənbələrinə çıxışını təmin etmək.....	114
<i>Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all.....</i>	
 Davamlı, inklüziv və dayanıqlı iqtisadi artımı, hamı üçün tam və məhsuldar məşğulluğu və layiqli işi təşviq etmək.....	120
<i>Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all.....</i>	
 Möhkəm infrastruktur yaratmaq, inklüziv və dayanıqlı sənayeləşməni təşviq etmək və innovasiyalara dəstək vermək.....	138
<i>Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation.....</i>	
 Ölkədaxili və ölkələrarası bərabərsizliyi azaltmaq.....	157
<i>Reduce inequality within and among countries.....</i>	
 Şəhər və yaşayış məntəqələrinin açıqlığını, təhlükəsizliyini, davamlılığını və ekoloji dayanıqlılığını təmin etmək.....	167
<i>Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable.....</i>	
 İstehsal və istehlakın səmərəli modellərinə keçidi təmin etmək.....	175
<i>Ensure sustainable consumption and production patterns.....</i>	

	İqlim dəyişikliyi və onun təsirlərinə qarşı mübarizə üzrə təcili tədbirlər görmək..... <i>Take urgent action to combat climate change and its impacts.....</i>	181
	Dayanıqlı inkişaf naminə okeanları, dənizləri və dəniz ehtiyatlarını qorumaq və onlardan səmərəli istifadə etmək..... <i>Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development.....</i>	186
	Yer ekosistemlərini mühafizə və bərpa etmək və onların səmərəli istifadəsinə dəstək vermək, meşələrdən səmərəli istifadə etmək, səhralaşmaya qarşı mübarizə aparmaq, torpaq degradasiyasını dayandırmaq, ona qarşı əks tədbirlər görmək və bioloji müxtəlifliyin itirilməsi prosesinin qarşısını almaq..... <i>Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss.....</i>	192
	Dayanıqlı inkişaf naminə dinc və inklüziv cəmiyyətləri təşviq etmək, hamının məhkəmə sisteminə əlyətərliyini təmin etmək və bütün səviyyələrdə effektiv, məsuliyyətli və inklüziv institutlar yaratmaq..... <i>Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels.....</i>	203
	Dayanıqlı inkişaf naminə qlobal əməkdaşlığı canlandırmaq və gücləndirmək..... <i>Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development.....</i>	219
	Statistik məlumatlara dair cədvəllər..... <i>Statistical data tables.....</i>	239

Ön söz *Foreword*

“Bizim siyasətimiz uzunmüddətli siyasətdir. Biz ölkəmizin gələcəyi, uzunmüddətli, dayanıqlı inkişafı haqqında düşünürük.”

İLHAM ƏLİYEV

“Our policy is a long-term policy. We think about the future, long-term and sustainable development of our country.”

ILHAM ALIYEV

Təbii resursların məhdudluğu, dünyada baş verən qloballaşma, əhali artımı, bərabərsizlik, ətraf mühitin çirklənməsi, qlobal istiləşmə, torpaqların degradasiyaya məruz qalması, təbii fəlakətlər və s. bu kimi bəşəriyyəti narahat edən problemlər mövcud ekosistemin dayanıqlılığını təhlükə altında qoyaraq, gələcək nəsillərin də inkişafını əngəlləyir. Bu kontekstdə dayanıqlı inkişaf naminə hamı üçün yoxsulluğa son qoyulması, düzgün qidalanma, sağlam həyat tərz, keyfiyyətli və inklüziv təhsil, gender bərabərliyi, təmiz enerji, su və sanitariya, eləcə də dayanıqlı istehlak və istehsal modellərinə keçidin, layiqli əmək və iqtisadi artımın təmin edilməsi, texnoloji innovasiyaların geniş tətbiqi, müasir infrastrukturun yaradılması, abad şəhərlərin qurulması, bərabərsizliyin azaldılması, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, su və torpaq ekosistemlərinin qorunması, sülhün təmin olunması, ədalətli və səmərəli institutların yaradılması kimi qlobal məqsədlərə çatmaq

Problems that concern mankind such as limited natural resources, globalization, population growth, inequality, environmental pollution, global warming, soil degradation, natural disasters and etc. hinder the development of future generations while endangering the sustainability of the existing ecosystem. In this context, achieving global goals such as eradication of poverty for all, healthy nutrition, healthy lifestyles, quality and inclusive education, gender equality, clean energy, water and sanitation, as well as ensuring the transition to sustainable consumption and production patterns, decent labor and economic growth, wider application of technological innovations, the creation of modern infrastructure and prosperous cities, the reduction of inequality, strengthening the fighting against climate change, the protection of water and land ecosystems, the maintenance of peace, the establishment of fair and efficient institutions, in order to achieve the sustainable development, require close collaboration at all

bütün səviyyələrdə sıx əməkdaşlıq tələb edir.

Resurslardan maksimum səmərəli istifadə və ətraf mühitin mühafizəsi yolu ilə gələcək nəsillərin ehtiyat mənbələrini tükətmədən bugünkü nəslin ehtiyacının ödənilməsi beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət mərkəzində dayanan əsas ümumbəşəri məqsəddir. Belə ki, Minilliyin İnkişaf Məqsədlərinin davamı olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (bundan sonra - BMT) Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə növbəti 15 il müddətinə insan inkişafı üçün son dərəcə əhəmiyyətli imkanların yaradılmasına, planetimizi qorumaqla qlobal inkişafın dayanıqlılığının təmin edilməsinə təkan verəcək 17 məqsəd və 169 hədəfdən ibarət “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik” (bundan sonra - “Gündəlik-2030”) təsdiq edilmişdir. Bu gündəlikdən irəli gələn vəzifələr dayanıqlı inkişaf üzrə yeni milli strategiyaların, proqramların və fəaliyyət planlarının hazırlanmasını, yüksək keyfiyyətli, aktual, etibarlı və daha müfəssəl məlumatların toplanmasını, milli şərait və prioritetlərə uyğun olaraq vətəndaş cəmiyyəti, dövlət və özəl sektor, habelə digər maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi ilə dayanıqlı inkişaf sahəsində əldə olunacaq tərəqqinin izlənməsinə imkan verən sistemli və müntəzəm statistik qiymətləndirməni zəruri edir.

Bu çağırışlar nəzərə alınaraq, “Gündəlik-2030”un icra vəziyyətinin monitorinq və qiymətləndirilməsi üçün BMT-nin Statistika Komissiyasının 48-ci sessiyasında 244 göstəricidən ibarət qlobal göstəricilər sistemi müəyyən edilmiş və BMT Baş Assambleyasının 90-cı plenar sessiyasının 6 iyul 2017-ci il tarixli qətnaməsi ilə təsdiq edilmişdir. Statistika Komissiyasının növbəti illərdə keçirilən sessiyalarında qlobal göstəricilər sistemində edilmiş dəyişikliklər nəticəsində DİM göstəricilərinin sayı 248-ə çatdırılmış, bəzi göstəricilərin adı yeni redaksiyada verilmişdir. “Gündəlik-2030”dan irəli gələn öhdəliklərin ölkəmizdə milli səviyyədə yerinə yetirilməsi üçün dövlət orqanlarının üzərinə düşən vəzifələrin icrasının əlaqələndirilməsi məqsədilə

levels.

Maximum effective use of resources and meeting the needs of today's generation without exhausting the resources of future generations is the main universal goal that is in the focus of the international community. According to the United Nations (UN) General Assembly Resolution A/RES/70/1 of September 25, 2015, as a continuation of the Millennium Development Goals, The 'Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development' (hereinafter referred to as 'Agenda 2030'), which consist of 17 targets and 169 goals which will help creating extremely important opportunities for human development for the next 15 years and support global sustainability while preserving our planet, was approved. Tasks arising from this agenda necessitate development of new national strategies, programs and action plans for sustainable development, the collection of high-quality, actual, reliable and more comprehensive information, systematic and regular statistical evaluation which give opportunity through the tracking the progress made in the area of sustainable development while the involving civil society, the public and private sectors, as well as other stakeholders, in accordance with national conditions and priorities.

Taking into account these challenges, for monitoring and evaluating the implementation of the “Agenda-2030” at the 48th session of the UN Statistical Commission a global indicator framework consist of 244 indicators has established and approved by the resolution of the 90th plenary session of the UN General Assembly on July 6, 2017. As a result of the changes made to the system of global indicator framework in the sessions of the Statistical Commission in the following years, the number of SDG indicators was reached 248, the name of some indicators are given in the new edition. Due to coordinate the implementation of the tasks assigned to state bodies for the fulfillment of commitments from the “Agenda- 2030” at the national level in our country according to the Decree of the President of the Republic of

“Azərbaycan Respublikasının Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurasının yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 oktyabr tarixli Fərmanına uyğun olaraq 2030-cu ilədək global məqsəd və hədəflər üzrə Azərbaycan üçün əhəmiyyət kəsb edən milli prioritetlər və onlara dair göstəricilər müəyyən edilməli, ölkədə sosial-iqtisadi sahələri əhatə edən dövlət proqramlarının və strategiyaların Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri (bundan sonra - DİM) ilə uzlaşdırılması təmin edilməli, həmçinin DİM-ə nail olunmasına dair göstəricilər üzrə statistik məlumatlar əsasında hər ilin yekunu ilə bağlı hesabat hazırlanmalı və ölkə başçısına təqdim olunmalıdır.

Bu işdə DİM-ə nail olunmasına dair göstəricilər üzrə statistik məlumatların toplanması, işlənilməsi və istifadəçilərə çatdırılması Dövlət Statistika Komitəsinin üzərinə düşən əsas vəzifələrdən biridir. Bu məqsədlə, 2018-ci ildən etibarən Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən ”Dayanıqlı inkişaf Məqsədləri:statistik icmal” adlı illik statistik məcmuə nəşr olunur.

Azerbaijan dated October 6, 2016 "On the establishment of the National Coordination Council for Sustainable Development of the Republic of Azerbaijan" by 2030, national priorities and targets for Azerbaijan on global goals and objectives should be identified, ensuring the alignment of state programs and strategies covering socio-economic sectors with the Sustainable Development Goals, also, at the end of each year, report related to information about statistical indicators for achieving SDG should be prepared and submitted to the head of state.

Gathering, processing and disseminating statistical data on the achievement of the SDG is one of the main tasks of the State Statistical Committee. For this purpose, from 2018, the State Statistics Committee publishes an annual statistical yearbook named "Sustainable Development Goals: statistical review".

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

Yoxsulluğun bütün formalarına hər yerdə son qoymaq

End poverty in all its forms everywhere

Yoxsulluq davamlı yaşayışı təmin etmək üçün gəlir və istehsal resurslarının çatışmazlığından daha geniş anlayışdır. Onun təzahürlərinə aclıq və qidasızlıq, təhsilə və digər əsas xidmətlərə məhdud çıxış imkanları, sosial ayrı-seçkilik və təcridolunma, eləcə də qərarların qəbul edilməsində iştirakın olmaması daxildir.

2000-ci ildən 2018-ci ilədək qlobal yoxsulluq səviyyəsinin yarıdan çox azalmasına baxmayaraq, dünyanın inkişaf etməkdə olan ölkələrində hələ də hər on nəfərdən biri yoxsulluq içərisində yaşayır. Kəskin yoxsulluq səviyyəsi daha çox kiçik, fəvqəladə vəziyyətdə və münafişə içində olan ölkələrdə aşkar olunur.

Dayanıqlı iş yerlərinin və bərabərliyin təşviq edilməsini təmin etmək üçün iqtisadi inkişaf inklüziv xarakter daşmalıdır. Fəlakətlərin sosial-iqtisadi inkişafı ləngitdiyini və bununla da yoxsulluğu artırdığını nəzərə alaraq, fəlakətə məruz qalan ölkələrin üzləşdikləri iqtisadi risklərin azaldılması istiqamətində dəstəyin təmin edilməsi üçün sosial müdafiə sistemlərinin tətbiqi zəruridir. Bu sistemlər fəlakət zamanı gözlənilməz iqtisadi itkilərə məruz qalan əhəlinin qarşılaşdığı problemlərin həll edilməsinə kömək edəcək və nəticədə ən yoxsul ərazilərdə belə kəskin yoxsulluğa son qoyulmasına nail olunacaqdır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT)

Poverty is a broader understanding than the lack of income and productive resources to ensure sustainable livelihoods. Its manifestations include hunger and malnutrition, limited access to education and other basic services, social discrimination and exclusion as well as the lack of participation in decision-making.

While global poverty rates have been cut by more than half from 2000 to 2018, one in ten people in developing regions still lives in poverty. High poverty rates are often found in small, fragile and conflict-affected countries.

Economic development must be inclusive in order to promote decent work and equality. Considering that socio-economic development has slowed down due to disasters and thus increases poverty, social protection systems need to be implemented in order to provide support for reducing the economic risks faced by the disaster-prone countries. These systems will help to solve the problems faced by the population in the aftermath of the disaster, which will result in the elimination of such extreme poverty in the poorest areas.

The United Nations report notes that from 2015 to 2018, extreme poverty rate in the world declined to a record level, from 10,1 percent to 8,6 percent, and with it, the number of people living on less than \$1,90 per day dropped from

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

hesabatında qeyd olunmuşdur ki, 2015-ci ildən 2018-ci ilədək dünyada ifrat yoxsulluq səviyyəsi rekord həddə azalaraq 10,1 faizdən 8,6 faizə düşmüş və bununla da, gündəlik gəliri 1,90 ABŞ dollarından aşağı olan əhəlinin sayı 740 milyon nəfərdən 656 milyon nəfərədək azalmışdır. Bununla belə, COVID-19 pandemiyası bu nailiyyətə ciddi zərbə vurmuş və ifrat yoxsulluq səviyyəsi 2019-cu ildəki 8,3 faizdən 2020-ci ildə 9,2 faizə yüksəlmişdir. Bu, 1998-ci ildən bu yana ilk artım, 1990-cı ildən bu yana isə ilk kəskin artımdır. Pandemiya dünyada əlavə olaraq 93 milyon insanı ifrat yoxsulluq səviyyəsində yaşamağa düçar etmişdir. 2020-ci ildə işləyən əhali arasında ifrat yoxsulluq səviyyəsi 2019-cu ildəki 6,7 faizdən 7,2 faizə qalxmışdır.

Pandemiya, qiymət artımı və Ukrayna müharibəsinin 2022-ci ilin sonunadək əlavə olaraq 95 milyon insanın da ifrat yoxsulluq səviyyəsində yaşamasına səbəb olacağı proqnozlaşdırılır. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, 2030-cu ilədək dünyada ifrat yoxsulluğun ləğvi mümkün görünür¹.

DİM 1 2030-cu ilədək hər yerdə ifrat yoxsulluğa son qoyulmasını, milli anlayışlara uyğun olaraq yoxsulluğun bütün formalarında yaşayan kişilərin, qadınların və uşaqların xüsusi çəkisinin ən azı yarıya qədər azaldılmasını, milli səviyyədə hamı üçün sosial müdafiə sistemlərinin tətbiqi və müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsini, habelə yoxsul və aztəminatlıların əhəmiyyətli dərəcədə sosial müdafiə sistemləri ilə əhatəsini nəzərdə tutur.

Bu da, öz növbəsində, bütün təzahürləri baxımından yoxsulluğa son qoymağa yönələn proqramların və siyasətlərin həyata keçirilməsini, habelə yoxsullara yönələn və gender məsələlərinə həssaslıqla yanaşılan strategiyalar əsasında güclü siyasi çərçivələrin yaradılmasını zəruri edir².

740 million to 656 million. However, COVID-19 has made a severe dent in that progress and extreme poverty rate increased from 2019 to 2020, from 8,3 percent to 9,2 per cent.

This is the first rise in extreme poverty since 1998 and the largest since 1990. An additional 93 million people worldwide were pushed into extreme poverty because of the pandemic. In 2020, the extreme poverty rate among the working population increased from 6,7 percent in 2019 to 7,2 percent.

It is predicted that, pandemic, price increases and the war in Ukraine will push an additional 95 million people into extreme poverty by the end of 2022¹.

SDG 1 aims to eradicate extreme poverty for all people everywhere, to reduce at least by half the proportion of men, women and children living in poverty in all its dimensions according to national definitions, to implement nationally appropriate social protection systems and measures for all, as well as to achieve substantial coverage of the poor and the vulnerable by social protection systems.

In this turn, implementation of programs and policies aimed at ending poverty in all its manifestations, as well as creating strong policy frameworks based on strategies that are focused on the poor and are sensitive to gender issues are essential².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli A/RES/70/1, nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

1.1.1 Beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi

1.1.1 Proportion of population below the international poverty line

Hazırda “Beynəlxalq yoxsulluq həddi” 2011-ci il üzrə beynəlxalq qiymətlərə əsasən gündəlik 1,90 dollar səviyyəsində müəyyən olunmuşdur. Bu göstərici 2011-ci il üzrə beynəlxalq qiymətlərə əsasən gündəlik gəliri 1,90 dollardan az olan əhəlinin ümumi əhəliyə nisbətinin 100-ə hasili kim hesablanır.

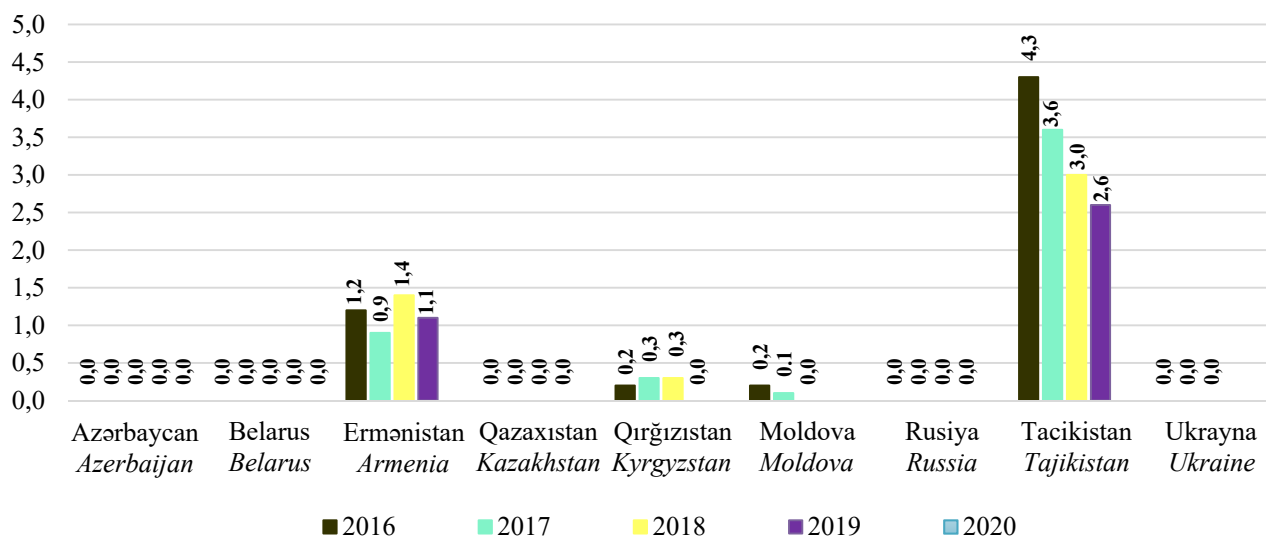
2015-2021-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi 0,0 faiz təşkil etmişdir.

The “international poverty line” is currently set at \$1,90 a day at 2011 international prices. This indicator is defined as the number of the population living on less than \$1,90 a day at 2011 international prices divided by the total population multiplied by 100.

In 2015-2021 years the share of the population living below the international poverty line in The Republic of Azerbaijan was 0,0 percent.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi Comparison of the indicator among the CIS countries

Beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population living below the international poverty line, in percentage

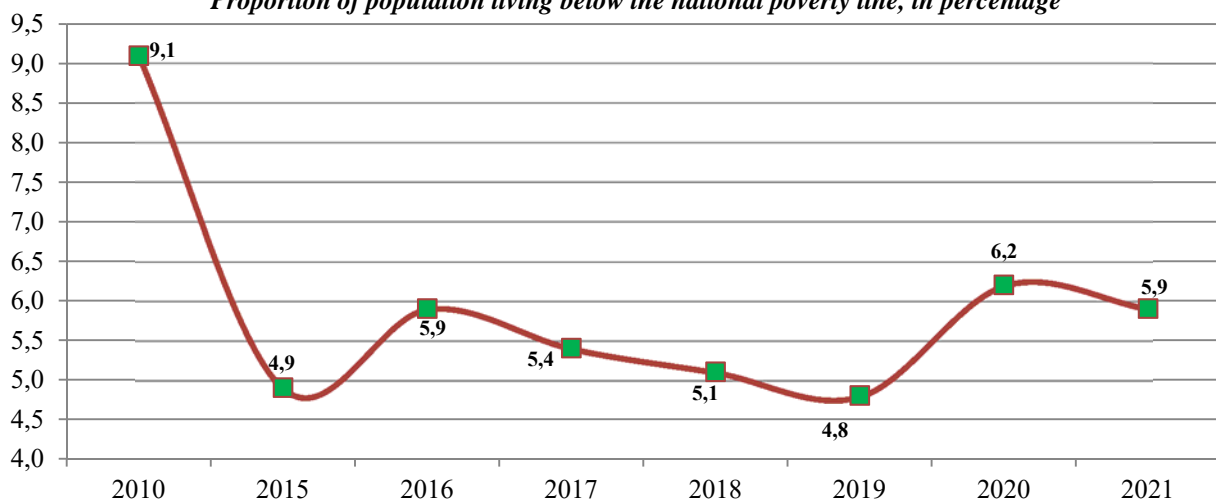
1.2.1 Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə

1.2.1 Proportion of population living below the national poverty line, by sex

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhalinin xüsusi çəkisi milli yoxsulluq dərəcəsini ölçür. Milli yoxsulluq dərəcəsi milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhalinin ümumi əhaliyə faiz nisbəti kimi hesablanır. Milli yoxsulluq həddi ölkədə hər il təsdiq edilən əhalinin müxtəlif qrupları üzrə yaşayış minimumu əsasında müəyyən edilir. Yaşayış minimumu minimum istehlak səbətinin dəyəri və icbari ödənişlərin cəmindən ibarət sosial normadır³.

The proportion of population living below the national poverty line measures the national poverty rate. The national poverty rate is calculated as the percentage of the population living below the national poverty line to total population. The national poverty line is based on the subsistence minimum for different groups of the population approved annually in the country. Subsistence minimum is a social norm, which is the sum of the cost of minimum consumer basket and the amount of compulsory payments³.

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhalinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population living below the national poverty line, in percentage

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan ölkə əhalisinin xüsusi çəkisi 2010-cu ildəki 9,1 faizdən azalaraq 2015-ci ildə 4,9 faiz səviyyəsinə düşmüş, 2016-cı ildə 1,0 faiz bəndi artmış, sonrakı 3 il ərzində hər il ardıcıl olaraq 0,3 faiz bəndi azalaraq 2019-cu ildə 4,8 faiz səviyyəsinə enmişdir. Göstəricinin qiyməti 2020-ci ildə COVID-19 pandemiyası səbəbindən artsa da, 2021-ci ildə yenidən azalmış və 5,9 faiz (kişilər üzrə 5,9 faiz, qadınlar üzrə isə 6,0 faiz) səviyyəsinə enmişdir.

Göstərici 2021-ci il üzrə şəhər yerlərində 4,3 faiz, kənd yerlərində isə 7,8 faiz təşkil etmişdir.

The proportion of the country's population living below the national poverty line decreased from 9,1 percent in 2010 to 4,9 percent in 2015, rose by 1,0 percentage points in 2016, and decreased by 0,3 percentage points every year for the next 3 years, and decreased by a percentage point to 4,8 percent in 2019. Although the indicator increased in 2020 due to the COVID-19 pandemic, it decreased again in 2021 to 5,9 percent (5,9 percent for men and 6,0 percent for women).

In 2021, the indicator was 4,3 percent in urban areas and 7,8 percent in rural areas.

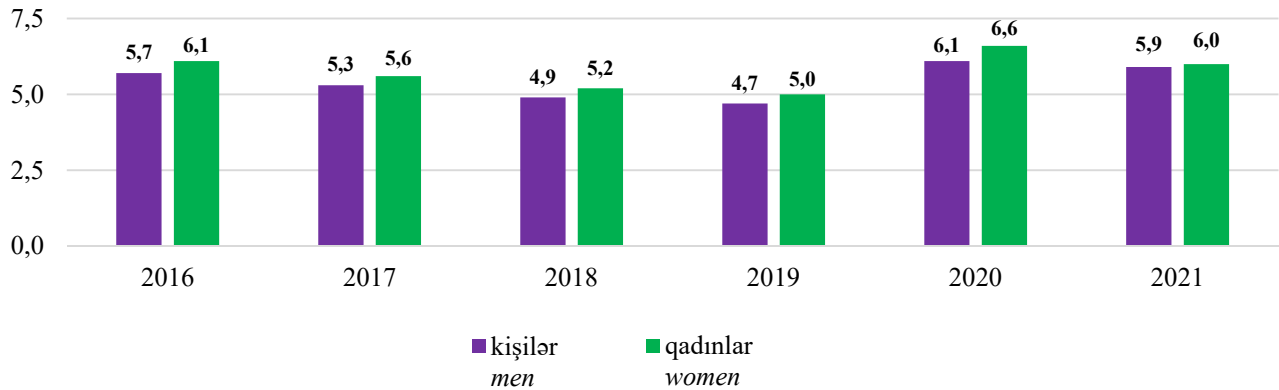
³ <http://www.e-qanun.az/framework/5518>

1. YOXSULLUĞA SON

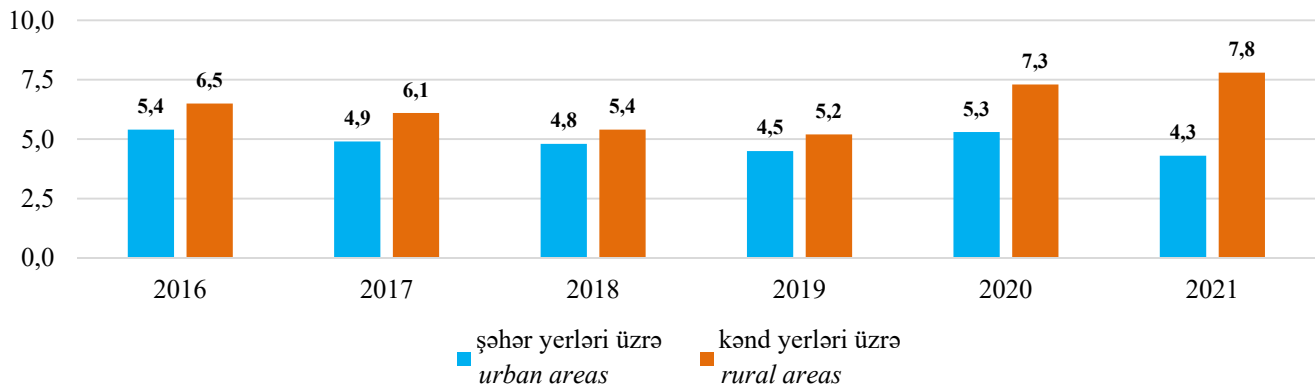
1. NO POVERTY

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of population living below the national poverty line, by sex, in percentage

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of population living below the national poverty line, by location, in percentage

1. YOXSULLUĞA SON

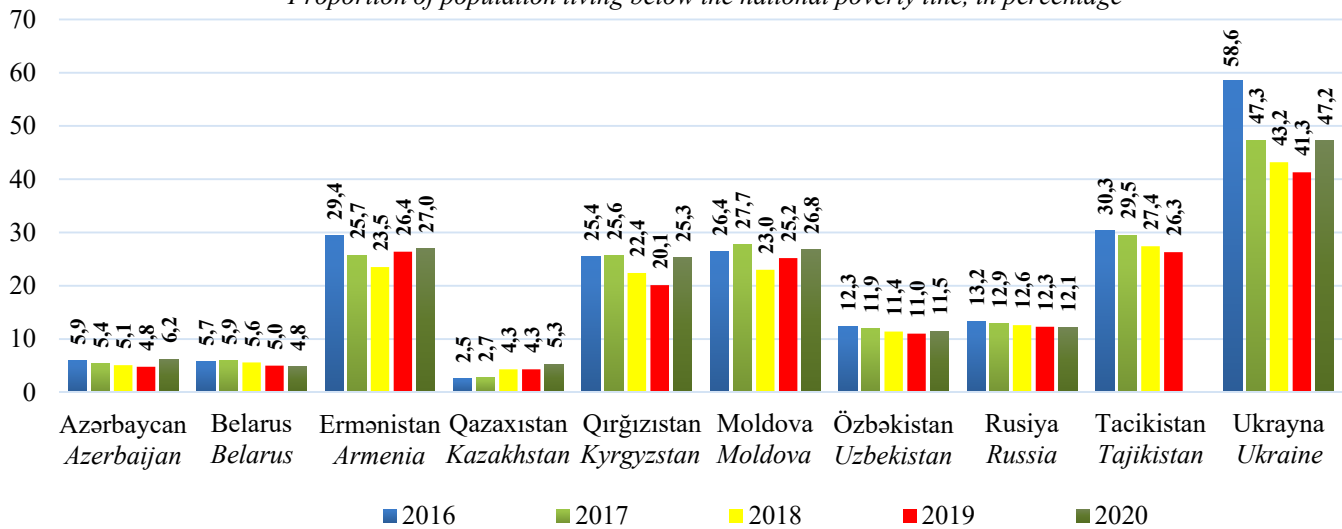
1. NO POVERTY

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population living below the national poverty line, in percentage

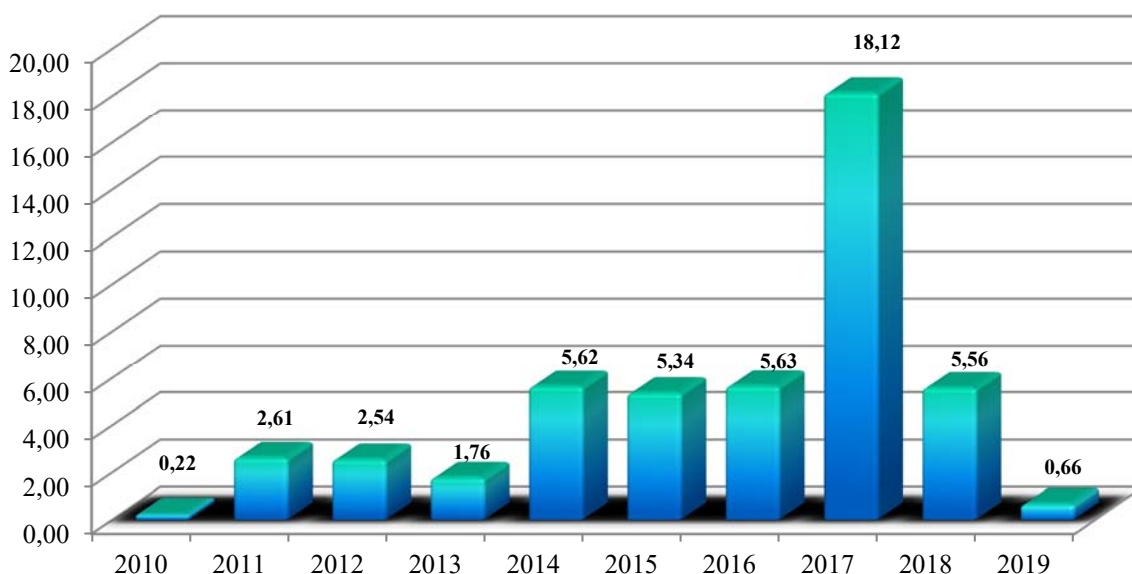
1.3.1 İşsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə⁴

1.3.1 Proportion of unemployed population receiving unemployment insurance benefits, by sex⁴

İşsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi işsizlikdən sığorta ödənişi alan şəxslərin sayının Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır. İşsizlik - iqtisadi fəal əhalinin müəyyən hissəsinin öz iş qüvvəsini tətbiq edə bilmədiyini əks etdirən sosial-iqtisadi hadisədir.

The proportion of unemployed persons receiving unemployment insurance benefits is calculated as the number of persons received unemployment benefits divided by the total number of unemployed persons registered in local offices of the State Employment Agency multiplied by 100. Unemployment is a socio-economic phenomenon that reflects the inability of using certain economically active population's labor force.

İşsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of unemployed population receiving unemployment insurance benefits, in percentage

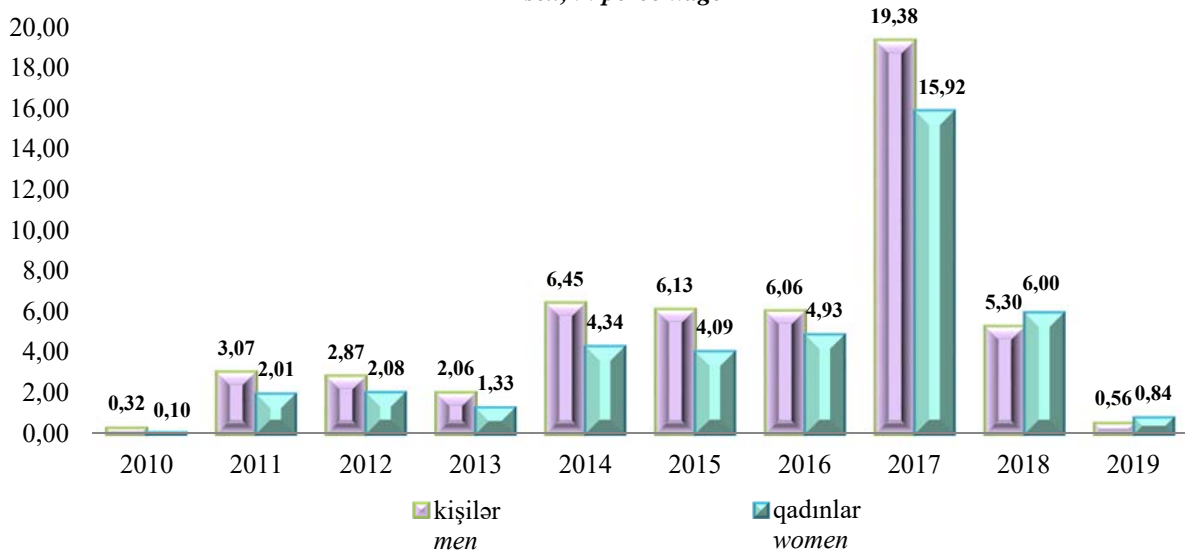

⁴ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “1.3.1 Sosial müdafiə səviyyələri (sistemləri) ilə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, uşaqlar, işsizlər, ahıllar, əlillər, hamilə qadınlar, yeni doğulanlar, istehsalat xəsarəti alanlar, yoxsul və aztəminatlıları ayırmaqla” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁴ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “1.3.1 Proportion of population covered by social protection floors/systems, by sex, distinguishing children, unemployed persons, older persons, persons with disabilities, pregnant women, newborns, work-injury victims and the poor and the vulnerable”. The indicator is based on official statistics and presented in publication in the national context.

İşsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of unemployed population receiving unemployment insurance benefits, by sex, in percentage

Hesablamalar göstərir ki, 2010-cu ilə nisbətən 2019-cu ildə Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin sayı⁵ 42306 nəfər (kişilər üzrə 28646 nəfər, qadınlar üzrə 13660 nəfər) artmışdır. İşsizlikdən sığorta ödənişi alanların sayı⁶ isə 453 nəfər artaraq 2019-cu ilin sonuna 540 nəfərə çatmışdır (bunlardan 52,4 faizi kişilər, 47,6 faizi qadınlar olmuşdur). Ümumilikdə, 2020-ci ilin əvvəlinə Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında qeydiyyatda alınmış 81272 nəfər işsiz şəxsin 62,3 faizini kişilər, 37,7 faizini isə qadınlar təşkil etmişdir.

İşsizlikdən sığorta ödənişi alanların sayına yaş üzrə bölgədə nəzər salsaq görürük ki, 2019-cu ildə müavinət alanların yalnız 7,8 faizi və ya 42 nəfəri 15-29 yaşda olanlar, 92,2 faizi və ya 498 nəfəri isə 30 və yuxarı yaşda olanların payına düşür.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgüyə gəldikdə isə, 2019-cu il üzrə işsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi ən çox Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda (1,44 faiz) qeydə alınmışdır.

Estimates show that, compared to 2010 in 2019 years the number of persons registered in local offices of the State Employment Agency⁵ increased by 42306 persons (28646 for men and 13660 for women). The number of persons receiving unemployment insurance benefits⁶ increased by 453 persons and amounted to 540 persons (52,4 percent from them were men, and 47,6 percent were women) at the end of 2019. Generally, by the beginning of 2020, of 81272 persons registered in local offices of the State Employment Agency 62,3 percent were men and 37,7 percent were women.

If we look at the number persons receiving unemployment insurance benefits by age, we see that in 2019, only 7,8 percent or 42 people are aged 15-29, 92,2 percent or 498 people are aged 30 and over.

Regarding to economic regions disaggregation, in 2019, the highest level of proportion of unemployed population receiving unemployment insurance benefits was registered in Eastern Zangazur economic region (1,44 percent).

⁵ 2010-2018-ci illər üzrə olan məlumatlar Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında işsiz statusu verilmiş şəxslərin sayını ifadə edir.

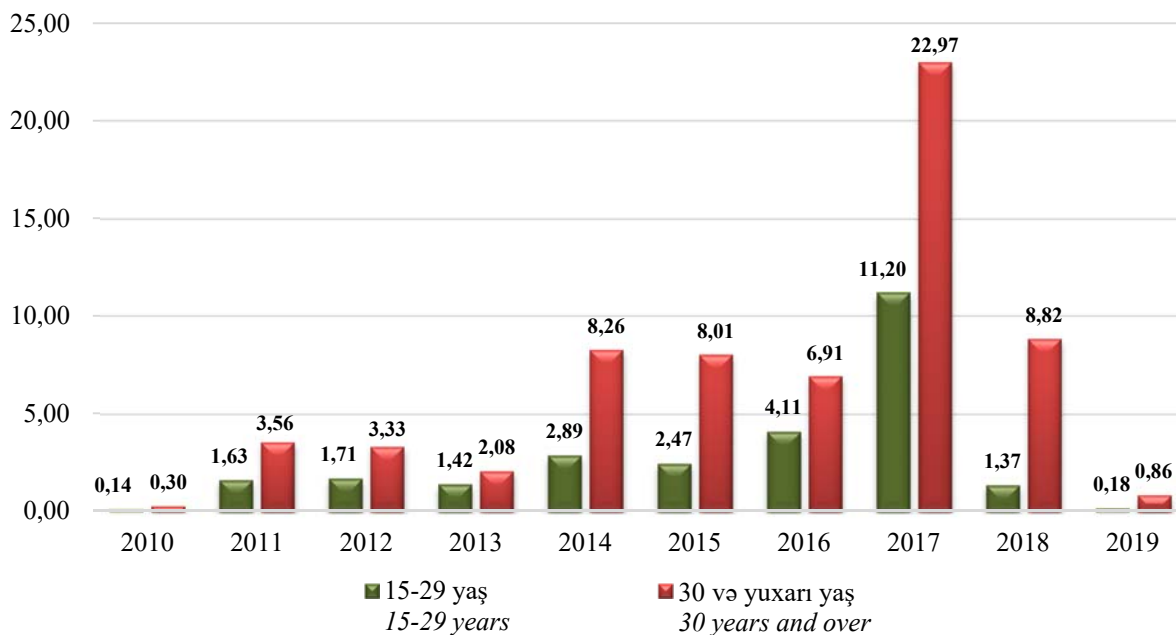
⁵ Data regarding to 2010-2018 indicates the number of persons received unemployment status in local offices of the State Employment Agency.

⁶ 2010-2017-ci illər üzrə olan məlumatlar işsizliyə görə müavinət alanların sayını ifadə edir.

⁶ Data regarding to 2010-2017 indicates the number of persons receiving unemployment benefits.

İşsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi, yaş üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of unemployed population receiving unemployment insurance benefits, by age, in percentage

Qeyd: 2010-2018-ci illər üzrə olan məlumatlar Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında işsiz statusu verilmiş şəxslərin ümumi sayında işsizliyə görə müavinət alanların xüsusi çəkisini, 2019-cu il üzrə olan məlumatlar isə qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin ümumi sayında işsizlikdən sığorta ödənişi alanların xüsusi çəkisini əks etdirir.

Note: Data regarding to 2010-2018 reflects the proportion of unemployed persons receiving unemployment benefits in the total number of persons received unemployment status in local offices of the State Employment Agency and data regarding to 2019 reflects the proportion of unemployed persons receiving unemployment insurance benefits in the total number of unemployed persons registered in local offices of the State Employment Agency.

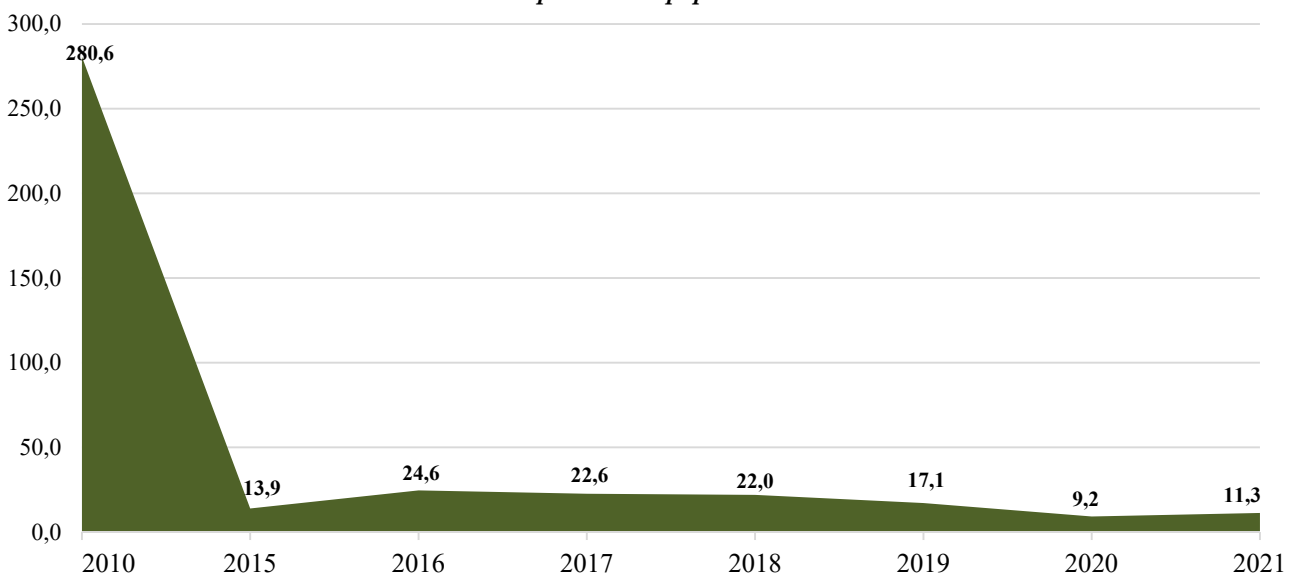
1.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə⁷

1.5.1 Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population⁷

Ölkə əhalisinin iqlimlə əlaqəli ekstremal hadisələrə və digər iqtisadi, sosial və ekoloji sarsıntı və fəlakətlərə davamlılıq, məruz qalma və həssaslıq səviyyəsini ölçmək üçün bilavasitə fəlakət nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici fəlakət zamanı və ya ondan dərhal sonra həyatını itirmiş, xəstəliyə tutulmuş, xəsarət almış və ya sağlamlığına digər zərər dəymiş, xilas edilmiş və təxliyə olunmuş insanların əhalinin hər 100000 nəfərində sayını əks etdirir.

For measuring the level of resilience, exposure and vulnerability of the country's population to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters indicator is used. This indicator reflects the number of people who died during the disaster or directly after, had suffered injury, illness or other health effects, rescued persons and evacuated persons per 100000 population.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 population

2010-2021-ci illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq 280,6-dan 11,3-dək enmişdir.

In 2010-2021, the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population declined significantly from 280,6 to 11,3.

⁷ Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində “1.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, itkin düşmüş və birbaşa zərər çəkmiş şəxslərin əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə inzibati məlumatlar əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁷ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “1.5.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100000 population”. The indicator is based on administrative data and presented in publication in the national context.

1. YOXSULLUĞA SON

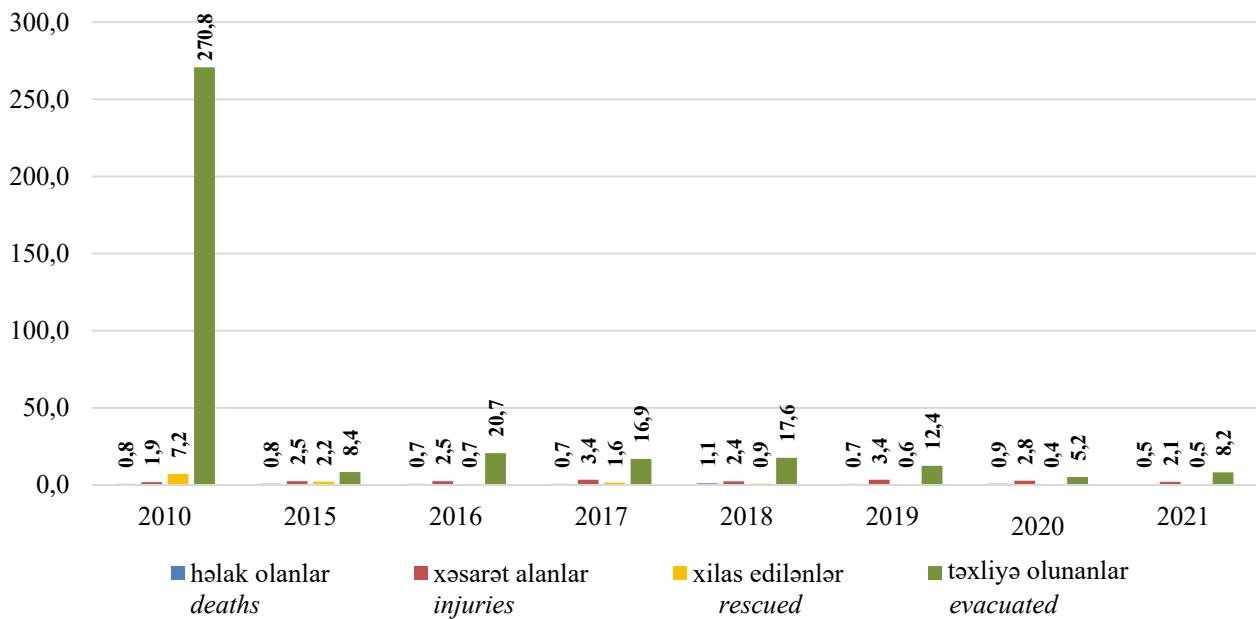
1. NO POVERTY

2021-ci ildə fəlakətlər nəticəsində 55 nəfər həlak olmuş, 206 nəfər xəsarət almış, 821 nəfər təxliyə olunmuş, 51 nəfər isə xilas olunmuşdur.

As a result of attributed to disaster, 55 persons died, 206 persons were injured, 821 persons were evacuated and 51 persons were rescued in 2021.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkən növləri üzrə, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi
Source: The Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

1.a.2 Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə (təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat) çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi

1.a.2 Proportion of total government spending on essential services (education, health and social protection)

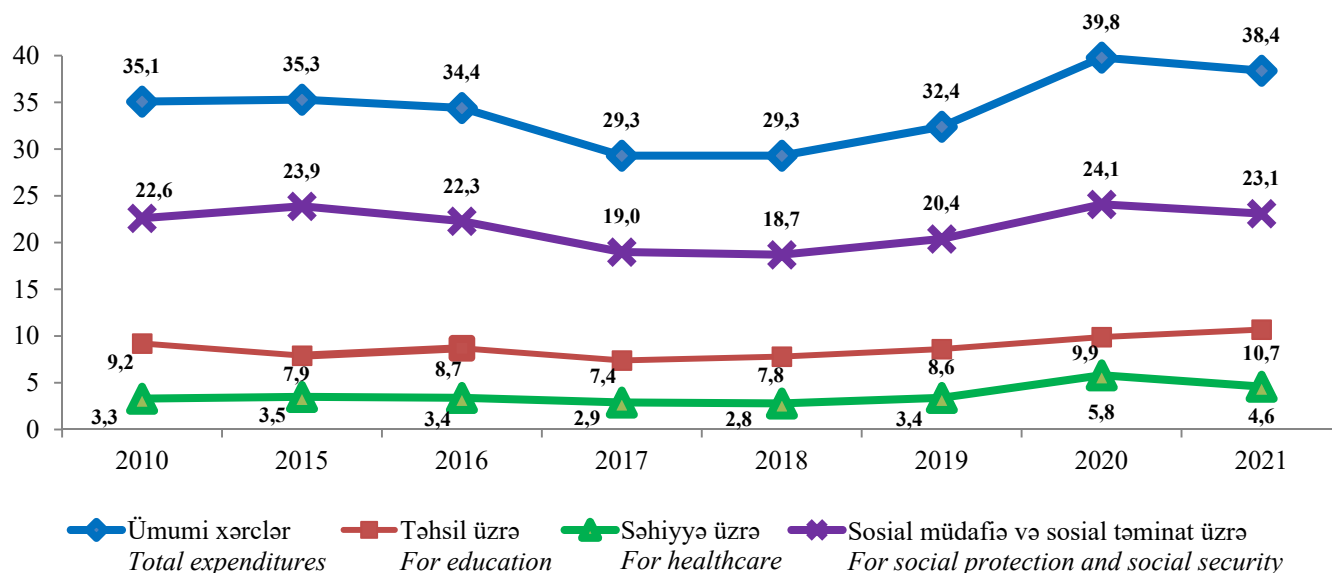
Qlobal səviyyədə əhalinin sosial ehtiyaclarının ödənilməsi, təhsilin və səhiyyənin inkişaf etdirilməsi, vətəndaşların sosial müdafiəsinin və sosial təminatının gücləndirilməsi dövlətin mühüm funksiyası hesab olunur. Eyni zamanda, təhsil, elm, mədəniyyət və incəsənət, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat kimi sahələrin istehsalın artımına mühüm təsiri vardır.

Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi göstəricisi təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminata çəkilən xərclərin ümumi dövlət xərclərindəki payını əks etdirir. Sözügedən göstərici Azərbaycan Respublikasının vahid büdcə təsnifatının müvafiq maddələrinə uyğun olaraq təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat sahələrinin maliyyələşdirilməsinə çəkilən xərclərin dövlət büdcəsinin ümumi xərclərinə nisbəti kimi faizlə hesablanır.

Globally, it is believed that the most important function of the state is to meet the social needs of the population, the development of education and health, and the strengthening of social protection and social security of citizens. At the same time, education, science, culture and art, health, social security and social protection, which are part of the non-production sphere, have important implications for the development of production.

The proportion of total government spending on essential services indicator reflects the share of the spending on education, health, social protection and social security in the total government spending. This indicator is calculated as a percentage of expenditure on financing of education, health, social protection and social security to the total expenditures of the state budget in accordance with the relevant articles of the Unified Budget Classification of the Republic of Azerbaijan.

Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi, faizlə*
Proportion of total government spending on essential services, in percentage*

2010-cu illə müqayisədə, ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi 2021-ci ildə 3,3 faiz bəndi artaraq 38,4 faiz səviyyəsində qərarlaşmışdır.

Compared to 2010, in 2021 the proportion of total government spending on essential services increased by 3,3 percentage points and appointed to 38,4 percent.

* icmal büdcənin xərcləri

* spendings from the consolidated budget

1. YOXSULLUĞA SON

1. NO POVERTY

Baxılan dövrdə təhsil xərcləri 1242,6 milyon manatdan 3214,6 milyon manatadək, səhiyyə xərcləri 439,9 milyon manatdan 1389,3 milyon manatadək, sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri isə 3053,8 milyon manatdan 6915,1 milyon manatadək artmışdır.

During the reviewed period, the amount of expenditures on education increased from 1242,6 million manats to 3214,6 million manats, on health increased from 439,9 million manats to 1389,3 million manats, and on social protection and social security increased from 3053,8 million manats to 6915,1 million manats.

2 ACLIĞA SON

Aclığa son qoymaq, ərzaq təhlükəsizliyini təmin etmək, qidalanmanı yaxşılaşdırmaq və kənd təsərrüfatının dayanıqlı inkişafına dəstək vermək
End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture

2 ZERO HUNGER

Hər bir insanın zəruri ərzaq ehtiyaclarının ödənilməsi üçün aclıq və zəif qidalanma hallarının aradan qaldırılması cəmiyyətin inkişafının istər ilkin, istərsə də yeni mərhələsinin əsas çağırışlarından biridir. Düzgün qidalanmama nəinki insan sağlamlığına pis təsirlə nəticələnir, eyni zamanda dolayısı ilə təhsil və məşğulluq kimi digər sosial sahələrin inkişafında geriləməyə səbəb olur.

BMT-nin açıqladığı statistik məlumatlara əsasən 2014-cü ildən başlayaraq dünyada aclıqla üzləşmiş və ya ərzaq təhlükəsizliyinin olmaması səbəbindən əziyyət çəkən insanların sayı artmaqdadır. COVID-19 pandemiyası isə vəziyyəti daha da ağırlaşdırmışdır: 2021-ci ildə aclıq problemi ilə üzləşənlər 2019-cu ilə nəzərən 150 milyon nəfər artmışdır. Nəticədə dünyada təxminən hər 10 nəfərdən biri aclıqdan əziyyət çəkmişdir. Bununla yanaşı, 2021-ci ildə planetin əhalisinin üçdə birinə qədər (2,3 milyard nəfər) tələblərə cavab verən qida məhsullarına müntəzəm çıxış imkanından məhrum olmuşdur ki, bu da pandemiyanın başlanğıc dövrü ilə müqayisədə 350 milyon nəfər çoxdur. Xüsusilə sub-Saxara Afrikası, Mərkəzi və Cənubi Asiya, Latın Amerikası və Karib hövzəsi ölkələri bu məsələdə artan dinamikaya malikdirlər.

Elimination of hunger and malnutrition to meet the nutritional needs of each individual is one of the main challenges of both early and new stages of development of society. Malnutrition not only results in poor health, but also indirectly causes lagging in development of other social areas such as education and employment.

According to statistics provided by the UN since 2014, the number of people going hungry and suffering from food insecurity has been on the rise. The COVID-19 pandemic exacerbated the situation more. The number of people facing hunger increased 150 million more people in 2021 than in 2019. In result, an estimated 1 in 10 people worldwide are suffering from hunger. In addition, nearly 1 in 3 (2,3 billion people) were moderately or severely food insecure in 2021, meaning they lacked regular access to adequate food. This represents an increase of almost 350 million people since the beginning of the pandemic. Especially the countries of sub-Saharan Africa, followed by Central and Southern Asia, and Latin America and the Caribbean have a growing dynamic in this issue.

Another threat to the food security of the world population is the Ukraine-Russia war. These two countries supply 30 percent and 20

Planetin əhalisinin ərzaq təhlükəsizliyi üçün daha bir təhlükə Ukrayna-Rusiya müharibəsi hesab olunur. Dünya üzrə buğda ixracının 30 faizi, qarğıdalı ixracının 20 faizi, günəbaxandan hazırlanan məhsulların ixracının 80 faizi bu iki ölkənin payına düşür. Pandemiya və hərbi konfliktlər, eləcə də iqlim dəyişiklikləri kimi global problemlər fonunda 2030-cu ilədək dünyada aclığın ləğvi istiqamətindəki səylər yetərsiz qala bilər¹.

Hal-hazırda aclıqdan əziyyət çəkən insanları və 2050-ci ilə qədər aclıqdan əziyyət çəkəcəyi gözlənilən əlavə 2 milyard insanı qidalandırmaq üçün global ərzaq və kənd təsərrüfatı sisteminin əsaslı dəyişdirilməsinə ehtiyac vardır. Kənd yerlərinin inkişafına və ətraf mühitin qorunmasına, kiçik fermer təsərrüfatlarının inkişafına dəstək verməklə hamı üçün kifayət qədər qidalandırıcı ərzaq təmin edilə və layiqli gəlir yaradıla bilər.

DİM 2 aclığa son qoyulmasını və hamının il boyu təhlükəsiz və kifayət qədər ərzağa əlyetərliliyinin təmin edilməsini, 5 yaşadək uşaqlarda inkişafdan qalma halları ilə bağlı vacib məsələlərin həllini nəzərdə tutur. Belə çağırışlara adekvat cavab vermək torpağa, digər istehsal resurslarına, müvafiq biliklərə və maliyyə xidmətlərinə təhlükəsiz və bərabər çıxışın təmin edilməsi yolu ilə ərzaq məhsulları istehsal edən kiçik istehsalçıların, xüsusilə də qadınların, ailə kəndli təsərrüfatlarının, fermerlərin və balıqçılıq təsərrüfatlarının məhsuldarlığının və gəlirlərinin ikiqat artırılması, ərzaq malları bazarlarında ərzağın qiymətində baş verən kəskin dəyişkənliklərin məhdudlaşdırılması üçün ərzaq ehtiyatlarına dair informasiyaya vaxtılı-vaxtında çıxış imkanının təmin edilməsi ilə mümkündür.

Bu da öz növbəsində, dayanıqlı ərzaq məhsulları istehsalı sistemlərinin formalaşdırılmasını, iqlim dəyişikliyinə, kəskin hava şəraitinə, quraqlığa, daşqınlara və s. təbii fəlakətlərə uyğunlaşma potensialının gücləndirilməsini, torpağın keyfiyyətini tədricən artıran dayanıqlı kənd təsərrüfatı təcrübələrinin tətbiqini, toxumların, becərilən bitkilərin və ferma şəraitində yetişdirilən və əhilləşdirilən heyvanların, habelə onların yabanı növlərinin

percent of global wheat and maize exports, respectively, as well as 80 percent of global exports of sunflower seed products. Climate variability and extremes, conflict, economic shocks and growing inequalities are keeping the world off zero hunger by 2030. Global problems such as pandemic and military conflicts, as well as climate variability keeping the world off track in achieving to eliminate hunger in the world by 2030 may remain insufficient¹.

A profound change of the global food and agriculture system is needed if we are to nourish the people who are hungry today and the additional 2 billion people expected to be undernourished by 2050. By supporting rural development and the preservation of the environment, as well as the development of smallholder farms and the efficient use of Agriculture, forestry and fisheries can provide nutritious food for all and generate decent incomes, while supporting rural development, environmental protection and development of farms.

SDG 2 aims to end hunger and ensure access by all people to safe, nutritious and sufficient food all year round, to achieve the internationally agreed targets on stunting and wasting in children under five years of age. An adequate response to such challenges can be achieved by doubling the agricultural productivity and incomes of small-scale food producers, in particular women, family farmers, farmers and fishers through secure and equal access to land, other productive resources, knowledge and financial services, ensuring timely access to information on food resources in order to help limit extreme food price volatility.

In this turn, creation of sustainable food production systems, strengthening capacity for adaptation to climate change, extreme weather, drought, flooding and other disasters, implementation of sustainable farming practices that progressively improve soil quality, maintenance of biodiversity of seeds, cultivated plants, and farmed and domesticated animals, and their related wild species are essential.

In view of the above, the international

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

2. ACLIĞA SON

2. ZERO HUNGER

genetik müxtəlifliyinin qorunmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, kənd təsərrüfatında istehsal potensialını artırmaq məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq gücləndirilməli, kənd təsərrüfatı sahəsində tədqiqatların aparılması və yeni texnologiyaların tətbiqi genişləndirilməli, kənd infrastrukturuna investisiyalar artırılmalıdır².

cooperation should be enhanced, agricultural research and new technologies implementation should be expanded, and investments in rural infrastructure should be increased in order to strengthen agricultural productive capacity².

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

² [*“Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015*](#)

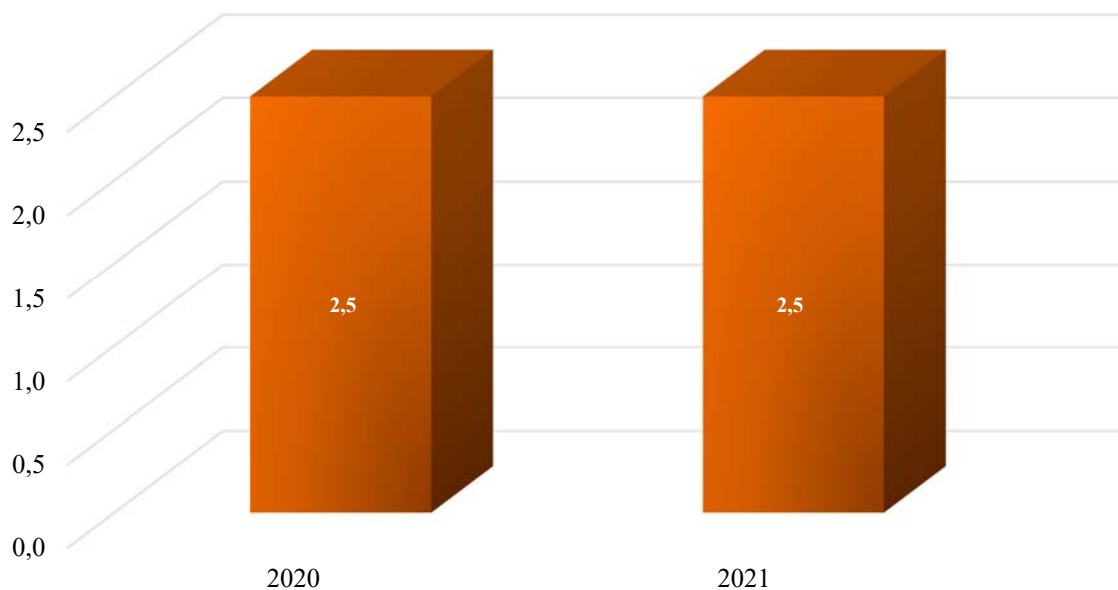
2.1.1 Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi

2.1.1 Prevalence of undernourishment

Yetərinçə qidalanmama insanın normal, fəal və sağlam həyat tərzinin qorunub saxlanması məqsədilə zəruri olan enerjini təmin etmək üçün kifayət etməyən qida miqdarına müntəzəm çıxışının olduğu vəziyyətdir. Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi göstəricisi isə əhəlinin ümumi sayında qeyd olunan vəziyyətlə üzləşənlərin payını səciyyələndirir və vaxtaşırı əhəlinin qida rasionunda enerji yetərsizliyinin miqyasındakı meylləri izləməyə imkan verir. Göstərici faizlə ifadə olunur.

Undernourishment is defined as the condition by which a person has access, on a regular basis, to the amount of food that are insufficient to provide the energy required for conducting a normal, active and healthy life, given his or her own dietary energy requirements. The indicator of the prevalence of undernourishment characterizes the share of those facing the mentioned situation in the total number of the population and allows to monitor trends in the scale of energy deficiency in the food ration of the population from time to time. The indicator is expressed as a percentage.

Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi, faizlə
Prevalence of undernourishment, in percentage

Yetərinçə qidalanmamanın yayılma səviyyəsi 2020-2021-ci illərdə dəyişməmiş və 2,5 faiz təşkil etmişdir.

Prevalence of undernourishment in 2020-2021 was unchanged at 2,5 percent.

2.5.1 Kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalı üçün nəzərdə tutulan (a) bitki və (b) heyvan mənşəli genetik ehtiyatların orta və ya uzunmüddətli xüsusi saxlama obyektlərində miqdarı³

2.5.1 Number of (a) plant and (b) animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long-term conservation facilities³

Ərzaq məhsulları istehsalı və kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün bitki və heyvanların genetik ehtiyatlarının orta və ya uzunmüddətli saxlama yerlərində (gen banklarında, ex situ saxlama) mühafizəsi dünyada genetik ehtiyatların qorunub saxlanması üçün ən etibarlı vasitədir.

Bitki genetik ehtiyatları komponenti üzrə məlumatlar orta və ya uzunmüddətli saxlama yerlərində qorunan bitki genetik ehtiyatlarının nümunələrinin sayı əsasında formalaşdırılır. Burada “nümunə” dedikdə, gen bankında saxlanılan toxumların, əkin materiallarının və ya bitkilərin ayrı-ayrı nümunələri nəzərdə tutulur.

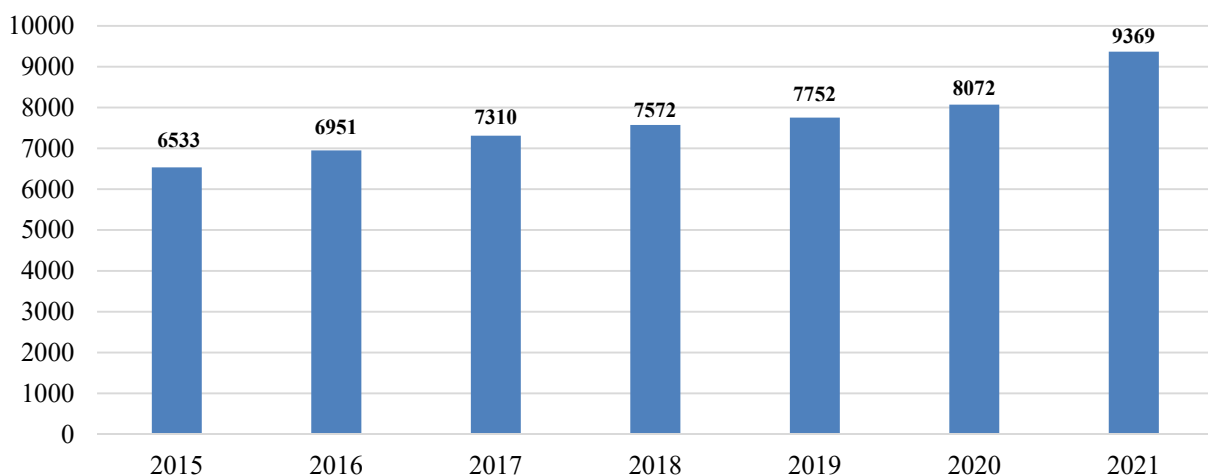
Heyvan genetik ehtiyatları komponenti üzrə məlumatlar heyvan komponenti gen bankı kolleksiyasında saxlanılan yerli cinslərin sayı əsasında müəyyən olunur. Bu zaman söhbət, nəslin kəsilməsi halında cinsi bərpa etmək üçün tələb olunan miqdarda genetik materialı saxlanılan yerli cinslərdən gedir.

The conservation of plant and animal genetic resources for food and agriculture (GRFA) in medium or long term conservation facilities (ex situ, in genebanks) represents the most trusted means of conserving genetic resources worldwide.

Plant genetic resources component is calculated as the number of accessions of plant genetic resources secured in conservation facilities under medium or long term conditions, where an ‘accession’ is defined as a distinct sample of seeds, planting materials or plants which is maintained in a genebank.

Animal genetic resources component is calculated as the number of local breeds stored within a genebank collection with an amount of genetic material stored which is required to reconstitute the breed in case of extinction.

Bitki mənşəli genetik ehtiyatların orta və uzunmüddətli saxlama obyektlərində miqdarı, nümunə
Number of plant genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long-term conservation facilities, accession

³ Heyvanların genetik ehtiyatları komponenti üzrə məlumatların istehsalı planlaşdırılır.

³ It is planned to produce data on the component of animal genetic resources.

2021-ci ildə Milli Genbankda 9369 bitki genetik ehtiyatlarının nümunəsi saxlanılmışdır. Bu nümunələrdən 8604-ü ortamüddətli, 765-i uzunmüddətli saxlama kamrealarındandır.

In 2021, 9369 samples of plant genetic resources were stored in the National Gene Bank. Of these samples, 8604 are medium-term and 765 are long-term storage chambers.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Genetik Ehtiyatlar İnstitutu
Source: Institute of Genetic Resources of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan

2.5.2 Məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş yerli qoyun cinslərin xüsusi çəkisi⁴

2.5.2 Proportion of local sheep breeds classified as being at risk of extinction⁴

Bu göstərici müəyyən zamanda məlum risk statusu – məhv olma təhlükəsi olan cinslər kimi təsnifləşdirilən qoyun cinslərinin ümumi qoyun cinslərindəki xüsusi çəkisini əks etdirir. Hər hansı cins “kritik vəziyyətdə olan”, “kritik vəziyyətdə olan-qorunan”, “nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən”, “nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən - qorunan” və “həssas vəziyyətdə olan” cins kateqoriyalarına⁵ aid olduqda məhv olmaq təhlükəsi altında olan cins hesab edilir.

Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi tərəfindən 2015-ci il kənd təsərrüfatının siyahıyaalınmasının yekunları əsasında təqdim edilən məlumata əsasən, ölkədə 14 yerli qoyun cinsindən (Balbas, Qarabağ, Qaradolaq, Pırsora, Qala, Abşeron, Azərbaycan dağ merinosu, Bozax, Herik, Gödək, Caro, Şirvan, Ləzgi, Mazex) 2-si “həssas vəziyyətdə olan”, 1-i isə “nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən” kateqoriyasına aid olunmaqla ümumilikdə 3 cins məhv olmaq təhlükəsi altındadır. Beləliklə, ölkədəki yerli qoyun cinslərinin 21,4 faizi məhv olmaq riski altına düşür.

This indicator reflects the specific weight of sheep in general breeds of sheep, which are classified as breeds with a certain status of risk - breeds that are threatened with extinction at this time. Consider the type that occurs under the threat of extinction, when it is referred to the categories⁵ of "critically important", "critically protected", "located under the threat of extinction", "emergent".

According to the information provided by the Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan based on the results of the 2015 agricultural census, there are 14 local sheep breeds in the country (Balbas, Karabakh, Garadolag, Pırsora, Gala, Absheron, Azerbaijan Mountain Merino., Bozakh, Herik, Godek, Karo, Shirvan, Lezgi, Mazeks) 2 of them are classified as “vulnerable”, 1 - in the category of “endangered”, and 3 species are endangered. Thus, 21,4 percent of the local sheep breeds in the country are endangered.

Azərbaycanda məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş qoyun cinsləri barədə 2015-ci il üzrə məlumat

Information on sheep breeds classified as endangered in Azerbaijan in 2015

S/s	Qoyun cinsinin adı/Name of sheep breed	Baş sayı/Head count	Aid olduğu kateqoriya/The category to which it belongs
1	Caro/Caro	3800	Həssas vəziyyətdə olan/Being in a sensitive situation
2	Gödək/Godek	1511	Nəslə kəsilmə təhlükəsi ilə üzləşən/ Endangered
3	Herik/Herik	2482	Həssas vəziyyətdə olan/Being in a sensitive situation

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

⁴ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “2.5.2 Məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş yerli heyvan cinslərinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlardan istifadə edilərək göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

⁴ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction”. The indicator is used administrative data presented in publication in the national context.

⁵ Cinslərin kateqoriyalara aid edilməsinin əsasları “2.5.2 Məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş yerli heyvan cinslərinin xüsusi çəkisi” göstəricisinə dair məlumatda izah olunmuşdur. (<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-02-05-02.pdf>)

⁵ The rationale for categorizing the species is explained in the metadata “2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction”. (<https://unstats.un.org/sdgs/metadata/files/Metadata-02-05-02.pdf>)

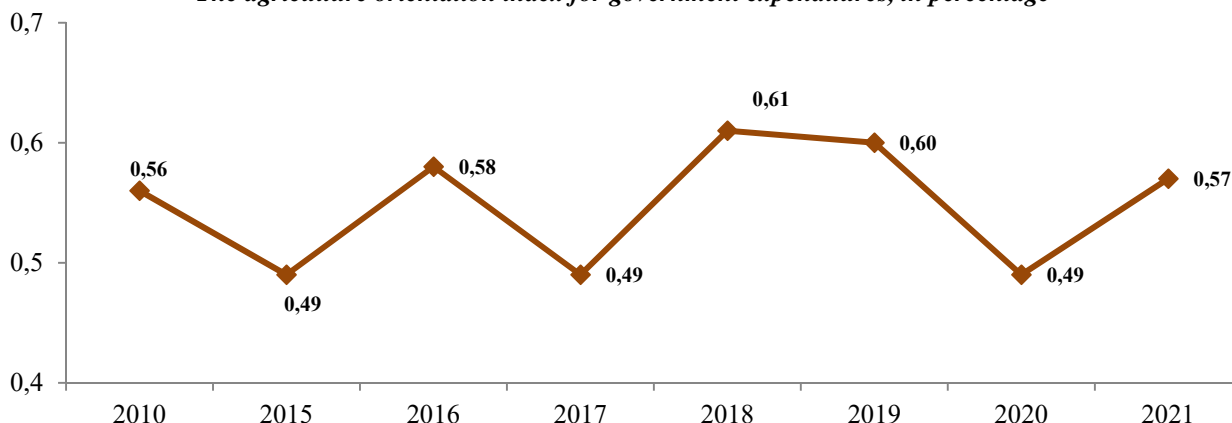

2.a.1 Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi 2.a.1 The agriculture orientation index for government expenditures

Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi kənd təsərrüfatı sahəsinin dövlət xərclərindəki payının kənd təsərrüfatı sahəsinin ümumi daxili məhsuldakı (ÜDM) payına bölünməsi ilə müəyyən olunur. Burada kənd təsərrüfatı dedikdə, kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq və ovçuluq nəzərdə tutulur. Bu göstərici iki payın nisbəti kimi hesablanan indekslə ifadə olunan ölçü meyarıdır. Dövlət xərclərinə dair məlumatlar Azərbaycan Respublikasının büdcə xərclərinin funksional təsnifatına, kənd təsərrüfatının ÜDM-dəki payı isə milli hesablar sisteminin metodologiyasına uyğun müəyyən edilir.

The Agriculture Orientation Index for government expenditure is defined as the Agriculture share of Government Expenditure, divided by the Agriculture value added share of GDP. Here, Agriculture refers to the agriculture, forestry, fishing and hunting sector. The measure is a currency-free index, calculated as the ratio of these two shares. Government expenditure data is compiled according to the functional classification of the state budget expenditures of the Republic of Azerbaijan and Agriculture value added share of GDP according to the methodology of the System of National Accounts.

Dövlət xərclərinin strukturu ilə müəyyən edilən kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi, faizlə
The agriculture orientation index for government expenditures, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi 2010-2021-ci illər ərzində 1-dən kiçik olmaqla 0,61 və 0,46 arasında müxtəlif qiymətlər almışdır ki, bu da sektorun iqtisadiyyata verdiyi töhfə baxımından kənd təsərrüfatına yönəldilmiş dövlət xərclərinin payının nisbətən aşağı olduğunu bildirir.

Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq və ovçuluq sahəsində yaradılmış əlavə dəyərin həcmi 2010-cu ildəki 2344,6

In 2010-2021, the agriculture orientation index for government expenditure received various values ranging less than 1, from 0,61 to 0,46. It means that government spending on agriculture, compared to agriculture's contribution to the total economy, had been lower.

The value-added created in agriculture, forestry, fisheries and hunting increased by 2,3 times (50,2 percent in real terms) from 2344,6 million manats in 2010 to 5456,8 million

2. AÇLIĞA SON

2. ZERO HUNGER

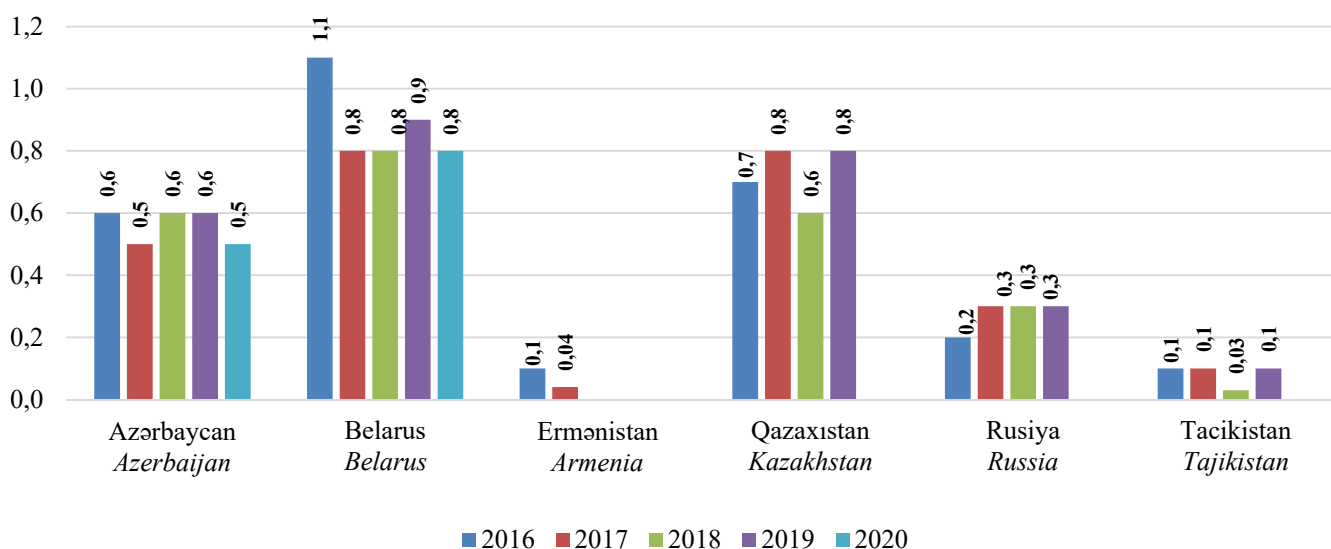
milyon manatdan 2,3 dəfə (real ifadədə 50,2 manat⁶ in 2021 and increased 3,3 percent faiz) artaraq 2021-ci ildə 5456,8 milyon manat⁶ yüksəlmiş və əvvəlki ilə nisbətən 3,3 faiz artmışdır.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi

The agriculture orientation index for government expenditures

⁶ 2021-ci il üzrə ilkin məlumatlara əsasən

⁶ According to preliminary data of 2021

2.c.1 Ərzaq qiymətinin anomaliyaları göstəricisi 2.c.1 Indicator of food price anomalies

Ərzaq qiymətinin anomaliyaları göstəricisi (IFPA) anormal dərəcədə yüksək olan bazar qiymətlərini müəyyən edir. IFPA həm il ərzində, həm də uzun illər ərzində qiymət artımını nəzərə almaqla çəkili ümumi artım tempinə əsaslanır. Göstərici kənd təsərrüfatı bazarlarının mövsümliliyini və inflyasiyanı nəzərə alaraq uzun illər ərzində konkret ay üçün qiymət artımlarını birbaşa qiymətləndirir və qiymət dəyişikliyinə hər hansı konkret dövr üçün anormal olub-olmaması sualına cavab verməyə imkan verir.

IFPA-nın qiyməti üçün 3 interval müəyyənləşdirilib:

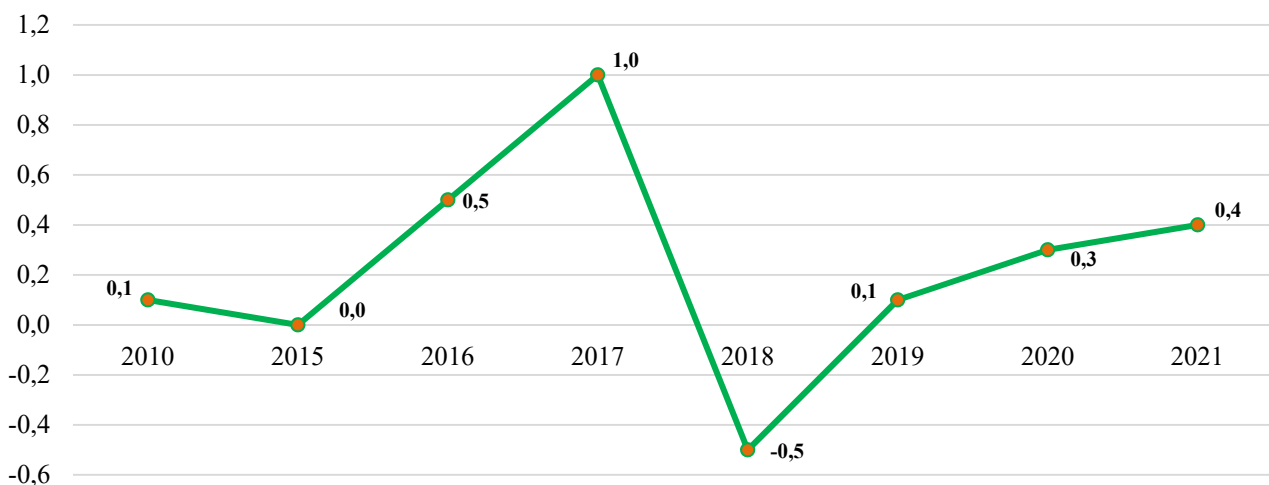
$0,5 \leq IFPA_y < 1$ - orta dərəcədə yüksək;
 $IFPA_y \geq 1$ - anormal dərəcədə yüksək;
 $-0,5 \leq IFPA_y < 0,5$ - normal.

The indicator of food price anomalies (IFPA) identifies market prices that are abnormally high. The IFPA relies on a weighted compound growth rate that accounts price growth for both within year and across years. The indicator directly evaluates growth in prices over a particular month over many years, taking into account seasonality in agricultural markets and inflation, allowing to answer the question of whether or not a change in price is abnormal for any particular period.

Three ranges are established for the IFPA price:

$0,5 \leq IFPA_y < 1$ – moderately high;
 $IFPA_y \geq 1$ – abnormally high;
 $-0,5 \leq IFPA_y < 0,5$ - normal.

Ərzaq qiymətinin anomaliyaları göstəricisi
Indicator of food price anomalies

Ərzaq qiymətinin anomaliyaları göstəricisinin qiyməti 2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə 0,3 bənd artaraq 0,4 təşkil etmişdir.

The price of food price anomalies increased by 0,3 points in 2021 compared to 2010 and amounted to 0,4.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

3 YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

Yaşından asılı olmayaraq hamının sağlam həyat tərzini təmin etmək və rifah halını yaxşılaşdırmaq
Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages

3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING

İnsan sağlamlığının yaxşılaşdırılması, ana və uşaq ölümünün azaldılması, ömür uzunluğunun artırılması və yoluxucu xəstəliklərə qarşı mübarizə sahələrində dünyada böyük irəliləyişlərin əldə edilməsinə baxmayaraq, malyariya və vərəm kimi xəstəliklərin tam aradan qaldırılması, habelə bir çox müxtəlif davamlı və yeni ortaya çıxan sağlamlıq problemlərinin həll edilməsi üçün daha çox səy göstərmək lazımdır.

BMT tərəfindən dərc edilmiş son hesabatlarla əsasən COVID-19 pandemiyası bütün ölkələrdə insanların sağlamlığını və rifahını təhdid edir və DİM 3-ün hədəflərinə nail olunması yolundakı irəliləyişləri ləngidir. 2022-ci ilin ortalarında dünyada 500 milyondan çox insan COVID-19-a yoluxmuşdur. 2020-2021-ci illərdə bilavasitə COVID-19 infeksiyası və pandemiyanın səhiyyə sisteminə və cəmiyyətə təsiri nəticəsində 14,9 milyon insan ölmüşdür. Buna baxmayaraq, səhiyyənin bir çox sahələrində irəliləyişlər davam etməkdədir. 2020-ci ildə 2015-ci illə müqayisədə 5 yaşadək uşaqlar üzrə global ölüm əmsalı 14 faiz (hər 1000 diri doğulana 43 ölümdən 37 ölümdək), neonatal ölüm (həyatın ilk 28 günündəki ölüm) əmsalı isə 12 faiz (hər 1000 diri doğulana 19 ölümdən 17 ölümdək) azalmışdır. Bu inkişafa

Major progress has been made in improving the health of people, increasing life expectancy, reducing maternal and child mortality and fighting against leading communicable diseases in the world. However, progress has stalled or is not happening fast enough with regard to addressing major diseases, such as malaria and tuberculosis, as well as more efforts are needed to address many different sustainable and emerging health problems.

According to last reports published by UN COVID-19 continues to pose challenges to people's health and well-being globally and is impeding progress in meeting Goal 3 targets. As of mid-2022, COVID-19 had infected more than 500 million people worldwide. 14,9 million people died as a direct result of COVID-19 or from the pandemic's impact on health systems and society in 2020-2021. Despite this, progress continues in many areas of health care. The global mortality rate of children under age 5 fell by 14 percent from 2015 to 2020 – from 43 to 37 deaths per 1000 live births. Similarly, the mortality rate of children in their first 28 days of life, the neonatal period, fell by 12 percent over that same period – from 19 to 17 deaths per 1000 live births. Even with this progress, 5

baxmayaraq, yalnız 2020-ci ildə 5,0 milyon uşaq beşinci ad gününə çatmadan ölmüşdür. Bu ölümlərin təxminən yarısı və ya 2,4 milyonu, ömrün ilk ayında baş vermişdir. Sub-Saxara Afrikası 5 yaşadək ölüm səviyyəsinin ən yüksək olduğu bölgə olaraq qalır.

Dünyada yeniyetmələr (15-19 yaş) arasında doğum səviyyəsi də aşağı düşmüşdür. 2010-cu ildə hər 1000 yeniyetməyə 47,9 doğuş düşürdüsə, 2020-ci ildə bu göstərici hər 1000 yeniyetməyə 41,2 doğuş olmuşdur. 2015-2021-ci illər ərzində global miqyasda doğuşların 84 faizi ixtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmişdir.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə vərəmə yoluxma halları 2000-2018-ci illər ərzində azalan trendə malik olsa da, vərəm hələ də əsas ölümcül xəstəlik olaraq qalır. 2020-ci ildə dünya əhalisinin təqribən 10 milyonu vərəmə yoluxmuşdur. Həmin il 241 milyon malyariyaya yoluxma halı qeydə alınmış, 671 min nəfər isə bu xəstəlikdən ölmüşdür¹.

DİM 3 hər 100000 diri doğulana ana ölümü səviyyəsinin 70-dən aşağı səviyyəyə, hər 1000 diri doğulana neonatal ölüm hallarının ən azı 12-yə, hər 1000 diri doğulana beş yaşadək uşaq ölümü hallarının isə ən azı 25-ə çatdırılmasını, QİÇS-in, vərəmin, malyariyanın və unudulmuş tropik xəstəliklərin epidemiyasına son qoyulmasını, yoluxucu və qeyri-yoluxucu xəstəliklərlə mübarizəni, narkotik maddələrdən istifadə və alkoqoldan zərərli istifadə hallarının qarşısının alınmasını, yol-nəqliyyat hadisələrindən ölüm və xəsarət alma hallarını yarıya qədər, zərərli kimyəvi maddələrdən, havanın, suyun və torpağın çirklənməsi və korlanması səbəbindən ölüm və xəstələnmə hallarının sayının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını nəzərdə tutur.

Bu da, öz növbəsində, hamı üçün cinsi və reproduktiv səhiyyə, o cümlədən ailə planlaşdırması xidmətlərinə, informasiya və təhsilə, keyfiyyətli əsas səhiyyə xidmətlərinə, dərman preparatlarına, peyvəndlərə və tibbi sığortaya əlverişliliyin təmin edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, reproduktiv sağlamlıq məsələləri milli strategiyalara və proqramlara daxil edilməli, yoluxucu və qeyri-

million children died before reaching their fifth birthday in 2020. Almost half of those deaths, 2,4 million, occurred in the first month of life. Sub-Saharan Africa remains the region with the highest under-5 mortality rate in the world.

The adolescent birth rate (aged 15 to 19) also fell worldwide. From 2010 to 2020, the rate dropped from 47,9 births to 41,2 births per 1000 adolescents. Globally, in 2015–2021, an estimated 84 percent of births were assisted by skilled health professionals.

Although in 2000-2018 incidence of tuberculosis has a declining trend, tuberculosis is still a major fatal disease. So, about 10 million people in the world were infected with tuberculosis in 2020. An estimated 241 million malaria cases and 627000 deaths from malaria were reported worldwide in 2020¹.

SDG 3 aims to reduce the global maternal mortality ratio to less than 70 per 100000 live births, neonatal mortality to at least as low as 12 per 1000 live births and under-five mortality to at least as low as 25 per 1000 live births, to end the epidemics of AIDS, tuberculosis, malaria and other neglected tropical diseases, to combat communicable and non-communicable diseases, to prevent narcotic drug abuse and harmful use of alcohol, to halve the number of global deaths and injuries from road traffic accidents, substantially reduce the number of deaths and illnesses from hazardous chemicals and air, water and soil pollution and contamination.

This in turn, makes ensuring universal access to sexual and reproductive health-care services, including for family planning, information and education, quality essential health-care services, medicines, vaccines and health insurance necessary.

In view of the above, reproductive health should be integrated into national strategies and programs, research on communicable and non-communicable diseases should be expanded, access to essential medicines and vaccines should be ensured, early warning and health risk management capacities should be strengthened, health financing and recruitment should be substantially increased².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

yoluxucu xəstəliklərlə bağlı tədqiqatlar genişləndirilməli, əsas dərman preparatları və peyvəndlərə çıxış imkanı təmin edilməli, erkən xəbərdarlıq və səhiyyə risklərinin idarə olunması potensialı gücləndirilməli, səhiyyənin maliyyələşməsi və səhiyyə sahəsində kadr potensialı əhəmiyyətli dərəcədə artırılmalıdır².

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

² “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

3.1.1 Ana ölümü səviyyəsi 3.1.1 Maternal mortality ratio

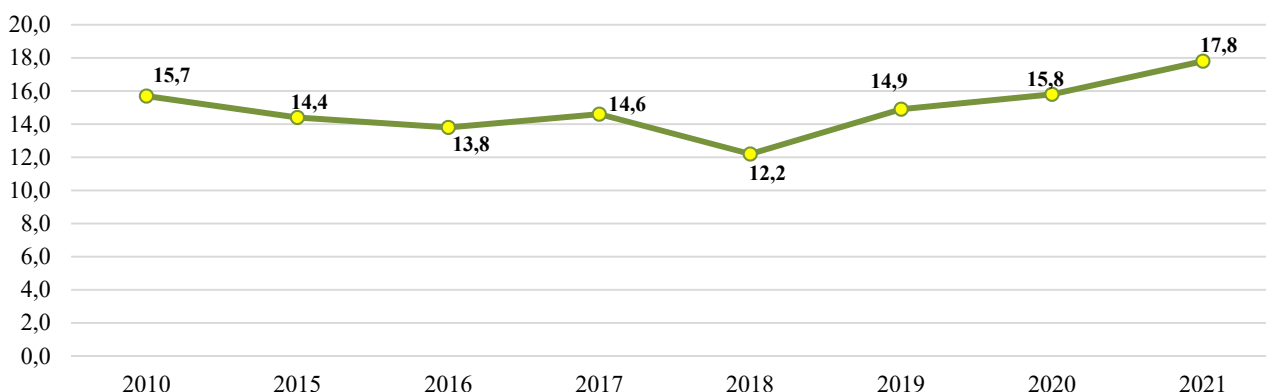
Ana ölümü dedikdə, hamiləliyin müddətindən və harada keçməsinə asılı olmayaraq hamiləliyin ağırlaşması və ya hamiləliyin yanlış aparılması nəticəsində (bədbəxt hadisə və ya təsadüfi yaranmış səbəb istisna edilməklə) hamiləlik dövründə, doğuş vaxtı və ya azadolmadan sonra 42 gün ərzində baş verən qadının ölüm halı başa düşülür.

Bu göstərici ölkədə ana ölümü səviyyəsini səciyyələndirir. Ana ölümü səviyyəsi eyni bir vaxt dövründə qeydiyyatda alınmış ana ölümünün sayının həmin dövrdə qeydiyyatdan keçmiş diri doğulanların ümumi sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Maternal death is defined as female deaths from any cause related to or aggravated by pregnancy or its management (excluding accidental or incidental causes) during pregnancy and childbirth or within 42 days of termination of pregnancy, irrespective of the duration and site of the pregnancy.

This indicator expresses maternal mortality level in the country. The maternal mortality ratio is calculated as the number of registered maternal death during a given time period divided by registered live births during the same time period multiplied by 100000.

Ana ölümü səviyyəsi, hər 100000 diri doğulana
Maternal mortality ratio, per 100000 live births

Hamiləlik, doğuş və zahılıq dövründə ölənlərin sayı 2010-cu ildəki 26 nəfərdən 2021-ci ildə 20 nəfərə düşsə də, doğulanların sayının nisbətən azalması səbəbindən 2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə ölkə üzrə ana ölümü səviyyəsi 2,1 bənd artaraq 17,8-də qərarlaşmışdır. İqtisadi rayonlar üzrə bölgədə 2021-ci il üzrə ana ölümü hallarının sayı Bakı şəhərində 1, Abşeron-Xızı iqtisadi rayonunda 2, Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonunda 1, Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonunda 2, Qarabağ iqtisadi rayonunda 3, Qazax-Tovuz iqtisadi rayonunda 1, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda 1, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonunda 5, Mərkəzi Aran iqtisadi rayonunda 2, Mil-Muğan iqtisadi rayonunda 1, Şirvan-Salyan iqtisadi rayonunda 1 olaraq qeydə alınmışdır. Naxçıvan Muxtar Respublikasında, Şəki-Zaqatala, Şərqi Zəngəzur

The number of maternal deaths during pregnancy, childbirth and after termination of pregnancy decreased from 26 persons in 2010 to 20 persons in 2021. Compared to 2010, the maternal mortality ratio in the country in 2021 increased by 2,1 points to 17,8. In 2021, the number of maternal deaths by economic regions was 1 in Baku city, 2 in Absheron-Khizi economic region, 1 in Daghligh Shirvan economic region, 2 in Ganja-Dashkasan economic region, 3 in Karabakh economic region, 1 in Gazakh-Tovuz economic region, 1 in Guba-Khachmaz economic region, 5 in Lankaran-Astara economic region, 2 in Central Aran economic region, 1 in Mil-Mughan economic region, 1 in Shirvan-Salyan economic region. In Nakhchivan Autonomous Republic, Shaki-

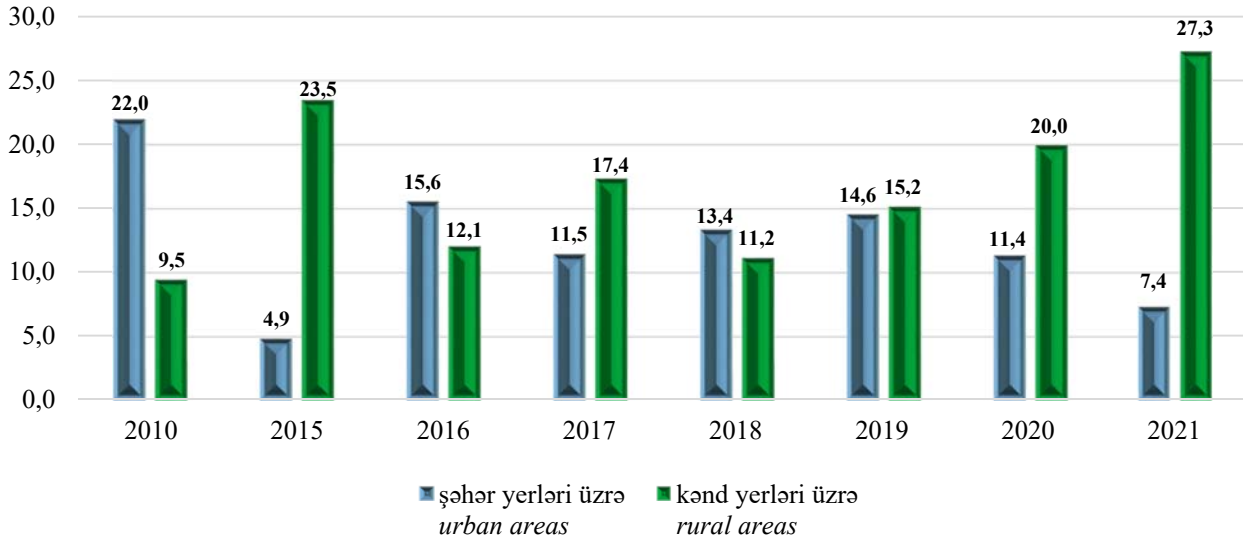
3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

İqtisadi rayonlarında isə ana ölümü hallarına rast gəlinməmişdir.

Zagatala, Eastern Zangazur economic regions no maternal death was recorded.

Ana ölümü səviyyəsi, hər 100000 diri doğulana, yaşayış yeri üzrə bölgədə
Maternal mortality ratio, per 100000 live births, by location

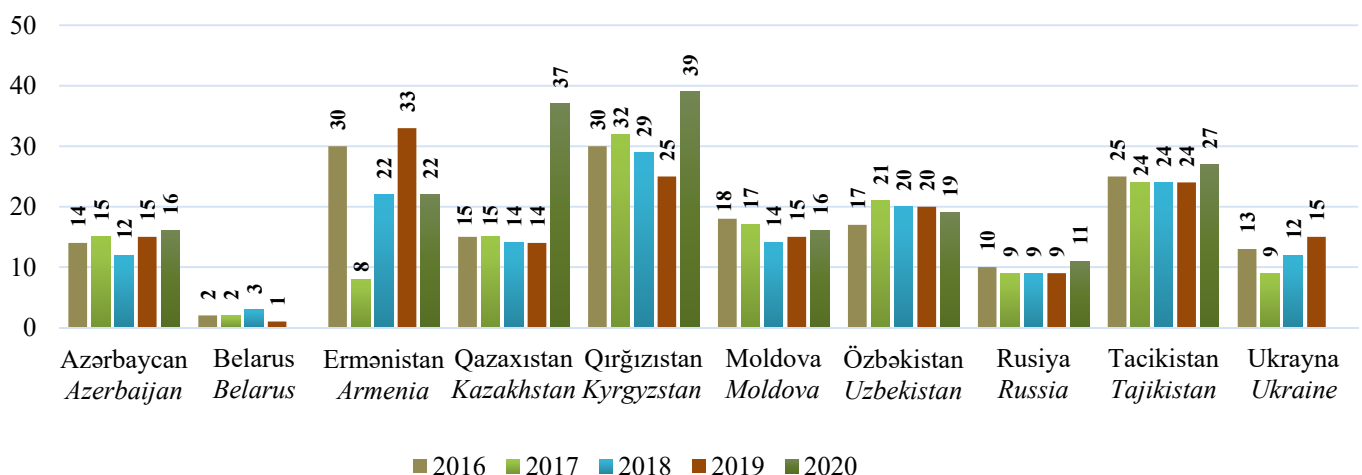

Ana ölümü səviyyəsi 2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə kənd yerləri üzrə 9,5-dən 27,3-dək yüksəlmiş, şəhər yerləri üzrə isə 22,0-dən 7,4-dək enmişdir. 2021-ci ildə ana ölümü hallarının sayı şəhər yerləri üzrə 4, kənd yerləri üzrə isə 16 təşkil etmişdir.

Maternal mortality ratio increased from 9,5 to 27,3 in rural areas, and dropped from 22,0 to 7,4 in cities during the period from 2010 to 2021. In 2021, the number of maternal deaths was 4 in cities and 16 in rural areas.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Ana ölümü səviyyəsi, hər 100000 diri doğulana
Maternal mortality ratio, per 100000 livebirths

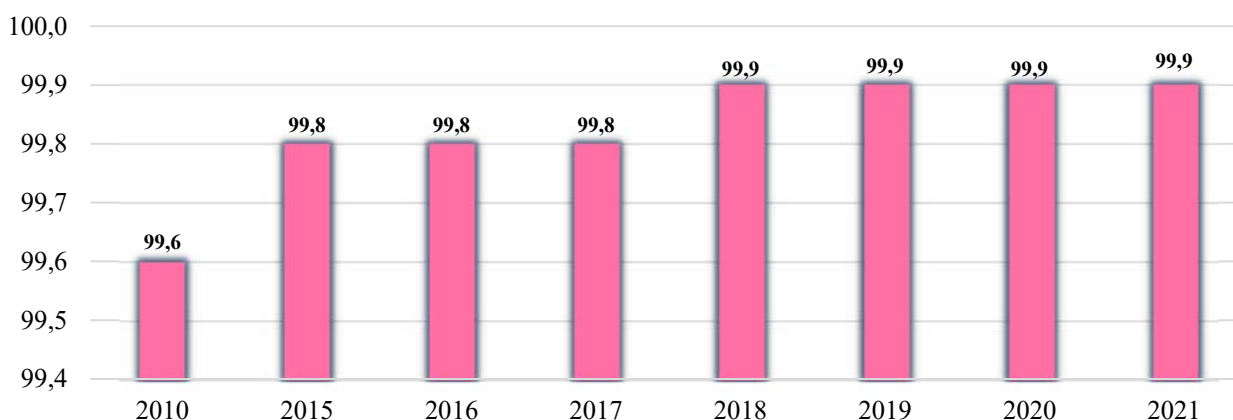

3.1.2 İxtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi 3.1.2 Proportion of births attended by skilled health personnel

İxtisaslı səhiyyə işçiləri (həkimlər, tibb bacıları və ya mamalar) tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi ixtisaslı səhiyyə kadrları tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların ümumi doğuşların sayına nisbəti kimi, faizlə hesablanır. İxtisaslı səhiyyə kadrları tərəfindən qəbul edilmiş doğuşlar dedikdə, hamiləlik müddətində, doğuş zamanı və doğuşdan sonrakı dövrdə qadınlara zəruri nəzarətin həyata keçirilməsi, xidmət göstərilməsi, məsləhətlərin verilməsi, doğuşun müstəqil qəbul edilməsi və yeni doğulanlara qulluq sahəsində ixtisaslı səhiyyə işçilərinin iştirak etdiyi doğuşlar başa düşülür.

Proportion of births attended by skilled health personnel (doctors, nurses or midwives) is calculated as percentage of the number of deliveries attended by skilled health personnel divided by the number of all deliveries. Births attended by skilled health personnel is defined as deliveries attended by skilled health personnel in the area of giving the necessary supervision, care and advice to women during pregnancy, childbirth and post-partum period, independent delivery and care for newborns.

İxtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of births attended by skilled health personnel, by percentage

Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin məlumatlarına əsasən
According to the information of the Ministry of Health of the Republic of Azerbaijan

Ölkə üzrə hamiləlik, eləcə də doğuş zamanı və doğuşdan sonrakı dövrdə qadınlara zəruri nəzarətin həyata keçirilməsi, xidmət göstərilməsi, məsləhətlərin verilməsi, doğuşun müstəqil qəbul edilməsi və yeni doğulanlara qulluq sahəsində ixtisaslı səhiyyə işçilərinin iştirak etdiyi doğuşların xüsusi çəkisi 2010-cu ildəki 99,6 faizdən 2018-ci ildə 99,9 faizədək yüksəlmiş və son 4 il ərzində eyni səviyyədə qalmışdır.

The proportion of births attended by skilled health personnel in the area of giving the necessary supervision, care and advice to women during pregnancy, childbirth and post-partum period, independent delivery and care for newborns in the country increased from 99,6 percent in 2010 to 99,9 percent in 2018 and remained at the same level for the last 4 years.

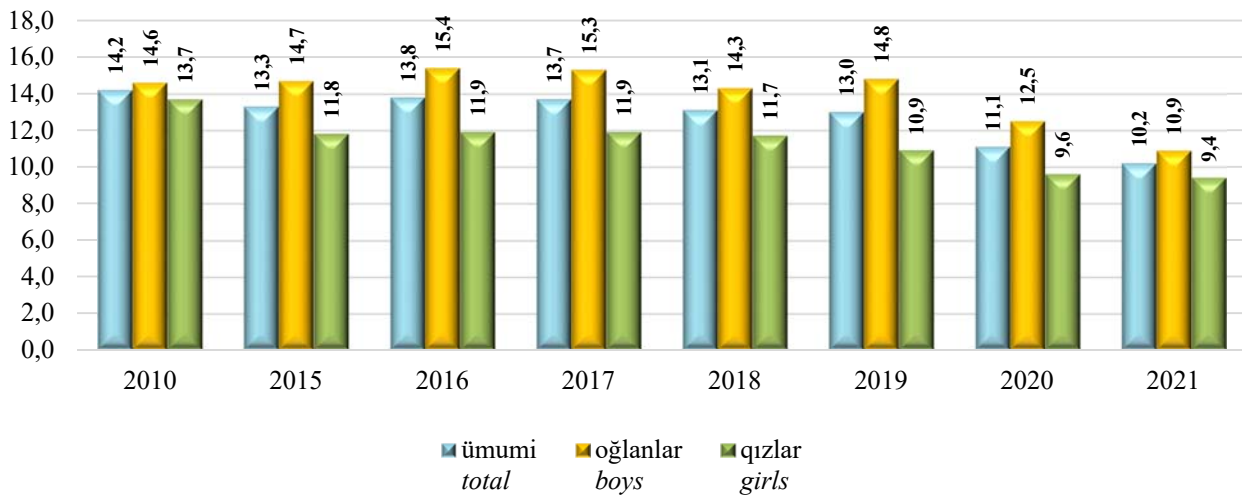

3.2.1 Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi 3.2.1 Under-five mortality rate

Bu göstərici il ərzində beş yaşadək ölən uşaqların ümumi sayının həmin ildə diri doğulanların ümumi sayına nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanaraq, uşaqların beş yaşa çatmadan ölüm səviyyəsini müəyyən edir.

This indicator is calculated as the total number of children dead under-five in the year divided by total number of live birth in the same year multiplied by 1000 and determines the level of under-five mortality.

Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgədə
Under-five mortality rate, per 1000 live births, by sex

Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi 2010-cu ildəki 14,2-dən (bundan, oğlan uşaqları üzrə 14,6, qız uşaqları üzrə 13,7) 2021-ci ildə 10,2-dək (bundan oğlan uşaqları üzrə 10,9, qız uşaqları üzrə 9,4) enmişdir.

Beş yaşadək ölən uşaqların sayı 2020-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə 262 nəfər azalaraq 1147 nəfər olmuşdur ki, bundan da oğlan uşaqlarının sayı 657, qız uşaqlarının sayı isə 490 nəfər təşkil etmişdir. Bu da il ərzində beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm hallarının sayının oğlan uşaqlarına nisbətən qız uşaqlarında 25,4 faiz az olduğunu göstərir.

Bir yaşadək ölən körpələrin sayı isə əvvəlki illə müqayisədə 2021-ci ildə 402 nəfər azalaraq 840 nəfər təşkil etmişdir.

The under-five mortality rate decreased from 14,2 in 2010 (from these 14,6 for boys and 13,7 for girls) to 10,2 in 2021 (from these 10,9 for boys and 9,4 for girls).

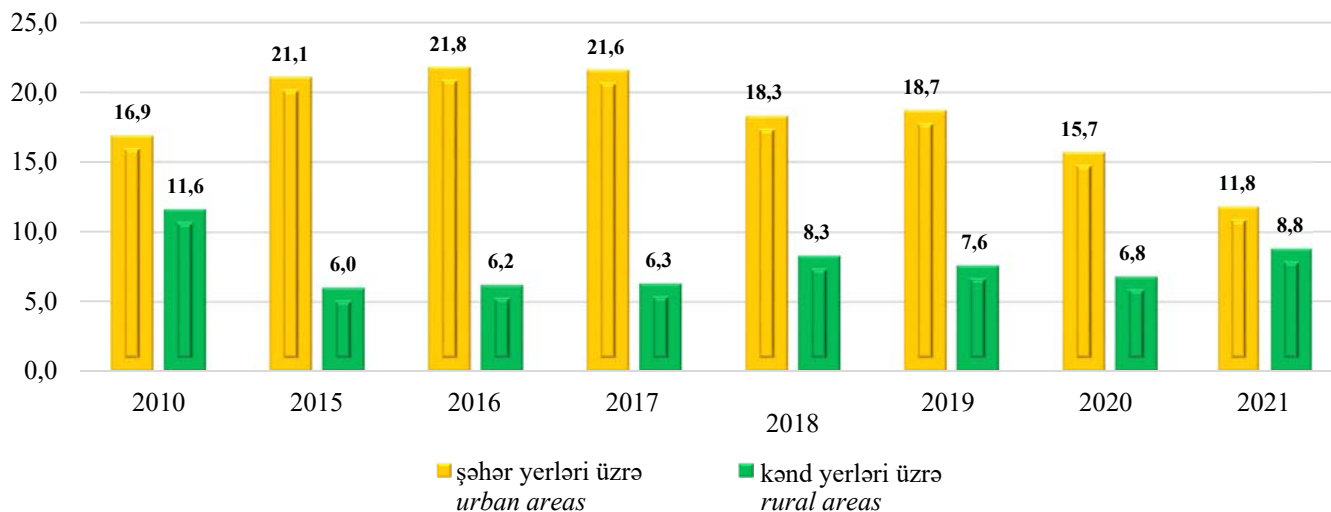
As compared with 2020 the number of children who died before the age of five years decreased by 262 persons and amounted to 1147 persons in 2021, 657 of which were boys and 490 girls. It shows that the number of deaths among girls under five years of age is 25,4 percent less than that of boys.

In 2021, the number of infants died under one year of age decreased by 402 persons compared to the previous year and amounted to 840 persons.

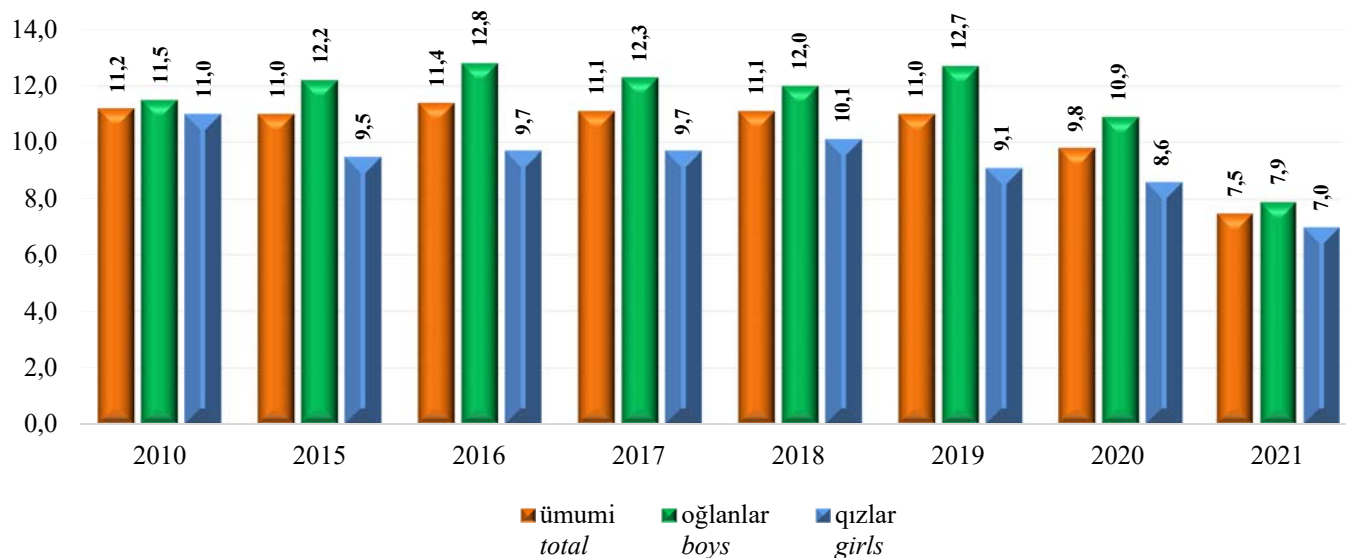
3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, yaşayış yeri üzrə bölgədə
Under-five mortality rate, per 1000 live births, by location

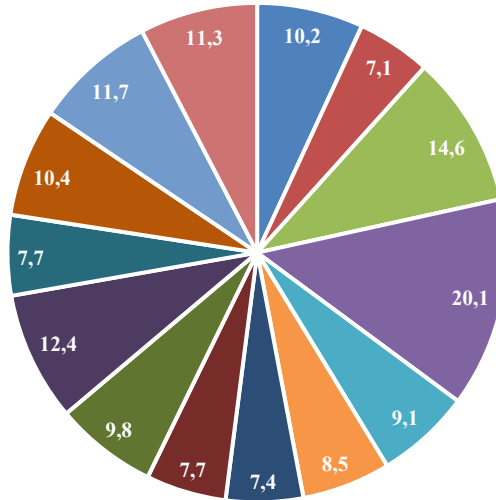
Bir yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgədə
Infant mortality rate, per 1000 live births, by sex

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

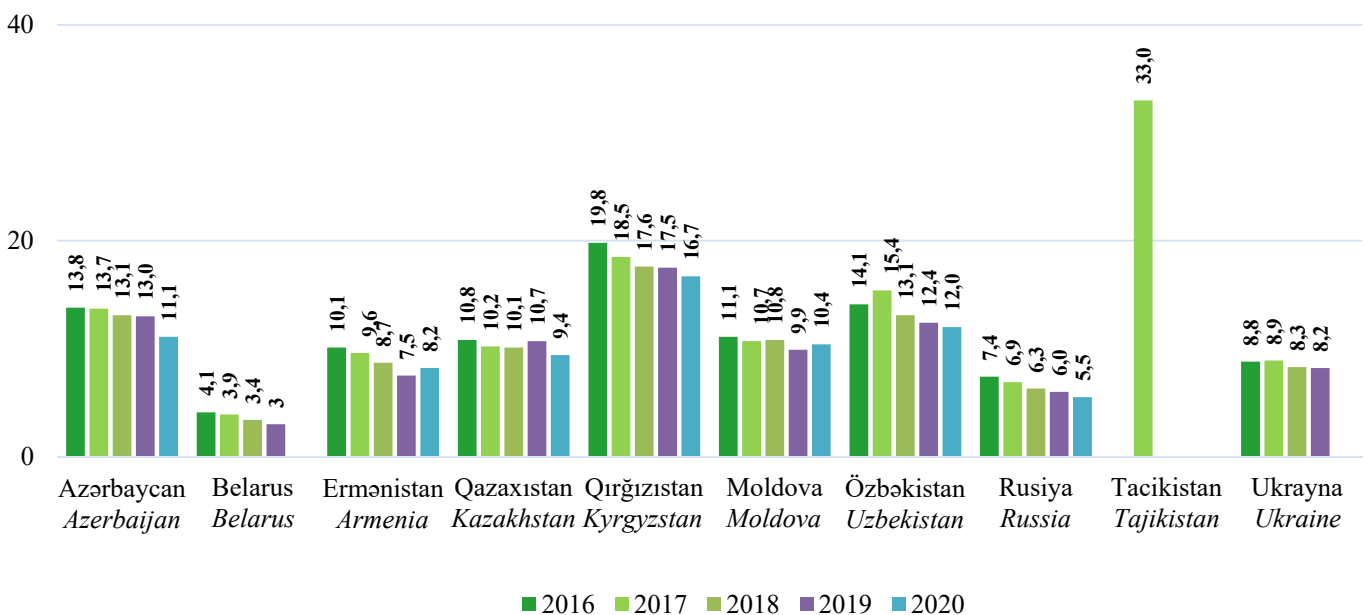
2021-ci ildə beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə
Under-five mortality rate in 2021, per 1000 live births, by economic regions

- Bakı şəhəri
Baku city
- Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
Daghlig Shirvan economic region
- Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
Gazakh-Tovuz economic region
- Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
Central Aran economic region
- Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu
Eastern Zangazur economic region
- Naxçıvan Muxtar Respublikası
Nakhchivan Autonomous Republic
- Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
Ganja-Dashkasan economic region
- Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
Guba-Khachmaz economic region
- Mil-Muğan iqtisadi rayonu
Mil-Mughan economic region
- Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
Shirvan-Salyan economic region
- Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
Absheron-Khizi economic region
- Qarabağ iqtisadi rayonu
Karabakh economic region
- Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
Lankaran-Astara economic region
- Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
Shaki-Zagatala economic region

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi *Comparison of the indicator among the CIS countries*

5 yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana
Under-5 mortality rate, per 1000 live births

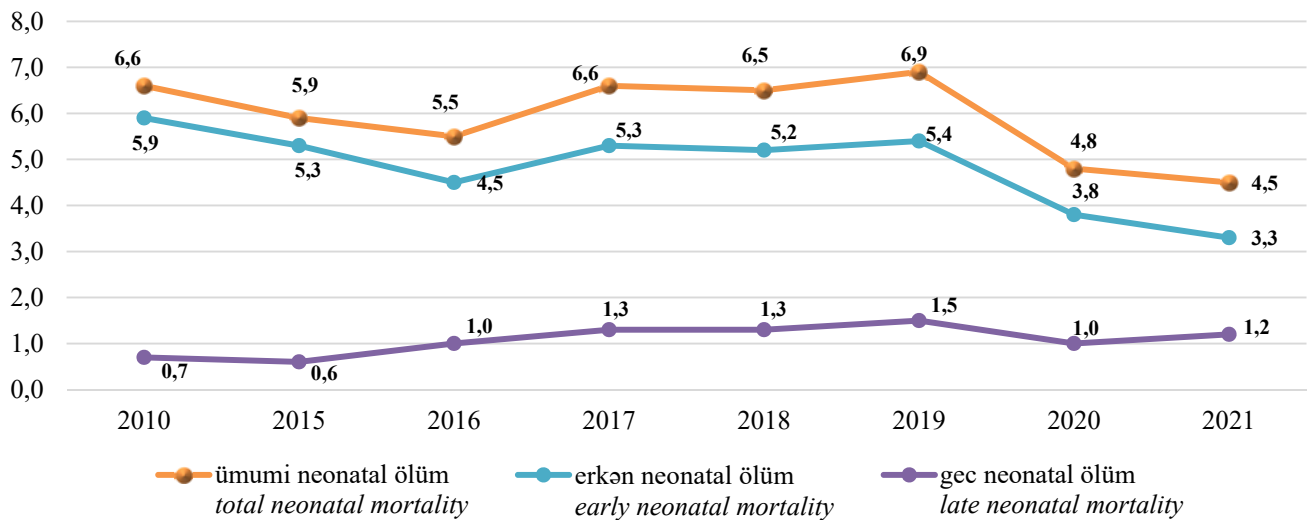

3.2.2 Neonatal ölüm səviyyəsi 3.2.2 Neonatal mortality rate

Neonatal ölüm səviyyəsi il ərzində hər 1000 diri doğulana görə yeni doğulanların həyatının ilk 28 günü ərzində ölüm səviyyəsini müəyyən edir. Neonatal ölüm halları həyatın ilk 7 günü ərzində baş verən erkən neonatal ölüm və həyatın 7-ci günündən sonra, lakin 28-ci günün tamamınadək baş verən gec neonatal ölüm hallarına ayrılır.

The neonatal mortality rate determines annual level of deaths of newborns during first 28 days of their life, expressed per 1000 live births. Neonatal deaths subdivided into early neonatal deaths, occurring during the first 7 days of life, and late neonatal deaths, occurring after the 7th day but before the 28th completed day of life.

Neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana
Neonatal mortality rate, per 1000 live births

2010-2021-ci illərdə ölkədə neonatal ölüm səviyyəsi artım və azalma istiqamətində dəyişkən meyilli olmuş, göstərici 2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə 2,1 bənd azalaraq 4,5 təşkil etmişdir.

Qeyd olunan dövrdə həyatın ilk 7 günü ərzində baş verən erkən neonatal ölüm səviyyəsi qızlar üzrə 4,9-dan 2,9-dək, oğlanlar üzrə isə 6,7-dən 3,7-dək enmişdir. Nəticədə bu göstərici 5,9-dan 3,3-dək enmişdir.

Bundan fərqli olaraq, baxılan dövr ərzində gec neonatal ölüm səviyyəsi ümumilikdə 0,7-dən 1,2-dək artmışdır.

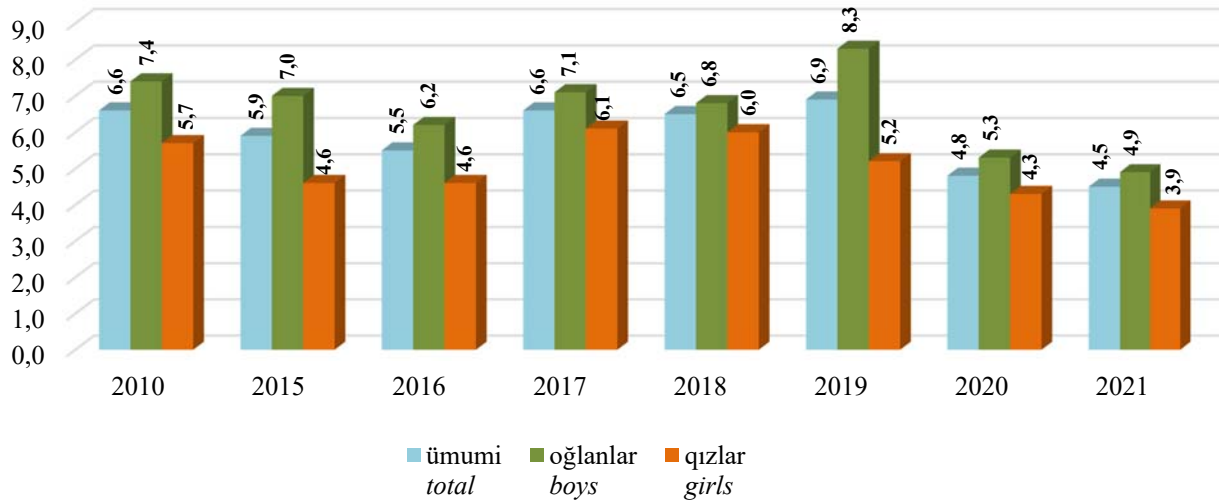
In 2010-2021, the neonatal mortality rate in the country was on variational trend towards growth and decline. Thus, the indicator decreased by 2,1 points in 2021 compared to 2010 and amounted to 4,5.

In the mentioned period the rate of early neonatal mortality occurring during the first 7 days of life decreased from 4,9 to 2,9 for girls and decreased from 6,7 to 3,7 for boys. As a result, this indicator declined from 5,9 to 3,3.

By contrast, late neonatal mortality rate generally increased from 0,7 to 1,2.

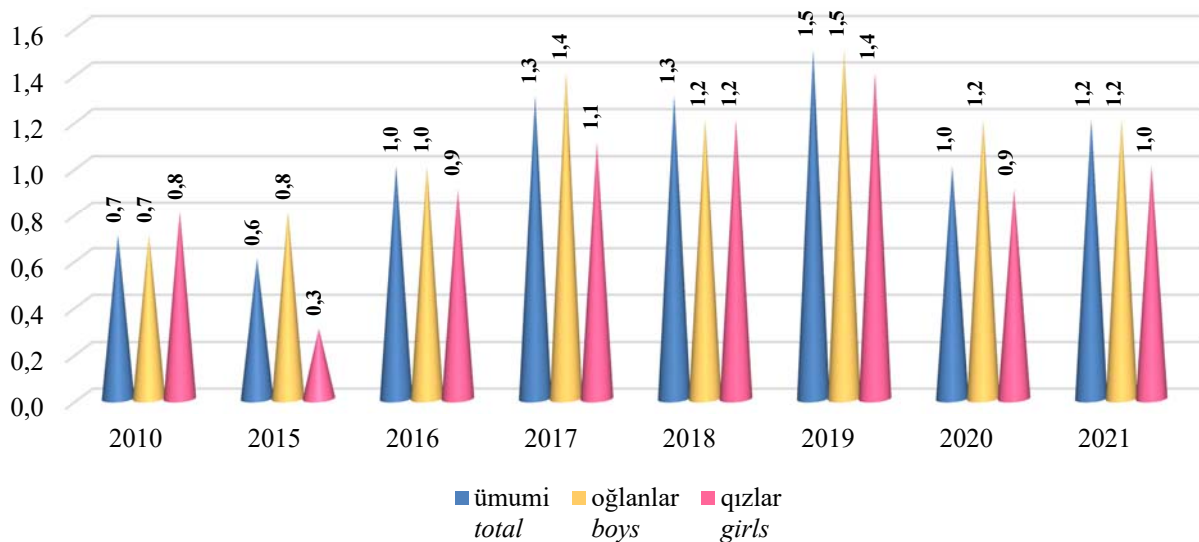
Neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgədə
Neonatal mortality rate, per 1000 live births, by sex

Baxılan dövr ərzində neonatal ölüm səviyyəsi cins üzrə bölgədə oğlanlar üzrə 7,4-dən 4,9-dək, qızlar üzrə isə 5,7-dən 3,9-dək azalmışdır. Buna baxmayaraq, dinamika sırasının hər bir səviyyəsində oğlanlar üzrə ölüm səviyyəsi qızlar üzrə ölüm səviyyəsindən daha çox olmuşdur.

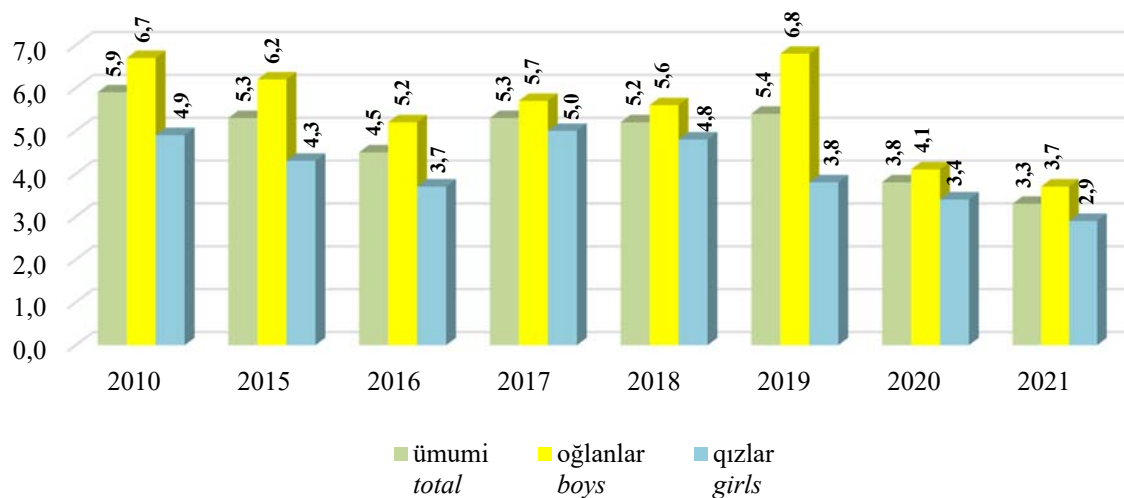
The neonatal mortality rate by sex for reviewed period, we can see that the figure decreased from 7,4 to 4,9 for boys and from 5,7 to 3,9 for girls. However, at each level of the dynamic range, the mortality rate for boys was higher than that for girls.

Gec neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgədə
Late neonatal mortality rate, per 1000 live births, by sex

Erkən neonatal ölüm səviyyəsi, hər 1000 diri doğulana, cins üzrə bölgədə
Early neonatal mortality rate, per 1000 live births, by sex

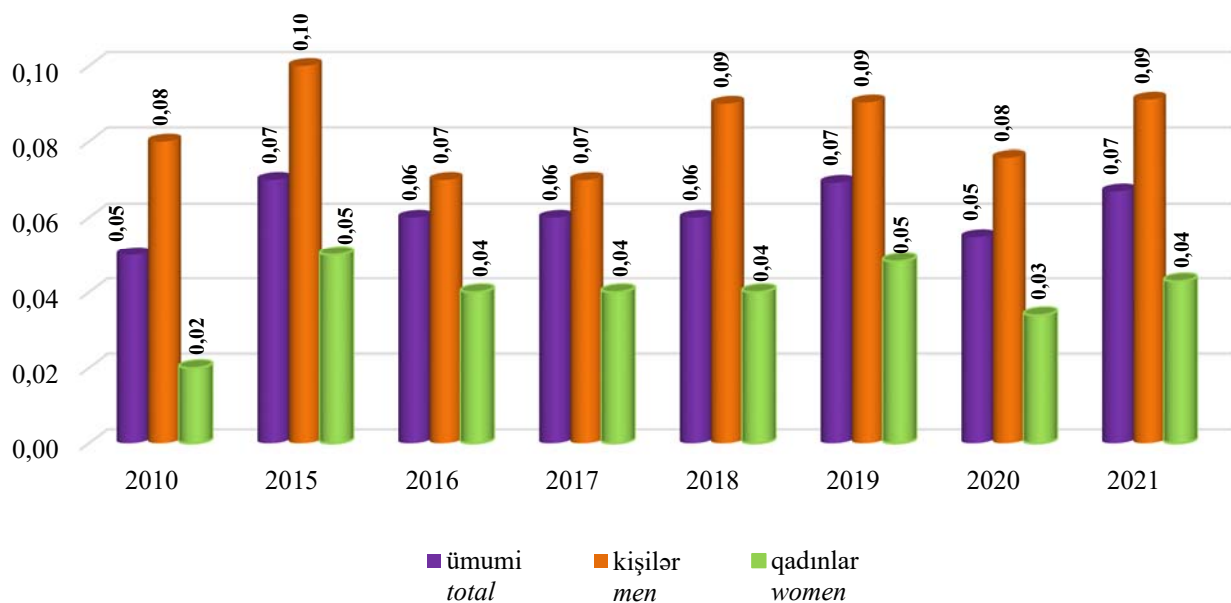
3.3.1 Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə (İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusunu) yeni yoluxmuşların sayı, cins, yaş və əhalinin əsas qrupları üzrə bölgədə

3.3.1 Number of new HIV infections per 1000 uninfected population, by sex, age and key populations

İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusunu (İİV) immun sisteminin getdikcə artan zədələnməsi ilə səciyyələnən xroniki infeksiya xəstəlikdir. İİV-in yayılma səviyyəsini ölçmək üçün hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə yeni yoluxmuşların sayı göstəricisindən istifadə olunur. Göstərici il ərzində İİV-ə yeni yoluxmuşların sayının yoluxmamış əhalinin sayına (əhalinin orta illik sayı - İİV-ə yoluxmuşların sayı) nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanır.

Human Immunodeficiency Virus (HIV) is a chronic infectious disease characterized by ever-increasing damage to the immune system. The number of new HIV infections per 1000 uninfected population indicator is used for estimating the rate of HIV prevalence. The indicator is calculated as the number of new HIV infections in the year divided by uninfected population (average annual population - the number of HIV-infected) multiplied by 1000.

Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə yeni yoluxmuşların sayı, cins üzrə bölgədə
Number of new HIV infections per 1000 uninfected population, by sex

2010-cu illə müqayisədə ölkə əhalisinin hər 1000 nəfərinə İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusuna yeni yoluxanların sayı 2021-ci ildə artaraq 0,07 olmuşdur ki, bunlardan da kişilər üzrə 0,09, qadınlar üzrə isə 0,04 təşkil etmişdir.

2021-ci ildə İİV-in törətdiyi xəstəliklə ilk dəfə qeydiyyatda alınmış xəstələrin sayı 456 kişi, 215 qadın olmaqla ümumilikdə 671 nəfər təşkil etmişdir.

Həmin ilin sonuna müalicə-profilaktika müəssisələrində İİV-in törətdiyi xəstəliklə qeydiyyatda olanların ümumi sayı 2010-cu illə

Compared to 2010, in 2021 the number of new HIV infections per 1000 uninfected population in the country point increased and amounted 0,07, which 0,09 for men and 0,04 for women.

In 2021, the total number of persons who registered for the first time with disease caused by HIV was 671 and 456 from them were men and 215 were women.

Compared to 2010, at the end of the year the total number of persons who registered with disease caused by HIV increased by 6438 and

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

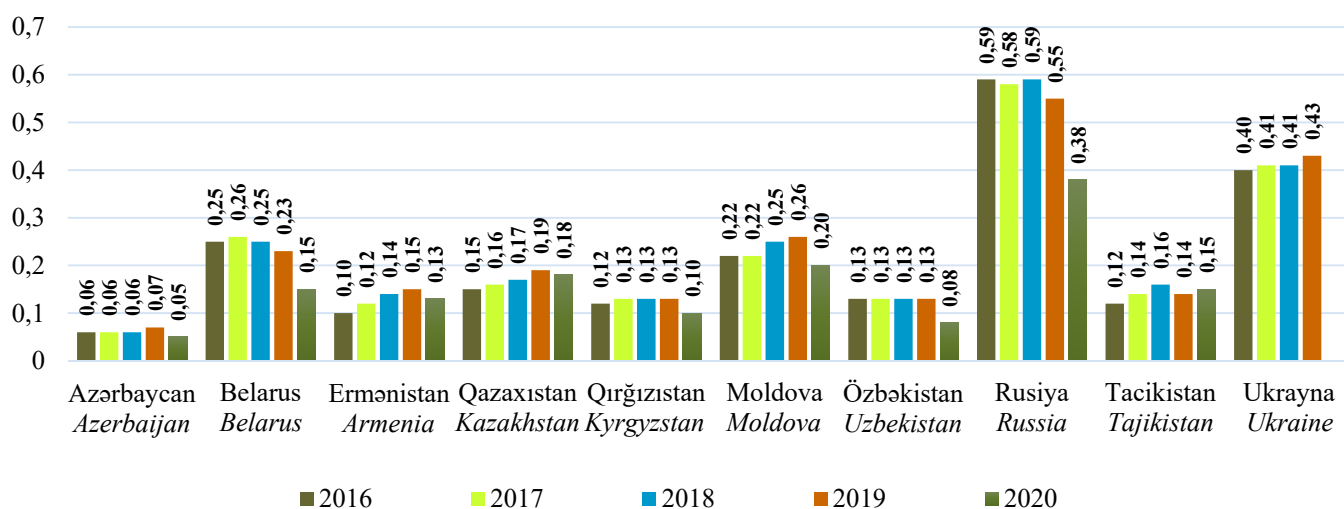
müqayisədə 6438 nəfər artaraq 9059 nəfər, onlardan Qazanılmış İmmun çatışmazlığı Sindromu (QİÇS) ilə qeydiyyatda olanlar isə 1895 nəfər artaraq 2586 nəfər təşkil etmişdir.

amounted to 9059, from them the number of persons who registered with Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS) increased by 1895 and amounted to 2586.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İİV-ə yeni yoluxmuşların sayı
Number of new HIV infections per 1000 uninfected population

3.3.2 Vərəmə yoluxma halları, əhalinin hər 100000 nəfərinə 3.3.2 Tuberculosis incidence per 100000 population

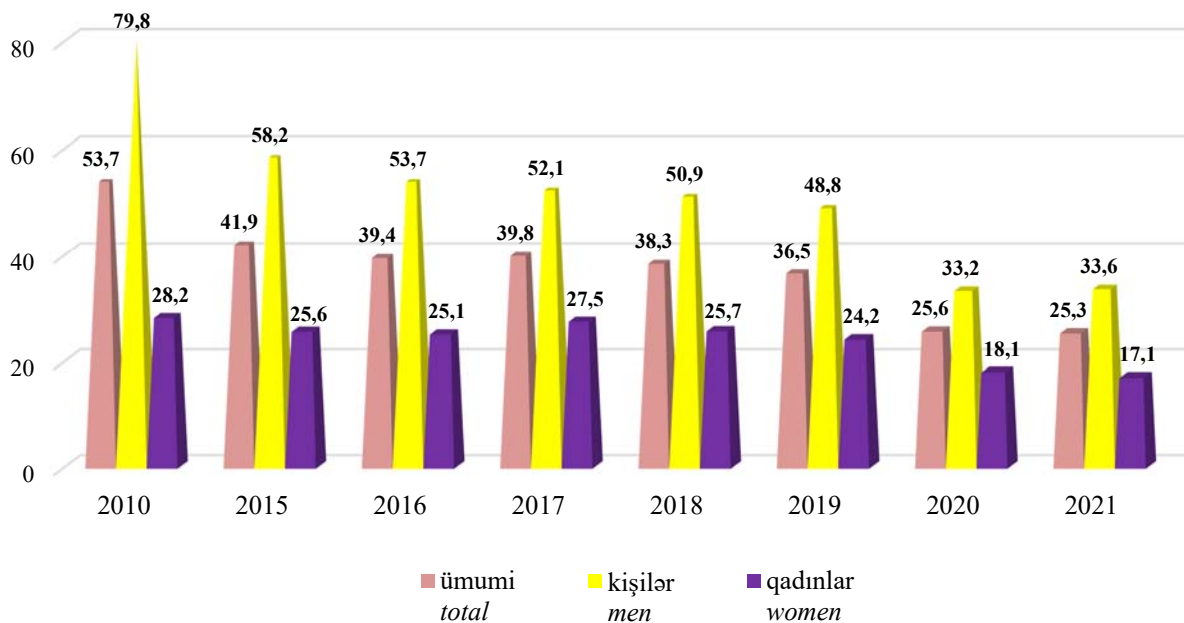
Vərəm insanın müxtəlif orqanlarında yayılması ilə xarakterizə olunan və spesifik iltihab dəyişikliklərinə səbəb olan yoluxucu xəstəlikdir. O, hal-hazırda dünyada ən təhlükəli infeksiyalardan biri olaraq qalmaqdadır və əsasən əmək qabiliyyətli əhaliyə təsir edir.

Əhali arasında vərəm xəstəliyinin yayılma səviyyəsini ölçmək üçün vərəmə yoluxma halları göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici il ərzində vərəmə yoluxmuşların sayının (residiv halları istisna olmaqla) əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Tuberculosis is an infectious disease characterized by its spread in human's various organs and causing specific inflammatory changes. This is currently one of the most dangerous infections in the world, and it is largely affected by the working population.

The tuberculosis incidence per 100000 population indicator is used for measuring the prevalence of tuberculosis among the population. The indicator is calculated as the number of new tuberculosis infections (except for relapse cases) in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Vərəmə yoluxma halları, hər 100000 nəfərə, cins üzrə bölgədə
Tuberculosis incidence per 100000 population, by sex

2010-2021-ci illərdə əhalinin hər 100000 nəfərinə vərəmə yoluxma halları 28,4 bənd azalaraq 25,3 təşkil etmişdir. Göstərici 2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə kişilər üzrə 46,2 bənd azalaraq 33,6, qadınlar üzrə isə 11,1 bənd azalaraq 17,1 olmuşdur.

Əhalinin cins üzrə aktiv vərəmlə xəstələnməsinə dair statistika göstərir ki, 2021-ci ildə ilk dəfə qoyulmuş diaqnozla qeydə alınmış 2535 xəstənin 1680 nəfəri və ya 66,3 faizi kişi, 855 nəfəri və ya 33,7 faizi qadın olmuşdur. Yaş qrupu üzrə bölgüyə gəldikdə isə

In 2010-2021, the tuberculosis incidence per 100000 population decreased by 28,4 points and amounted to 25,3. Compared to 2010, in 2021 the indicator decreased for men by 46,2 points to 33,6, and for women by 11,1 points to 17,1.

The statistics regarding to the active tuberculosis diseases by gender illustrates that 2535 patients were diagnosed with tuberculosis for the first time in 2021, and 1680 or 66,3 percent from them were men and 855 or 33,7 percent were women. By age group

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

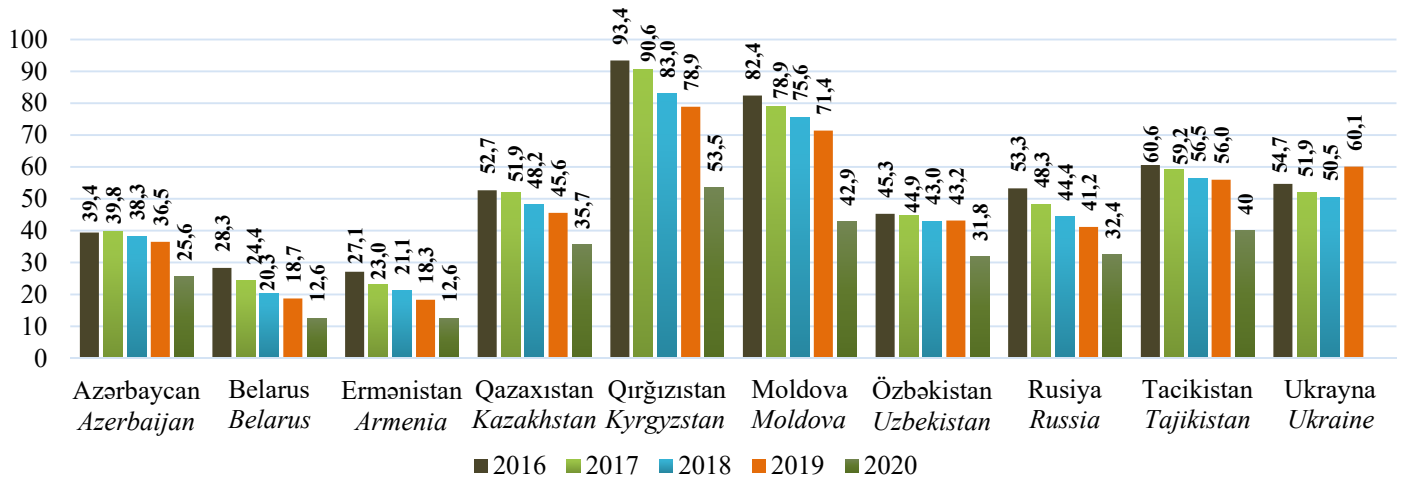
1641 nəfər olmaqla ən çox 15-49 yaşda olan şəxslər, 77 nəfər olmaqla ən az 0-14 yaşda olan şəxslər qeydə alınmışdır.

disaggregation the maximum number of registered patients was 1641 in 15-49 age group and the minimum number was 77 in 0-14 age group.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Vərəmə yoluxma halları, hər 100000 nəfərə
Tuberculosis incidence per 100000

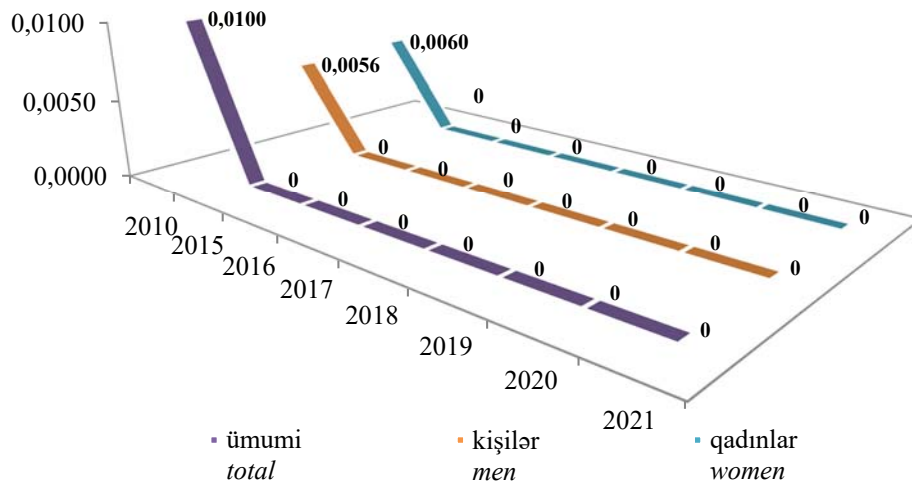

3.3.3 Malyariyaya yoluxma halları, əhalinin hər 1000 nəfərinə 3.3.3 Malaria incidence per 1000 population

Ölümçül qlobal xəstəliklərdən biri hesab olunan malyariya ağcaqanadların yaratdığı xəstəlikdir. Əhali arasında malyariya xəstəliyinin yayılma səviyyəsini ölçmək üçün əhalinin hər 1000 nəfərinə malyariyaya yoluxma halları göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici il ərzində malyariyaya yeni yoluxanların sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanır.

Malaria is mosquito-borne infectious disease which is one of the deadliest in the world. The malaria incidence per 1000 population indicator is used for measuring the prevalence of malaria among the population. The indicator is calculated as the number of new malaria infections in the year divided by average annual population multiplied by 1000.

Malyariyaya yeni yoluxanların sayı, hər 1000 nəfərə, cins üzrə bölgədə
Malaria incidence per 1000 population, by sex

2010-cu ildə əhalinin hər 1000 nəfərinə malyariyaya yoluxma halları kişilər üzrə 0,0056, qadınlar üzrə isə 0,0060 olmaqla ümumilikdə 0,0100 təşkil etmişdir. Ölkə üzrə malyariyaya yeni yoluxanların sayı 2010-cu ildə 52 nəfər (bunlardan kişilər 25, qadınlar 27 nəfər) olmuşdur.

2015-2021-ci illərdə malyariyaya yoluxma halları qeydə alınmamışdır.

In 2010, the malaria incidence per 1000 population amounted to 0,0100 totally, 0,0056 for men and 0,0060 for women. The total number of new malaria infections in the country was 52 (25 men and 27 women) in 2010.

In 2015-2021, malaria infection cases have not been registered.

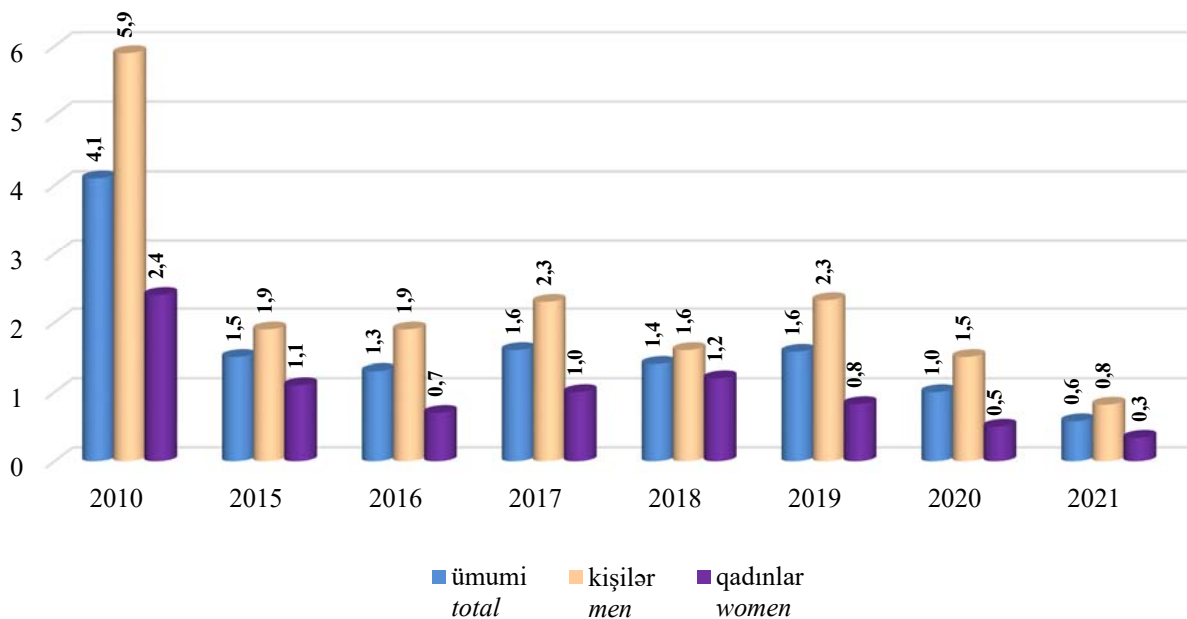
3.3.4 Hepatit B virusuna yoluxma halları, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins və yaşayış yeri üzrə bölgədə

3.3.4 Hepatitis B incidence per 100000 population, by sex and location

Hepatit B qaraciyər fibrozu, qaraciyər çatışmazlığı və xərçəng xəstəliyi ilə nəticələnə bilən qaraciyərə düşən virusdur. Əhali arasında hepatit B virusunun yayılma səviyyəsini qiymətləndirmək üçün əhalinin hər 100000 nəfərinə hepatit B virusuna yoluxma halları göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici il ərzində hepatit B virusuna yeni yoluxanların sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Hepatitis B is an infection of liver, which can cause scarring of the liver, liver failure and cancer. The Hepatitis B incidence per 100000 population indicator is used for estimating the prevalence of malaria among the population. This indicator is calculated as the number of new Hepatitis B infections in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Hepatit B virusuna yoluxma halları, hər 100000 nəfərə, cins üzrə bölgədə
Hepatitis B incidence per 100000 population, by sex

2010-2021-ci illərdə əhalinin hər 100000 nəfərinə hepatit B virusuna yoluxma halları azalaraq kişilər üzrə 0,8, qadınlar üzrə isə 0,3 olmaqla ümumilikdə 0,6 təşkil etmişdir. Əvvəlki illə müqayisədə 2021-ci ildə hepatit B virusuna yeni yoluxanların sayı mütləq ifadədə kişilər üzrə 44,6 faiz azalaraq 41 nəfər, qadınlar üzrə 29,2 faiz azalaraq 17 nəfər, ümumilikdə isə 40,8 faiz azalaraq 58 nəfər olmuşdur.

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə göstərici şəhər yerləri üzrə 5,1 bənd azalaraq 0,7-ə, kənd yerləri üzrə isə 1,8 bənd azalaraq

In 2010-2021, the hepatitis B incidence per 100000 population decreased and amounted to 0,6 totally, 0,8 for men and 0,3 for women. Compared with the previous year, in 2021 the hepatitis B incidence in absolute terms decreased by 40,8 percent and amounted to 58 totally, declined by 44,6 percent and amounted to 41 for men, and declined by 29,2 percent and amounted to 17 for women.

Compared to 2010 in 2021, the indicator decreased by 5,1 points and amounted to 0,7 in urban areas, and decreased by 1,8 points and

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

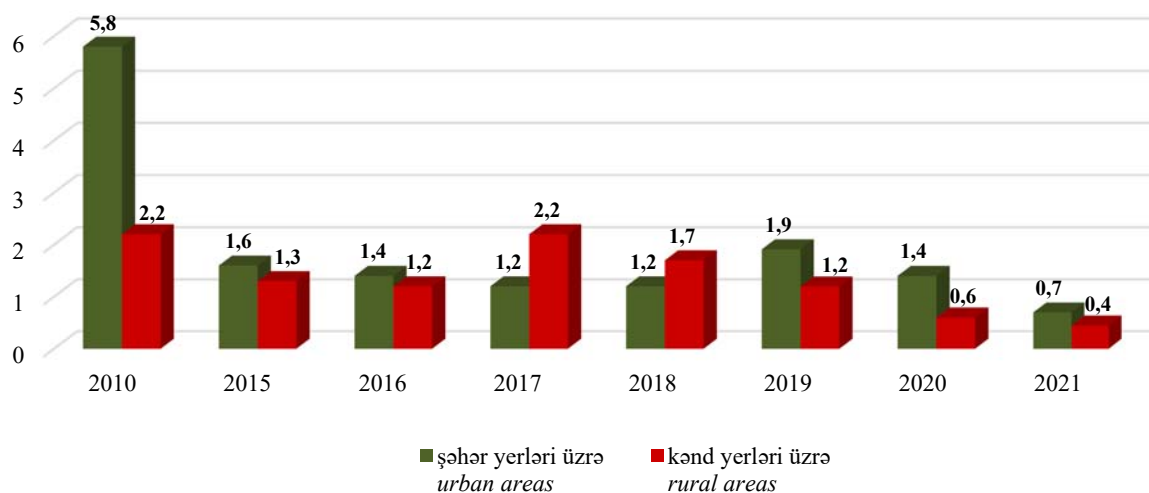
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

0,4-ə enmişdir. 2021-ci ildə hepatit B virusuna yeni yoluxanların sayı şəhər yerlərində 37, kənd yerlərində isə 21 nəfər təşkil etmişdir.

amounted to 0,4 in rural areas. In 2021 the number of new hepatitis B infections was 37 in urban areas and 21 in rural areas.

Hepatit B virusuna yoluxma halları, hər 100000 nəfərə, yaşayış yerləri üzrə bölgədə
Hepatitis B incidence per 100000 population, by location

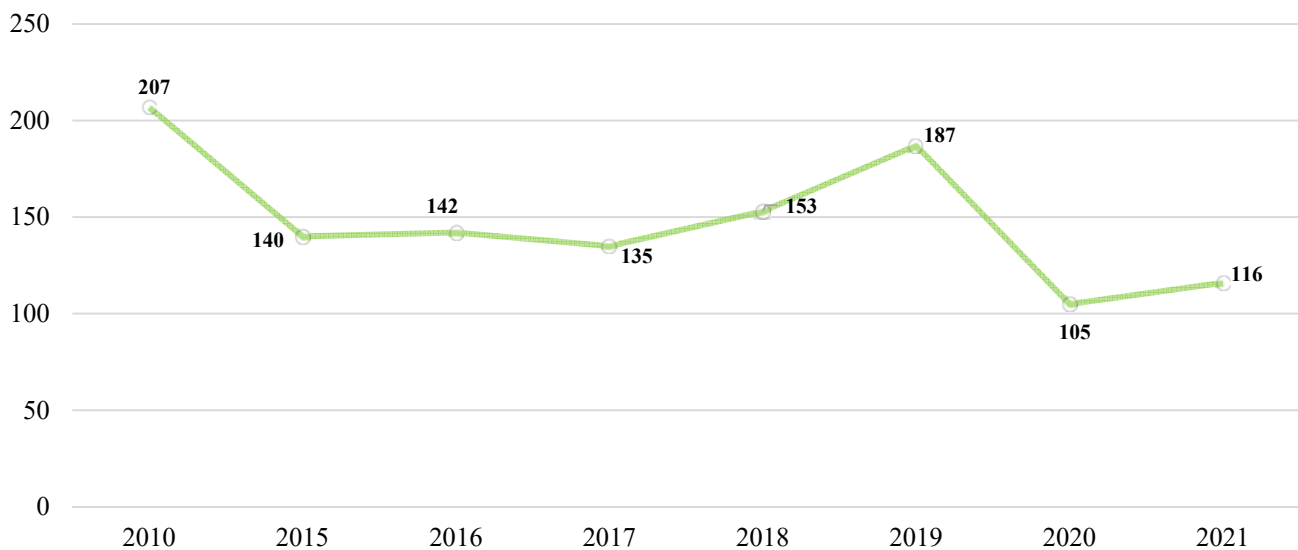
3.3.5 “Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı, nəfər

3.3.5 Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases

“Gündəlik-2030”da “unudulmuş” tropik xəstəliklərlə mübarizəyə xüsusi önəm verilmiş və 2030-cu ilədək belə xəstəliklərin epidemiyasına son qoyulması hədəf kimi müəyyənləşdirilmişdir. “Unudulmuş” tropik xəstəliklər insanlarda korluğa, eybəcərlişməyə, əlilliyə və ölümə yol açan xəstəliklərdir. Fil xəstəliyi, onxoserkoz, şistosomoz, traxoma, exinokokkoz, burulli xorası, şaqas xəstəliyi, dengen, drakunkulez, Afrika tripanosomozu, cüzam, leyşmanioz, quduzluq və s. “unudulmuş” tropik xəstəliklərə aid edilir.

In "Agenda-2030", special importance is given to the fight against neglected tropical diseases and the end of the epidemic of such diseases by 2030 is defined as a goal. Neglected tropical diseases that cause blindness, disfigurement, disability and death in humans. Elephant disease, onchocercosis, schistosomiasis, trachoma, echinococcosis, Burulli ulcer, Chagas disease, dengue, dracunculiasis, African trypanosomiasis, leprosy, leishmaniasis, rabies, etc. It is attributed to neglected tropical diseases.

“Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı³, nəfər
Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases³, person

³ İlk dəfə qoyulmuş diaqnozla qeydə alınmış xəstələr.

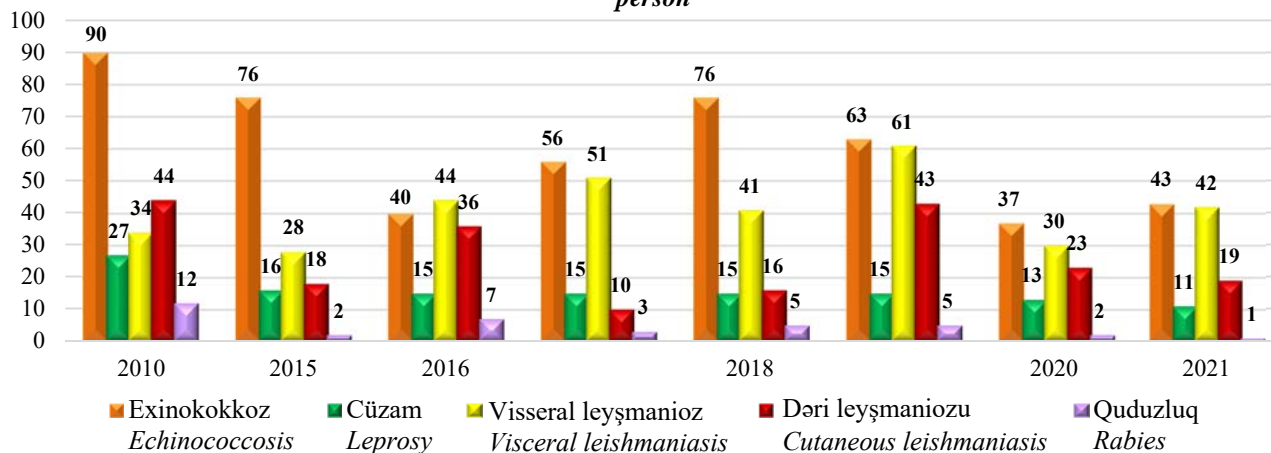
³ Patients registered with a diagnosis made for the first time.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

“Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı, xəstəliklər üzrə bölgədə, nəfər⁴

Number of people requiring interventions against neglected tropical diseases, by diseases, person⁴

2021-ci ildə 43 nəfər exinokokkoz, 42 nəfər visseral leyşmanioz, 19 nəfər dəri leyşmaniozu, 11 nəfər cüzam, 1 nəfər isə quduzluq xəstəliyinə yoluxmuşdur. 43 persons were infected with echinococcosis, 42 persons with visceral leishmaniasis, 19 persons with cutaneous leishmaniasis, 11 persons with leprosy and 1 persons with rabies in 2021.

⁴ Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin məlumatlarına əsasən.

⁴ According to the information of the Ministry of Health of the Republic of Azerbaijan.

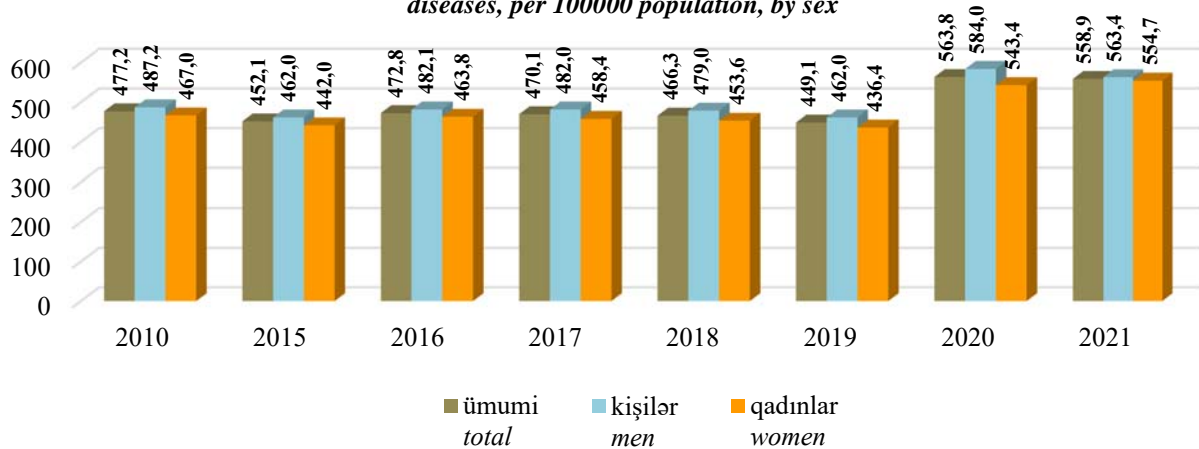
3.4.1 Ürək-damar xəstəliyi, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə

3.4.1 Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases, by sex

Ürək-damar xəstəliyi, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi həmin səbəblərdən il ərzində ölənlərin sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases is calculated as the total number of death caused by these diseases in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Ürək-damar xəstəliyi, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases, per 100000 population, by sex

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə ürək-damar xəstəliyi, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi 81,7 bənd artaraq əhalinin hər 100000 nəfərinə 477,2-dən 558,9-a yüksəlmişdir. Baxılan dövr ərzində göstərici kişilər üzrə 76,2 bənd artaraq 487,2-dən 563,4-ə, qadınlar üzrə 87,7 bənd artaraq 467,0-dan 554,7-ə qalxmışdır.

Baxılan dövr ərzində xəstəliklərin növləri baxımından ölüm səviyyəsi ürək-damar xəstəliklərindən 51,9, tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən 14,5, xərçəngdən 10,6, şəkərli diabetdən isə 4,7 bənd artmışdır.

Müşahidələr göstərir ki, qeyd olunan xəstəliklər səbəbindən ən çox ölüm halları ürək-damar xəstəliklərində, ən az isə diabet xəstəliyində rast gəlinir.

2021-ci ildə ölkədə 8509 nəfər xərçəngdən, 1667 nəfər şəkərli diabetdən, 41708 nəfər ürək-damar, 4115 nəfər isə tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən vəfat etmişdir.

Compared to 2010, in 2021 mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease per 100000 population increased by 81,7 points from 477,2 to 558,9. During this period the indicator increased by 76,2 points from 487,2 to 563,4 for men, and increased by 87,7 points from 467,0 to 554,7 for women.

In terms of types of diseases, in reviewed period the mortality rate attributed to cardiovascular disease increased by 51,9 points, chronic respiratory diseases increased by 14,5 points, cancer increased by 10,6 points, and diabetes increased by 4,7 points.

Observations show that most of the fatalities attributed to these diseases occur in cardiovascular diseases, and the least in diabetes.

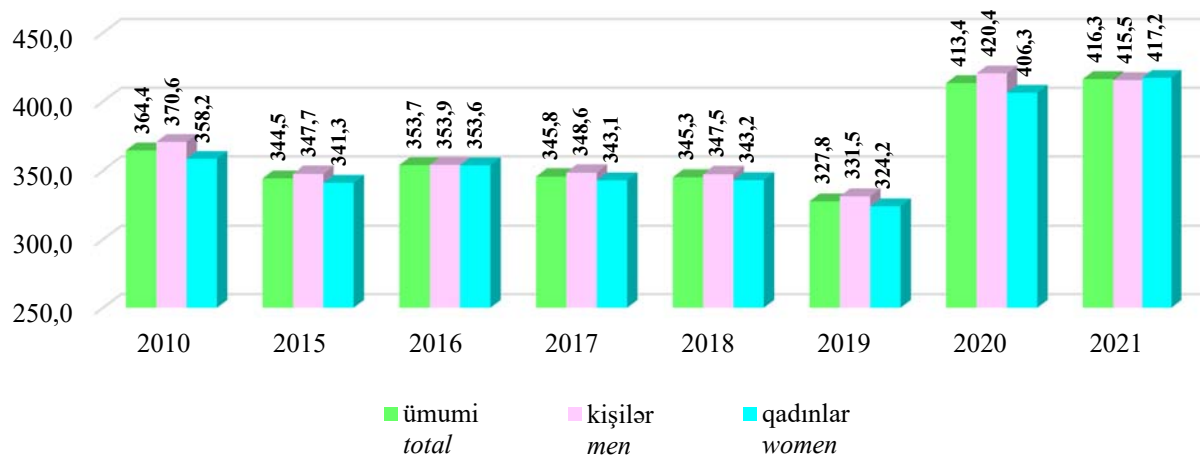
In the country in 2021, 8509 persons have died attributed to cancer, 1667 persons - to diabetes, 41708 persons – to cardiovascular diseases and 4115 persons – to chronic respiratory diseases.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

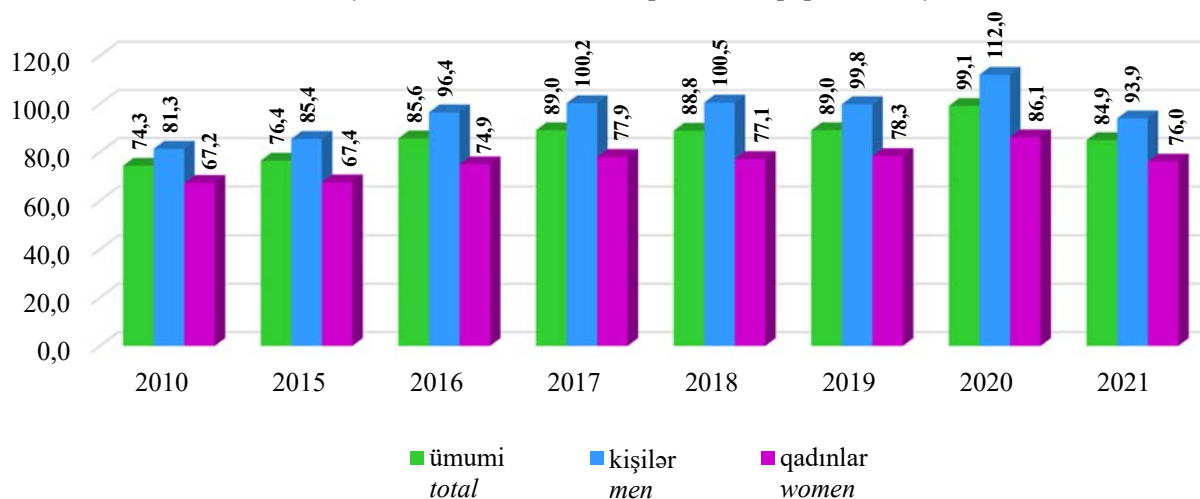
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Ürək-damar xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Mortality rate attributed to cardiovascular diseases, per 100000 population, by sex

Xərçəngdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Mortality rate attributed to cancer, per 100000 population, by sex

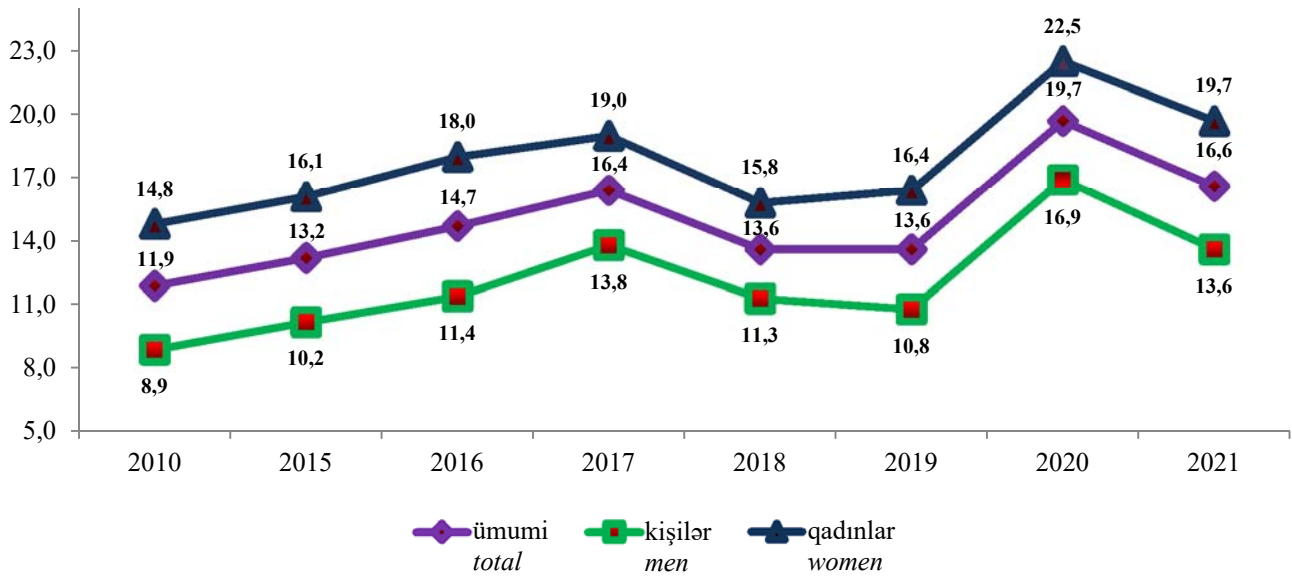

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

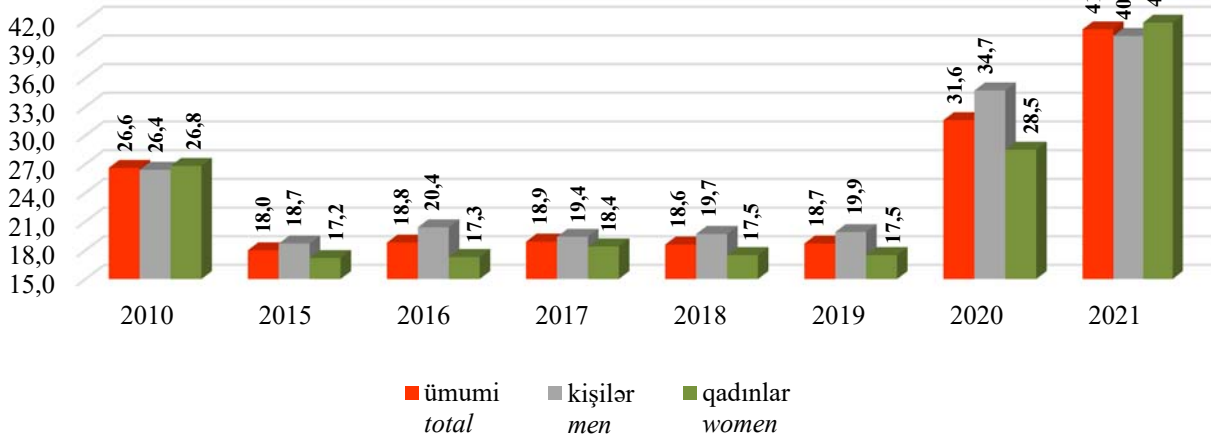
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Şəkərli diabetdən ölüm səviyyəsi, əhəlinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Mortality rate attributed to diabetes, per 100000 population, by sex

Tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhəlinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Mortality rate attributed to chronic respiratory diseases, per 100000 population, by sex

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

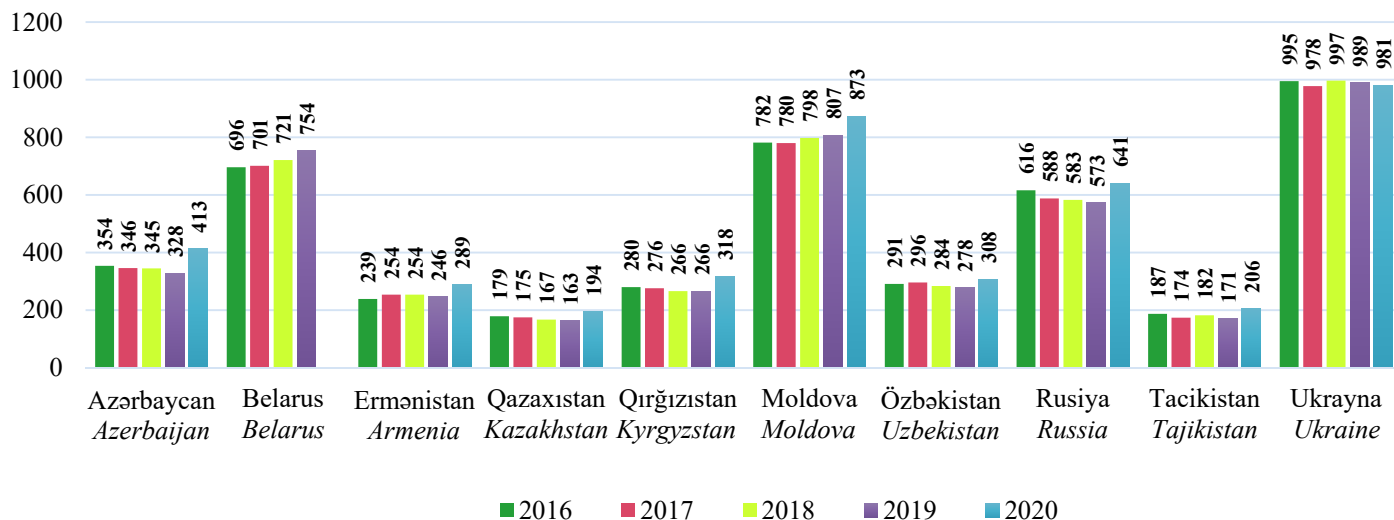
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

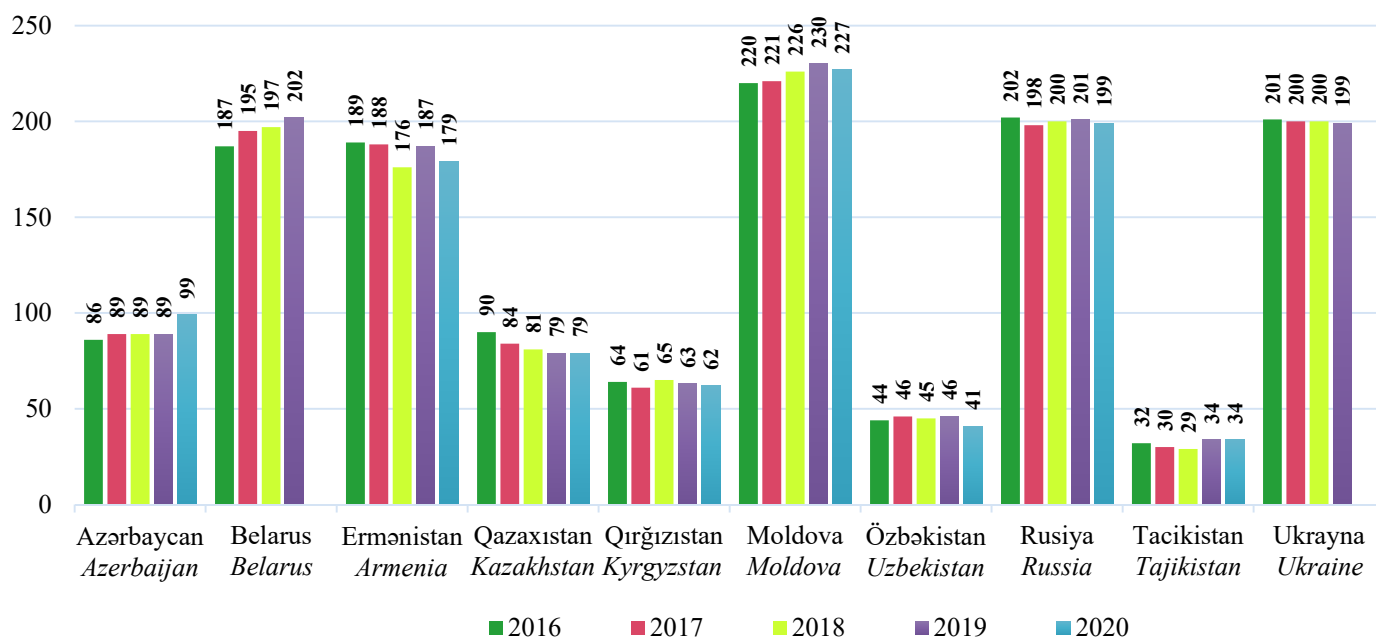
Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Ürək-damar xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to circulatory system diseases, per 100000 population

Xərçəngdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to neoplasms, per 100000 population

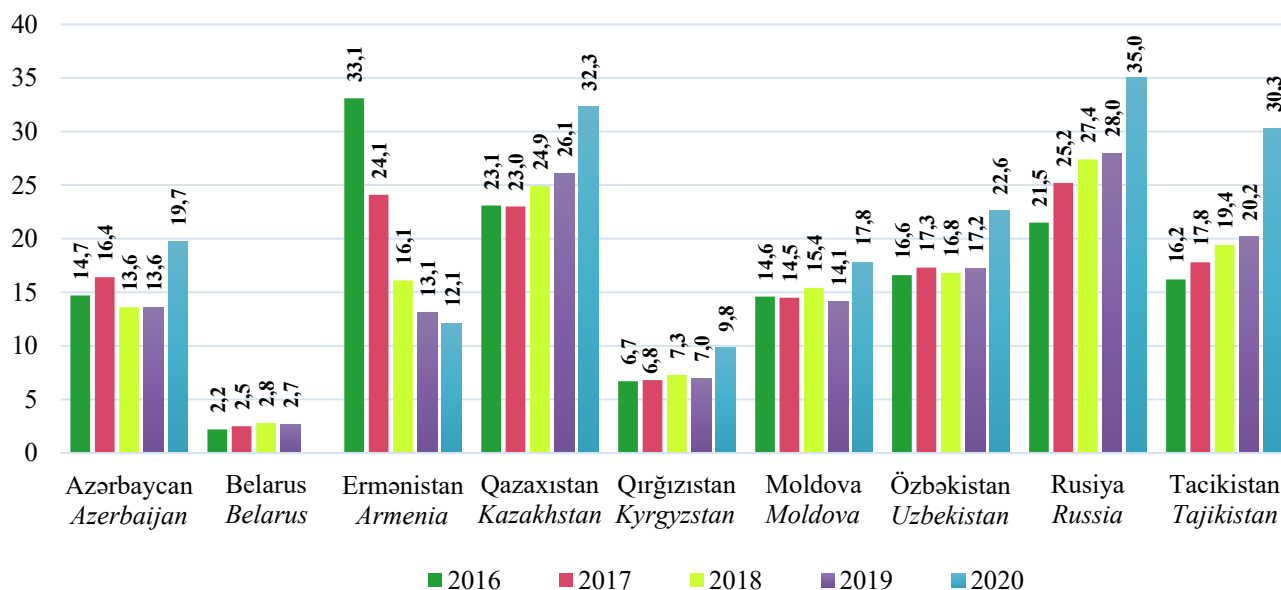

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

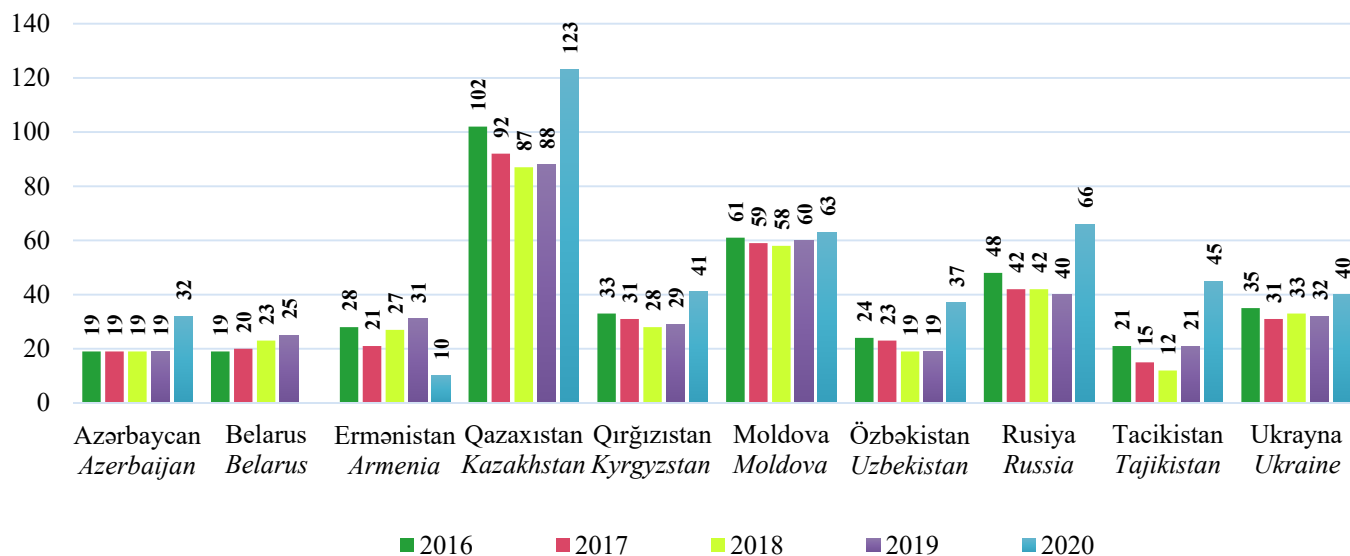
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Şəkərli diabetdən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to diabetes, per 100000 population

Tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
Mortality rate attributed to respiratory system diseases, per 100000 population

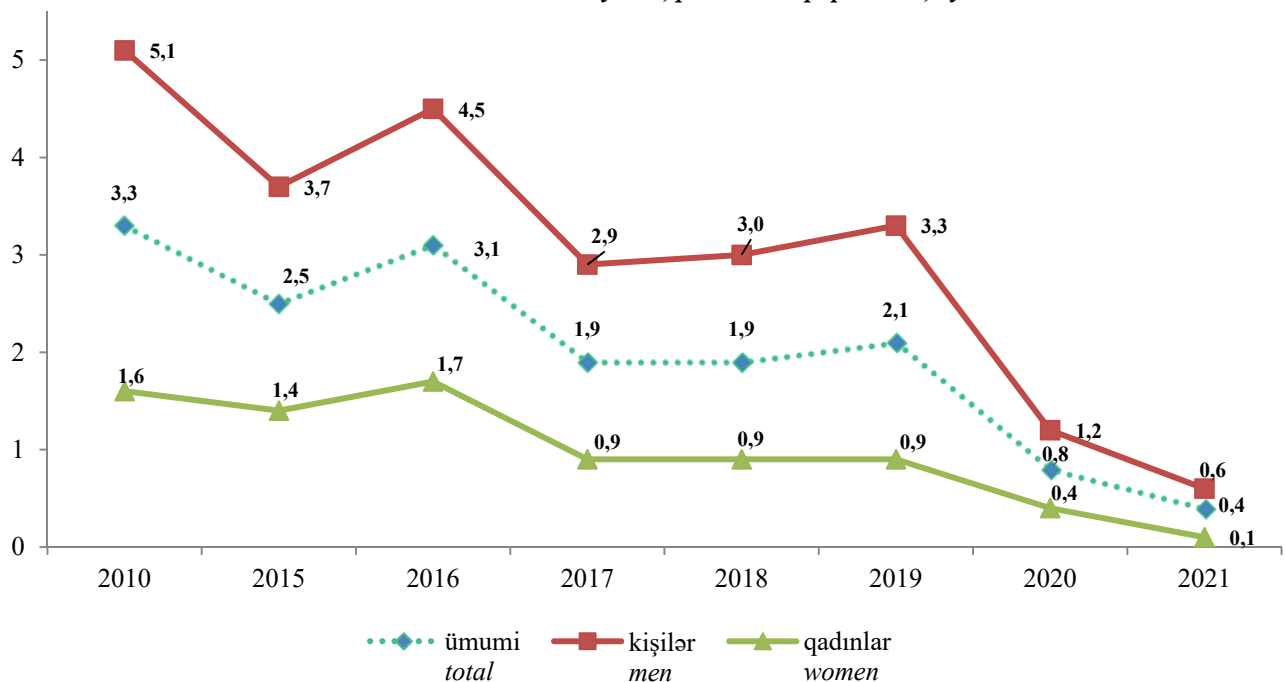

3.4.2 İntihar səbəbindən ölüm səviyyəsi, cins və yaşayış yeri üzrə bölgədə 3.4.2 Suicide mortality rate, by sex and location

Bu göstərici qəsdən özünün ölümünə səbəb olan hərəkət hesab olunan intihar nəticəsində ölüm səviyyəsini əks etdirir. İntihar səbəbindən ölüm səviyyəsi intihar nəticəsində ölənlərin sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the level of mortality resulting from suicide, which is a deliberate act of self-destruction. The suicide mortality rate is calculated as the total number of death resulting from suicide in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

İntihar səbəbindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Suicide mortality rate, per 100000 population, by sex

2010-2021-ci illərdə ölkədə intihar səbəbindən ölüm səviyyəsi 2,9 bənd azalaraq 3,3-dən 0,4-ə enmişdir. Bu dövr ərzində intihar səbəbindən ölüm səviyyəsi kişilər üzrə 4,5 bənd azalaraq 5,1-dən 0,6-ya, qadınlar üzrə isə 1,5 bənd azalaraq 1,6-dan 0,1-ə düşmüşdür.

2010-2021-ci illərdə intihar səbəbindən ölüm səviyyəsi şəhər yerlərində 3,1-dən 0,2-yə, kənd yerlərində isə 3,5-dən 0,5-ə enmişdir.

2020-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə intihar səbəbindən ölənlərin sayı 79 nəfərdən 37 nəfərə düşmüşdür. Baxılan dövrdə intihar səbəbindən ölən kişilərin sayı 27 nəfər azalaraq 58 nəfərdən 31 nəfərə, qadınların sayı isə 15 nəfər azalaraq 21 nəfərdən 6 nəfərə enmişdir.

In 2010-2021 the suicide mortality rate in the country declined by 2,9 points from 3,3 to 0,4. In this period the suicide mortality rate decreased by 4,5 points from 5,1 to 0,6 for men and by 1,5 points from 1,6 to 0,1 for women.

In 2010-2021 the suicide mortality rate decreased from 3,1 to 0,2 in urban areas and from 3,5 to 0,5 in rural areas.

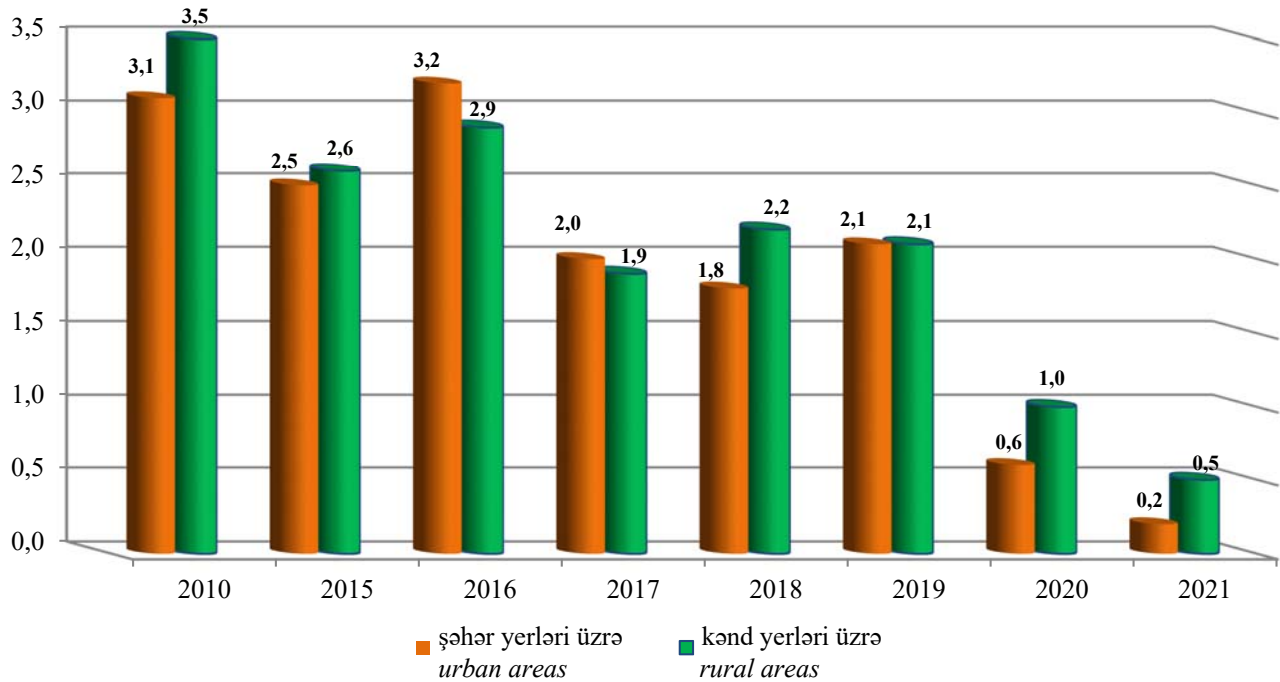
Compared to 2020, in 2021 the number of suicide mortality due to declined from 79 persons to 37 persons. During reviewed period the number of suicide mortality due to declined by 27 from 58 to 31 for men and by 15 from 21 to 6 for women.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

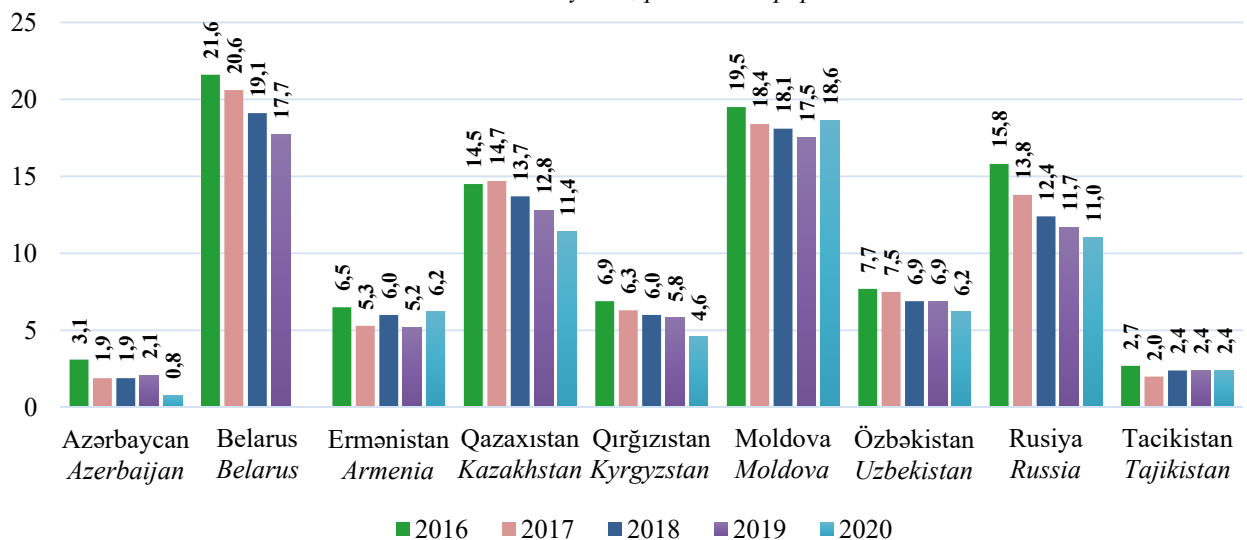

İntihar səbəbindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərə, yaşayış yerləri üzrə bölgədə
Suicide mortality rate, per 100000 population, by location

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

İntihar səbəbindən ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə
 Suicide mortality rate, per 100000 population

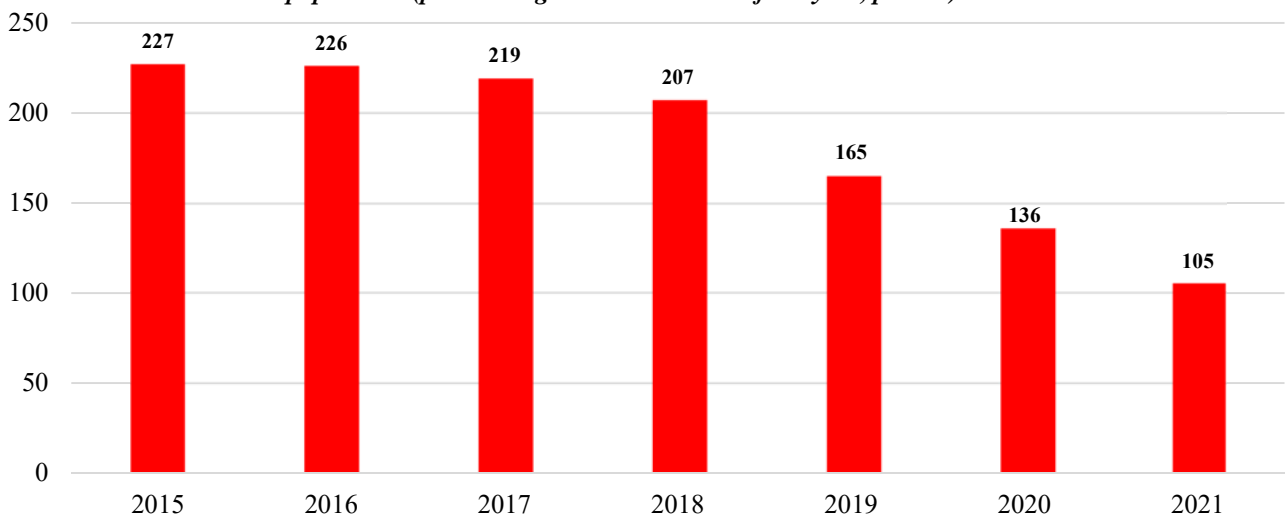
3.5.1 Psixoaktiv maddələrdən istifadə səbəbindən pozuntuların müalicə ilə əhatə olunması (medikamentoz, sosial-psixoloji və reabilitasiya və sonrakı qulluq xidmətləri)

3.5.1 Coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for substance use disorders

Bu göstərici bir il ərzində psixoaktiv maddələrin istifadəsi səbəbindən pozuntularla əlaqədar müalicə alanların sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanmışdır. Göstərici psixoaktiv maddələrin iki geniş qrupunu əhatə edir: narkotiklər, alkoqol və digər psixoaktiv maddələr.

This indicator is calculated by dividing the number of patients receiving treatment related to the use of psychoactive substances divided by average annual population multiplied by 100000. This indicator is disaggregated by two broad groups of psychoactive substances: drugs, alcohol and other psychoactive substances

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər)
Number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population (patients registered at the end of the year, person)

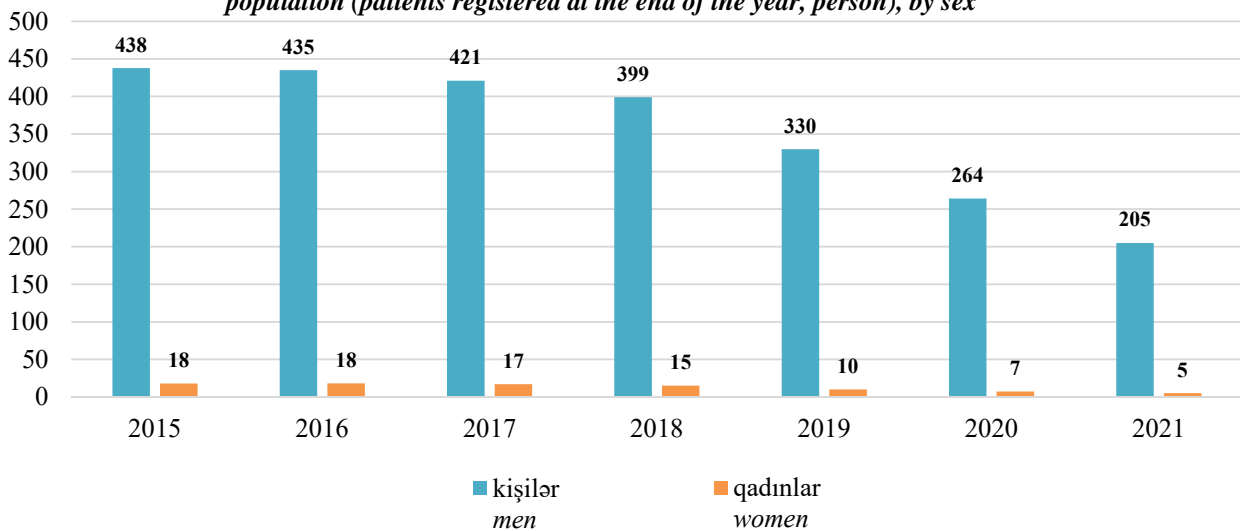
2015-2021-ci illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı azalma meyili almış və 227-dən 105-ə düşmüşdür.

In 2015-2021, number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population dropped from 227 to 105.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

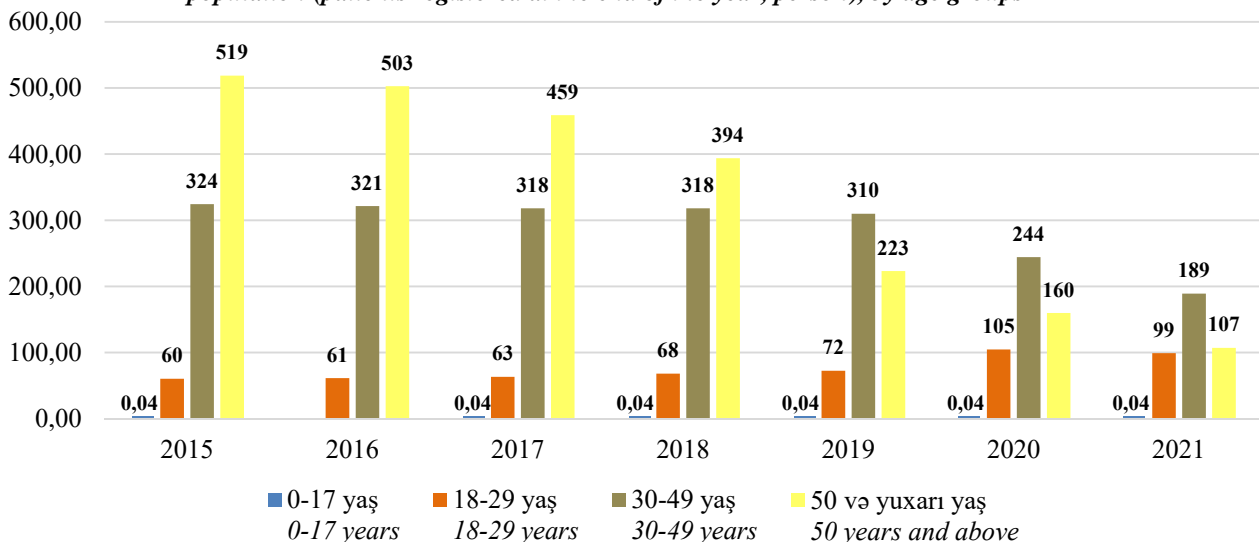
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər), cins üzrə bölgədə
Number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population (patients registered at the end of the year, person), by sex

2015-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələnin kişilərin sayı 438 nəfərdən 205 nəfərə, qadınların sayı isə 18 nəfərdən 5 nəfərədək azalmışdır.

Compared to 2015, in 2021 the number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population declined by 438 to 205 for men and from 18 to 5 for women.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər), yaş üzrə bölgədə
Number of patients diagnosed with alcoholism and alcohol psychosis per 100000 population (patients registered at the end of the year, person), by age groups

2021-ci ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə xəstələr daha çox 30-49 yaş qrupunda 189, ən az isə 0-17 yaş qrupunda 0,04 olaraq qeydə alınmışdır.

In 2021, per 100000 population the number of persons diagnosed with alcoholism and alcoholic psychosis disease the highest point of indicator was 189 in 30-49 age group and the lowest point was 0,04 in 0-17 age group.

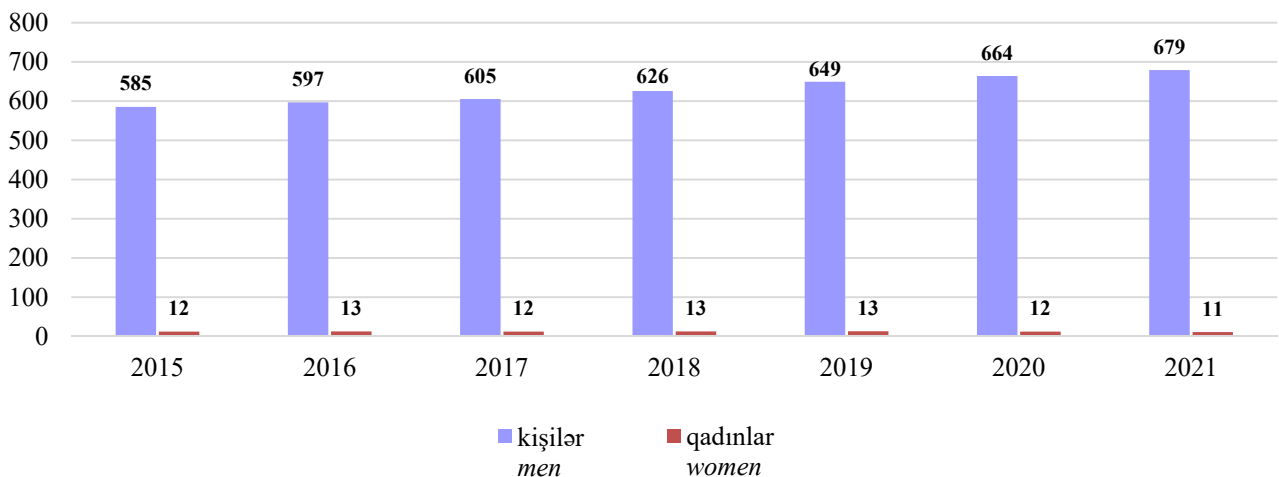

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər)
Number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population (number of patients registered at the end of the year, person)

2015-2021-ci illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı artma meyili almış və 298-dən 345-dək yüksəlmişdir. *In 2015-2021, number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population rosed from 298 to 345.*

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər) cins üzrə bölgədə
Number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population (number of patients registered at the end of the year, person), by sex

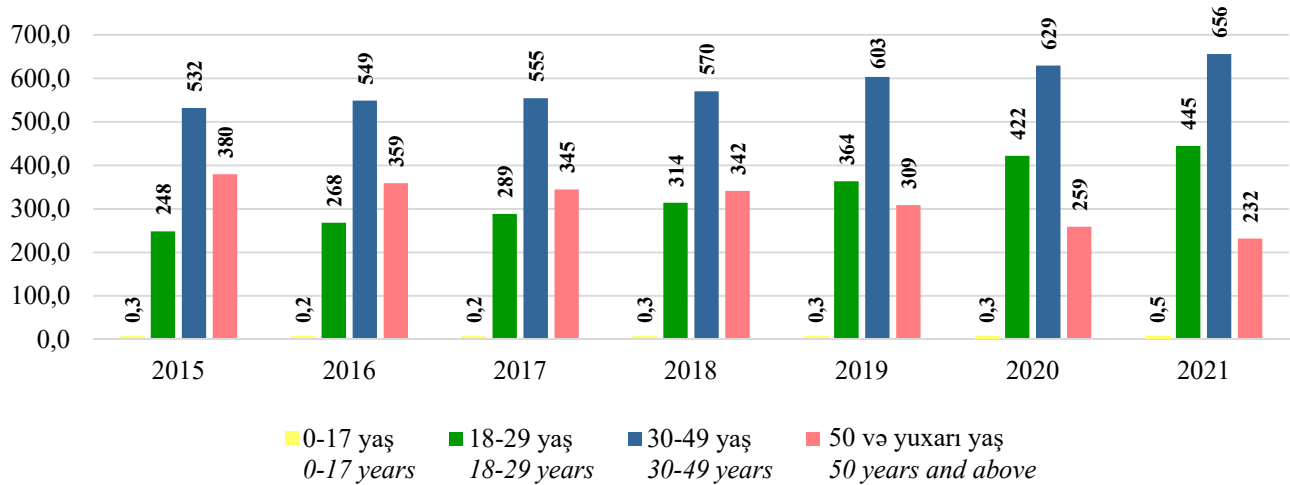

2021-ci ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələnen kişilər 679 nəfər, qadınlar isə 11 nəfər olmuşdur. *In 2021, there were 679 men and 11 women diagnosed with drug addiction per 100000 population.*

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələrin sayı (ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələr, nəfər) yaş üzrə bölgədə
Number of patients diagnosed with drug addiction per 100000 population (number of patients registered at the end of the year, person), by sex

2021-ci ildə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən narkomaniya diaqnozu ilə xəstələr daha çox 30-49 yaş qrupunda 656, ən az isə 0-17 yaş qrupunda 0,5 olaraq qeydə alınmışdır.

In 2021, per 100000 population the number of persons diagnosed with addiction disease the highest point of indicator was 656 in 30-49 age group and the lowest point was 0,5 in 0-17 age group.

3.6.1 Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə 3.6.1 Death rate due to road traffic injuries, by sex

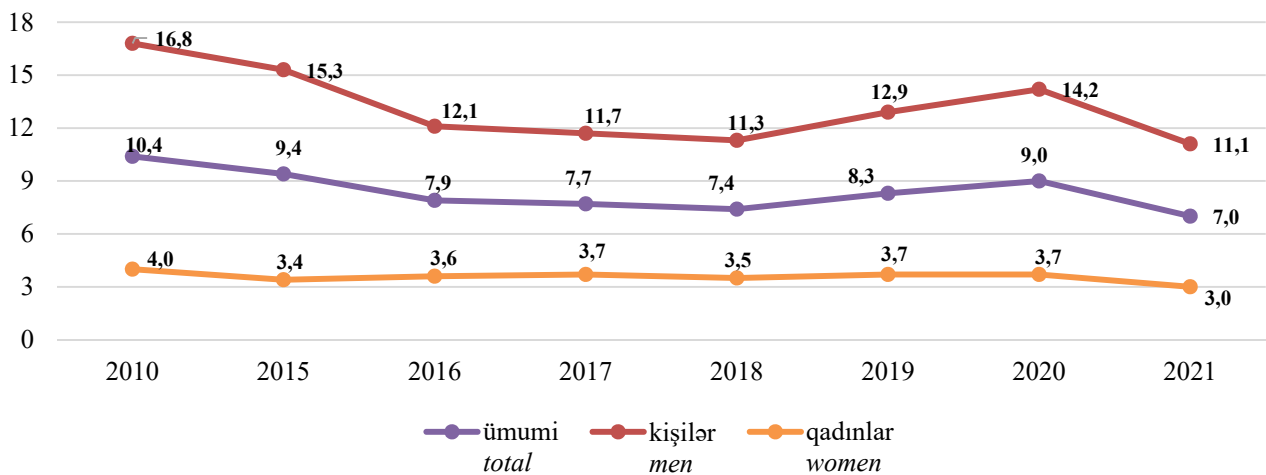
Qlobal səviyyədə 15–29 yaşda olan şəxslər arasında ölüm hallarının əsas səbəbi yol-nəqliyyat hadisələridir. Bu baxımdan yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi göstəricisi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi il ərzində yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölənlərin sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Globally road traffic injuries is the leading cause of deaths among young adults aged 15–29 years. In this regard, the death rate due to road traffic injuries indicator is very important.

The death rate due to road traffic injuries is calculated as the total number of road traffic fatal injury deaths in the year divided by average annual population multiplied by 100000.

Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi, əhalinin hər 100000 nəfərinə, cins üzrə bölgədə
Death rate due to road traffic injuries, per 100000 population, by sex

2010-2021-ci illərdə əhalinin hər 100000 nəfərinə yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi 3,4 bənd azalaraq 10,4-dən 7,0-dək enmişdir. Bu illər ərzində göstərici kişilər üzrə 5,7 bənd azalaraq 16,8-dən 11,1-dək, qadınlar üzrə isə 1,0 bənd azalaraq 4,0-dan 3,0-dək enmişdir.

Baxılan dövrdə yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölən kişilərin sayı 151 nəfər azalaraq 709 nəfərdən 558 nəfərə, qadınların sayı isə 39 nəfər azalaraq 187 nəfərdən 148 nəfərə enmişdir.

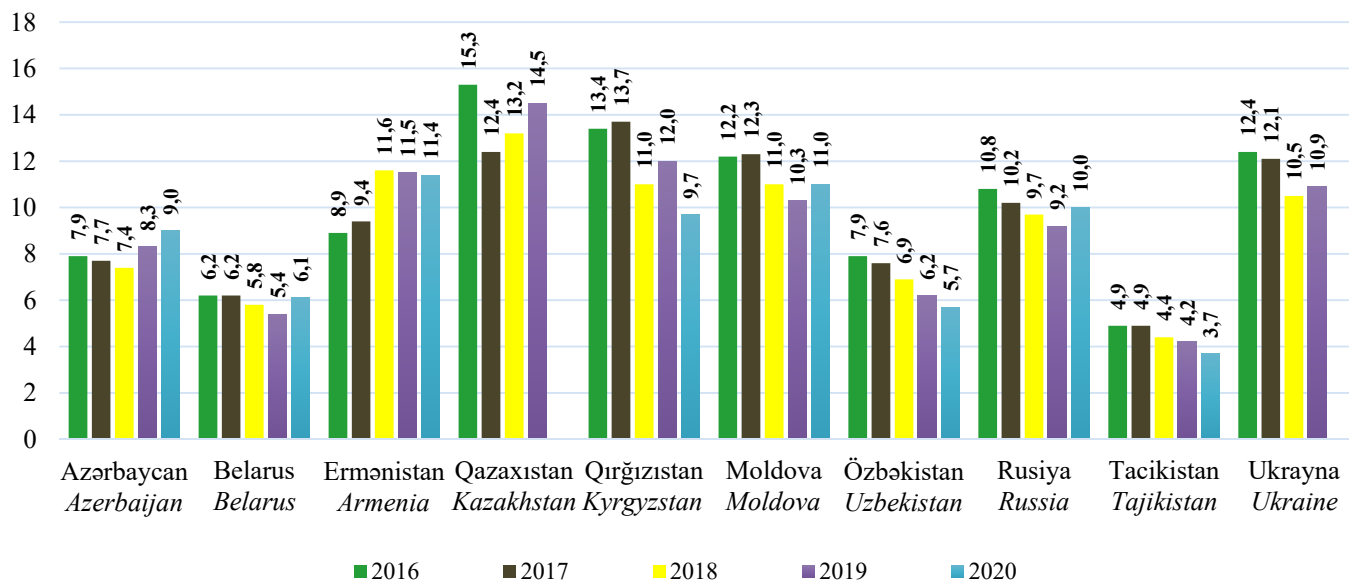
In 2010-2021, the death rate due to road traffic injuries per 100000 population decreased by 3,4 points and dropped from 10,4 to 7,0. Over this years the indicator decreased by 5,7 points from 16,8 to 11,1 for men and by 1,0 points from 4,0 to 3,0 for women.

During reviewed period the number of death due to road traffic accidents declined by 151 from 709 to 558 for men and by 39 from 187 to 148 for women.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi, əhəlinin hər 100000 nəfərinə
Death rate due to road traffic injuries, per 100000 population

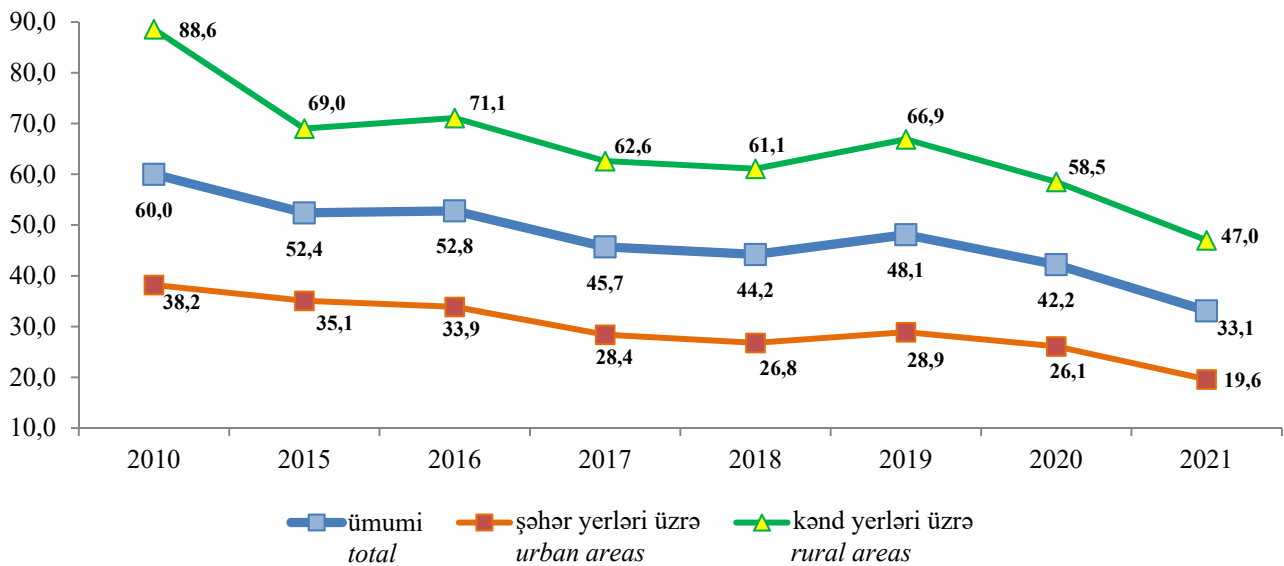
3.7.2 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi, bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına⁵

3.7.2 Birth rate among women aged 15-19 years, per 1000 women in this age group⁵

15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi təqvim ili ərzində 15-19 yaş qrupunda olan qadınlar tərəfindən diri doğulanların sayının bu yaş qrupunda olan qadınların orta illik sayına nisbətinin 1000-ə hasili kimi hesablanır.

The birth rate among women aged 15-19 years is calculated as the total number of live births born to women aged 15-19 years during a given year divided by average annual population of women aged 15-19 years multiplied by 1000.

15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi, bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına, yaşayış yeri üzrə bölgədə
Birth rate among women aged 15-19 years, per 1000 women in this age group, by location

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi 26,9 bənd azalaraq bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına 60,0-dan 33,1-dək düşmüşdür. Bu dövrdə 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi kənd yerləri üzrə 88,6-dan 47,0-dək, şəhərlərdə isə 38,2-dən 19,6-dək düşmüşdür. Nəticə etibarilə 15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi kənd yerlərinə nisbətən şəhərlərdə daha az olmuşdur.

Compared to 2010, in 2021 the birth rate among women aged 15-19 years decreased by 26,9 points from 60,0 to 33,1 per 1000 women at this age group. During the same period the birth rate among women aged 15-19 years declined from 88,6 to 47,0 in rural areas and from 38,2 to 19,6 in urban areas. As a result, the birth rate among women aged 15-19 years was less in urban areas than in rural areas.

⁵ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “3.7.2 Yeniyetmələr (10-14 yaşda və 15-19 yaşda olan) arasında doğum səviyyəsi, həmin yaş qrupunda olan hər 1000 qadına” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁵ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “3.7.2 Adolescent birth rate (aged 10-14 years; aged 15-19 years) per 1000 women in that age group”. The indicator is based on official statistics and presented in publication in the national context.

3.a.1 15 və yuxarı yaşda olan şəxslər arasında tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi, yaş qrupları üzrə bölgədə

3.a.1 Age-standardized prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older

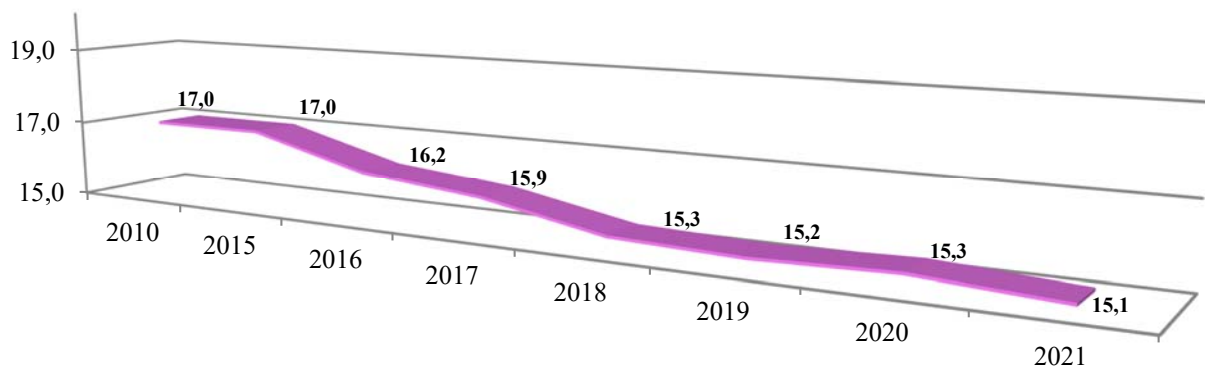
Tütün istifadəçiləri ömür boyu qeyri-yoluxucu xəstəliklər də daxil olmaqla müxtəlif sağlamlıq pozuntuları riski altındadırlar. Tütün istifadəsinin yayılmasının azaldılması qeyri-yoluxucu xəstəliklərdən vaxtından əvvəl ölüm hallarının azaldılmasına töhfə verəcəkdir.

Əhali arasında tütün istifadəsinin yayılmasını müəyyən etmək üçün 15 və yuxarı yaşda olan şəxslər arasında tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi göstəricisindən istifadə edilir. Bu göstərici 15 və yuxarı yaşda olan gündəlik və ya fasilələrlə hər hansı tütün məhsullarını (tüstülü və/və ya tüstüsüz tütün) istifadə edən şəxslərin sayının həmin yaş qrupunda olan əhəlinin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Tobacco users are at risk of a variety of poor health outcomes across the life-course, including non-communicable diseases. Reducing the prevalence of tobacco use will make a large contribution to reducing premature mortality from non-communicable diseases.

The prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older indicator is used for determining the prevalence of tobacco using among population. This indicator is calculated as the number of persons who currently use any tobacco product (smoked and/or smokeless tobacco) on a daily or non-daily basis divided by the population in the same age group multiplied by 100.

15 və yuxarı yaşda olan şəxslər arasında tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi, faizlə
Prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older, in percentage

2010-2021-ci illər ərzində 15 və yuxarı yaşda olan şəxslər arasında tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi 17,0 faizdən 15,1 faizədək azalmışdır.

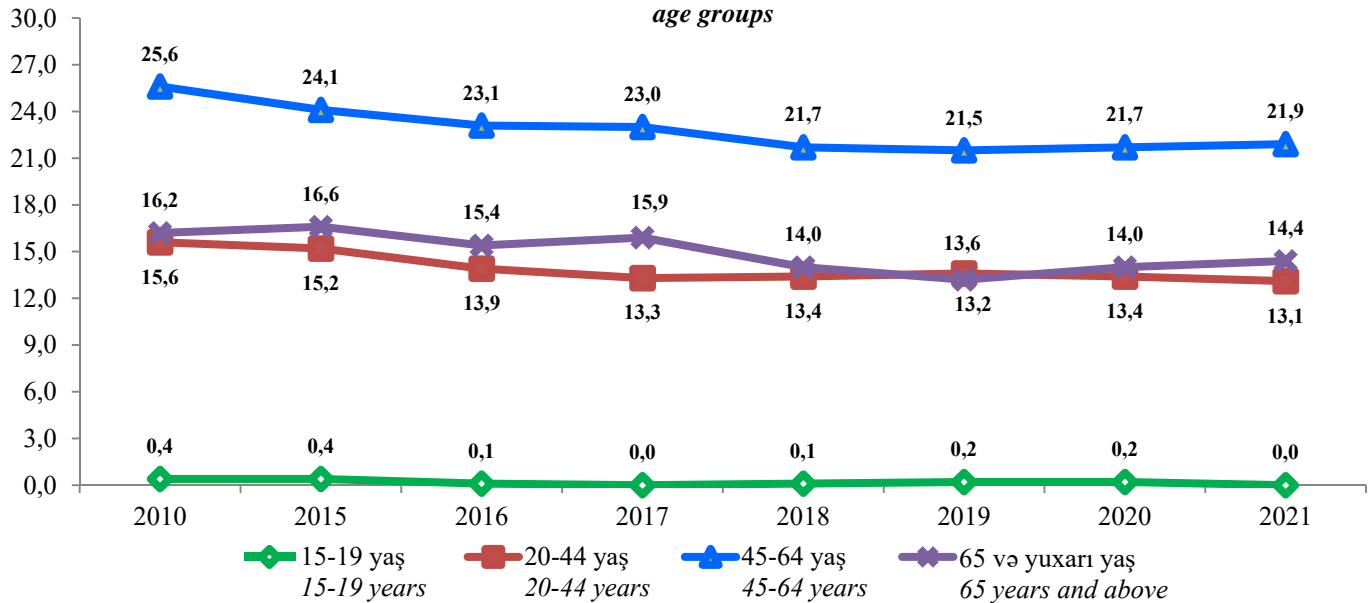
In 2010-2021, the prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older declined from 17,0 percent to 15,1 percent.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

15 və yuxarı yaşda olan şəxslər arasında tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi, yaş qrupları üzrə bölgədə

Age-standardized prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older, by age groups

2021-ci ildə tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi digər yaş qruplarına nəzərən 45-64 yaş qrupunda daha böyük qiymət almışdır: 21,9 faiz.

In 2021, the prevalence of current tobacco use was higher in the 45-64 age group than in other age groups: 21,9 percent.

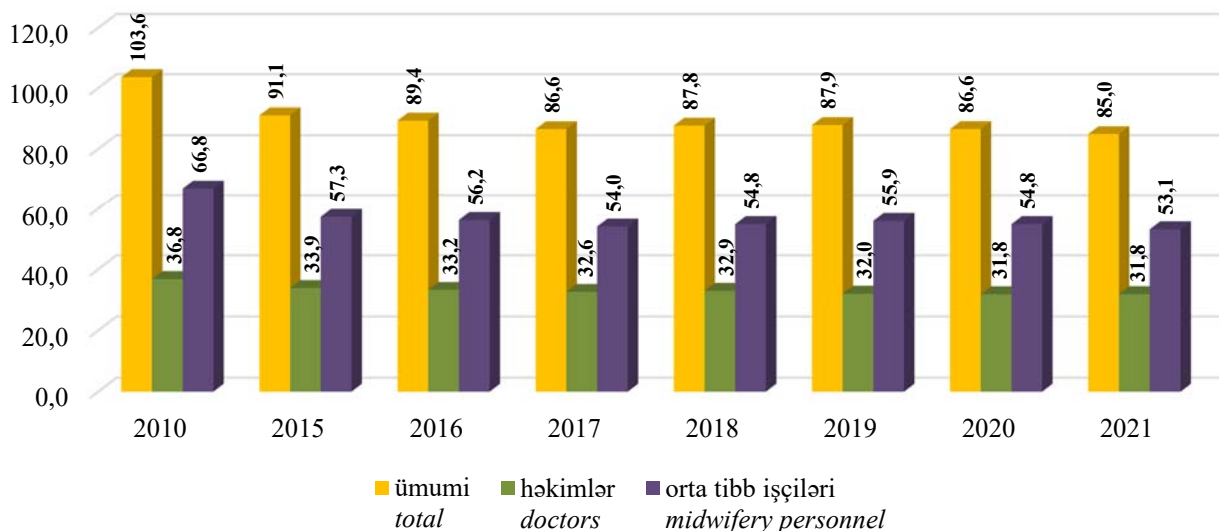
3.c.1 Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı və onların bölüşdürülməsi

3.c.1 Health worker density and distribution, per 10000 population

Bu göstərici ölkədə əhali arasında tibb işçilərinin sıxlığını əks etdirir. Tibb işçiləri dedikdə, həkimlər və orta tibb işçiləri başa düşülür. Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı tibb işçilərinin sayının əhalinin orta illik sayına nisbətinin 10000-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the density of medical workers in the country. Medical workers mean doctors and midwifery personnel. The health workers density is calculated as the number of health workers divided by average annual population multiplied by 10000.

Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı və onların bölüşdürülməsi
Health worker density and distribution, per 10000 population

2010-2021-ci illər ərzində ölkədə əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı 103,6-dan 85,0-dək azalmışdır. Bunlardan əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən həkimlərin sayı 36,8-dən 31,8-dək, orta tibb işçilərinin sayı isə 66,8-dən 53,1-dək aşağı düşmüşdür.

Tibb işçilərinin sayı 2010-cu ildəki 93170 nəfərdən 2021-ci ildə 85269 nəfərə qədər, o cümlədən həkimlərin sayı 33085 nəfərdən 31958 nəfərədək azalmışdır. 2021-ci ildə həkimlərin ixtisas üzrə bölgüsündə ən çox terapevtlər (8127 nəfər və ya həkimlərin ümumi sayının 25,4 faizi), ən az isə narkoloqlar (66 nəfər və ya həkimlərin ümumi sayının 0,2 faizi) qeydə alınmışdır.

Orta tibb işçilərinin sayı da 2010-cu illə müqayisədə 6774 nəfər azalaraq 2021-ci ilin sonuna 53311 nəfər təşkil etmişdir.

In 2010-2021, the health workers density per 10000 population decreased from 103,6 to 85,0. From which, the density of physicians per 10000 population dropped from 36,8 to 31,8, and the density of midwifery personnel declined from 66,8 to 53,1.

The number of health workers decreased from 93170 in 2010 to 85269 in 2021, as well as the number of physicians declined from 33085 to 31958. Regarding to distribution of physicians by speciality in 2021 the highest number of physicians was therapists (8127 or 25,4 percent of the total number of physicians), and the lowest was narcologists (66 or 0,2 percent of the total number of physicians).

The number of midwifery personnel decreased by 6774 compared to 2010 and amounted to 53311 at the end of 2021.

3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH

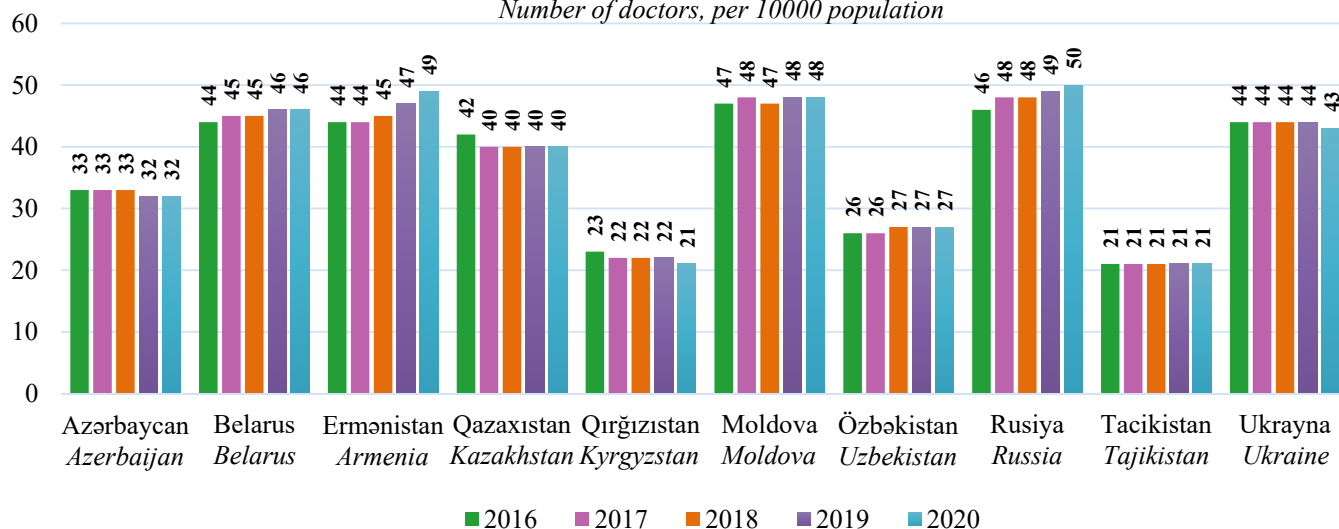
3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

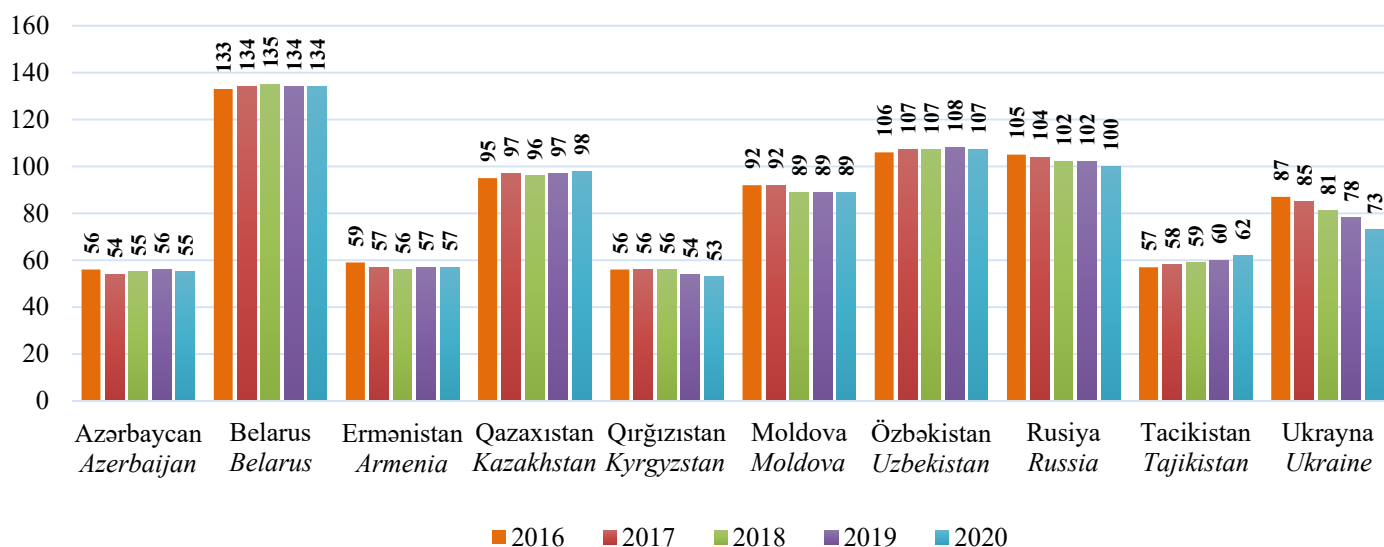
Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən həkimlərin sayı
Number of doctors, per 10000 population

Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən orta tibb işçilərinin sayı
Number of paramedical personnel, per 10000 population

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

4 KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

Hamı üçün inklüziv və bərabər keyfiyyətli təhsili təmin etmək və ömür boyu təhsil almaq imkanlarını dəstəkləmək

Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all

4 QUALITY EDUCATION

Keyfiyyətli təhsil dayanıqlı inkişafın fundamentidir. Belə ki, inklüziv təhsilə çıxış həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına, eyni zamanda ən mühüm problemlərin həlli üçün innovasiyaların geniş tətbiqinə əsas dəstək ola bilər.

Hal-hazırda məktəbyaşlı uşaq və yeniyetmələrin bir qismi hələ də təhsilə çıxış imkanlarını əldə edə bilməmişdir və onların da demək olar ki, yarıdan çoxu funksional savadlılıq və riyazi savadlılığın ən az müəyyən edilmiş səviyyəsinə çatmaqda çətinlik çəkir. Texnologiyanın sürətli inkişafına baxmayaraq, müəllimlərin bilik və bacarıqlarının, eyni zamanda tədris mühitinin arzuolunan səviyyədə olmaması səbəbindən, hələ də keyfiyyətli təhsilə hamı üçün bərabər çıxış imkanlarının təmin edilməsinə nail olunmamışdır. Bu baxımdan universal təhsil məqsədlərinə nailolma istiqamətində uğurlu addımlar atmaq üçün daha çox say göstərmək lazımdır.

BMT-nin açıqladığı statistik məlumatlara əsasən dünyada ibtidai və orta məktəbdən kənarda qalan uşaq və gənclərin xüsusi çəkisi 2000-ci ildə 26 faiz olmuşdusa, COVID-19 pandemiyasının başlanğıcınadək bu göstərici 17 faizədək azalmışdır. Pandemiyayaqədərki dövrdə təhsil sahəsində hədəflər istiqamətində olduqca aşağı tempdə irəliləyişlər əldə

Quality education is the foundation of sustainable development. In addition, access to inclusive education can support improving quality of life and wide implementation of innovative solutions to solve important problems.

Currently, some children and adolescents still have no access to education and more than half of them can not achieve fixed level of proficiency in functional literacy and numeracy. Despite the rapid technological development, equal access to quality education for all has not yet been achieved because the capacities and skills of teachers, as well as the learning environment are not at the desired level. In this regard, additional efforts are needed to make successful steps towards achieving the goals of universal education.

According to UN statistics, the proportion of children and youth out of primary and secondary school in the world was 17 per cent before COVID-19 pandemic, compared to 26 per cent in 2000. If in the pre-pandemic period, progress was made in the direction of goals in the area of education at a very slow pace, the pandemic has caused serious setbacks in this area. 147 million children missed more than half of their in-person instruction in 2020-2021. As a result, this generation of children could

edilmişdirsə, pandemiya bu sahədə ciddi geriləmələrə səbəb olmuşdur. 2020-2021-ci illərdə dünyada 147 milyon uşaq əyani dərslərin yarısından çoxunu buraxmışdır. Bunun nəticəsində hazırkı nəsiləndən olan uşaqlar həyatları ərzində ümumilikdə 17 trilyon ABŞ dolları dəyərində məcmu gəlirdən məhrum ola bilərlər. 2019-2020-ci illərdə dünyada ibtidai məktəblərin 25 faizində elektrikə, içməli suya və sanitariya xidmətlərə çıxış olmamışdır. Belə məktəblərin yalnız 50 faizi kompüterlərə və internetə çıxış imkanına malik olmuşdur. Rusiya-Ukrayna müharibəsi təhsil sahəsindəki böhranı daha da dərinləşdirə bilər. 2022-ci ilin aprelində Ukraynada 3 milyonadək uşaq məsafədən təlimlərdə iştirak etməyə məcbur qalmışdır¹.

DİM 4 hamının təhsilə azad, bərabər çıxış imkanının, bütün gənclərin və böyükələrin savadlanmasının və riyazi biliklərə yiyələnməsinin təmin edilməsini, təhsildə gender bərabərsizliyinin aradan qaldırılmasını, məşğulluq, layiqli əmək və sahibkarlıq fəaliyyəti üçün məqbul texniki və peşə vərdişlərinə malik olan gənclərin və böyükələrin sayının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını, firavan həyat tərzinin, insan hüquqlarının, gender bərabərliyinin, sülh və mədəniyyətin, həmçinin qeyri-zorakılığın təşviq edilməsini nəzərdə tutur.

Bu da, öz növbəsində, uşaq, əlillik və gender məsələlərinə həssas yanaşılan, hamı üçün təhlükəsiz, inklüziv və effektiv təlim-tədris mühitinə malik təhsil müəssisələrinin yaradılmasını, ali təhsildə, o cümlədən peşə təlimi, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları, texniki mühəndislik və elmi proqramlar sahəsində təqaüdlərin həcmünün global səviyyədə əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını zəruri edir².

lose a combined total of \$17 trillion in lifetime earnings. In 2019-2020, about one quarter of primary schools worldwide lacked access to electricity, drinking water and basic sanitation facilities. Only half of primary schools had computers and Internet access or facilities that were fully accessible. The Russian-Ukrainian war may deepen the crisis in the field of education. In April 2022, nearly 3 million children were forced to participate in online classes¹.

SDG 4 aims to provide free, equal access to education, ensuring to get literacy and mathematical knowledge for all young people and adults, to eliminate gender inequalities in education, substantially increase in the number of youth and adults who have technical and vocational skills for employment, decent work and entrepreneurship, to promote a healthy lifestyle, human rights, gender equality, peace and culture and non-violence.

In this turn, building and upgrading education facilities that are child, disability and gender sensitive and provide safe, inclusive and effective learning environments for all, as well as substantially expansion globally the number of scholarships for enrolment in higher education, including vocational training and information and communications technology, technical, engineering and scientific programmes are essential².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

² “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

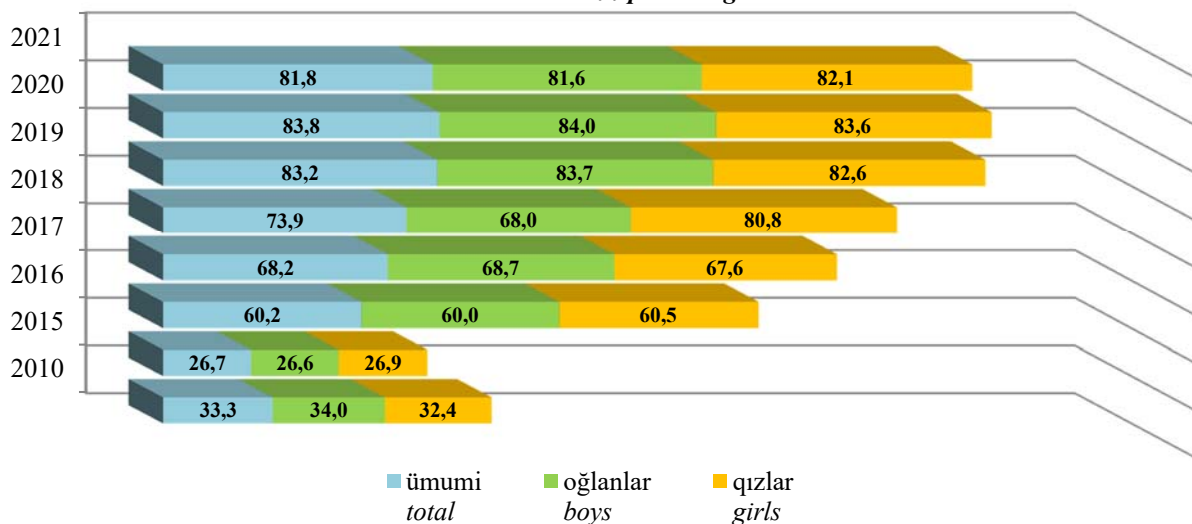

4.2.2 Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış), cins və yaşayış yeri üzrə bölgədə 4.2.2 Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by sex and location

Bu göstərici rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış uşaqların təşkil olunmuş təlimdə iştirak səviyyəsini göstərir. Təşkil olunmuş təlimdə iştirak səviyyəsi cins üzrə bölgədə təhsil və qayğınyı bir araya gətirən proqramlar da daxil olmaqla bir və daha çox təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak edənlərin həmin yaş qrupunda olan uşaqların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator describes the level of participation of children one year before the official primary entry age in organized learning. The participation rate in organized learning, by sex is calculated as the number of children who participate in one or more organized learning programme, including programmes which offer a combination of education and care, divided by the total number of children in the same age group multiplied by 100.

Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış), cins üzrə bölgədə, faizlə
Participation rate in organized learnings (one year before the official primary entry age), by sex, in percentage

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə ölkədə təşkil olunmuş təlimdə iştirak səviyyəsi 48,5 faiz bəndi artmış və 33,3 faizdən 81,8 faizə çatmışdır. Baxılan dövrdə təşkil olunmuş təlimdə oğlanların iştirak səviyyəsi 47,6 faiz bəndi artaraq 34,0 faizdən 81,6 faizədək, qızların iştirak səviyyəsi isə 49,7 faiz bəndi artaraq 32,4 faizdən 82,1 faizədək yüksəlmişdir.

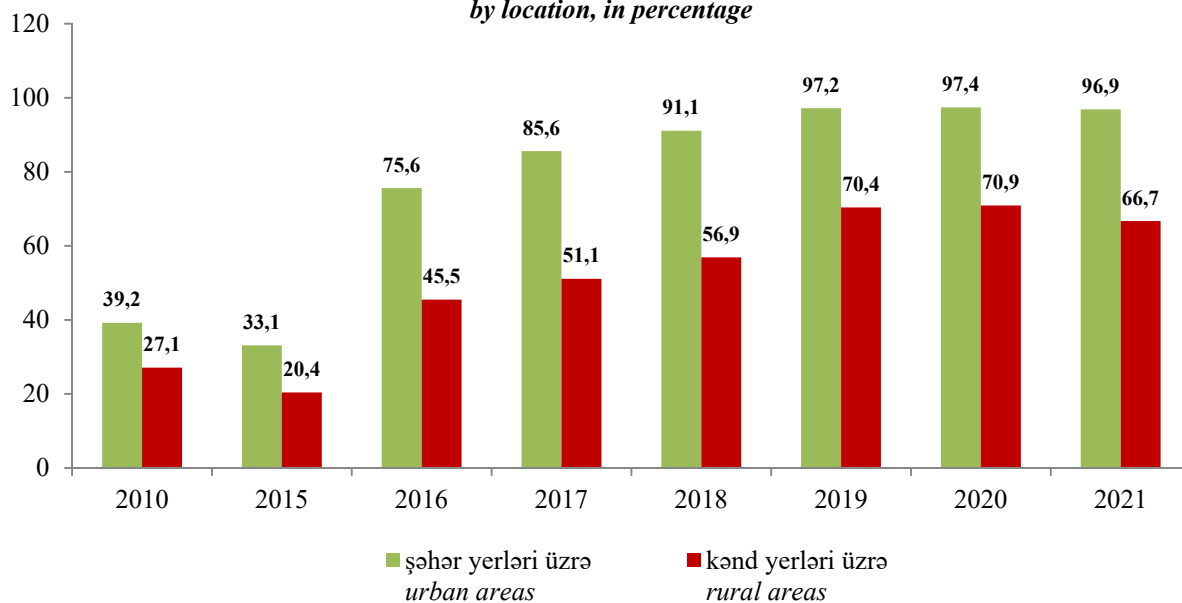
Yaşayış yeri üzrə bölgüyə gəldikdə, 2010-2021-ci illərdə təşkil olunmuş təlimdə iştirak səviyyəsi şəhər yerlərində 57,7 faiz bəndi artaraq 39,2 faizdən 96,9 faizə, kənd yerlərinə isə 39,6 faiz bəndi artaraq 27,1 faizdən 66,7 faizə çatmışdır.

Compared to 2010, in 2021 participants in organized learning in the country increased by 48,5 percentage points from 33,3 percent to 81,8 percent. During reviewed period the participation rate of boys in organized learning increased by 47,6 percentage points from 34,0 percent to 81,6 percent, and the participation rate of girls increased by 49,7 percentage points from 32,4 percent to 82,1 percent.

Regarding to the locational disaggregation, in 2010-2021 the participation rate in organized learning increased by 57,7 percentage points from 39,2 percent to 96,9 percent in urban areas and increased by 39,6 percentage points from 27,1 percent to 66,7 percent in rural areas.

Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsil yaşına 1 il qalmış), yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by location, in percentage

4.3.1 Son 12 ay ərzində gənclərin və böyüklərin formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi

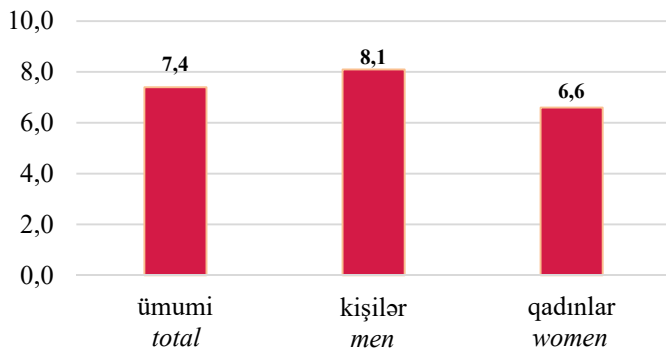
4.3.1 Participation rate of youth and adults in formal and non-formal education and training in the previous 12 months

Göstərici müəyyən müddət ərzində (məsələn, son 12 ayda) formal və ya qeyri-formal təhsildə və ya təlimdə iştirak edən müəyyən yaş qrupunda (məsələn, 15-24 yaş, 25-64 yaş və s.) olan gənclərin və böyüklərin xüsusi çəkisini ifadə edir və müəyyən yaş qrupu üzrə formal³ və ya qeyri-formal⁴ təhsildə iştirak edənlərin sayının həmin yaş qrupunda olan əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The indicator defines the participation rate of youth and adults in a given age group (e.g. 15-24 years, 25-64 years, etc.) participating in formal or non-formal education or training in a given time period (e.g. last 12 months). The number of people in selected age groups participating in formal³ or non-formal⁴ education or training is expressed as a percentage of the population of the same age.

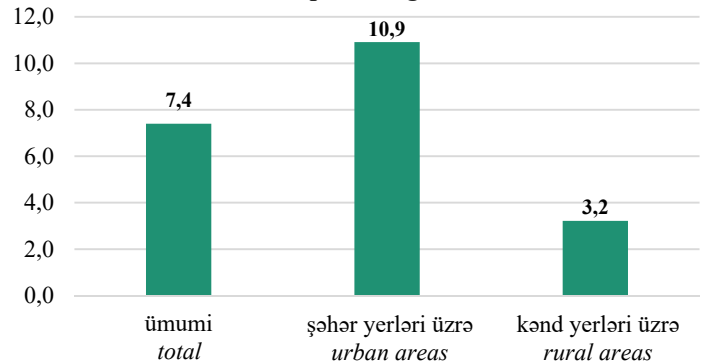
Gənclərin və böyüklərin⁵ formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, faizlə⁶

Participation rate of youth and adults⁵ in formal and non-formal education and training, by sex, in percentage⁶

Gənclərin və böyüklərin⁵ formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə⁶

Participation rate of youth and adults⁵ in formal and non-formal education and training, by location, in percentage⁶

Son 12 ay ərzində gənclərin və böyüklərin formal və qeyri-formal təhsildə və təlimlərdə iştirak səviyyəsi 7,4 faiz təşkil etmişdir. Göstəricinin qiyməti kişilər üzrə 8,1 faiz, qadınlar üzrə isə 6,6 faiz olmuşdur. Yaşayış yerlərinə görə bölgədə isə göstəricinin qiyməti şəhər yerlərində 10,9 faiz, kənd yerlərində isə 3,2 faiz təşkil etmişdir.

Participation rate of youth and adults in formal and non-formal education and training in the previous 12 months was 7,4 percent. The rate of the indicator was 8,1 percent for men, 6,6 percent for women. Regarding to the locational disaggregation, the rate of the indicator was 10,9 percent in urban areas and 3,2 percent in rural areas.

³ Formal təhsil - təhsil haqqında dövlət sənədinin verilməsi ilə başa çatan təhsil formasıdır.

³ Formal education - a form of education that ends with the issuance of a state document on education.

⁴ Qeyri-formal təhsil - müxtəlif kurslarda, dərnlərdə və fərdi məşğələlərdə əldə edilən və təhsil haqqında dövlət sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmayan təhsil formasıdır.

⁴ Non-formal education - a form of education obtained in various courses, associations and individual lessons and not accompanied by the issuance of a state document on education.

⁵ 25-64 yaş.

⁵ 25-64 years.

⁶ 2021-ci ildə keçirilmiş "Əhalinin fasiləsiz təhsildə iştirakına dair" statistik müayinənin nəticələrinə əsasən.

⁶ According to the results of the statistical survey "On the participation of the population in continuous education" held in 2021.

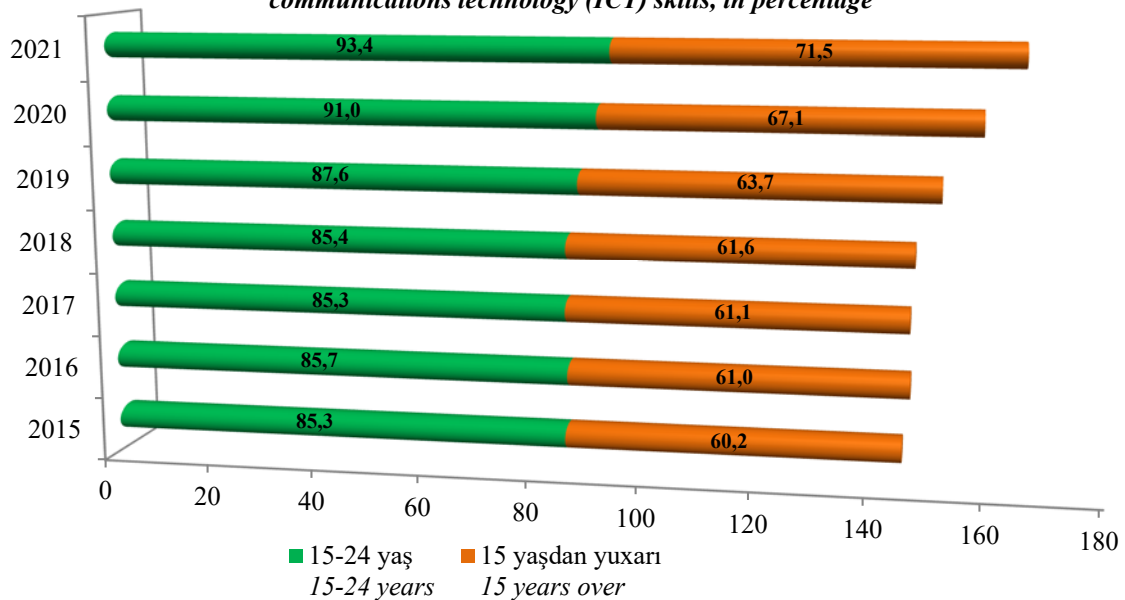
4.4.1 İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin xüsusi çəkisi, bacarıq növləri üzrə bölgədə

4.4.1 Proportion of youth and adults with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill

İKT-dən istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin xüsusi çəkisi İKT avadanlıqlarından istifadə edən, kompüterlə əlaqəli fəaliyyətləri həyata keçirən gənclərin (15-24 yaş arası)⁷ və böyüklərin (15 yaş və yuxarı) həmin yaş qrupundakı payını ölçür. Bu göstərici İKT-dən istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin sayının həmin yaş qrupu üzrə əhalinin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of youth and adults with ICT skills measures the share of youth (15-24 years)⁷ and adults (15 years and above) who use ICT equipment and undertake certain computer-related activities in the same age group. This indicator is calculated as the number of youth and adults with ICT skills divided by the number of population in the same age group multiplied by 100.

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin (15-24 yaş) və böyüklərin (15 yaş və yuxarı) xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of youth(15-24 years) and adults (15 years over) with information and communications technology (ICT) skills, in percentage

2015-2021-ci illər ərzində İKT-dən istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin xüsusi çəkisi 85,3 faizdən 93,4 faizədək, böyüklərin xüsusi çəkisi isə 60,2 faizdən 71,5 faizədək yüksəlmişdir. Həm gənclər, həm də böyüklər arasında xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramlarının yazılması bacarığı İKT-dən

During 2015-2021 years proportion of youth with ICT skills increased from 85,3 percent to 93,4 percent and the proportion of adults rose from 60,2 percent to 71,5 percent. Both among youth and adults the skill of writing a computer program using a specialised programming language is still low compared to other ICT skills.

⁷ Azərbaycan Respublikasının "Gənclər siyasəti haqqında" Qanununa əsasən gənclər dedikdə yaşı 14-dən 29-dək olan şəxslər başa düşülür. Lakin göstərici üzrə beynəlxalq müqayisəliliyi təmin etmək üçün BMT tərəfindən təsdiqlənmiş metodologiyaya uyğun olaraq gənclər dedikdə 15-24 yaş arasında olan şəxslər nəzərdə tutulduğuna görə bu nəşrdə həmin yaşda olan şəxslərin sayı təhlil olunmuşdur.

⁷ According to the Law of the Republic of Azerbaijan "On the Youth Policy", the youth means persons at the aged group from 14 to 29. However, in order to ensure international comparisons, this indicator is calculated for the persons aged 15-24, in accordance with the methodology adopted by UN.

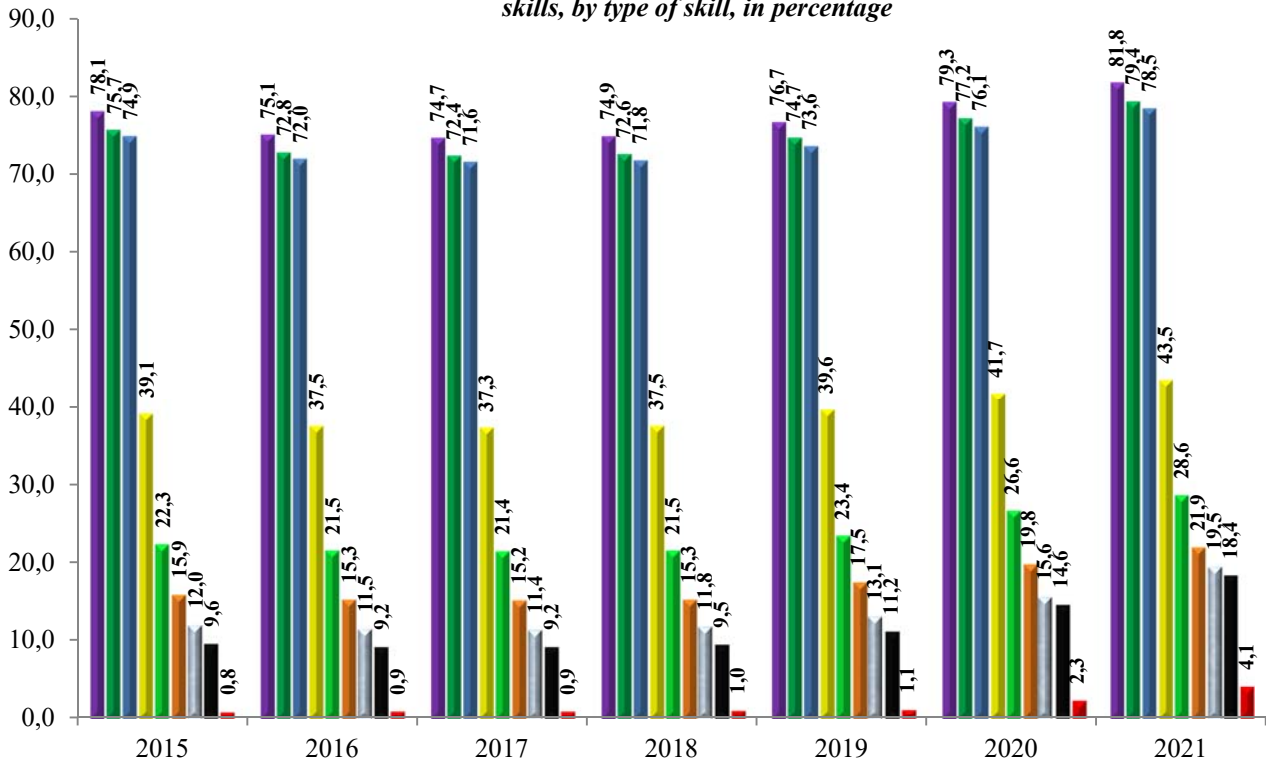
4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

digər istifadə bacarıqlarına nisbətən hələ ki, aşağı səviyyədədir.

İKT-dən istifadə bacarığına malik olan gənclərin (15-24 yaş) xüsusi cəkisi, bacarıq növləri üzrə bölgüdə, faizlə
Proportion of youth (15-24 years) with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill, in percentage

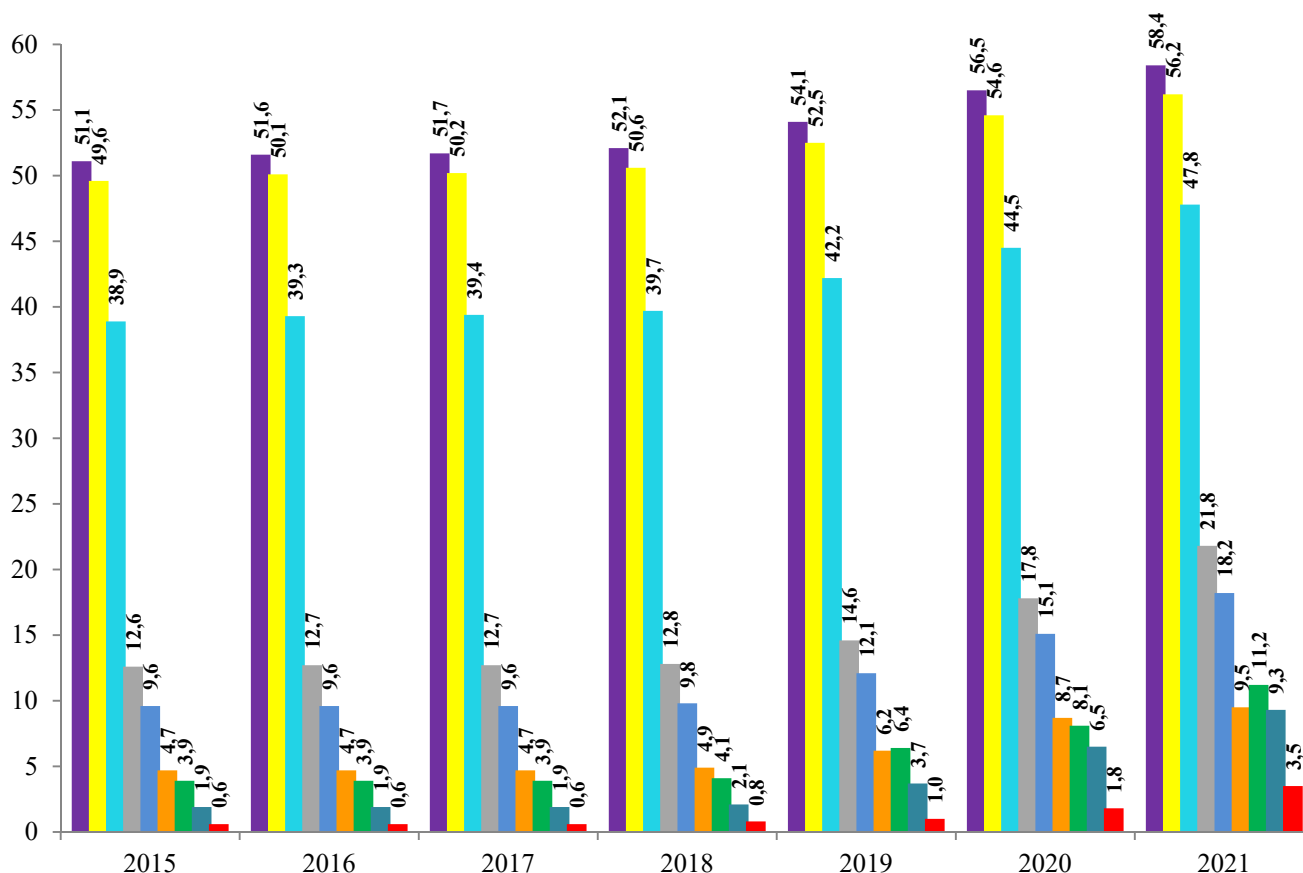

- fayl və ya qovluğun üzünün çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi bacarığı olanlar
copying or moving a file or folder
- sənəd daxilində eyni məlumatın yazılması və ya yerinin dəyişdirilməsi üçün surətinin çıxarılması bacarığı olanlar
using copy and paste tools to duplicate or move information within a document
- elektron poçt vasitəsilə faylların (sənəd, şəkil, video və s.) göndərilməsi bacarığı olanlar
sending e-mails with attached files (e.g. document, picture, and video)
- elektron cədvəllərdə əsas hesablama düsturlarından istifadə edilməsi bacarığı olanlar
using basic arithmetic formulae in a spreadsheet
- əlavə qurğuların kompüterə qoşulması (modem, kamera, printer və s.) bacarığı olanlar
connecting and installing new devices (e.g. modem, camera, printer)
- proqram təminatının axtarışı, yüklənməsi, quraşdırılması və konfiqurasiya edilməsi bacarığı olanlar
finding, downloading, installing and configuring software
- elektron təqdimatların hazırlanması bacarığı olanlar
creating electronic presentations with presentation software
- faylların kompüterdən digər qurğulara ötürülməsi bacarığı olanlar
transferring files between a computer and other devices
- xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramının yazılması bacarığı olanlar
writing a computer program using a specialised programming language

İKT-dən istifadə bacarığına malik olan böyüklərin (15 yaş və yuxarı) xüsusi çəkisi, bacarıq növləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of adults (15 years over) with information and communications technology (ICT) skills, by type of skill, in percentage

■ fayl və ya qovluğun üzünün çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi bacarığı olanlar
copying or moving a file or folder

■ sənəd daxilində eyni məlumatın yazılması və ya yerinin dəyişdirilməsi üçün surətinin çıxarılması bacarığı olanlar
using copy and paste tools to duplicate or move information within a document

■ elektron poçt vasitəsilə faylların (sənəd, şəkil, video və s.) göndərilməsi bacarığı olanlar
sending e-mails with attached files (e.g. document, picture, and video)

■ elektron cədvəllərdə əsas hesablama düsturlarından istifadə edilməsi bacarığı olanlar
using basic arithmetic formulae in a spreadsheet

■ əlavə qurğuların kompüterə qoşulması (modem, kamera, printer və s.) bacarığı olanlar
connecting and installing new devices (e.g. modem, camera, printer)

■ proqram təminatının axtarışı, yüklənməsi, quraşdırılması və konfigurasiya edilməsi bacarığı olanlar
finding, downloading, installing and configuring software

■ elektron təqdimatların hazırlanması bacarığı olanlar
creating electronic presentations with presentation software

■ faylların kompüterdən digər qurğulara ötürülməsi bacarığı olanlar
transferring files between a computer and other devices

■ xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramının yazılması bacarığı olanlar
writing a computer program using a specialised programming language

4.5.1 Təhsildə gender bərabərliyi indeksi⁸

4.5.1 Gender parity index in education⁸

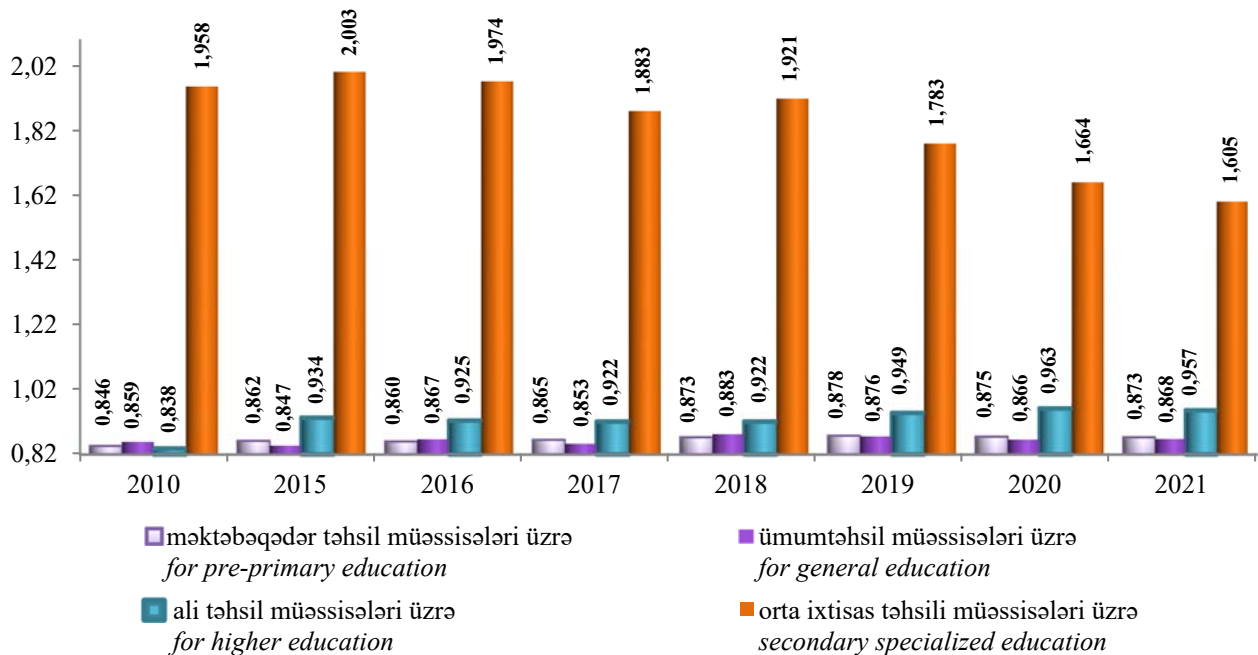
Son dövrlərdə dünyada təhsil ocaqlarının, şagird və tələbələrin sayında artım tendensiyası müşahidə olunur. Bu artımda qızların və qadınların qlobal, regional, milli və yerli səviyyədə iştirakının qiymətləndirilməsi zəruridir. Bu məqsədlə təhsildə gender bərabərliyi indeksindən istifadə olunur.

Təhsildə gender bərabərliyi indeksi kişi və qadınların təhsildə iştirak bərabərliyini səciyyələndirən göstəricidir. Bu göstərici qadınların təhsildə iştirak səviyyəsinin kişilərin təhsildə iştirak səviyyəsinə nisbəti kimi hesablanır. Bərabərlik indeksi vahiddən nə qədər uzaq qiymət alarsa, cinslər arasında bərabərsizlik də bir o qədər böyük olacaqdır.

Recently, in the world there has been noticed a trend towards an increase in the number of educational institutions, pupils and students. It is necessary to assess the participation of girls and women in this increase at the global, regional, national and local levels. For this purpose, the gender parity index in education is used.

The gender parity index in education is an indicator that characterizes the equality of participation of men and women in education. This indicator is calculated as the ratio of participation of women in education to participation of men in education. The further from 1 the parity index lies, the greater the disparity between the sexes will be.

Təhsildə gender bərabərliyi indeksi
Gender parity index in education

⁸ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici "4.5.1 Bu siyahıda təhsilə aid olan və dezaqreqasiya oluna bilən bütün göstəricilər üzrə bərabərlik indeksləri (qadın/kişi, şəhər/kənd yeri, aşağı/yuxarı rifah kvintilinin əhalisi və məlumatların mövcudluğundan asılı olaraq digərləri, məsələn əlillər, yerli xalqlar və münəqişənin təsirinə məruz qalmış insanlar)" kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁸ In The UN Global Indicator Framework as this indicator defined as "4.5.1 Parity indices (female/male, rural/urban, bottom/top wealth quintile and others such as disability status, indigenous peoples and conflict-affected, as data become available) for all education indicators on this list that can be disaggregated". The indicator given in the publication is represented as proportion population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills by sex, calculated based on the official statistics data and presented in publication.

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL 4. QUALITY EDUCATION

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə ölkə üzrə təhsildə gender bərabərliyi indeksi məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə 0,846-dan 0,873-dək, ümumtəhsil müəssisələri üzrə 0,859-dan 0,868-dək, ali təhsil müəssisələri üzrə 0,838-dən 0,957-dək yüksəlmiş, orta ixtisas təhsil müəssisələri üzrə isə 1,958-dən 1,605-dək enmişdir.

2010-2021-ci illər ərzində məktəbəqədər təhsil müəssisələrində oğlanların sayı 9,4 faiz artaraq 61140 nəfərdən 66915 nəfərə, qızların sayı 12,9 faiz artaraq 51752 nəfərdən 58403 nəfərə, ümumtəhsil müəssisələrində oğlanların sayı 27,3 faiz artaraq 711504 nəfərdən 905522 nəfərə, qızların sayı 28,2 faiz artaraq 613060 nəfərdən 786140 nəfərə, orta ixtisas təhsil müəssisələrində oğlanların sayı 34,1 faiz artaraq 18078 nəfərdən 24240 nəfərə, qızların sayı 9,9 faiz artaraq 35392 nəfərdən 38902 nəfərə, ali təhsil müəssisələrində isə oğlanların sayı 41,3 faiz artaraq 79067 nəfərdən 111688 nəfərə, qızların sayı 61,3 faiz artaraq 66248 nəfərdən 106862 nəfərə yüksəlmişdir.

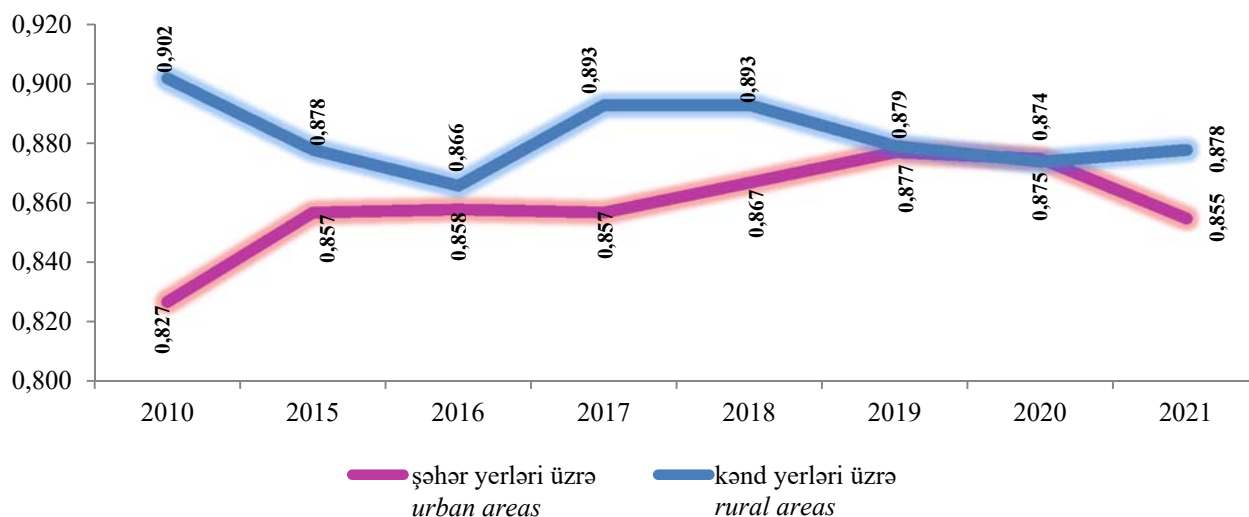
Göstərici baxılan dövr ərzində məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə şəhərlərdə 0,827-dən 0,855-dək yüksəlmiş, kənd yerlərində isə 0,902-dən 0,878-dək azalmışdır. Ümumtəhsil müəssisələri üzrə göstərici şəhərlərdə 0,831-dən 0,872-dək yüksəlmiş, kənd yerlərində isə 0,895-dən 0,866-dək enmişdir.

Compared to 2010 the gender parity index in the country in 2021 increased from 0,846 up to 0,873 in pre-school, from 0,859 up to 0,868 in general education, from 0,838 up to 0,957 in higher education, and decreased from 1,958 up to 1,605 in secondary specialized education.

In 2010-2021, the number of boys in pre-school educational institutions increased by 9,4 percent from 61140 boys to 66915 boys, and the number of girls increased by 12,9 percent from 51752 girls to 58403 girls, the number of boys in general educational institutions increased by 27,3 percent from 711504 boys to 905522 boys, and the number of girls increased by 28,2 percent from 613060 girls to 786140 girls, the number of boys in secondary specialized educational institutions increased by 34,1 percent from 18078 boys to 24240 boys, and the number of girls increased by 9,9 percent from 35392 girls to 38902 girls, the number of boys in higher educational institutions increased by 41,3 percent from 79067 boys to 111688 boys, and the number of girls increased by 61,3 percent from 66248 girls to 106862 girls.

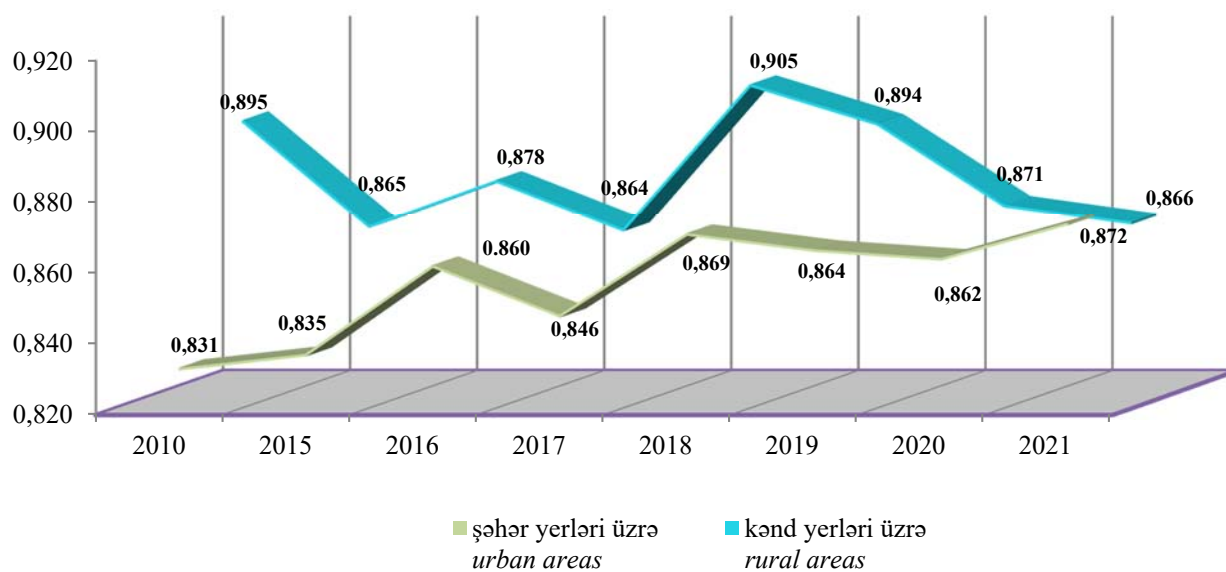
During the reviewed period this indicator for pre-school education rose from 0,827 up to 0,855 in urban areas and fall from 0,902 to 0,878 in rural areas. The indicator for general education increased from 0,831 to 0,872 in urban areas and fall from 0,895 to 0,866 in rural areas.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə gender bərabərliyi indeksi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə
Gender parity index in preprimary education, by location

Ümumtəhsil müəssisələri üzrə gender bərabərliyi indeksi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə
Gender parity index in general education, by location

4.6.1 Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə⁹

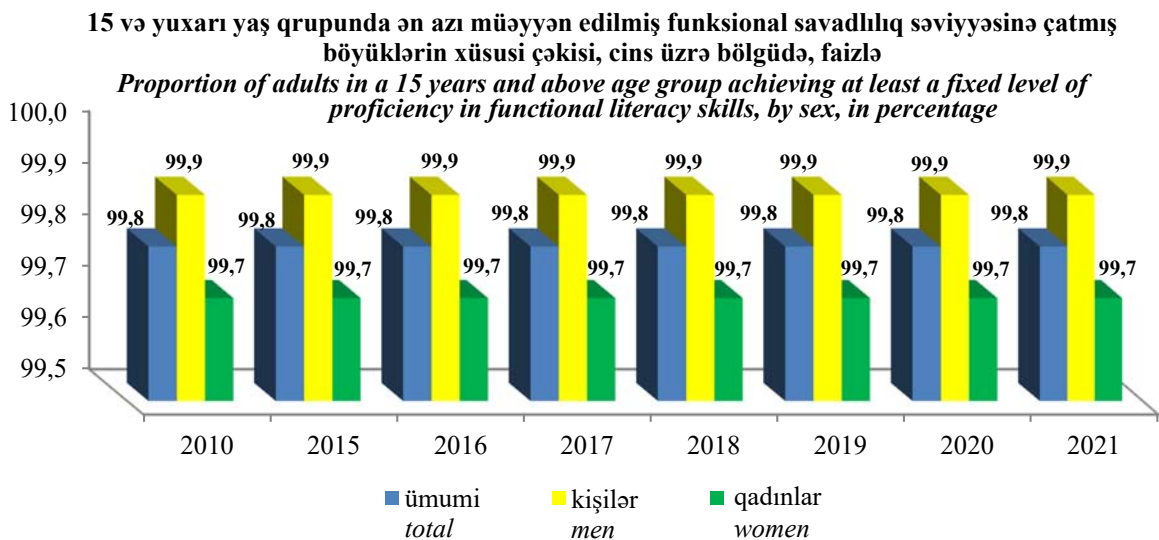
4.6.1 Proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills, by sex⁹

Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhalinin xüsusi çəkisi müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış və ya artıq o səviyyəni keçmiş gənclərin (15-24 yaş) və böyüklərin (15 və yuxarı yaş) həmin yaş qrupundakı əhalinin ümumi sayında payını əks etdirir.

Bu göstərici ən azı ümumi orta təhsili olan gənclərin və böyüklərin sayının həmin yaş qrupundakı əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills describes the share of youth (15-24 years) and of adults (15 years and above) who have achieved or exceeded a given level of proficiency in literacy in the total population in the same age group.

This indicator is calculated as the number of youth and of adults with at least general secondary education divided by the total population in the same age group multiplied by 100.

2010-2021-ci illər ərzində 15 və yuxarı yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış böyüklərin xüsusi çəkisi 99,8 faiz, kişilər üzrə 99,9 faiz, qadınlar üzrə isə 99,7 faiz təşkil etmişdir.

During 2010-2021 the proportion of adults in a 15 years and above age group who have achieved at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills was 99,8 percent, 99,9 percent for men and 99,7 percent for women.

⁹ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici "4.6.1 Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional a) savadlılıq və b) riyazi savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhalinin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə" kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə verilən göstərici mövcud rəsmi statistika məlumatları əsasında hesablanmış yalnız a) savadlılığın ən azı müəyyən edilmiş funksional səviyyəsinə çatmış əhalinin həmin yaş qrupundakı xüsusi çəkisini əks etdirir.

⁹ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as "4.6.1 Proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional (a) literacy and (b) numeracy skills, by sex". The indicator given in the publication is represented as proportion population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills by sex, calculated based on the official statistics data and presented in publication.

4.a.1 Əsas xidmətlərə əlçatılılıq təmin edən məktəblərin xüsusi çəkisi, xidmət növləri üzrə bölgədə

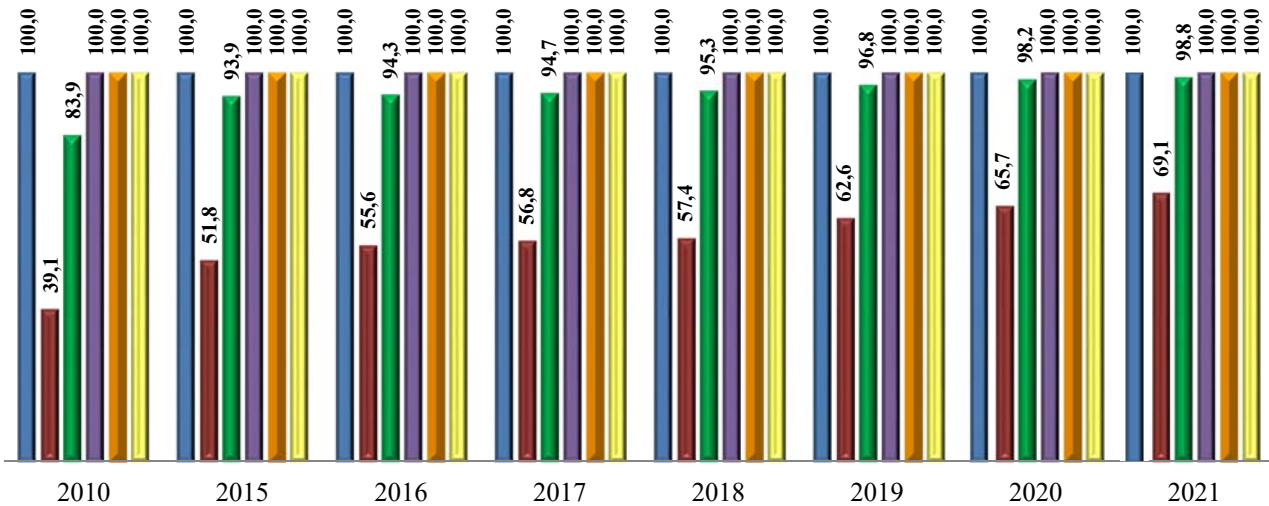
4.a.1 Proportion of schools offering basic services, by type of service

Bu göstərici məktəblərdə bütün şagirdlər üçün təhlükəsiz və səmərəli təhsil mühitinin yaradılması məqsədilə tələb olunan əsas xidmətlər və imkanlara əlçatılılıq əks etdirir. Göstərici verilmiş vasitə və ya xidmətlə təchiz edilmiş məktəblərin sayının məktəblərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator demonstrates the access in schools to key basic services and facilities necessary to ensure a safe and effective learning environment for all students. The indicator is calculated as the number of schools provided with the given facility or service divided by the total number of schools multiplied by 100.

Əsas xidmətlərə əlçatılılıq təmin edən məktəblərin xüsusi çəkisi, xidmət növləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of schools offering basic services, by type of service, in percentage

a) elektrik enerjisi ilə;
electricity;

b) təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla (kompüterli olan məktəblərdə payı);
the Internet for pedagogical purposes (the proportion of schools with computers);

c) təhsil məqsədləri üçün kompüterlər;
computers for pedagogical purposes;

d) içməli suyun əsas mənbələri ilə;
basic drinking water;

e) oğlan və qızlar üçün ayrılıqda minimum şəraiti olan sanitariya qovşaqları;
single-sex basic sanitation facilities;

f) əl yumaq üçün əsas vasitələr ("Su təminatı, sanitariya və gigiyena hamı üçün" təşəbbüsünün müəyyən etdiyi göstəricilərin təriflərinə uyğun olaraq)
basic handwashing facilities (as per the "water, sanitation and hygiene for all" initiative indicator definitions)

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

4. QUALITY EDUCATION

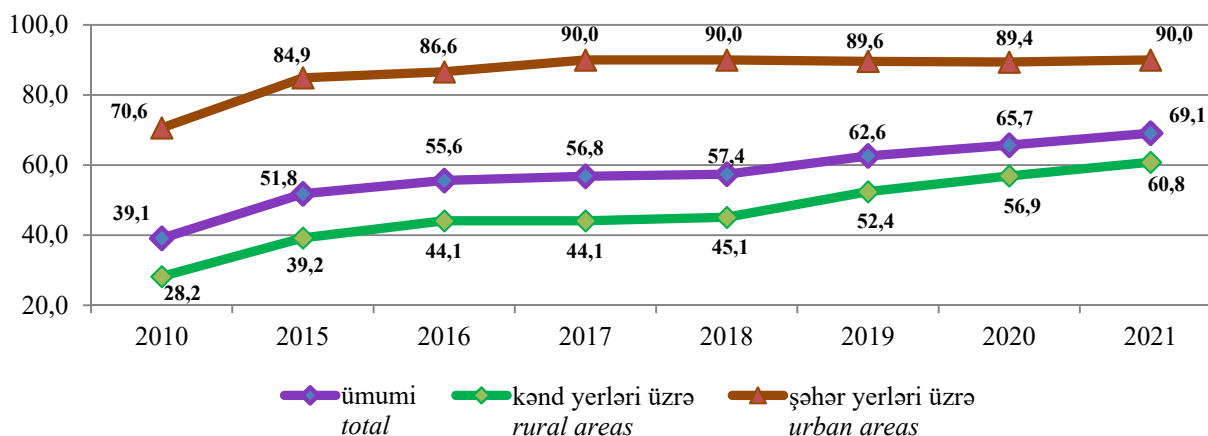
2010-2021-ci illər ərzində ölkənin şəhər və kənd yerlərində elektrik enerjisi, əsas içməli su mənbələri, oğlan və qızlar üçün ayrılıqda minimum şəraiti olan sanitariya qovşaqları və əl yumaq üçün əsas vasitələrlə təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi 100 faiz təşkil etmişdir.

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə ölkə üzrə təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi 30,0 faiz bəndi artaraq 39,1 faizdən 69,1 faizədək, təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə təchiz edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi isə 14,9 faiz bəndi artaraq 83,9 faizdən 98,8 faizə çatmışdır.

In 2010-2021 the proportion of schools with access to electricity, basic drinking water, single-sex basic sanitation facilities and basic handwashing facilities in urban and rural areas in the country was 100 percent.

Compared to 2010 in 2021 the proportion of schools with access to internet for pedagogical purposes increased by 30,0 percentage points from 39,1 percent to 69,1 percent, and the proportion of schools with access to computers for pedagogical purposes increased by 14,9 percentage points from 83,9 percent to 98,8 percent.

Təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of schools with access to the Internet for pedagogical purposes, by location, in percentage

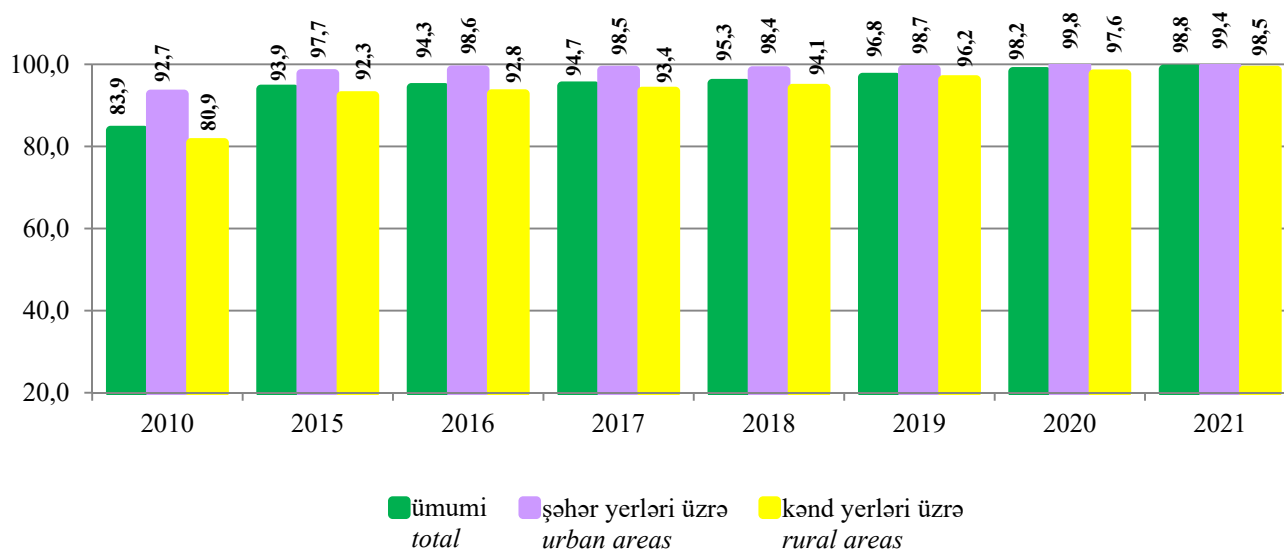

2021-ci ildə şəhər yerlərindəki məktəblərin 99,4 faizi təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə, 90,0 faizi isə təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla təmin edilmişdir. Kənd yerlərinə gəldikdə isə təhsil məqsədləri üçün kompüter və internetlə təminat səviyyəsi müvafiq olaraq 98,5 və 60,8 faiz olmuşdur.

In 2021, 99,4 percent of schools of urban areas were provided with access to computers for pedagogical purposes, and 90,0 percent of schools were provided with access to internet for pedagogical purposes. As for rural areas, the level of providing schools with access to computers and internet for pedagogical purposes was 98,5 percent and 60,8 percent, respectively.

Təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə təmin edilmiş məktəblərin xüsusi çəkisi,
yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of schools with computer for pedagogical purposes, by location, in percentage

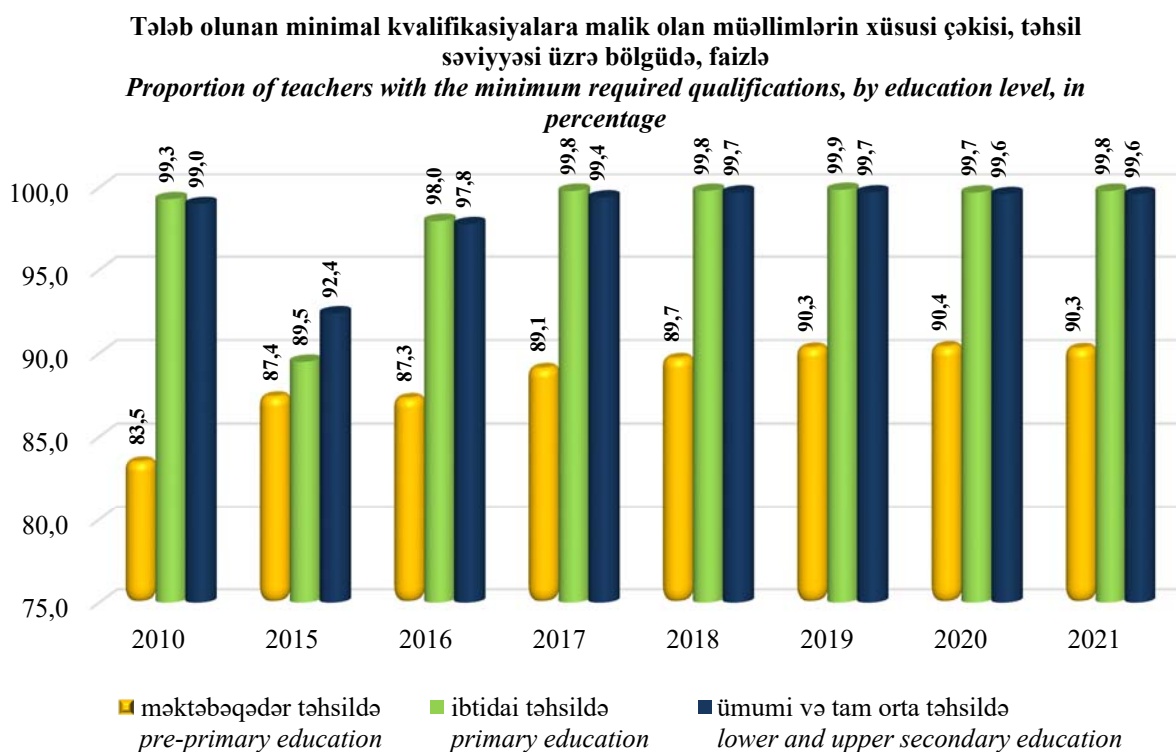

4.c.1 Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, təhsil səviyyəsi üzrə bölgədə
4.c.1 Proportion of teachers with the minimum required qualifications, by education level

Bu göstərici işə qəbul olunanadək və ya təhsil müəssisələrində işlədiyi vaxt ərzində müvafiq səviyyəyə uyğun ölkədə tələb olunan minimal peşə hazırlığı keçmiş müəllimlərin xüsusi çəkisini müəyyən edir. Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi minimal peşə hazırlığı keçmiş müəllimlərin sayının müəllimlərin ümumi sayına nisbəti kimi faizlə müvafiq təhsil səviyyəsi üzrə hesablanır.

This indicator determines the proportion of teachers who have received at least the minimum organized teacher training pre-service or in-service required for teaching at the relevant level in the country. The proportion of teachers with the minimum required qualifications is calculated as of the ratio of the number of teachers who have received at least the minimum organized teacher training to the total number of teachers in relevant level of education, and expresses in percentage.

2010-2021-ci illər ərzində minimal peşə hazırlığı keçmiş müəllimlərin xüsusi çəkisi məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə 6,8 faiz bəndi artaraq 83,5 faizdən 90,3 faizə, ibtidai təhsil üzrə 0,5 faiz bəndi artaraq 99,3 faizdən 99,8 faizə, ümumi və ümumi tam orta təhsil səviyyəsi üzrə isə 0,6 faiz bəndi artaraq 99,0 faizdən 99,6 faizə çatmışdır.

Göstərici 2021-ci ildə dövlət və qeyri-dövlət təhsil müəssisələri üzrə müvafiq olaraq məktəbəqədər təhsil müəssisələrində 90,5 faiz

In 2010-2021, the proportion of teachers who have received at least the minimum organized teacher training in pre-primary education institutions increased by 6,8 percentage points from 83,5 percent to 90,3 percent, in primary education increased by 0,5 percentage points from 99,3 percent to 99,8 percent, in lower and upper secondary education institutions rose by 0,6 percentage points from 99,0 percent to 99,6 percent.

In 2021, the indicator for state and

4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL

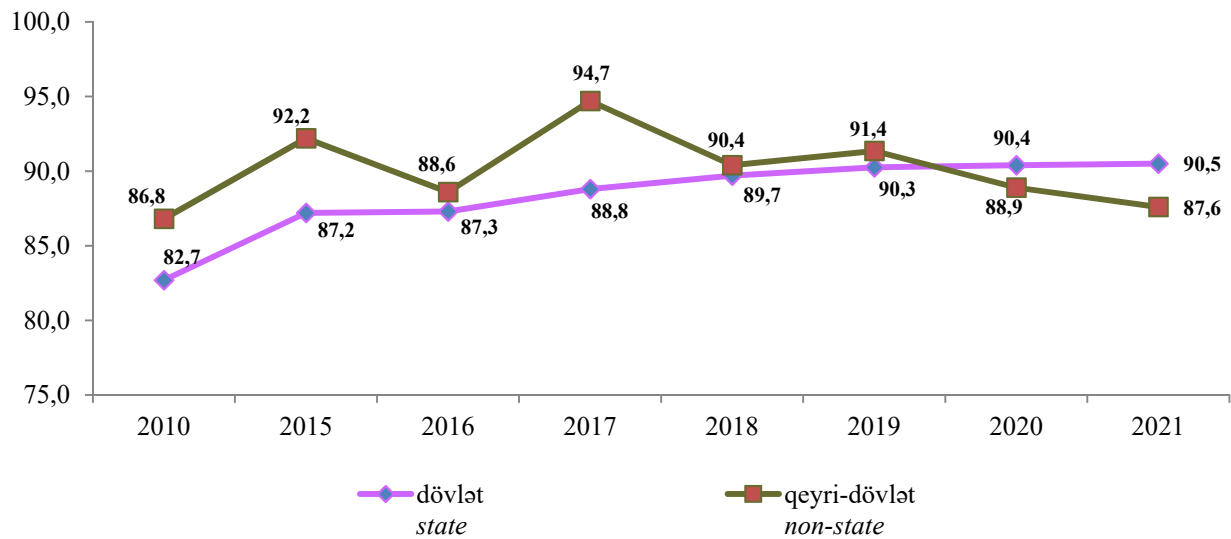
4. QUALITY EDUCATION

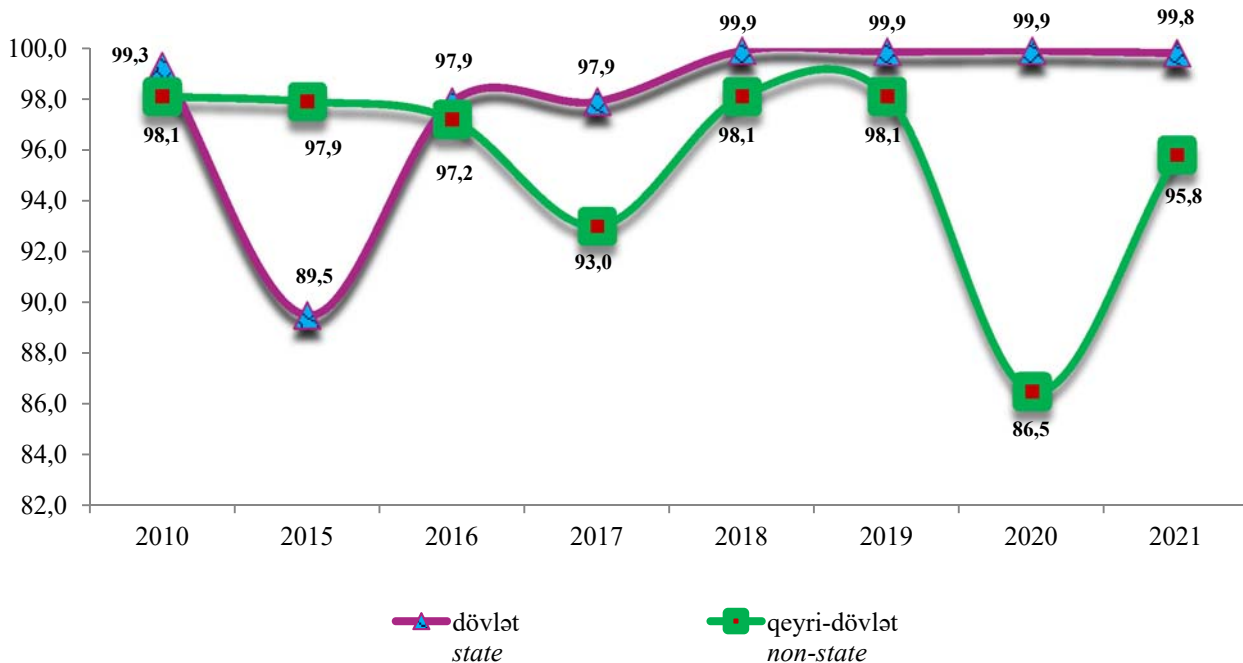
və 87,6 faiz, ibtidai təhsil müəssisələrində 99,8 faiz və 95,8 faiz, ümumi və tam orta təhsil müəssisələrində isə 99,7 faiz və 93,1 faiz təşkil etmişdir.

private educational institutions was 90,5 percent and 87,6 percent in pre-school education institutions, 99,8 percent and 95,8 percent in primary education institutions, 99,7 percent and 93,1 percent in lower and upper secondary education institutions, respectively.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, mülkiyyət növləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of teachers with the minimum required qualifications in pre-primary education, by property type, in percentage

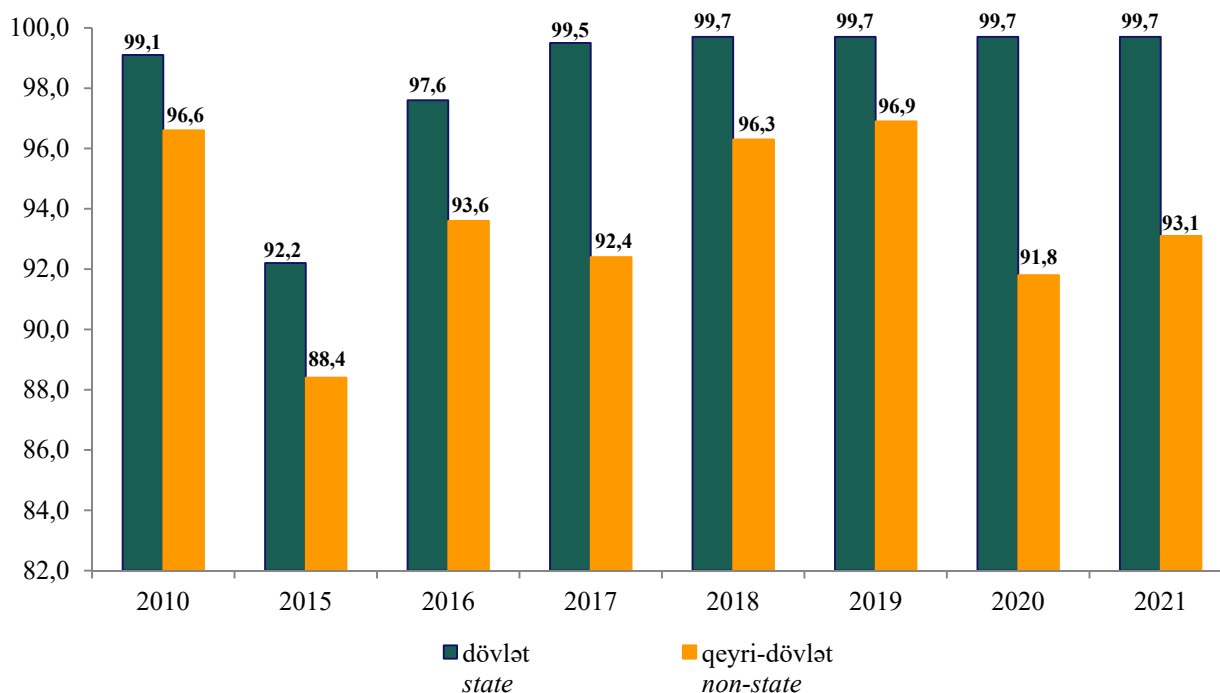
İbtidai təhsil müəssisələrində tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, mülkiyyət növləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of teachers with the minimum required qualifications in primary education, by property type, in percentage

Ümumi və tam orta təhsil müəssisələrində tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, mülkiyyət növləri üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of teachers with the minimum required qualifications in lower and upper secondary education, by property type, in percentage

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

5 GENDER
BƏRABƏRLİYİ

Gender bərabərliyinə nail olmaq, bütün qız və qadınların hüquq və imkanlarını genişləndirmək
Achieve gender equality and empower all women and girls

5 GENDER
EQUALITY

Gender bərabərliyi fundamental insan hüququ olaraq sülhsevər və fəxrli cəmiyyətin təməlidir. Bu istiqamətdə əldə edilmiş irəliləyişlərə baxmayaraq dünyanın hər yerində qadın və qızlara qarşı ayrı-seçkilik və zorakılıq halları hələ də mövcuddur. Belə ki, dünyada erkən nikahların sayı son on ildə 30 faiz azalsa da, çox təəssüf ki, hazırda 15-49 yaş arasında olan hər beş qadın və qızlardan biri son 12 ay ərzində intim partnyoru tərəfindən fiziki və/və ya cinsi zorakılığa məruz qalıb.

Ümumi məqsədlər naminə dayanıqlı inkişafı canlandırmaq, cəmiyyətə və insanlığa daha böyük fayda vermək üçün qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyə son qoyulmalı, siyasi və iqtisadi qərarların qəbulu proseslərində onların iştirakı artırılmalıdır.¹

BMT-nin məlumatına əsasən, son 5 il ərzində dünyada erkən nikaha daxil olan 18 yaşadək qızların sayı 10 faiz azalmışdır. Bununla belə, COVID-19 pandemiyası dövründə iqtisadi sarsıntılar, məktəblərin bağlanması və sosial çətinliklər səbəbindən bu risk qrupuna daxil olan qızların sayında atım baş vermiş və 2021-ci ildə erkən nikah bağlayan qızların xüsusi çəkisi 20 faizə yüksəlmişdir. Erkən nikahlar daha çox sub-Saxara Afrikasında və Cənubi Asiyada qeydə

Gender equality as the fundamental human right is the basis of a peaceful and prosperous society. Despite the progress made in this area, there are still cases of discrimination and violence against women and girls around the world. Although the number of early marriages in the world has declined by 30 percent over the last decade, unfortunately, one in five women and girls aged 15-49 have experienced physical and/or sexual violence by an intimate partner within the last 12 months.

Discrimination against women should be ended, and their participation in political and economic decision-making process should be broadened in order to vitalize sustainable development, and to bring great benefit to society and humanity, for common purposes¹.

According to the information disclosed by the United Nations, the prevalence of young women who were married before the age of 18 has declined 10 percent in the past five years. However, the effects of the COVID-19 pandemic have put more girls at risk, owing to economic shocks, school closures and interruptions in social services and the proportion of girls who were married before the age of 18 increased to 20 percent in 2021. The highest rates of child marriage are found in

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>

alınmışdır. Bu regionlarda uşaq yaşlarında nikaha daxil olan qızların xüsusi çəkisi müvafiq olaraq 35 və 28 faiz təşkil etmişdir. Pandemiya əvvəl 2030-cu ilədək 18 yaşına çatmamış 100 milyon qızın erkən nikaha daxil olacağı proqnozlaşdırılırdısa, hazırda bu cür risk altında olan qızların proqnoz olunan sayı 10 milyon nəfər artıb.

1 yanvar 2022-ci il tarixinə milli parlamentlərdə təmsil olunan qadınların xüsusi çəkisi 2015-ci ildəki 22,4 faizdən 26,2 faizədək artmışdır. Bu tempin davam etməsi halında milli parlamentlərdə gender paritetinə nail olmaq üçün ən azı 40 il tələb olunacaq. 2019-cu ildə - pandemiya başlamazdan qabaq- dünyada məşğul əhəlinin 39,4 faizini qadınlar təşkil edirdi. 2020-ci ildə dünyada işini itirənlər arasında qadınların xüsusi çəkisi 45 faiz, rəhbər vəzifələri tutan qadınların xüsusi çəkisi 28,3 faiz olmuşdur².

DİM 5 hər yerdə qadın və qızlara qarşı zorakılığın bütün formalarına, o cümlədən insan alverinə, cinsi və digər növlərdə istismara son qoyulmasını, uşaq, erkən və məcburi nikahın aradan qaldırılmasını, hamı üçün cinsi və reproduktiv sağlamlıq xidmətlərinə çıxış imkanının təmin edilməsini, ödənişsiz qayğı və ev işinin dəyərləndirilməsini, ev təsərrüfatında və ailədə ümumi öhdəliklərin təşviqini nəzərdə tutur.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, gender bərabərliyinin təşviq olunması, bütün səviyyələrdə qadın və qızların imkanlarının genişləndirilməsi üçün əsaslı siyasət müəyyən edilməli və qanunvericilik bazası gücləndirilməli, qadın və qızların informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə imkanları genişləndirilməlidir³.

sub-Saharan Africa and Southern Asia. In these regions proportion of girls who were married in childhood were 35 percent and 28 percent, respectively. Before the pandemic by 2030, 100 million girls who were projected to be at risk of the marriage of before the age of 18, currently in addition 10 million more girls are likely to become child brides.

As of 1 January 2021, women's representation in national parliaments increased to 26,2 percent from 22,4 percent in 2015. At this pace, it will take no fewer than 40 years to achieve gender parity in national parliaments. In 2019, before the pandemic, women accounted for 39,4 percent of total employment. In 2020, women represented nearly 45 percent of global employment losses, the share of women in managerial positions worldwide was 28,3 percent².

SDG 5 aims to eliminate all forms of violence against women and girls everywhere, including trafficking and sexual and other types of exploitation, to eliminate child, early and forced marriages, to ensure universal access to sexual and reproductive health, to recognize and value unpaid care and domestic work, to promote shared responsibility within the household and the family.

In view of the above, sound policies for the promotion of gender equality and the empowerment of all women and girls at all levels should be adopted, and the legal framework should be strengthened, women's and girls' access to information and communication technologies should be enhanced³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

5.1.1 Cins əlamətinə görə bərabərlik və qeyri-ayrıseçkiliyin təşviqi, təmin edilməsi və nəzarəti üçün hüquqi çərçivələrin mövcudluğu
5.1.1 Existence of legal frameworks, which promotes, enforces and monitors equality and non-discrimination on the basis of sex

Azərbaycanda cins əlamətinə görə bərabərlik və qeyri-ayrıseçkiliyin təşviqi, təmin edilməsi və nəzarəti üçün zəruri hüquqi çərçivələr mövcuddur. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə əsasən kişi ilə qadının eyni hüquqları və azadlıqları vardır və dövlət vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir.

Bununla yanaşı, cinsi mənsubiyyətə görə ayrıseçkiliyin bütün formalarını aradan qaldırmaqla, kişi və qadınlara ictimai həyatın siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni və digər sahələrində bərabər imkanlar yaratmaqla gender bərabərliyinin təmin edilməsi sahəsində ictimai münasibətlərin tənzimlənməsi “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə təmin edilir. Qanunun 3-cü maddəsinə əsasən cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin bütün formaları qadağandır. Qanunun 6-cı maddəsinə əsasən, cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin bütün formalarının aradan qaldırılması, kişi və qadınlara bərabər imkanların yaradılması, dövlətin idarə olunmasında və qərarların qəbul edilməsində bir cinsin nümayəndələrinin üstünlüyünə yol verilməməsi üçün dövlət tədbirlər görür.

Əmək münasibətləri sahəsinə gəldikdə, cinsindən asılı olmayaraq bir iş yerində işləyən, eyni ixtisas dərəcəsinə malik olan, eyni iş şəraitində işləyən və eyni dəyərli işi yerinə yetirən işçilərə əməkhaqqı, həmçinin mükafatlar və işçini həvəsləndirmək məqsədilə ödənilən digər maddi ödənişlər eyni ödənilməli, eyni işlə məşğul olan işçilərə isə eyni iş şəraiti yaradılmalıdır.

Yaxın qohumluq münasibətlərindən, birgə və ya əvvəllər birgə yaşayışdan sui-istifadə etməklə törədilən zorakılığın və onun doğurduğu mənfi hüquqi, tibbi və sosial nəticələrin qarşısının alınması, məişət zorakılığından zərər çəkmiş şəxslərin sosial müdafiəsi və hüquqi yardımla təmin edilməsi, habelə məişət zorakılığına səbəb olan halların

There are in place legal frameworks, which promotes, enforces and monitors equality and non-discrimination on the basis of sex in Azerbaijan. According to Article 25 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan men and women possess equal rights and freedoms, and the state shall guarantee the equality of rights and freedoms to citizens.

In addition, the Law of the Republic of Azerbaijan “On Guarantees of Equal Rights for Women and Men” regulates public relations in the area of ensuring of gender equality by eliminating all forms of gender discrimination and creating equal opportunities for men and women in the political, economic, social, cultural and other spheres of public life. In accordance with the Article 3 of the Law, all forms of discrimination on the basis of sex are prohibited. According to Article 6 of the Law, State undertakes measures to eliminate all forms of gender discrimination, to create equal opportunities for men and women, and to prevent the dominance of the same gender in government and decision-making.

When it comes to the field of labor relations, salaries, as well as bonuses and other material benefits should be paid equally to employees of the same workplace, the same qualifications, working in the same working environment and performing the same value, and the same working conditions should be created for employees engaged in the same work, regardless of gender.

The measures undertaken in order to prevent violence due to abuse of close kinship, joint or former joint residence, and legal, medical and social adverse consequences caused by it, to provide social protection and legal assistance to victims of domestic violence, as well as to address the causes of domestic violence, are regulated by the Law of the Republic of Azerbaijan “On the Prevention of Domestic Violence”. The law prohibits sexual harassment.

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

5. GENDER EQUALITY

aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin hüquqi əsasları “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Qanunla seksual qısınama qadağandır.

Gender bərabərliyinin təmin edilməsinə nəzarəti Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi həyata keçirir⁴.

The State Committee for Family, Women and Children Affairs is responsible for gender equality control⁴.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi

Source: The State Committee for Family, Women and Children Affairs of the Republic of Azerbaijan

⁴ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 9 avqust tarixli, 444 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi haqqında Əsasnamə”

⁴ "Statue of the State Committee of the Republic of Azerbaijan for Family, Women and Children Affairs" approved by Decree No.444 dated August 9, 2006 of the President of the Republic of Azerbaijan

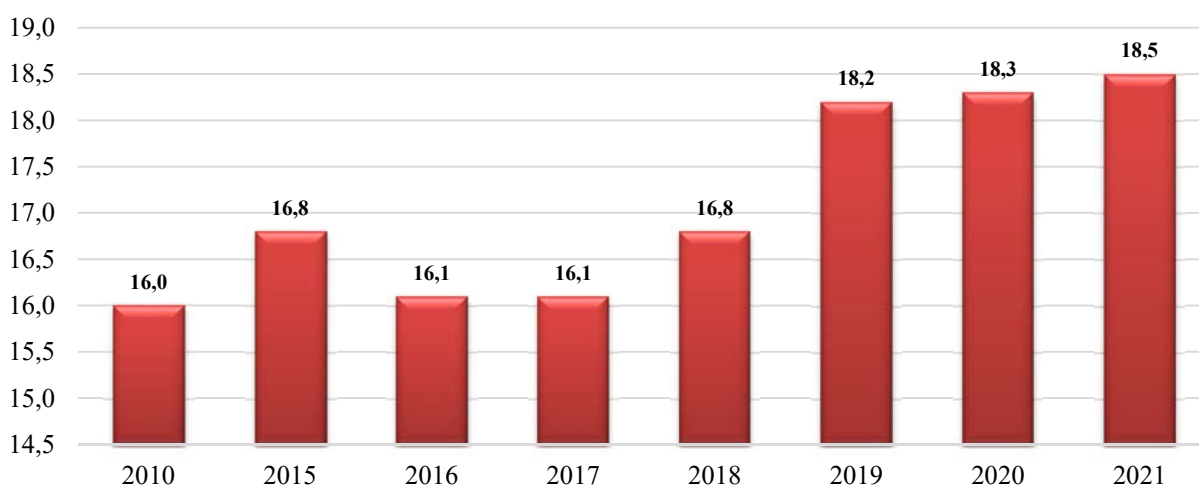
5.5.1.a Milli Parlamentdə (Milli Məclis) qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi⁵

5.5.1.a Proportion of seats held by women in National Parliament (Milli Mejlis)⁵

Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi ölkə parlamentində qadınların iştirak səviyyəsini göstərir. Bu göstərici hesabat ilində Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin bütün tutulmuş yerlərə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of seats held by women in the Milli Mejlis indicates the participation level of women in the country's parliament. This indicator is calculated as the number of seats held by women divided by all occupied seats in reporting year multiplied by 100.

Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of seats held by women in Milli Mejlis, in percentage

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə Milli Məclisdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi 2,5 faiz bəndi artaraq 18,5 faizə çatmışdır.

Hazırda bir palatadan ibarət olan parlament üzvlərinin 22 nəfəri qadınlardan ibarətdir⁶.

Compared to 2010, in 2021 the proportion of seats held by women in the Milli Mejlis increased by 2,5 percentage points and appointed to 18,5.

Currently, 22 members of the parliament, which consists of one chamber, are women⁶.

⁵ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “5.5.1 a) milli parlamentlərdə və b) yerli hakimiyyət orqanlarında qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁵ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “5.5.1 Proportion of seats held by women in (a) national parliaments and (b) local governments”. The indicator is based on official statistics and presented in publication in the national context.

⁶ <http://www.meclis.gov.az/?/az/content/1>

5. GENDER BƏRABƏRLİYİ

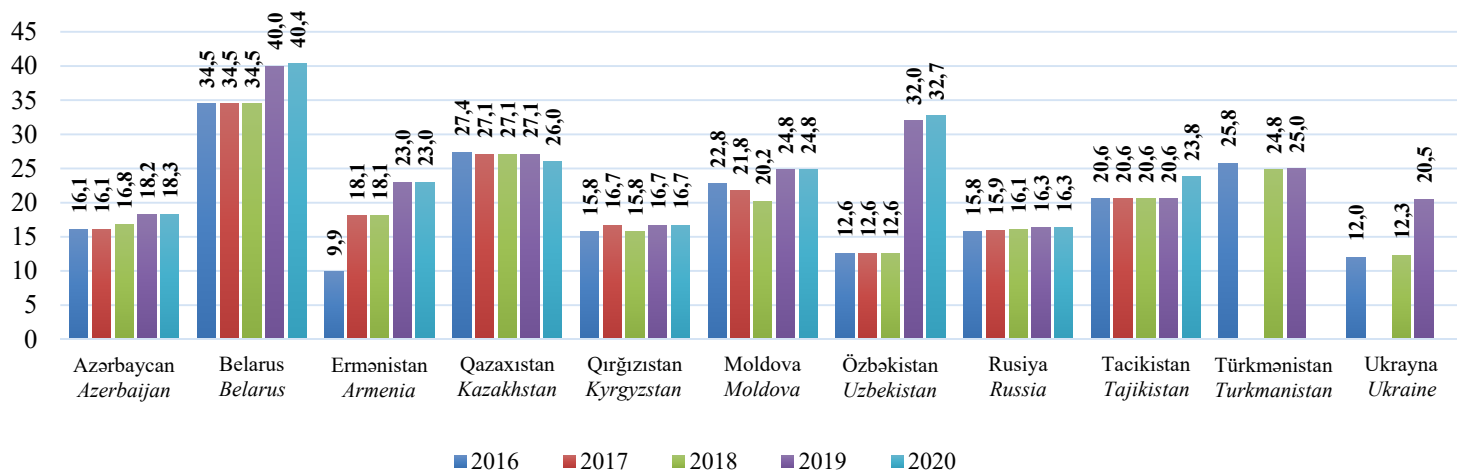
5. GENDER EQUALITY

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Milli parlamentdə qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of seats held by women in the National Parliaments

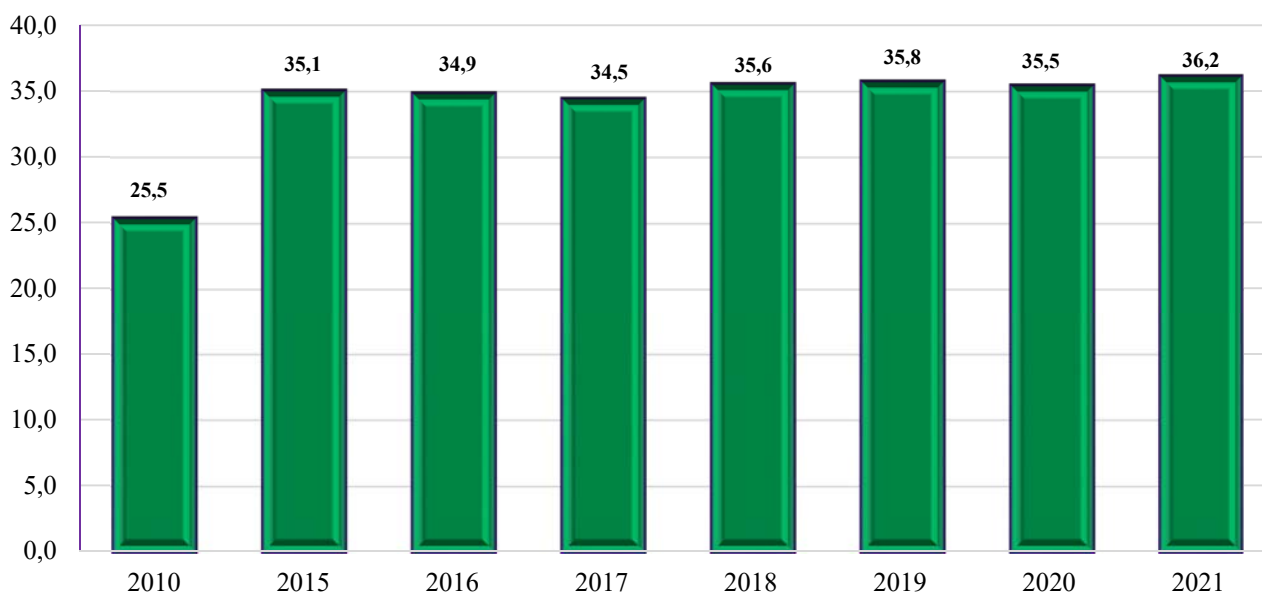

5.5.2 Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi 5.5.2 Proportion of women in managerial positions

Bu göstərici Məşğulluğun Beynəlxalq Standart Təsnifatı əsasında hazırlanmış Milli Məşğulluq Təsnifatına əsasən birinci əsas qrup üzrə rəhbər və orta səviyyəli idarəetmədə olan işçilərin ümumi sayında qadınların xüsusi çəkisini göstərir.

This indicator shows the share of women in the total number of managers and mid-level managers in the first main group, according to the National Employment Classification, developed on the basis of the International Standard Classification of Employment.

Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of women in managerial positions, in percentage

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi 10,7 faiz bəndi artaraq 25,5 faizdən 36,2 faizə qədər yüksəlmişdir.

2021-ci ildə rəhbər vəzifələr tutan qadınların sayı 22578 nəfər olmuşdur ki, bu da 2020-ci ilə nəzərən 3,7 faiz çoxdur.

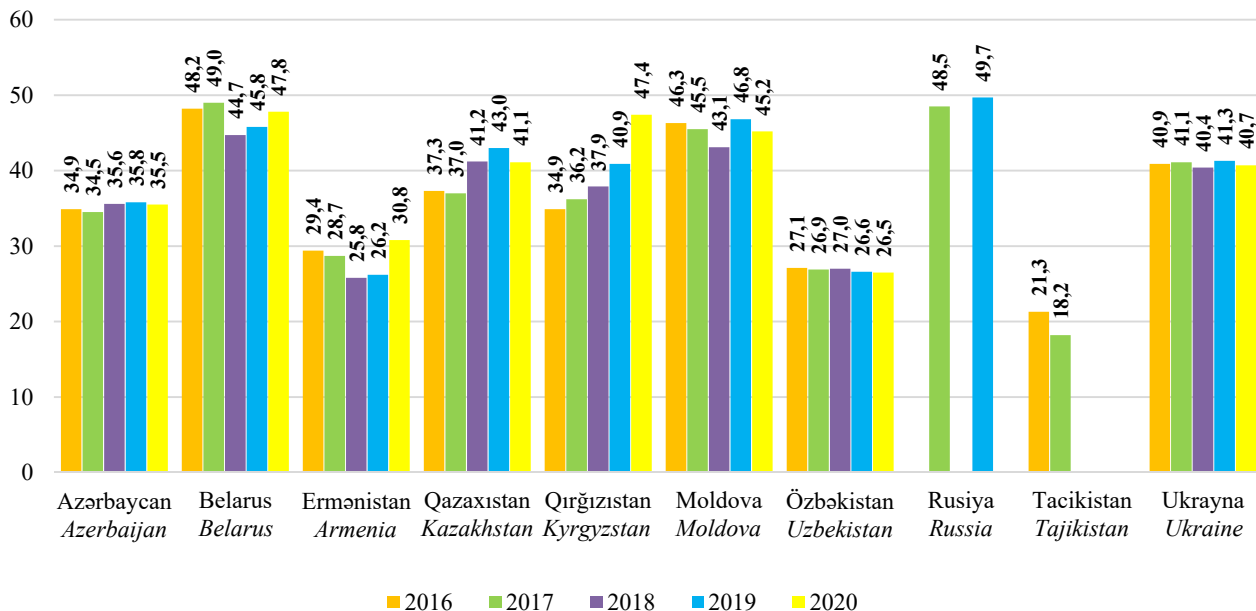
Compared to 2010, in 2021 the proportion of women in managerial positions increased by 10,7 percentage points rising from 25,5 percent to 36,2 percent.

In 2021, the number of women in managerial positions was 22578, which is 3,7 percent more than in 2020.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of women in managerial positions, in percentage

5.6.2 15 və yuxarı yaşda olan qadın və kişilərə cinsi və reproduktiv sağlamlığın qorunması üzrə xidmətlərə və bu sahədə informasiya və maarifləndirməyə tam və bərabər çıxış imkanını təmin edən qanun və digər hüquqi aktların mövcudluğu
5.6.2 Status of laws and regulations providing full and equal access to sexual and reproductive health services and information and education for women and men aged 15 and over

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinin III hissəsinə görə dövlət cinsindən asılı olmayaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir. İnsan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını cinsi mənsəbiyyətə görə məhdudlaşdırmaq qadağandır. Həmçinin Konstitusiyanın 41-ci maddəsinə əsasən hər kəsin sağlamlığını qorumaq hüququ vardır.

“Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən ictimai həyatın siyasi, iqtisadi, sosial, mədəni və digər sahələrində kişi və qadınların hüquq bərabərliyinə təminat verilir.

Əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində vətəndaşlarla dövlət orqanları, eləcə də dövlət və qeyri-dövlət səhiyyə sistemlərinin subyektləri arasında yaranan münasibətlər “Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir. Həmçinin Qanunun V fəslə ailənin planlaşdırılması və insanın reproduktiv funksiyalarının tənzimlənməsini əhatə edir.

“Gənclər siyasəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 4.0.13-cü maddəsinə uyğun olaraq gənclərə ailə planlaşdırılması və reproduktiv sağlamlıq sahəsində biliklərin verilməsi, bu sahədə xidmət göstərən müəssisələrin işinin təkmilləşdirilməsi dövlətin vəzifələrinə aid edilmişdir. Bu Qanunun 7.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq Gənclər və İdman Nazirliyi və yerli icra hakimiyyəti orqanları Səhiyyə Nazirliyi ilə birlikdə fiziki və reproduktiv sağlamlığın təmin edilməsi sahəsində tədbirləri həyata keçirirlər.

Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş bir sıra dövlət proqramlarında reproduktiv sağlamlıqla bağlı tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

Ailə Məcəlləsinin (bundan sonra- Məcəllə) 1.4-cü maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasında nikah və ailə münasibətlərinin hüquqi baxımdan tənzimlənməsi dövlət tərəfindən həyata keçirilir və yalnız qeydiyyat şöbəsi, konsulluq idarəsi və icra hakimiyyəti

According to Part III of Article 25 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the state guarantees equality of rights and freedoms for everyone, regardless of gender. Restrictions on human and civil rights and freedoms on the basis of sexual orientation are prohibited. Also, according to Article 41 of the Constitution, everyone has the right to health protection.

According to the Law of the Republic of Azerbaijan, Law on Gender Equality, equality between men and women in political, economic, social, cultural and other spheres of public life is guaranteed.

Relations between citizens and state bodies, as well as subjects of state and non-state health care systems in the field of public health protection are regulated by the Law of the Republic of Azerbaijan on Public Health Protection. Chapter V of the Law also covers family planning and regulation of human reproductive functions.

In accordance with Article 4.0.13 of the Law of the Republic of Azerbaijan on Youth Policy, the state is responsible for providing young people with knowledge in the field of family planning and reproductive health, and improving the work of enterprises providing services in this field. In accordance with Article 7.1 of this Law, the Ministry of Youth and Sports and local executive authorities together with the Ministry of Health take measures to ensure physical and reproductive health.

At the same time, a number of state programs approved by the President of the Republic of Azerbaijan envisage measures related to reproductive health.

We note that according to Article 1.4 of the Family Code (hereinafter - the Code), the legal regulation of marriage and family relations in the Republic of Azerbaijan is carried out by the state and only marriages concluded at the

nümayəndəliyində bağlanmış nikah tanınır.

Məcəllənin 1.5-ci maddəsinə görə dini kəbinkəsmə (dini nikah) hüquqi əhəmiyyətə malik deyildir.

“Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” 2011-ci il 15 noyabr tarixli 255-IVQD nömrəli Qanuna əsasən qadınlar üçün minimal nikah yaşı kişilərlə bərabərləşdirilərək bir il artırılmış və 18 yaş müəyyən edilmişdir.

Məcəllənin 10.2-ci maddəsinə görə üzürlü səbəblər olduqda, nikaha daxil olmaq istəyən və nikah yaşına çatmamış şəxslərin yaşadıkları ərazinin yerli icra hakimiyyəti orqanı onların xahişi ilə nikah yaşının 1 ildən çox olmayaraq azaldılmasına icazə verə bilər.

Məcəllənin 11-ci maddəsinə uyğun olaraq nikah yaşına çatmayan şəxslər arasında nikahın bağlanmasına yol verilmir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 23 iyun tarixli 213 nömrəli qərarı ilə “Gənclər arasında ailənin və nikahın əhəmiyyəti, onun qorunması və möhkəmləndirilməsi məqsədilə erkən nikahın və qohumlar arasında nikahın mənfi nəticələrinə dair maarifləndirmə Qaydası” təsdiq edilmişdir.

registry office, consulate and executive authority are recognized.

According to Article 1.5 of the Code, religious marriage (religious marriage) has no legal significance.

According to the Law No. 255-IVQD of November 15, 2011 “On Amendments to the Family Code of the Republic of Azerbaijan”, the minimum marriage age for women was increased by one year and set at 18 years, equal to that of men.

According to Article 10.2 of the Code, if there are good reasons, the local executive authority of the area where the persons wishing to enter into marriage and the minor live may, at their request, allow the age of marriage to be reduced by no more than 1 year.

According to Article 11 of the Code, marriages between minors are not allowed.

Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan No. 213 of June 23, 2020 approved the “Rules for raising awareness among young people about the importance of family and marriage, the negative consequences of early marriage and consanguineous marriage in order to protect and strengthen it.”

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi
Source: Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan

5.a.1 a) Kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhalinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalidə xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə; və b) kənd təsərrüfatı torpaqlarının mülkiyyətçisi və ya həmin torpaqlar üzərində hüquqları olan şəxslər arasında qadınların xüsusi çəkisi, torpağa sahib olma formaları üzrə bölgədə

5.a.1 a) Proportion of total agricultural population with ownership or secure rights over agricultural land, by sex; and b) share of women among owners or rights-bearers of agricultural land, by type of tenure

a) Kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhalinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalidə xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə

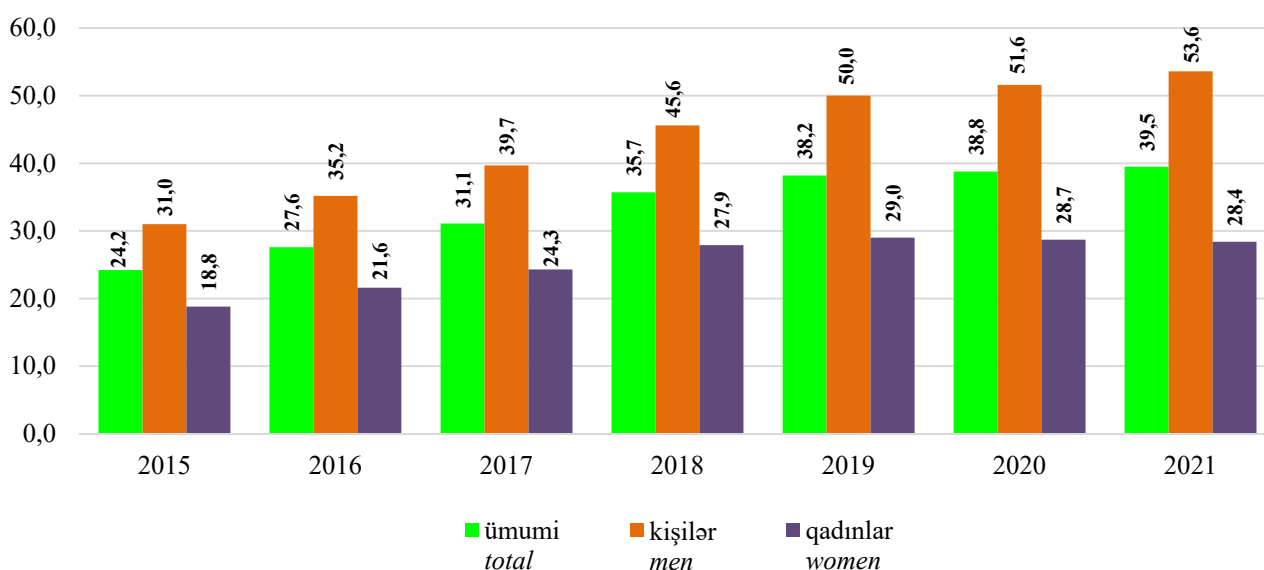
a) Proportion of total agricultural population with ownership or secure rights over agricultural land, by sex

Bu altgöstərici kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhalinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalinin sayında xüsusi çəkisini (cins üzrə bölgədə) ifadə edir. Göstərici kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan əhali arasında kənd təsərrüfatı torpaqları üzərində mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhalinin sayının kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalinin sayına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır.

This sub-indicator defines the degree of distribution (by sex) proportion of total agricultural population with ownership or secure rights over agricultural land. The indicator is calculated as the product of the ratio of the number of people with ownership or secure rights over agricultural land among the population engaged in agriculture to the total population engaged in agriculture multiplied by 100.

Kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhalinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalidə xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of total agricultural population with ownership rights over agricultural land, by sex, in percentage

2015-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhəlinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalidə xüsusi çəkisi 15,3 faiz bəndi artaraq 24,2 faizdən 39,5 faizədək yüksəlmişdir. Baxılan dövrdə kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan kişilərin xüsusi çəkisi 22,6 faiz bəndi artaraq 31,0 faizdən 53,6 faizədək, qadınların xüsusi çəkisi isə 9,6 faiz bəndi artaraq 18,8 faizdən 28,4 faizədək yüksəlmişdir.

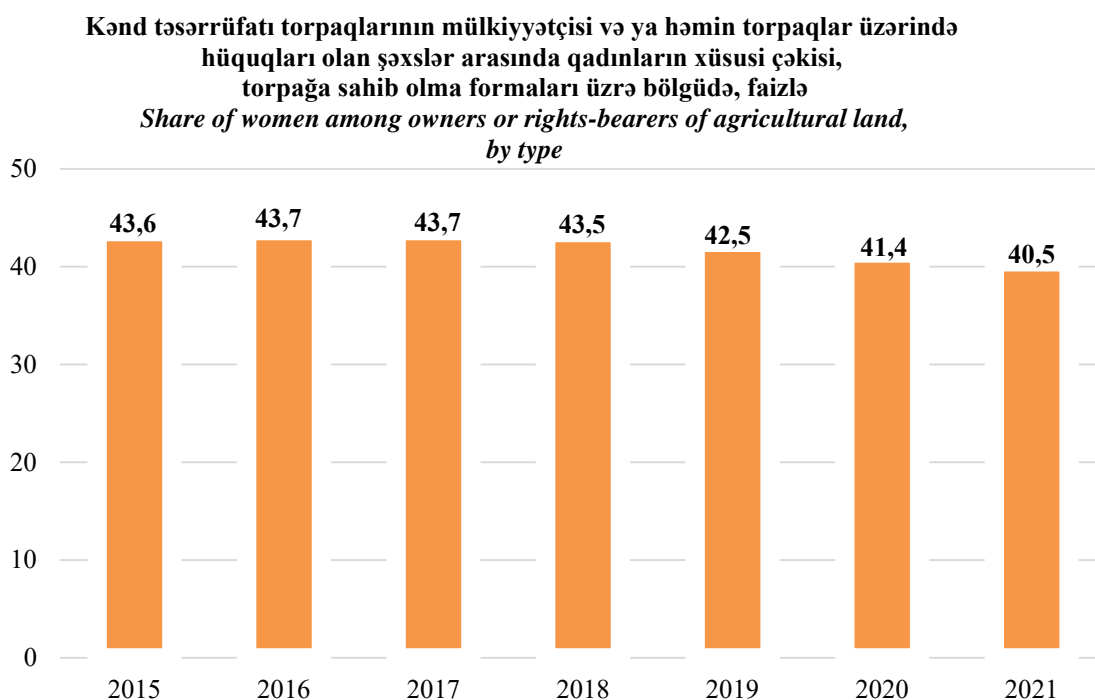
Compared to 2015, in 2021 the share of the population with the right of ownership or possession of agricultural lands in the total population engaged in agriculture increased by 15,3 percentage points and raised from 24,2 percent to 39,5 percent. During the period under review, the share of men with the right of ownership or possession of agricultural lands increased by 22,6 percentage points from 31,0 percent to 53,6 percent, and the share of women increased by 9,6 percentage points from 18,8 percent to 28,4 percent.

b) Kənd təsərrüfatı torpaqlarının mülkiyyətçisi və ya həmin torpaqlar üzərində hüquqları olan şəxslər arasında qadınların xüsusi çəkisi, torpağa sahib olma formaları üzrə bölgədə
b) Share of women among owners or rights-bearers of agricultural land, by type of tenure

Bu altgöstərici gender paritetinə yönələrək, qadınların kənd təsərrüfatı torpaqları üzərində mülkiyyət və ya sahibolma hüququ baxımından nə dərəcədə əlverişsiz mövqedə olduqlarını müəyyən edir və kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan əhali arasında kənd təsərrüfatı torpaqları üzərində mülkiyyət və ya sahib olma hüququ olan qadınların sayının kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan əhali arasında kənd təsərrüfatı torpaqları üzərində mülkiyyət və ya sahib olma hüququ olan əhəlinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır.

Focusing on gender parity, this sub-indicator measures the unfavorable position of women in terms of ownership or ownership of agricultural land, and the number of women engaged in agriculture among the agricultural population who own or have the right to own or own agricultural land. It is calculated as the product of the ratio of the total number of people who own or have the right to own agricultural land among the population multiplied by 100.

2015-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə kənd təsərrüfatı torpaqlarının mülkiyyətçisi və ya həmin torpaqlar üzərində hüquqları olan şəxslər arasında qadınların xüsusi çəkisi 3,1 faiz bəndi azalaraq 43,6 faizdən 40,5 faizə düşmüşdür.

Compared to 2015 in 2021, the share of women among the owners of agricultural lands or persons entitled to those lands decreased by 3,1 percentage points from 43,6 percent to 40,5 percent.

5.a.2 Qadınların torpağa dair bərabər mülkiyyət hüquqlarına zəmanət verən hüquqi çərçivənin mövcudluğu⁷

5.a.2 Existence of the legal framework, which guarantees women's equal rights to land ownership⁷

Ölkəmizdə mülkiyyət hüququ sahəsində mövcud olan qanunvericilik, eyni zamanda mülkiyyət hüquqlarının tənzimlənməsi mexanizmi qadınların torpağa dair bərabər mülkiyyət hüquqlarına zəmanət verir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 29-cu maddəsinə əsasən hər kəsin mülkiyyət hüququ vardır və hər kəsin mülkiyyətində daşınar və daşınmaz əmlak ola bilər. Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə əmlaka sahib olmaq, əmlakdan istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.

“Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 17-ci maddəsinə əsasən torpaq mülkiyyətçilərinin torpağa sahiblik, torpağı təyinatına görə istifadə etmək, icarəyə vermək, satmaq, bağışlamaq, dəyişmək, girov qoymaq, vərəsəlik üzrə və irsən vermək hüquqları vardır. Torpaq mülkiyyətçilərinin hüquqları Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsi və digər normativ hüquqi aktlar ilə tənzimlənir.

Bundan əlavə, “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunun 15.1-ci maddəsinə əsasən dövlət kişi və qadınların mülkiyyət hüququnun həyata keçirilməsinə və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün bərabər imkanların yaradılmasına təminat verir.

The existing legislation in the field of property rights in our country, as well as the mechanism for regulating of property rights, guarantee women's equal rights to land ownership. According to Article 29 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, everyone has the right to own property and everyone might possess movable and real property. Right of ownership envisages the right of owner to possess, use and dispose of the property himself/herself or jointly with others.

In accordance with the Article 17 of the Law of the Republic of Azerbaijan "On Land Reform", land owners have the rights to possess, to use for appropriate purpose, to lease, to sell, to donate, to change, to pledge, to bequeath and to inherit the land. The rights of landowners are governed by the Civil Code of the Republic of Azerbaijan, the Land Code of the Republic of Azerbaijan and other regulatory legal acts.

In addition, according to Article 15.1 of the Law of the Republic of Azerbaijan "On Guarantees of Equal Rights for Women and Men", the state ensures equal ownership rights and opportunities for entrepreneurship for men and women.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi

Source: The State Committee for Family, Women and Children Affairs of the Republic of Azerbaijan

⁷ BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində göstərici “5.a.2 Qadınların torpağa dair bərabər mülkiyyət və/və ya sərəncam vermək hüquqlarına zəmanət verən hüquqi çərçivəsi (o cümlədən adi hüquq) olan ölkələrin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Bu göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən sahədə hüquqi bazanın mövcudluğunu nəzərdə tutur.

⁷ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “5.a.2 Proportion of countries where the legal framework (including customary law) guarantees women's equal rights to land ownership and/or control”. Application of this indicator at the national level means the existence of a legal framework in this area.

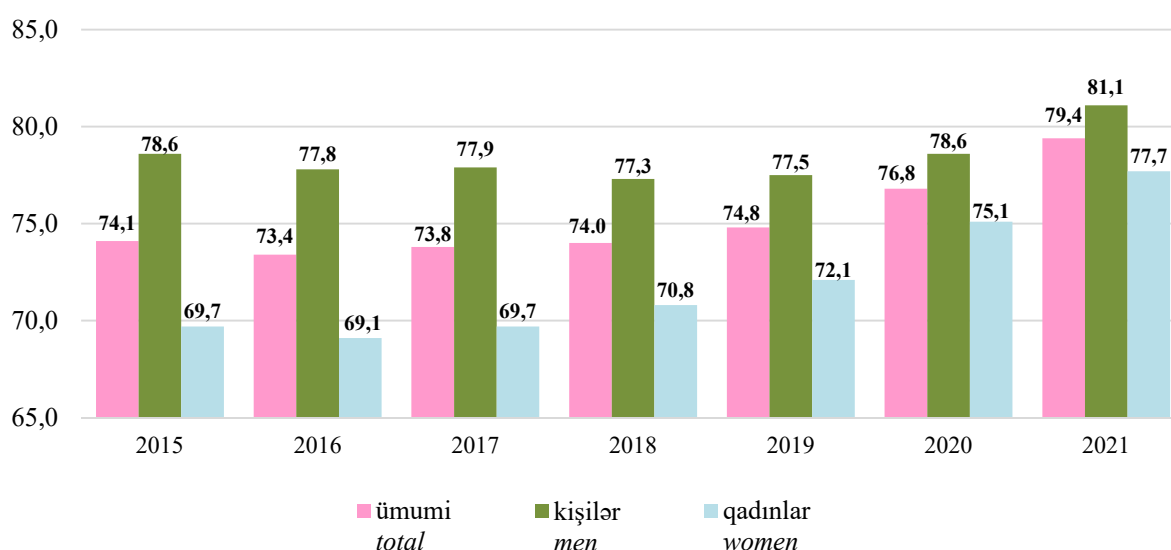

5.b.1 Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə 5.b.1 Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi ölkədə mobil telefonlardan istifadə səviyyəsini əks etdirir. Bu göstərici mobil telefon istifadəçilərinin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of individuals who own a mobile telephone determine the level of mobile phone usage in the country. This indicator is calculated as the number of mobile phone users divided by the total population multiplied by 100.

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex, in percentage

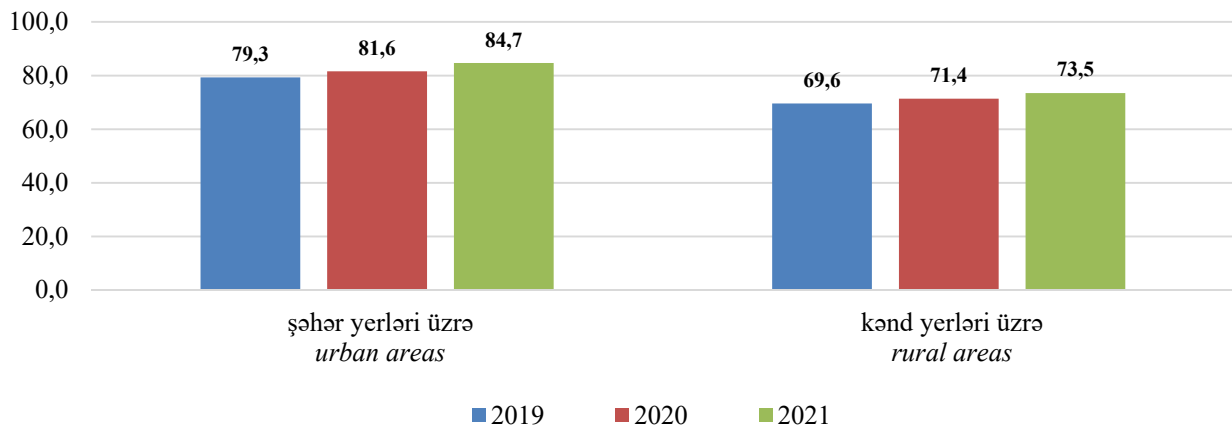

2015-2021-ci illər ərzində mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi 5,3 faiz bəndi artaraq 74,1 faizdən 79,4 faizədək yüksəlmişdir. Bu illər ərzində mobil telefonu olan kişilərin xüsusi çəkisi 2,5 faiz bəndi artaraq 78,6 faizdən 81,1 faizə, qadınların xüsusi çəkisi isə 8,0 faiz bəndi artaraq 69,7 faizdən 77,7 faizədək qalxmışdır.

In 2015-2021, the proportion of individuals who own a mobile telephone increased by 5,3 percentage points from 74,1 percent to 79,4 percent. During these years, the proportion of men who own a mobile telephone increased by 2,5 percentage points from 78,6 percent to 81,1 percent, and the proportion of women increased by 8,0 percentage points from 69,7 percent to 77,7 percent.

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, yaşayış yerləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of individuals who own a mobile telephone, by location, in percentage

Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi əvvəlki illə müqayisədə 2021-ci ildə şəhər yerləri üzrə 81,6 faizdən 84,7 faizədək, kənd yerləri üzrə isə 71,4 faizdən 73,5 faizədək yüksəlmişdir.

Compared to previous year in 2021, the proportion of individuals who own a mobile telephone increased from 81,6 percent to 84,7 percent in urban areas and from 71,4 percent to 73,5 percent in rural areas.

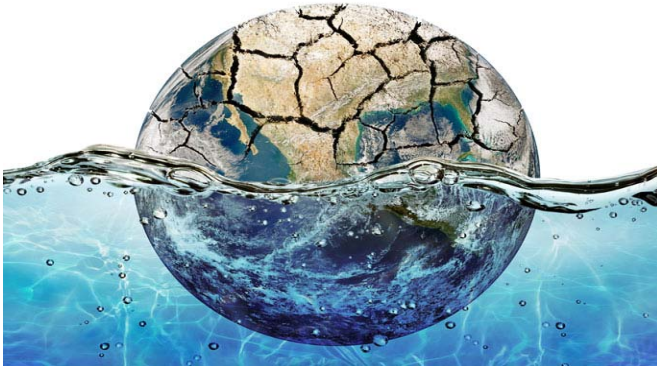
6 TƏMİZ SU VƏ
SANİTARIYA

Hamı üçün su və sanitariyaya əlçatanlığı və
dayanıqlı idarə etməni təmin etmək

*Ensure availability and sustainable management of
water and sanitation for all*

6 CLEAN WATER
AND SANITATION

Dünyada yetərinə şirin su ehtiyatının mövcud olmasına baxmayaraq, təmiz içməli suya əlçatanlığın təmin edilməsinə nail olmaq ən vacib global problemlərdən biridir. Təəssüflər olsun ki, kifayət qədər inkişaf etməmiş iqtisadiyyat və ya infrastruktur səbəbindən hər il uşaqlar da daxil olmaqla milyonlarla insan zəif su təchizatı, sanitariya və gigiyena ilə əlaqədar xəstəliklərdən həyatını itirir.

Hal-hazırda iki milyarddan çox insan şirin su mənbələrinə məhdud çıxış riski ilə yaşayır və 2050-ci ilədək hər dörd nəfərdən biri içməli su çatışmazlığı ilə üzləşəcək. Buna görə də hamı üçün təhlükəsiz, əlçatan və bərabər şəkildə içməli suya çıxışın təmin edilməsinə nail olmaq başlıca məsələdir¹.

BMT-nin məlumatlarına əsasən, 2020-ci ildə təhlükəsiz idarə olunan içməli su xidmətlərindən istifadə edən dünya əhalisinin xüsusi çəkisi 2015-ci ildəki 70 faizdən 74 faizə yüksəlsə də, 2 milyard insanın belə xidmətlərə çıxışı olmamışdır. 2015-ci və 2020-ci illər arasında təhlükəsiz idarə olunan sanitariya xidmətlərindən istifadə edən əhalinin xüsusi çəkisi 47 faizdən 54 faizə qalxmışdır və bu temp davam edərsə, 2030-cu ilədək dünya üzrə təhlükəsiz idarə olunan sanitariya xidmətləri ilə əhatə olunma səviyyəsi

There is sufficient fresh water on the planet, but ensuring access to safe drinking water is one of the major global challenges. Unfortunately, due to bad economics or poor infrastructure, millions of people including children die every year from diseases associated with inadequate water supply, sanitation and hygiene.

Currently, more than two billion people are living with the risk of reduced access to freshwater resources and by 2050, at least one in four people affected by shortages of freshwater. Therefore, to achieve ensuring safe, affordable and equal access to drinking water for all is a key issue¹.

According to the UN's information, the proportion of the global population using safely managed drinking water services increased from 70 percent in 2015 to 74 percent in 2020, but 2 billion people were without such services still.

From 2015 to 2020, the world population using safely managed sanitation services increased from 47 percent to 54 percent and if this progress continue, the world will reach 67 percent coverage by 2030, leaving 2,8 billion people without access. During the reviewed period the share of the population who have access to handwashing facilities with soap and water at home increased

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/>

67 faiz təşkil edəcək ki, bu halda 2,8 milyard insan sözügedən xidmətlərdən istifadə edə bilməyəcək. Göstərilən dövrə evində sabun və suyun olduğu əlüzyuyan vasitələrdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 67 faizdən 71 faizədək artmış, bununla belə planet əhalisinin dördə birindən də çoxu belə imkanlardan məhrum qalmışdır. 2030-cu ilədək hər kəsin içməli su, sanitariya və gigiyena xidmətlərinə çıxışının təmin edilməsi üçün hazırkı inkişaf tempinin 4 dəfə qaldırılması tələb olunur. Bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə hər il dünyada 829 min insanın ölümünün qarşısı alınacaqdır.²

DİM 6 hər yerdə hamı üçün təhlükəsiz və bərabər şəkildə içməli suya, sanitariya və gigiyena xidmətlərinə əlverişliliyin təmin edilməsini, habelə su çatışmazlığının aradan qaldırılması və su çatışmazlığından əziyyət çəkən insanların sayının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması məqsədilə bütün sahələrdə içməli suyun dayanıqlı istifadə və təchizatının təmin edilməsini nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, çirklənməni azaltmaqla zərərli kimyəvi maddələrin və materialların atılmasını minimuma endirməklə, təmizlənməmiş çirkab suların xüsusi çəkisini yarıyadək azaltmaqla, habelə təkrar emalı və təhlükəsiz təkrar istifadəni əhəmiyyətli dərəcədə artırmaqla qlobal səviyyədə suyun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, su və sanitariya sahəsində tədbir və proqramlarla bağlı potensialın inkişafına dəstək artırılmalı və beynəlxalq əməkdaşlıq genişləndirilməli, transsərhəd əməkdaşlıq vasitəsilə bütün səviyyələrdə vahid su resursları idarəçiliyi tətbiq edilməli, su ilə bağlı ekosistemlər mühafizə və bərpa edilməlidir. Bununla yanaşı, su və sanitariya xidmətlərinin idarə olunmasında yerli icmaların iştirakı genişləndirilməlidir³.

from 67 percent to 71 percent, however, over 1 in 4 people still lack access to these facilities yet. To reach universal access to drinking water, sanitation and hygiene is critical to global health until 2030, current rates of progress would need to increase fourfold. Achieving these targets would save 829,000 lives annually.²

SDG 6 aims to achieve universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all, substantially increase water-use efficiency across all sectors, and ensure sustainable withdrawals and supply of freshwater to address water scarcity and substantially reduce the number of people suffering from water scarcity. This in turn, makes improvement of water quality by reducing pollution and minimizing release of hazardous chemicals and materials, as well as halving the proportion of untreated wastewater and substantially increasing recycling and safe reuse globally necessary.

In view of the above, international cooperation and capacity-building support in water- and sanitation-related activities and programmes should be expanded, integrated water resources management should be implemented at all levels through transboundary cooperation, and water-related ecosystems should be protected and restored. At the same time, the participation of local communities in improving water and sanitation management should be strengthened³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

³ “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

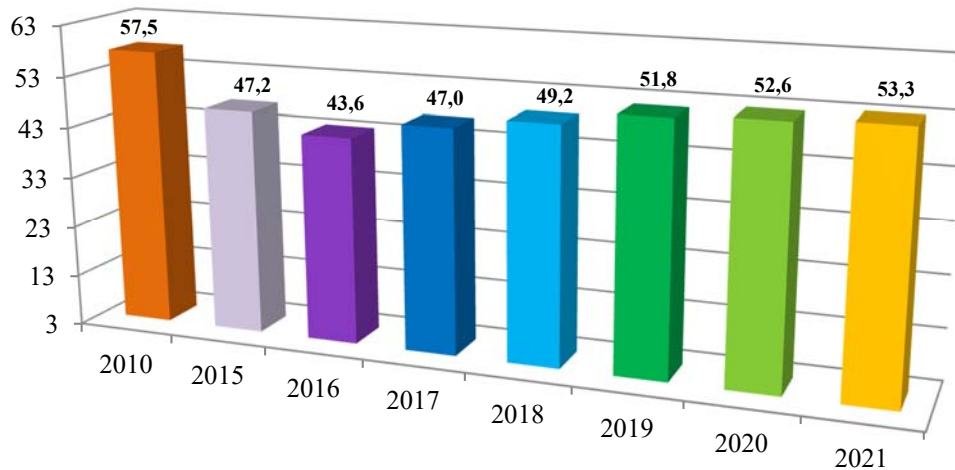

6.3.1 Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi⁴ 6.3.1 Proportion of wastewater safely treated⁴

Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində yaranan və müəyyən olunmuş təmizləmə mərhələlərini keçməklə təhlükəsiz şəkildə təmizlənən çirkab suların həcmnin təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində yaranan çirkab suların ümumi həcminə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of wastewater safely treated is calculated as the volume of wastewater generated by economic activities and safely treated through treatment ladders divided by the total volume of wastewater generated by economic activity multiplied by 100.

Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of wastewater safely treated, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
Source: Azerbaijan Amelioration and Water Farm Open Joint Stock Company

2010-2021-ci illər ərzində təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi 4,2 faiz bəndi azalaraq 57,5 faizdən 53,3 faizə düşmüşdür.

2020-ci ilə nisbətən 2021-ci ildə atılan çirkab suların ümumi həcmi 10,0 faiz artaraq 4759,0 milyon kub metrədən 5237,1 milyon kub metrə çatmışdır.

During 2010-2021 years, the proportion of wastewater safely treated decreased by 4,2 percentage points from 57,5 percent to 53,3 percent.

Compared to 2020, in 2021 the total volume of wastewater decreased by 10,0 percent and dropped from 4759,0 million cubic meters to 5237,1 million cubic meters.

⁴ BMT-nin global göstəricilər sistemində bu göstərici “6.3.1 Təhlükəsiz qaydada təmizlənən məişət və sənaye çirkab su axınlarının xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Göstərici nəşrdə rəsmi statistika məlumatları əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁴ In The UN Global Indicator Framework this indicator defined as “ 6.3.1 Proportion of domestic and industrial wastewater flows safely treated ”. The indicator is based on official statistics and presented in publication in the national context.

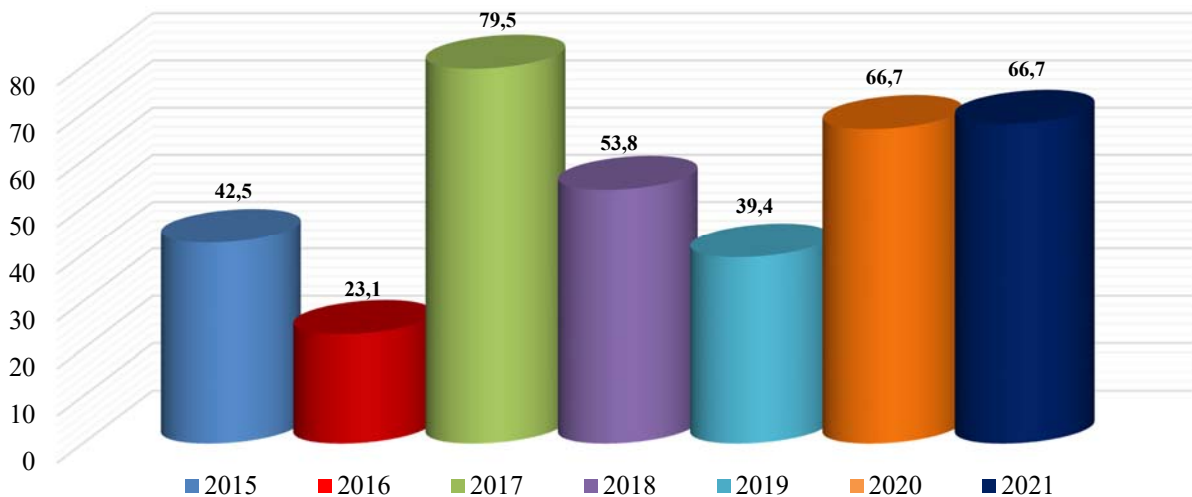

6.3.2 Keyfiyyətli suya malik su mənbələrinin xüsusi çəkisi 6.3.2 Proportion of bodies of water with good ambient water quality

Bu göstərici yaxşı keyfiyyətli suya malik su obyektlərinin sayının qiymətləndirilən su obyektlərinin ümumi sayına nisbəti kimi hesablanır. Suyun keyfiyyəti ilə bağlı məlumatlar monitorinqlər əsasında əldə edilir. Qlobal məlumatlara əsasən qiymətləndirilən su obyektindəki suyun tərkibi müəyyənləşdirilmiş fiziki-kimyəvi parametrlərə ən azı 80 faiz uyğun gəlirsə, həmin su obyekti keyfiyyətli suya malik su obyekti kimi təsnifləşdirilir.

This indicator is calculated as the ratio of the number of water bodies with good quality water to the total number of assessed water bodies. Water quality information is obtained through monitoring. According to global metadata, if the water content of the assessed water body meets at least 80 percent of the established physical and chemical parameters, the water body is classified as a water body with quality water.

Keyfiyyətli suya malik su mənbələrinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of bodies of water with good ambient water quality, in percentage

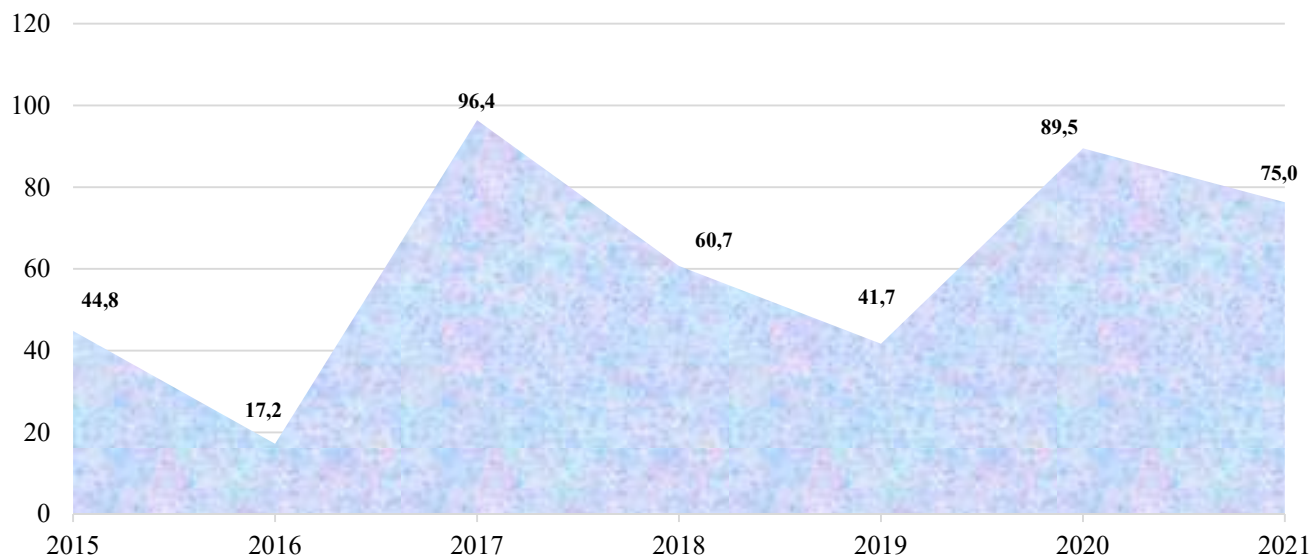

2021-ci ildə 57 su obyektində (36 çay, 6 su anbarı, 15 göl) aparılan monitorinqin nəticələrinə əsasən, su obyektlərinin 38-i və ya 66,7 faizi keyfiyyətli suya malik olmuşdur. Monitorinq aparılmış 36 çaydan 27-sinin (75,0 faiz), 15 göldən 5-inin (33,3 faiz) suyu keyfiyyətli hesab olunmuşdur. Monitorinqə 6 su anbarı cəlb olunmuşdur ki, onların suyu fiziki-kimyəvi parametrlərə tam uyğun olmuşdur.

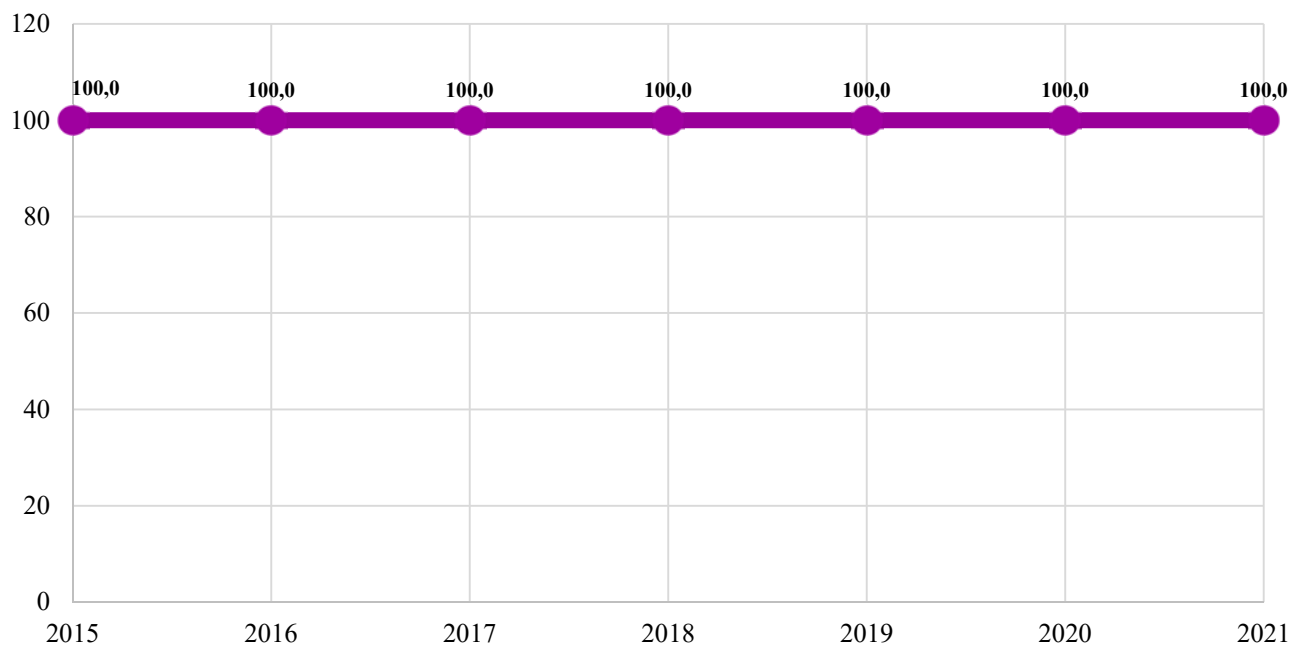
According to the results of the monitoring conducted in 57 water bodies (36 rivers, 6 reservoirs, 15 lakes) in 2021, 38 or 66,7 percent of the water bodies had quality water. The water of 27 out of 36 monitored rivers (75,0 percent) and 5 out of 15 monitored lakes (33,3 percent) was considered to be of good quality. 6 water reservoirs were involved in the monitoring, and their water fully corresponded to the physico-chemical parameters.

Keyfiyyətli suya malik çayların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of rivers of water with good ambient water quality, in percentage

Keyfiyyətli suya malik su anbarlarının xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of water reservoirs with good ambient water quality, in percentage

Mənbə: Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources

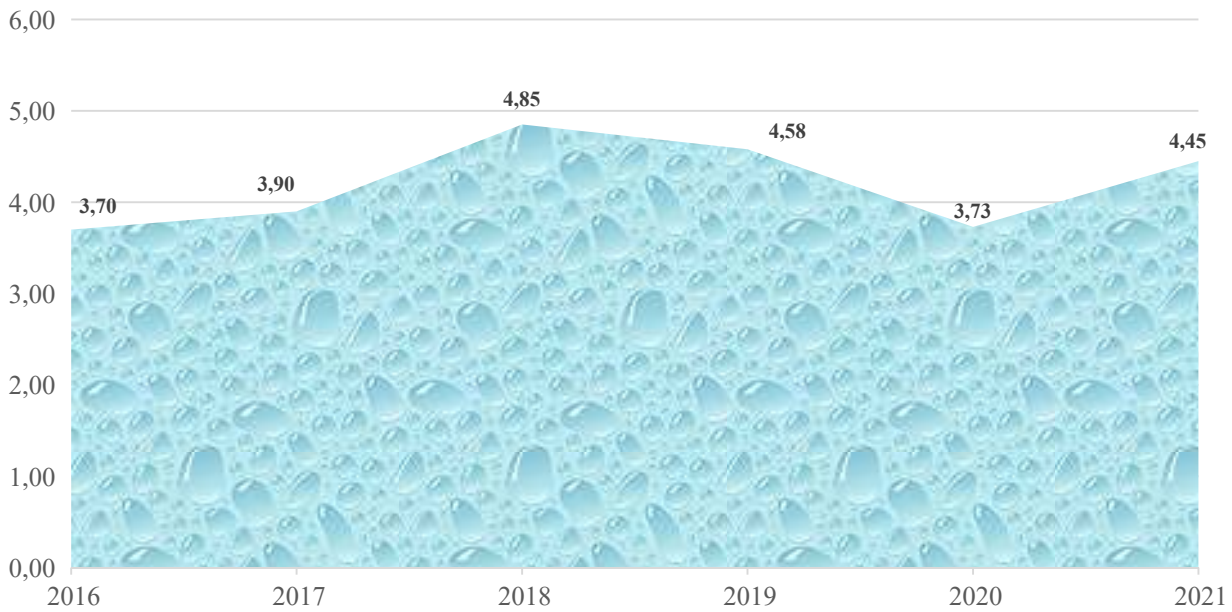

6.4.1 Sudan istifadə səmərəliliyinin dəyişməsi 6.4.1 Change in water-use efficiency over time

Sudan istifadə səmərəliliyi bir kub metr sudan istifadə nəticəsində əldə olunmuş əlavə dəyərin həcmi bildirir. Sudan istifadə səmərəliliyi göstəricisi iqtisadiyyatın bütün sahələrində yaranmış əlavə dəyərin istifadə olunmuş suyun ümumi həcminə nisbəti kimi hesablanır.

The water-use efficiency shows the value added resulting from the use of one cubic meter of water. The water-use efficiency indicator is calculated as the value added created in all economic sectors divided by the total volume of used water.

Sudan istifadə səmərəliliyinin dəyişməsi, ABŞ dolları/m³
Change in water-use efficiency over time, USD/m³

Ölkədə sudan istifadə səmərəliliyi 2016-cı ildə 3,70 ABŞ dolları/m³ -dən 2018-ci ildə 4,85 ABŞ dolları/m³-ə yüksəlmiş, sonrakı illərdə azalma meyli olaraq 2020-ci ildə 3,73 ABŞ dolları/m³-ə düşmüş, 2021-ci ildə isə yenidən artaraq 4,45 ABŞ dolları/m³-ə qalxmışdır.

2021-ci ildə ölkədə 10526 milyon m³ su istifadə olunmuşdur ki, bu da 2010-cu illə müqayisədə 36,4 faiz, 2020-ci illə müqayisədə isə 8,6 faiz çoxdur. 2021-ci ildə təbii mənbələrdən götürülmüş suyun 76,6 faizi istifadə olunmuşdur.

The country's water use efficiency increased from 3,70 USD/m³ in 2016 to 4,85 USD/m³ in 2018, with a decreasing trend in the following years to 3,73 USD/m³ in 2020 and increased again in 2021 to 4,45 USD/m³.

In 2021, 10526 million m³ of water was used in the country, which is 36,4 percent more than in 2010 and 8,6 percent more than in 2020. In 2021, 76,6 percent of water withdrawal from natural sources was used.

6.4.2 Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi: götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi

6.4.2 Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources

Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi təbii mənbələrdən götürülən şirin suyun həcmnin suya olan ekoloji tələbat nəzərə alınmaqla, ölkənin bərpa olunan şirin su ehtiyatlarının ümumi həcminə nisbətinin faiz ifadəsidir. Bu göstərici bəzi mənbələrdə “su resurslarının istifadə indeksi” kimi də təqdim olunur. Göstəricinin məqsədi ölkənin bərpa olunan şirin su ehtiyatlarına göstərilən təzyiqi qiymətləndirmək, suya olan tələbatı qarşılamaq üçün su ehtiyatlarının nə dərəcədə istismar olunduğunu, eləcə də sudan dayanıqlı istifadə istiqamətində ortaya çıxan çətinlikləri müəyyən etməkdir.

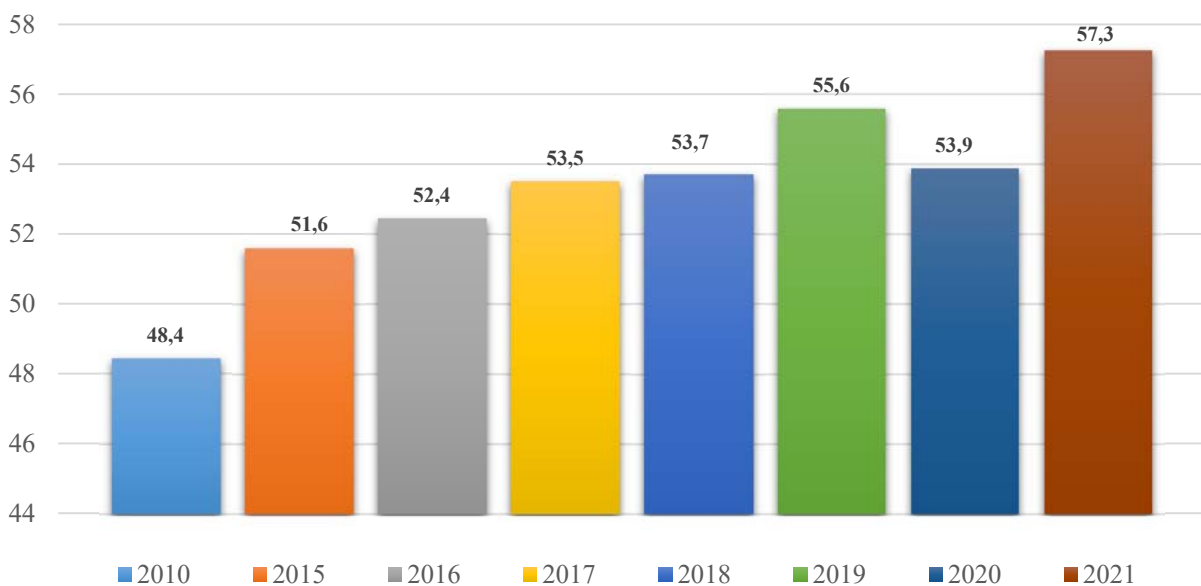
Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi təbii mənbələrdən götürülmüş şirin suyun ümumi illik həcmnin bərpa olunan şirin su ehtiyatlarının ümumi illik həcmi ilə suya olan ekoloji tələbatın həcmi arasındakı fərqə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The level of water stress is a percentage of the country's volume of renewable freshwater resources, taking into account the environmental demand for freshwater. This indicator is also known as "the water resources sustainability index" in some sources. The purpose of the indicator is to assess the country's pressure on renewable freshwater resources, to identify the extent to which water resources are utilized to meet water demand, as well as to define the challenges faced by sustainable water use.

The level of water stress is calculated as the total annual volume of freshwater withdrawal from natural sources divided by the difference between the total annual volume of renewable freshwater resources and the amount of environmental demand for water multiplied by 100.

Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi: götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi, faizlə

Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources, in percentage

2010-2021-ci illər ərzində istifadə üçün götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi 8,9 faiz bəndi artaraq 48,4 faizdən 57,3 faizədək yüksəlmişdir.

2021-ci ildə təbii mənbələrdən götürülmüş şirin suyun həcmi 2010-cu illə müqayisədə 18,2 faiz artaraq 12968 milyon m³ olmuşdur.

In 2010-2021, the proportion of freshwater withdrawal for using in available freshwater resources increased by 8,9 percentage points from 48,4 percent to 57,3 percent.

In 2021, the volume of water withdrawal from natural sources increased by 18,2 percent compared to 2010 and amounted to 12968 million m³.

6.5.1 Su ehtiyatları üzrə integrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi

6.5.1 Degree of integrated water resources management

Beynəlxalq səviyyədə razılaşdırılmış tərifi əsasən, Su Ehtiyatları üzrə İnteqrasiyalı İdarəetmə (SEİİ) həyati əhəmiyyət daşıyan ekosistemlərin dayanıqlılığına xələl gətirmədən iqtisadi və sosial rifahı ədalətli şəkildə maksimum səviyyəyə çatdırmaq məqsədilə su, torpaq və əlaqəli resursların əlaqələndirilmiş şəkildə inkişafını və idarə olunmasını yaxşılaşdıran prosesdir (Qlobal Su Tərəfdaşlığı 2010).

“Su ehtiyatları üzrə İnteqrasiyalı İdarəetmənin tətbiqi səviyyəsi” göstəricisi faizlə ifadə olunur və ölkədə su ehtiyatlarının idarəçiliyinin nə dərəcədə inteqrasiyalı olduğunu səciyyələndirir. BMT-nin ətraf mühit Proqramı tərəfindən göstəricinin qiyməti üzrə 6 kateqoriya müəyyənəndirilib: çox aşağı (0-10 faiz); aşağı (11-30 faiz), orta aşağı (31-50 faiz); orta yüksək (51-70 faiz); yüksək (71-90 faiz); çox yüksək (91-100 faiz).

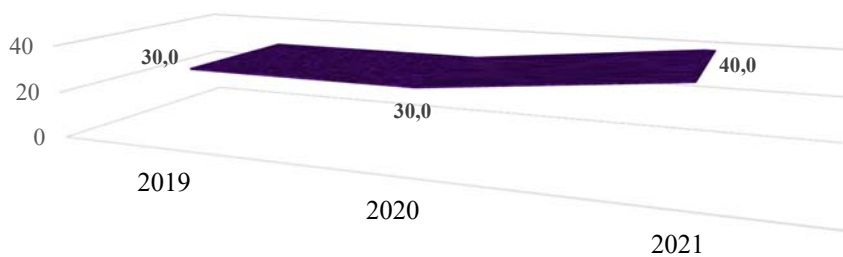
Göstərici üzrə qiymətləndirmələr 4 komponent (normativ-hüquqi baza; SEİİ-nin tətbiqinə dəstək göstərən təşkilatlar və onların vəzifələri; idarəetmə vasitələri; maliyyələşdirmə) əsasında aparılır.

According to an internationally agreed definition, Integrated Water Resources Management (IWRM) is a process which promotes the coordinated development and management of water, land and related resources in order to maximize economic and social well-being in an equitable manner without compromising the sustainability of vital ecosystems (Global Water Partnership 2010).

The indicator “Level of implementation of Integrated Water Resources Management” is expressed as a percentage and characterizes the degree of integration of water resources management in the country. Six categories based on the value of the indicator were identified by The United Nations Environment Program: very low (0-10); low (11-30), medium low (31-50); medium high (51-70); high (71-90); very high (91-100).

Assessments on the indicator are conducted on the basis of 4 components (regulatory framework; organizations supporting the implementation of SEII and their responsibilities; management instruments; financing).

Su ehtiyatları üzrə integrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi, faizlə
Level of application of integrated water resources management, in percentage

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən aparılan qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən Azərbaycan Respublikasında su ehtiyatları üzrə integrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi 2019-cu və 2020-ci illərdə 30 faiz (“aşağı”), 2021-ci ildə isə 40 faiz (“orta aşağı”) təşkil etmişdir.

According to the results of the assessment conducted by the Ministry of Ecology and Natural Resources for 2019 and 2020, the level of application of integrated water resources management in the Republic of Azerbaijan was 30 percent (“low”), in 2021, it was 40 percent (“medium low”).

6.5.2 Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi

6.5.2 Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation

Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi transsərhəd hövzələrin suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlığa dair işlək sazişə malik ölkənin daxilində olan hissəsinin sahəsidir. Bu göstərici işlək sazişlə əhatə olunan transsərhəd yerüstü su hövzələrinin və transsərhəd sulu layların (transsərhəd hövzələr) ölkə daxilindəki hissələri cəmini ölkədəki bütün transsərhəd hövzələrin (həm sutoplayıcı hövzələr, həm də sulu laylar) ümumi sahəsinə bölüb 100-ə vurmaqla hesablanır.

Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation is the area of the transboundary basins within the country that has a operational agreement on water use cooperation. This figure is calculated by adding up the total area of transboundary surface water basins and transboundary aquifers (transboundary basins) covered by a operational agreement divided by the total area of all transboundary basins (both catchment area and aquifers) in the country multiplied by 100.

Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation, in percent

2015-2021-ci illər ərzində suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi 21,7 faiz təşkil etmişdir.

During 2015-2021, proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation was 21,7 percent.

Mənbə: Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources

7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

7 SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

Hamının sərfəli, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji mənbələrinə çıxışını təmin etmək

Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

Enerji dayanıqlı inkişafa nail olunması və yoxsulluğun aradan qaldırılması üçün mühüm amildir. İnsanların səmərəli fəaliyyət göstərməsi və onların bərabər inkişafı etibarlı və sərfəli enerjiden asılıdır. Bu baxımdan biznes, tibb və təhsildən tutmuş kənd təsərrüfatı, infrastruktur, kommunikasiya və yüksək texnologiyalara kimi bütün sahələrin enerji təchizatının yaxşılaşdırılması əsas şərtidir.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən, 2010-cu illə müqayisədə 2020-ci ildə elektrik enerjisinə qlobal çıxış səviyyəsi 83 faizdən 91 faizə yüksəlmiş və bununla da, elektrik enerjisi ilə təmin olunmayan insanların sayı 1,2 milyard nəfərdən 733 milyon nəfərədək azalmışdır. Elektrik enerjisinə çıxışı olmayan əhəlinin dördüdə üçündən çoxu (77 faiz) Sub-Saxara Afrikasında yaşayır. Bu tendensiya davam edərsə, 2030-cu ildə dünyada 670 milyon insanın işıqsız qalacağı gözlənilir.

Qlobal səviyyədə, yemək hazırlamaq üçün təmiz yanacaq və texnologiyalara çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 2010-cu ildəki 57 faizdən 12 faiz bəndi artaraq 2020-ci ildə 69 faiz təşkil etmişdir, lakin bu irəliləyişə baxmayaraq 2,4 milyarda yaxın insan yemək hazırlamaq üçün hələ də əsasən səmərəsiz və çirkləndirici sistemlərdən istifadə edir.

2019-cu ildə dünyada bərpa olunan

Energy is an important factor for achieving sustainable development and eradicating poverty. Effective activity and equal development of population depend on reliable and affordable energy services. In this regard, it is essential to improve energy supply in all areas, from business, health and education to agriculture, infrastructure, communications and high technology.

According to the UN, the level of global access to electricity in 2020 increased from 83 percent to 91 percent compared to 2010, and over this period, the number of people without electricity shrank from 1,2 billion to 733 million. Over three quarters (77 percent) of the global population without electricity live in sub-Saharan Africa. If these trends continue, 670 million people in the world will not have access to electricity in 2030.

Globally, the proportion of people with access to clean fuels and technologies for cooking increased by 12 percentage points from 57 percent in 2010 to 69 percent in 2020, but despite this progress, nearly 2,4 billion people still have access to food primarily uses inefficient and polluting cooking systems.

The share of renewables in total final energy consumption reached 17,7 percent in 2019, 1,6 percentage points higher than in

7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ

7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

mənbələrdən enerjinin son enerji istehlakında payı 17,7 faizə çatmışdır ki, bu, 2010-cu illə müqayisədə 1,6 faiz bəndi çoxdur. Göstərilən dövrdə bərpa olunan mənbələrdən enerji istehlakının ümumi həcmi dördə bir dəfə artmışdır. Ekoloji təmiz enerjini dəstəkləmək üçün inkişaf etməkdə olan ölkələrə beynəlxalq dövlət maliyyə axını 2019-cu ildə 2018-ci ilə nəzərən 24 faiz azalmış və 10,9 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir¹.

DİM 7 hamı üçün əlçatan, etibarlı, dayanıqlı və müasir enerji mənbələrinə çıxış imkanının təmin edilməsini, qlobal enerji təchizatında bərpa olunan enerjinin payının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını, enerji səmərəliliyinin artırılması səviyyəsinin ikiqat qaldırılmasını nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, bütün ölkələrdə hamının müasir və dayanıqlı enerji xidmətləri ilə təchiz edilməsi üçün enerji infrastrukturunun genişləndirilməsini və texnologiyaların yenilənməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, təmiz enerjiyə dair tədqiqat və texnologiyaya çıxış imkanlarının genişləndirilməsi üçün beynəlxalq əməkdaşlıq gücləndirilməli, enerji infrastrukturu və təmiz enerji texnologiyasına investisiyalar təşviq edilməlidir².

2010. Total renewable energy consumption increased by a quarter over this period.

International public financial flows to developing countries in support of clean energy decreased 24 percentage points in 2019 compared to 2018 and amounted to \$10,9 billion¹.

SDG 7 aims to ensure universal access to affordable, reliable and modern energy services, to increase substantially the share of renewable energy in the global energy mix, to double the global rate of improvement in energy efficiency. This in turn makes the expansion of the energy infrastructure and the upgrading of technologies for supplying modern and sustainable energy services for all in all countries necessary.

In this regard, international cooperation should be strengthened to expand access to clean energy research and technology, and investment in energy infrastructure and clean energy technology should be encouraged².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

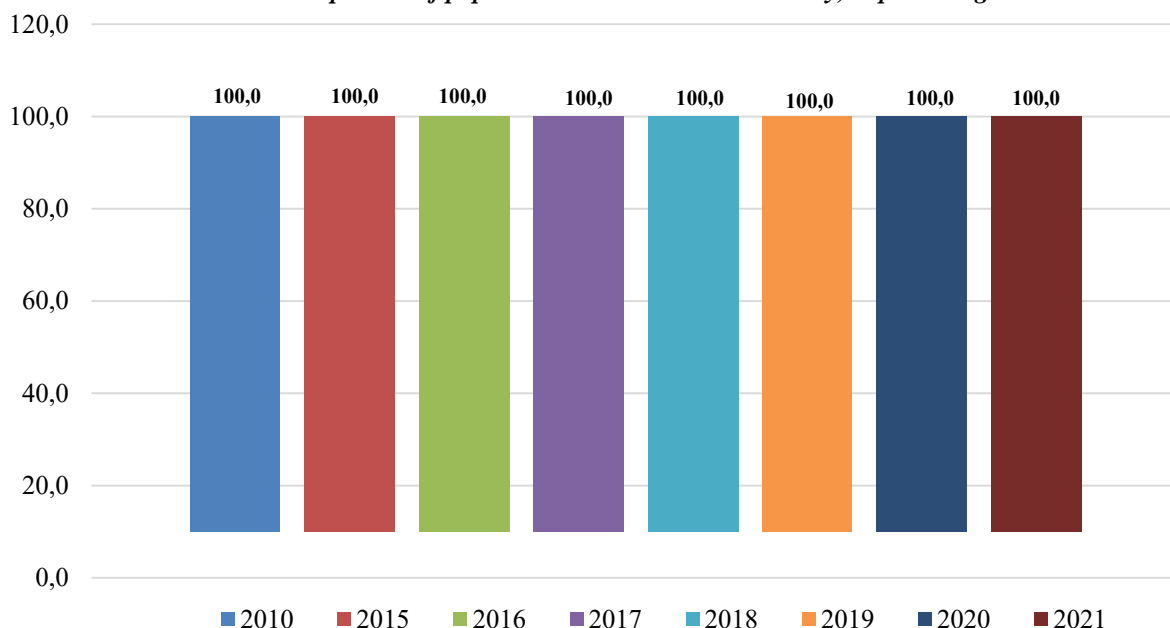

7.1.1 Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 7.1.1 Proportion of population with access to electricity

Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi əhəlinin elektrik enerjisi ilə təminat səviyyəsini ölçür. Bu göstərici elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin sayının əhəlinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Proportion of population with access to electricity measures the level of power supply to the population. This indicator is calculated as the number of people with access to electricity divided by the total population multiplied by 100.

Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population with access to electricity, in percentage

Baxılan dövrdə ölkədə elektrik enerjisinə çıxış hamı üçün əlçatan olmuşdur. Belə ki, 2010-2021-ci illər ərzində elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi 100 faiz təşkil etmişdir.

During the reviewed period, access to electricity in the country was accessible for everyone. Thus, in 2010-2021, the proportion of population with access to electricity was 100 percent.

7.2.1 Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi

7.2.1 Renewable energy share in the total final energy consumption

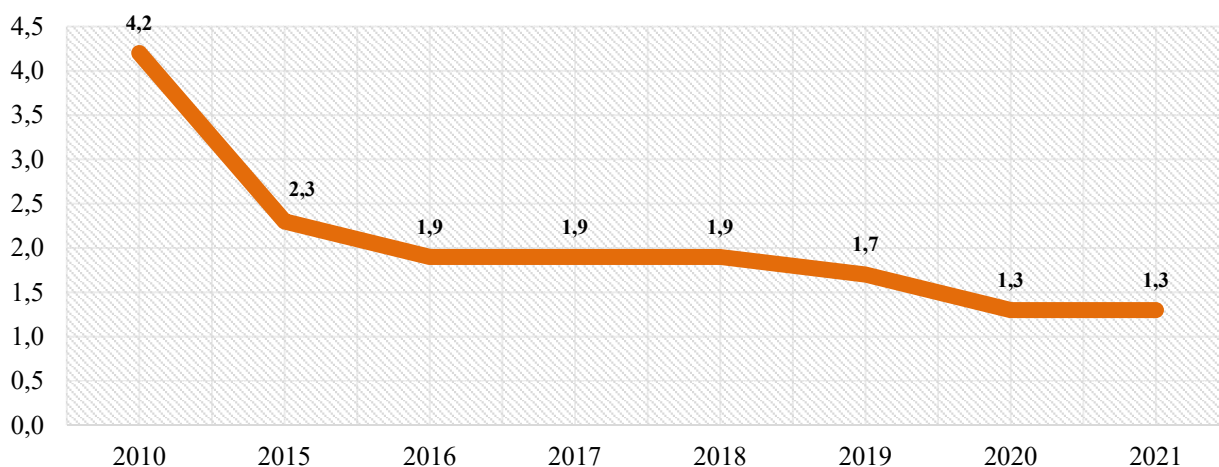
Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerji mənbələrinin xüsusi çəkisi bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə səviyyəsini əks etdirir. Bu göstərici bərpa olunan enerjinin miqdarının il ərzində istehlak edilmiş enerjinin ümumi miqdarına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Bərpa olunan enerji daim bərpa olunan təbii proseslərdən alınan enerjidir. Bu zaman təbiətdə daim baş verən proseslərdən istifadə olunur və bu mənbələr insan istifadəsi nəticəsində tükənə bilməz. Bərpa olunan enerji mənbələrinə su elektrik stansiyalarının elektrik enerjisi, külək enerjisi, qabarma, dalğa və okean enerjisi, günəş enerjisi, geotermal enerji, bərk biokütlə, bioqazlar, maye bioyanacaq aiddir.

The renewable energy share in total final consumption represents the level of use of renewable energy. This indicator is calculated as the amount of renewable energy divided by the total final energy consumption in a year multiplied by 100.

The renewable energy is energy that is constantly recovered from natural processes. At this time, natural processes are constantly being used and these resources cannot be exhausted by human use. Renewable energy sources include hydroelectric power plants, wind energy, turbulence, wave and ocean energy, solar energy, geothermal energy, solid biomass, biogas, biofuels and e.g.

Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi, faizlə
Renewable energy share in the total final energy consumption, in percentage

2010-2021-ci illər ərzində ümumi enerji təchizatında bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi 2,9 faiz bəndi azalaraq 4,2 faizdən 1,3 faizədək enmişdir.

2021-ci ildə bərpa olunan mənbələrdən enerji təchizatı 2010-cu ilə nisbətən 41,8 faiz azalaraq 225,1 min neft ekvivalenti tonu (NET) təşkil etmiş və onun 48,8 faizi sudan, 45,6 faizi biokütlə (bioyanacaq) və tullantılarından, 2,1 faizi günəş enerjisindən, 3,5 faizi isə küləkdən alınmışdır.

In 2010-2021, the share of renewable energy in the total energy supply decreased by 2,9 percentage points from 4,2 percent to 1,3 percent.

Compared to 2010, in 2021 energy supply from renewable sources decreased by 41,8 percent and amounted to 225,1 thousand tonnes of oil equivalent (TOE), and of which 48,8 percent derived from hydro, 45,6 percent from biomass (biofuel) and wastes, 2,1 percent from solar and 3,5 percent from wind.

7.3.1 İlkin enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanan enerji tutumu

7.3.1 Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP

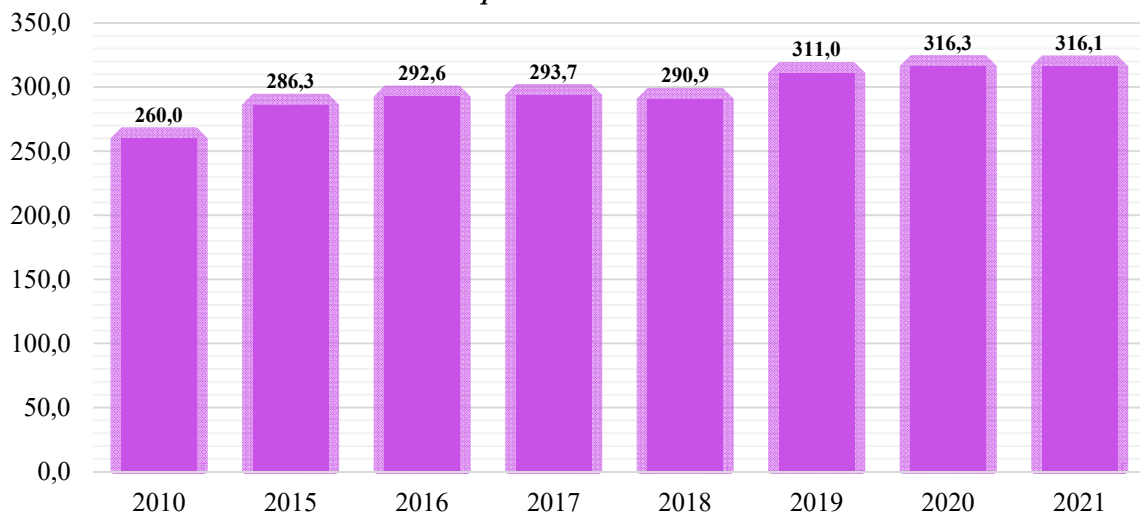
Enerji tutumu iqtisadiyyatda enerji istehlakı və ümumi enerji effektivliyinin ölçüsüdür. Bu göstərici ölkədaxili ilkin enerji sərfiyyatının ümumi daxili məhsula (ÜDM) nisbəti kimi hesablanır.

Enerji intensivliyi iqtisadiyyatın ümumi məhsul buraxılışının bir vahidini istehsal etmək üçün istifadə olunan enerjinin həcmi ifadə edir. Başqa sözlə, bu, iqtisadiyyatın enerjiden səmərəli istifadə etmə göstəricisidir.

Energy intensity is the measure of energy consumption and overall energy efficiency in the economy. This indicator is calculated as the ratio of domestic primary energy consumption to GDP.

Energy intensity defines the amount of energy supplied to the economy to produce per unit value of economic output. In other words, it is an indicator of the efficient use of energy by the economy.

İlkin enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanan enerji tutumu, 2015-ci ilin qiymətləri ilə, kq neft ekvivalenti/min manat
Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP, by 2015 prices, kg oil equivalent/thousand manats

2010-cu ilə nisbətən 2021-ci ildə hər min manatlıq məhsul istehsalına sərf olunan ilkin enerjinin həcmi, yəni enerji tutumu 21,6 faiz artmışdır.

2021-ci ildə ümumi enerji təchizatının 20,7 faizi transformasiya³ sektorunun proseslərinə, 5,2 faizi itkilərə, 5,3 faizi energetika sektorunun daxili istehlakına, 68,6 faizi son istehlaka və 0,2 faizi digər məqsədli istehlaka sərf edilmişdir.

Compared to 2010 in 2021, the amount of primary energy consumed for the production of per thousand manats value increased by 21,6 percent.

In 2021, 20,7 percent of total energy supply was obtained by transformation³ sector, 5,2 percent by losses, 5,3 percent by internal consumption of energy sector, 68,6 percent by final consumption and 0,2 percent by other consumption.

³ Transformasiya (çevrilmə) - prosesə daxil olan məhsulun bütün və ya bir qisim enerji tərkibinin prosesdən çıxan bir və ya daha artıq müxtəlif məhsullara doğru hərəkət prosesidir (məs., koks kömürü koksa, xam neft və neft məhsullarına, ağır yanacaq nefti elektrik enerjisinə).

³ Transformation - product included in the process is one or more parts of one or more energy moving towards one or more different products. (e.g., coal coke, crude oil and petroleum products, heavy fuels oil electricity).

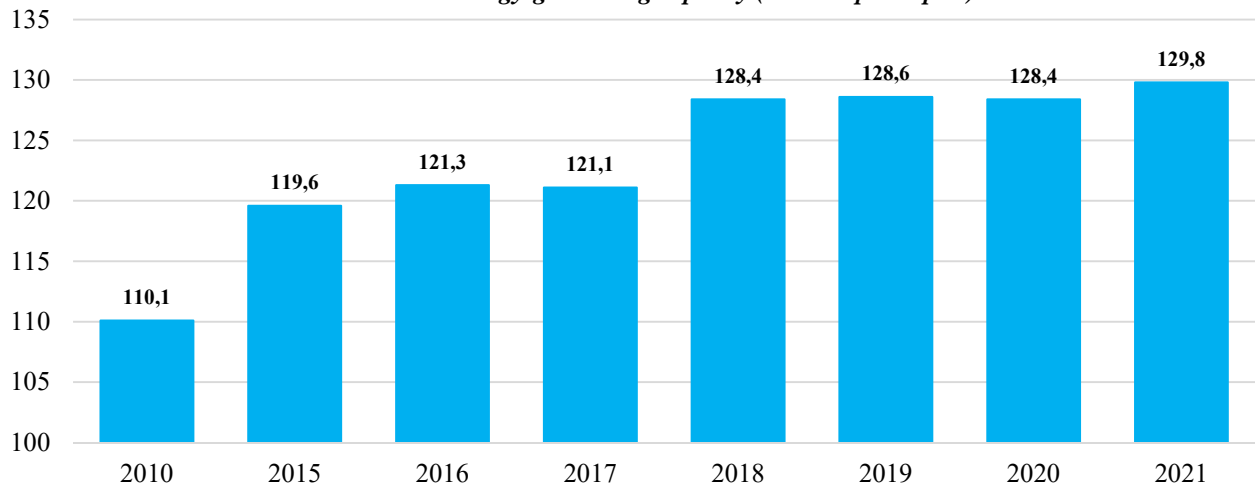
7.b.1 Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)⁴

7.b.1 Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita)⁴

Göstərici bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsal edən elektrik stansiyalarının quraşdırılmış gücünü ölkənin ümumi əhalisinin sayına bölməklə hesablanır. Bərpa olunan enerji mənbələri Bərpa olunan Enerji Mənbələri üzrə Beynəlxalq Agentliyin (IRENA) Əsasnaməsinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

The indicator is defined as the installed capacity of power plants that generate electricity from renewable energy sources divided by the total population of a country. Renewable energy sources are determined in accordance with the Regulations of the International Renewable Energy Agency (IRENA).

Bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)
Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita)

2010-cu ildə bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü adambaşına 110,1 vatt olmuşdursa, sonrakı illərdə göstərici artım meyli almış və 2021-ci ildə 129,8 vatt təşkil etmişdir.

2021-ci ildə elektrik enerjisi istehsal edən su elektrik stansiyalarının istehsal gücü 1157,2 MVt, günəş enerji stansiyalarının istehsal gücü 47,9 MVt, külək elektrik stansiyalarının istehsal gücü isə 66 MVt olmuşdur.

In 2010, the production capacity of renewable energy generating facilities was 110,1 watts per capita, but in subsequent years, the figure increased and in 2021 amounted to 129,8 watts.

In 2021, the production capacity of hydroelectric power plants was 1157,2 MW, the production capacity of sun power plants was 47,9 MW and the production capacity of wind power plants was 66 MW.

⁴ BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “7.b.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)” kimi müəyyən edilmişdir.

⁴ According to the UN SDG's Global Indicator Framework, this indicator defined as “7.b.1 Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita) in developing countries (in watts per capita)”.

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

8 LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

Davamlı, inklüziv və dayanıqlı iqtisadi artımı, hamı üçün tam və məhsuldar məşğulluğu və layiqli işi təşviq etmək

Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

Qlobal işsizlik səviyyəsinin 5,7 faiz olduğuna baxmayaraq dünya əhalisinin yarısına yaxını hələ də gündə təxminən 2 ABŞ dolları ekvivalentində olan məbləğlə yaşayır. Ancaq bir çox ərazilərdə iş yerinə sahib olmaq yoxsulluqdan qurtulmağa zəmanət vermir. Yoxsulluqla mübarizə sahəsində mövcud olan yavaş və qeyri-bərabər irəliləyiş bu mübarizəyə yönəlmiş iqtisadi və sosial siyasətlərin yenidən nəzərdən keçirilməsini tələb edir.

BMT-nin məlumatlarına əsasən, qlobal iqtisadiyyatın vəziyyəti yaxşılaşsa da, iqtisadi canlanma prosesi qeyri-stabildir. 2019-cu ildə dünyada adambaşına düşən real ÜDM 1,4 faiz artmış, 2020-ci ildə 4,4 faiz azalmış, 2021-ci ildə isə yenidən 4,4 faiz artmışdır. Ukrayna böhranı ilə əlaqədar olaraq dünyada adambaşına düşən real ÜDM-in 2022-ci ildə 2,1 faiz azalacağı proqnozlaşdırılır.

2021-ci ildə dünyada işsizlik səviyyəsi əvvəlki illə müqayisədə kiçik ölçüdə azalaraq 6,2 faiz təşkil etmişdir və bununla da, işsizlərin sayı 2019-cu ildəkindən 28 milyon nəfər çox olmuşdur. 2020-ci ilin əvvəllərində uşaq əməyinə cəlb olunanların sayı 2016-cı ilə nəzərən 8,4 milyon nəfər artaraq 160 milyon nəfərə (63 milyon qız, 97 milyon oğlan) çatmışdır. Bu o deməkdir ki, hələ pandemiyanın başlanğıcında dünyada hər 10 uşaqdan biri əməyə cəlb olunmuşdur. 2022-ci ilin sonunda belə uşaqların sayının 9 milyon nəfər artacağı real görünür¹.

Roughly half the world's population still lives on the equivalent of about 2 US dollars a day with global unemployment rates of 5,7 percent. So having a job doesn't guarantee the ability to escape from poverty in many places. The slow and uneven progress in the field of eradicating poverty requires the reviewing of economic and social policies aimed at this combat.

According to UN's data, the global economy is slowly improving, but recovery process is unstable. Real GDP per capita increased by 1,4 percent in 2019, then fell 4,4 per cent in 2020, increased 4,4 percent in 2021. Due to Ukraine crisis, global real GDP per capita is projected to decrease by 2,1 percent in 2022.

In 2021, unemployment declined slightly to 6,2 per cent, which still translates into 28 million more unemployed persons in 2021 than in 2019. Worldwide, 160 million children (63 million girls and 97 million boys) were engaged in child labour at the beginning of 2020 with an increase of 8,4 million children since 2016. This means that 1 out of 10 children engaged in child labour worldwide at the beginning of the pandemic. It seems realistic that the number of such children will increase by 9 million at the end of 2022¹.

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

8. LAYIQLI ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

DİM 8 milli şəraitə uyğun olaraq əhalinin hər nəfərinə düşən iqtisadi artımın qorunmasını, şaxələndirmə, texnoloji yenilənmə və innovasiyalar vasitəsilə iqtisadi məhsuldarlığın daha da yüksək səviyyələrinə nail olunmasını, tam və məhsuldar məşğulluğun və hamı üçün layiqli işin təmin edilməsini, məcburi əməyin ləğv edilməsi, müasir köləliyə, insan alverinə və bütün formalarda uşaq əməyinə son qoyulması üçün tədbirlərin görülməsini, bərabər dəyərli işə görə bərabər ödənişin təmin edilməsini nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, məhsuldar fəaliyyət, layiqli iş yerlərinin yaradılması, sahibkarlıq, yaradıcılıq və innovasiyalara dəstək göstərən inkişaf yönümlü siyasətlərin təşviq edilməsinə, mikro, kiçik və orta sahibkarların maliyyə xidmətlərinə çıxışının təmin edilməsinə, məşğulluqda, təhsildə və ya təlimdə iştirak etməyən gənclərin xüsusi çəkisinin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasına zəmin yaradır.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, iqtisadi artım ilə ətraf mühitin korlanması arasında əlaqə zəiflədilməli, əmək hüquqları qorunmalı, bütün işçilər üçün etibarlı və təhlükəsiz iş mühiti təşviq edilməli, iş yerləri yaradan, yerli mədəniyyətləri və məhsulları təşviq edən dayanıqlı turizmin inkişafına yönələn siyasətlər müəyyənəşdirilməli və həyata keçirilməli, hamının bank, sığorta və maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarını təşviq etmək və genişləndirmək üçün daxili maliyyə institutlarının potensialı gücləndirilməli, gənclərin məşğulluğu üzrə qlobal strategiya işlənib hazırlanmalı və həyata keçirilməlidir².

SDG 8 aims to sustain per capita economic growth in accordance with national circumstances, to achieve higher levels of economic productivity through diversification, technological upgrading and innovation, to achieve full and productive employment and decent work for all, to take measures to eradicate forced labour, end modern slavery, human trafficking and child labour in all its forms, to achieve equal pay for work of equal value. In this turn, promotion of development-oriented policies that support productive activities, decent job creation, entrepreneurship, creativity and innovation, ensuring access of micro-, small- and medium-sized enterprises to financial services, reducing substantially the proportion of youth not in employment, education or training are important.

With regards to the above, economic growth should be decoupled from environmental degradation, labour rights should be protected, safe and secure working environments for all workers should be promoted, policies to promote sustainable tourism that creates jobs and promotes local culture and products should be devised and implemented, the capacity of domestic financial institutions should be strengthened to encourage and expand access to banking, insurance and financial services for all, a global strategy for youth employment should be developed and operationalized².

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

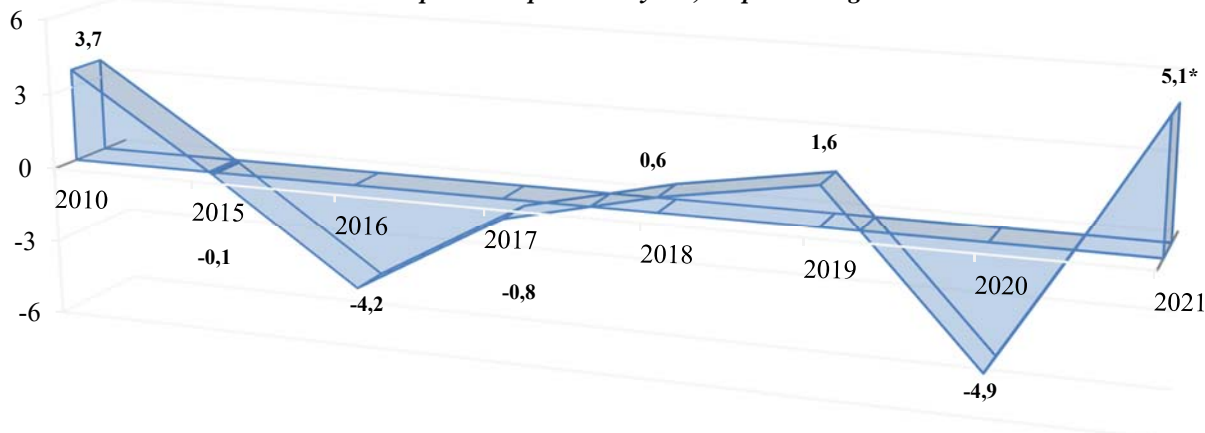

8.1.1 Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti 8.1.1 Annual growth rate of real GDP per capita

Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti iki ardıcıl il arasında əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-dəki dəyişikliyi faizlə bildirir. Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM ölkə əhalisinin orta yaşayış səviyyəsinin göstəricisidir. Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürətinin müsbət olması ölkədə əhalinin orta yaşayış səviyyəsinin artması kimi şərh edilə bilər. Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti hesabat ilinin əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i ilə əvvəlki ilin əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-i arasındakı fərqin əvvəlki ilin əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-nə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The annual growth rate of real GDP per capita determines the percentage change in real GDP per capita between two consecutive years. The real GDP per capita is a proxy for the average standard of living of residents in a country. A positive percentage change in annual real GDP per capita can be interpreted as an increase in the average standard of living of the residents in a country. The annual growth rate of real GDP per capita is calculated as the difference between the real GDP per capita of the reported year and the real GDP per capita of the previous year divided by the real GDP per capita of the previous year multiplied by 100.

Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti,
əvvəlki ilə nisbətən, faizlə
*Annual growth rate of real GDP per capita,
compared to previous year, in percentage*

2021-ci ildə əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM əvvəlki ilə nisbətən 5,1 faiz artmışdır.

İlkin məlumatlara görə 2021-ci ildə ölkənin ÜDM-i 92857,7 milyon manat olmuşdur ki, bunun da 62,2 faizi iqtisadiyyatın qeyri neft-qaz sahələrində, 37,8 faizi isə neft-qaz sektorunda istehsal edilmişdir. ÜDM

In 2021, real GDP per capita increased by 5,1 percent compared to the previous year.

According to preliminary data in 2021, the GDP of the country was 92857,7 million manat, of which 62,2 percent was produced in the non-oil and gas sectors of the economy and 37,8 percent in the oil and gas sector. The share of industry in GDP was 42,5 percent, trade and

* İlkin məlumatlara əsasən

* According to preliminary data

istehsalının 42,5 faizi sənayenin, 10,1 faizi ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri sahələrinin, 5,9 faizi tikintinin, 6,9 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatının, 5,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılığın, 1,3 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşənin, 1,8 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 17,2 faizi isə digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər isə ÜDM-in 8,4 faizini təşkil etmişdir.

repair of vehicles contributed 10,1 percent, construction 5,9 percent, transport and warehousing 6,9 percent, agriculture, forestry and fishery 5,9 percent, tourist accommodation and public catering 1,3 percent, information and communication 1,8 percent, other sectors 17,2 percent, and net taxes on products and import was 8,4 percent.

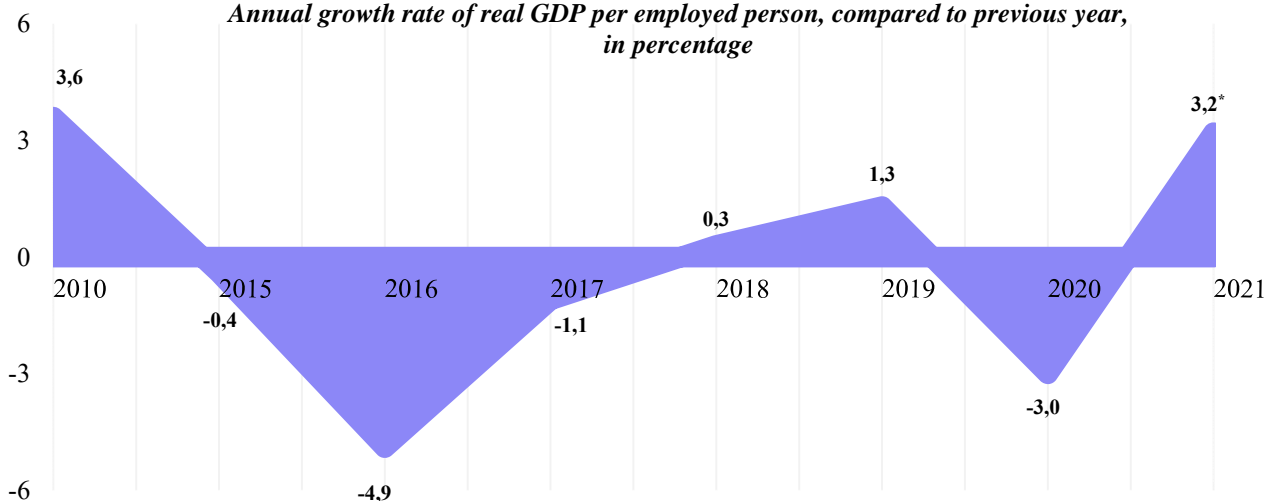

8.2.1 Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti 8.2.1 Annual growth rate of real GDP per employed person

Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-dəki illik dəyişikliyi faizlə ifadə edir. Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM əmək məhsuldarlığının ölçüsü olduğuna görə bu göstərici əmək məhsuldarlığının artım səviyyəsini əks etdirərək istehsal prosesində insan kapitalının təkamülü, səmərəliliyi və keyfiyyəti haqqında məlumat verir. Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti hesabat ilinin məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM ilə əvvəlki ilin məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM arasındakı fərqin əvvəlki ilin məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The annual growth rate of real GDP per employed person conveys the annual percentage change in real GDP per employed person. The real GDP per employed person being a measure of labour productivity, this indicator represents a measure of labour productivity growth, thus providing information on the evolution, efficiency and quality of human capital in the production process. The annual growth rate of real GDP per employed person is calculated as the difference between the real GDP per employed person of the reported year and the real GDP per employed person of the previous year divided by the real GDP per employed person of the previous year multiplied by 100.

Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə
Annual growth rate of real GDP per employed person, compared to previous year, in percentage

2020-ci ilə nisbətən 2021-ci ildə məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM 3,2 faiz artmışdır.

2021-ci ildə iqtisadiyyatda məşğul olan əhalinin sayı 2010-cu illə müqayisədə 15,2 faiz artaraq 4329,1 min nəfərdən 4988,2 min nəfərə

Compared to 2020, in 2021 the real GDP per employed person increased by 3,2 percent.

Compared to 2010, in 2021 the number of peoples employed in the economy increased by 15,2 percent from 4329,1 thousand persons to 4988,2 thousand persons. In the same year,

*İlkin məlumatlara əsasən

*According to preliminary data

çatmışdır. Həmin ildə ümumi məşğul əhalinin 36,3 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 14,1 faizi ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 7,7 faizi təhsil, 7,5 faizi tikinti, 5,5 faizi dövlət idarəetməsi, müdafiə və sosial təminat, 5,4 faizi emal sənayesi, 4,1 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,8 faizi səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 15,6 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrinin payına düşmüşdür.

Mülkiyyət növləri bölgüsünə gəldikdə isə qeyri-dövlət sektorunda məşğul əhalinin sayı dövlət sektoruna nisbətən daha çox olmuşdur. Belə ki, məşğul əhalinin 77,6 faizi, yəni 3872,9 min nəfəri qeyri-dövlət sektorunda, 22,4 faizi yəni 1115,3 nəfəri isə dövlət sektorunda məşğul olmuşlar.

36,3 percent of the total employed population was engaged in agriculture, forestry and fishing, 14,1 percent in trade and repair of vehicles, 7,7 percent in education, 7,5 percent in construction, 5,5 percent in public administration, defense and social security, 5,4 percent in process industry, 4,1 percent in transport and warehousing, 3,8 percent in health and social services, and 15,6 percent in other sectors.

As for the disaggregation by types of ownership, the number of persons employed in the private sector was greater than in the public sector. Thus, 77,6 percent of the employed population or 3872,9 thousand persons were employed in the private sector, and 22,4 percent or 1115,3 thousand persons in the public sector.

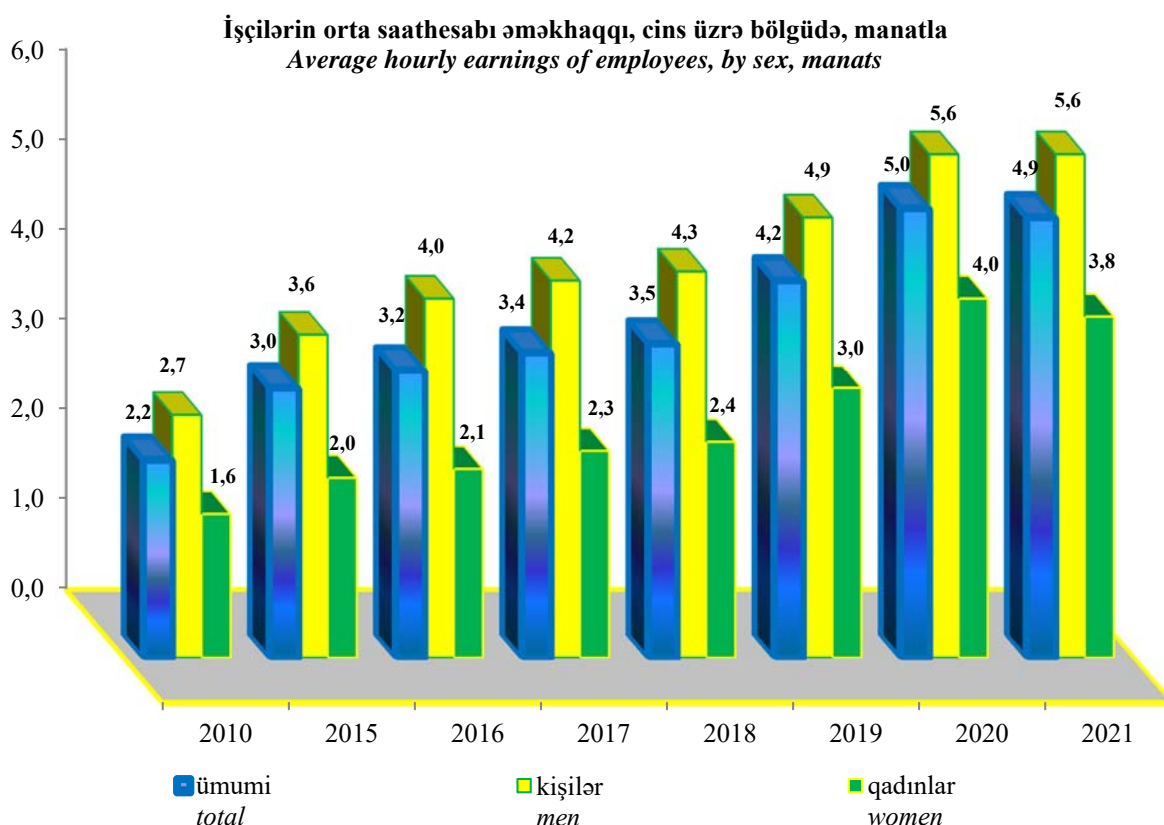
8.5.1 İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı, cins üzrə bölgədə 8.5.1 Average hourly earnings of employees, by sex

İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı muzzdlu işçilərin əldə etdikləri orta saathesabı əməkhaqqını bildirir. İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı göstəricisi orta aylıq nominal əməkhaqqının işlənmiş orta aylıq faktiki iş saatlarına nisbəti kimi hesablanır.

Əməkhaqqı dedikdə, müvafiq iş vaxtı ərzində əmək funksiyasını yerinə yetirmək üçün əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş, işçinin gördüyü işə (göstərdiyi xidmətlərə) görə işəgötürən tərəfindən pul və ya natura formasında ödənilən gündəlik və ya aylıq məbləğ, habelə ona edilən əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin məcmusu başa düşülür.

The average hourly earnings of employees indicate the mean hourly wages of paid workers. The average hourly earnings of employees is calculated as the average monthly nominal earnings divided by the actual average monthly working hours.

Earnings means the amount of daily or monthly payments determined by the employment contract for the performance of employment during the relevant working hours paid by an employer in the form of cash or in kind, as well as the amount of supplements, bonuses and other payments.

2010-2021-ci illər ərzində ümumilikdə işçilərin orta saathesabı əməkhaqqı 2,2 dəfə artaraq 2,2 manatdan 4,9 manatadək yüksəlmişdir. Bu dövrdə qadınların orta saathesabı əməkhaqqı 2,4 dəfə artaraq 1,6

In 2010-2021, the average hourly earnings of employees rose by 2,2 times from 2,2 manats to 4,9 manats. During this period, the average hourly earnings of female employees increased by 2,4 times from 1,6

manatdan 3,8 manatadək, kişilərin orta saathesabı əməkhaqqı isə 2,1 dəfə artaraq 2,7 manatdan 5,6 manatadək yüksəlmişdir.

2021-ci ildə kişilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı 851,7 manat, qadınların isə 552,2 manat olmuşdur. İşçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı dövlət sektoruna nisbətən qeyri-dövlət sektorunda daha çox olmuşdur. Belə ki, qadınlar dövlət sektorunda 532,2 manat, qeyri-dövlət sektorunda 601,2 manat orta aylıq nominal əməkhaqqı ilə çalışmışlar. Kişilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı müvafiq olaraq 789,6 manat və 897,6 manat təşkil etmişdir.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə işçilərin orta saathesabı əməkhaqqı göstəricisi üzrə ən yüksək hədd Bakı şəhərində 6,4 manat, ən aşağı hədd isə Qarabağ iqtisadi rayonunda 2,9 manat olaraq qeydə alınmışdır.

manats to 3,8 manats, and the average hourly earnings of male employees increased by 2,1 times from 2,7 manat to 5,6 manat.

In 2021, the average monthly nominal earnings of men was 851,7 manats, and of women was 552,2 manats. The average monthly nominal earnings of employees were higher in the non-public sector than in the public sector. Thus, women worked in the public sector with 532,2 manats average monthly nominal earnings and 601,2 manats in the non-public sector. The average monthly nominal earnings of men was 789,6 manats and 897,6 manats, respectively.

Disaggregation by economic regions, the highest threshold of the average hourly earnings was 6,4 manat in Baku and the lowest was 2,9 manat in the Karabakh economic region.

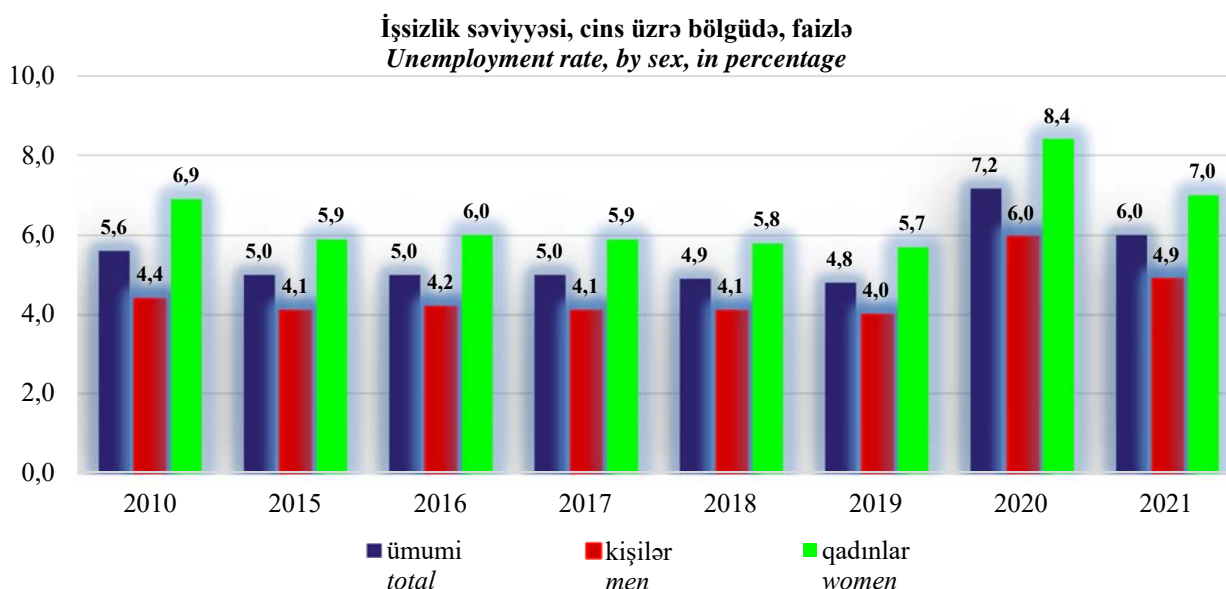
8.5.2 İşsizlik səviyyəsi, cins və yaş qrupları üzrə bölgədə 8.5.2 Unemployment rate, by sex and age

İşsizlik səviyyəsi işçi qüvvəsində işsiz əhəlinin payını göstərir. İşsizlik səviyyəsi işsiz əhəlinin sayının iqtisadi fəal əhaliyə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

İqtisadi fəal əhali (işçi qüvvəsi) dedikdə, məşğul və işsiz əhəlinin ümumi sayı nəzərdə tutulur.

The unemployment rate shows the share of unemployed persons in the labour force. The unemployment rate is calculated as the number of unemployed persons divided by the economically active population multiplied by 100.

The economically active population (labor force) means the total number of employed and unemployed persons.

2010-2019-cu illərdə ölkə üzrə işsizlik səviyyəsi azalma meyli olaraq, 5,6 faizdən 4,8 faizə düşmüşdür. COVID-19 pandemiyasının tüğyan etdiyi 2020-ci ildə göstəricinin qiyməti 7,2 faizə yüksəlsə də 2021-ci ildə yenidən aşağı düşmüş və 6,0 faiz təşkil etmişdir. Bu müddət ərzində ölkədə işsiz əhəlinin sayı 315,7 min nəfər olmuşdur ki, bunlardan da 133,6 min nəfəri kişilər, 182,1 min nəfəri isə qadınlardır.

2021-ci ildə yaşayış yerinə görə qadınlar arasında işsizlik səviyyəsi şəhər yerlərində 8,4 faiz, kənd yerlərində 5,5 faiz, kişilər arasında işsizlik səviyyəsi şəhər yerlərində 6,0 faiz, kənd yerlərində 3,8 faiz təşkil etmişdir.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgədə işsiz şəxslərin sayı ən çox Bakı şəhərində qeydə alınmışdır.

In 2010-2019, the unemployment rate across the country decreased from 5,6 percent to 4,8 percent. Although the rate of the indicator increased to 7,2 percent in 2020, when the COVID-19 pandemic was raging, it fell again in 2021 and amounted to 6,0 percent. During this period, the number of unemployed populations in the country was 315,7 thousand people, of which 133,6 thousand were men and 182,1 thousand were women.

In 2021, as to geographical location, the unemployment rate among women was 8,4 percent in urban areas, 5,5 percent in rural areas, and unemployment rate among men was 6,0 percent in urban areas and 3,8 percent in rural areas.

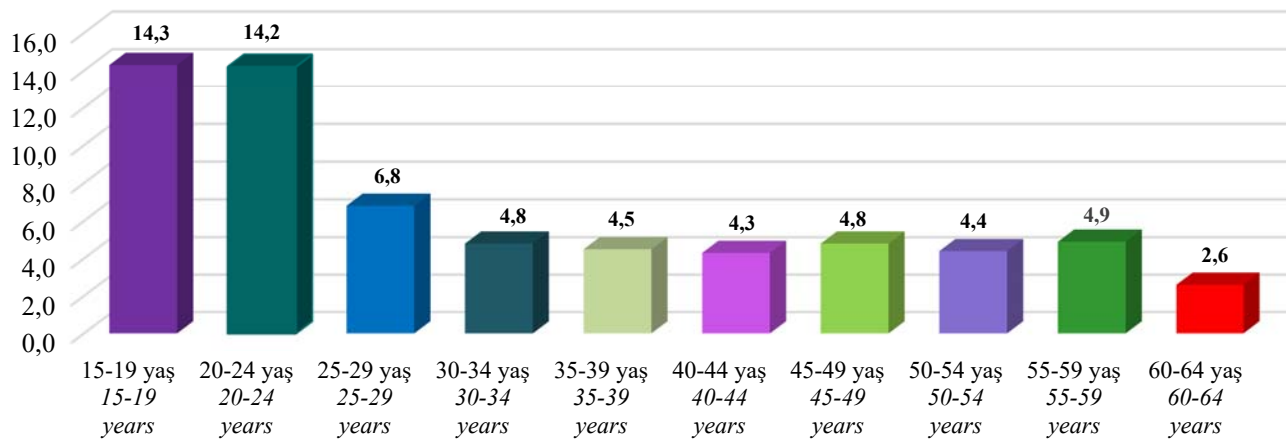
Disaggregation by economic regions, the highest level of unemployed persons was recorded in Baku city.

8. LAYİQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

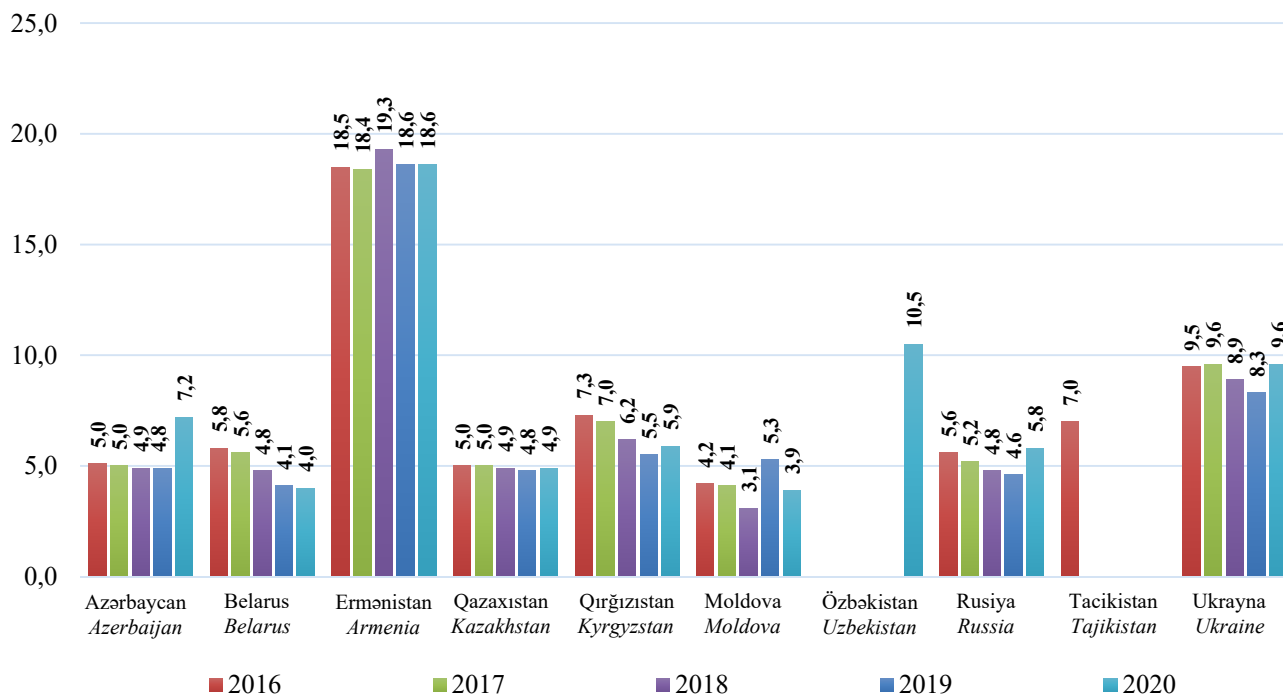

İşsizlik səviyyəsi (2021-ci ilin məlumatları əsasında), yaş qrupları üzrə bölgədə, faizlə
Unemployment rate (regarding data to 2021), by age, in percentage

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

İşsizlik səviyyəsi (15-64 yaşda olanlar), faizlə
Unemployed rate (aged 15-64), in percentage

8.8.1 Hər 100000 işləyənin düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları, cins üzrə bölgədə

8.8.1 Fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex

Bu göstərici istehsalatda həlak olan və xəsarət alan şəxslərin ümumi sayının maddə ilə işləyən işçilərin ümumi sayına nisbətində 100000-ə hasili kimi hesablanır. Göstərici müvafiq olaraq qadın və kişilər üçün ayrıca hesablanır.

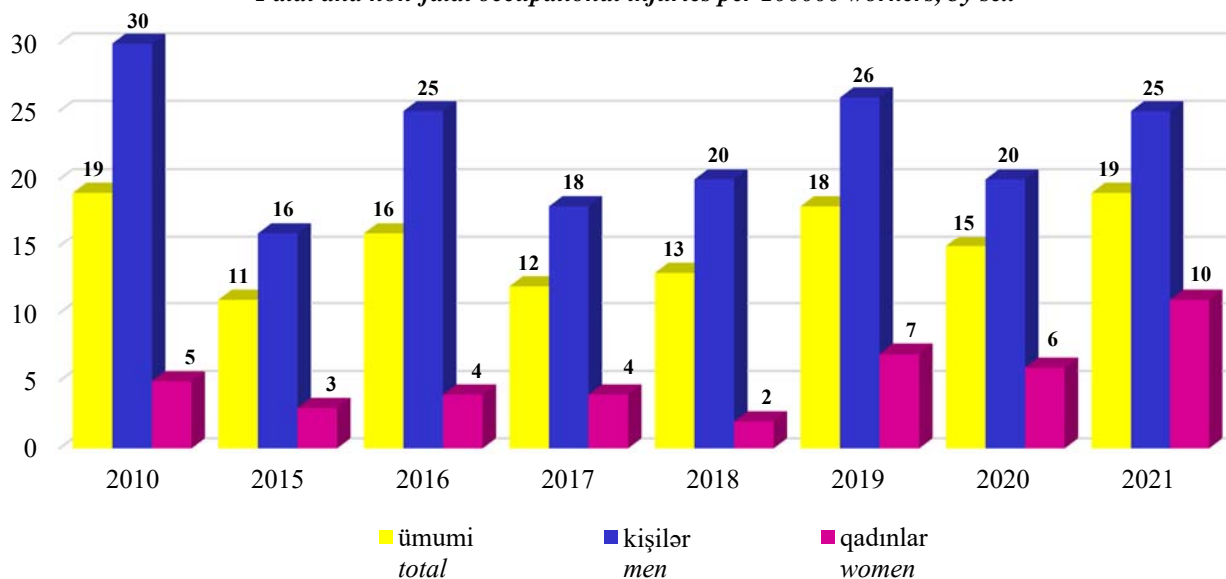
İstehsalatda bədbəxt hadisə nəticəsində işçilərin aldıkları xəsarət- əmək vəzifələrini yerinə yetirərkən işçinin bədən üzvlərinin, toxumalarının zədələnməsi ilə sağlamlığının qəflətən və kəskin pozulması halıdır³.

This indicator is calculated as the total number of people who received fatal and non-fatal occupational injuries divided by the total number of paid workers multiplied by 100000. The indicator is calculated separately for both men and women.

Injury incurred by workers as a result of an occupational accident is a sudden and severe deterioration of the worker's health due to the injury of the organs and tissues while performing their duties³.

Hər 100000 işləyənin düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları, cins üzrə bölgədə

Fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex

³ Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2000-ci il 28 fevral tarixli, 27 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmiş "İstehsalatda baş verən bədbəxt hadisələrin təhqiqi və uçota alınması Qaydaları"

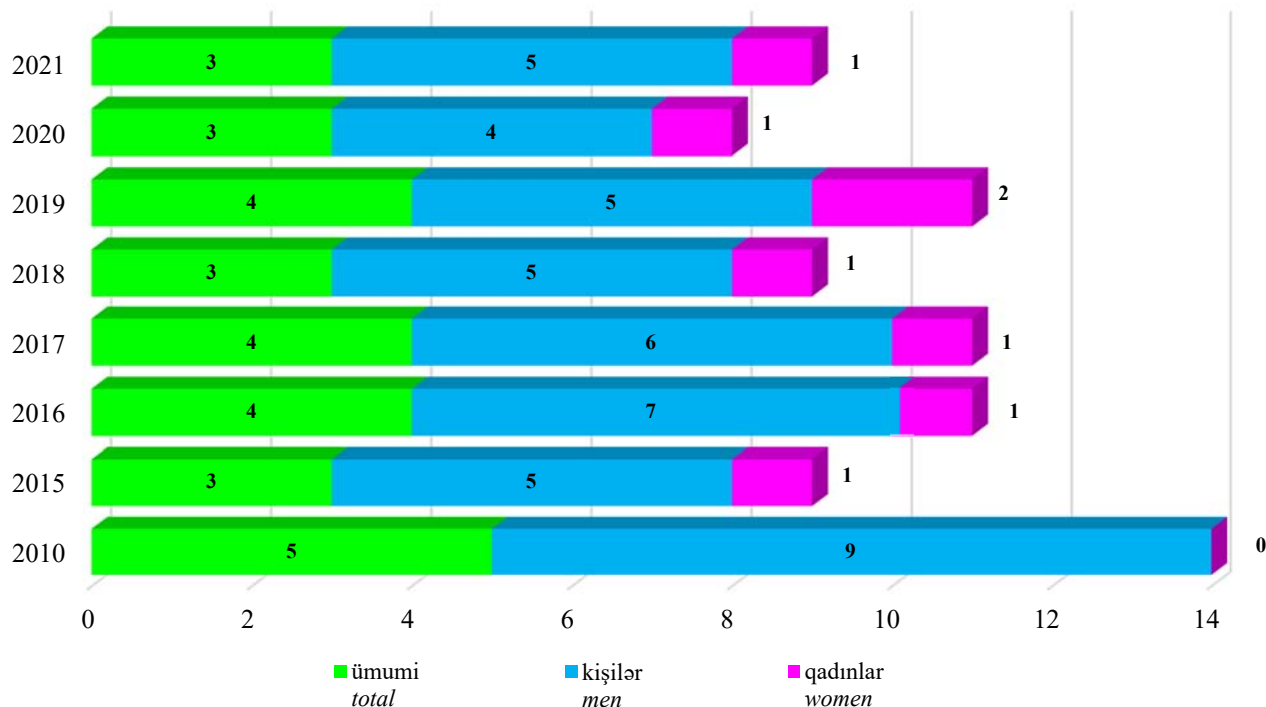
³ "Rules for the Investigation and Registration of Accidents Occurring in the Production Process", approved by the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan Resolution of No.27 of February 28, 2000

8. LAYİQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

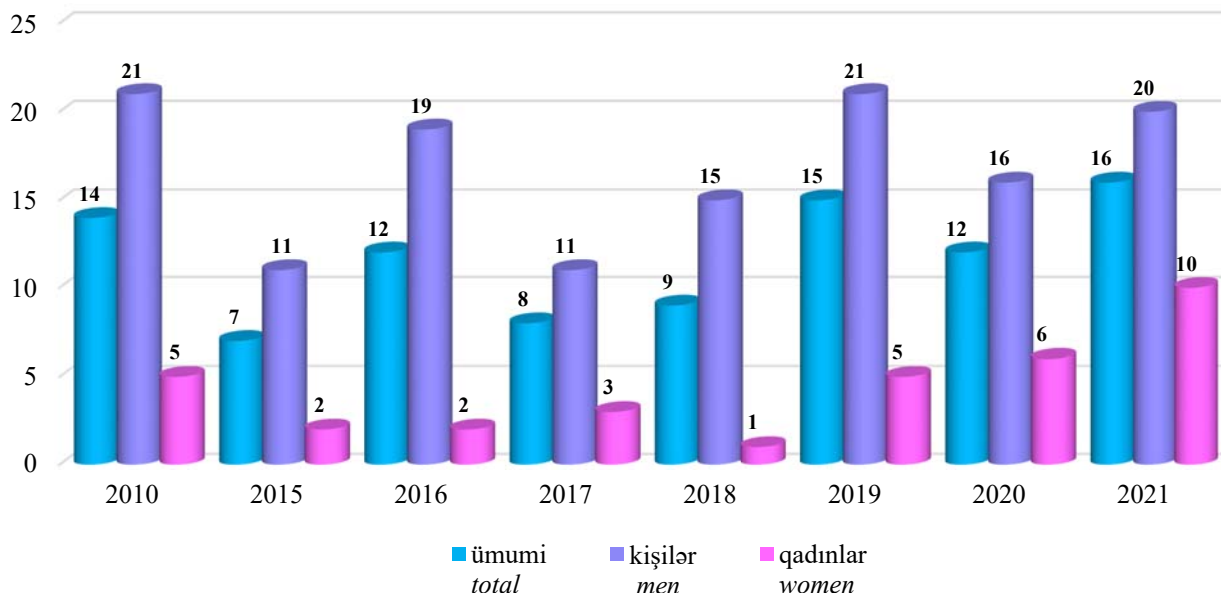
8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda həlak olma halları, cins üzrə bölgədə
Fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex

Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda xəsarət alma halları, cins üzrə bölgədə
Non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex

Hər 100000 işləyəne istehsalatda həlak olma və xəsarət alma hallarının sayı 2021-ci ildə 2020-ci illə müqayisədə 4 hal artaraq 19 təşkil etmişdir.

Baxılan dövr ərzində istehsalatda həlak

The frequency rates of fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers in 2021 increased 4 case compared 2020 and amounted 19.

During this period, the number of people

8. LAYİQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM

8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

olan şəxslərin sayı 48 nəfərdən 51 nəfərədək, xəsarət alan şəxslərin sayı isə 202 nəfərdən 276 nəfərədək artmışdır.

2021-ci ildə iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə istehsalatda həlak olmuş və xəsarət almış şəxslərin sayı kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq sahəsində 11, mədənçıxarma sənayesində 21, emal sənayesində 45, elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sahələrində 18, su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sahələrində 2, tikintidə 60, nəqliyyat və anbar təsərrüfatında 25, informasiya və rabitə sahələrində 13, digər iqtisadi fəaliyyət növlərində isə 132 nəfər olmuşdur.

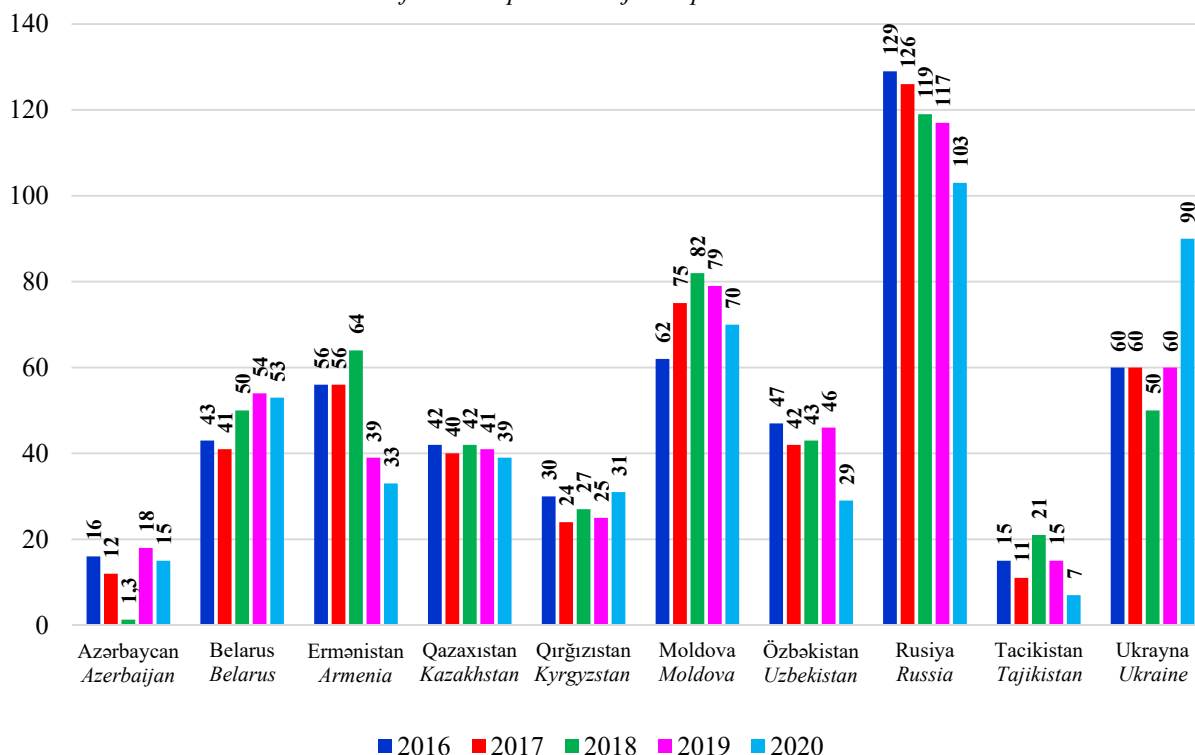
who received fatal occupational injuries increased from 48 persons to 51 persons, and the number of people who received non-fatal occupational injuries increased from 202 persons to 276 persons.

In 2021, the number of people with fatal occupational injuries and loss of work ability by types of economic activities were in the field of agriculture, forestry and fisheries 11, in mining industry 21, in manufacturing industry 45, in electricity, gas and steam production, distribution and supply 18, in water supply, waste treatment and disposal 2, in construction 60, in transportation and storage 25, in information and communication 13, and in other types of economic activities 132 persons.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları
Fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers

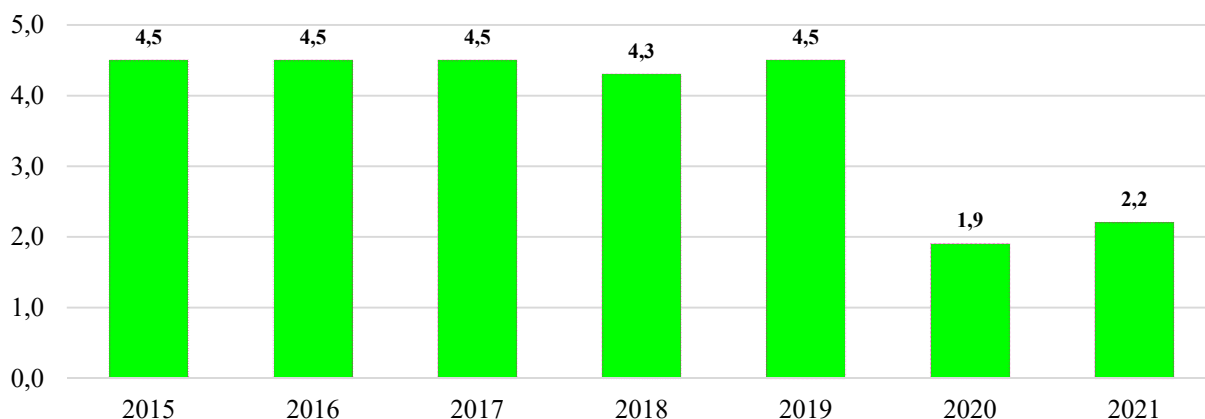
8.9.1 Turizmin ÜDM-in həcminə və artım tempinə birbaşa təsiri
8.9.1 Tourism direct GDP as a proportion of total GDP and in growth rate

Turizmin ÜDM-in həcminə birbaşa təsiri
Tourism direct GDP as a proportion of total GDP

Bu altgöstərici turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin ÜDM-də payını əks etdirir və turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmnin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This sub indicator shows the share of value added created in the areas specific to tourism in GDP and is calculated as the value added created in the areas specific to tourism divided by the GDP multiplied by 100.

Turizmin ÜDM-in həcminə birbaşa təsiri, faizlə
Tourism direct GDP as a proportion of total GDP, in percent

2018-ci ildəki 4,3 səviyyəsi istisna olmaqla, 2015-2019-cu illərdə göstəricinin qiyməti 4,5 faiz səviyyəsində qalmış, COVID-19 pandemiyasının yayıldığı 2020-ci ildə isə 2,6 faiz bəndi azalaraq 1,9 faizə düşmüşdür. Bununla belə, pandemiyanın davam etdiyi 2021-ci ildə əvvəlki illə müqayisədə bu göstərici 0,3 faiz bəndi artaraq 2,2 faizə qalxmışdır. Turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmi 2021-ci ildə 2015-ci illə müqayisədə 15,4 faiz azalaraq 2437,3 milyon manatdan 2062,6 milyon manatadək enmişdir.

Except for the level of 4,3 in 2018, the rate of the indicator remained at the level of 4,5 percent in 2015-2019, and in 2020, when the COVID-19 pandemic spread, it decreased by 2,6 percentage points to 1,9 percent. However, in 2021, when the pandemic continued, compared to the previous year, this indicator increased by 0,3 percentage points to 2,2 percent. The volume of value added created in the areas characteristic of tourism in 2021 decreased by 15,4 percent compared to 2015 and decreased from 2437,3 million manat to 2062,6 million manat.

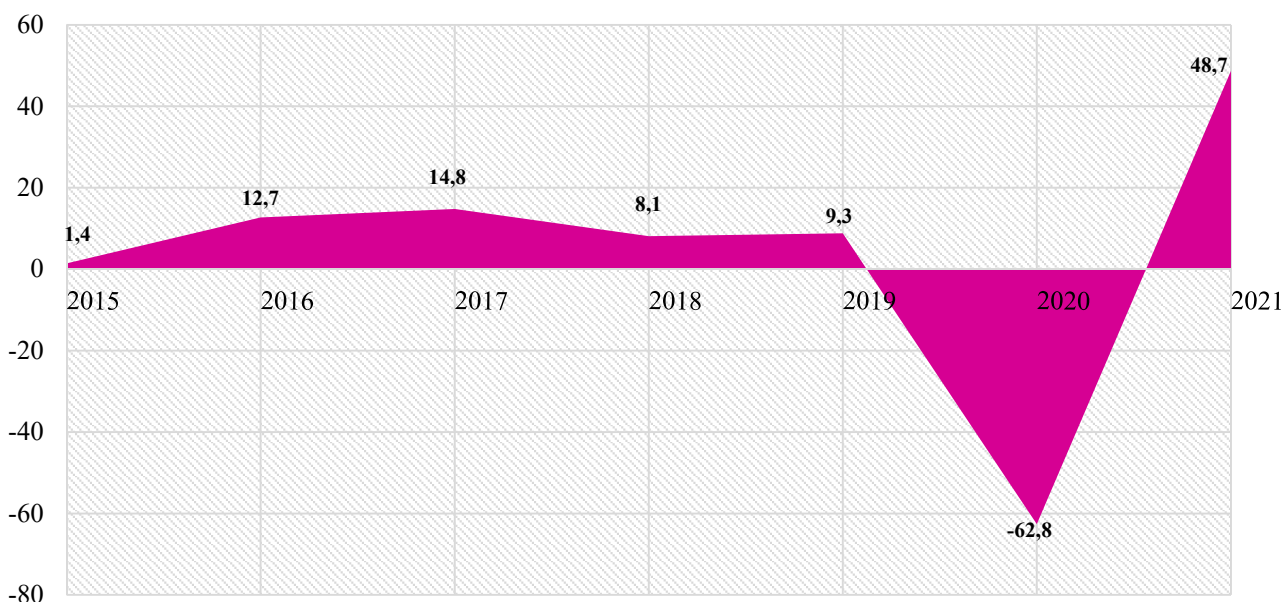

Turizmin ÜDM-in artım tempinə birbaşa təsiri
Tourism direct GDP in growth rate, percent

Bu altgöstərici turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmnin artım sürətini əks etdirir və hesabat ilində turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmi ilə əvvəlki ildə turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcmi arasındakı fərqi əvvəlki ildə turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərin həcminə nisbətindən 100-ə hasili kimi hesablanır.

This sub indicator represents growth rate of value added created in the areas specific to tourism and is calculated as the difference between the value added created in the areas specific to tourism in the reporting year and the value added created in the areas specific to tourism in the previous divided by the value added created in the areas specific to tourism in the previous year multiplied by 100.

Turizmin ÜDM-in artım tempinə birbaşa təsiri, faizlə
Tourism direct GDP in growth rate, in percent

Pandemiyanın tüğyan etdiyi 2020-ci ildə göstəricinin qiyməti əvvəlki illə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq -62,8 faiz təşkil etmiş, 2021-ci ildə isə 2020-ci ilə nəzərən 48,7 faiz artmışdır.

In 2020, when the pandemic broke out, the rate of the indicator decreased significantly compared to the previous year -62,8 percent, and in 2021, it increased 48,7 percent compared to 2020.

8.10.1 Böyüklərin hər 100000 nəfərinə düşən a) kommersiya banklarının filiallarının və b) bankomatların sayı

8.10.1 a) Number of commercial bank branches per 100000 adults and b) number of automated teller machines (ATMs) per 100000 adults

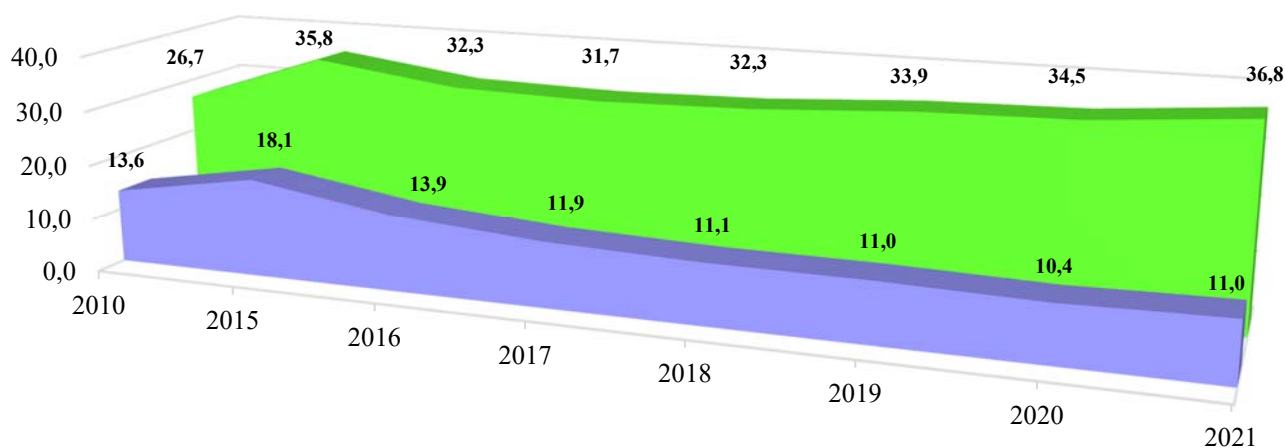
Rəsmi maliyyə xidmətlərinə əlverişlilik və onlardan istifadə olduqca vacibdir. Əmanət, sığorta, ödənişlər, kredit və pul köçürmələri kimi xidmətlər insanlara həyatlarını idarə etməyə, xərcləri planlaşdırmağa və ödəməyə, bizneslərini inkişaf etdirməyə və ümumi rifahlarını yaxşılaşdırmağa imkan verir. Banklar rəsmi maliyyə xidmətlərinə əlverişliliyi təmin edən əsas qurumlar olduğuna görə, əlçatan bir bank filialının mövcud olması maliyyə xidmətlərinə çıxışın və onlardan istifadənin mühüm ilkin nöqtəsidir. Eyni zamanda, rəsmi maliyyə xidmətlərinə əlverişliliyin ən ucqar yerlərdə təmin edilməsində bütün rəsmi maliyyə qurumlarının bankomatlarının vacib rolu vardır.

Bu göstəricilər ölkədə kommersiya banklarının filial və rəsmi maliyyə qurumlarının bankomat şəbəkələrinin genişliyini əks etdirir və kommersiya banklarının filiallarının və rəsmi maliyyə qurumlarının bankomatlarının sayının (hər biri ayrılıqda) böyüklərin (15 və yuxarı yaşda olan əhali) sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Access to and use of formal financial services is essential. Services such as savings, insurance, payments, credit and remittances allow people to manage their lives, plan and pay expenses, grow their businesses and improve their overall welfare. As banks remain one of the key institutions for access to formal financial services, having an accessible bank branch is an important initial point of access to financial services and therefore use of them. At the same time, ATMs of all formal financial institutions play remarkable role in ensuring access to financial services in remote locations.

This indicators reflect the breadths of commercial bank branches network and network of ATMs of formal financial institutions in the country, and are calculated as the number of commercial bank branches and the number of ATMs of formal financial institutions (separately) divided by adult population (aged 15 and above) multiplied by 100000.

a) Kommersiya banklarının filiallarının və b) bankomatların sayı, böyüklərin hər 100000 nəfərinə
a) Number of commercial bank branches and b) number of ATMs per 100000 adults

■ kommersiya banklarının filiallarının sayı
 number of commercial bank branches

■ bankomatların sayı
 number of automated teller machines

15 və yuxarı yaşda olan əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən kommersiya banklarının filiallarının sayı 2010-cu ildəki 13,6-dan 2021-ci ildə 11,0-dək azalmış, bankomatların sayı isə 26,7-dən 36,8-dək artmışdır.

2010-cu ildə ölkədəki bankomatların sayı 1892 ədəd (bunlardan 1053 ədədi Bakı şəhərində, 839 ədədi regionlarda) olmuşdursa, 2021-ci ilin sonuna bu göstərici 2908 ədədə (bunlardan 1561 ədədi Bakı şəhərində, 1347 ədədi regionlarda) çatmışdır.

2021-ci ildə ölkədə fəaliyyət göstərən 26 banka (bunlardan 2-si dövlət, 24-ü özəl sektora aiddir) aid 479 filial mövcud olmuşdur⁴.

The number of commercial bank branches per 100000 adults declined from 13,6 in 2010 to 11,0 in 2021, and the number of ATMs per 100000 adults increased from 26,7 to 36,8.

In absolute terms, the number of ATMs in the country in 2010 was 1892 (1053 of them in Baku, 839 in the regions), and by the end of 2021 this figure was 2908 (1561 in Baku and 1347 in the regions).

In 2021, there were 479 branches of 26 banks operating in the country (2 of which are state-owned and 24 belong to private sector)⁴.

⁴ <https://uploads.cbar.az/assets/78905daca1050ba6764a07522.pdf>

8.b.1 Məşğulluq sahəsində milli strategiya çərçivəsində və ya ayrıca strategiya kimi gənclərin məşğulluğu üzrə milli strategiyanın mövcudluğu və onun həyata keçirilməsi

8.b.1 Existence of a developed and operationalized national strategy for youth employment, as a distinct strategy or as part of a national employment strategy.

Bu göstərici ölkələrdə gənclərin məşğulluğu üzrə strategiyanın işlənilib hazırlanması, onun həyata keçirilməsi və Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Qlobal Məşğulluq Paktının yerinə yetirilmə vəziyyətini bildirir.

Ölkədə əmək ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsi, əhəlinin məşğulluq və sahibkarlıq imkanlarının genişləndirilməsi, layiqli əməyin dəstəklənməsi, işçi qüvvəsinin rəqabətqabiliyyətliliyinin artırılması və əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi hesabına iqtisadi inkişafın təmin edilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli 1138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrində başlıca məqsəd olaraq müəyyən edilmişdir. Bu baxımdan səmərəli məşğulluğun təmin edilməsinə yönəldilmiş uzunmüddətli dövlət məşğulluq siyasətinin formalaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 30 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə “2019–2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası” təsdiq edilmişdir⁵.

Strategiyanın məqsədi məşğulluq siyasətinin ekstensiv mərhələdən intensiv mərhələyə keçidini təmin etmək, əhəlinin məşğulluq səviyyəsini artırmaq, tam məşğulluğu təmin etmək, layiqli əməyi dəstəkləmək və əmək məhsuldarlığını yüksəltməkdir.

Gənclərin peşə təhsilindən əmək bazarına inteqrasiyasını gücləndirmək məqsədilə karyera (peşə)- məsləhət və karyera- planlaşdırma xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi, o cümlədən rəqəmsal texnologiyalardan geniş istifadəyə keçidin təmin edilməsi Strategiyanın prioritet istiqaməti kimi müəyyən edilib.

This indicator reflects the state of development and operationalization of a global strategy for youth employment and of implementation of the Global Jobs Pact of the International Labour Organization.

Ensuring economic development through effective use of labor resources in the country, expansion of employment and entrepreneurship opportunities of the population, support of decent work, increasing the competitiveness of the labor force and increasing labor productivity, has been identified as a priority goal in the strategic roadmaps for the national economy and key sectors of the economy, approved by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated December 6, 2016, No 1138. In this regard, “Employment Strategy of the Republic of Azerbaijan for 2019-2030” was adopted by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated October 30, 2018, in order to create a long-term state employment policy aimed at ensuring effective employment⁵.

The goal of the strategy is to ensure shift of the employment policy from an extensive to an intensive phase, to increase the level of employment of the population, to provide full employment, to support decent work and increase labor productivity.

Improvement of career-guidance and career-planning services, including ensuring shift to broader use of digital technologies, in order to strengthen the integration of young people from vocational education to the labor market, defined as a priority direction of the Strategy.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi

Source: Ministry of Labour and Social Protection of Population of the Republic of Azerbaijan

⁵ <https://e-qanun.az/framework/40416>

9 SƏNAYE, İNNOVASIYA
VƏ İNFRASTRUKTUR

Möhkəm infrastruktur yaratmaq, inklüziv və dayanıqlı sənayeləşməni təşviq etmək və innovasiyalara dəstək vermək

Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation

9 INDUSTRY, INNOVATION
AND INFRASTRUCTURE

Texnologiya və innovasiyalar olmadan sənayeləşmə baş verə bilməz, sənayeləşmə olmadan da inkişaf ola bilməz. Bu baxımdan, sənaye infrastrukturuna investisiya qoyuluşları dayanıqlı inkişafa nail olmaq üçün vacib şərtidir. Belə ki, inklüziv və dayanıqlı sənayeni inkişaf etdirməklə texnoloji irəliləyişə nail olaraq insanların həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması mümkündür¹.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən dünyada sənaye istehsalının həcmi 2020-ci ildə 1,3 faiz azalmasına baxmayaraq 2021-ci ildə bu sahədə canlanma müşahidə olunmuş və sözügedən göstərici 7,2 faiz artmışdır. Qlobal ÜDM-də emal sənayesinin əlavə dəyərinin payı 2015-ci ildəki 16,2 faizdən 2021-ci ildə 16,9 faizə yüksəlmişdir. Ötən il adambaşına düşən emal sənayesinin əlavə dəyərinin həcmi Avropa və Şimali Amerikada rekord səviyyəyə yüksələrək 5000 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2020-ci il aviadaşımalara tələbat baxımından böhranlı il olmuşdur. Həmin il dünya üzrə aviasərnişinlərin sayı 2019-cu ilə nəzərən 60 faiz azalaraq 1,8 milyard nəfərə düşmüş, aviaşirkətlərin maliyyə itkiləri isə 370 milyard ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirilmişdir. Bu göstəricilər 2021-ci ildə müvafiq olaraq 2,3 milyard sərnişin və 324 milyard ABŞ dolları

Industrialization is impossible without technology and innovation, and development without industrialization is impossible. In this regard, investment in industrial infrastructure is a prerequisite for achieving sustainable development. Thus, improvement of the living standard of people is possible by achieving technological progress through the development of inclusive and sustainable industry¹.

According to UN's data, despite global manufacturing production dropped 1,3 percent in 2020, a recovery was observed in this field in 2021 and this indicator increased by 7,2 percent. The global share of manufacturing value added in total GDP increased from 16,2 percent in 2015 to 16,9 percent in 2021. Last year, manufacturing value added per capita in Europe and Northern America was all-time high of \$5,000.

2020 was a crisis year in terms of demand for air transportation. In that year the number of airline passengers travelling internationally totalled 1.8 billion in 2020, a decline of 60 percent from the previous year and financial losses for the airline industry totalled \$370 billion. These indicators were 2,3 billion passengers and \$324 billion financial losses in 2021 respectively².

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/infrastructure-industrialization/>

olmuşdur².

DİM 9 milli xüsusiyyətlərə uyğun olaraq inklüziv və dayanıqlı sənayeləşmənin təşviq edilməsini, habelə məşğulluqda və ÜDM-də sənayenin payının əhəmiyyətli dərəcədə yüksəldilməsini, resurslardan istifadə səmərəliliyinin artırılmasını, ekoloji təmiz texnologiyaların daha geniş şəkildə tətbiq edilməsini, iqtisadi inkişafa və insan rifahına dəstək göstərmək üçün dayanıqlı infrastrukturun yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, sənaye sahəsində elmi tədqiqatların genişləndirilməsini, innovasiyaların stimullaşdırılmasını və tədqiqatçıların sayının, habelə tədqiqat və inkişaf üçün tələb olunan məsrəflərin əhəmiyyətli şəkildə artırılmasını ön plana çəkir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, texnologiyaların inkişafına, sənayenin inkişafı sahəsində tədqiqatlara və innovasiyalara dəstək artırılmalı, sənayenin şaxələndirilməsi üçün əlverişli siyasi mühit, sənaye müəssisələrinin müasir texnologiyalardan geniş istifadəsi, onların maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanları, habelə bazarlara inteqrasiyası təmin edilməlidir³.

SDG 9 aims to promote inclusive and sustainable industrialization and significantly raise industry's share of employment and GDP, in line with national circumstances, to increase resource-use efficiency, to wider adopt environmentally sound technologies, to develop sustainable infrastructure in order to support economic development and human well-being. In this turn, enhancing scientific research, encouraging innovation and substantially increasing the number of research workers and research and development spending are essential.

In view of the above, support for technology development, industry research and innovation should be enhanced, a favorable policy environment for industrial diversification, greater use of modern technologies by industrial enterprises, access to financial services as well as market integration should be ensured³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

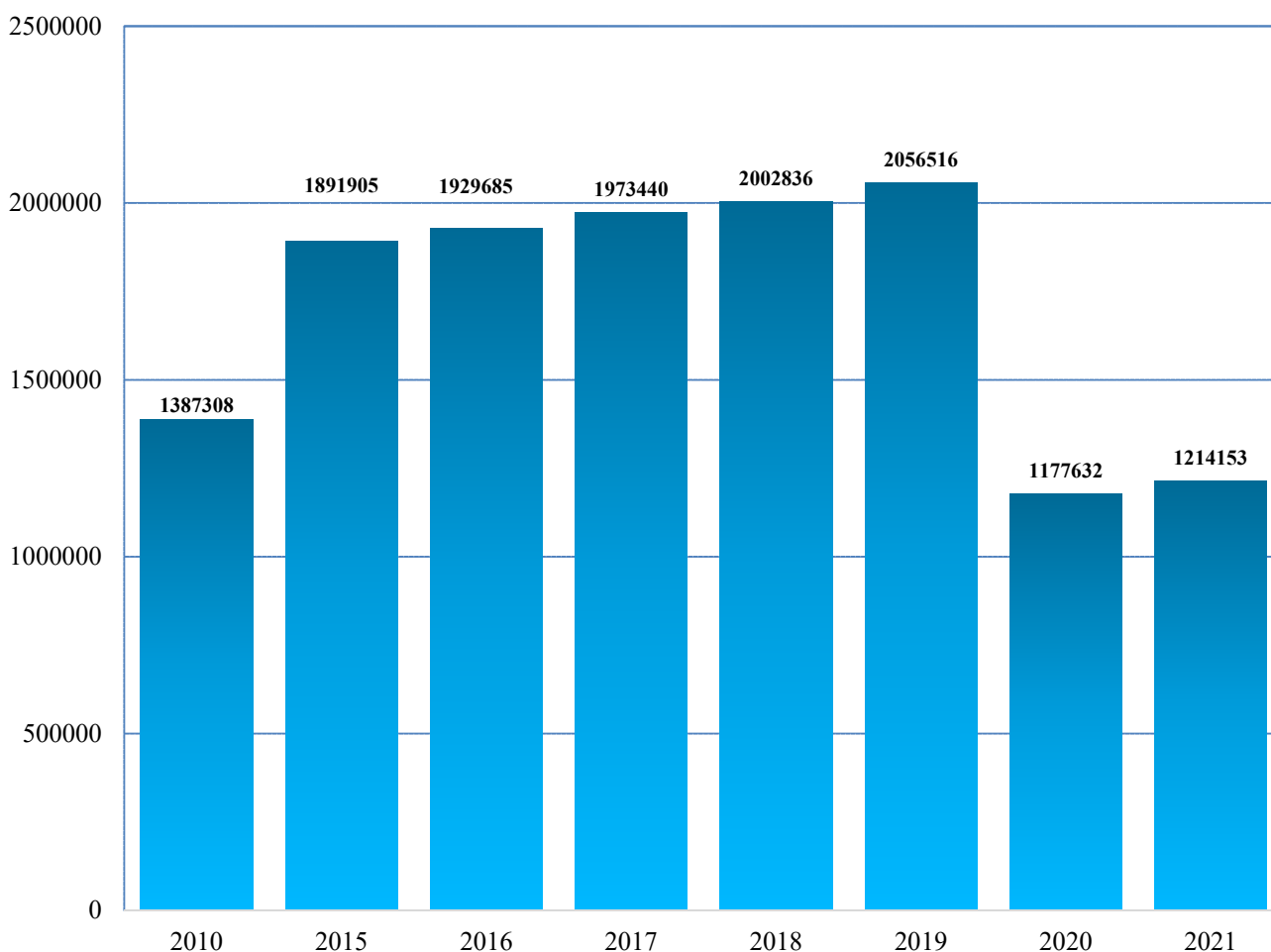
9.1.2 Sərnişin və yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə
9.1.2 Passenger and freight volumes, by mode of transport

Sərnişin daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə
Passenger volumes, by mode of transport

Nəqliyyat sektorunda sərnişin daşımalarının həcmi ölkədəki mövcud nəqliyyat növlərilə il ərzində daşınan sərnişinlərin sayını göstərir.

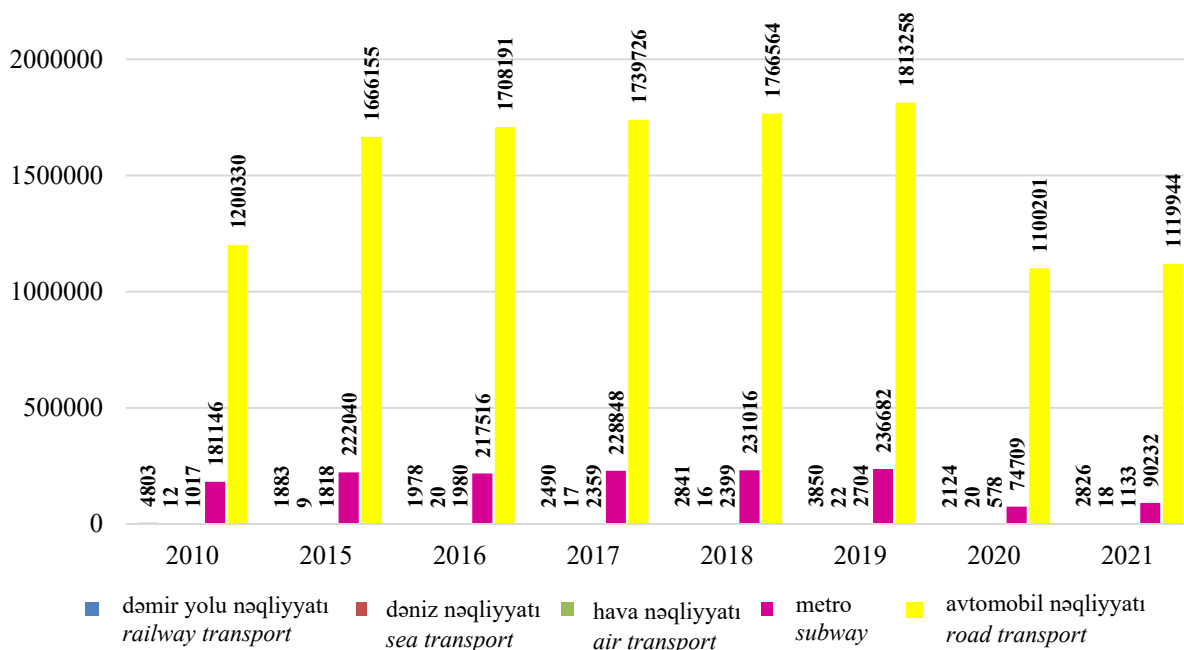
The passenger volume in transport sector indicates the number of passengers transported by existing modes of transport in the country in the year.

Nəqliyyat sektorunda sərnişin daşımaları, min nəfərlə
The passenger volume in transport sector, by thousand persons

Nəqliyyat sektorunda sərnəşin daşınması, nəqliyyat növləri üzrə, min nəfərlə
The passenger volume in transport sector, by mode of transport, by thousand persons

2010-2019-cu illər ərzində nəqliyyat sektorunda sərnəşin daşımalarının həcmi hər il ardıcıl olaraq artsa da, 2020-ci ildə bu göstərici 2019-cu illə müqayisədə 42,7 faiz azalmışdır. 2021-ci ildə nəqliyyat sektorunda sərnəşin daşımalarının həcmi əvvəlki ilə nəzərən 3,1 faiz artmasına baxmayaraq, pandemiya-qədərki dövrlə (2019-cu il) müqayisədə 41,0 faiz aşağı olmuşdur.

2021-ci ildə 2020-ci illə müqayisədə beynəlxalq sərnəşin daşımalarının həcmi 748 min sərnəşindən 612 min sərnəşinədək azalmış, ölkədaxili sərnəşin daşımalarının həcmi isə 1176884 min sərnəşindən 1213541 min sərnəşinədək artmışdır.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə 2021-ci ildə avtomobil nəqliyyatında sərnəşin daşınması ən çox Bakı şəhərində - 478718 min nəfər, ən az isə Şərqi-Zəngəzur iqtisadi rayonunda - 9760 min nəfər qeydə alınmışdır.

Although the volume of passenger transportation in the transport sector increased every year during 2010-2019, in 2020 this indicator decreased by 42,7 percent compared to 2019. In 2021, the volume of passenger transportation in the transport sector increased by 3,1 percent compared to the previous year, but it was 41,0 lower than in the period before the pandemic (2019).

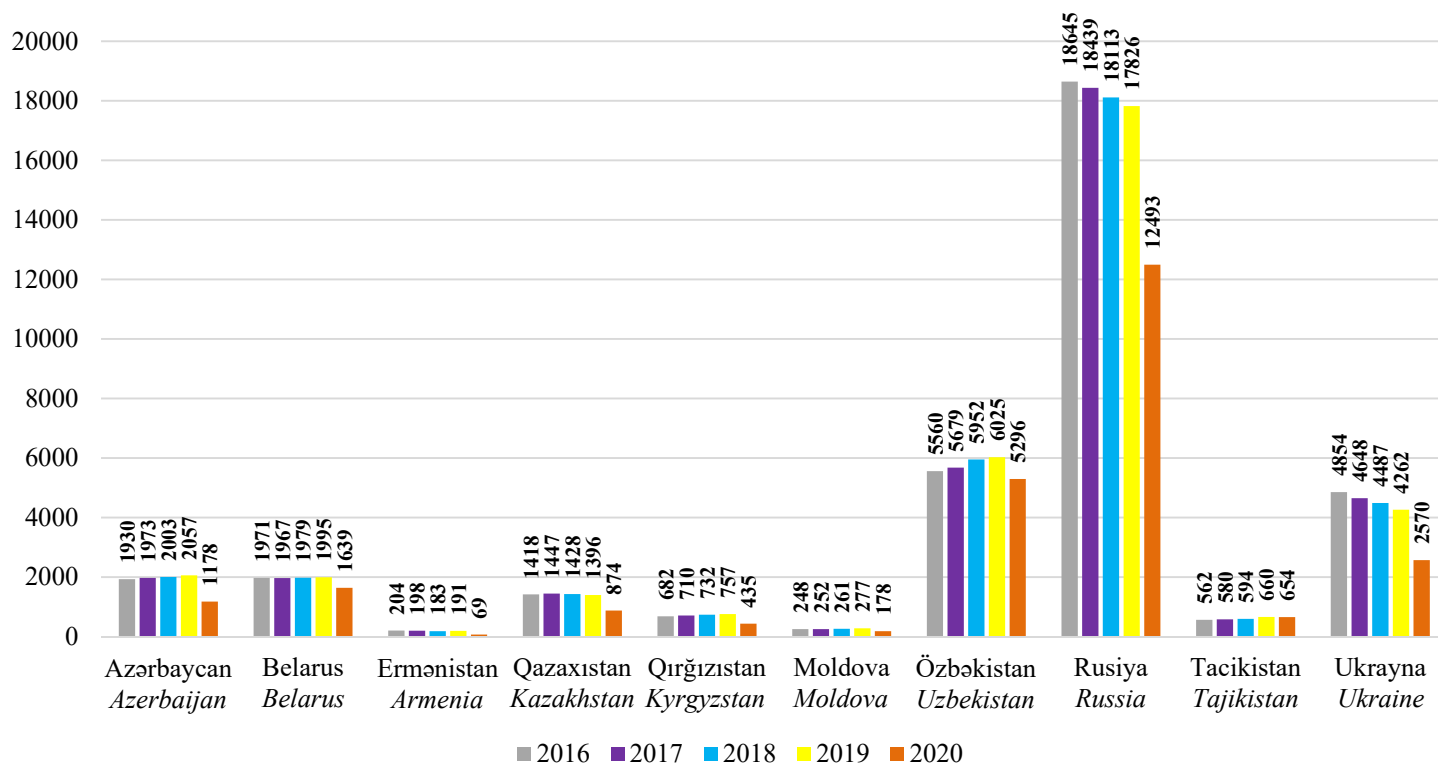
Compared to 2020, in 2021, the international passenger transport volume decreased from 748 thousand passengers to 612 thousand passengers, and internal passenger transport volume increased from 1176884 thousand passengers to 1213541 thousand passengers

In 2021, by economic region disaggregation 478718 thousand passengers with the highest volume were by road recorded in Baku and 9760 thousand passengers with the lowest volume in Eastern Zangazur.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Nəqliyyat sektorunda sərnəşin daşınması, milyon nəfərlə
The passenger volume in transport sector, by million persons

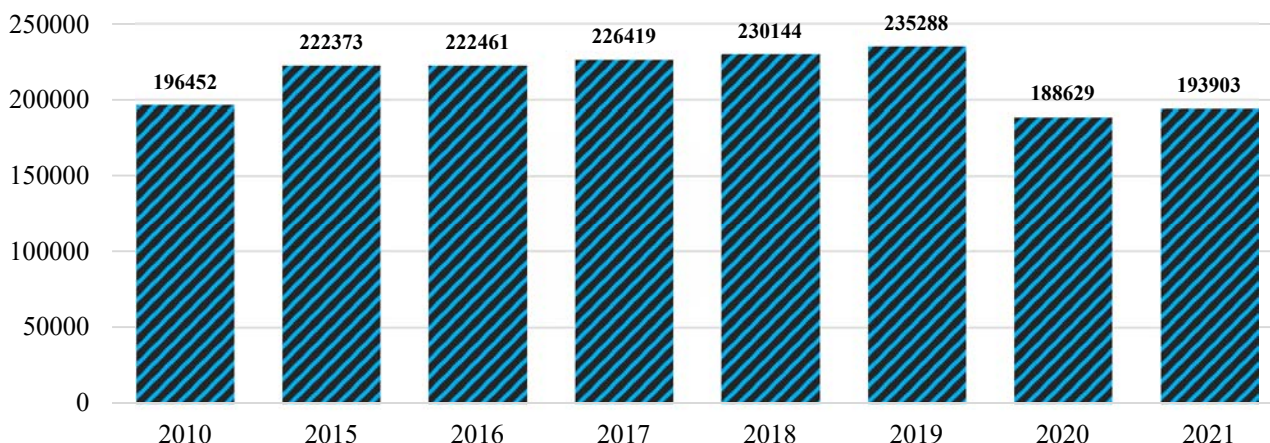

Yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə
Freight volume, by mode of transport

Nəqliyyat sektorunda yük daşımalarının həcmi ölkədəki mövcud nəqliyyat növlərilə il ərzində kommersiya məqsədilə daşınan yüklərin çəkisini bildirir.

The freight volume in transport sector represents the volumes of freight transported for commercial purpose by the existing modes of transport in the country in the year.

Nəqliyyat sektorunda yük daşınması, min tonla
The freight volume in transport sector, by thousands ton

2010-2019-cu illər ərzində nəqliyyat sektorunda yük daşımalarının həcmi hər il ardıcıl olaraq artsa da, 2020-ci ildə bu göstəricinin qiyməti 2019-cu illə müqayisədə 19,8 faiz azalmışdır. 2021-ci ildə nəqliyyat sektorunda yük daşınmasının həcmi əvvəlki ilə nəzərən 2,8 faiz artmasına baxmayaraq, pandemiyaqədərki dövrlə (2019-cu il) müqayisədə 17,6 faiz aşağı olmuşdur.

2021-ci ildə avtomobil nəqliyyatı sektorunda yük daşımalarının həcmi Bakı şəhəri üzrə 49704 min ton, Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə 16901 min ton, Abşeron-Xızı iqtisadi rayon üzrə 3904 min ton, Dağlıq-Şirvan iqtisadi rayonu üzrə 2809 min ton, Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu üzrə 5175 min ton, Qarabağ iqtisadi rayonu üzrə 3565 min ton, Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu üzrə 4687 min ton, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu 3084 min ton, Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu üzrə 5719 min ton, Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu üzrə 5345 min ton, Mil-Muğan iqtisadi rayonu üzrə 2714 min ton, Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu üzrə 5885 min ton, Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu üzrə 768 min ton, Şirvan-Salyan

In 2010-2019, the freight volume in the transport sector gradually increased each year, but in 2020, the rate of this indicator decreased by 19,8 percent compared to 2019. Though in 2021, the freight volume in the transport sector. In 2021, the volume of cargo transportation in the transport sector increased by 2,8 percent compared to the previous year, but it was 17,6 percent lower than in the pre-pandemic period (2019).

In 2021, the freight volumes in the road transport sector were 49704 thousand tons in Baku city, 16901 thousand tons in Nakhchivan Autonomous Republic, 3904 thousand tons in Absheron-Khizi economic region, 2809 thousand tons in Daghligh-Shirvan, 5175 thousand tons in Ganja-Dashkasan economic region, 3565 thousand tons in Garabakh economic region, 4687 thousand tons in Gazakh-Tovuz economic region, 3084 thousand tons in Guba-Khachmaz economic region, 5719 thousand tons in Lankaran-Astara economic region, 5345 thousand tons in Central Aran economic region, 2714 thousand tons in Mil-Mughan economic region, 5885 thousand tons

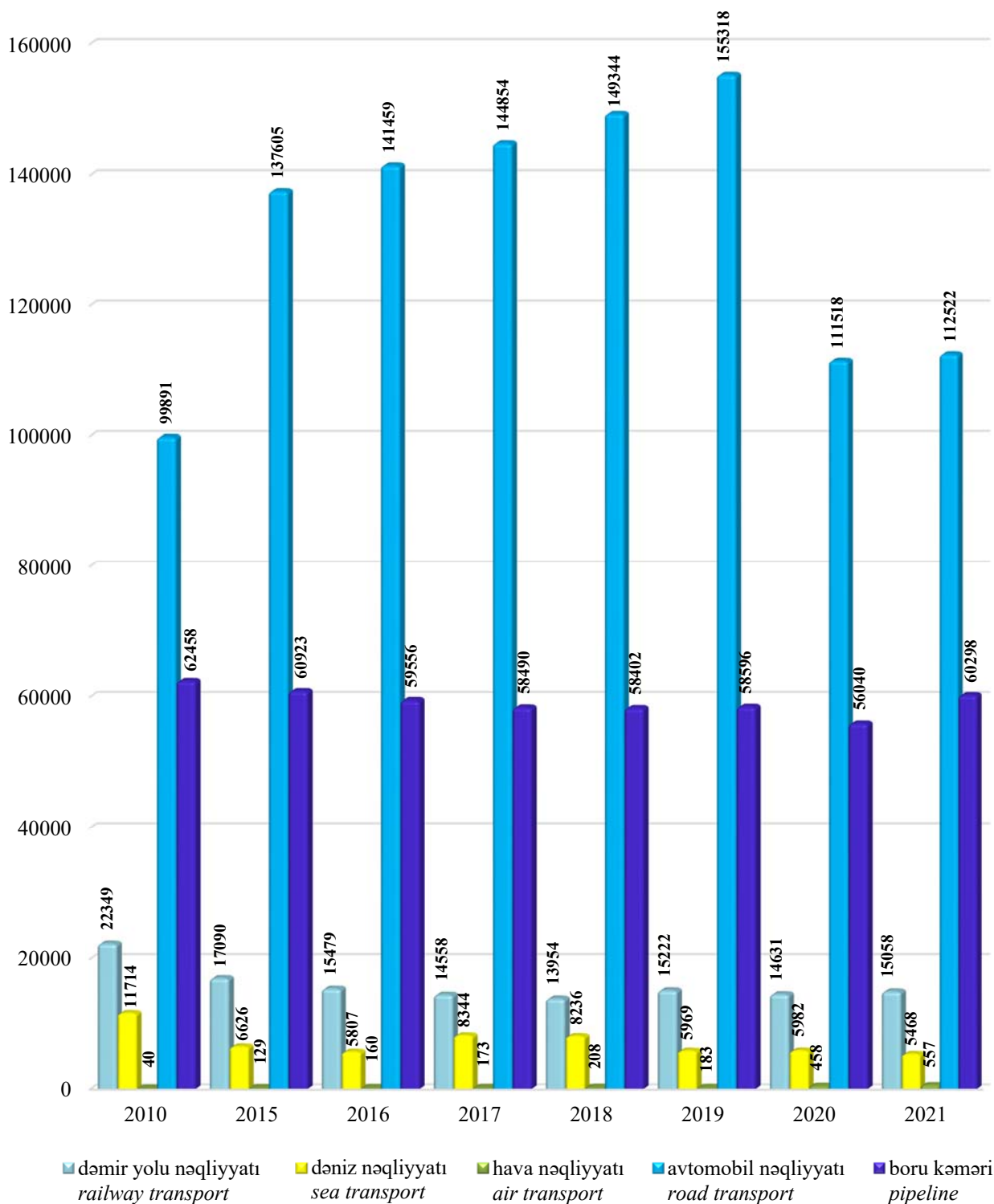
9. SƏNAYE, İNNOVASIYA VƏ İNFRASTRUKTUR

9. INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

İqtisadi rayonu üzrə 2262 min ton təşkil etmişdir. *in Shaki-Zagatala economic region, 768 thousand tons in Eastern Zangazur economic region, 2262 thousand tons in Shirvan-Salyan economic region.*

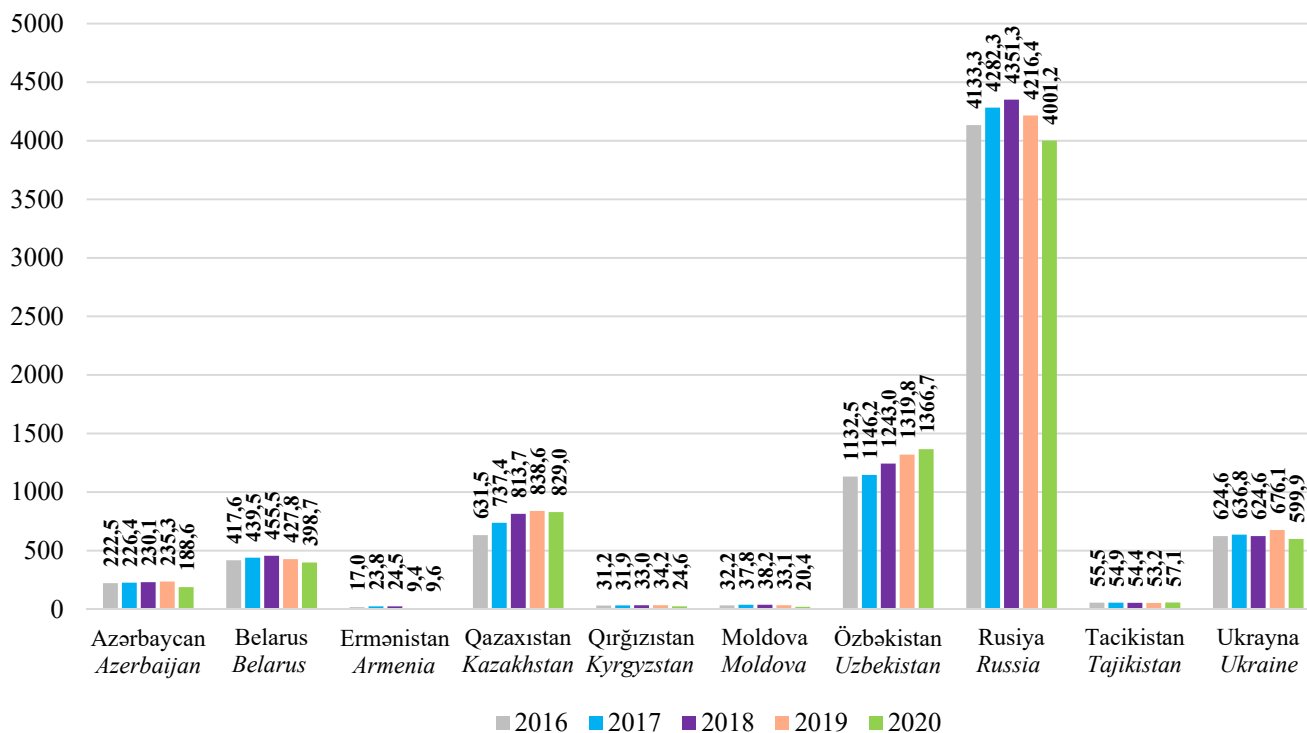
Nəqliyyat sektorunda yük daşınması, nəqliyyat növləri üzrə, min tonla
The freight volume in transport sector, by mode of transport, by thousand tons

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Nəqliyyat sektorunda yük daşınması, milyon tonla
The freight volume in transport sector, by million tons

9.2.1 Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə faiz nisbəti və onun əhalinin hər nəfərinə düşən məbləği

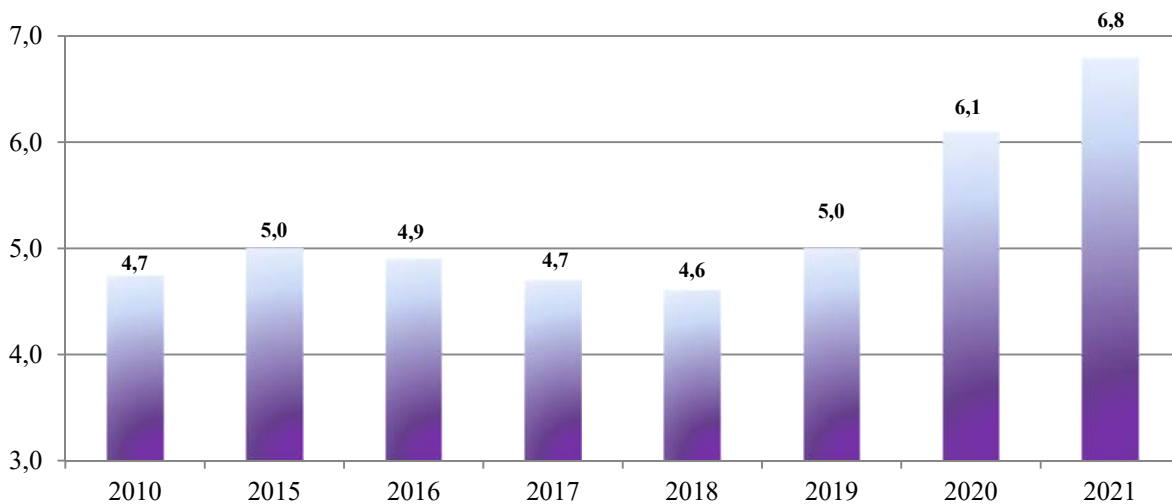
9.2.1 Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita

Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə faiz nisbəti
Manufacturing value added as a proportion of GDP

Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə faiz nisbəti emal sənayesində yaradılmış əlavə dəyərin ÜDM-də payını göstərir. Bu alt göstərici emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Manufacturing value added as a proportion of GDP represents the share of value added of the manufacturing industry in GDP. This sub indicator is calculated as the value added of the manufacturing industry divided by the GDP multiplied by 100.

Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə nisbəti, faizlə
Manufacturing value added as a proportion of GDP, in percentage

Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-dəki payında 2010-2021-ci illər ərzində azalma və artma qeydə alınmış və bu göstərici 2021-ci ildə 6,8 faiz olmaqla ən yüksək qiymətini almışdır. Emal sənayesində yaradılmış əlavə dəyər 2021-ci ildə 6337,1 milyon manat təşkil etmişdir.

In 2010-2021, increasing and decreasing was recorded in the manufacturing value added as a proportion of GDP and this indicator reached its highest value 6,8 percent in 2021. In 2021, the value added in the manufacturing industry was 6337,1 million manat.

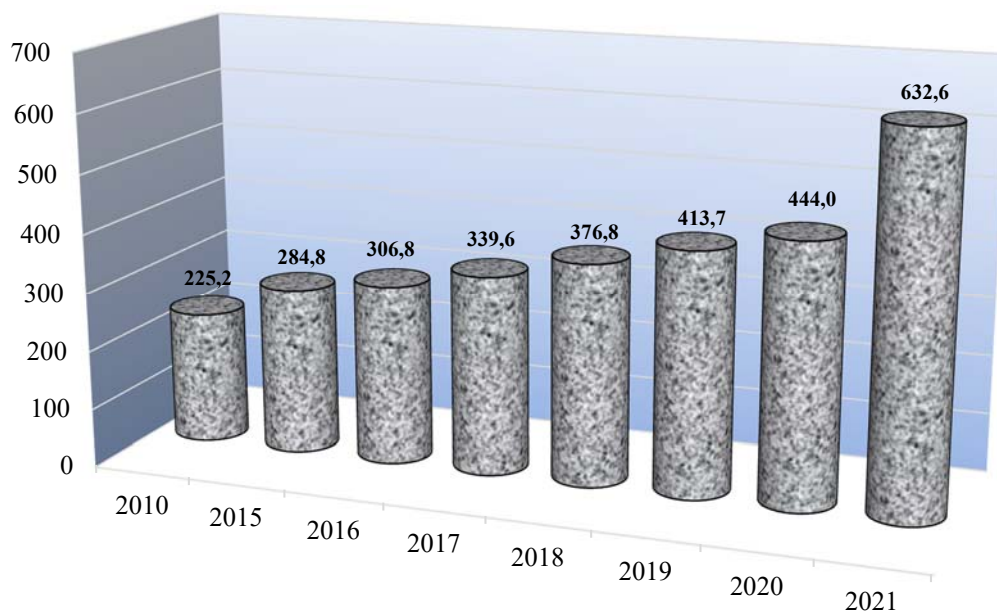

Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri
Manufacturing value added per capita

Bu altgöstərici emal sənayesində yaradılmış əlavə dəyərin əhalinin hər nəfərinə düşən məbləğini bildirir. Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri emal sənayesinin əlavə dəyərinin ölkə əhalisinin sayına nisbəti kimi hesablanır.

This sub indicator determines the amount of manufacturing value added per capita. The manufacturing value added per capita is calculated as the value added of the manufacturing industry divided by the population of the country.

Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri, manatla
Manufacturing value added per capita, in manat

2010-2021-ci illər ərzində əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri 2,8 dəfə artaraq 225,2 manatdan 632,6 manatadək yüksəlmişdir. Sözügedən göstərici 2020-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə 42,5 faiz artmışdır.

In 2010-2021, the manufacturing value added per capita increased by 2,8 from 225,2 manats to 632,6 manats. This indicator increased by 42,5 percent in 2021, compared to 2020.

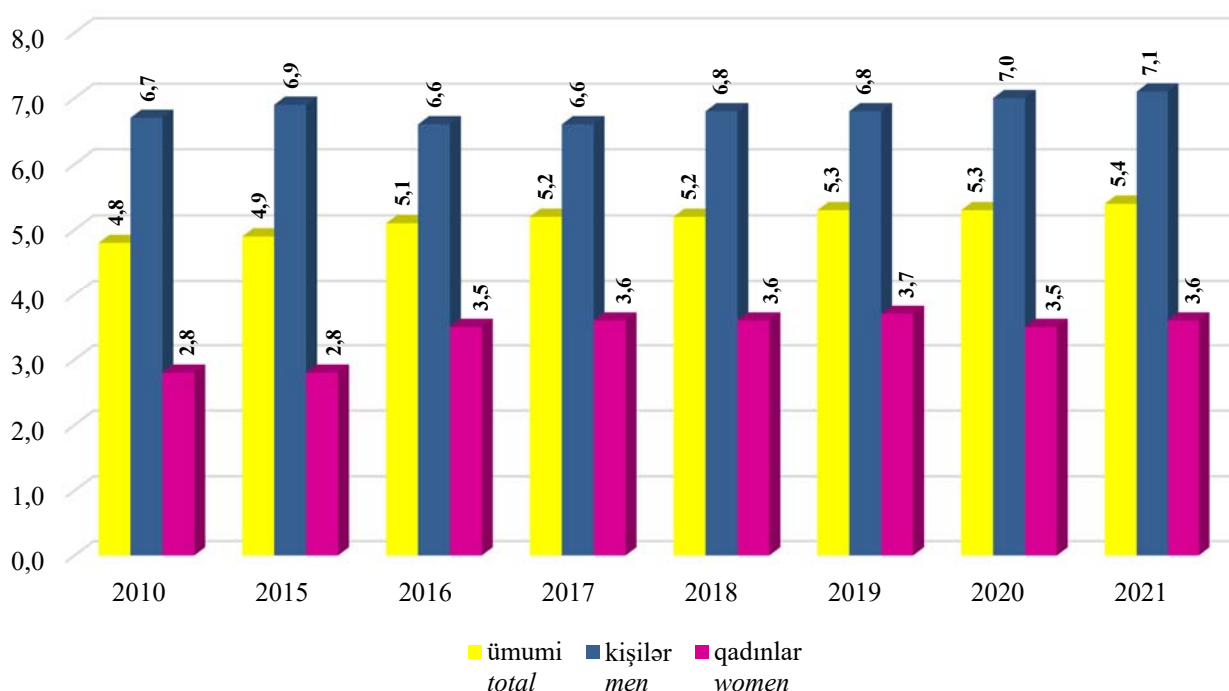

9.2.2 Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi 9.2.2 Manufacturing employment as a proportion of total employment

Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi emal sənayesi sahəsində məşğul olanların sayının iqtisadiyyatda məşğul olanların ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The manufacturing employment as a proportion of total employment is calculated as the number of people employed in the manufacturing industry divided by the total number of people employed in the economy multiplied by 100.

Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgüdə, faizlə
Manufacturing employment as a proportion of total employment, by sex, in percentage

2010-2021-ci illər ərzində emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi 0,6 faiz bəndi artaraq 4,8 faizdən 5,4 faizədək yüksəlmişdir.

Bu illər ərzində emal sənayesində məşğul olan şəxslərin sayı 28,8 faiz artaraq 208,9 min nəfərdən 269,1 min nəfərə çatmışdır ki, onun da 182,5 min nəfəri və ya 67,8 faizi kişilər, 86,6 min nəfəri və ya 32,2 faizi isə qadınlar olmuşdur.

İqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə 2021-ci ildə sözügedən göstəricinin ən yüksək həddi Abşeron-Xızı iqtisadi rayonunda 11,9 faiz, ən aşağı həddi isə Dağlıq-Şirvan iqtisadi rayonunda 2,8 faiz olaraq qeydə alınmışdır.

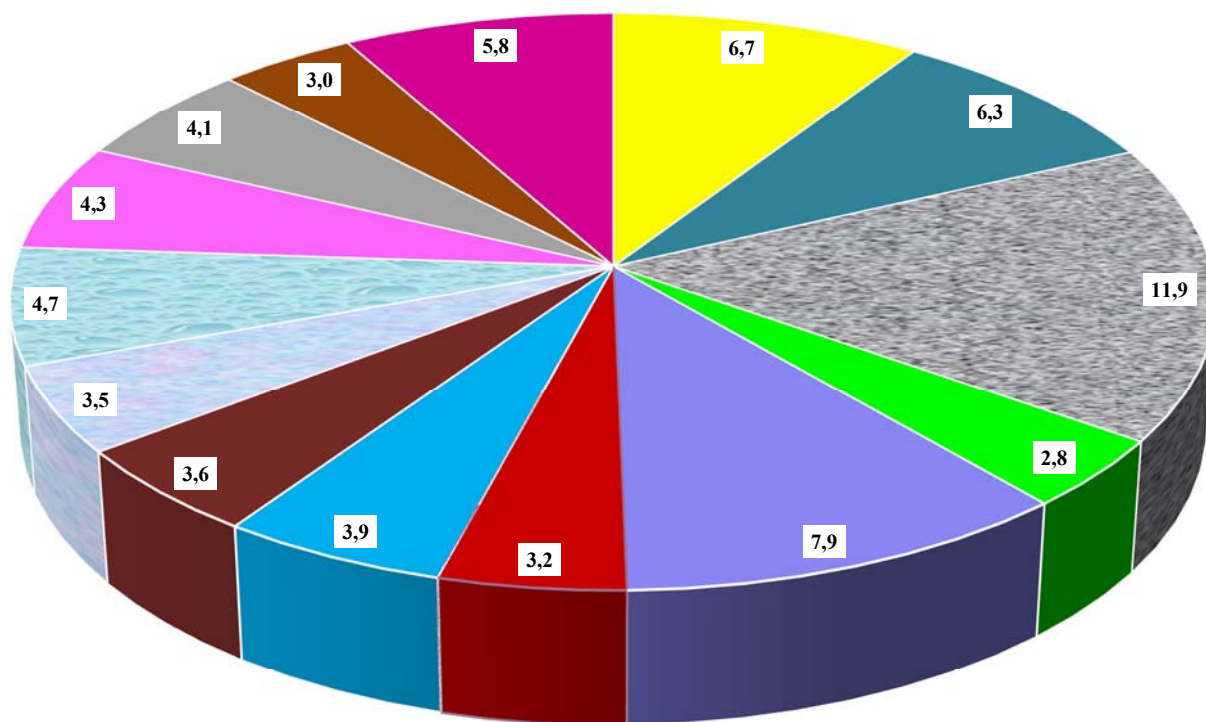
In 2010-2021, the manufacturing employment as a proportion of total employment increased by 0,6 percentage points from 4,8 percent to 5,4 percent.

During these years, the number of people employed in the manufacturing industry increased by 28,8 percent from 208,9 thousand people to 269,1 thousand people, of which 182,5 thousand people or 67,8 percent were men, and 86,6 thousand people or 32,2 percent were women.

In terms of economic regions, in 2021, the highest level of this indicator was recorded in the Absheron-Khizi economic region 11,9 percent, and the lowest level in the Daghligh-Shirvan economic region as 2,8 percent.

2021-ci ildə emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, faizlə
In 2021 manufacturing employment as a proportion of total employment, by location, in percentage

■ Bakı şəhəri
<i>Baku city</i>	■ Naxçıvan Muxtar Respublikası
<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>	■ Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu
<i>Absheron-Khizi economic region</i>
■ Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu
<i>Daglikh Shirvan economic region</i>	■ Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu
<i>Ganja-Dashkasan economic region</i>	■ Qarabağ iqtisadi rayonu
<i>Karabagh economic region</i>
■ Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu
<i>Kazakh-Tovuz economic region</i>	■ Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu
<i>Guba-Khachmaz economic region</i>	■ Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu
<i>Lankaran-Astara economic region</i>
■ Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu
<i>Central Aran economic region</i>	■ Mil-Muğan iqtisadi rayonu
<i>Mil-Mughan economic regio</i>	■ Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu
<i>Shaki-Zagatala economic regions</i>
■ Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu
<i>East Zangazur economic region</i>	■ Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu
<i>Shirvan-Salyan economic region</i>	

9.3.1 Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi

9.3.1 Proportion of small-scale industries in total industry value added

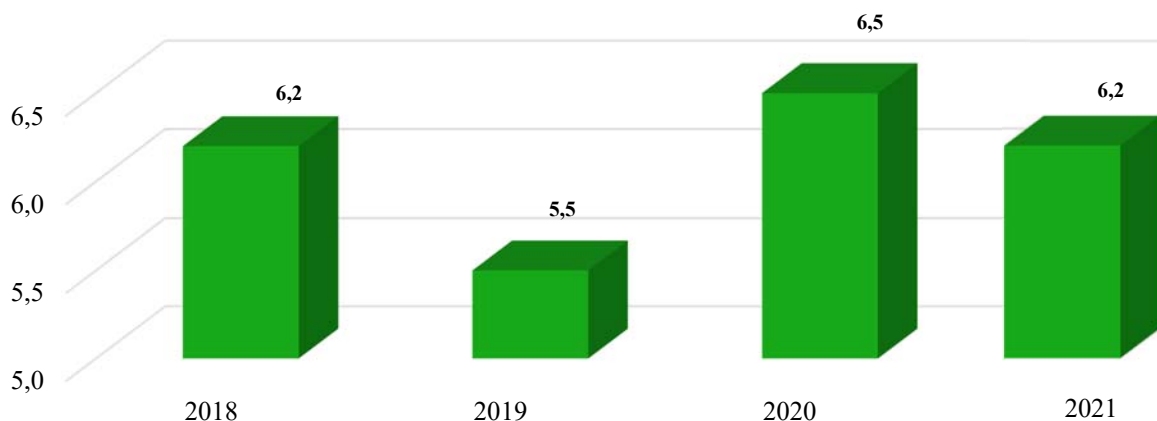
Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi göstəricisi emal sənayesindəki kiçik müəssisələr tərəfindən yaradılmış əlavə dəyərin emal sənayesində yaradılmış ümumi əlavə dəyərdəki payını bildirir. Bu göstərici emal sənayesindəki kiçik müəssisələr tərəfindən yaradılmış əlavə dəyərin emal sənayesində yaradılmış ümumi əlavə dəyərə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Kiçik müəssisələr dedikdə, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 21 dekabr tarixli 556 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Mikro, kiçik, orta və iri sahibkarlıq subyektlərinin bölgüsü meyarları"na uyğun olaraq işçilərinin orta siyahı sayı 11 nəfərdən 50 nəfərədək, illik gəliri 200 min manatdan 3000 min manatadək olan sahibkarlıq subyektləri başa düşülür.

Proportion of small-scale industries in total industry value added indicator represents the share of manufacturing value added of small-scale manufacturing enterprises in the total manufacturing value added. This indicator is calculated as manufacturing value added of small-scale manufacturing enterprises divided by the total manufacturing value added multiplied by 100.

According to the "Criteria for classification of micro, small, medium and large entrepreneurship subjects" approved by the decision of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan dated December 21, 2018, № 556 the small-scale enterprises means entrepreneurship subjects with average employee list from 11 to 50 and annua revenue from 200 thousand manats to 3000 thousand manats

Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of small-scale industries in total industry value added, in percentage

Emal sənayesindəki kiçik müəssisələr tərəfindən yaradılmış əlavə dəyərin emal sənayesində yaradılmış ümumi əlavə dəyərdəki payı 2020-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə 0,3 faiz bəndi azalaraq 6,2 faiz təşkil etmişdir.

Compared to 2020, in 2021 the share of manufacturing value added of small-scale manufacturing enterprises in the total manufacturing value added decreased by 0,3 percentage point and amounted 6,2 percent.

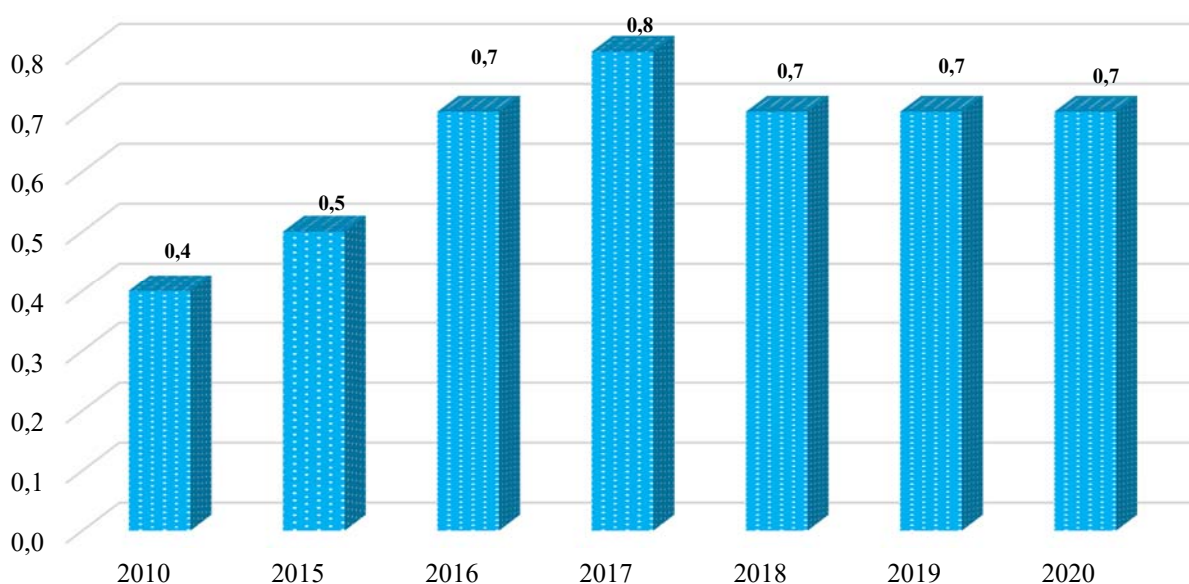

9.4.1 Əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı (CO₂) tullantıları 9.4.1 Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added

Əlavə dəyər vahidinə düşən CO₂ tullantıları göstəricisi hesabat ilində bir ABŞ dolları əlavə dəyərin istehsalı zamanı atmosfərə atılmış karbon qazının (CO₂) miqdarını ifadə edir. Bu göstərici yanacağın yanmasından atmosfer havasına atılmış karbon qazının (CO₂) miqdarının ölkədə istehsal olunmuş əlavə dəyərin həcminə (2015-ci ilin sabit qiymətləri ilə, ABŞ dolları ilə) nisbətinin 100-ə hasilə kimi hesablanır.

Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added represents the amount of (CO₂) released into the atmosphere during the reporting year while producing one manat value added. This indicator is calculated as the ratio of the amount of carbon dioxide (CO₂) emitted into the atmosphere from fuel combustion to the volume of added value produced in the country (at constant prices of 2015, in US dollars) multiplied by 100.

Əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı (CO₂) tullantıları, kq/ABŞ dolları
Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added, kg/US dollars

2010-2017-ci illərdə əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı tullantıları göstəricisinin qiyməti 0,4 kq/ABŞ dollarından 0,8 kq/ABŞ dollarınadək yüksəlmiş, 2018-ci ildə 0,7 kq/ABŞ dollarına düşmüş və sonrakı iki il ərzində bu qiymət dəyişməmişdir.

Atmosfer havasına atılmış karbon qazının həcmi isə 2010-cu ildəki 22,6 milyon tondan 2020-ci ildə 31,6 milyon tonadək artmışdır.

In 2010-2017, the price of carbon dioxide (CO₂) emissions per unit of added value increased from 0,4 kg/US dollars to 0,8 kg/US dollars, in 2018 it decreased to 0,7 kg/US dollars and the following two years this rate has not changed.

The amount of carbon dioxide released into the atmosphere increased from 22,6 million tons in 2010 to 31,6 million tons in 2020.

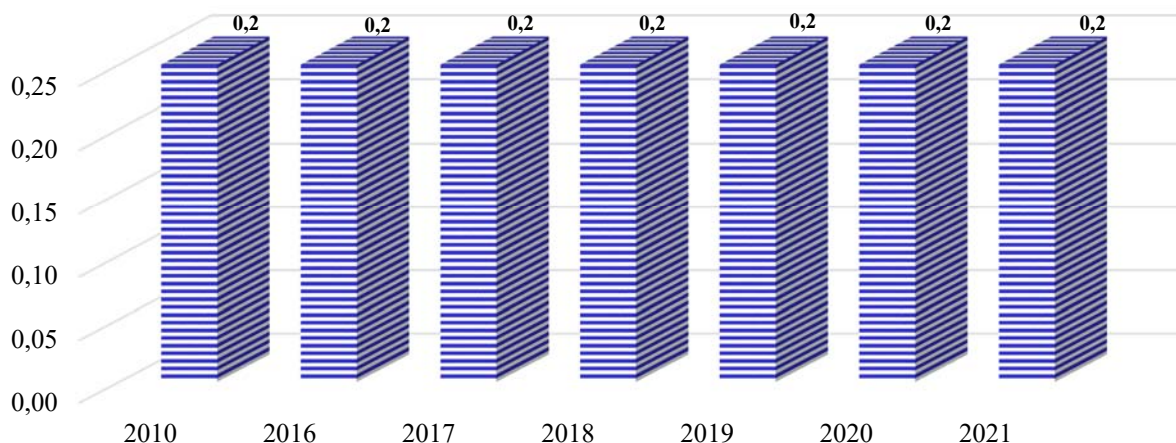
9.5.1 Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi

9.5.1 Research and development expenditure as a proportion of GDP

Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi maliyyə mənbələrindən asılı olmayaraq statistik vahidlər tərəfindən elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən daxili xərclərin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Research and development (R&D) expenditure as a proportion of GDP is calculated as the amount of internal expenditure of statistical units on R&D, regardless of financial sources, divided by the GDP multiplied by 100.

Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Research and development expenditure as a proportion of GDP, in percentage

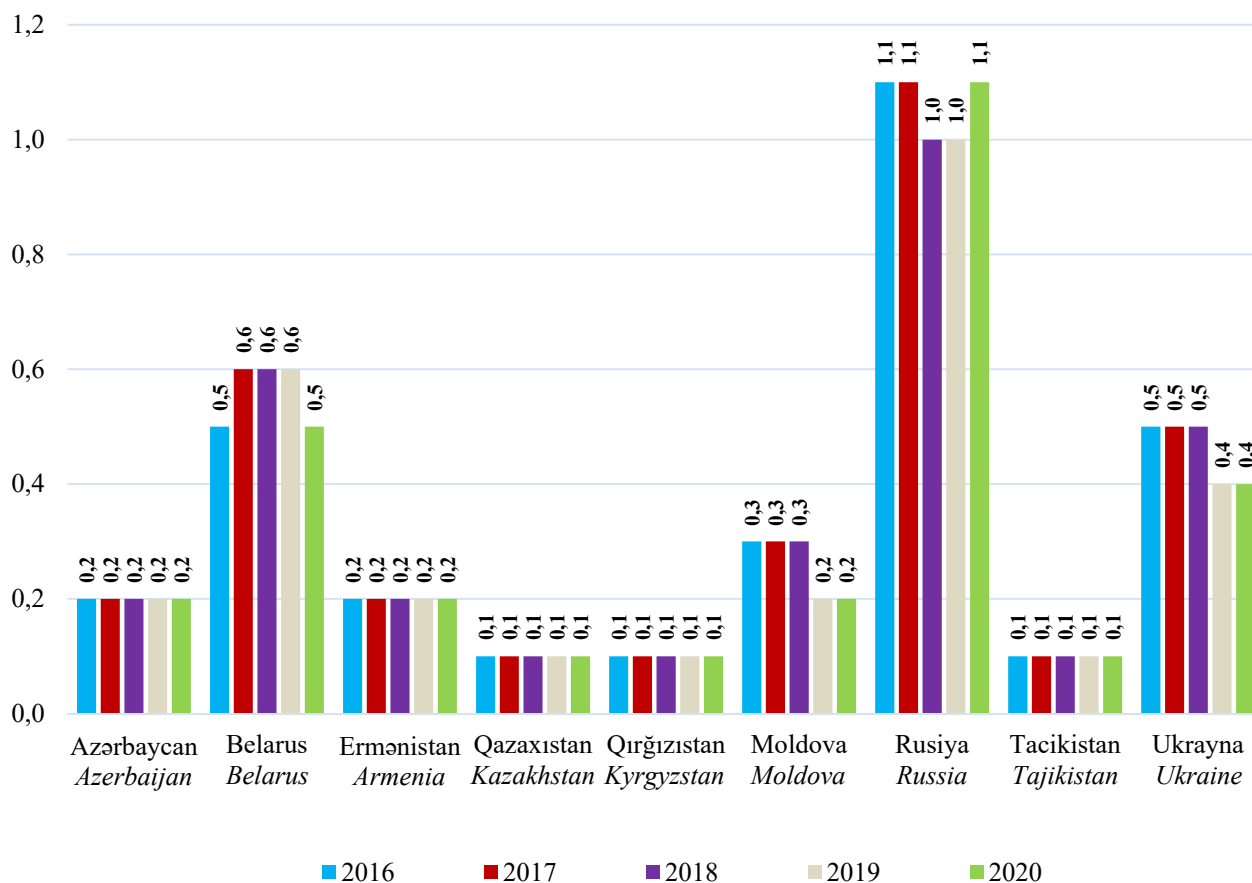
2010-2021-ci illər ərzində elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi 0,2 faiz həddində olmuşdur. Lakin bu illər ərzində maliyyə mənbələrindən asılı olmayaraq statistik vahidlər tərəfindən elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilmiş xərclərin həcmi 93441,2 min manatdan 201236,3 min manatadək artmışdır.

In 2010-2020, the R&D expenditure as a proportion of GDP was 0,2 percent. However, during these years, regardless of financial sources, the amount of expenditures of statistical units on R&D increased from 93441,2 thousand manats to 201236,3 thousand manats.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Research and development expenditure as a proportion of GDP, in percentage

9.5.2 Əhalinin hər bir milyon nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı (tam məşğulluq ekvivalentində)

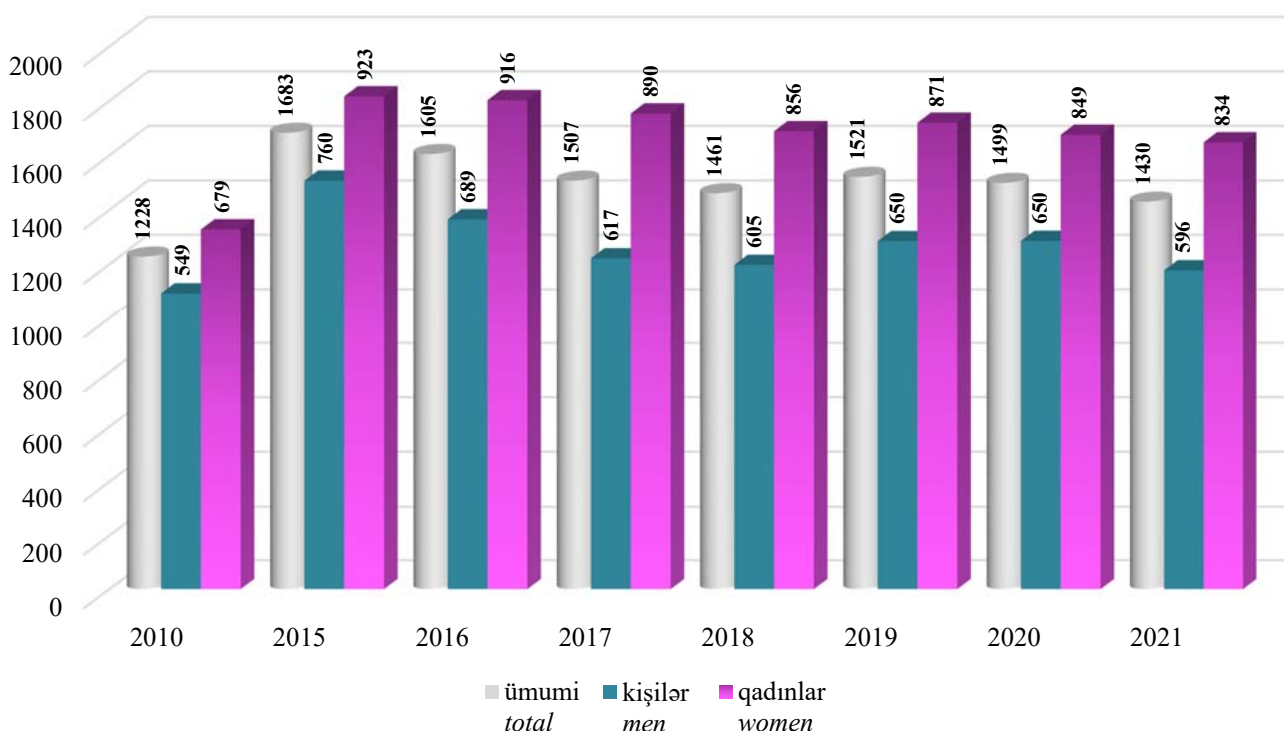
9.5.2 Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants

Bu göstərici elmi tədqiqatçıların sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 1000000-a hasili kimi hesablanır.

This indicator is calculated as the number of research and development workers divided by the total population multiplied by 1000000.

Əhalinin hər bir milyon nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı (tam məşğulluq ekvivalentində),
cins üzrə bölgədə

Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants, by sex

2010-2021-ci illər ərzində əhalinin hər 1000000 nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı 1228-dən 1430-dək artmışdır. Göstərici kişilər üzrə 549-dan 596-a, qadınlar üzrə isə 679-dan 834-də yüksəlmişdir.

2021-ci ildə elmin sahələri üzrə əhalinin hər 1000000 nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı təbiət elmləri üzrə 443 nəfər, texniki elmlər üzrə 249 nəfər, tibb elmləri üzrə 186 nəfər, kənd təsərrüfatı üzrə 77 nəfər, ictimai elmlər üzrə 189 nəfər, humanitar elmlər üzrə isə 286 nəfər təşkil etmişdir. Hər 1000000 nəfərə düşən tədqiqatçıların sayı digər yaş qruplarına nəzərən 30-39 yaş qrupu üzrə daha yüksəkdir – 324 nəfər.

In 2010-2021, the researchers per 1000000 inhabitants increased from 1228 to 1430. The indicator rose from 549 to 596 for men, and from 679 to 834 for women.

In 2021, the number of researchers per million inhabitants in the field of science were 443 persons for natural sciences, 249 persons for technical sciences, 186 persons for medical sciences, 77 persons for agriculture, 189 persons for social sciences, and 286 persons for humanities sciences. The number of researchers per 1000000 people is higher in the 30-39 age group than in other age groups - 324 persons.

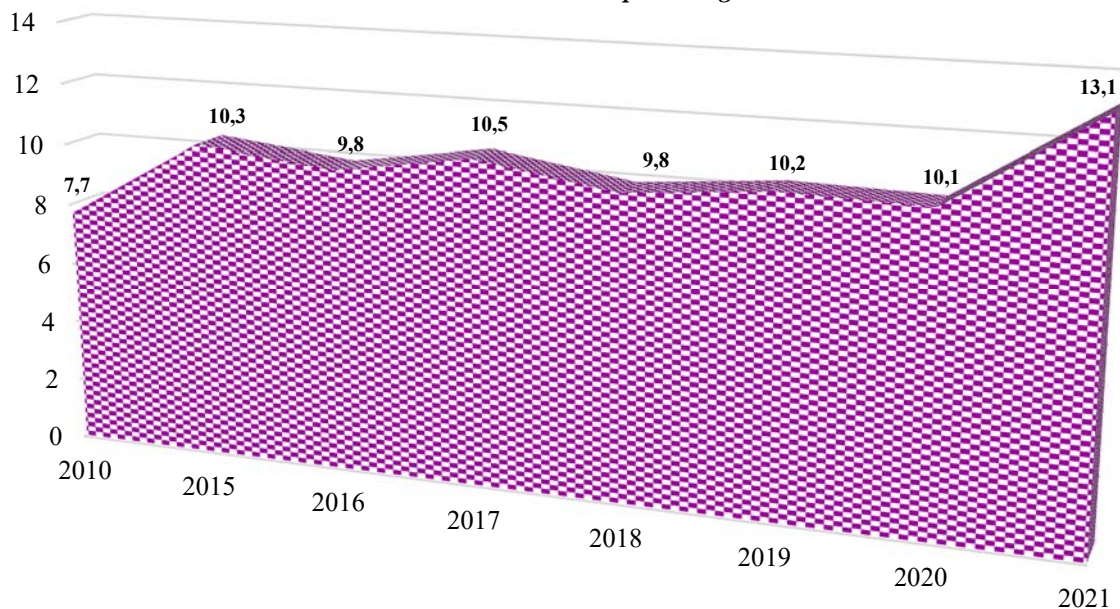
9.b.1 Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərinin ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi

9.b.1 Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added

Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərinin ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi orta və yüksək texnoloji sənaye sahələrində istehsal olunmuş əlavə dəyərin emal sənayesinin ümumi əlavə dəyərinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

The proportion of medium and high-tech industry value added in total value added is calculated as the value added produced in the medium and high-tech industry divided by the total value added of manufacturing multiplied by 100.

Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərinin ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added, in percentage

2021-ci ildə orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərinin ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi 2010-cu illə müqayisədə 5,4 faiz bəndi artaraq 7,7 faizdən 13,1 faizədək yüksəlmişdir.

Compared to 2010 in 2021, the proportion of medium and high-tech industry value added in total value added rose by 5,4 percentage points from 7,7 percent to 13,1 percent.

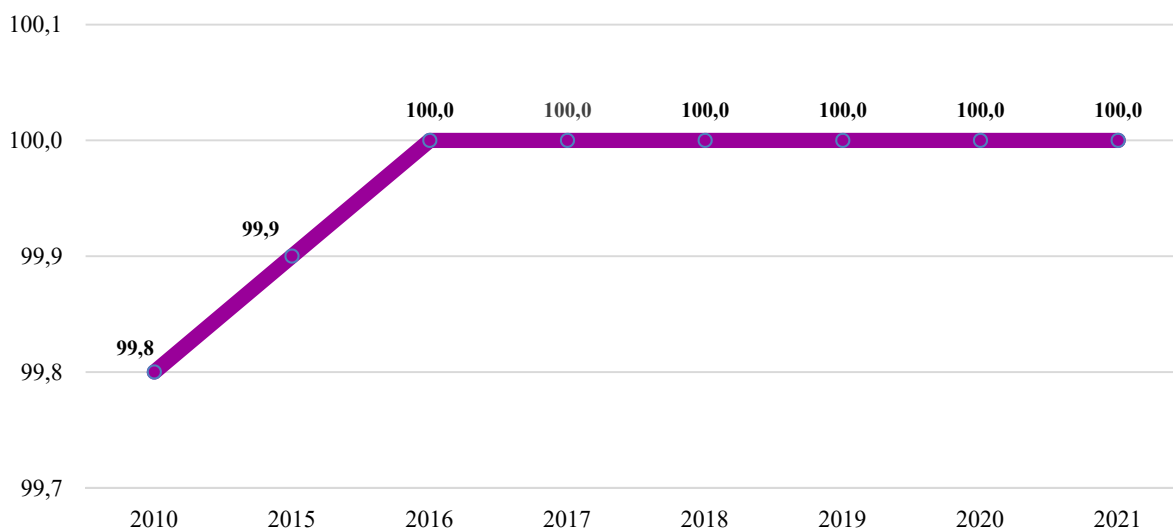
9.c.1 Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi, texnologiyalar üzrə bölgədə

9.c.1 Proportion of population covered by a mobile network, in the distribution of mobile technologies

Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi mobil telefon rabitəsi abunəçiləri və ya istifadəçiləri olub-olmamasından asılı olmayaraq mobil telefon şəbəkəsinin signalının yayıldığı ərazi daxilində yaşayan əhalinin payını əks etdirir. Bu göstərici mobil telefon şəbəkəsinin signalının yayıldığı ərazi daxilində yaşayan əhalinin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Proportion of population covered by a mobile network refers to the percentage of inhabitants living within range of a mobile-cellular signal, irrespective of whether or not they are mobile phone subscribers or users. This indicator is calculated as the number of inhabitants within range of a mobile-cellular signal divided by the total population multiplied by 100.

Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi, texnologiyalar üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of population covered by a mobile network, in the distribution of mobile technologies, in percentage

2010-cu ildə mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi 99,8 faiz, 2016-2021-ci illər ərzində isə 100 faiz olmuşdur. 2021-ci ildə 3G və 4G mobil şəbəkələri ilə əhatə olunan əhalinin xüsusi çəkisi müvafiq olaraq, 80,0 faiz və 85,0 faiz təşkil etmişdir.

The proportion of population covered by a mobile network was 99,8 percent in 2010, 100 percent in 2016-2021. In 2021, the share of the population covered by 3G and 4G mobile networks respectively was 80,0% and 85,0%.

10 BƏRABƏRSİZLİYİN
AZALDILMASI

Ölkədaxili və ölkələrarası bərabərsizliyi azaltmaq
Reduce inequality within and among countries

10 REDUCED
INEQUALITIES

Qlobal bərabərsizlik uzunmüddətli sosial və iqtisadi inkişafı təhlükə altında qoyaraq dayanıqlı inkişafa nailoma prosesini ləngidir. Hamı bu və ya digər səbəblərdən bir-biri ilə bağlıdır. Yoxsulluq, iqlim dəyişikliyi, miqrasiya və ya iqtisadi böhranlar kimi problemlər isə heç vaxt yalnız bir ölkə və ya bölgə ilə məhdudlaşmır. Bu baxımdan, bərabərsizliyi azaltmaq üçün bütün ölkələrdə transformativ islahatların həyata keçirilməsi zərurəti yaranır.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən inkişaf etməkdə olan ölkələrdə əhalinin ən kasıb 20 faizinə daxil olan uşaqların ən zəngin kvintillərdəki uşaqlar ilə müqayisədə beş yaşınadək ölümlə üzləşmək riski üç dəfə yüksəkdir. Eyni zamanda gəlir bərabərsizliyinin təxminən 30 faizi ev təsərrüfatları daxilində, o cümlədən qadın və kişi arasındakı bərabərsizlikdən qaynaqlanır. Pandemiya ölkələr daxilində və ölkələr arasında mövcud bərabərsizlikləri gücləndirmiş və ən həssas insanlara və ən yoxsul ölkələrə ciddi zərbələr vurmuşdur. 2021-ci ilin ortalarına qədər müharibə, münafişə, təqiblər, insan hüquqlarının pozulması və ictimai asayiş ciddi şəkildə pozan hadisələr səbəbindən öz ölkələrini tərk edərək qaçqın vəziyyətinə düşmüş insanların sayı rekord həddə - 24,5 milyon nəfərə çatıb. Hazırda hər 100000 nəfərdən 311-i öz

Global inequality delays the process of achieving sustainable development, putting long-term social and economic development at stake. Everyone is connected with each other for various reason. Issues such as poverty, climate change, migration, or economic crises are never limited to one country or region. From this point of view, there is a need to implement transformative reforms in all countries to reduce inequality.

According to UN's data, children in the poorest 20 percent of the populations of developing countries are still up to three times more likely to die before their fifth birthday than children in the richest quintiles. At the same time, about 30 percent of income inequality welded from inequality within households, including between women and men. The pandemic is exacerbating existing inequalities within and among countries and hitting the most vulnerable people and the poorest countries severe. By mid-2021, the number of people forced to flee their countries due to war, conflict, persecution, human rights violations, and events seriously disturbing public order had grown to 24,5 million, the highest absolute number on record. At the moment for every 100000 persons, 311 are refugees outside their country of origin,

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI

10. REDUCED INEQUALITIES

ölkələrindən kənarda qaçqındır ki, bu da 2015-ci illə müqayisədə 44 faiz çoxdur. Şimali və Şərqi Asiya ölkələrindən 8,4 milyon, Sub-Saxara Afrikası ölkələrindən 6,7 milyon, Latın Amerikası və Karib hövzəsi ölkələrindən 4,5 milyon insan qaçqın düşmüşdür. Rusiya-Ukrayna müharibəsi dünyada miqrasiya böhranını daha da dərinləşdirmişdir. 2022-ci ilin 23 may tarixinə Ukraynadan digər ölkələrə çoxu qadınlar və uşaqlar olmaqla 6 milyon insan axın etmiş, 8 milyon insan isə ölkə daxilində öz yaşayış yerini dəyişməyə məcbur qalmışdır. Ötən il dünyada müxtəlif yollarla, hətta təhlükəli yollarla ölkəsini tərk edən 5895 nəfər həlak olmuşdur.¹

DİM 10 yaşından, cinsindən, əlillik vəziyyətindən, irqindən, etnik mənşəyindən, dinindən və s. xüsusiyyətlərindən asılı olmayaraq, hamının sosial, iqtisadi və siyasi həyatda aktiv iştiraka cəlb edilməsinin təşviqi və genişləndirilməsini, gəlirlər bərabərsizliyinin azaldılmasını, beynəlxalq iqtisadi və maliyyə institutlarının təkmilləşdirilməsini, habelə qanuni miqrasiyaya və insanların təhlükəsiz hərəkətinə şəraitin yaradılmasını nəzərdə tutur.

Bu da öz növbəsində, inklüziv sosial və iqtisadi artımın gücləndirilməsi, təhsil, səhiyyə və sosial müdafiəyə daha çox sərmayə qoyuluşu, ayrıseçkilik yaradan qanun və siyasətlərin aradan qaldırılması və planlaşdırılmış və düzgün idarə olunan miqrasiya siyasətlərinin həyata keçirilməsi üçün ciddi səylər tələb edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, beynəlxalq iqtisadi və maliyyə institutlarında qərarlar qəbul edilərkən inkişaf etməkdə olan ölkələr daha geniş təmsil olunmalı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatının sazişlərinə uyğun olaraq, inkişaf etməkdə olan ölkələr və ən zəif inkişaf etmiş ölkələr üçün fərqli davranış prinsipi tətbiq edilməli, ehtiyacın ən böyük olduğu ölkələrə rəsmi inkişaf yardımları, maliyyə axınları, o cümlədən birbaşa xarici investisiyalar stimullaşdırılmalıdır².

this is a 44 percent rise from 2015. In absolute terms, countries in Northern Africa and Western Asia were the largest regional source of refugees (8,4 million), followed by countries in sub-Saharan Africa (6,7 million), and Latin America and the Caribbean (4,5 million). The Russia-Ukraine war has deepened the migration crisis in the world. As of 23 May 2022, the movement of more than 6 million people from Ukraine to other countries has been registered, the majority of whom are women and children, 8 million people have been displaced inside the country.¹

SDG 10 calls for empowering and promoting the social, economic and political inclusion of all, irrespective of age, sex, disability, race, ethnicity, religion or other status, reducing income inequality as well as delivering of more effective, credible, accountable and legitimate institutions, and facilitating orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people.

This, in turn, requires substantial efforts to strengthen inclusive social and economic growth, to invest more in education, health and social protection, to eliminate discriminatory laws and policies, and to implement planned and well-managed migration policies.

In view of the above, representation and voice for developing countries in decision-making in global international economic and financial institutions should be enhanced, the principle of special and differential treatment for developing and least developed countries should be implemented, in accordance with World Trade Organization agreements, official development assistance and financial flows, including foreign direct investment, to States where the need is greatest, should be encouraged².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik»

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

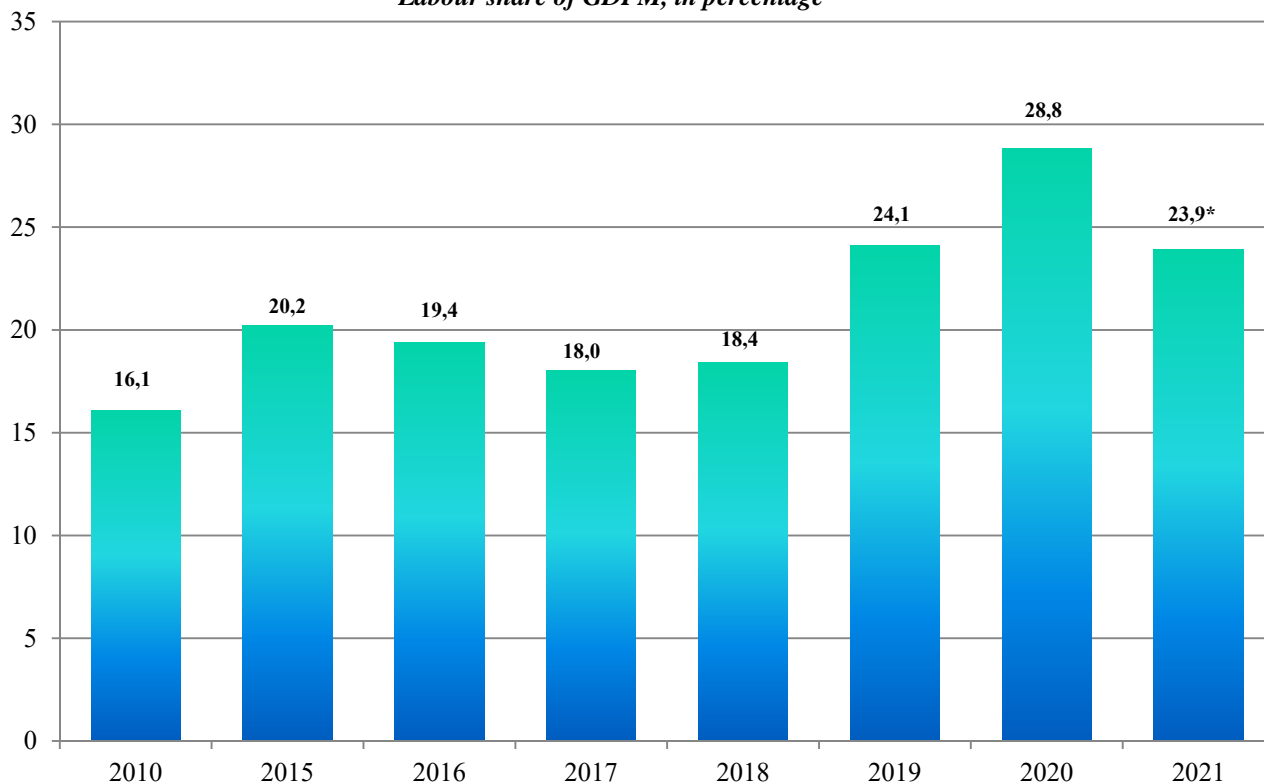

10.4.1 Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 10.4.1 Labour share of GDP

Bu göstərici işçilərin əməkhaqqı və sosial müdafiə xətti ilə ödənişlərdən ibarət gəlirlərinin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator is calculated as the total compensation of employees, comprising wages and social protection transfers divided by GDP multiplied by 100.

Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Labour share of GDP, in percentage

2010-cu ilə nisbətən 2021-ci ildə əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 7,8 faiz bəndi artaraq 16,1 faizdən 23,9 faizədək yüksəlmişdir.

Baxılan dövr ərzində əhəlinin nominal gəlirləri 2,2 dəfə artaraq 25,6 mlrd. manatdan 57,2 mlrd. manata çatmışdır.

Compared to 2010 in 2021, labour share of GDP increased by 7,8 percentage points from 16,1 percent to 23,9 percent.

During this period the nominal income of the population increased 2,2 times from 25,6 billion manats and reached 57,2 billion manats.

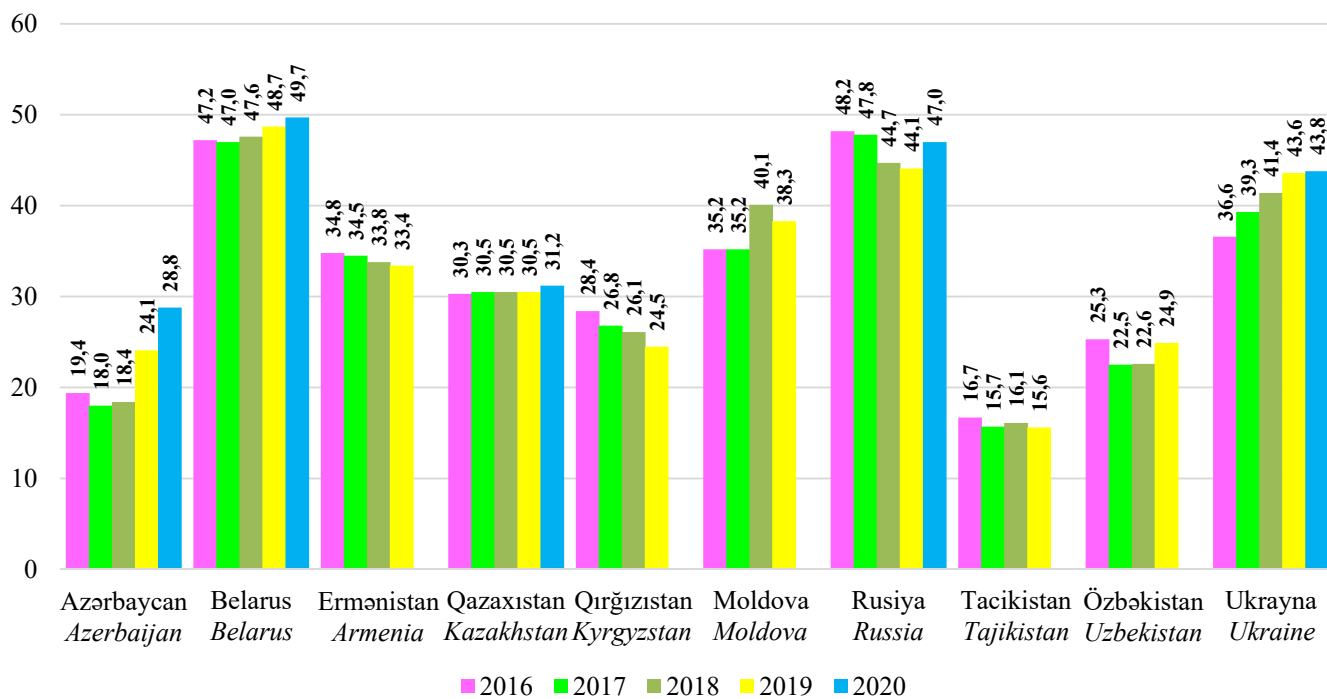
* İlk məlumatlar əsasında

* Based on preliminary data

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Labour share of GDPM, in percentage

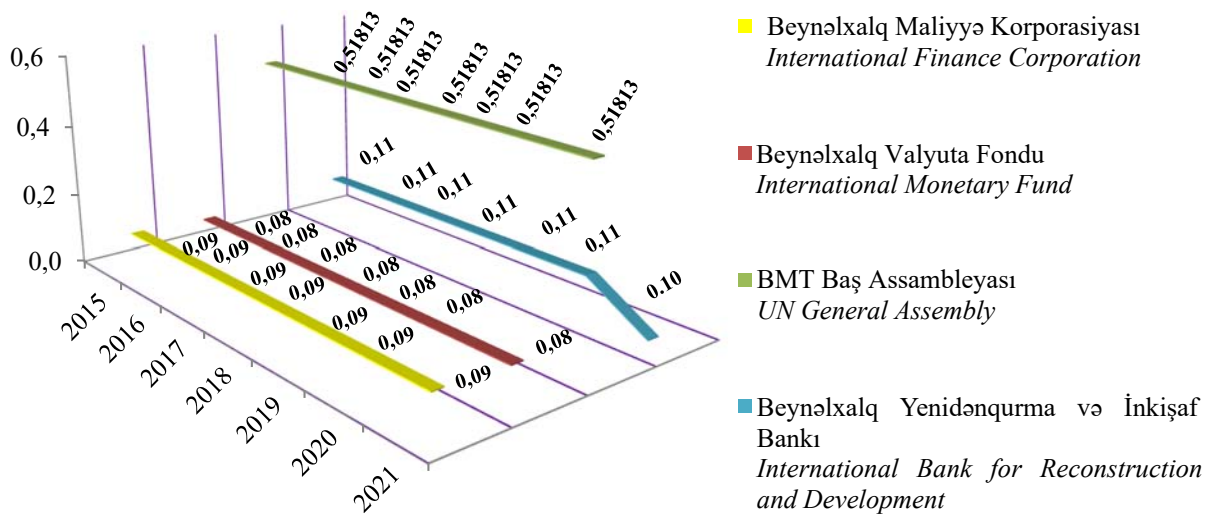
10.6.1 Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səsinin xüsusi çəkisi, faizlə

10.6.1 Proportion of membership and voting right of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage

Bu göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “İnkişaf etməkdə olan ölkələrin beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və onların səsələrinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir və on bir beynəlxalq təşkilat üçün ayrı-ayrılıqda hesablanır: BMT-nin Baş Assambleyası, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası, Beynəlxalq Valyuta Fondu, BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurası, Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Afrika İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, İnter-Amerika İnkişaf Bankı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Maliyyə Sabitliyi Şurası. Hesablama hər bir təşkilatın üzvləri barədə dərc olunmuş məlumatlar və onların illik hesabatlarında səsələrin sayı ilə bağlı məlumatlardan istifadə edilərək aparılır. Üzvlərin xüsusi çəkisi inkişaf etməkdə olan ölkələr olan üzvlərin sayının üzvlərin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə, səsələrin xüsusi çəkisi isə inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan səsələrin sayının səsələrin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə hesablanır.

The indicator is defined as “Proportion of members and voting rights of developing countries in international organizations” and is calculated independently for eleven different international institutions: The United Nations General Assembly, the United Nations Security Council, the International Monetary Fund, the United Nations Economic and Social Council, the International Bank for Reconstruction and Development, the International Finance Corporation, the African Development Bank, the Asian Development Bank, the Inter-American Development Bank, the World Trade Organisation, and the Financial Stability Board. The computation uses each institutions’ own published membership and voting rights data from their respective annual reports. The proportion of voting rights is computed as the number of voting rights allocated to developing countries, divided by the total number of voting rights. The proportion of membership is calculated by taking the number of developing country members, divided by the total number of members.

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi
Proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in international organizations

10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI

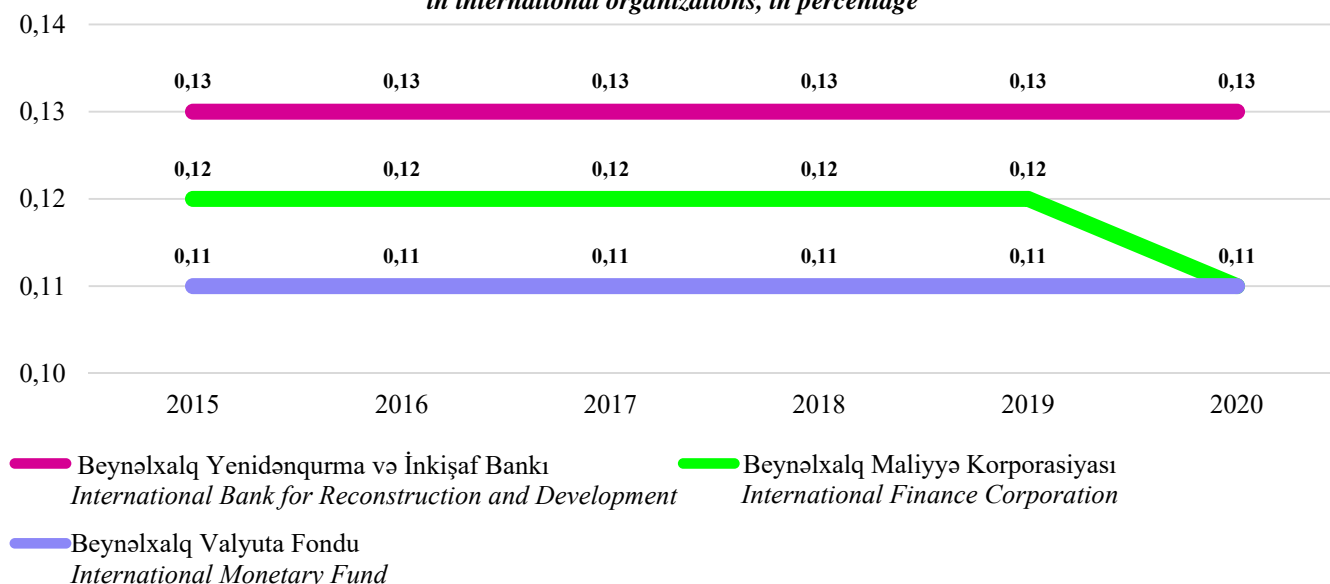
10. REDUCED INEQUALITIES

2021-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,10³, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,09⁴, Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,08⁵, BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,51813⁶ təşkil etmişdir. Baxılan dövrdə ölkəmizin səsinin xüsusi çəkisi Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankında 0,13, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasında 0,11, Beynəlxalq Valyuta Fondunda 0,11 olmuşdur.

In 2021, proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in International Bank for Reconstruction and Development is 0,10³, in International Finance Corporation is 0,09⁴, International Monetary Fund is 0,08⁵, UN General Assembly is 0,51813⁶. In the reviewed period the special weight of the vote of our country in International Bank for Reconstruction and Development is 0,13, in International Finance Corporation is 0,11, International Monetary Fund is 0,11.

Beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan Respublikasının səsinin xüsusi çəkisi, faizlə
The special weight of the vote of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage

³ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/a16374a6cee037e274c5e932bf9f88c6-0330032021/original/IBRDCountryVotingTable.pdf>

⁴ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/c80cbb3c6ece4fa9d06109541cef7d34-0330032021/original/IFCCountryVotingTable.pdf>

⁵ <https://www.imf.org/en/About/executive-board/members-quotas>

⁶ Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi

⁶ Source: Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Azerbaijan

10.7.2 İnsanların nizamlı, təhlükəsiz, müntəzəm və məsuliyyətli miqrasiyasını və hərəkətliliyini asanlaşdıran miqrasiya siyasətinin mövcudluğu⁷

10.7.2 Existence of migration policy to facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people⁷

Göstərici miqrasiya və insanların hərəkətliliyi sahəsində hüquqi, institusional və təşkilati fəaliyyətin həyata keçirilmə vəziyyətini əks etdirir.

Azərbaycan Respublikasında miqrasiya sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi, miqrasiya proseslərinin və bu sahədə yaranan münasibətlərin tənzimlənməsi, habelə əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin Azərbaycan Respublikasında hüquqi vəziyyəti ilə bağlı normalar Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsi ilə müəyyənəldir.

İnsanların miqrasiyası və hərəkətliliyi sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsini, idarəetmə sisteminin inkişaf etdirilməsini, miqrasiya proseslərinin tənzimlənməsini və proqnozlaşdırılmasını, bu sahədə müvafiq dövlət orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti (DMX) həyata keçirir. Ölkə hüdudlarında miqrasiya proseslərinin effektiv tənzimlənməsi, müraciət edənlərin rahatlığının təmin edilməsi, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin müraciətlərinə baxılmasının asanlaşdırılması məqsədilə DMX-nin 8 regional idarəsi və dövlət sərhədinin buraxılış məntəqələrində miqrasiya şöbələri fəaliyyət göstərir.

DMX miqrasiya idarəetmə sisteminin inkişaf etdirilməsi çərçivəsində “bir pəncərə” prinsipini tətbiq edərək əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə Azərbaycan Respublikasının ərazisində müvəqqəti və daimi yaşamaq üçün icazələrin və müvafiq vəsiqələrin verilməsini, onların yaşayış yeri üzrə

The indicator reflects the situation of legal, institutional and organizational activities in the field of migration and mobility of people.

The Migration Code of the Republic of Azerbaijan establishes norms related to implementation of state policy in the field of migration in the Republic of Azerbaijan, regulation of migration processes and relations arising in this field, as well as legal status of foreigners and stateless persons in the Republic of Azerbaijan.

Implementation of state policy in the field of migration and mobility of people, development of management system, regulation and forecasting of migration processes, coordination of activities of the relevant state bodies in this area are carried out by the State Migration Service of the Republic of Azerbaijan. There are 8 regional offices of the State Migration Service and migration offices at the state border checkpoints to effectively regulate migration processes within the country, to ensure convenience of applicants, and to facilitate the handling of foreigners and stateless persons.

As part of the development of the migration management system, the SCC applied the principle of "one-stop-shop" to issue foreigners and stateless persons with permits for temporary and permanent residence on the territory of the Republic of Azerbaijan. Provides work permits, as well as work permits for paid employment in the country. Thus, it is necessary to regulate migration processes in the

⁷ Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində “10.7.2 İnsanların nizamlı, təhlükəsiz, müntəzəm və məsuliyyətli miqrasiyasını və hərəkətliliyini asanlaşdıran miqrasiya siyasəti olan ölkələrin sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən sahədə hüquqi, institusional və təşkilati fəaliyyətin həyata keçirilmə vəziyyətini nəzərdə tutur.

⁷ In the UN Global Indicators System, this indicator is defined as “10.7.2 Number of countries with migration policies that facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people”. The application of the indicator at the national level implies the state of implementation of legal, institutional and organizational activities in the field in question.

qeydiyyatda alınmasını, Azərbaycan Respublikasına gələn əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ölkədə müvəqqəti olma müddətinin uzadılmasını, həmçinin ölkə ərazisində haqqı ödənilən əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün iş icazələrinin verilməsini həyata keçirir. Bununla da ölkədə miqrasiya proseslərinin daha çevik və işlək mexanizmlər əsasında tənzimlənməsinə, dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılmasına, vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin daha keyfiyyətli, rahat, yeni üslubda və müasir innovasiyaları tətbiq etməklə həyata keçirilməsinə, vətəndaş məmnunluğunun təmin olunmasına, miqrasiya idarəetmə mexanizminin təkmilləşdirilməsinə və sadələşdirilməsinə, həmçinin bu sahədə operativliyin və şəffaflığın təmin olunmasına nail olunmuşdur.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikasında müvəqqəti olan, işləyən və yaşayan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər haqqında dəqiq statistik məlumatlar DMX-nin Vahid Miqrasiya Məlumat Sistemində (VMMS) toplanır və onun digər dövlət orqanlarının müvafiq sistemlərinə inteqrasiyası təmin edilmişdir. Nəticədə Azərbaycan Respublikasında yaşayan, işləyən və müvəqqəti olan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin uçotu aparılır, miqrasiya proseslərinin idarə olunmasında iştirak edən dövlət orqanları zəruri informasiya ilə təmin edilir, miqrasiya ilə bağlı sənədləşmə, yoxlama, sorğu və təhlil işləri avtomatlaşdırılmış və bu sahədə göstərilən elektron xidmətlər təkmilləşdirilmişdir.

country on the basis of more flexible and efficient mechanisms, to increase transparency in the activities of state bodies, to provide citizens with better, more comfortable, new methods and up-to-date innovations, to improve citizen satisfaction, it has achieved efficiency and transparency in this area.

In addition, accurate statistical data was collected in the State Migration Information System (EMC) on foreigners and stateless persons temporarily, working and living in the Republic of Azerbaijan, and its integration into other relevant government agencies. As a result, foreigners and stateless persons residing, working and temporarily residing in the Republic of Azerbaijan are recorded, the state bodies involved in migration management are provided with the necessary information, automation of documentation, verification, inquiry and analysis related to migration has been improved and electronic services in this area have been improved.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti
Source: *The State Migration Service of the Republic of Azerbaijan*

10.b.1 İnkişaf üçün resurs axınlarının məcmu həcmi, axınların növləri üzrə bölgədə

10.b.1 Total resource flows for development, by type of flow

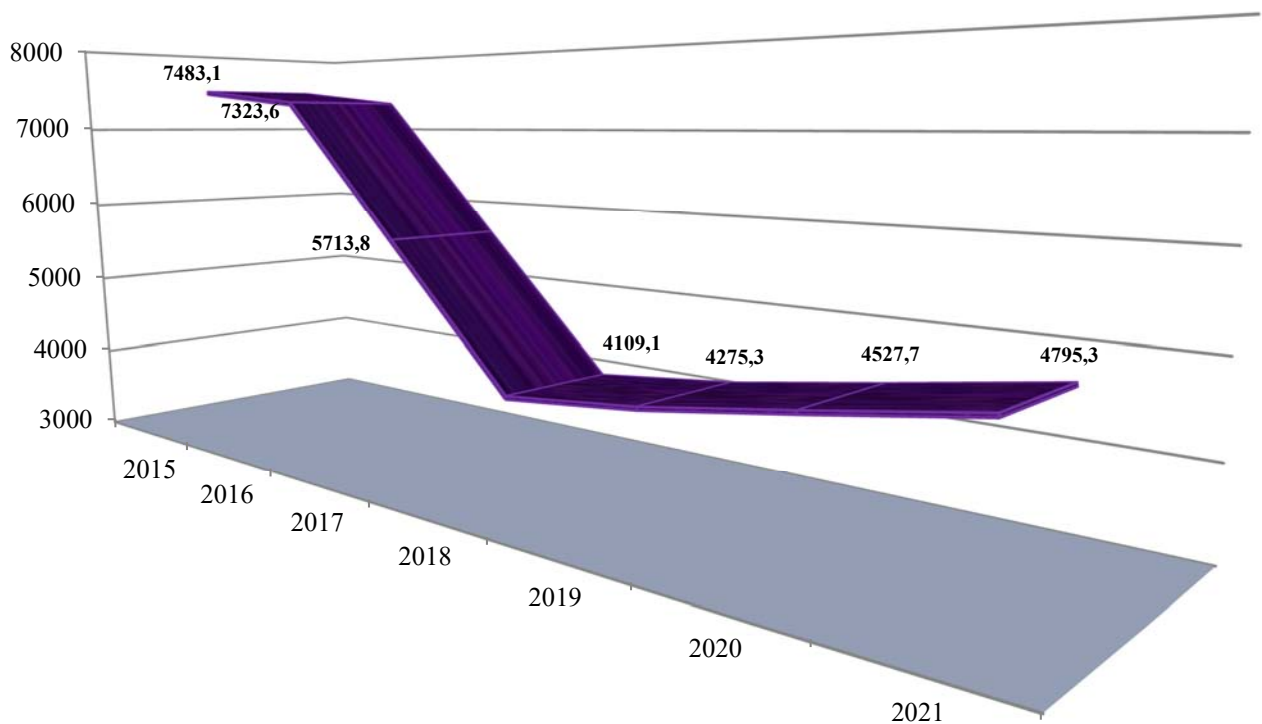
Ölkədaxili və ölkələrarası bərabərsizliyi azaltmaq məqsədilə milli planlara və proqramlara uyğun olaraq inkişaf etməkdə olan ölkələrə yönələn maliyyə axınlarını, o cümlədən birbaşa xarici yatırımları qiymətləndirmək üçün inkişaf üçün resurs axınının məcmu həcmi göstəricisindən istifadə edilir.

Bu göstərici Azərbaycana cəlb edilmiş və ölkədən xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyaların ümumi məbləğini bildirir.

The total resource flows for development indicator is used to estimate official financial flows to developing countries, including foreign direct investments, in accordance with their national plans and programmes, in order to reduce inequality within and among countries.

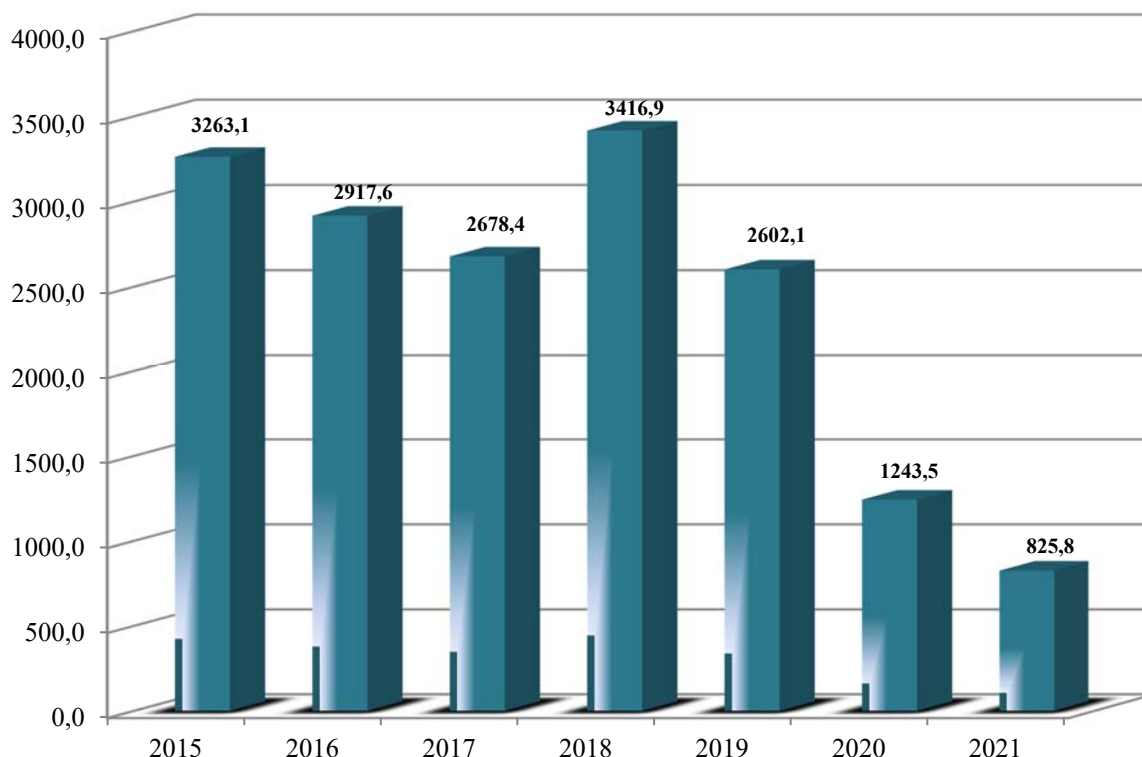
This indicator represents the total amount of direct investments attracted to Azerbaijan and direct foreign investments from the country.

Azərbaycana cəlb edilmiş birbaşa xarici investisiyalar, milyon ABŞ dolları ilə
Direct foreign investments attracted to Azerbaijan, million US dollars

Azərbaycandan xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar, milyon ABŞ dolları ilə
Direct foreign investments from Azerbaijan, million US dollars

2015-2021-ci illərdə ölkəyə cəlb edilmiş birbaşa xarici investisiyalar 35,9 faiz azalaraq 4795,3 milyon ABŞ dolları, xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar isə 74,7 faiz azalaraq 825,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Buna baxmayaraq, 2020-ci illə müqayisədə 2021-ci ildə ölkəyə cəlb edilmiş birbaşa investisiyalarda 267,6 milyon ABŞ dolları artım qeydə alınmışdır.

In 2015-2021, the total amount of direct investments attracted to the country declined by 35,9 percent and amounted to 4795,3 million US dollars, and the total amount of foreign direct investments decreased by 74,7 percent and amounted to 825,8 million US dollars. However, compared to 2020, in 2021 there was recorded 267,6 million US dollars increase in the total amount of direct investments attracted to the country.

11 DAYANIQLI ŞƏHƏR
VƏ İCMALAR

Şəhər və yaşayış məntəqələrinin açıqlığını, təhlükəsizliyini, davamlılığını və ekoloji dayanıqlılığını təmin etmək

Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable

11 SUSTAINABLE CITIES
AND COMMUNITIES

Şəhərlər insanlara sosial və iqtisadi cəhətdən inkişaf etməyə imkan verən ticarət, mədəniyyət, elm və məhsuldarlıq mərkəzləridir. Hamı üçün əsas xidmətlərdən, enerji, mənzil təminatı, ictimai nəqliyyat və digər imkanlardan rahat istifadə imkanları olan şəhərlər arzu etdiyimiz gələcəyin bir parçasıdır.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən 2020-ci ildə dünyada şəhər əhalisinin dördə biri – 1 milyarddan çox insan gecəqondularda yaşamışdır ki, onlardan da 359 milyon nəfəri Mərkəzi və Cənubi Asiya, 306 milyon nəfəri Şərqi və Cənub-Şərqi Asiya, 230 milyon nəfəri Sub-Saxara Afrikası ölkələrinin payına düşür. Sub-Saxara Afrikasında şəhər əhalisinin yarıdan çoxunu gecəqondularda yaşayanlar təşkil etmişdir.

2019-cu ildə dünyada atmosferin çirklənməsi səbəbindən ölənlərin sayı 4,2 milyon nəfər olmuşdur. Hazırda 117 ölkədə 6 mindən çox şəhərdə atmosferin keyfiyyətinin monitorinqi aparılır və bu, 2015-ci illə müqayisədə 2 dəfə yuxarıdır. Bu irəliləyişə baxmayaraq, 2021-ci ildə şəhər yerlərində yaşayan əhalinin 99 faizi Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının havanın keyfiyyətinə dair müəyyən etdiyi standartlara cavab verməyən hava ilə tənəffüs etmişdir.

2020-ci il üzrə dünyada 1510 şəhərdən əldə olunan məlumatlara görə, şəhər ərazilərinin yalnız 37 faizində ictimai nəqliyyat xidmətləri göstərilir, şəhər əhalisinin yalnız 52 faizi ictimai nəqliyyata rahat çıxış imkanına malikdir¹.

Cities are hubs for commerce, culture, science and productivity, and have enabled people to advance socially and economically. There needs to be a future in which cities provide opportunities for all, with access to basic services, energy, housing, transportation and more.

According to data provided by the UN, in 2020, one in four urban population – more than 1 billion people lived in slums, 359 million of whom live in Central and Southern Asia, 306 million in Eastern and South-Eastern Asia, and 230 million in sub-Saharan Africa. More than half of the urban population of sub-Saharan Africa live in slums.

In 2019, the number of people who died due to air pollution in the world was 4,2 million. Currently, A record number of cities (over 6,000) in 117 countries are now monitoring air quality, double the number since 2015. Despite this progress, 99 percent of the world's urban populations breathed air that did not meet the air quality standards set by the World Health Organization.

According to 2020 data from 1,510 cities around the world, only about 37 percent of urban areas are served by public transport and 52 percent of the urban population have convenient access to public transport.¹

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

DİM 11 hamı üçün tələblərə cavab verən, təhlükəsiz və əlçatan mənzil təchizatına və əsas xidmətlərə çıxış imkanının təmin edilməsini, ağır şəraitdə olan yaşayış məntəqələrinin müasirləşdirilməsini, xüsusən də çətin vəziyyətlərdə olan insanlara, qadınlara, uşaqlara, əlilliyi olanlara və yaşlılara xüsusi diqqət yetirməklə hamı üçün təhlükəsiz, əlçatan və dayanıqlı nəqliyyat sistemlərinin təmin edilməsini, şəhər əhalisinin hər nəfərinə düşən mənfi ekoloji təsirlərin azaldılmasını, fəlakətlər nəticəsində ölüm hallarının və onun təsirinə məruz qalanların sayının xeyli azaldılmasını, qlobal ÜDM-ə nisbətə birbaşa iqtisadi itkilərin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, bütün ölkələrdə inklüziv və dayanıqlı urbanizasiyanın və yaşayış məntəqələrinin planlaşdırılması və idarə edilməsi üçün potensialın artırılmasını, mədəni və təbii irsi qorumaq və mühafizə etmək üçün səylərin gücləndirilməsini, milli və regional səviyyələrdə inkişafın planlaşdırılmasını gücləndirməklə şəhər, qəsəbə və kənd əraziləri arasında iqtisadi, sosial və ətraf mühitlə bağlı müsbət əlaqələrin genişləndirilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, inklüzivlik, resurslardan səmərəli istifadə, iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma və onun fəsadlarının yüngülləşdirilməsi, habelə fəlakətlərə qarşı davamlılığa dair siyasətlər və planlar qəbul edən və həyata keçirən şəhərlərin və yaşayış məntəqələrinin sayı əhəmiyyətli şəkildə artırılmalı, 2015-2030-cu illərdə Fəlakət Riskinin Azaldılması üzrə Senday Çərçivəsinə uyğun olaraq bütün səviyyələrdə vahid fəlakət riskinin idarə edilməsi tətbiq edilməlidir².

SDG 11 aims to ensure access for all to adequate, safe and affordable housing and basic services and upgrade slums, to provide access to safe, affordable, accessible and sustainable transport systems for all, improving road safety, notably by expanding public transport, with special attention to the needs of those in vulnerable situations, women, children, persons with disabilities and older persons, to reduce the adverse per capita environmental impact of cities, and significantly reduce the number of deaths and the number of people affected and substantially decrease the direct economic losses relative to global GDP caused by disaster. In this turn, enhancing of inclusive and sustainable urbanization, as well as of the capacity for human settlement planning and management in all countries, strengthening efforts to protect and safeguard the world's cultural and natural heritage, support of positive economic, social and environmental links between urban, peri-urban and rural areas by strengthening national and regional development planning are essential.

Regarding to the above, substantially increase the number of cities and human settlements adopting and implementing integrated policies and plans towards inclusion, resource efficiency, mitigation and adaptation to climate change, resilience to disasters, and develop and implement, in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030, holistic disaster risk management at all levels².

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

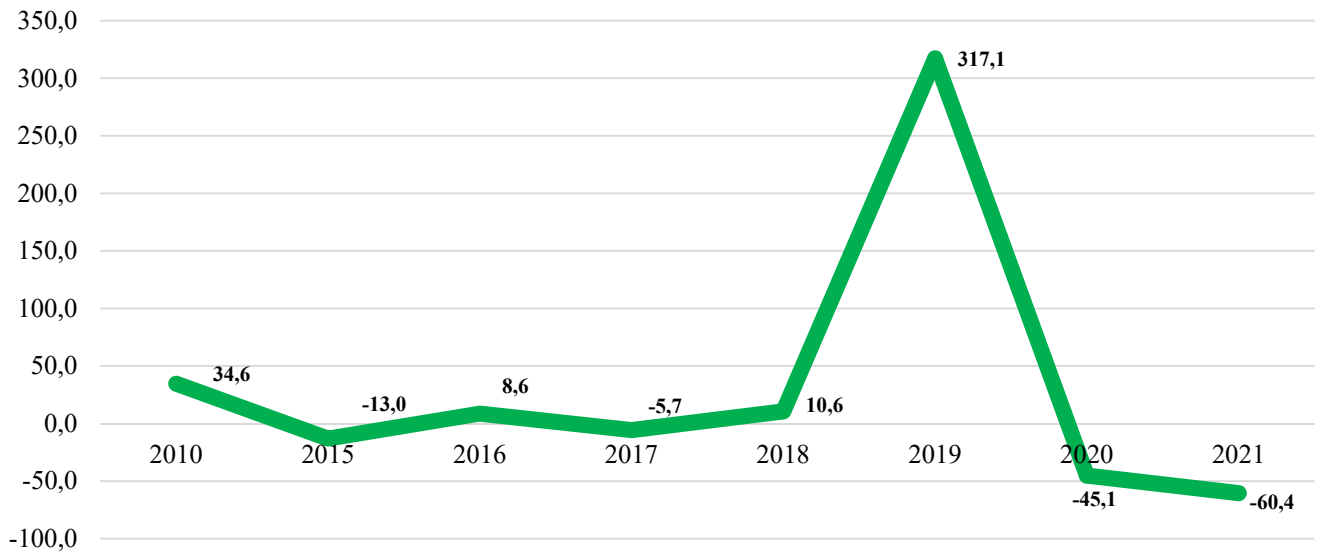
11.3.1 Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin artım tempinin əhalinin artım tempinə nisbəti³

11.3.1 Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate³

Bu göstərici il ərzində tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin illik artım sürətinin əhalinin illik artım sürətinə nisbəti kimi hesablanır.

This indicator is calculated as the growth rate of the built residential area in a year divided by the population annual growth rate.

Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin artım tempinin əhalinin artım tempinə nisbəti, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə
Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate, compared to previous years, in percentage

Əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsi 2010-cu ildəki 229,0 kvadrat metrə 2021-ci ildə 205,0 kvadrat metrə düşmüşdür.

“Bəzi çoxmənzilli binaların istismarına icazə verilməsinin sadələşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 19 fevral tarixli 529 nömrəli Fərmanının icrasının nəticəsi olaraq 2018-ci illə müqayisədə 2019-cu ildə istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin ümumi sahəsi 4,2 dəfə artaraq 9469 min kvadrat metrə bərabər olmuşdur.

The built and delivered residential area per 1000 people decreased from 229,0 square meters in 2010 to 205,0 square meters in 2021.

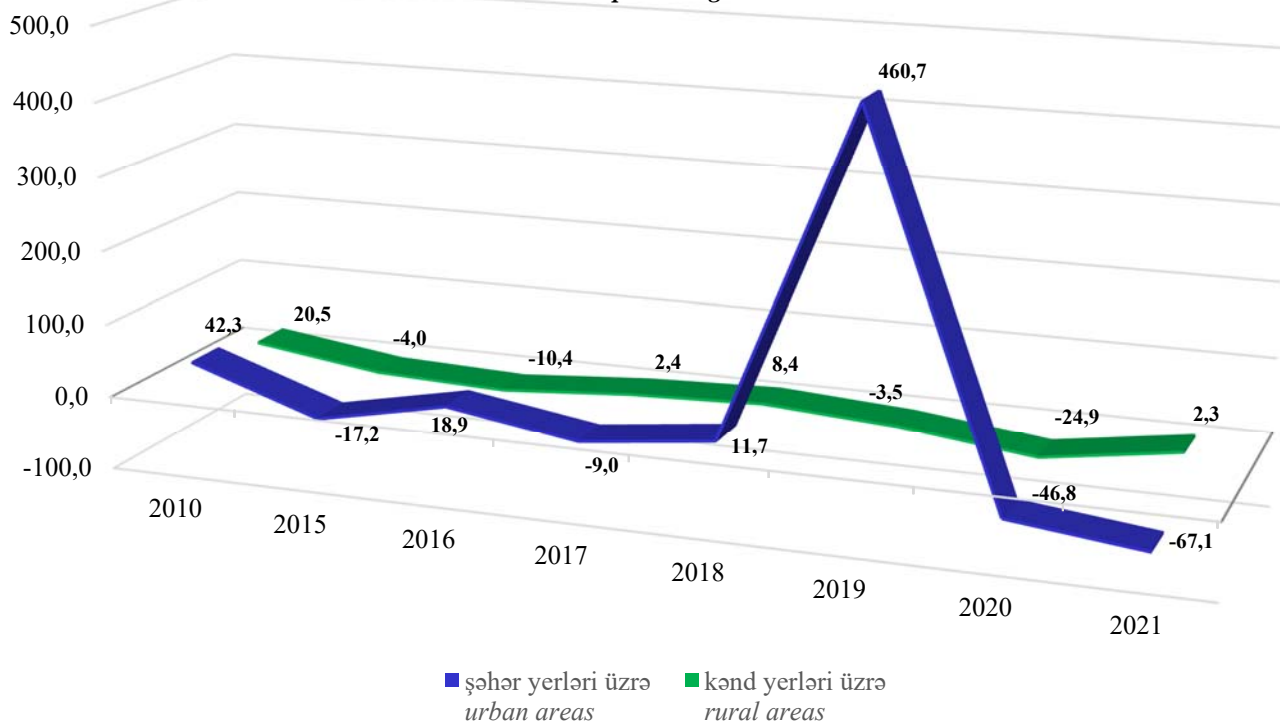
As a result of the implementation of the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated February 19, 2019 No. 529 "On simplification of issuing permissions on the operation of some multi-flat buildings" compared to 2018 in 2019 the total built and delivered residential areas increased by 4,2 and amounted to 9469 thousand square meters.

³ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “11.3.1 Torpaqdan istifadə artımının əhalinin artım tempinə nisbəti” kimi müəyyən edilir. Nəşrdə yalnız torpaq üzərində tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evləri üzrə rəsmi statistika məlumatları əsasında tərtib edilən göstərici nəzərdə tutulur.

³ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “11.3.1 Ratio of land consumption rate to population growth rate”. The publication refers only to the indicator compiled on the basis of official statistics on built and delivered residential areas.

Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin artım tempinin əhəlinin artım tempinə nisbəti, yaşayış yeri üzrə bölgədə, faizlə
Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate, by location, in percentage

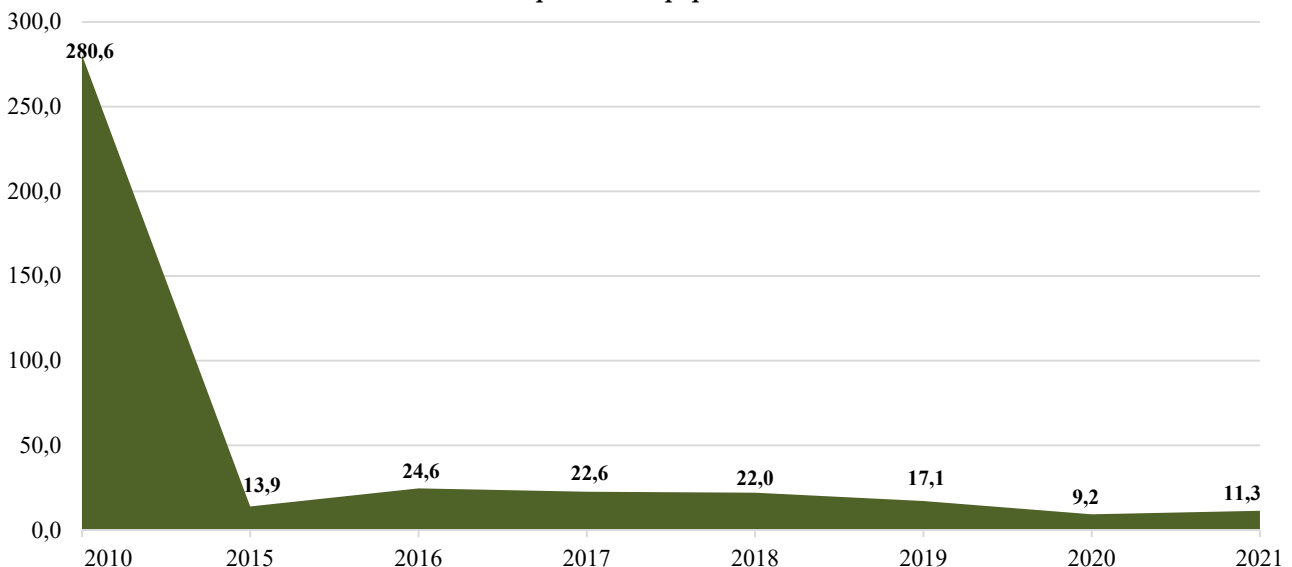
11.5.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə⁴

11.5.1 Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100,000 population⁴

Ölkə əhalisinin iqlimlə əlaqəli ekstremal hadisələrə və digər iqtisadi, sosial və ekoloji sarsıntı və fəlakətlərə davamlılıq, məruz qalma və həssaslıq səviyyəsini ölçmək üçün bilavasitə fəlakət nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici fəlakət zamanı və ya ondan dərhal sonra həyatını itirmiş, xəstəliyə tutulmuş, xəsarət almış və ya sağlamlığına digər zərər dəymiş, xilas edilmiş və təxliyə olunmuş insanların əhalinin hər 100000 nəfərində sayını əks etdirir.

For measuring the level of resilience, exposure and vulnerability of the country's population to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters indicator is used. This indicator reflects the number of people who died during the disaster or directly after, had suffered injury, illness or other health effects, rescued persons and evacuated persons per 100000 population.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 population

2010-2021-ci illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə

In 2010-2021, the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000

⁴ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “11.5.1 Fəlakət nəticəsində həlak olmuş, itkin düşmüş və birbaşa zərər çəkmiş şəxslərin əhalinin hər 100000 nəfərə düşən sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlar əsasında göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

⁴ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “11.5.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population”. The indicator is used administrative data presented in publication in the national context.

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR

11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

olunmuş şəxslərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq 280,6-dan 11,3-dək enmişdir.

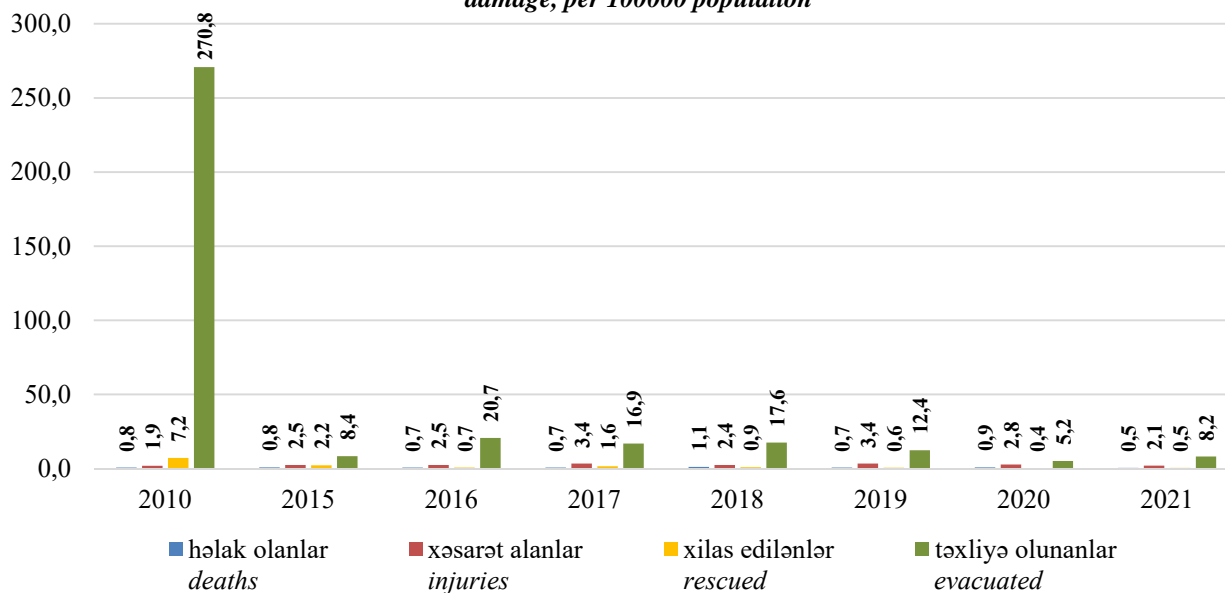
2021-ci ildə fəlakətlər nəticəsində 55 nəfər həlak olmuş, 206 nəfər xəsarət almış, 821 nəfər təxliyə olunmuş, 51 nəfər isə xilas olunmuşdur.

population declined significantly from 280,6 to 11,3.

As a result of attributed to disaster, 55 persons died, 206 persons were injured, 821 persons were evacuated and 51 persons were rescued in 2021.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkənə növləri üzrə, hər 100000 nəfərə

Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi

Source: The Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

11.6.2 Şəhərlərin atmosferində PM_{2,5} və PM₁₀ kiçik bərk hissəciklərin orta illik konsentrasiyası⁵

11.6.2 Average annual concentration of PM_{2,5} and PM₁₀ small solid particles in the atmosphere of cities⁵

Diametrləri 2,5 və 10 mikrondan aşağı olan kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası atmosfer havasının çirklənməsinin qiymətləndirilməsinin ümumi göstəricilərindəndir və şəhərlərin atmosferinin bir kub metrə düşən bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik miqdarını (mikroqramla) səciyyələndirir. Göstərici mq/m³ ilə ifadə olunur.

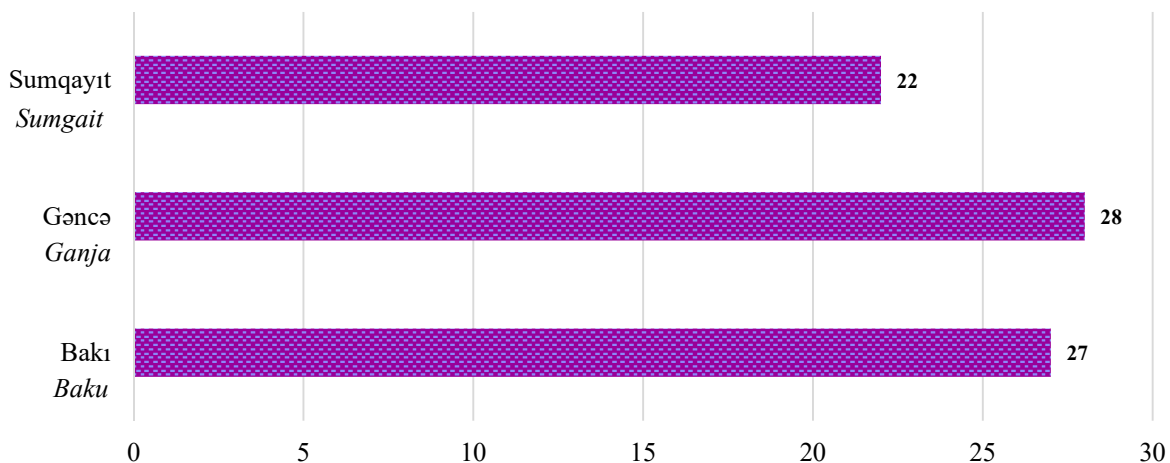
PM_{2,5} və PM₁₀ hissəcikləri tənəffüs yollarına dərinə nüfuz edərək tənəffüs yollarının infeksiyası və xəstəliklərinə, ağciyər xərçəngi və ürək-damar xəstəliklərinə yoluxma riskini artırmaqla insan sağlamlığına təhlükə yaradır.

The average annual concentration of small solid particles with diameters of less than 2,5 and 10 microns is a general indicator of atmospheric air pollution and characterizes the average annual amount of dispersed dust particles of solid particles per cubic meter of urban atmosphere in micrograms. The indicator is expressed in mg/m³.

PM_{2,5} and PM₁₀ particles penetrate deep into the respiratory tract and pose a threat to human health, increasing the risk of respiratory infections and diseases, lung cancer and some cardiovascular diseases.

2021-ci ildə şəhərlərin atmosferində PM_{2,5} kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mq/m³

Average annual concentration of PM_{2,5} small solid (dispersed dust) particles in the atmosphere of cities in 2021, mg/m³

2021-ci ildə PM_{2,5} dispers toz hissəciklərinin orta illik konsentrasiyası Bakı şəhərində 27 mq/m³, Gəncə şəhərində

In 2021, the average annual concentration of PM_{2,5} dispersed dust particles was 27 mg/m³ in Baku city, 28 mg/m³

⁵ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “11.6.2 Şəhərlərin atmosferində mövcud olan kiçik bərk hissəciklərin (məsələn, PM_{2,5} və PM₁₀ növləri) orta illik səviyyəsi (əhalinin sayına uyğun hesablanmış)” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlar əsasında göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

⁵ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “11.6.2 Annual mean levels of fine particulate matter (e.g. PM_{2,5} and PM₁₀) in cities (population weighted)”. The indicator is used administrative data presented in publication in the national context. Calculated according to the population.

11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR

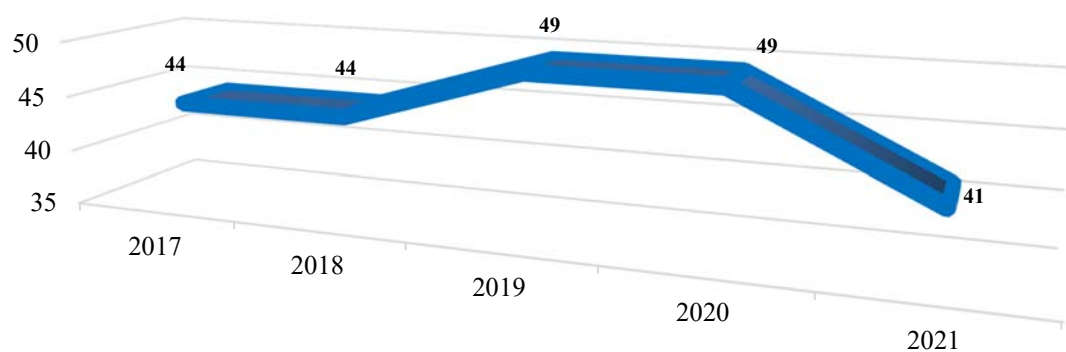
11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

28 mq/m^3 , Sumqayıt şəhərində 22 mq/m^3 , PM10 dispers toz hissəciklərinin orta illik konsentrasiyası isə Bakı şəhərində 41 mq/m^3 olmuşdur.

in Ganja city, 22 mg/m^3 in Sumgait city, and the average annual concentration of PM10 dispersed dust particles was 41 mg/m^3 in Baku city.

Bakı şəhərinin atmosferində PM10 kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mq/m^3
Average annual concentration of PM10 small solid (dispersed dust) particles in the atmosphere of Baku city, mg/m^3

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: The Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

12 MƏSULİYYƏTLİ
İSTEHLAK VƏ
İSTEHSAL

İstehsal və istehlakın səmərəli modellərinə keçidi
təmin etmək

*Ensure sustainable consumption and production
patterns*

12 RESPONSIBLE
CONSUMPTION
AND PRODUCTION

İstehlakın bir çox aspektləri vardır ki, onların sadə dəyişiklikləri bütövlükdə cəmiyyətə böyük təsir göstərir. Məsələn, hər il dəyəri 1 trilyon ABŞ dolları ekvivalentində olan 1,3 milyard ton istehsal edilən bütün ərzağın təxminən üçdə biri istifadəçilərin və ya satıcıların anbarlarında, habelə qeyri-qənaətbəxş daşınma və məhsul yığılı zamanı korlanır. Dayanıqlı istehlak və istehsal az resursla daha çox şeyə daha yaxşı şəkildə nail olmağı nəzərdə tutduğuna görə, həyat keyfiyyətinin səviyyəsinin artırılması və resurslardan səmərəli istifadə yolu ilə iqtisadi fəaliyyətlərdən əldə olunan fayda artırıla bilər. Məhz bunun üçün istehsalçıdan son istehlakçıya qədər tədarük zəncirinin bütün iştirakçıları arasında sistemli yanaşma və əməkdaşlıq tələb olunur.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən dünyada daxili material istehlakı 2019-cu ildə 2000-ci illə müqayisədə 65 faiz artaraq 95,1 milyard metrik tona çatmış və adambaşına daxili material istehlakı 12,3 metrik ton olmuşdur. 2020-ci ildə aparılan qiymətləndirmələrə görə, dünyada hər il məhsulun yığılımdan pərakəndə satışınadək olan mərhələlərdə (daşınma, saxlanma və s.) ərzaq itkiləri 13,3 faiz təşkil edir. Bununla yanaşı, istehlakçılara çatdırılmış ərzağın 17 faizi ev təsərrüfatları, ictimai iaşə və pərakəndə

There are many aspects of consumption that have a great impact on society as a whole, with simple changes. For example, each year, an estimated 1/3 of all food produced – equivalent to 1,3 billion tons worth around 1 trillion USD – ends up rotting in the bins of consumers and retailers, or spoiling due to poor transportation and harvesting practices. Since sustainable consumption and production aims at “doing more and better with less,” net welfare gains from economic activities can increase by reducing resource use, while increasing quality of life. There also needs to be significant focus on operating on supply chain, involving everyone from producer to final consumer.

According to the United Nations, the consumption of domestic materials in the world increased by 65 percent compared to 2000 and amounted to 95,1 billion metric tons in 2019 and the consumption of domestic materials per person was 12,3 metric tons. According to estimates made in 2020, 13,3 percent of the world's food was lost after harvesting and before reaching retail markets (on transportation, storage, etc.). In addition, an estimated 17 percent of total food available to consumers is wasted at household, food service and retail levels. Food loss and food waste are

ticarət sistemi tərəfindən qida tullantıları kimi atılır. Ərzaq itkiləri və qida tullantılarının çoxluğu qlobal problem olmaqla, dünyada ərzaq təhlükəsizliyi ilə yanaşı, ekoloji təhlükəsizlik üçün də təhdiddir¹.

DİM 12 təbii resursların dayanıqlı şəkildə idarə olunmasını və onlardan səmərəli istifadəni, pərakəndə satış və istehlakçı səviyyələrində adambaşına düşən qlobal ərzaq tullantılarının yarıya qədər azaldılmasını və məhsul yığımından sonrakı itkilər də daxil olmaqla, istehsal və təchizat şəbəkələri boyu ərzaq itkilərinin azaldılmasını, bütün tullantıların insan sağlamlığına və ətraf mühitə mənfi təsirlərinin minimuma endirilməsi məqsədilə onların havaya, suya və torpağa atılması hallarının əhəmiyyətli şəkildə azaldılmasını nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, şirkətlər, xüsusən də iri və transmilli korporasiyalar tərəfindən dayanıqlıq təcrübələrinin tətbiqinin və onların dayanıqlıq haqqında məlumatları öz hesabatlarına daxil edilməsinin həvəsləndirilməsini, iş yerləri yaradan, yerli mədəniyyəti və məhsulları təşviq edən dayanıqlı turizmin tətbiq edilməsini, kimyəvi maddələrin və bütün tullantıların ekoloji baxımdan düzgün idarəçiliyinə nail olunmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, milli siyasətlərə və prioritetlərə uyğun olaraq, dayanıqlı dövlət satınalma təcrübələri təşviq edilməli, inkişaf etməkdə olan ölkələrə daha dayanıqlı istehsal və istehlak modellərinə doğru irəliləmək üçün öz elmi və texniki potensiallarını gücləndirməkdə dəstək göstərilməli, insanlar dayanıqlı inkişafa uyğun yaşayış tərzləri barədə məlumatlandırılmalıdır².

global problems, threatening global food security as well as environmental security.¹

SDG 12 aims to achieve the sustainable management and efficient use of natural resources, to halve per capita global food waste at the retail and consumer levels and reduce food losses along production and supply chains, including post-harvest losses, significantly reduce the release of all wastes to air, water and soil in order to minimize their adverse impacts on human health and the environment. This in term, necessitates encouraging of companies, especially large and transnational companies, to adopt sustainable practices and to integrate sustainability information into their reporting cycle, developing of sustainable tourism that creates jobs and promotes local culture and products, achieving the environmentally sound management of chemicals and all wastes.

Due to the above, public procurement practices that are sustainable should be promoted in accordance with national policies and priorities, developing countries should be supported to strengthen their scientific and technological capacity to move towards more sustainable patterns of consumption and production, and people should be provided with information relevant to lifestyles in sustainable development manner².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

12.4.1 İnformasiyanın ötürülməsi üzrə hər bir müvafiq sazişin tələblərinə uyğun olaraq təhlükəli tullantılar və digər kimyəvi maddələr üzrə öz öhdəlik və vəzifələrini yerinə yetirən beynəlxalq çoxtərəfli ekoloji sazişlərin tərəflərinin sayı
12.4.1 Number of parties to international multilateral environmental agreements on hazardous waste, and other chemicals that meet their commitments and obligations in transmitting information as required by each relevant agreement

Azərbaycan Respublikası BMT-nin “Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında” Bazel Konvensiyasına 2001-ci ildə qoşulmuş, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) bu Konvensiya üzrə səlahiyyətli orqan təyin edilmişdir. Konvensiya üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə “Təhlükəli tullantıların pasportlaşdırılması” Qaydası və “Azərbaycan Respublikasında təhlükəli tullantıların idarə olunmasının Dövlət Strategiyası” hazırlanmış və təsdiq edilmişdir.

“Davamlı üzvi çirkləndiricilər haqqında” Stokholm Konvensiyası Azərbaycan Respublikası tərəfindən 2003-cü ildə ratifikasiya olunmuşdur. Konvensiya üzrə səlahiyyətli orqan kimi, ETSN Konvensiya ilə bağlı geniş məlumatlar toplamış, aidiyyəti təşkilatların mütəxəssislərindən ibarət işçi qrup yaratmış və müvafiq təkliflər planı hazırlamışdır.

“Ozon qatını dağıdan maddələr üzrə Monreal Protokolu”nu və Protokola aid olan müvafiq düzəlişləri Azərbaycan Respublikası 1996-cı ildə ratifikasiya etmişdir. Ötən müddət ərzində ölkədə illik istifadə edilən ozondağıcı maddələrin (ODM) miqdarı müəyyənləşdirilmiş və həmin maddələrin istifadəsinin mərhələlər üzrə azaldılmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının Ozon Strategiyası hazırlanmışdır. Strategiyaya uyğun olaraq Azərbaycanda ODM-in istifadəsinin mərhələlər üzrə azaldılması qrafiki tərtib edilərək Konvensiyanın Katibliyinə göndərilmişdir.

The Republic of Azerbaijan accedes The UN's Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal in 2001, and The Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan (MENR) was appointed as competent authority on this Convention. In order to execute the obligations under the Convention, The Procedure for Documentation of Hazardous Waste and The State Strategy on the management of hazardous waste in Azerbaijan Republic were developed and approved.

The Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants was ratified by the Republic of Azerbaijan in 2003. As competent authority on Convention, MENR collected extensive information related to the Convention, set up a working group of experts from relevant organizations and developed an appropriate proposal plan.

The Monreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer and corresponding Protocol amendments were ratified by the Republic of Azerbaijan in 1996. Over the past period, the annual amount of used ozone-depleting substances (ODS) in the country has been determined and The Ozone Strategy of the Republic of Azerbaijan has been developed, which intends phased reduction in the use of these substances. In accordance with the Strategy, the schedule of a phased reduction the use of ODM in Azerbaijan was drawn up and submitted to the Secretariat of the Convention.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

12.4.2 a) Əhalinin hər nəfərinə düşən təhlükəli tullantıların yaranması və b) emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi

12.4.2 a) Hazardous waste generated per capita and (b) proportion of hazardous waste treated

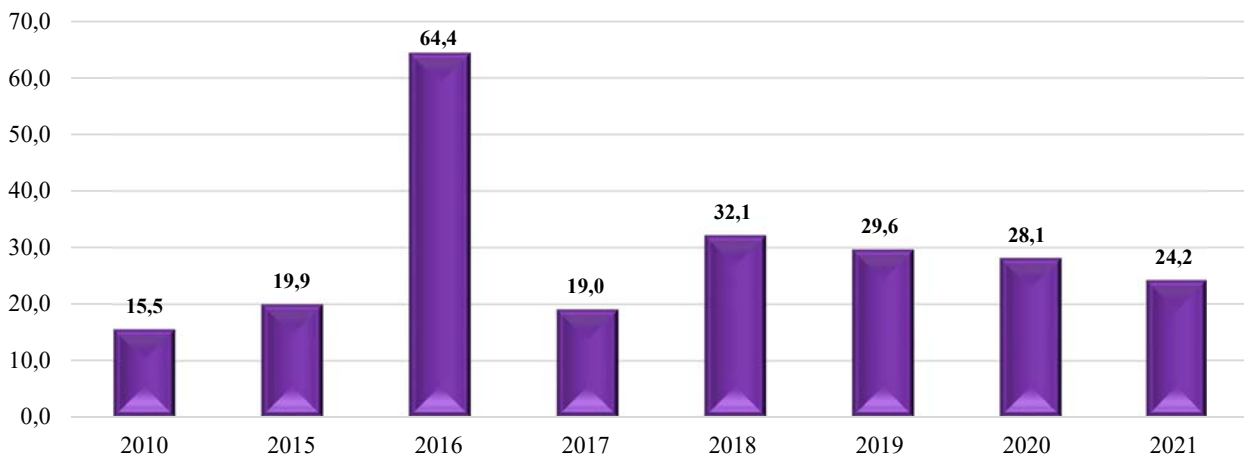
a) Əhalinin hər nəfərinə düşən təhlükəli tullantıların yaranması

a) Hazardous waste generated per capita

Əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantıların miqdarı il ərzində yaranan təhlükəli tullantıların miqdarının əhalinin orta illik sayına nisbəti kimi hesablanır. Təhlükəli tullantılar dedikdə, tərkibində təhlükəli xüsusiyyətlərə malik partlayıcı, yanma qabiliyyətli, oksidləşdirici, toksiki, infeksiya, korroziya təsirinə malik və ekotoksiki maddələr olan, əhalinin sağlamlığı və ətraf mühit üçün bilavasitə və ya potensial təhlükə yaradan tullantılar başa düşülür³.

The amount of hazardous waste generated per capita is calculated as the amount of hazardous waste generated per in a year divided by the average annual population. Hazardous waste means that contain hazardous properties: direct or potential hazards to public health and the environment, which are explosive, combustible, oxidizing, toxic, infectious, corrosive and corrosive and ecotoxic substances³.

Əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantılar, kiloqramla*
Hazardous waste generated per capita, in kilogram*

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantıların həcmi 1,6 dəfə artaraq 15,5 kq-dan 24,2 kq-dək yüksəlmişdir. Baxılan dövr ərzində ölkə üzrə yaranmış təhlükəli tullantıların ümumi həcmi 1,8 dəfə artaraq 140,0 min tondan 245,2 min tona çatmışdır.

Compared to 2010 in 2021, the volume of hazardous waste generated per capita increased by 1,6 times from 15,5 kg to 24,2 kg. During this period, the volume of generated hazardous waste increased by 1,8 times from 140,0 thousand tons to 245,2 thousand tons.

³ “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu

³ Law of the Republic of Azerbaijan on production and household waste

*2015-2020-ci illər üzrə dəqiqləşdirmələr nəzərə alınmaqla

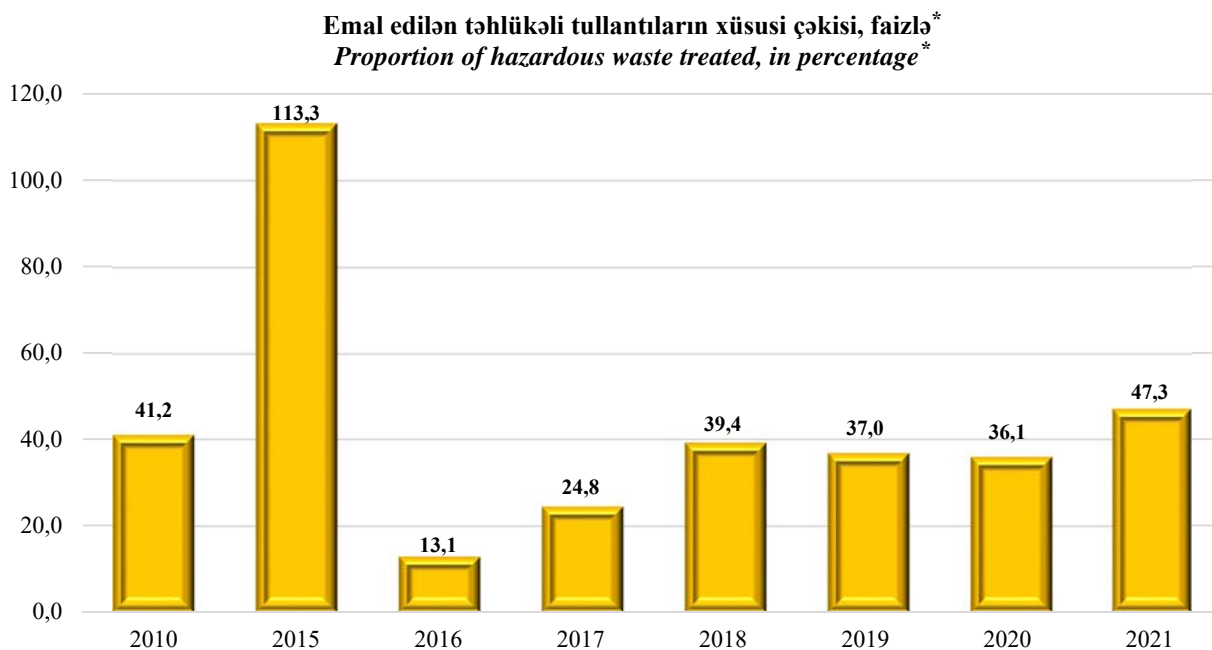
* Taking into account clarification for 2015-2020

b) Emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi
b) proportion of hazardous waste treated

Göstərici il ərzində emal olunmuş təhlükəli tullantıların miqdarının yaranmış təhlükəli tullantıların miqdarına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır. Tullantıların emalı onların toplanması, saxlanması, çeşidlənməsi, daşınması və zərərsizləşdirilməsi prosesindən ibarət məqsədyönlü fəaliyyətdir⁴.

The indicator is calculated as the product of the ratio of the amount of hazardous waste processed during the year to the amount of hazardous waste generated by 100. Waste treatment is a purposeful activity consisting of the process of collecting, storing, sorting, transporting and disposing of waste⁴.

2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi 6,1 faiz bəndi artaraq 41,2 faizdən 47,3 faizə qalxmışdır.

Compared to 2010, the share of hazardous waste processed in 2021 increased by 6,1 percentage points from 41,2% to 47,3%.

⁴ “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu

⁴ *Law of the Republic of Azerbaijan on production and household waste*

* 2015-2020-ci illər üzrə dəqiqləşdirmələr nəzərə alınmaqla

* *Taking into account clarification for 2015-2020*

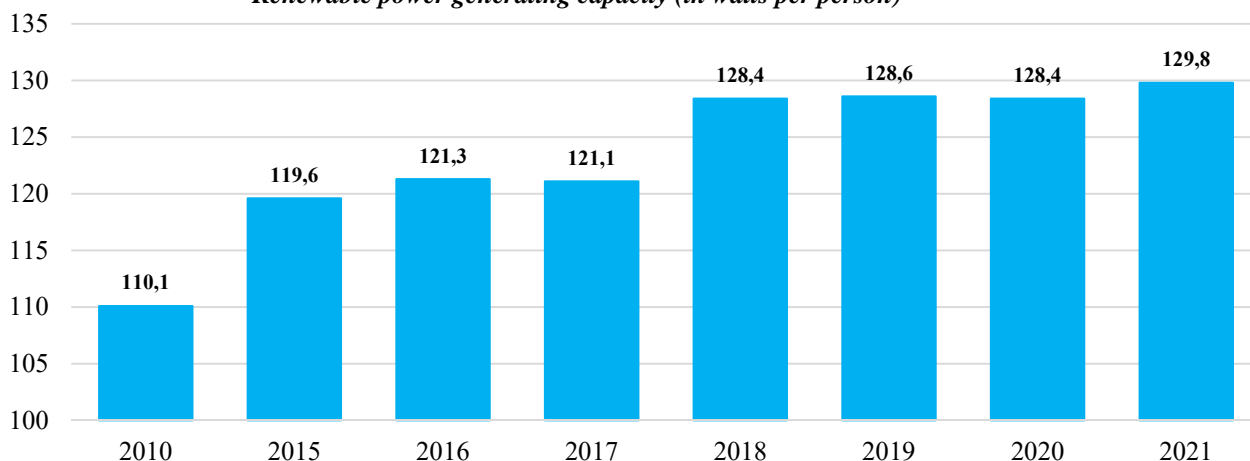
12.a.1 Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)⁵

12.a.1 Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita)⁵

Göstərici bərpa olunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsal edən elektrik stansiyalarının quraşdırılmış gücünü ölkənin ümumi əhalisinin sayına bölməklə hesablanır. Bərpa olunan enerji mənbələri Bərpa olunan Enerji Mənbələri üzrə Beynəlxalq Agentliyin (IRENA) Əsasnaməsinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

The indicator is defined as the installed capacity of power plants that generate electricity from renewable energy sources divided by the total population of a country. Renewable energy sources are determined in accordance with the Regulations of the International Renewable Energy Agency (IRENA).

Bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)
Renewable power generating capacity (in watts per person)

2010-cu ildə bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü adambaşına 110,1 vatt olmuşdursa, sonrakı illərdə göstərici artım meyli almış və 2021-ci ildə 129,8 vatt təşkil etmişdir.

2021-ci ildə elektrik enerjisi istehsal edən su elektrik stansiyalarının istehsal gücü 1157,2 MVt, günəş enerji stansiyalarının istehsal gücü 47,9 MVt, külək elektrik stansiyalarının istehsal gücü isə 66 MVt olmuşdur.

In 2010, the production capacity of renewable energy generating facilities was 110,1 watts per capita, but in subsequent years, the figure increased and in 2021, amounted to 129,8 watts.

In 2021, the production capacity of hydroelectric power plants was 1157,2 MW, the production capacity of sun power plants was 47,9 MW and the production capacity of wind power plants was 66 MW.

⁵ BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “12.a.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə bərpa olunan enerji istehsalı qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)” kimi müəyyən edilmişdir.

⁵ According to the UN SDG's Global Indicator Framework, this indicator defined as “12.a.1 Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita) in developing countries (in watts per capita)”.

13. İQLİM DƏYİŞİKLİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ

13. CLIMATE ACTION

13 İQLİM DƏYİŞİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ

İqlim dəyişikliyi və onun təsirlərinə qarşı mübarizə üzrə təcili tədbirlər görmək

Take urgent action to combat climate change and its impacts

13 CLIMATE ACTION

İnsan fəaliyyəti nəticəsində yaranan “istixana effekti yaradan qazların” emissiyası nəticəsində baş verən iqlim dəyişikliyi milli sərhədlərə məhəl qoymayan elə bir qlobal problemdir ki, hər bir qitədə baş verən bu proses milli iqtisadiyyatlara neqativ təsirləri ilə insanları çətin hava şəraitinə məruz qoyur. Belə ki, heç bir tədbir görülməzsə, dünyanın ortasəth temperaturunun əlavə 3 dərəcə Selsiyədək artacağı və bəzi ərazilərin daha çox istiləşəcəyi gözlənilir.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən 2017-2018-ci illər ərzində iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə məqsədi ilə hər il orta hesabla 48,7 milyard ABŞ dolları xərclənməsinə baxmayaraq 2020-ci ilədək istilik effekti yaradan qazların (İEYQ) atmosferdə konsentrasiyasının artımı davam etmişdir. 2020-ci ildə COVID-19 pandemiyasının səbəb olduğu sosial-iqtisadi problemlərlə əlaqədar dünyada enerjiyə tələbat aşağı düşdüyündən atmosfərə atılan CO₂ emissiyalarının miqdarı 5,2 faiz və ya 2 milyard metrik ton azalmışdır. Bununla belə, 2021-ci ildə CO₂ emissiyalarının miqdarı 6 faiz artmışdır və bu, tarix ərzində ən yüksək artım hesab olunur.

İEYQ emissiyalarının artması paralel olaraq planetin temperaturunun artmasına səbəb olur. 2021-ci ildə Yerin orta illik temperaturu

Climate change as a result of greenhouse gas emissions resulting from human activities is a global problem that ignores national boundaries, and this process on every continent exposes people to adverse weather conditions with negative impact on national economies. If no action will taken, the average world temperature is expected to rise by an additional 3 degrees Celsius and some areas will be warmer.

According to the United Nations, an average of 48.7 billion dollars was spent annually to combat climate change between 2017 and 2018. However, until 2020, the concentration of gases in the atmosphere that create a thermal effect continued to increase. In 2020, social and economic disruptions caused by COVID-19 lowered energy demand around the world. As a result, global carbon dioxide (CO₂) emissions declined by 5,2 percent in 2020 – the equivalent of almost 2 billion metric tons. However, CO₂ emissions for 2021 rose by 6 percent, reaching their highest level ever.

In 2020, concentrations of global greenhouse gases reached new highs, and real-time data point to continued increases. As these concentrations rise, so does the Earth's temperature. Increase of greenhouse gas emissions leaded to an increase in the

13. İQLİM DƏYİŞİKLİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ

13. CLIMATE ACTION

sənayeləşmə dövrü (1850-1900-cü illər) ilə müqayisədə $1,11 \pm 0,13$ °C yüksəlmişdir və nəticədə 2021-ci il müşahidə edilən dövrün ən isti 7 ilindən (2015-2021-ci illər) biri olmuşdur. Proqnozlara görə, qarşıdakı 5 il ərzində dünyada orta illik temperaturun sənayeləşmə dövrü ilə müqayisədə 1,5 dərəcə Selsi artması baş verə bilər¹.

Beynəlxalq səviyyədə koordinasiya edilməli olan iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı məsələnin həlli inkişaf etməkdə olan ölkələrin aşağı karbonlu iqtisadiyyata doğru keçidinə kömək etmək üçün beynəlxalq əməkdaşlığın qurulmasını tələb edir. Bu baxımdan, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi üçün ölkələr 2015-ci ilin dekabrın 12-də Parisdə Tərəflərin 21-ci Konfransında Paris Sazişini qəbul ediblər. Sazişə əsasən bütün ölkələr qlobal temperaturun artım səviyyəsini 2 dərəcə Selsidən aşağıda məhdudlaşdırmağa razılaşıdılar və ciddi riskləri nəzərə alaraq, 1,5 dərəcə Selsi olması üçün mübarizə aparırlar.

DİM 13 bütün ölkələrin iqlim dəyişikliyi ilə bağlı təhlükələrə və təbii fəlakətlərə qarşı dayanıqlığının artırılmasını və onlara uyğunlaşdırılmasını, iqlim dəyişikliyinə törətdiyi fəsadların aradan qaldırılması və onun təsirlərinin azaldılmasını nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində iqlim dəyişikliyi sahəsində erkən xəbərdarlıq tədbirlərinin gücləndirilməsini, o cümlədən təhsil, effektiv planlaşdırma və idarəçilik potensialının artırılması mexanizmlərinin təşviq edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, iqlim dəyişikliyi ilə bağlı tədbirlər milli siyasətlərə, strategiyalara və planlaşdırma alətlərinə daxil edilməli, Yaşıl İqlim Fondunun tam şəkildə işə salınması üçün BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının iştirakçısı olan inkişaf etmiş ölkələr üzərinə götürdükləri öhdəlikləri yerinə yetirməlidir².

temperature of the planet. In 2021, the global mean temperature was about $1,11 \pm 0,13$ °C above the pre-industrial level (from 1850 to 1900), making it one of the seven warmest years on record (2015 to 2021). The global annual mean temperature is projected to rise beyond 1,5 °C above pre-industrial levels over the next 5 years¹.

This issue has to be coordinated at the international level and requires the establishment of international cooperation to help developing countries move toward a low-carbon economy. In this regard, in order to strengthen the fight against climate change, the countries adopted the Paris Agreement on December 12, 2015 at the 21st Conference of the Parties in Paris. Currently, 189 parties had ratified the Paris Agreement. By the Agreement, all countries agreed to limit global temperature rise below 2 degrees Celsius and, taking into account serious risks, to struggle for limitation at 1,5 degrees Celsius.

SDG 13 aims to strengthen resilience and adaptive capacity to climate-related hazards and natural disasters in all countries, to mitigate climate change and reduce its impact. This, in turn, necessitates the strengthening early warning measures on climate change, including promotion of mechanisms for raising the capacity of effective planning and management.

In view of the above, climate change related activities should be included in national policies, strategies and planning tools, and the commitments of developed countries that are parties of the UN's Framework Convention on Climate Change should be fulfilled in order to fully operationalize the Green Climate Fund².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

² *"Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015*

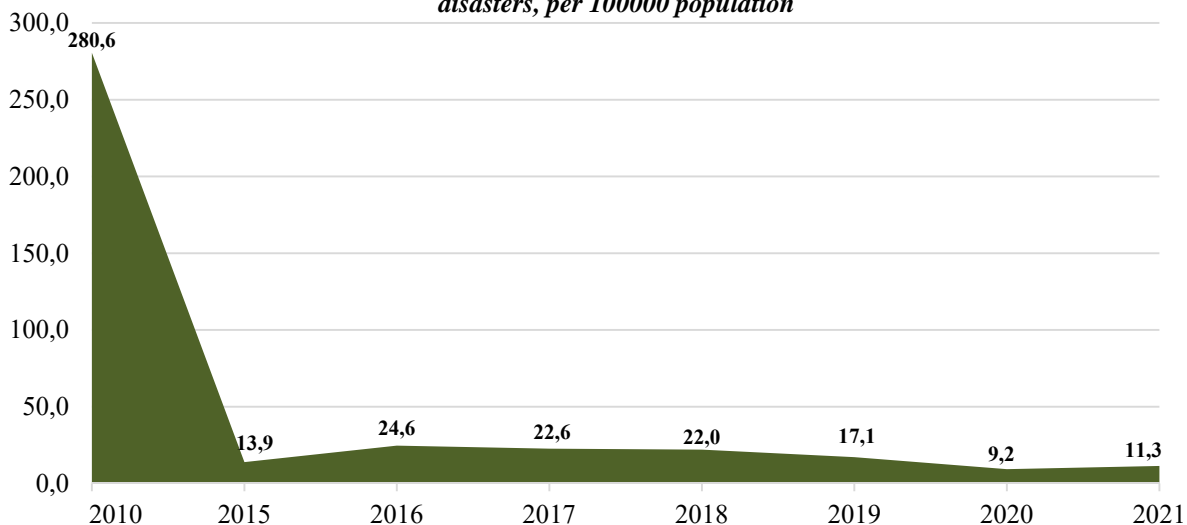
13.1.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, əhalinin hər 100000 nəfərinə³
13.1.1 Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population³

Ölkə əhalisinin iqlimlə əlaqəli ekstremal hadisələrə və digər iqtisadi, sosial və ekoloji sarsıntı və fəlakətlərə davamlılıq, məruz qalma və həssaslıq səviyyəsini ölçmək üçün bilavasitə fəlakət nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici fəlakət zamanı və ya ondan dərhal sonra həyatını itirmiş, xəstəliyə tutulmuş, xəsarət almış və ya sağlamlığına digər zərər dəymiş, xilas edilmiş və təxliyə olunmuş insanların əhalinin hər 100000 nəfərində sayını əks etdirir.

For measuring the level of resilience, exposure and vulnerability of the country's population to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters indicator is used.

This indicator reflects the number of people who died during the disaster or directly after, had suffered injury, illness or other health effects, rescued persons and evacuated persons per 100000 population.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 population

2010-2021-ci illər ərzində əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə azalaraq 280,6-dan 11,3-dək enmişdir.

In 2010-2021, the number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters per 100000 population declined significantly from 280,6 to 11,3.

³ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “13.1.1 Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, itkin düşmüş və birbaşa zərər çəkmiş şəxslərin əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə inzibati məlumatlardan istifadə edilərək göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

³ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “13.1.1 Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population”. The indicator is used administrative data presented in publication in the national context.

13. İQLİM DƏYİŞİKLİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ

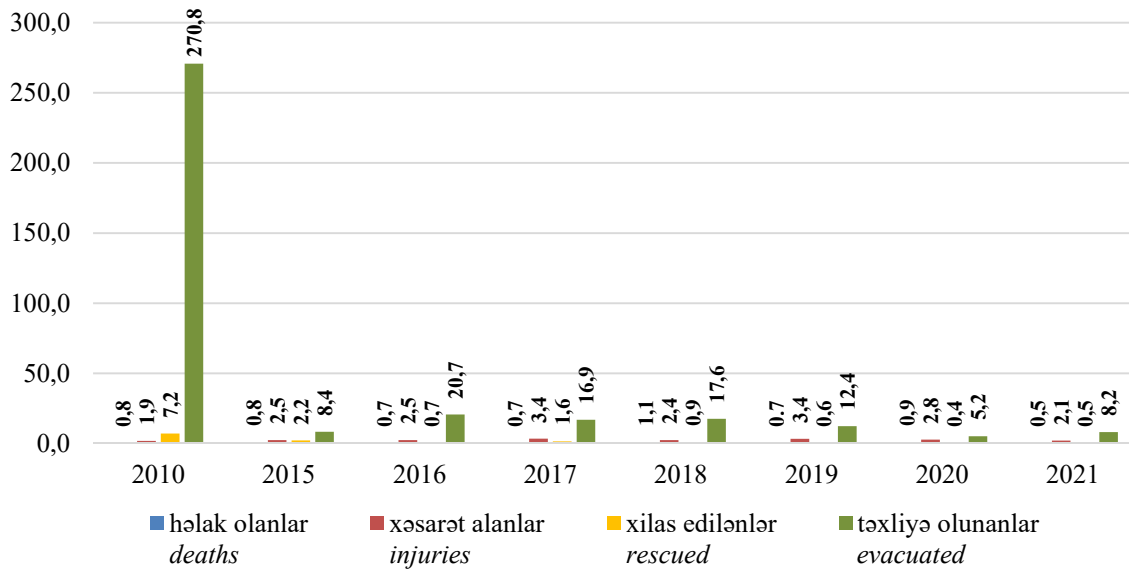
13. CLIMATE ACTION

2021-ci ildə fəlakətlər nəticəsində 55 nəfər həlak olmuş, 206 nəfər xəsarət almış, 821 nəfər təxliyə olunmuş, 51 nəfər isə xilas olunmuşdur.

As a result of attributed to disaster, 55 persons died, 206 persons were injured, 821 persons were evacuated and 51 persons were rescued in 2021.

Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, zərərçəkən növləri üzrə, hər 100000 nəfərə
Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, by types of damage, per 100000 population

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi

Source: The Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

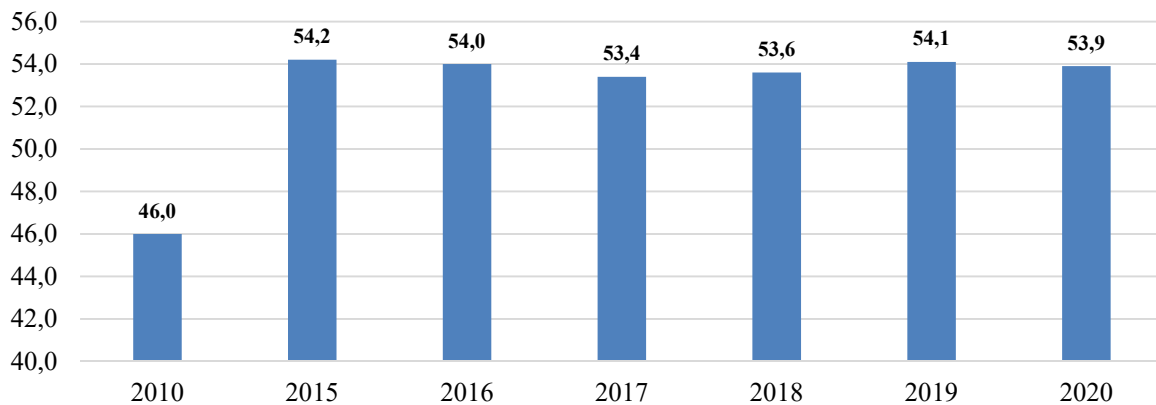

13.2.2 İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları 13.2.2 Total greenhouse gas emissions per year

İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları karbon qazı (CO₂), azot bir oksid (N₂O), metan (CH₄) və F-qazların CO₂ ekvivalentində miqdarlarının cəmi kimi hesablanır.

Total annual greenhouse gas emissions are calculated as the sum of the amounts of carbon dioxide (CO₂), nitric oxide (N₂O), methane (CH₄) and F-gases in the CO₂ equivalent.

İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları, milyon ton (CO₂ ekvivalentində)
Total greenhouse gas emissions per year, by million tons (CO₂ equivalent)

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

2020-ci ildə istixana qazlarının ümumi illik emissiyaları 2010-cu illə müqayisədə 17,2 faiz artıb, 2019-cu illə müqayisədə isə 0,4 faiz azalaraq 53,9 milyon ton təşkil etmişdir. 2020-ci ildə istilik effekti yaradan qazların 58,6 faizinin (31,6 milyon ton) karbon qazı, 38,0 faizini (20,5 milyon ton) metan, 1,9 faizini (1,0 milyon ton) azot bir oksid və 1,5 faizini (0,8 milyon ton) F-qazlar təşkil etmişdir.

In 2020, the total annual emissions of greenhouse gases increased by 17,2 percent compared to 2010 and by 0,4 percent decreased compared to 2019 and amounted to 53,9 million tons. In 2020 carbon dioxide accounted for 58,6 percent (31,6 million tons) of greenhouse gases, methane accounted for 38,0 percent (20,5 million tons), nitrous oxide accounted for 1,9 percent (1,0 million tons) and F-gases accounted for 1,5 percent (0,8 million tons).

Dayanıqlı inkişaf naminə okeanları, dənizləri və dəniz ehtiyatlarını qorumaq və onlardan səmərəli istifadə etmək

Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development

Okeanlar Yer səthinin dördüdə üç hissəsini əhatə etməklə bəşəriyyətin yaşaması üçün əlverişli qlobal sistemləri formalaşdırır. Tarix boyu okeanlar və dənizlər ticarət və daşınma üçün mühüm kanallar, dünyanın ən böyük zülal mənbəyi olmaqla yanaşı, insanlar tərəfindən istehsal olunan karbon qazının təxminən 30 faizini udaraq, qlobal istiləşmənin təsirlərini azaldır.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən son 30 ildə aparılan müşahidələr göstərir ki, atmosferdə olan CO₂ qazının okean suyunda həll olması nəticəsində yaranan okean turşuluğu sənayeləşmədən əvvəlki dövrdən bəri orta hesabla 26 faiz artmışdır. Əgər artım bu tempdə gedərsə əsrin sonunadək okean turşuluğunda 100-150 faiz artım gözlənilir ki, bu da dəniz canlıları üçün ciddi təhlükə deməkdir. Son onillikdə mühafizə olunan dəniz ərazilərinin sahəsi əhəmiyyətli dərəcədə artmış və 2021-ci ildə okean və sahil suları ərazisinin 8 faizini təşkil etmişdir. Bununla belə, hələ də dəniz ərazilərində mühüm bioloji müxtəlifliyə malik sahələrin 55 faizindən çoxu qorunmur.

2021-ci ildə dünya okeanına 17 milyon metrik ton plastik tullantı daxil olmuşdur. Bu temp davam edərsə, 2040-cı ildə okeanlara atılan plastik tullantıların həcmi 2 və ya 3 dəfə arta bilər ki, bu da dəniz ekosistemi üçün böyük

Oceans cover three quarters of the Earth's surface, forming a favorable global system for survival of mankind. Throughout history, oceans and seas have been vital conduits for trade and transportation, in addition to being absorb about 30 percent of carbon dioxide produced by humans, buffering the impacts of global warming.

According to the UN's data long-term observations of ocean acidification in the last 30 years have shown an average increase of acidity of 26 percent since pre-industrial times. If an increase continues at this rate, an increase of 100 to 150 percent is predicted by the end of the century, with serious consequences for marine life. In 2021, the area of protected marine areas increased significantly and amounted to 8 percent of ocean and coastal waters between 2000 and 2020. However, more than 55 percent of key biodiversity areas of marine are still not safeguarded.

In 2021, a study estimated that more than 17 million metric tons of plastic entered the world's ocean. If this pace continues, the volume of plastic pollution entering the ocean each year is expected to double or triple by 2040, threatening all marine life¹.

SDG 14 aims to prevent marine pollution of all kinds, to manage sustainably and protect

təhlükədir¹.

DİM 14 bütün formalarda dənizlərin çirklənməsi hallarının qarşısının alınmasını, dəniz və sahiləyi ekosistemlərin dayanıqlı idarə edilməsini və mühafizəsini, təmiz və məhsuldar okeanlara nail olunmasını, xırda peşəkar balıqçıların dəniz resurslarına və bazarlara çıxış imkanının təmin edilməsini, elmi əməkdaşlığı genişləndirməklə okeanların turşulaşmasının yaratdığı təsirlərin qarşısının alınmasını, balıqçılıq təsərrüfatları, akvakultur² və dəniz ehtiyatlarının dayanıqlı idarəedilməsini, sahiləyi və dəniz ərazilərinin ən azı 10 faizinin mühafizəsinə nail olunmasını nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, dəniz biomüxtəlifliyi sahəsində elmi biliklərin və tədqiqat potensialının artırılmasını, dəniz texnologiyaları sahəsində ölkələrarası mübadilənin genişləndirilməsini, hədsiz balıq ovuna şərait yaradan, qanunsuz, məlumat verilmədən və tənzimlənməyən şəkildə balıq ovuna şərait yaradan subsidiyaların aradan qaldırılmasını zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar BMT-nin Dəniz hüququ üzrə Konvensiyasına uyğun olaraq, okeanlarda mövcud olan resurslar qorunmalı, onların dayanıqlı istifadəsi artırılmalı, həddən artıq balıq ovu, qanunsuz, məlumat vermədən və tənzimlənməyən şəkildə balıq ovu və ziyanlı şəkildə balıq ovu hallarına son qoyulmalı və mümkün olan ən qısa müddətdə, onların bioloji xüsusiyyətlərinə görə müəyyənləşdirilən maksimum dayanıqlı məhsul verə bilən səviyyələrə qədər balıq ehtiyatlarını bərpa etmək üçün elmi əsaslı idarəçilik planları hazırlanmalı və həyata keçirilməlidir³.

marine and coastal ecosystems, to achieve healthy and productive oceans, to provide access for small-scale artisanal fishers to marine resources and markets, to prevent the impacts of ocean acidification, including through enhanced scientific cooperation, to manage sustainably fisheries, aquaculture² and marine resources, to achieve conserve at least 10 percent of coastal and marine areas. This, in turn, necessitates increasing scientific knowledge, develop research capacity, enhancing exchange among countries in the field of marine technology, eliminating subsidies that contribute to overcapacity and overfishing, illegal, unreported and unregulated fishing.

In view of the above, in accordance with the UN Convention on the Law of the Sea, oceans resources should be protected, their sustainable use should be increased, overfishing, illegal, unreported and unregulated fishing and destructive fishing practices should be ended, and science-based management plans, in order to restore fish stocks in the shortest time feasible, at least to levels that can produce maximum sustainable yield as determined by their biological characteristics should be developed and implemented³.

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² **Akvakultura** (latın *akua* – su, + *kultus* – yetişdirmək, becərmək) – su mühitində faydalı orqanizmlərin – yosunların, xərçənglərin, molyuskaların, balıqların və s. yetişdirilməsi

² **Aquaculture** (latın *aqua* - water, + *cultivation* - cultivation) - a variety of beneficial organisms in the aquatic environment - algae, crustaceans, clams, fish, etc.

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

³ “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

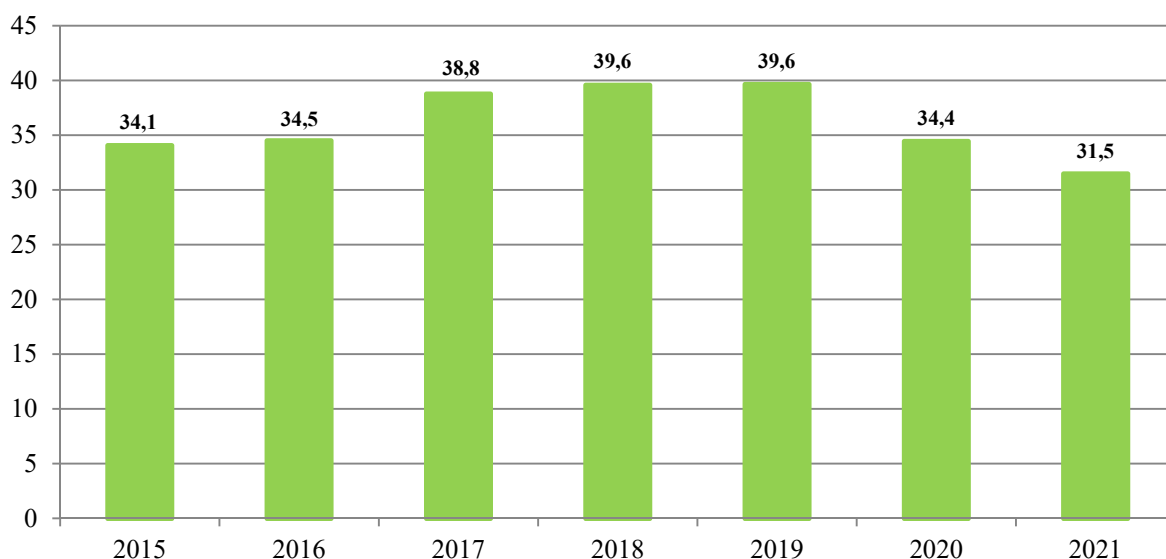

14.4.1 Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi 14.4.1 Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi vətəgə əhəmiyyətli balıq növləri üzrə bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının ümumi balıq ehtiyatlarında payını əks etdirməklə, balıqçılığın dayanıqlılığını göstərir. Balıqçılığın dayanıqlılığı isə balıq ehtiyatlarının bolluğu ilə müəyyənləşdirilir.

The proportion of fish stocks within biologically sustainable levels shows the sustainability of fishery, reflecting the share of fish stocks within biologically sustainable levels in total fish stocks, by species. Fishery sustainability is determined by the abundance of fish stocks.

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi 2015-ci ildə 34,1 faiz olmuş, sonrakı illərdə artaraq 2018-ci və 2019-cu illərdə ən yüksək qiymətini almışdır (39,6 faiz), 2021-ci ildə isə əvvəlki illə müqayisədə 2,9 faiz bəndi azalaraq 31,5 faiz təşkil etmişdir. Bu dövrdə bioloji dayanıqlı həddə olan vətəgə əhəmiyyətli balıq ehtiyatlarında kılkalərin, siyənəklərin, kütümün, şərq çapağının, Kür (Azərbaycan) külməsinin, çay sifinin, dabanbalığının payı artmış, kefalın, çəkinin, şəmayının, həşəmin, xəzər qarasolunun, adi naxa və adi durnabalığının payı isə azalmışdır.

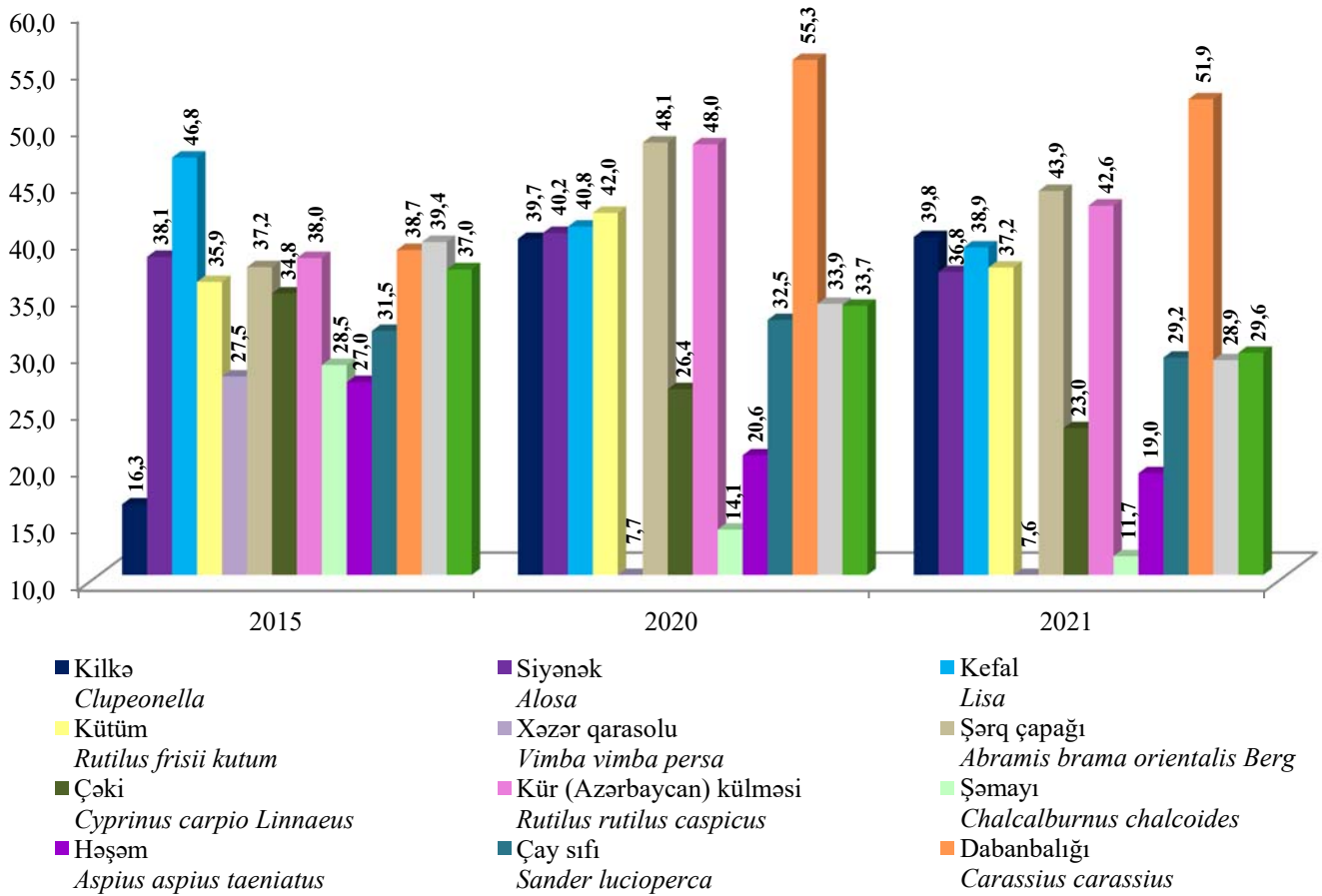
Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels was 34,1 percent in 2015, and increased during subsequent years and peaked in 2018 and 2019 years (39,6 percent). Compared to the previous year, in 2021 it decreased by 2,9 percentage points and amounted to 31,5 percent. During this period, in fish stocks within biologically sustainable levels the proportion of herbs, kittens, eastern lungs, Kura (Azerbaijan), tea, hedgehogs increased, while the share of mullahs, weights, sage, hashish, Caspian geese, ordinary nakha and ordinary cereals decreased.

14. DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

14. LIFE BELOW WATER

Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi, vətəgə əhəmiyyətli balıq növləri üzrə bölgədə, faizlə
Proportion of fish stocks within biologically sustainable levels, by type of fisheries, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

14.b.1 Kiçik balıqçılıq müəssisələrinin balıq ehtiyatlarına çıxış hüquqlarının tanınması və müdafiəsini təmin edən normativ-hüquqi/strateji/institusional çərçivələrin tətbiqi dərəcəsi

14.b.1 Degree of application of a legal/regulatory/ policy/institutional framework which recognizes and protects access rights for small-scale fisheries

“Balıqçılıq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu Azərbaycan Respublikasında balıqçılığın, o cümlədən akvakulturanın təşkilinin, idarə edilməsinin, balıq və digər su bioresurslarının artırılmasının, istifadəsinin və mühafizəsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir.

Qanunda balıqçılıq sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri, balıq və digər su bioresurslarından istifadə hüququnun əldə edilməsi, Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinin xarici dövlətlərin su hövzələrində balıq və digər su bioresurslarından istifadə hüququ, xarici dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikasının su hövzələrində balıq və digər su bioresurslarından istifadə hüququ, balıqçılıq subyektlərinin hüquqları, balıq məhsullarının ticarət dövriyyəsinə daxil edilməsi və aidiyyəti üzrə digər məsələlər təsbit olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş “Balıq və digər su bioresursları ovunun Qaydaları” (2017-ci il 2 iyun № 243) kiçik balıqçılıq müəssisələrinin balıq və digər su bioresurslarından istifadə etmək hüququnun əldə edilməsi mexanizmlərini tənzimləyir.

Sözügedən Qaydalarla balıq və digər su bioresurslarından istifadə etmək hüququnun əldə edilməsi üçün ərizə forması, tələb olunan sənədlərin siyahısı, ərizənin təqdim olunacağı təşkilat, balıq və digər su bioresursları ovunun məhdudlaşdırılması, dayandırılması və ya ona xitam verilməsi halları və qaydası, balıq və digər su bioresurslarının sənaye ovunun şərtləri və sahə ilə bağlı olan digər məsələlər müəyyən edilmişdir.

Balıq və digər su bioresurslarının sənaye ovu ilə məşğul olan subyektlər qüvvədə olan qanunvericilik çərçivəsində mövcud ehtiyatlardan daha səmərəli istifadə, yeni ov alətlərinin tətbiqi, balıq və digər su obyektlərinin kvotaya daxil edilməsi və digər

The Law of the Republic of Azerbaijan “On Fisheries” defines the legal basis for the organization and management of fisheries, including aquaculture, the increase, use and protection of fish and other water bioresources in the Republic of Azerbaijan.

In the law, the main principles of state policy in the field of fisheries, obtaining the right to use fish and other water bioresources, the right of legal and natural persons of the Republic of Azerbaijan to use fish and other water bioresources in the water bodies of foreign countries, the right of legal and natural persons of foreign countries to use fish and other water bioresources in the water bodies of the Republic of Azerbaijan, the rights of fishing subjects, the inclusion of fish products in the trade turnover and other related issues have been identified.

The “Rules of fishing and other water bioresources” approved by the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan (June 2, 2017 No. 243) regulates the mechanisms for obtaining the right to use fish and other water bioresources for small-scale fisheries.

Rules contain the application form for obtaining to use fish and other water bioresources, the list of required documents, the organization to which the application will be submitted, the circumstances and procedure for restricting, suspending or terminating the fishing and other water bioresources, the conditions of industrial hunting of fish and other water bioresources and other issues related to this area.

Subjects engaged in industrial hunting of fish and other water bioresources have the right to apply to the Ministry of Ecology and Natural Resources and the government regarding more efficient use of existing resources, introduction of new fishing tools, to include fish and other water bodies in the quota and other issues within the framework of the

məsələlərlə bağlı Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə və hökumətə müraciət etmək hüququna malikdirlər. Bu istiqamətdə daxil olan müraciətlərə aidiyyəti üzrə ehtiyatların vəziyyəti, onlardan istifadənin dayanıqlılığının təmin edilməsi və mühafizəsi nəzərə alınmaqla elmi və hüquqi qiymət verilməklə baxılır.

Ehtiyac olduqda aidiyyəti üzrə qüvvədə olan normativ aktlarda dəyişiklik edilməsi ilə bağlı müvafiq sənədlər Nazirlər Kabinetinə təqdim edilir.

current legislation. Applications received in this direction are considered by giving a scientific and legal evaluation, taking into account the status of the relevant resources, ensuring the sustainability of their use and protection.

If necessary, relevant documents making changes on normative legal acts are submitted to the Cabinet of Ministers.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

Yer ekosistemlərini mühafizə və bərpa etmək və onların səmərəli istifadəsinə dəstək vermək, meşələrdən səmərəli istifadə etmək, səhralaşmaya qarşı mübarizə aparmaq, torpaq degradasiyasını dayandırmaq, ona qarşı əks tədbirlər görmək və bioloji müxtəlifliyin itirilməsi prosesinin qarşısını almaq

Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss

İnsan fəaliyyəti və iqlim dəyişikliyinə təsiri ilə meşələrin qırılması və səhralaşma bütün bitki növlərinin məskənlərinin itirilməsinə, şirin suyun keyfiyyətinin azalmasına, torpaq eroziyası və degradasiyasının artmasına, habelə atmosfərə daha çox karbon qazının buraxılmasına səbəb olmaqla dayanıqlı inkişaf üçün böyük çətinliklər yaradır.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən, meşələr planetimizin torpaq sahəsinin təxminən 31 faizini və ya 4,1 milyard hektar ərazini əhatə edir ki, bu da insanların ərzaq təhlükəsizliyi və sığınacağı təmin etməklə yanaşı, iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizənin aparılması və biomüxtəlifliyin qorunmasında vacib rol oynayır. 2015-2020-ci illər ərzində meşələrin qırılma sürəti 2010-2015-ci illərə nisbətən 12 milyon hektardan azalaraq 10 milyon hektar olaraq qiymətləndirilmişdir. Dünya üzrə meşə sahələrinin quru ərazilərdəki xüsusi çəkisi 2000-ci ildəki 31,9 faizdən 2020-ci ildə 31,2 faizədək azalmışdır. Bu isə təxminən 100 milyon hektar ərazinin itirilməsi deməkdir¹.

Deforestation and desertification under the influence of human activities and climate change create enormous challenges for sustainable development, with resulting in loss of habitat for all plant species, reduced freshwater quality, increased soil erosion and degradation, as well as more carbon emissions into the atmosphere.

According to the UN, forests cover about 31 percent or 4,1 billion hectares of our planet's land, which also provides food security and shelter for indigenous population, and plays an important role for combating climate change and protecting biodiversity. From 2015 to 2020, the annual rate of deforestation was estimated at 10 million hectares, down from 12 million hectares over 2010 to 2015. The share of forest land in the world's land area declined from 31,9 percent in 2000 to 31,2 percent in 2020. This represents a net loss of almost 100 million hectares¹. The proportion of forests under a long-term management plan increased from 54 percent in 2010 to 58 percent in 2020. More than 700 million hectares of forest (18 per cent)

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/>

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

2010-2020-ci illərdə uzunmüddətli istifadə planları ilə əhatə olunmuş meşələrin xüsusi çəkisi 54 faizdən 58 faizə yüksəlmişdir. 2020-ci ildə 700 milyon hektar meşə sahəsi (18 faiz) qanunauyğun şəkildə mühafizə olunan ərazilərə çevrilmişdir².

DİM 15 beynəlxalq sazişlər əsasında öhdəliklərə uyğun olaraq yer, su və dağ ekosistemlərinin qorunmasını, bərpasını və onlardan dayanıqlı istifadəni, ətraf mühitin korlanmasının və tükənməkdə olan növlərin kökünün kəsilməsinin qarşısının alınması üçün təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsini və biomüxtəlifliyin qorunmasını, genetik resursların ədalətli və bərabər şəkildə bölüşdürülməsini nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, bütün növlərdə meşələrin dayanıqlı idarə olunmasının təşviq edilməsini, meşələrin bərpasının əhəmiyyətli dərəcədə artırılmasını, torpaq və su ekosistemlərində zərərli kənar növlərin təsirinin qarşısının alınmasını, korlanmış torpaqların, o cümlədən səhrələşməyə, quraqlığa və daşqınlara məruz qalmış sahələrin bərpa edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, meşə təsərrüfatı dayanıqlı idarə edilməli, o cümlədən biomüxtəliflik və ekosistemlərin qorunması üzrə tədbirlər milli və yerli proqramlara, strategiyalara və hesabatlara daxil edilməli, qorunan flora və fauna növlərinin qanunsuz istifadəsi və ticarətinə son qoymaq üçün təxirəsalınmaz tədbirlər görülməli və bu sahədə səylərə global dəstək artırılmalıdır³.

were in legally established protected areas in 2020².

SDG 15 aims to provides immediate action and biodiversity conservation, fair and equitable distribution of genetic resources for ensuring the conservation, restoration and sustainable use of terrestrial, freshwater and mountains ecosystems, in line with obligations under international agreements. This, in turn, necessitate promotion of sustainable forest management in all species, significantly enhancing forest regeneration, preventing harmful externalities in soil and aquatic ecosystems, and eliminating degraded lands, including deserts, droughts and floods.

In view of the above, forestry should be sustainable manage, as well as biodiversity and ecosystem conservation should be included in national and local programs, strategies and reports, and urgent action is needed to end the illegal use and trade of protected flora and fauna and should be increased and global support in this area should be increased³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "*Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

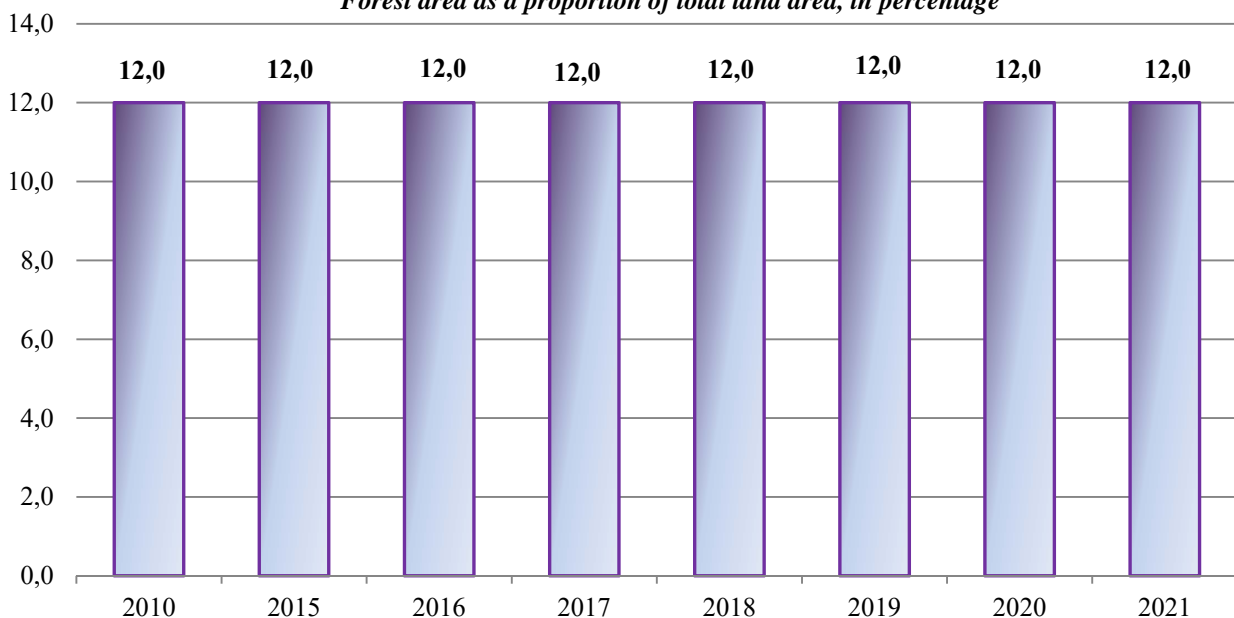

15.1.1 Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi 15.1.1 Forest area as a proportion of total land area

Meşələr bəşəriyyət üçün həyati vacib olan bir sıra funksiyaları, o cümlədən ağac və ağac olmayan meşə məhsullarının və bioloji müxtəliflik, karbon sekresiyası, sahillərin, torpaqların və suyun qorunması üçün mühitin təmin edilməsi funksiyalarını yerinə yetirir. Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi ölkədə meşə sahəsinin genişliyini səciyyələndirir və meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Forests perform a number of vital functions for humankind, including the provision of wood and non-timber forest products and the environment for biodiversity, carbon secretion, coastal, soil and water conservation. The forest area as a proportion of total land area provides a measure of the relative extent of forest in a country, and is calculated as the forest area divided by the total land area multiplied by 100.

Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi, faizlə
Forest area as a proportion of total land area, in percentage

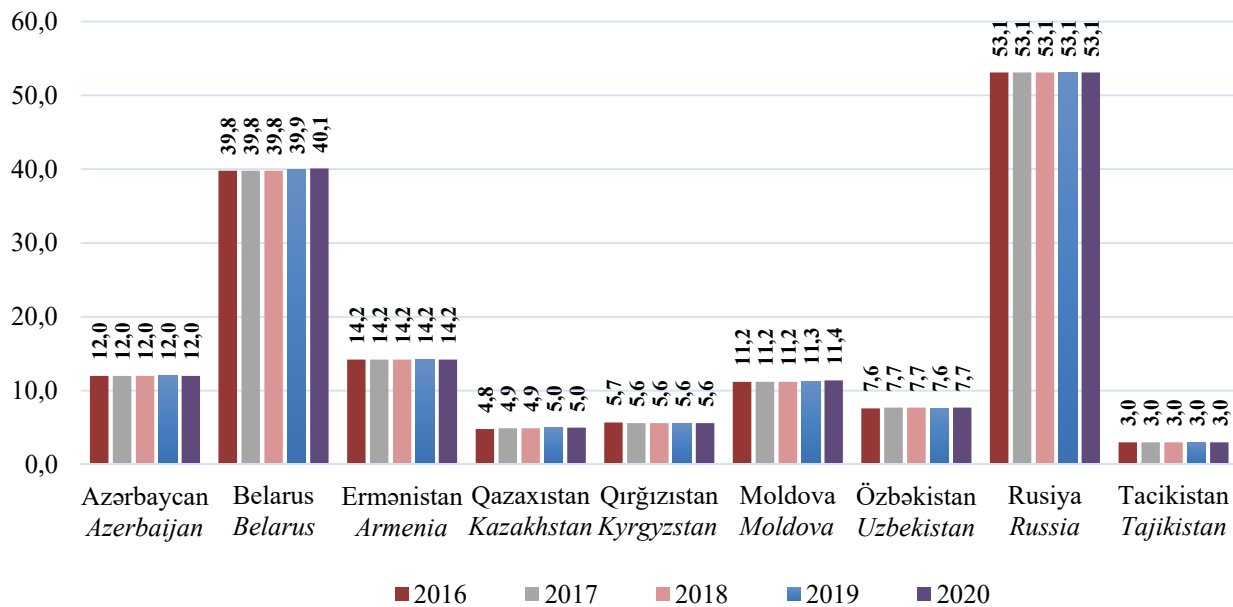
2010-2021-ci illər ərzində meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi dəyişməyərək 12,0 faiz təşkil etmişdir. Göstərilən dövr ərzində ölkə üzrə ümumi meşə sahələri 1040,7 min hektar olmuşdur.

In 2010-2021, the forest area as a proportion of total land area remained unchanged at 12,0 percent. During the reviewed period, the total area of the forest in the country was 1040,7 thousand hectares.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsinə xüsusi çəkisi, faizlə
Forest are as a proportion of total land area, in percentage

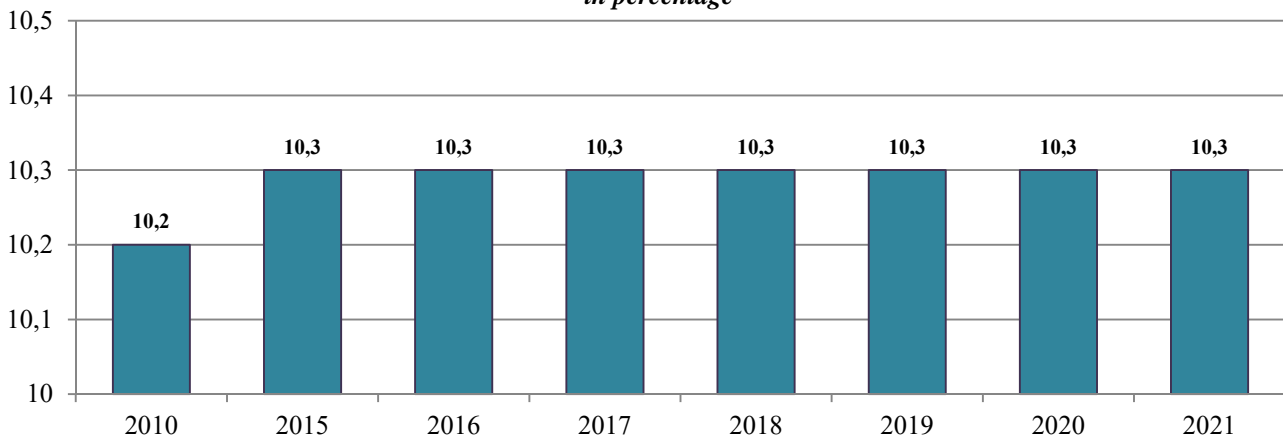

15.1.2 Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı⁴ *15.1.2 Proportion of specially protected areas in the total nature territory of the country⁴*

“Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri - xüsusi ekoloji, elmi, mədəni, estetik və sağlamlaşdırma əhəmiyyəti daşıyan təbiət komplekslərindən və obyektlərindən, nadir və nəsli kəsilmək təhlükəsi qarşısında olan bitki və heyvan növlərinin yayıldığı yerlərdən ibarət olan, təsərrüfat dövriyyəsi tamamilə və ya qismən, daimi və ya müvəqqəti çıxarılan torpaq, su (akvatoriya) sahələri və onların üzərindəki atmosfer məkanıdır. Azərbaycan Respublikasının ərazisində məqsədindən, mühafizə rejimindən və istifadə xüsusiyyətlərindən asılı olaraq xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinə dövlət təbiət qoruqları, o cümlədən biosfer qoruqları, milli parklar, təbiət parkları, ekoloji parklar, dövlət təbiət yasaqlıqları, təbiət abidələri, zooloji parklar, nəbatat bağları və dendroloji parklar, müalicə-sağlamlaşdırma yerləri, kurortlar və geoloji parklar aid edilir.

According to the Law of the Republic of Azerbaijan "On specially protected nature territories and objects" special protected nature territories – are land, water (aquatoria) areas and the atmospheric space above them which they are permanently or partially removed from economic turnover that consist of special ecological, scientific, cultural, aesthetic and health-improving complexes and objects, areas where spread rare and endangered species of plants and animals. In the Republic of Azerbaijan, depending on their purpose, protection regime and use characteristics state nature reserves, also biosphere reserves, national parks, nature parks, ecological parks, state nature parks, nature monuments, zoological parks, and dendrums, vegetable gardens and dendrological parks, treatment facilities, resorts and geological parks are included to the special protected nature territories.

Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin⁵ ölkənin ümumi ərazisində payı, faizlə
Proportion of specially protected areas⁵ in the total nature territory of the country, in percentage

⁴ Göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində “15.1.2 Quruda və şirin suda biomüxtəliflik baxımından mühüm olan mühafizə edilən sahələrin xüsusi çəkisi, ekosistemlər üzrə bölgədə” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə bu göstərici milli kontekstdə verilmişdir.

⁴ This indicator defined as in the UN Global Indicator Framework “15.1.2 Proportion of important sites for terrestrial and freshwater biodiversity that are covered by protected areas, by ecosystem type”. The indicator is presented in publication in the national context.

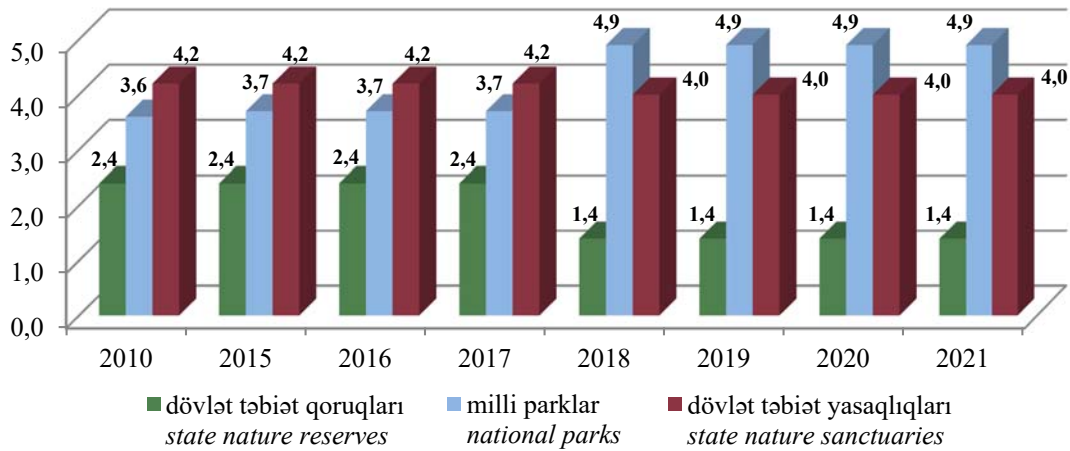
⁵ Dövlət təbiət qoruqları, milli parklar, dövlət təbiət yasaqlıqlarının əraziləri

⁵ State nature reserves, national parks, territories of state nature reserves

Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərin ölkənin ümumi ərazisində payı, növlər üzrə bölgədə, faizlə

Proportion of specially protected areas in the total territory of the country, in percentage

2015-ci ildən etibarən xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisinə faiz nisbətinin sabit qalmasına baxmayaraq 2017-ci illə müqayisədə 2018-ci ildə xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin sahəsində 0,3 min hektar artım (dövlət təbiət qoruqları və dövlət təbiət yasaqlıqlarının sahəsi müvafiq olaraq 88,4 min və 10,4 min hektar azalmış, milli parkların sahəsi isə 99,1 min hektar artmışdır) olmuşdur.

2021-ci ilin sonuna flora və faunanın qorunub saxlanması və təkrar istehsalı üçün ölkədə ümumi sahəsi 120,7 min hektar olan 10 dövlət təbiət qoruğu⁶, sahəsi 421,4 min hektar olan 10 milli park⁷ və sahəsi 350,8 min hektar olan 24 dövlət təbiət yasaqlığı⁸ mövcud olmuşdur.

Despite the fact that the percentage of specially protected natural areas in the country's total area has remained stable since 2015, an increase of 0,3 thousand hectares in the area of specially protected natural areas in 2018 compared to 2017 (state nature reserves and state nature reserves, respectively 88,4 thousand and 10,4 thousand hectares decreased, while the area of national parks increased by 99,1 thousand hectares).

By the end of 2021, due to preservation and reproduction of flora and fauna there were 10 state nature reserves⁶ with a total area of 120,7 thousand hectares, 10 national parks⁷ with a total area of 421,4 thousand hectares and 24 state nature sanctuaries⁸ with a total area of 350,8 thousand hectares existed in the country.

⁶ **Dövlət təbiət qoruqları** - səciyyəvi və nadir təbiət komplekslərini və obyektlərini təbii vəziyyətində qoruyub saxlamaq, təbiət proseslərinin və hadisələrinin gedişini öyrənmək məqsədilə yaradılan təbiəti mühafizə və elmi müəssisə və ya təşkilat statusuna malik olan ərazilərdir.

⁶ **State nature reserves** - are territories with the status of nature protection and scientific enterprise or organization, designed due to preserve specific and unique natural complexes and objects in the natural form, to study the course of natural processes and events.

⁷ **Milli parklar** - xüsusi ekoloji, tarixi, estetik və digər əhəmiyyət daşıyan təbiət komplekslərinin yerləşdiyi və təbiəti mühafizə, maarifçilik, elmi, mədəni və digər məqsədlər üçün istifadə olunan təbiəti mühafizə və elmi müəssisə və ya təşkilat statusuna malik olan ərazilərdir.

⁷ **National parks** - are areas where special environmental, historical, aesthetic and other significant nature complexes are located and have the status of nature protection and scientific institution or organization are used for environmental protection, education, scientific, cultural and other purposes.

⁸ **Dövlət təbiət yasaqlıqları** - təbiət komplekslərinin və ya onların komponentlərinin qorunması və ya bərpası, habelə ekoloji tarazlığın saxlanması üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyan ərazilərdir.

⁸ **State nature sanctuaries** - are the areas had significant importance for the preservation or restoration of nature complexes or their components, as well as the preservation of ecological balance.

15.3.1 Deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələrinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi

15.3.1 Proportion of land that is degraded over total land area

Bu göstərici deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələrinin ölkənin ümumi torpaq sahəsinə (quru ərazilər) nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

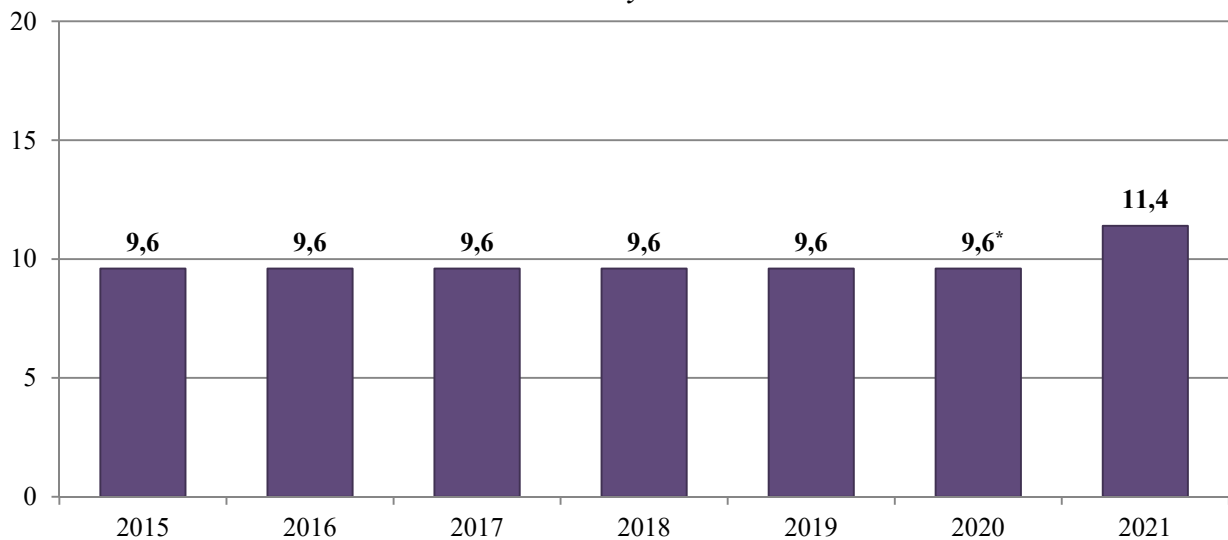
Torpağın deqradasiyası dedikdə torpaq sahələrinin (əkin sahələri, otlaqlar, meşəliklər və s.) bioloji və iqtisadi məhsuldarlığının itirilməsi və ya azalması başa düşülür.

This indicator is calculated as the ratio of degraded land to the total land area of the country (land areas) multiplied by 100.

Soil degradation is a loss or decrease in the biological and economic productivity of land (arable land, pastures, forests, etc.).

Deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələrinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi⁹, faizlə, ilin sonuna

Proportion of land that is degraded over total land area⁹, in percentage, at the end of year

2015-2020-ci illər ərzində deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələri ölkənin ümumi torpaq sahəsinin 9,6 faizini təşkil etmiş, 2021-ci ildə isə bu göstəricinin qiyməti 1,8 faiz bəndi artaraq 11,4 faiz olmuşdur.

2021-ci ilin sonuna deqradasiyaya uğramış torpaqların sahəsi 939827,5 hektar olmuşdur.

During 2015-2020, degraded land plots accounted for 9,6 percent of the country's total land area, and in 2021, the value of this indicator increased by 1,8 percentage points and amounted to 11,4 percent.

The area of degraded lands was 939827,5 hectares at the end of 2021.

⁹ İqtisadiyyat Nazirliyi və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələrinə dair məlumatlar əsasında hesablanmışdır.

⁹ It was calculated based on data on degraded land provided by the Ministry of Economy and the Ministry of Ecology and Natural Resources.

* Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin 2020-ci ilə dair dəqiqləşdirilmiş məlumatı nəzərə alınmaqla.

* Taking into account the updated information of the Ministry of Ecology and Natural Resources for 2020.

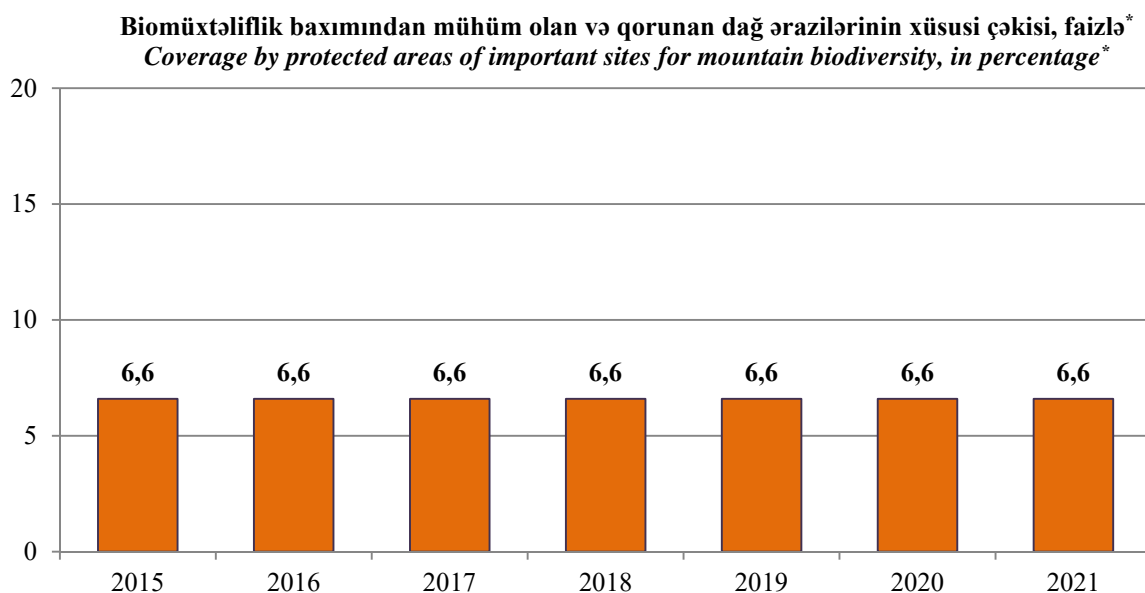

15.4.1 Biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin xüsusi çəkisi

15.4.1 Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity

Bu göstərici beynəlxalq sazişlərdən qaynaqlanan öhdəliklərə əsasən dağ ekosistemlərinin və onların xidmətlərinin qorunub saxlanması, bərpası və dayanıqlı istifadəsi istiqamətində əldə olunan irəliləyişi ölçür və mühafizə olunan ərazilərə daxil olan dağ sahələri ilə bağlı ənənəvi şəkildə qeydə alınan statistik məlumatlara əsaslanır. Göstərici ölkə daxilindəki mühafizə olunan dağ ərazilərinin ümumi sahəsinin ölkənin ümumi sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator measures the progress made in the conservation, restoration and sustainable use of mountain ecosystems and their services in accordance with the obligations arising from international agreements, and is based on traditionally recorded statistics on mountain areas included in protected areas. The indicator is calculated as the ratio of the total area of protected mountainous areas within the country to the total area of the country multiplied by 100.

Mənbə: Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Source: The Ministry of Ecology and Natural Resources

2015-2021-ci illərdə biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin ölkənin ümumi sahəsindəki xüsusi çəkisi 6,6 faiz olmaqla sabit qalmışdır.

2021-ci ildə xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinə düşən dağ ərazilərinin ümumi sahəsi 575638,18 hektar olmuşdur ki, bu da xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ümumi sahəsinin 64,5 faizi qədərdir.

In 2015-2021, the share of mountainous areas, which are protected and important in terms of biodiversity, in the total area of the country remained stable at 6,6 percent.

In 2021, the total area of mountainous areas falling into specially protected natural areas was 575638,18 hectares, which is 64,5 percent of the total area of specially protected natural areas.

*Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin 2015-2020-ci illərə dair dəqiqləşdirilmiş məlumatı nəzərə alınmaqla.

*Taking into account the updated information of the Ministry of Ecology and Natural Resources for 2015-2020.

15.4.2 Dağların bitki örtüyü indeksi 15.4.2 Mountain Green Cover Index

Dağların bitki örtüyü indeksi dağlıq ərazilərdəki yaşıl bitki ilə örtülmüş sahələrin (yaşıl sahələrin) dəyişməsinə səciyyəlidir və bitkilərlə örtülmüş dağ ərazilərinin sahəsinin dağların ümumi sahəsinə nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır.

Dağ ərazilərindəki yaşıl sahələrə meşələr, otlaqlar, kolluqlar, əkin sahələri, bataqlıqlar aid edilir. Dağlıq ərazilərdəki məskunlaşma sahələri və digər ərazilər (çılpaq sahələr, su hövzələri, daimi buz və qar altında olan sahələr) yaşıl sahələrə aid olunmur.

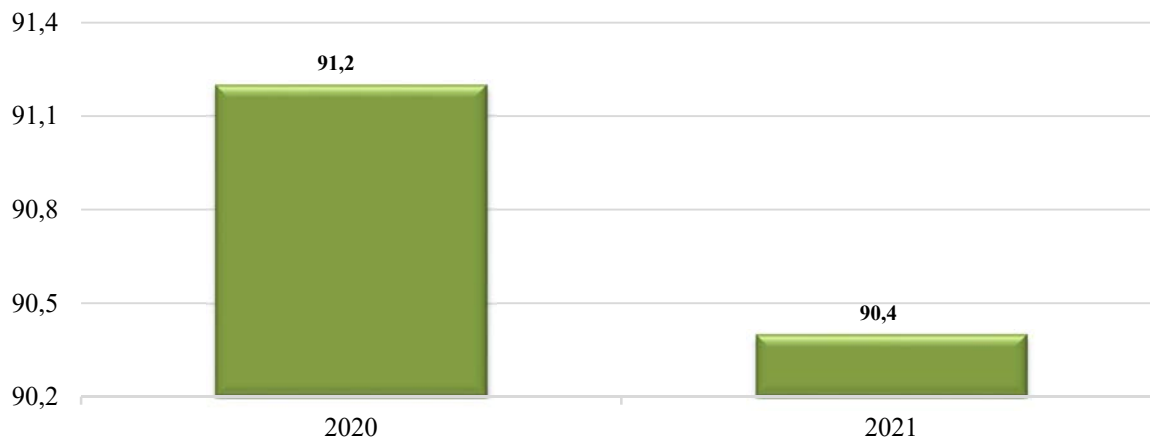
Göstəricinin qiymətinin azalması torpağın çılpaqlaşması, urbanizasiya, oduncaq hasilatının artması, meşə yanğınları, otlaqların istismarı və s. səbəblərlə, göstəricinin qiymətinin artması isə torpaq örtüyünün bərpası, meşəsalma və s. səbəblərlə əlaqəlidir.

The Mountain Green Cover Index characterizes the change in the areas of green spaces (green zones) in mountainous areas and is calculated as the ratio of mountainous areas covered with vegetation to the total mountainous area multiplied by 100.

Green areas in mountainous areas include forests, pastures, bushes, arable lands, swamps. Settlements and other areas (bare areas, water bodies, areas under permanent ice and snow) in mountainous areas are not considered green areas.

The decrease in the value of the indicator is caused by land clearing, urbanization, increased firewood production, forest fires, exploitation of pastures, etc. reasons, and the increase in the value of the indicator is the restoration of land cover, afforestation, etc. related to causes.

Dağların bitki örtüyü indeksi, faizlə
Mountain Green Cover Index, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi
Source: Space Agency of the Republic of Azerbaijan

2021-ci il üzrə dağların bitki örtüyü indeksi əvvəlki illə müqayisədə 0,8 faiz bəndi azalaraq 90,4 faiz olmuşdur. 2020-ci illə müqayisədə dağlıq ərazilərdə məskunlaşma sahələri 9,0 faiz, meşə sahələri 0,03 faiz, əkin sahələri 15,5 faiz, digər ərazilərin sahəsi 9,6 faiz artmış, otlaq və

The vegetation index of the mountains for 2021 was 90,4 percent, decreasing by 0,8 percentage points compared to the previous year. Compared to 2020, the area of settlements in mountainous areas increased by 9,0 percent, forest areas by 0,03 percent,

15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ

15. LIFE ON LAND

kolluqların sahəsi isə 3,2 faiz azalmışdır.

2021-ci ildə Azərbaycanda dağların ümumi sahəsi 28430,42 km² olmaqla ölkə ərazisinin 33 faizini təşkil etmişdir. Dağ ərazilərinin 31,5 faizi və ya 8948,72 km²-i meşəlik, 52,3 faizi və ya 14870,33 km²-i otlaq və kolluq, 6,6 faizi və ya 1883,04 km²-i əkin sahələri, 2,8 faizi və ya 800,44 km²-i məskunlaşma əraziləri, 6,8 faizi və ya 1927,89 km²-i isə digər ərazilərdir.

BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı - Ümumdünya Təbiətin Konservasiyasının Monitorinqi Mərkəzinin (UNEP-WCMC) təsnifatına əsasən dağlar 6 yüksəklik sinfinə ayrılır:

I sinif: yüksəklik > 4500 metr

II sinif: yüksəklik 3500 – 4500 metr

III sinif: yüksəklik 2500 – 3500 metr

IV sinif: yüksəklik 1500 – 2500 metr və maillik > 2

V sinif: yüksəklik 1000 – 1500 metr və maillik > 5 və ya yerli yüksəklik diapazonu (7 km radius) > 300 metr

VI sinif: yüksəklik 300 – 1000 metr və yerli yüksəklik aralığı (7 km radius) > 300 metr

Ölkəmizdə dağlıq ərazilərin 6680,46 km²-i VI sinifə, 8052,40 km²-i V sinifə, 10633,65 km²-i IV sinifə, 2983,27 km²-i III sinifə, 80,64 km²-i isə II sinifə aid olunur.

cultivated areas by 15,5 percent, the area of other areas by 9,6 percent, and the area of pastures and bushes decreased by 3,2 percent.

In 2021, the total area of mountains in Azerbaijan is 28430,42 km², making up 33 percent of the country's territory. 31,5 percent or 8948,72 km² of the area of the mountain is forested, 52,3 percent or 14870,33 km² is pasture and bush, 6,6 percent or 1883,04 km² is cultivated land, 2,8 percent or 800,44 km² is settlement areas, 6,8 percent or 1927,89 km² is other areas make up .

According to the UN Environment Program - World Conservation Monitoring Center (UNEP-WCMC) classification, mountains are divided into 6 altitude classes:

Class 1: Elevation > 4500 meters

Class 2: Elevation 3500 – 4500 meters

Class 3: Elevation 2500 – 3500 meters

Class 4: Elevation 1500 – 2500 meters and slope > 2

Class 5: Elevation 1000–1500 meters and slope > 5 or local elevation range (7 km radius) > 300 meters

Class 6: Elevation 300 – 1000 meters and local (7 km radius) elevation range > 300 meters

In our country, 6680,46 km² of mountainous areas belong to the VI class, 8052,40 km² to the V class, 10633,65 km² to the IV class, 2983,27 km² to the III class, and 80,64 km² to the II class.

2021-ci il üzrə dağların bitki örtüyü indeksi, dağ yüksəklikləri siniflərinə görə, faizlə
Mountain Green Cover Index in 2021, mountain heights by classes, in percentage

VI sinif dağlıq ərazilərin 90,7 faizini, V sinif dağlıq ərazilərin 89,1 faizini, IV sinif dağlıq ərazilərin 94,9 faizini, III sinif dağlıq ərazilərin 79,8 faizini yaşıl sahələr təşkil edir. II sinif dağ ərazilərində isə yaşıl sahələr mövcud deyil.

Green areas make up 90,7 percent of Class VI mountainous areas, 89,1 percent of Class V mountainous areas, 94,9 percent of Class IV mountainous areas, and 79,8 percent of Class III mountainous areas. There are no green spaces in Class II mountain areas.

16 SÜLH, ƏDALƏT VƏ
SƏMƏRƏLİ
İNSTİTUTLAR

Dayanıqlı inkişaf naminə dinc və inklüziv cəmiyyətləri təşviq etmək, hamının məhkəmə sisteminə əlyetərliyini təmin etmək və bütün səviyyələrdə effektiv, məsuliyyətli və inklüziv institutları yaratmaq

Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels

16 PEACE, JUSTICE
AND STRONG
INSTITUTIONS

Beynəlxalq miqyasda qəsdən adam öldürmə halları, uşaqlara qarşı zorakılıq, insan alveri və cinsi zorakılıq təhdidlərinin aradan qaldırılması dayanıqlı inkişaf üçün sülhsevər və ədalətli cəmiyyətlərin təşviq edilməsi üçün vacibdir. Cinayətkarlıq və insan alveri ilə bağlı mübarizədə son on il ərzində əhəmiyyətli irəliləyişin əldə edilməsinə baxmayaraq, təcavüz və cinsi zorakılıq yolu ilə uşaq hüquqlarının pozulması dünyanın bir çox ölkələrini təşvişə salmaqda davam edir.

BMT-nin açıqladığı məlumata əsasən, 2022-ci ilin may ayına olan vəziyyətə görə təqib olunma, silahlı münaqişə və zorakılıq nəticəsində dünyada 100 milyon insan yaşayış yerini dəyişməyə məcbur qalmışdır. 2021-ci ildə yaşayış yerini dəyişməyə məcbur olanların 41 faizi uşaqlar olmuşdur. 2021-ci ildə BMT tərəfindən 12 silahlı münaqişə nəticəsində 11075 mülki şəxsin ölümü qeydə alınmışdır ki, onların da səkkizdə biri qadınlar və uşaqlardır.

2021-ci ildə dünyada dinc sakinlər arasında qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı 2015-ci ilə nəzərən 5,2 faiz azalmış və hər 100 min nəfərə 5,6 ölüm təşkil etmişdir. Qəsdən adam öldürmə qurbanlarının 80 faizi kişilər olmuşdur.

Bu göstəricinin 2030-cu ildə 2015-ci illə

The threats of international homicide, violence against children, human trafficking and sexual violence are important to address to promote peaceful and inclusive societies for sustainable development. Despite significant progress in the fight against crime and human trafficking over the last decade, violations of children's rights through aggression and sexual violence continue to upset many countries around the world.

According to the United Nations, as of May 2022, as a result of persecution, armed conflict and violence, 100 million people were displaced. An estimated 41 percent of people forcibly displaced worldwide were children, according to 2021 data. The United Nations recorded 11075 civilian deaths associated with 12 of the world's armed conflicts in 2021, among them, 1 in 8 were women or children.

Compared to 2015, in 2020, the number of conflict victims (deaths) per 100000 people decreased 5,2 percent and amounted 5,6 persons. 80 percent of the victims of intentional homicide were male.

By 2030, it is projected that the global homicide rate will decrease by 19 percent from the 2015 level, to around 4,8 per 100000 people, but It will not be possible to

müqayisədə 19 faiz azalacağı (hər 100 min nəfərə 4,8 ölüm) proqnozlaşdırılsa da, DİM çərçivəsində qarşıya qoyulmuş “qəsdən adamöldürmənin əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması” hədəfinə çatmaq mümkün olmayacaqdır¹

DİM 16 hər yerdə bütün formalarda zorakılığı və bununla bağlı ölüm səviyyələrini əhəmiyyətli dərəcədə azaltmağı, uşaqlarla pis rəftar, onların istismarı, alveri və onlara qarşı işgəncələrə son qoymağı, doğum qeydiyyatı da daxil olmaqla, şəxsiyyətin qanuni şəkildə müəyyənləşdirilməsinin təmin edilməsini, bütün formalarda korrupsiya və rüşvətxorluq hallarının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını, qanunsuz maliyyə və silah axınlarının əhəmiyyətli dərəcədə azalmasını, ayrı-seçkiliyə yol verməyən qanunların və siyasətlərin təşviq edilməsini nəzərdə tutur. Bu da öz növbəsində, mütəşəkkil cinayətkarlığın bütün formaları ilə mübarizə aparılmasını, qlobal təşkilatlarda inkişaf etməkdə olan ölkələrin iştirakının genişləndirilməsini və səlahiyyətlərinin gücləndirilməsini, cəmiyyətin informasiyaya çıxış imkanının təmin edilməsini və əsas azadlıqların qorunmasını, bütün səviyyələrdə məsuliyyətli, inklüziv, iştiraka və təmsilçiliyə əsaslanan qərar qəbul etmənin təmin edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, bütün səviyyələrdə effektiv, məsuliyyətli və şəffaf təşkilatlar yaradılmalı, zorakılığın qarşısını almaq, terrorçuluq və cinayətkarlıqla mübarizə aparmaq üçün müvafiq milli institutların potensialı gücləndirilməli, qanunun aliliyi təşviq edilməli və hamı üçün ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanı təmin edilməlidir².

achieve the goal of "significant reduction of intentional homicide" targeted within the framework of the SDG.¹

SDG 16 aims to reduce significantly all forms of violence and related death rates everywhere, to end abuse, exploitation, trafficking and all forms of violence against and torture of children, to ensure legal identity for all, including birth registration, to reduce substantially corruption and bribery in all forms, to decrease significantly illicit financial and arms flows, and to promote non-discriminatory laws and policies. This, in turn, necessitates combating all forms of organized crime, broadening the participation and strengthening the power of developing countries in the global institutions, ensuring public access to information and protecting fundamental freedoms, ensuring responsive, inclusive, participatory and representative decision-making at all levels.

Due to the above, effective, accountable and transparent institutions should be developed at all levels, the capacity of relevant national institutions should be strengthened in order to prevent violence and combat terrorism and criminality, the supremacy of law should be promoted and equal access to justice for all should be ensured².

¹ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

² BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”

² “Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development”, approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

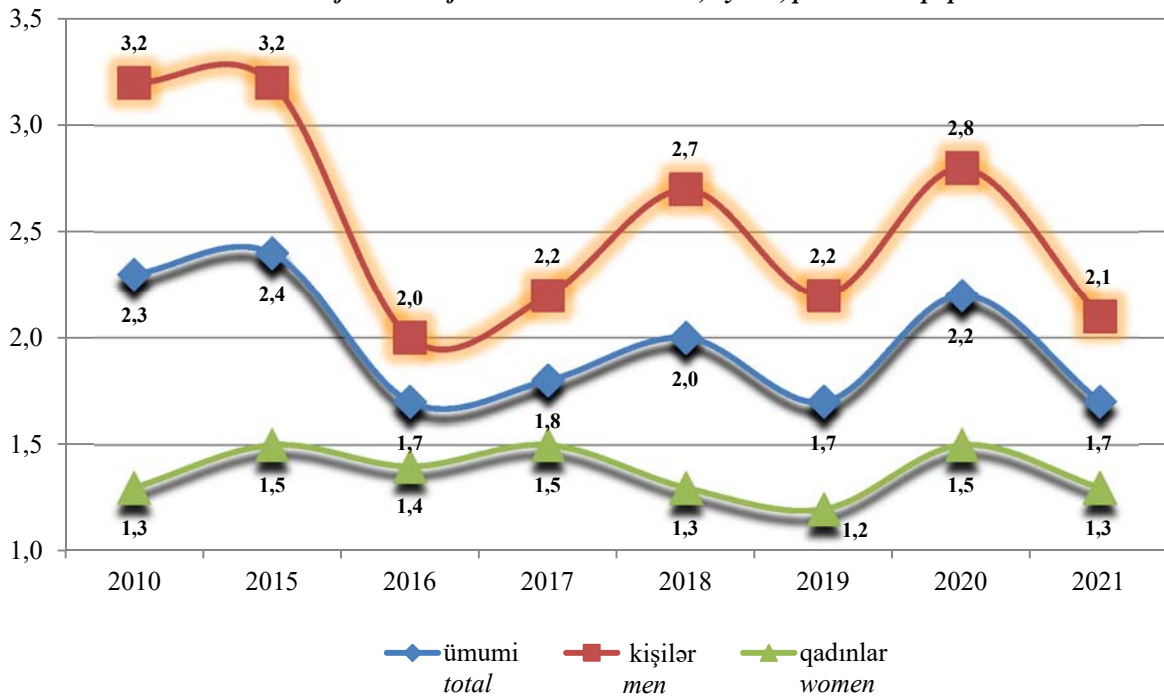
16.1.1 Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə

16.1.1 Number of victims of intentional homicide per 100000 population, by sex

Zorakılığa qarşı təhlükəsizliyin təmin olunması insanların təhlükəsiz və fəal həyat yaşamaları, habelə cəmiyyətin və iqtisadiyyatın sərbəst inkişafı üçün zəruri şərtidir. Təhlükəsizliyin olmamasının səciyyələndirilməsi və şiddətli cinayətkarlığın ən ekstremal formasının qiymətləndirilməsi üçün əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı göstəricisindən istifadə edilir. Bu göstərici il ərzində qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayının əhalinin sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Security from violence is a prerequisite for individuals to enjoy a safe and active life and for societies and economies to develop freely. To ensure the providing of direct indication of lack of security and to measure the most extreme form of violent crime, the indicator the number of victims of intentional homicide per 100000 population is used. This indicator is calculated as the total number of victims of intentional homicide in a year divided by the total population multiplied by 100000.

Qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə
Number of victims of intentional homicide, by sex, per 100000 population

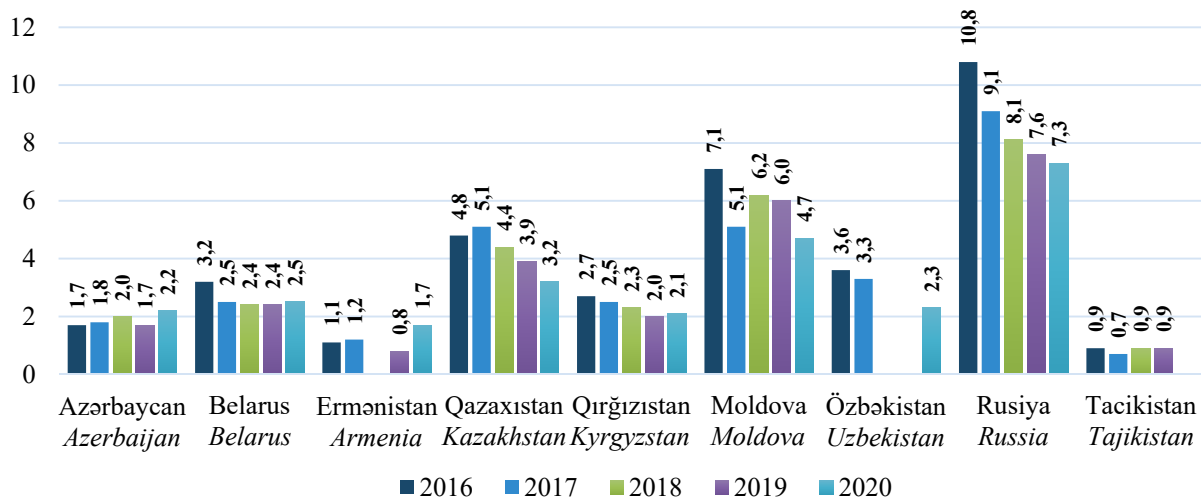
Qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı 2010-cu ildəki 206 nəfərdən 2021-ci ildə 174 nəfərədək azalmışdır. Müqayisə edilən dövrdə əsas cinayət növləri üzrə qeydə alınmış cinayət hadisələrinin strukturunda adam öldürmə üzrə cinayətlərin xüsusi çəkisi 0,8 faizdən 0,5 faizə enmişdir.

The number of intentional homicide crimes dropped from 206 persons in 2010 to 174 persons in 2021. In the comparable period, the share of homicide crimes in the structure of registered criminal cases on the main crime types dropped from 0,8 percent to 0,5 percent.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, hər 100000 nəfərə
Number of victims of intentional homicide, per 100000 population

16.1.3 Son 12 ay ərzində fiziki və cinsi zorakılığa məruz qalmış əhəlinin xüsusi çəkisi³

16.1.3 Proportion of population subjected to physical and sexual violence in the previous 12 months³

Bu göstərici fiziki və cinsi zorakılığa məruz qalmanın yayılma dərəcəsini ölçür və ayrı-ayrılıqda bunlara məruz qalanların sayının əhəlinin orta illik sayına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanır.

Statistik Məqsədlər üçün Cinayətlərin Beynəlxalq Təsnifatına əsasən (CSMBT) fiziki və cinsi zorakılıq halları aşağıdakı kimi müəyyən olunur.

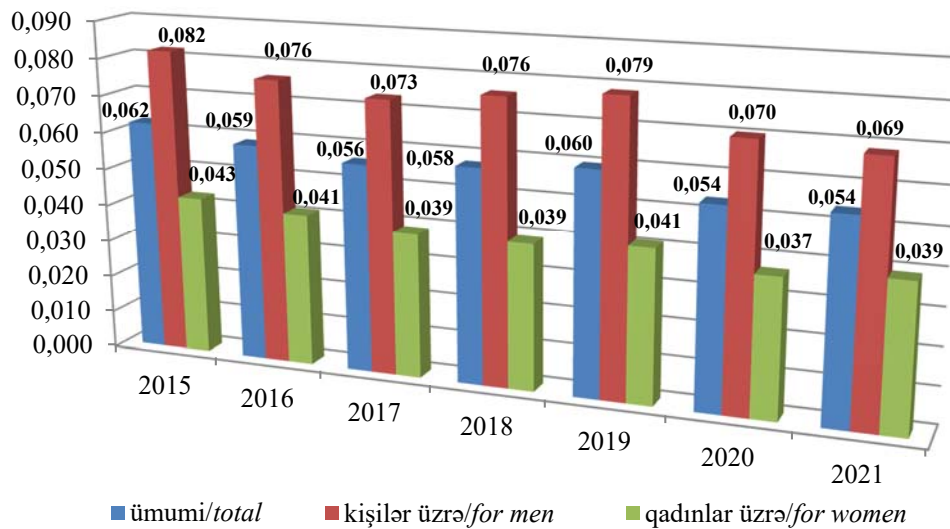
Fiziki zorakılıq: şəxsin bədəninə qəsdən və ya ehtiyatsızlıqdan fiziki güc tətbiq olunması. Buraya ağır bədən zədələri (odlu silah və ya güllə yaraları, kəsilmiş ətraflar, qırılmış sümüklər, daxili zədələr, digər kəskin və ya kritik zədələr), yüngül bədən zədələri (kəsiklər, sıyrıqlar, sınımış dişlər, şişkinlik, gözün qaralması və digər yüngül zədələr), ağır fiziki güc (güllələmək, bıçaqlamaq, əşya ilə vurmaq, zəhərləmək və s.) və yüngül fiziki güc (zərbə vurmaq, şillə vurmaq və s.) tətbiqetmələri daxildir.

This indicator measures the prevalence of exposure to physical and sexual violence and is calculated as the ratio of the number of victims of physical and sexual violence separately to the average annual number of the population multiplied by 100.

According to the International Classification of Crimes for Statistical Purposes (CSMBT), cases of physical and sexual violence are defined as follows.

Physical violence: intentionally or negligently inflicting physical force on a person's body. This includes serious bodily injuries (gunshot or gunshot wounds, amputations, broken bones, internal injuries, other sharp or critical injuries), minor bodily injuries (cuts, scrapes, broken teeth, swelling, black eyes and other minor injuries), severe physical force (being shot, stabbed, hit with an object, poisoned, etc.) and mild physical force (hitting, slapping, etc.) includes applications.

Fiziki zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of population subjected to physical violence, in percentage

³ Bu göstərici BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində “16.1.3 Son 12 ay ərzində a) fiziki zorakılığa, b) psixoloji zorakılığa və c) cinsi zorakılığa məruz qalmış əhəlinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir.

³ This indicator is defined in the UN's SDG global indicators system as “16.1.3 Proportion of population subjected to (a) physical violence, (b) psychological violence and (c) sexual violence”.

16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR

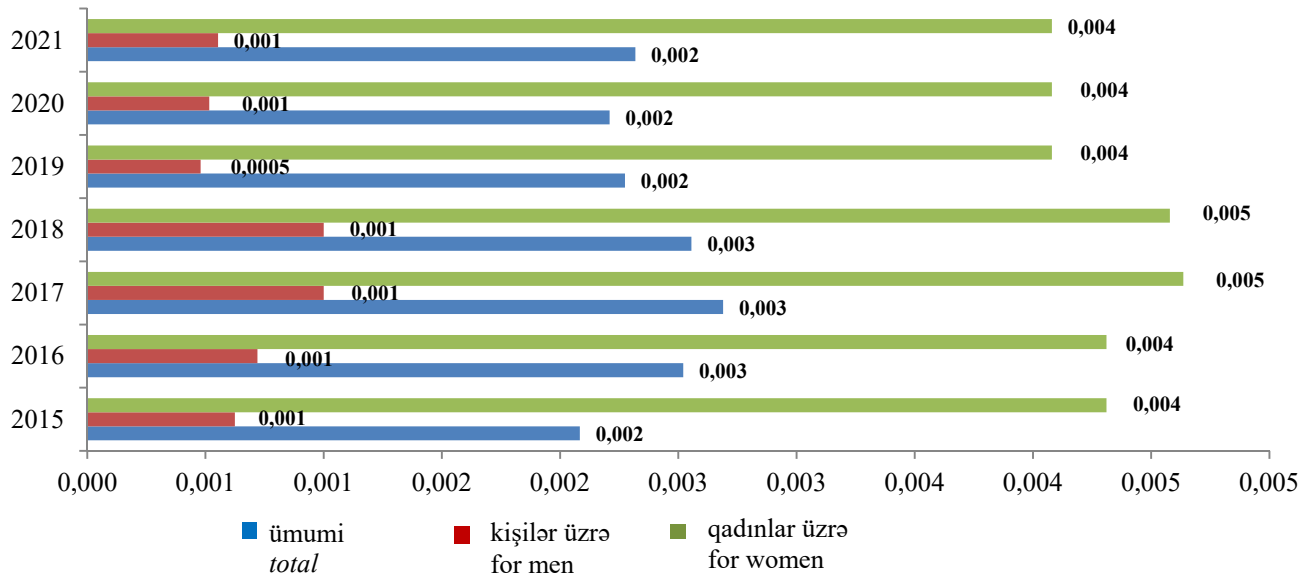
16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

Cinsi zorakılıq: hədə-qorxu, güc tətbiqi, dələduzluq, məcburetmə, hədələmə, aldatma, narkotik maddələrdən və ya spirtli içkidən istifadə, yaxud səlahiyyətdən sui-istifadə və ya həssas vəziyyətdən sui-istifadə nəticəsində lazımi razılıq olmadan və ya razılıqla, arzu edilməyən cinsi akt, cinsi akta cəhd, təmas və ya seksual diqqət.

Sexual violence: an unwanted sexual act without proper consent or with consent as a result of threats, force, fraud, coercion, intimidation, deception, use of drugs or alcohol, or abuse of power or a position of vulnerability, attempted sexual intercourse, contact or sexual attention.

Cinsi zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi, faizlə⁴
Proportion of population subjected sexual violence, in percentage⁴

2021-ci ildə fiziki zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi 0,054 faiz, cinsi zorakılığa məruz qalanların xüsusi çəkisi isə 0,002 faiz təşkil etmişdir.

2021-ci ildə 3469 kişi və 1990 qadın olmaqla ümumilikdə 5459 nəfər fiziki zorakılığa, 28 kişi və 207 qadın olmaqla ümumilikdə 235 nəfər cinsi zorakılığa məruz qalmışdır.

In 2021, the specific weight of those subjected to physical violence was 0,054 percent, and the specific weight of those subjected to sexual violence was 0,002 percent.

In 2021, a total of 5,459 people, including 3,469 men and 1,990 women, were subjected to physical violence, and a total of 235 people, including 28 men and 207 women, were subjected to sexual violence.

⁴ Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatlarına əsasən

⁴ According to the information of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Azerbaijan

16.2.2 Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə

16.2.2 Number of victims of human trafficking per 100000 population, by sex

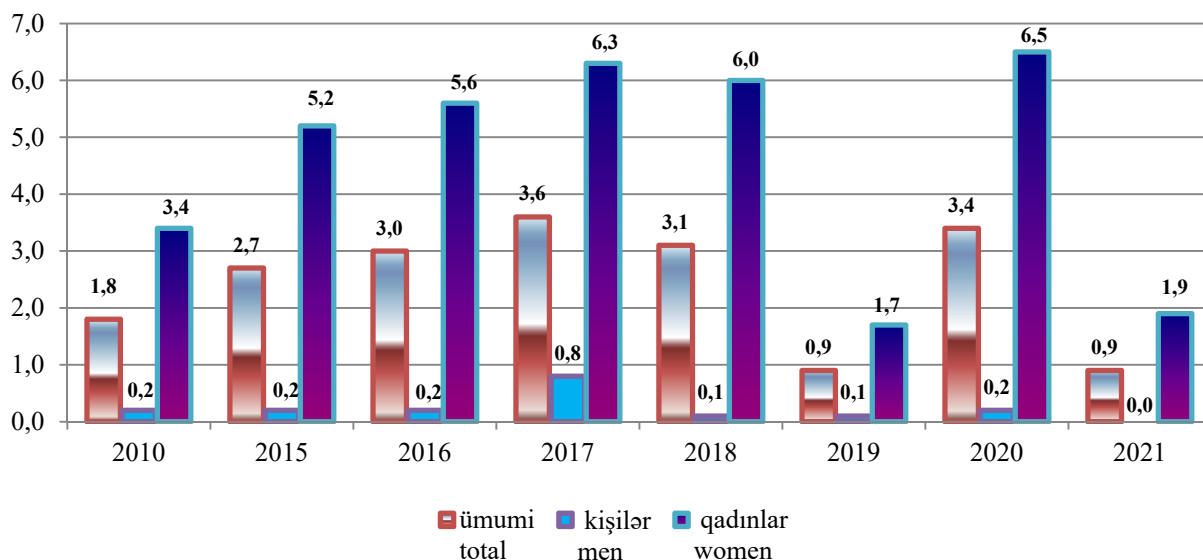
İnsan alveri hədə-qorxu, zor və ya məcburetmə, qaçırma, dələduzluq, aldatmanın digər formalarını tətbiq etməklə, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə və ya həssaslıq mövqeyindən istifadə edərək və ya başqa bir şəxs üzərində nəzarəti olan bir şəxsin razılığını əldə etmək üçün ödəniş və ya fayda almaq və ya verməklə istismar məqsədilə insanları işə götürmək, daşımaq, köçürmək, gizlətmək və ya qəbul etmək kimi əməlləri əhatə edir.

Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı il ərzində ölkədə yaşayan və ya aşkar olunmuş insan alveri qurbanlarının sayının ölkənin ümumi rezident şəxslərinin sayına nisbətinin 100000-ə hasili kimi hesablanır.

Human trafficking is defined as the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation.

The number of victims of human trafficking per 100000 population is calculated as the total number of victims of trafficking in persons detected or living in a country in a year divided by the resident population in the country multiplied by 100000.

İnsan alveri qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə
The number of victims of human trafficking, per 100000 population

2010-cu illə müqayisədə əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı 2021-ci ildə 0,9 bənd azalaraq 0,9-a enmişdir. Baxılan dövrdə hər 100000 nəfərə insan alveri qurbanı olan kişilərin sayı 0,2-dən 0,0-a, qadınların sayı 3,4-dən 1,9-dək azalmışdır.

2021-ci ildə insan alveri qurbanlarının sayı 2020-ci illə müqayisədə 3,6 dəfə azalaraq 95 nəfər olmuşdur ki, onlardan da 1 nəfəri kişi, 94 nəfəri qadın olmuşdur.

Compared to 2010, the number of victims of human trafficking per 100000 population decreased by 0,9 points in 2021 amounted to 0,9. During reviewed period, the number of men per 100000 victims of trafficking decreased from 0,2 to 0,0, the number of women decreased from 3,4 to 1,9.

In 2021, the number of victims of human trafficking decreased by 3,6 times compared to 2020 and amounted to 95 people, of which 1 was man and 94 were women.

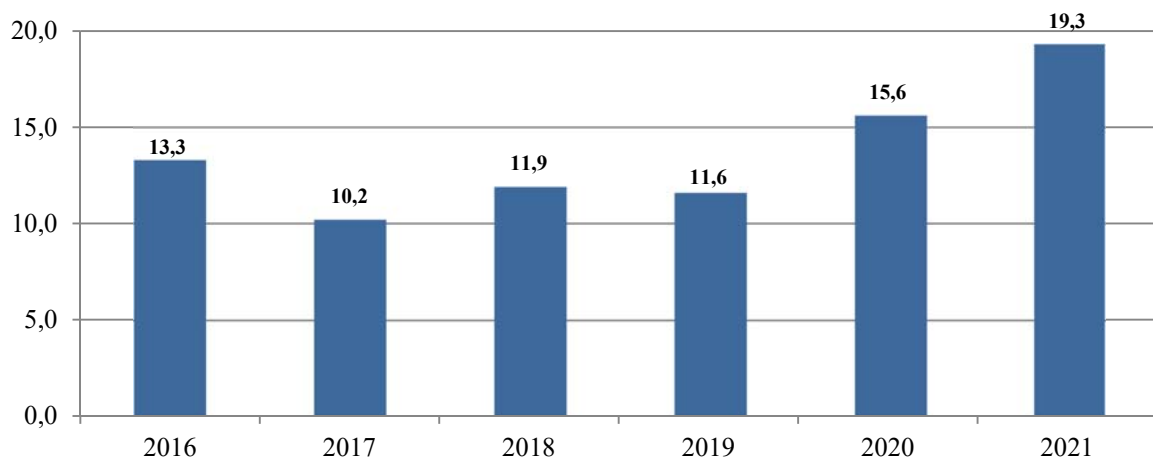
16.3.2 Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi

16.3.2 Unsented detainees as a proportion of overall prison population

Milli və beynəlxalq səviyyələrdə qanunun aliliyinin təşviq edilmə və hamı üçün ədalət mühakiməsinə bərabər çıxış imkanının təmin olunma səviyyəsini ölçmək məqsədilə hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi göstəricisindən istifadə olunur. Bu göstərici hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin sayının həbsdə olan şəxslərin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

In order to measure the level of promoting the rule of law at the national and international levels and ensuring equal access to justice for all unsentenced detainees as a proportion of overall prison population indicator is used. This indicator is calculated as the number of persons held in detention who have not yet been sentenced divided by the total number of persons held in detention multiplied by 100.

Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə
Unsented detainees as a proportion of overall prison population, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi
Source: Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan

Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi 2021-ci ildə 2016-cı illə müqayisədə 6,0 faiz bəndi artaraq 19,3 faiz təşkil etmişdir.

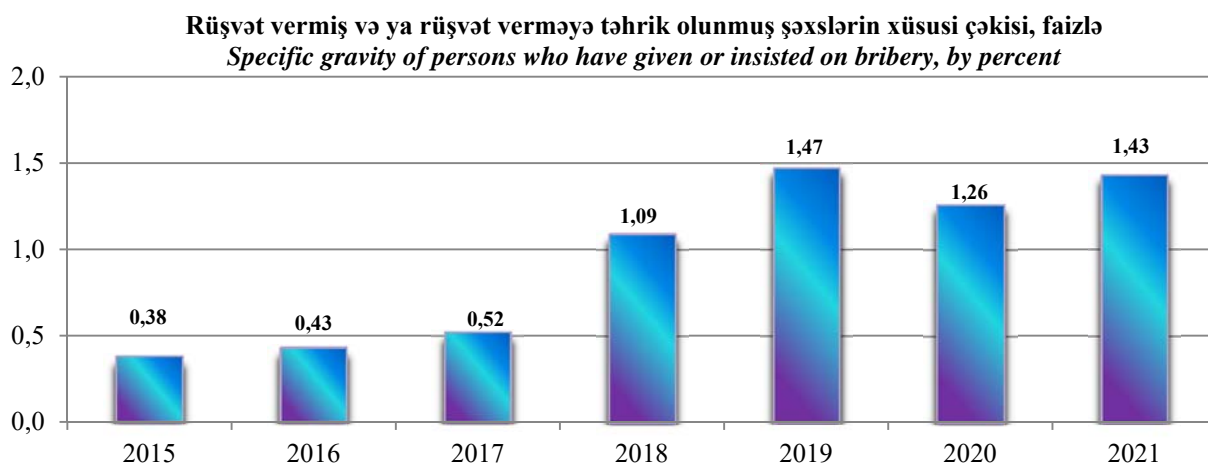
In 2021, compared to 2016 unsentenced detainees as a proportion of overall prison population increased by 6,0 percentage points and amounted to 19,3 percent.

16.5.1 Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi⁵ 16.5.1 Specific gravity of persons who have given or insisted on bribery⁵

Bu göstərici il ərzində ən azı bir dəfə rüşvət vermiş (pul, hədiyyə və ya əvəz olaraq əməl) və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin sayının bu cür əməllərə məruz qalmaları ilə bağlı müraciət etmiş şəxslərin sayına nisbətinin 100-ə hasili şəklində hesablanmışdır.

This indicator is defined as the product of the ratio of the number of persons who paid a bribe (money, gift or counter favour) at least once a year or insisted on giving a bribe to the number of persons who applied for such actions.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi
Source: General Office for Combating Corruption under the Prosecutor General of the Republic of Azerbaijan

Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi 2021-ci ildə 2015-ci illə müqayisədə 1,05 faiz bəndi artaraq 1,43 faiz təşkil etmişdir.

2021-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə rüşvət vermə və ya rüşvət verməyə təhrik edilmə ilə bağlı 5103 müraciət daxil olmuş və məhkəmə məsuliyyətinə verilmiş təqsirləndirilən şəxslərdən 63 nəfəri kişi, 10 nəfəri qadın olmuşdur.

The share of persons who bribed or insisted on bribing a government official in 2021 increased by 1,05 percentage points compared to 2015 and amounted to 1,43 percent.

In 2021, the General Directorate for Combating Corruption under the Prosecutor General of the Republic of Azerbaijan received 5103 appeals on bribery or insistence on bribery, and 63 of the accused were men and 10 were women.

⁵ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “16.5.1 Son 12 ay ərzində ən azı bir dəfə dövlət vəzifəli şəxslə təmasda olan və ona rüşvət verən və ya həmin dövlət vəzifəli şəxsin rüşvət vermə tələbi ilə qarşılaşmış şəxslərin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə bu göstərici inzibati məlumatlar əsasında milli kontekstdə verilmişdir.

⁵ *The indicator is defined in the UN's SDG Global Indicators System as “Proportion of persons who had at least one contact with a public official and who paid a bribe to a public official, or were asked for a bribe by those public officials, during the previous 12 months”. In the publication, this indicator is given in the national context on the basis of administrative data.*

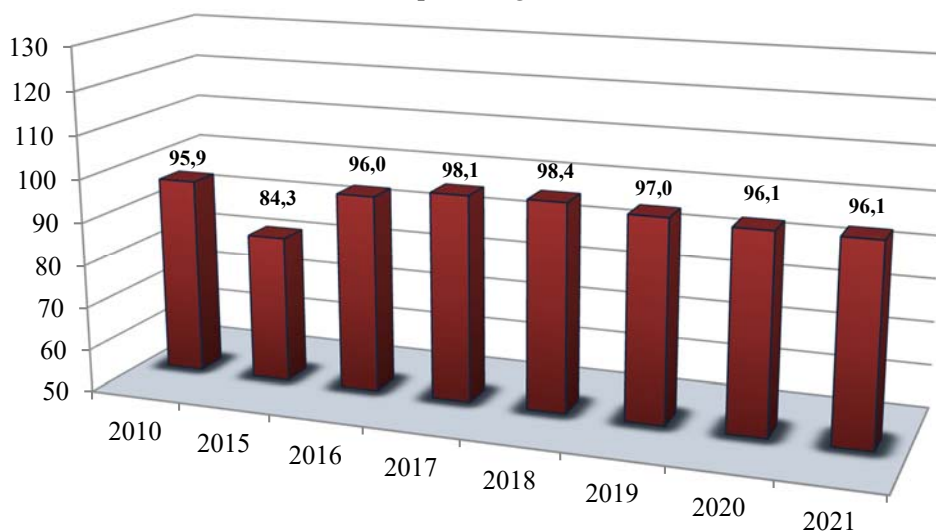
16.6.1 Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi

16.6.1 Primary government expenditures as a proportion of original approved budget

Bu göstərici icra olunmuş büdcə xərclərinin dövlət büdcəsi sənədləri ilə müəyyən edilmiş büdcə xərclərinə faiz nisbətini bildirir. Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi il ərzində icra olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinin həmin il üçün təsdiq olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinə (funksional təsnifatın bölmələri üzrə) nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the percentage of budget expenditure outturn to approved budget expenditures, as defined in government budget documentation. The primary government expenditures as a proportion of original approved budget is calculated as the executed expenditures of the state budget in a year divided by the approved state budget expenditures for the same year (by functional sections) multiplied by 100.

Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi, faizlə
Primary government expenditures as a proportion of original approved budget, in percentage

Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi 2010-cu ildəki 95,9 faizdən 0,2 faiz bəndi artaraq 2021-ci ildə 96,1 faiz olmuşdur.

İcra olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinin həcmi 2021-ci ildə 27422,4 milyon manat olmuşdur ki, bu da 2010-cu ildəki 11765,9 milyon manatla müqayisədə 2,3 dəfə çoxdur. Eyni zamanda, təsdiq olunmuş dövlət büdcəsi xərclərinin həcmi də 2010-cu illə (12275,0 milyon manat) müqayisədə 2021-ci ildə (28543,0 milyon manat) 2,3 dəfə çox olmuşdur.

The primary government expenditures as a proportion of original approved budget increased by 0,2 percentage points from 95,9 percent in 2010 to 96,1 percent in 2021.

The amount of executed state budget expenditures amounted to 27422,4 million manats in 2021, which is 2,3 times more than 11765,9 million manats in 2010. At the same time, the amount of approved state budget expenditures rose by 2,3 times in 2021 (28543,0 million manats) compared to 2010 (12275,0 million manats).

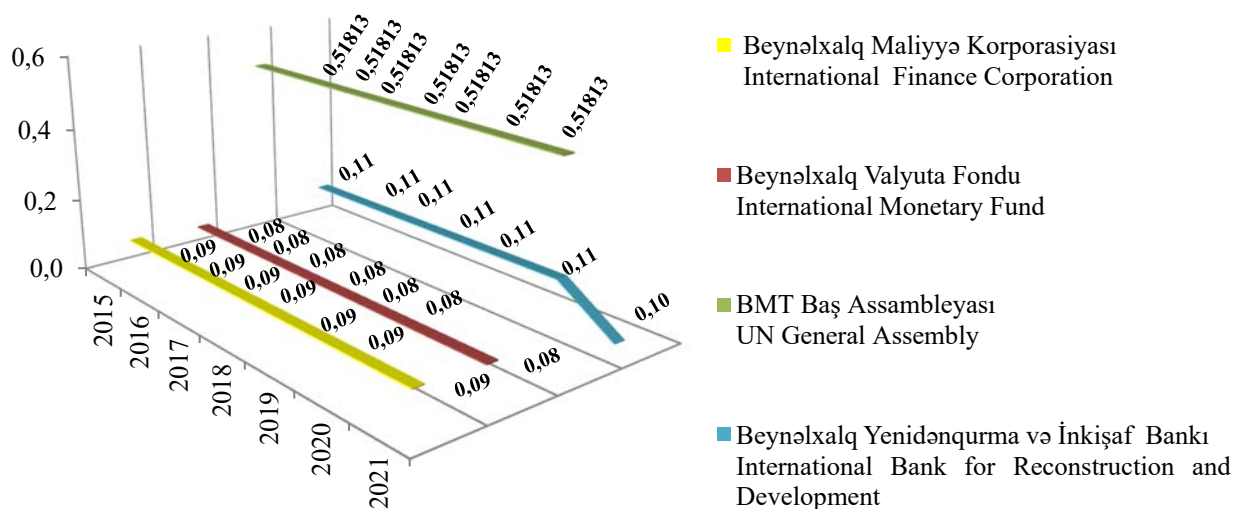
16.8.1 Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səsinin xüsusi çəkisi

16.8.1 Proportion of membership and voting right of the Republic of Azerbaijan in international organizations

Bu göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində “İnkişaf etməkdə olan ölkələrin beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və onların səsələrinin xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir və on bir beynəlxalq təşkilat üçün ayrı-ayrılıqda hesablanır: BMT-nin Baş Assambleyası, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası, Beynəlxalq Valyuta Fondu, BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurası, Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası, Afrika İnkişaf Bankı, Asiya İnkişaf Bankı, İnter-Amerika İnkişaf Bankı, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Maliyyə Sabitliyi Şurası. Hesablama hər bir təşkilatın üzvləri barədə dərc olunmuş məlumatlar və onların illik hesabatlarında səsələrin sayı ilə bağlı məlumatlardan istifadə edilərək aparılır. Üzvlərin xüsusi çəkisi inkişaf etməkdə olan ölkələr olan üzvlərin sayının üzvlərin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə, səsələrin xüsusi çəkisi isə inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan səsələrin sayının səsələrin ümumi sayına bölünməsi yolu ilə hesablanır.

The indicator is defined as “Proportion of members and voting rights of developing countries in international organizations” and is calculated independently for eleven different international institutions: The United Nations General Assembly, the United Nations Security Council, the International Monetary Fund, the United Nations Economic and Social Council, the International Bank for Reconstruction and Development, the International Finance Corporation, the African Development Bank, the Asian Development Bank, the Inter-American Development Bank, the World Trade Organisation, and the Financial Stability Board. The computation uses each institutions’ own published membership and voting rights data from their respective annual reports. The proportion of voting rights is computed as the number of voting rights allocated to developing countries, divided by the total number of voting rights. The proportion of membership is calculated by taking the number of developing country members, divided by the total number of members.

Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi
Proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in international organizations

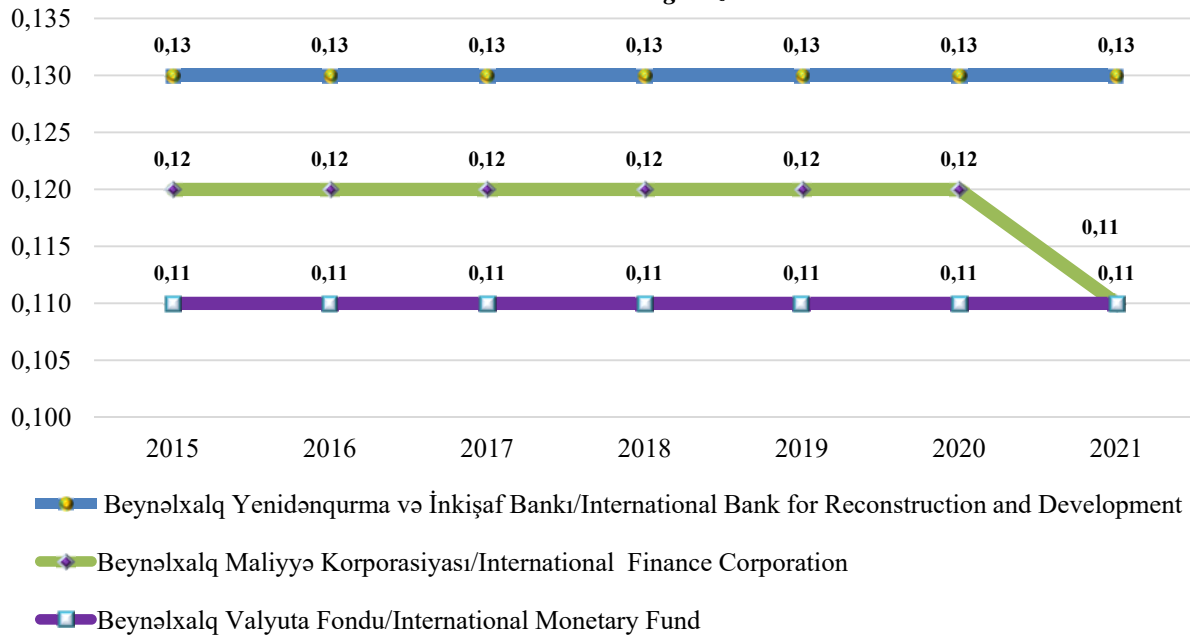

2021-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,10⁶, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,09⁷, Beynəlxalq Valyuta Fondunun üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,08⁸, BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi 0,51813⁹ təşkil etmişdir. Baxılan dövrdə ölkəmizin səslerinin xüsusi çəkisi Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankında 0,13, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasında 0,11, Beynəlxalq Valyuta Fondunda 0,11 olmuşdur.

In 2021, proportion of membership of the Republic of Azerbaijan in International Bank for Reconstruction and Development is 0,10⁶, in International Finance Corporation is 0,09⁷, in International Monetary Fund is 0,08⁸, in UN General Assembly is 0,51813⁹. In the reviewed period the special weight of the votes of our country in International Bank for Reconstruction and Development is 0,13, in International Finance Corporation is 0,11, International Monetary Fund is 0,11.

Beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycan Respublikasının səsini xüsusi çəkisi
The special weight of the vote of the Republic of Azerbaijan in international organizations

⁶ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/c80cbb3c6ece4fa9d06109541cef7d34-0330032021/original/IFCCountryVotingTable.pdf>

⁷ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/c80cbb3c6ece4fa9d06109541cef7d340330032021/original/IFCCountryVotingTable.pdf>

⁸ <https://www.imf.org/en/About/executive-board/members-quotas>

⁹ Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi

⁹ Source: Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Azerbaijan

16.9.1 Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi

16.9.1 Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority

Doğulmuş uşaqların qeydiyyatı onların qanuni tanınmaları, hüquqlarının qorunması və bu hüquqların hər hansı pozuntusunun diqqətdən kənarda qalmamasının təmin edilməsi üçün ilk addımdır.

Doğum qeydiyyatı, ölkənin qanuni tələblərinə uyğun olaraq doğuşların və onların xüsusiyyətlərinin vətəndaş qeydiyyatı reyestrində tam, daimi və universal şəkildə qeydiyyatata alınmasıdır.

Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi müvafiq ildə doğulan uşaqlara verilən doğum haqqında şəhadətnamələrinin sayının həmin ildə qeydə alınan doğumların sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

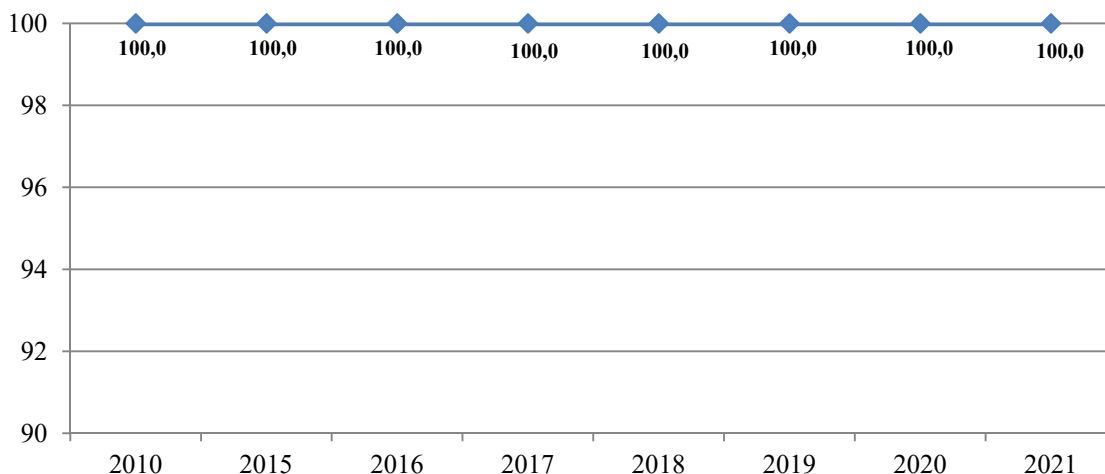
Registering children at birth is the first step in securing their recognition before the law, safeguarding their rights, and ensuring that any violation of these rights does not go unnoticed.

Birth registration is defined as 'the continuous, permanent and universal recording, within the civil registry, of the occurrence and characteristics of births in accordance with the legal requirements of a country

The proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority is calculated as the number of birth certificates issued to children born in the corresponding year divided by the number of births registered in the same year multiplied by 100.

Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə

Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority, in percentage

2010-2021-ci illər ərzində doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatata alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi 100 faiz təşkil etmişdir.

In 2010-2021, the proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority was 100 percent.

16.10.2 Vətəndaşların informasiyaya çıxışını təmin edən hüquqi və siyasi əsasların mövcudluğu¹⁰

16.10.2 Existence of legal and political frameworks that ensure for public access to information¹⁰

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 47-ci maddəsi ilə hər kəsin fikir və söz azadlığı təmin edilir. Bundan əlavə, Konstitusiyanın 50-ci maddəsinə uyğun olaraq hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır. Belə ki, ölkə Konstitusiyasının 50-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş məlumat əldə etmək hüququnun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə, açıq cəmiyyətin və demokratik hüquqi dövlətin prinsipləri əsasında təmin edilməsinin hüquqi əsasları “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda təsbit edilmişdir.

Hər kəsin məlumat əldə etmək üçün müraciət etmək hüququ vardır ki, məlumat azadlığının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar yaranan münasibətlər “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Azərbaycan Respublikasında kütləvi informasiyanın axtarılması, əldə edilməsi, hazırlanması, ötürülməsi, istehsalı və yayımının ümumi qaydaları, habelə mətbuatın, informasiya agentliklərinin, televiziya və radio təşkilatlarının vətəndaşların tam, doğru-dürüst və operativ informasiya almaq hüququnun həyata keçirilməsinə yönəldilmiş fəaliyyətinin təşkilati, hüquqi və iqtisadi əsasları “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Belə ki, kütləvi informasiya azadlığı vətəndaşların qanuni yolla informasiya axtarmaq, əldə etmək, hazırlamaq, ötürmək, istehsal etmək və yaymaq hüququna dövlət tərəfindən təminat verilməsinə əsaslanır.

Article 47 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan guarantees the freedom of speech and expression. In addition, in accordance with Article 50 of the Constitution, everyone has the right to legally seek, receive, transmit, prepare and disseminate information that he or she wants. Thus, the Law of the Republic of Azerbaijan “On access to information” provides that the right of access to information as defined by Article 50 of the Constitution of the country is based on the principles of a free, unobstructed and equal conditions for all, based on the principles of an open society and a democratic legal state.

Everyone has the right to apply for information that the relations arising in connection with the exercise of freedom of information are governed by the Law of the Republic of Azerbaijan “On Freedom of Information”.

General rules of search, acquisition, preparation, transmission, production and distribution of mass information in the Republic of Azerbaijan, as well as organizational, legal and economic bases of activities of the press, information agencies, television and radio organizations aimed at ensuring the right of citizens to complete, accurate and operative information which is regulated by the Law of the Republic of Azerbaijan “On Mass Media”.

Thus, the freedom of mass information is based on the state guarantee of citizens' right to seek, obtain, prepare, transmit, produce and disseminate information legally.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman)

Source: Commissioner for Human Rights (Ombudsman) of the Republic of Azerbaijan

¹⁰ BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sisteminə göstərici “16.10.2 Vətəndaşların informasiyaya çıxışını təmin edən konstitusion, qanunverici və/və ya siyasi zəmanətləri qəbul edilmiş və onların qüvvədə olduğu ölkələrin sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən sahədə konstitusiya və müvafiq qanunların mövcudluğunu nəzərdə tutur.

¹⁰ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “16.10.2 Number of countries that adopt and implement constitutional, statutory and/or policy guarantees for public access to information.” The use of the indicator at the national level implies the existence of the constitution and relevant laws in the area.

16.a.1 Paris prinsiplərinə uyğun olaraq insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə milli müstəqil institutların mövcudluğu

16.a.1 Existence of independent national human rights institutions in compliance with the Paris Principles

Bu göstərici inklüziv, dinc və hesabatlılığa malik cəmiyyətlərin təşviqi məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq vasitəsilə ölkələrin müstəqil milli institutların qurulmasına yönələn fasiləsiz qlobal səylərini ölçür. Milli İnsan Hüquqları İnstitutunun yaradılması və gücləndirilməsi dövlətin beynəlxalq insan hüquqları alətlərində təmin olunan insan hüquqlarını təşviq etmək və qorumaq öhdəliyinə sadıq olduğunu göstərir. Milli İnsan Hüquqları İnstitutu insan hüquqlarını müdafiə və təşviq etmək üçün yaradılmış müstəqil inzibati orqandır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qəbul edildikdən sonra, ölkədə bu sahədə demokratik, hüquqi islahatların həyata keçirilməsi və insan hüquqlarının səmərəli təmini məqsədilə institusional mexanizmlər sistemi yenidən qurulmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında insan hüquqlarının təmin edilməsini ümumdövlət vəzifəsi hesab edilərək, ilk dəfə insan hüquqları üzrə müvəkkil institutunun təsis edilməsi “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 fevral 1998-ci il tarixli Fərmanında nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 18 iyun 1998-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “İnsan Hüquqlarının müdafiəsinə dair Dövlət Proqramı”nda İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil təsisatının yaradılması nəzərdə tutulmuşdur.

28 dekabr 2001-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında” Konstitusiya Qanunu qəbul edildi, 5 mart 2002-ci ildə isə ölkə başçısı tərəfindən bu Qanunun tətbiq edilməsi haqqında Fərman imzalandı və beləliklə də təsisatın yaradılması və fəaliyyət göstərməsi üçün hüquqi baza yaradıldı.

Azərbaycan Respublikasının ilk Ombudsmanı 2002-ci il iyulun 2-də Milli

This indicator measures the continuous global efforts of countries to establish independent national institutions through international cooperation to promote inclusive, peaceful and accountable societies. The establishment and strengthening of the National Institute for Human Rights demonstrates the state's commitment to promote and protect human rights enshrined in international human rights instruments. The National Institute for Human Rights is an independent administrative body established to protect and promote human rights.

Following the adoption of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the system of institutional mechanisms has been reconstructed in the country in order to carry out democratic, legal reforms and the effective provision of human rights.

Establishing the Authorized Human Rights Institute for the first time as a state duty to ensure human rights in the Republic of Azerbaijan is envisaged in the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated February 22, 1998 "On Measures to Ensure Human and Civil Rights and Freedoms." It also provides for the establishment of the Commissioner for Human Rights in the State Program for the Protection of Human Rights, approved by the Presidential Decree of June 18, 1998.

On December 28, 2001, the Milli Majlis of the Republic of Azerbaijan adopted the Constitutional Law “On the Commissioner for Human Rights (Ombudsman) of the Republic of Azerbaijan”, and on March 5, 2002 the President signed a decree on the application of this Law. A legal basis for the establishment and functioning of the Fund was established.

The first ombudsman of the Republic of Azerbaijan was elected by the Milli Majlis on July 2, 2002 with 111 votes (112 votes) out of three candidates nominated by the President of the Republic of Azerbaijan.

Məclis tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin təqdim etdiyi üç namizəd arasından 111 səsle (112 səsdən) seçilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə Müvəkkili vəzifəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə təsbit olunmuş və Azərbaycan Respublikasının dövlət və yerli özünüidarə orqanları, vəzifəli şəxsləri tərəfindən pozulan insan hüquqları və azadlıqlarının bərpa edilməsi və “Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında” Konstitusiya Qanunu ilə müəyyən edilmiş hallarda insan hüquqları pozuntularının qarşısının alınması üçün təsis edilmişdir.

The Ombudsman's position is to restore human rights and freedoms established by the Constitution of the Republic of Azerbaijan and international treaties ratified by the Republic of Azerbaijan and violated by state and local self-government bodies, officials and the Ombudsman. It was established to prevent human rights violations in cases defined by the Constitutional Act.

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman)
Source: Commissioner for Human Rights (Ombudsman) of the Republic of Azerbaijan

Dayanıqlı inkişaf naminə qlobal əməkdaşlığı
canlandırmaq və gücləndirmək
*Strengthen the means of implementation and
revitalize the Global Partnership for Sustainable
Development*

“Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”dən irəli gələn qlobal hədəflərə nail olmaq üçün hökumət, özəl sektor və vətəndaş cəmiyyəti arasında tərəfdaşlıq tələb olunur ki, buraya qlobal, regional, milli və yerli səviyyələrdə insanları və planeti diqqət mərkəzində saxlayan prinsiplər, dəyərlər, gələcəyə ortaq baxış və birgə məqsədlər üzərində qurulmuş inklüziv tərəfdaşlıqlar daxildir¹.

BMT-nin açıqladığı məlumatlara əsasən 2021-ci ildə inkişafa rəsmi yardım (İRY) məqsədilə inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan vəsait 2020-ci ilə nəzərən 3,3 faiz artaraq 177,6 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir. İRY-nin xalis həcmi 2021-ci ildə donorların məcmu ümumi milli gəlirinin 0,33 faizi qədər olmuşdur ki, bu da hədəf göstəricidən (0,7 faiz) aşağıdır.

2021-ci ildə birbaşa xarici investisiyaların həcmi 2020-ci illə müqayisədə 64 faiz artmış və 1,58 trilyon ABŞ dolları olmuşdur. Aşağı və orta gəlirli ölkələrə illik pul köçürmələrinin həcmi 2021-ci ildə 2020-cu ilə nisbətən 8,6 faiz artaraq 605 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. COVID-19 pandemiyası şəraitində internet istifadəçilərinin sayındakı artım sürətlənmişdir. 2019-cu ildə dünya əhalisinin 54 faizi və ya 4,1 milyard nəfər internetdən istifadə edirdisə, 2021-ci ildə bu

In order to achieve the global targets from the “Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”, the partnership between governments, the private sector and civil society is required, which includes inclusive cooperations built upon shared vision and goals, principles and values that spotlight people and the planet at the global, regional, national and local levels¹.

According to the United Nations, in 2020, the allocations for official development assistance (ODA) (to developing countries) increased by 3,3 percent compared to 2020 and amounted to 177,6 billion US dollars. The net volume of ODA in 2021 was 0,33 percent of the total national income of donors, which is lower than the target (0,7%).

In 2021, the volume of foreign direct investment increased by 64 percent compared to 2020 and amounted to 1,58 trillion dollars. The volume of annual remittances to low- and middle-income countries in 2021 increased by 8,6 percent compared to 2020 and amounted to 605 billion US dollars. The growth in the number of Internet users has accelerated during COVID-19 pandemic. In 2019, 4,1 billion people (or 54 percent of the world's

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

göstərici 63 faiz və ya 4,9 milyard nəfər olmuşdur.

Statistik potensialın artırılmasına yönəldilən xərclər 2019-cu ildə 662 milyon ABŞ dolları, 2020-ci ildə bundan bir qədər az - 650 milyon ABŞ dolları olmuşdur. Aparılan tədqiqatın nəticələrinə əsasən 2021-ci ildə aşağı gəlirli ölkələrdə statistik potensialın gücləndirilməsi üçün əlavə maliyyə dəstəyinə ehtiyac olduğu müəyyənləşdirilmişdir².

DİM 17 makro-iqtisadi sabilliyin artırılmasını, uzunmüddətli borc dayanıqlığına nail olmaqda inkişaf etməkdə olan ölkələrə yardımı, yüksək borcu olan yoxsul ölkələrin xarici borc probleminə diqqət yetirilməsini, qlobal ixracatda ən zəif inkişaf etmiş ölkələrin payının iki dəfə artırılmasını, bu ölkələr üçün bazarlara çıxış imkanının dəstəklənməsini, elmi, texnoloji və innovativ potensialın inkişaf etdirilməsini, dayanıqlı inkişaf üzrə irəliləyişin ölçülməsi məqsədi ilə insanların gəlir səviyyəsi, cins, yaş, irq, etnik mənsubiyyət, miqrasiya statusu, əlillik, coğrafi məskunlaşma və milli şəraitə uyğun olaraq digər xüsusiyyətlərə görə dezaqreqasiya olunan yüksək keyfiyyətli, vaxtlı-vaxtında verilən və etibarlı məlumatların mövcudluğunu əhəmiyyətli dərəcədə artırmaq üçün milli statistika potensialının gücləndirilməsini nəzərdə tutur. Bu da, öz növbəsində, beynəlxalq dəstək yolu ilə inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün çoxsaylı mənbələrdən maliyyə vəsaitlərinin toplanmasını, elm, texnologiya və innovasiyalar üzrə Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli regional və beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsini, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə ekoloji təmiz texnologiyaların, açıq, ayrı-seçkiliyə yol verilməyən çoxtərəfli ticarət sisteminin təşviq edilməsini zəruri edir.

Qeyd olunanlarla əlaqədar, dayanıqlı inkişaf məqsədlərini həyata keçirmək üçün beynəlxalq dəstək artırılmalı, müvafiq siyasətlər müəyyənləşdirilməli və həyata keçirilməlidir³.

population) were using the Internet, in 2021 the number of users reached 4,9 billion people (or 63 percent of the world's population).

Expenditures on statistical capacity building amounted to \$650 million in 2020, a slight decline from \$662 million in 2019. According to the results of the study, in 2021, low-income countries need additional financial support to strengthen their statistical capacity².

SDG 17 aims to enhance macroeconomic stability, to assist developing countries in attaining long-term debt sustainability, to address the external debt of highly indebted poor countries, to double the least developed countries' share of global exports, to ensure market access for these countries, to build science, technology and innovation capacity, to enhance national statistical capacity to increase significantly the availability of high-quality, timely and reliable data disaggregated by income, gender, age, race, ethnicity, migratory status, disability, geographic location of people and other characteristics in according with national contexts, for measuring of progress on sustainable development. This, in turn, necessitates mobilizing financial resources for developing countries from multiple sources through international support, enhancing North-South, South-South and triangular regional and international cooperation on science, technology and innovation, and promoting environmentally sound technologies, open, non-discriminatory multilateral trading system in developing countries.

In view of the above, international support for implementation of Sustainable Development Goals should be enhanced, and appropriate policies should be defined and implemented³.

² <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/>

³ BMT Baş Assambleyasının 2015-ci il 25 sentyabr tarixli, A/RES/70/1 nömrəli qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş "Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik"

³ "Transformation our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development", approved by UN General Assembly resolution A / RES / 70/1 of September 25, 2015

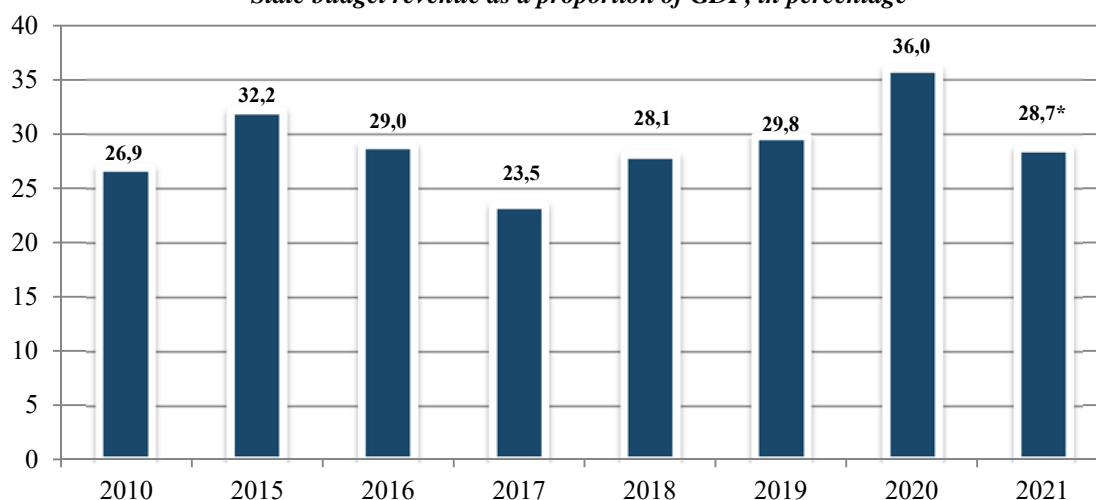

17.1.1 Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi⁴ 17.1.1 State budget revenue as a proportion of GDP⁴

Bu göstərici qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada dövlət büdcəsinə daxil olan və büdcə gəlirlərini təşkil edən vergilərin, rüsumların, digər ödənişlərin və daxilolmaların ÜDM-dəki payını göstərir. Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi il ərzində dövlət büdcəsi gəlirlərinin həmin ilin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasılı kimi hesablanır.

This indicator represents the share of taxes, duties, other payments and receipts included in the state budget, prescribed by law, in GDP. The state budget revenue as a proportion of GDP is calculated as the state budget revenue in a year divided by GDP in the same year multiplied by 100.

Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
State budget revenue as a proportion of GDP, in percentage

2021-ci ildə dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2010-cu ilə nisbətən 1,8 faiz bəndi artmış, 2020-ci ilə nisbətən isə 7,3 faiz bəndi azalmış və 28,7 faiz olmuşdur.

Dövlət büdcəsinin icra olunmuş gəlirləri 2010-cu illə müqayisədə 2,3 dəfə artaraq 2021-ci ildə 26631,7 milyon manat təşkil etmişdir. Bu gəlirlərin 47,5 faizini (12647,5 milyon manat) vergi daxilolmaları, 52,5 faizini (13984,2 milyon manat) isə sair daxilolmalar təşkil etmişdir.

In 2021, the specific weight of state budget revenues in GDP increased by 1,8 percentage points compared to 2010, and decreased by 7,3 percentage points compared to 2020 and was 28,7 percent.

Compared to 2010, the executed state budget revenue increased by 2,3 times and amounted to 26631,7 million manats in 2021. Of which 47,5 percent (12647,5 million manats) were tax incomes, and 52,5 percent (13984,2 million manats) were other incomes.

⁴ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində "17.1.1 Ümumi dövlət gəlirlərinin ÜDM-də faiz nisbəti, mənbələr üzrə bölgüdə" kimi müəyyən edilmişdir.

⁴ In the UN Global Framework this indicator defined as "17.1.1 Total government revenue as a proportion of GDP, by source".

* İlk məlumatlar əsasında

* According to preliminary data

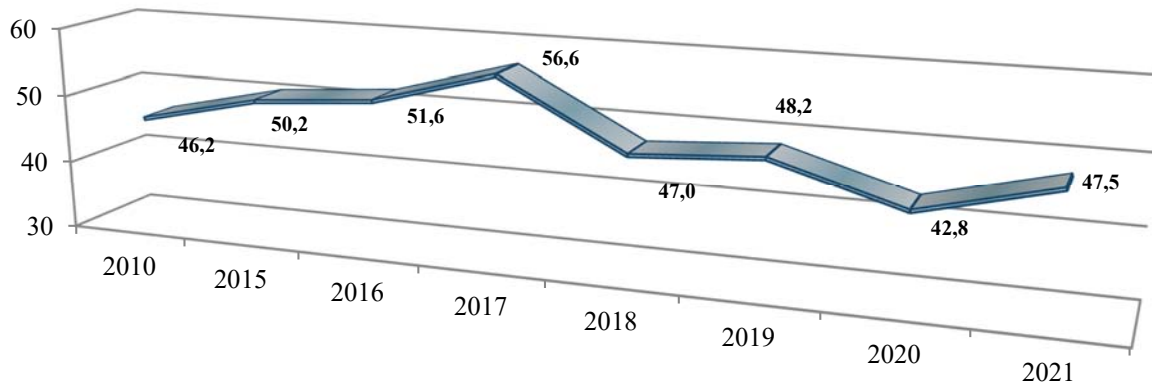

17.1.2 Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi⁵
17.1.2 Proportion of taxes in the state budget revenue⁵

Bu göstərici vergilərin dövlət büdcəsinin gəlirlərindəki payını səciyyələndirir. Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi dövlət büdcəsinə vergilərdən daxilolmaların dövlət büdcəsinin ümumi gəlirlərinə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the share of taxes in the state budget revenue. Proportion of taxes in the state budget revenue is calculated as the tax incomes to the state budget divided by total state budget revenue multiplied by 100.

Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of taxes in the state budget revenue, in percentage

2021-ci ildə dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi 2010-cu ilə nəzərən 1,3 faiz bəndi, 2020-ci ilə nəzərən isə 4,7 faiz bəndi artaraq 47,5 faiz olmuşdur.

Bununla yanaşı, dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının həcmi 2010-cu ildəki 5266,8 milyon manatdan 2021-ci ildə 12647,5 milyon manatadək yüksəlmişdir. Ötən il dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının həcmi fiziki şəxslərin gəlir vergisi üzrə 1194,6 milyon manat və ya 4,5 faiz, hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi üzrə 2958,4 milyon manat və ya 11,1 faiz, torpaq vergisi üzrə 45,7 milyon manat və ya 0,2 faiz, əmlak vergisi üzrə 211,3 milyon manat və ya 0,8 faiz, əlavə dəyər vergisi üzrə 5214,5 milyon manat və ya 19,6 faiz, aksiz

In 2021, the specific weight of taxes in state budget revenues increased by 1,3 percentage points compared to 2010, and by 4,7 percentage points compared to 2020, reaching 47,5 percent.

In addition, the amount of the tax incomes to the state budget increased from 5266,8 million manats in 2010 to 12647,5 million manats in 2021. In the last year, the amounts of tax receipts to the state budget were 1194,6 million manats or 4,5 percent for individual income tax, 2958,4 million manats or 11,1 percent for corporate profit (income) tax, 45,7 million manats or 0,2 percent for land tax, 211,3 million manats or 0,8 percent for property tax, 5214,5 million manats or 19,6

⁵ Göstərici BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində "17.1.2 Milli büdcənin maliyyələşməsində daxili vergilərin xüsusi çəkisi" kimi müəyyən edilmişdir.

⁵ In the UN Global Framework this indicator defined as "17.1.2 Proportion of domestic budget funded by domestic taxes".

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

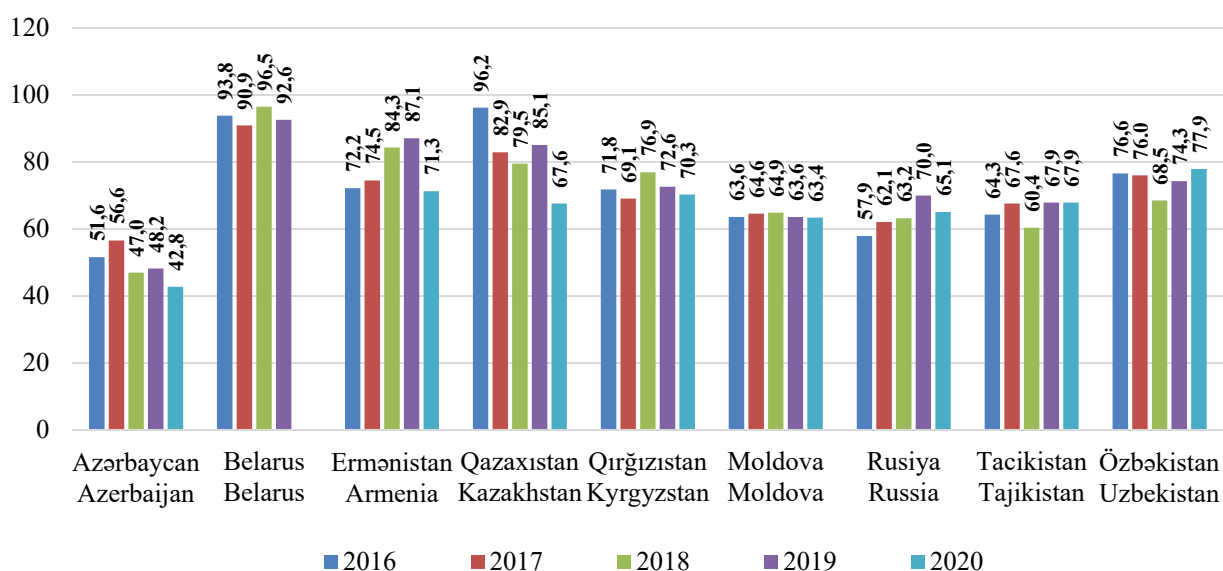
vergisı üzrə 1105,8 milyon manat və ya 4,2 faiz, mədən vergisi üzrə 138,4 milyon manat və ya 0,5 faiz, xarici iqtisadi fəaliyyətlə bağlı vergilər üzrə 1360,0 milyon manat və ya 5,1 faiz, sadələşdirilmiş vergilər üzrə 299,7 milyon manat və ya 1,1 faiz, yol vergisi üzrə isə 119,1 milyon manat və ya 0,4 faiz təşkil etmişdir.

percent for value added tax, 1105,8 million manats or 4,2 percent for excise tax, 138,4 million manats or 0,5 percent for mining tax, 1360,0 million manats or 5,1 percent for taxes related to foreign economic activity, 299,7 million manats or 1,1 percent for simplified taxes, and 119,1 million manats or 0,4 percent for road tax.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi

Comparison of the indicator among the CIS countries

Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of taxes in the state budget revenue, in percentage

17.3.2 Pul köçürmələrinin həcmnin (ABŞ dolları ilə) ÜDM-də xüsusi çəkisi
17.3.2 Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP

Bu göstərici şəxsi pul köçürmələrinin həcmnin ÜDM-də payını bildirir. Şəxsi pul köçürmələri şəxsi transfertlər və işçilərin ödənişlərinin cəmindən ibarətdir. Şəxsi transfertlərə rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər arasında nağd və ya natura şəklində edilmiş bütün cari transfertlər daxildir. İşçilərin ödənişləri dedikdə isə rezidenti olmadığı ölkənin iqtisadiyyatında çalışan sərhədyanı, mövsümi və digər qısamüddətli işçilərin və qeyri-rezident müəssisələr üçün çalışan rezidentlərin gəlirləri nəzərdə tutulur.

Bu göstərici şəxsi pul köçürmələrinin həcmnin ÜDM-ə nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the share of personal remittances in GDP. Personal remittances comprise of the sum of personal transfers and compensation of employees. Personal transfers include all current transfers between resident and nonresident individuals were made in cash or in kind. Compensation of employees refers to the income of border, seasonal, and other short-term workers who are employed in an economy where they are not resident and of residents employed by non-resident entities.

This indicator is calculated as the volume of remittances divided by the GDP multiplied by 100.

Pul köçürmələrinin həcmnin (ABŞ dolları ilə) ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə
Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP, in percentage

Qeyd: Göstərici Tədiyə balansının məlumatları əsasında hesablanmışdır.

Note: The indicator is calculated based on the balance of payments.

2010-cu illə müqayisədə pul köçürmələrinin həcmnin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2021-ci ildə 0,4 faiz bəndi azalaraq 2,5 faizdən 2,1 faizədək enmişdir.

Compared to 2010, in 2021 the volume of remittances as a proportion of total GDP decreased by 0,4 percentage points from 2,5 percent to 2,1 percent.

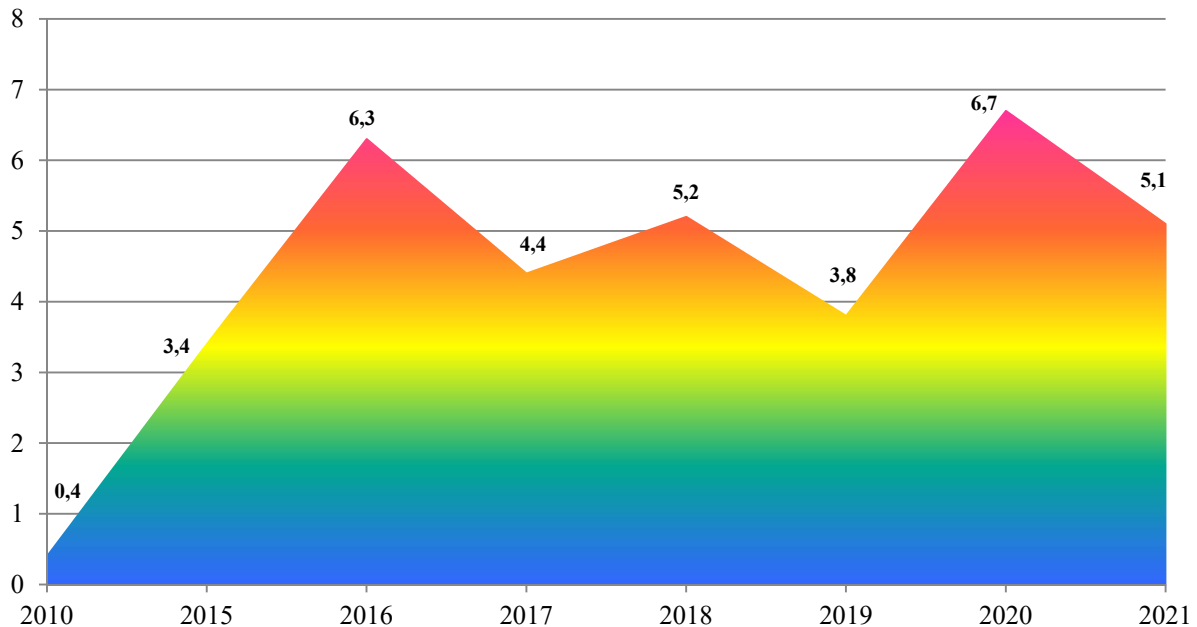
17.4.1 Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi

17.4.1 Debt service as a proportion of exports of goods and services

Bu göstəricidə yalnız dövlət və dövlət zəmanətli borclar üzrə xidmətlə bağlı xərclər əhatə olunur. Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlərin ixracında xüsusi çəkisi borcun əsas məbləği və borc üzrə faiz ödənişlərinin cəminin mal və xidmətlərin ixracına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Debt services covered in this indicator refer only to public and publicly guaranteed debt. The debt service as proportion of exports of goods and services is calculated as the sum of the principal and the total interest payments on the debt divided by the export of goods and services multiplied by 100.

Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi, faizlə
Debt service as a proportion of exports of goods and services, in percentage

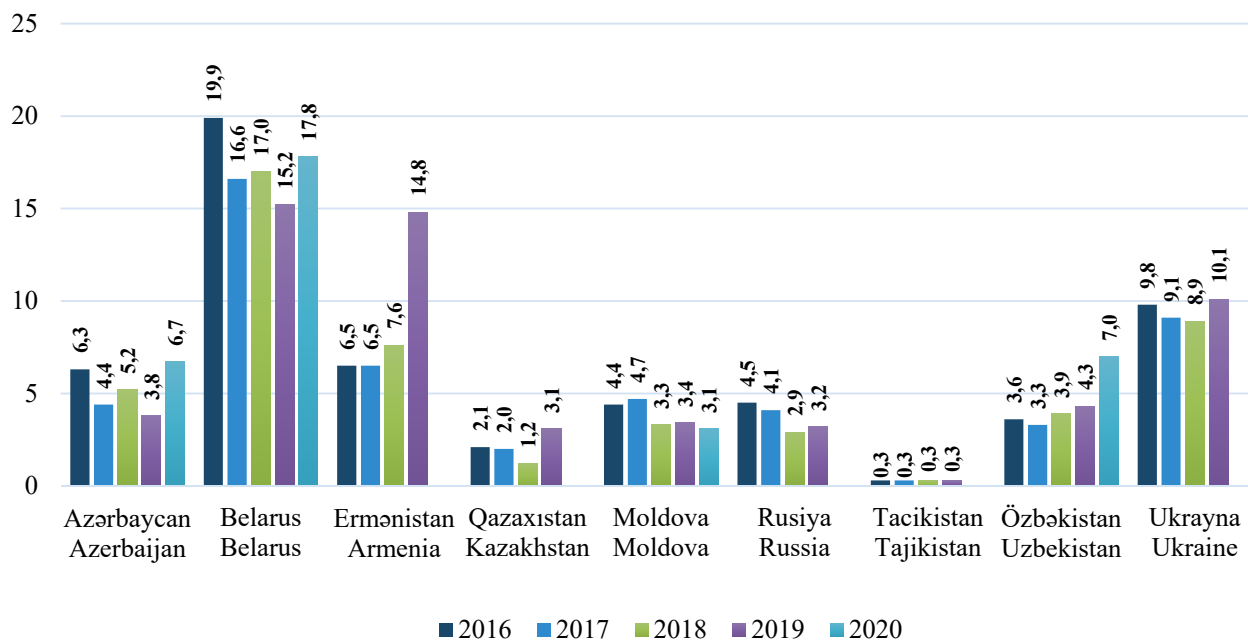
2010-cu illə müqayisədə 2021-ci ildə borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlərin ixracında xüsusi çəkisi 4,7 faiz bəndi artaraq 0,4 faizdən 5,1 faizədək yüksəlmişdir. Ümumilikdə isə göstərici 2010-2021-ci illərdə dəyişkən trendə malik olmuşdur.

Compared to 2010 in 2021, the debt service as a proportion of exports of goods and services increased by 4,7 percentage points and rose from 0,4 percent to 5,1 percent. In general, in 2010-2021, the indicator has a changeable trend.

Göstəricinin MDB ölkələri arasında müqayisəsi
Comparison of the indicator among the CIS countries

Borca xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlərin ixracında xüsusi çəkisi, faizlə
Debt service as a proportion of exports of goods and services, in percentage

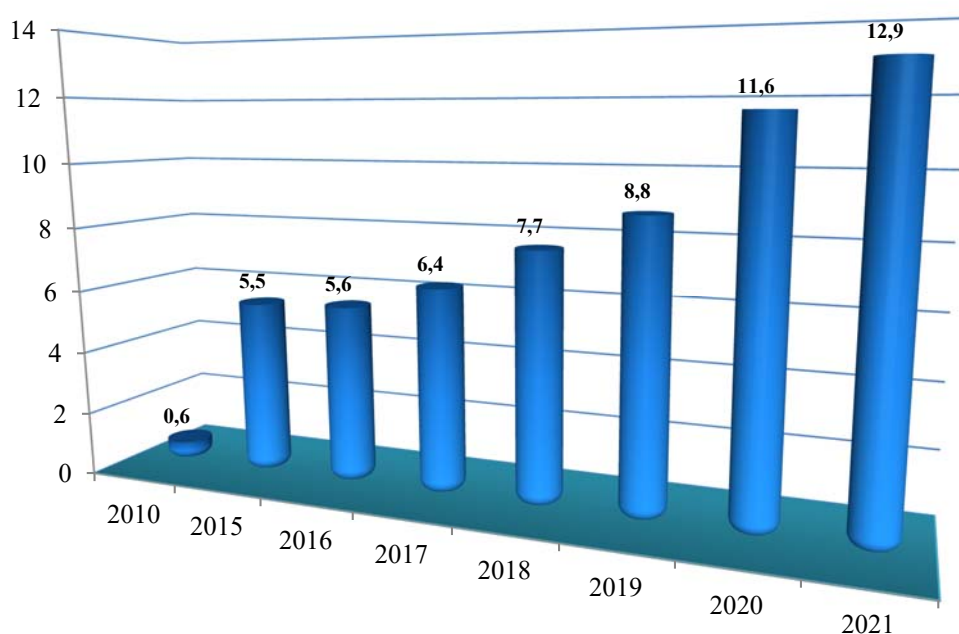
17.6.1 Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı

17.6.1 Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants

Bu göstərici ölkədə sabit genişzolaqlı internetdən istifadə səviyyəsini əks etdirir. Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı sabit genişzolaqlı internet şəbəkəsinə qoşulmuş abunəçilərin sayının əhalinin ümumi sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator reflects the level of fixed broadband Internet access in the country. The fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants is calculated as the number of broadband Internet subscribers divided by the total population multiplied by 100.

Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı
Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants

2010-cu ilə nisbətən 2021-ci ildə əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı 12,3 bənd artaraq 12,9-dək yüksəlmişdir. Dinamikaya əsasən demək olar ki, ölkədə sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı artmaqda davam edir. Belə ki, baxılan dövr ərzində sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı 23,6 dəfə artaraq 2021-ci ildə 1291297 nəfər təşkil etmişdir.

Compared to 2010 in 2021, the fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants increased by 12,3 points to 12,9. According to the dynamics we can say that, the number of fixed broadband Internet subscribers in the country continues to grow. Thus, during the period, the number of fixed broadband Internet subscribers increased 23,6 times and amounted to 1291297 people in 2021.

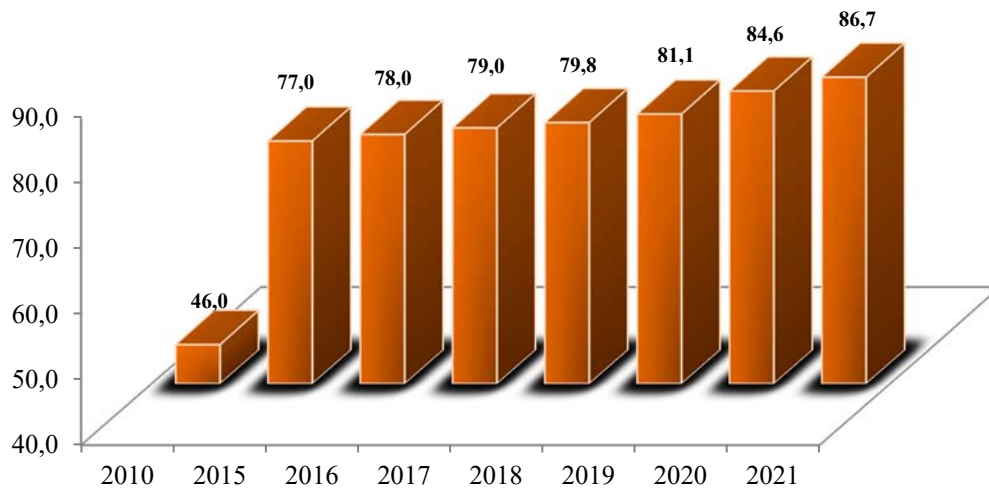

17.8.1 İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 17.8.1 Proportion of individuals using the Internet

İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi ölkə əhəlisi arasında internetdən istifadə səviyyəsini səciyyələndirir. Bu göstərici istifadə yerindən asılı olmayaraq internetdən istifadə edən əhəlinin sayının ümumi əhəlinin sayına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

Proportion of individuals using the Internet characterizes the level of internet usage among the population of the country. This indicator is calculated as the number of individuals who used the Internet from any location divided by the total population multiplied by 100.

İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə
Proportion of individuals using the Internet, in percentage

2010-cu ilə nisbətən 2021-ci ildə internetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi 40,7 faiz bəndi artaraq 46,0 faizdən 86,7 faizədək yüksəlmişdir. 2021-ci ildə internetdən istifadə edən əhəlinin sayı 52,2 faizi kişilər, 47,8 faizi qadınlar olmaqla ümumilikdə 8508,1 min nəfər təşkil etmişdir. Göstəricinin ən yuxarı həddi Bakı şəhərində - 93,0 faiz, ən aşağı həddi isə Qarabağ iqtisadi rayonunda - 81,6 faiz qeydə alınmışdır.

2021-ci ildə göstərici şəhər yerlərində 91,2 faiz, kənd yerlərində isə 81,7 faiz təşkil etmişdir.

Hazırda internet istifadəçilərinin 22,7 faizi 24 yaşadək olan gənclər, 23,7 faizi 25-35 yaş qrupunda olan, 48,2 faizi isə 36-64 yaş qrupunda olan şəxslərdir. Yaşı 64-dən yuxarı olan istifadəçilərin xüsusi çəkisi isə 5,4 faiz təşkil edir.

Compared to 2010 in 2021, the proportion of individuals using the Internet increased by 40,7 percentage points from 46,0 percent to 86,7 percent. In 2021, the number of individuals using the internet were totally 8508,1 thousand people, from which 52,2 percent were men and 47,8 percent were women. The highest level of indicator registered in Baku city 93,0 percent, and the lowest level in the Karabakh economic region 81,6 percent.

In 2021, the indicator was 91,2 percent in urban areas and 81,7 percent in rural areas.

Currently, 22,7 percent of Internet users are young people under 24 years of age, 23,7 percent are in 25-35 age group and 48,2 percent are in 36-64 age group. The share of users in the age 64 and above is 5,4 percent.

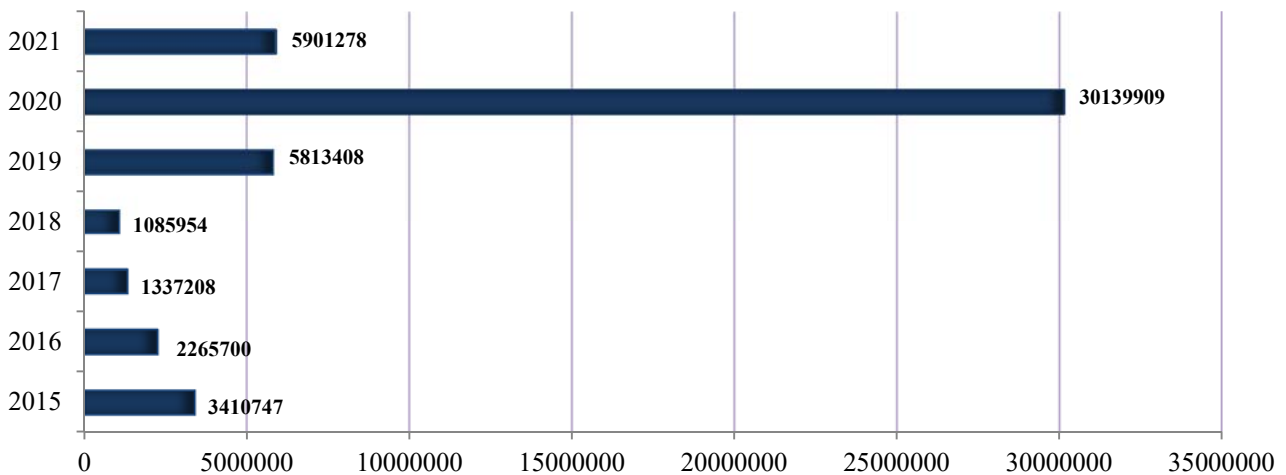
17.9.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın dollarla ümumi həcmi (o cümlədən Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən)

17.9.1 Dollar value of financial and technical assistance (including through North-South, South-South and triangular cooperation) committed to developing countries

Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə, bütün dayanıqlı inkişaf məqsədlərini həyata keçirmək üçün milli planlara dəstək göstərmək məqsədilə, inkişaf etməkdə olan ölkələrdə effektiv və məqsədyönlü potensialı inkişaf etdirmə işinin aparılmasına beynəlxalq dəstəyi artırmaq vacib məsələlərdən biridir. Sözügedən hədəfi qiymətləndirmək üçün inkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın dollarla ümumi həcmi göstəricisindən istifadə olunur.

Enhance international support for implementing effective and targeted capacity-building in developing countries to support national plans to implement all the Sustainable Development Goals, including through North-South, South-South and triangular cooperation is one of the essential issues. Dollar value of financial and technical assistance committed to developing countries is used to estimate this goal.

İnkişaf etməkdə olan ölkələrə maliyyə və texniki yardımın ümumi həcmi (o cümlədən Şimal-Cənub, Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən), ABŞ dolları ilə
Dollar value of financial and technical assistance (including through North-South, South-South and triangular cooperation) committed to developing countries, in US dollar

Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq İnkişafa Yardım Agentliyinin məlumatına əsasən, Azərbaycan Respublikası tərəfindən Şimal-Cənub (o cümlədən Qərb ölkələrinə), Cənub-Cənub və üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində göstərilmiş yardımların dollarla ümumi həcmi 2021-ci ildə 2015-ci illə müqayisədə 1,7 dəfə artmış, 2020-ci illə müqayisədə isə 5,1 dəfə azalmış və 5,901,278 ABŞ dolları təşkil etmişdir.

According to the information of the International Development Assistance Agency of the Republic of Azerbaijan, the total volume of aid provided by the Republic of Azerbaijan within the framework of North-South (including Western countries), South-South and tripartite cooperation in 2021 increased by 1,7 times compared to 2015. Compared to 2020, it decreased by 5,1 times and amounted to 5,901,278 US dollars.

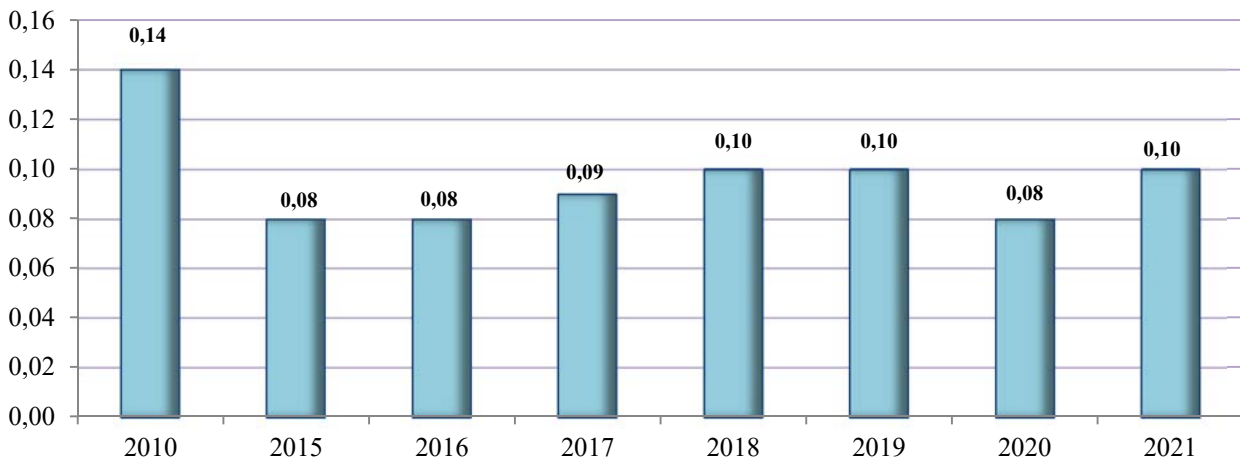

17.11.1 Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi⁶
17.11.1 The share of Azerbaijan's exports in world exports⁶

Bu göstərici Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında payını göstərir. Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi Azərbaycanın ixracının dünya ixracına nisbətinin 100-ə hasili kimi hesablanır.

This indicator represents the proportion of Azerbaijan's exports in world exports. The share of Azerbaijan's exports in world exports is calculated as the Azerbaijan's exports divided by world exports multiplied by 100.

Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi, faizlə
The share of Azerbaijan's exports in world exports, in percentage

Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi 2010-cu ildə 0,14 faiz təşkil etmiş, 2015-2021-ci illər ərzində isə 0,08 - 0,10 faiz aralığında dəyişmişdir.

2021-ci ildə dünyanın 120-yə yaxın ölkəsi üzrə həyata keçirilən ixracın həcmi 2020-ci illə müqayisədə 8474033,8 min ABŞ dolları çox, yəni 22206671,1 min ABŞ dolları təşkil etmişdir⁷. İxrac olunan əmtəələrin strukturunda mineral məhsullar 88,7 faiz, bitki mənşəli məhsullar 3,0 faiz, azqiyətli metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar 1,7 faiz, qiymətli daşlar və metallar, onlardan hazırlanan

The specific weight of Azerbaijan's exports in world exports was 0,14 percent in 2010, and during 2015-2021 it changed in the range of 0,08-0,10 percent.

Compared to 2020, in 2021 the amount of exports in nearly 120 countries around the world was 8474033,8 thousand US dollars more, so amounted to 22206671,1 thousand US dollars⁷. In the structure of exported goods, mineral products were 88,7 percent, vegetable products were 3,0 percent, semi-precious metals and their products were 1,7 percent, precious stones and metals, their products were

⁶ BMT-nin qlobal göstəricilər sistemində bu göstərici “17.11.1 İnkişaf etməkdə olan ölkələrin və ən az inkişaf etmiş ölkələrin dünya ixracatında xüsusi çəkisi” kimi müəyyən edilmişdir. Nəşrdə qlobal göstəricinin inkişaf etməkdə olan ölkələr hissəsinə uyğun olaraq rəsmi statistika məlumatları əsasında Azərbaycanın ixracının dünya ixracatındakı xüsusi çəkisi verilmişdir.

⁶ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “17.11.1 Total government revenue as a proportion of GDP, by source”. The publication gives a specific weight of Azerbaijan's exports to world exports based on official statistics according to the developing countries' global share.

⁷ Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi

⁷ Source: State Customs Committee of the Republic of Azerbaijan

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

məmulatlar 0,9 faiz, plastik kütlələr, kauçuk, rezin və onlardan hazırlanan məmulatlar 2,0 faiz təşkil etmiş, qalan 3,7 faiz isə digər əmtəələrin payına düşmüşdür.

2021-ci ildə ixracın coğrafi quruluşunda Avropanın payı 69,6 faiz, Asiyanın payı 25,6 faiz, Amerikanın payı 1,7 faiz, Afrikanın payı 3,0 faiz, Okeaniya ölkələrinin payı isə 0,1 faiz olmuşdur.

0,9 percent, plastic masses, caoutchouc, rubber and their products were 2,0 percent, and the rest 3,7 percent fell to other commodities.

In the geographical structure of exports, the share of Europe was 69,6 percent, Asia – 25,6 percent, America – 1,7 percent, Africa – 3,0 and Oceanian countries – 0,1 percent in 2021.

17.13.1 Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti

17.13.1 Macroeconomic Dashboard

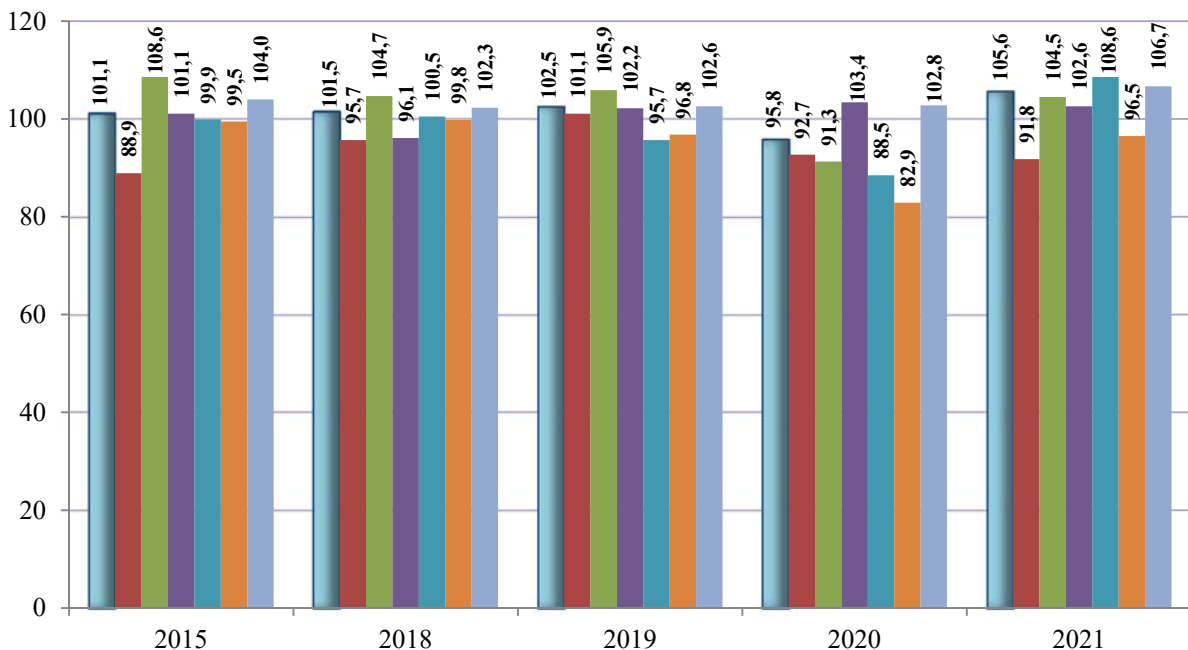
Ölkələrin makroiqtisadi sabitliyinin monitorinqi üçün Dünya Bankı tərəfindən xarici, maliyyə, vergi və real sektorları əhatə edən mühüm makroiqtisadi göstəricilərdən ibarət makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti işlənib hazırlanmışdır.

Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəstinə ümumi daxili məhsul, ümumi yığım, ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, dövlət idarəetməsi üzrə son istehlak xərcləri, mal və xidmətlərin ixracı və idxalı, istehlak qiymətləri indeksi və s. göstəricilər daxil edilmişdir.

In order to monitor the macroeconomic stability of countries, the World Bank has designed a Macroeconomic dashboard including important macroeconomic indicators covering the external, financial, fiscal, and real sectors.

Macroeconomic dashboard includes gross domestic product, gross capital formation, household final consumption expenditure, general government final consumption expenditure, export and import of goods and services, consumer price index and other indicators.

Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti
Macroeconomic Dashboard

- Ümumi daxili məhsulun sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Gross domestic product, as percentage of the previous year
- Ümumi yığımın sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Gross capital formation, as percentage of the previous year
- Ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Final consumption expenditure of households, as percentage of the previous year
- Dövlət orqanlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Final consumption expenditure of general government, as percentage of the previous year
- Mal və xidmətlər üzrə ixracın həcmi, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Exports of goods and services, as percentage of the previous year
- Mal və xidmətlər üzrə idxalın həcmi, sabit qiymətlərlə, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Imports of goods and services, as percentage of the previous year
- İstehlak qiymətləri indeksi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə
Consumer price index, as percentage of the

2021-ci ildə əvvəlki ilə nisbətən sabit qiymətlərlə Ümumi Daxili Məhsulun həcmi 105,6 faiz, ümumi yığımın həcmi 91,8 faiz, ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri 104,5 faiz, dövlət idarəetməsi üzrə son istehlak xərcləri 102,6 faiz, mal və xidmətlər üzrə ixracın həcmi 108,6 faiz, mal və xidmətlər üzrə idxalın həcmi 96,5 faiz, istehlak qiymətləri indeksi 106,7 faiz təşkil etmişdir.

In 2021, at constant prices compared to the previous year, the volume of gross domestic product was 105,6 percent, gross capital formation 91,8 percent, household final consumption expenditure 104,5 percent, general government final consumption expenditure 102,6 percent, export of goods and services 108,6 percent, import of goods and services 96,5 percent, the consumer price index was 106,7 percent.

17.18.2 Rəsmi Statistikanın Fundamental Prinsiplərinə uyğun milli statistika qanunvericiliyinin mövcudluğu⁸

17.18.2 Existence of the national statistical legislation that complies with the Fundamental Principles of Official Statistics⁸

Bu göstərici ölkələrdə statistika sahəsində mövcud olan milli qanunvericiliyin 1994-cü ildə BMT-nin Statistika Komissiyası tərəfindən qəbul edilmiş, 2013-cü ildə yenidən təsdiq olunmuş və Baş Assambleyaya təsdiq olunması tövsiyə edilmiş Rəsmi Statistikanın 10 əsas prinsiplərinə uyğunluğunu müəyyən edir.

Rəsmi statistika haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasından, “Rəsmi statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan, Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarından və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən ibarətdir. Hazırda qüvvədə olan “Rəsmi statistika haqqında” Azərbaycan Respublikasının 18 fevral 1994 tarixli 789 nömrəli Qanunu BMT-nin rəsmi statistikaya dair prinsiplərini özündə əks etdirir.

Sözündən qanun Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistika sahəsində hüquqi münasibətləri tənzimləyir, dövlət statistika orqanlarının səlahiyyət və funksiyalarını müəyyən edir.

This indicator determines the compliance of national legislation in the field of statistics with the 10 basic principles of Official Statistics, adopted by the UN Statistical Commission in 1994, re-approved in 2013, and recommended to the General Assembly.

The legislation on official statistics consists of the Constitution of the Republic of Azerbaijan, the Law of the Republic of Azerbaijan "On Official Statistics", other legislative acts of the Republic of Azerbaijan and international treaties to which the Republic of Azerbaijan is a party. The present Law of the Republic of Azerbaijan "On Official Statistics" of February 18, 1994 No. 789 reflects the principles of UN official statistics.

This law regulates legal relations in the field of official statistics in the Republic of Azerbaijan, defines the powers and functions of state statistical bodies.

⁸ BMT-nin DİM üzrə qlobal göstəricilər sistemində göstərici “17.18.2 Rəsmi statistikanın Fundamental Prinsiplərinə uyğun milli statistika qanunvericiliyi olan ölkələrin sayı” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli səviyyədə tətbiqi sözügedən statistika sahəsində müvafiq qanunvericiliyin mövcudluğunu nəzərdə tutur.

⁸ *In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “17.18.2 Number of countries that have national statistical legislation that complies with the Fundamental Principles of Official Statistics”. The use of the indicator in the national context implies the existence of relevant legislation in the field of statistics.*

17.18.3 Tam maliyyələşdirilən və həyata keçirilən milli statistika planının mövcudluğu⁹

17.18.3 Existence of the national statistical plan that is fully funded and under implementation⁹

Statistika sahəsində dövlət siyasətini və tənzimlənməsini həyata keçirən və ölkədə sosial, iqtisadi, demoqrafik və ekoloji vəziyyət ilə bağlı rəsmi statistik məlumatları vahid metodologiya əsasında formalaşdıran Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi öz fəaliyyətini hər il Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti ilə razılaşdırılaraq təsdiq edilən Statistik işlər proqramı, habelə metodoloji və məlumat istifadəçiləri ilə iş planı, iqtisadi təhlil üzrə rüblük iş planları və “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafına dair Dövlət Proqramı” ilə qarşıya qoyulmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsi istiqamətində qurur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 14 fevral tarixli, 3672 nömrəli Sərəncamı ilə sayca altıncı olan “2018-2025-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafına dair Dövlət Proqramı” təsdiq edilmişdir. Dövlət Proqramının əsas məqsədi statistika işlərinin ölkədə və beynəlxalq aləmdə cərəyan edən sosial-iqtisadi proseslərə və müasir çağırışlara uyğun təkmilləşdirilməsi üçün kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi yolu ilə rəsmi statistikanın inkişaf etdirilməsidir. Bu tədbirlərə sosial, iqtisadi və digər sahələr üzrə statistika müşahidələrinin təşkili və metodologiyaların hazırlanması, metaməlumatlar və təsnifatlar, rəsmi statistika materiallarının istehsalının hüquqi, inzibati və informasiya təminatı, istifadəçi məmnunluğunun artırılması, beynəlxalq əməkdaşlıq, maddi-texniki bazanın və kadr potensialının gücləndirilməsi istiqamətlərini əhatə edən fəaliyyətlər daxildir.

The State Statistical Committee of the Republic of Azerbaijan, which implements the state policy and regulation in the field of statistics and forms official statistical data on social, economic, demographic and environmental situation in the country based on a unified methodology, approves its activity annually, and work with users of information, quarterly business plans for economic analysis, and the implementation of tasks set forth in the “State Program for the Development of Official Statistics in the Republic of Azerbaijan for 2018-2025”.

Thus, by the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated February 14, 2018, number 3672 is the sixth "State Program for the Development of Official Statistics in the Republic of Azerbaijan for 2018-2025. The main objective of the State Program is to develop official statistics by implementing a set of measures to improve statistical work in accordance with the current socio-economic processes and modern challenges in the country and internationally. These activities include the organization of statistical observations and methodologies in social, economic and other fields, including metrics and classifications, legal, administrative and information support for the production of official statistical materials, user satisfaction, international cooperation, strengthening the logistics and human resources. includes.

⁹ BMT-nin DİM üzrə global göstəricilər sistemində göstərici “17.18.3 Tam maliyyələşdirilən və həyata keçirilən milli statistika planına malik olan ölkələrin sayı, maliyyə mənbələri bölgüsündə” kimi müəyyən edilmişdir. Göstəricinin milli kontekstdə tətbiqi statistika sahəsində müvafiq qanunvericiliyin mövcudluğunu nəzərdə tutur.

⁹ In the UN Global Indicator Framework this indicator defined as “17.18.3 Number of countries with a national statistical plan that is fully funded and under implementation, by source of funding”. The use of the indicator in the national context implies the existence of relevant legislation in the field of statistics.

17.19.2 a) Son 10 il ərzində əhalinin və mənzil fondunun ən azı bir dəfə siyahıyaalınmasının aparılması; b) Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti

17.19.2 a) Conduction of at least one population and housing census in the last 10 years; b) State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration

a) Son 10 il ərzində əhalinin və mənzil fondunun ən azı bir dəfə siyahıyaalınmasının aparılması

a) Conduction of at least one population and housing census in the last 10 years

“2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasının keçirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 7 sentyabr tarixli 1040 nömrəli Fərmanına əsasən Azərbaycanda əhalinin növbəti siyahıyaalınması 2019-cu ilin 1-10 oktyabr tarixlərində keçirilmişdir.

Əhalinin siyahıyaalınmasına hazırlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi məqsədilə 2018-ci il 1-10 oktyabr tarixlərində Qəbələ rayonunda əhalinin sınaq siyahıyaalınması aparılmışdır.

Müstəqillik illərində sayca 3-cü dəfə keçirilən, dünyada baş verən qlobal siyasi, sosial və iqtisadi proseslər fonunda ölkəmizdə çevik qərarların qəbul edilməsi, sosial-iqtisadi inkişaf prioritetlərinin müəyyənəndirilməsi, müxtəlif strategiyaların, dövlət proqramlarının hazırlanması və onların icra vəziyyətinin qiymətləndirilməsi üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən bu dövlət tədbirinin vaxtında və keyfiyyətlə həyata keçirilməsi məqsədilə “2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasına hazırlıq və onun keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər planı haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 16 dekabr tarixli 517 nömrəli qərarına və Dövlət Statistika Komitəsinin 2017-ci il 17 yanvar tarixli 01/05s nömrəli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınmasının hazırlanıb keçirilməsi üzrə təqvim planı”na uyğun olaraq qarşıya qoyulmuş vəzifələrin icrası vaxtında və tam təmin olunmuş, əhalinin siyahıyaalınması ilə bağlı təşkilati işlər, siyahıyaalma materiallarının hazırlanması və çapı, kadr təminatı, kütləvi izahat işlərinin təşkili, texniki təminat məsələləri,

According to the Decree of the President of the Republic of Azerbaijan No. 1040 dated September 7, 2016 "On conducting the population census in the Republic of Azerbaijan in 2019", the next population census in Azerbaijan was held on October 1-10, 2019.

On October 1-10, 2018, a pilot population census was conducted in Gabala region, in order to assess the status of readiness for the population census.

In order to carry out this special important state event (held for the third time during independence years) timely and qualitatively for making flexible decisions in our country in the background of global political, social and economic processes occurred in the world, determining the priorities of socio-economic development, developing various strategies, state programs and assessing their execution status, the implementation of the intended actions was provided completely and timely and necessary measures were taken related to the organizational work on the population census, preparation and publication of census materials, staffing, organization of public outreach, technical support issues, conduction of census and receiving documents by the State Statistical Committee and other relevant government agencies according to the Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Azerbaijan "An action plan on preparation and conduction of the population census to be held in 2019 in the Republic of Azerbaijan" dated 16 December 2016, No.517 and "Calendar Plan for the preparation and conduction of population census in the Republic of Azerbaijan in 2019" approved by the Decree

17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ

17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

siyahıyaalmanın 2019-cu ildə keçirilməsi və sənədlərin qəbulu ilə əlaqədar Dövlət Statistika Komitəsi və digər aidiyyəti dövlət qurumları tərəfindən zəruri tədbirlər görülmüşdür.

Əhalinin siyahıyaalınmasının metodoloji materiallarının hazırlanmasında və siyahıyaalma ilə bağlı izahat işlərinin təşkilində ölkəmizdə akkreditə olunmuş beynəlxalq qurumlarla, o cümlədən BMT-nin Əhali Fondu, Uşaq Fondu, İnkişaf Proqramı, Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı, Beynəlxalq Əmək Təşkilatı, Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı ilə yaxından əməkdaşlıq edilmişdir. Siyahıyaalma və sorğu vərəqələri BMT-nin “2020-ci il mərhələsində əhali və mənzil fondunun siyahıyaalınmalarının keçirilməsinə dair Avropa statistikləri konfransının tövsiyələri”, “Dünyamızın transformasiyası: 2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəlik”dən irəli gələn öhdəliklər, 2017-ci il may ayının 31-də Azərbaycanın sədrliyi ilə keçirilmiş MDB-yə üzv olan dövlətlərin statistika xidmətləri rəhbərləri Şurasının 57-ci iclasının müvafiq qərarı nəzərə alınmaqla hazırlanmışdır.

Siyahıyaalmanın nəticələri ilə bağlı 30 cildədən ibarət “Azərbaycan Respublikasında əhalinin siyahıyaalınması-2019-cu il” adlı məcmuə dərc edilmiş və istifadəçilərə təqdim olunmuşdur.

of the State Statistical Committee dated 17 January 2017, No 01/05s.

Close cooperation was established with international organizations accredited in our country, as well as the UN Population Fund, the Children's Fund, the Development Program, the High Commissioner for Refugees, the International Labour Organization, and the International Organization for Migration in the preparation of methodological materials of the population census and the organization of explanatory work related to the census.

Census and questionnaires were prepared taking into account the United Nations “Conference of European Statisticians Recommendations for the 2020 Censuses of Population and Housing”, responsibilities arising from “Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development” and the relevant decision of the 57th meeting of the Council of the Heads of Statistical Services of CIS member states held under chairmanship of Azerbaijan on 31 May, 2017.

Regarding the results of the census, the 30-volume “Census of the Population in the Republic of Azerbaijan-2019” booklet was published and presented to users.

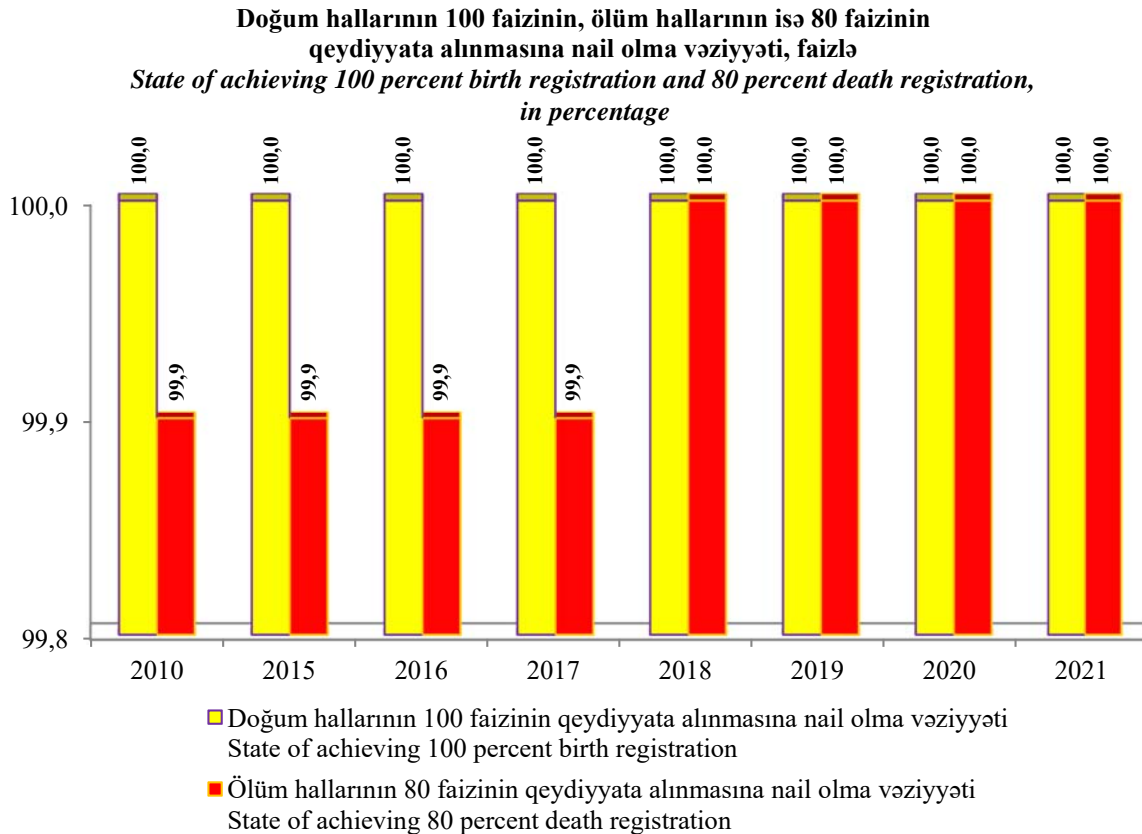

b) Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatata alınmasına nail olma vəziyyəti

b) State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration

Bu altgöstərici ölkədə il ərzində baş vermiş bütün doğum və ölüm hallarının qeydiyyatata alınmasına nail olma səviyyəsini əks etdirir.

This sub indicator represents the level of achieving all birth and death registration occurred in the country in a year.

Son dörd ildə həm doğum hallarının, həm də ölüm hallarının 100 faiz qeydiyyatata alınması təmin olunmuşdur.

2021-ci il ərzində doğulanların sayı 112284, ölənlərin sayı isə 76878 nəfər olmuşdur. Doğulanların 53765 nəfəri və ya 47,9 faizi şəhər yerlərində, 58519 nəfəri və ya 52,1 faizi kənd yerlərində qeydə alınmışdır. Ölənlərin isə 45183 nəfəri və ya 58,8 faizi şəhər yerlərində, 31695 nəfəri və ya 41,2 faizi kənd yerlərində qeydə alınmışdır. Doğulanların 60184 nəfəri və ya 53,6 faizi kişilər, 52100 nəfəri və ya 46,4 faizi qadınlar olmuşdur. Ölənlərə gəldikdə isə, onların 40261 nəfəri və ya 52,4 faizi kişilər, 36617 nəfəri və ya 47,4 faizi qadınlar olmuşdur.

In the last 4 years, 100 percent birth and death registration has been provided.

In 2021, the number of births was 112284 and the deaths 76878. 53765 persons or 47,9 percent of births were registered in urban areas, and 58519 persons or 52,1 percent in rural areas. And 45183 persons or 58,8 percent of deaths were registered in urban areas, and 31695 persons or 41,2 percent in rural areas. 60184 persons or 53,6 percent of births were male, 52100 persons or 46,4 percent were female. Regarding to deaths, 40261 persons or 52,4 percent of them were males, 36617 persons or 47,4 percent were females.

STATİSTİK MƏLUMATLARA DAİR CƏDVƏLLƏR
STATISTICAL TABLES

MƏQSƏD 1. YOXSULLUĞA SON
GOAL 1. NO POVERTY

DİM 1.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 1.1.1
Beynəlxalq yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhalinin xüsusi çəkisi, cins, yaş, məşğulluq statusu və yaşayış yeri (şəhər/kənd) üzrə bölgüdə, faizlə	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Proportion of the population living below the international poverty line by sex, age, employment status and geographic location (urban/rural), in percentage
DİM 1.2.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 1.2.1
Milli yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayan əhalinin xüsusi çəkisi, cins və yaşayış yeri üzrə bölgüdə, faizlə	9,1	4,9	5,9	5,4	5,1	4,8	6,2	5,9	Proportion of population living below the national poverty line, by sex and location, in percentage
kişilər üzrə	5,7	5,3	4,9	4,7	6,1	5,9	for men
qadınlar üzrə	6,1	5,6	5,2	5,0	6,6	6,0	for women
şəhər yerləri üzrə	5,4	4,9	4,8	4,5	5,3	4,3	urban areas
kənd yerləri üzrə	6,5	6,1	5,4	5,2	7,3	7,8	rural area
DİM 1.3.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 1.3.1
İşsizlikdən sığorta ödənişi alan işsiz şəxslərin xüsusi çəkisi, cins və yaş qrupları üzrə bölgüdə, faizlə ¹	0,22	5,34	5,63	18,12	5,56	0,66	Proportion of unemployed population receiving unemployment insurance benefits, by age groups and sex, in percentage ¹
kişilər üzrə	0,32	6,13	6,06	19,38	5,30	0,56	for men
qadınlar üzrə	0,10	4,09	4,93	15,92	6,00	0,84	for women
15-29 yaş	0,14	2,47	4,11	11,20	1,37	0,18	15-29 years
30 və yuxarı	0,30	8,01	6,91	22,97	8,82	0,86	30 years over

¹ 2010-2018-ci illər üzrə olan məlumatlar Dövlət Məşğulluq Agentliyinin yerli qurumlarında işsiz statusu verilmiş şəxslərin ümumi sayında işsizliyə görə müavinət alanların xüsusi çəkisini, 2019-cu il üzrə olan məlumatlar isə qeydiyyatda alınmış işsiz şəxslərin ümumi sayında işsizlikdən sığorta ödənişi alanların xüsusi çəkisini əks etdirir.

¹ Data regarding to 2010-2018 reflects the proportion of unemployed persons receiving unemployment benefits in the total number of persons received unemployment status in local offices of the State Employment Agency and data regarding to 2019 reflects the proportion of unemployed persons receiving unemployment insurance benefits in the total number of unemployed persons registered in local offices of the State Employment Agency.

DİM 1.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 1.5.1
Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə	280,6	13,9	24,6	22,6	22,0	17,1	9,2	11,3	<i>Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 people</i>
həlak olanlar	0,8	0,8	0,7	0,7	1,1	0,7	0,9	0,5	<i>deaths</i>
xəsarət alanlar	1,9	2,5	2,5	3,4	2,4	3,4	2,8	2,1	<i>injuries</i>
xilas edilənlər	7,2	2,2	0,7	1,6	0,9	0,6	0,4	0,5	<i>rescued</i>
təxliyə olunanlar	270,8	8,4	20,7	16,9	17,6	12,4	5,2	8,2	<i>evacuated</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi

Source: The Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

DİM 1.a.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 1.a.2
Ümumi dövlət xərclərində əsas xidmətlərə (təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat) çəkilən xərclərin xüsusi çəkisi, faizlə	35,1	35,3	34,4	29,3	29,3	32,4	39,8	38,4	<i>Proportion of total government spending on essential services (education, health, social protection and social security), in percentage</i>
təhsil üzrə	9,2	7,9	8,7	7,4	7,8	8,6	9,9	10,7	<i>for education</i>
səhiyyə üzrə	3,3	3,5	3,4	2,9	2,8	3,4	5,8	4,6	<i>for healthcare</i>
sosial müdafiə və sosial təminat üzrə	22,6	23,9	22,3	19,0	18,7	20,4	24,1	23,1	<i>for social protection and social security</i>

MƏQSƏD 2. ACLIĞA SON GOAL 2. ZERO HUNGER

DİM 2.1.1	2020	2021	SDG 2.1.1
Yetərinə qidalanmamamanın yayılma səviyyəsi, faizlə	2,5	2,5	<i>Prevalence of undernourishment, in percentage</i>

DİM 2.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 2.5.1
Kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının istehsalı üçün nəzərdə tutulan a) bitki və b) heyvan mənşəli genetik ehtiyatların orta və ya uzunmüddətli xüsusi saxlama obyektlərində miqdarı	x	x	x	x	x	x	x	x	Number of a) plant and b) animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long- term conservation facilities
a) Bitki mənşəli genetik ehtiyatların orta və uzunmüddətli saxlama obyektlərində miqdarı, nümunə	...	6533	6951	7310	7572	7752	8072	9369	a) Number of plant genetic resources secured in either medium- or long-term conservation facilities, accession

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Genetik Ehtiyatlar İnstitutu

Source: Institute of Genetic Resources of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan

DİM 2.5.2	2015								SDG 2.5.2
Azərbaycanda məhv olmaq təhlükəsi olanlar kimi təsnifləşdirilmiş qoyun cinsləri, faizlə	21,4								Sheep breeds classified as endangered in Azerbaijan, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

DİM 2.a.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 2.a.1
Dövlət xərclərinin kənd təsərrüfatına istiqamətləndirilmə indeksi, faizlə	0,56	0,49	0,58	0,49	0,61	0,60	0,49	0,57	The agriculture orientation index for government expenditures, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Source: Ministry of Agriculture of the Republic of Azerbaijan

DİM 2.c.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 2.c.1
Ərzaq qiymətinin anomaliyalrı göstəricisi	0,1	0,0	0,5	1,0	-0,5	0,1	0,3	0,4	Indicator of food price anomalies

MƏQSƏD 3. YAXŞI SƏHİYYƏ VƏ RİFAH
GOAL 3. GOOD HEALTH AND WELL-BEING

DİM 3.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.1.1
Ana ölümü səviyyəsi, yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 100000 diri doğulana	15,7	14,4	13,8	14,6	12,2	14,9	15,8	17,8	<i>Maternal mortality ratio, by location, per 100000 live births</i>
şəhər yerləri üzrə	22,0	4,9	15,6	11,5	13,4	14,6	11,4	7,4	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	9,5	23,5	12,1	17,4	11,2	15,2	20,0	27,3	<i>rural area</i>

DİM 3.1.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.1.2
İxtisaslı səhiyyə işçiləri tərəfindən qəbul edilmiş doğuşların xüsusi çəkisi, faizlə	99,6	99,8	99,8	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>Proportion of births attended by skilled health personnel, by percentage</i>

DİM 3.2.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.2.1
Beş yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi, cins, yaşayış yeri və iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, hər 1000 diri doğulana	14,2	13,3	13,8	13,7	13,1	13,0	11,1	10,2	Under-five mortality rate, by sex, location and economic region, per 1000 live births
oğlanlar üzrə	14,6	14,7	15,4	15,3	14,3	14,8	12,5	10,9	for boys
qızlar üzrə	13,7	11,8	11,9	11,9	11,7	10,9	9,6	9,4	for girls
şəhər yerləri üzrə	16,9	21,1	21,8	21,6	18,3	18,7	15,7	11,8	urban areas
kənd yerləri üzrə	11,6	6,0	6,2	6,3	8,3	7,6	6,8	8,8	rural areas
Bir yaşadək uşaqlar arasında ölüm səviyyəsi	11,2	11,0	11,4	11,1	11,1	11,0	9,8	7,5	Mortality rate among children under one year of age
oğlanlar üzrə	11,5	12,2	12,8	12,3	12,0	12,7	10,9	7,9	for boys
qızlar üzrə	11,0	9,5	9,7	9,7	10,1	9,1	8,6	7,0	for girls
Bakı şəhəri	20,2	25,5	22,7	19,5	16,9	16,8	14,7	10,2	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	3,9	3,7	4,3	3,3	3,6	4,1	5,2	7,1	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	20,0	20,9	20,4	19,3	18,3	21,5	18,3	14,6	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	14,9	11,7	15,8	17,2	19,3	17,8	14,0	20,1	Daghlig Shirvan economic region
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	14,3	12,5	11,6	12,0	12,4	12,4	12,3	9,1	Ganja - Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	10,7	8,1	8,9	10,9	11,9	10,9	8,6	8,5	Karabakh economic region
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	13,5	8,0	8,0	8,5	8,8	7,9	7,2	7,4	Gazakh-Tovuz economic region
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	12,8	12,1	15,3	12,7	10,8	13,2	11,9	7,7	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	11,6	8,2	9,1	10,4	11,7	9,5	6,9	9,8	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	13,7	11,3	10,7	12,6	14,5	13,8	10,7	12,4	Central Aran economic region
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	11,5	8,8	11,9	13,2	9,7	12,2	11,7	7,7	Mil-Mughan economic region
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	15,2	10,7	14,6	15,4	14,3	13,0	13,8	10,4	Shaki-Zagatala economic region
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	9,2	7,4	7,0	9,2	4,7	5,3	3,9	11,7	Eastern Zangazur economic region
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	13,7	11,4	13,8	14,5	15,3	15,3	10,3	11,3	Shirvan-Salyan economic region

DİM 3.2.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.2.2
Neonatal ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, hər 1000 diri doğulana	6,6	5,9	5,5	6,6	6,5	6,9	4,8	4,5	Neonatal mortality rate, by sex, per 1000 live births
oğlanlar üzrə	7,4	7,0	6,2	7,1	6,8	8,3	5,3	4,9	for boys
qızlar üzrə	5,7	4,6	4,6	6,1	6,0	5,2	4,3	3,9	for girls
erkən neonatal ölüm	5,9	5,3	4,5	5,3	5,2	5,4	3,8	3,3	early neonatal mortality
oğlanlar üzrə	6,7	6,2	5,2	5,7	5,6	6,8	4,1	3,7	for boys
qızlar üzrə	4,9	4,3	3,7	5,0	4,8	3,8	3,4	2,9	for girls
gec neonatal ölüm	0,7	0,6	1,0	1,3	1,3	1,5	1,0	1,2	late neonatal mortality
oğlanlar üzrə	0,7	0,8	1,0	1,4	1,2	1,5	1,2	1,2	for boys
qızlar üzrə	0,8	0,3	0,9	1,1	1,2	1,4	0,9	1,0	for girls

DİM 3.3.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.3.1
Hər 1000 nəfər yoluxmamış əhaliyə düşən İIV-ə (İnsanın İmmun çatışmazlığı Virusuna) yeni yoluxmuşların sayı, cins və yaş qrupları üzrə bölgədə	0,05	0,07	0,06	0,06	0,06	0,07	0,05	0,07	Number of new HIV infections per 1000 uninfected population, by sex and age groups
kişilər üzrə	0,08	0,10	0,07	0,07	0,09	0,09	0,08	0,09	for men
qadınlar üzrə	0,02	0,05	0,04	0,04	0,04	0,05	0,03	0,04	for women
0-14 yaş	0,006 ¹⁾	0,01	0,004	0,01	0,01	0,003	0,002	0,004	0-14 years
15-29 yaş	0,07 ²⁾	0,08	0,06	0,06	0,06	0,08	0,06	0,08	15-29 years
15-49 yaş	-	0,11	0,09	0,09	0,10	0,11	0,09	0,10	15-49 years
50 və yuxarı yaş	-	0,03	0,03	0,03	0,04	0,05	0,03	0,04	50 and over years

¹⁾0-13

²⁾18+

DİM 3.3.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.3.2
Vərəmə yoluxma halları, cins, yaş qrupları və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	53,7	41,9	39,4	39,8	38,3	36,5	25,6	25,3	Tuberculosis incidence, by sex, age groups and location, per 100000 population
kişilər üzrə	79,8	58,2	53,7	52,1	50,9	48,8	33,2	33,6	for men
qadınlar üzrə	28,2	25,6	25,1	27,5	25,7	24,2	18,1	17,1	for women
şəhər yerləri üzrə	45,2	24,4	23,0	21,3	20,3	19,2	15,9	26,9	urban areas
kənd yerləri üzrə	63,4	61,6	57,9	60,6	58,6	55,8	36,7	23,5	rural areas
0-14 yaş	21,7 ¹⁾	8,2	8,0	7,5	8,9	8,0	4,0	3,4	0-14 years
15-29 yaş	80,7 ²⁾	63,4	64,3	66,8	65,6	64,3	26,5	38,2	15-29 years
15-49 yaş	66,2 ³⁾	52,6	50,3	49,7	48,1	46,2	31,7	31,2	15-49 years
50 və yuxarı yaş	40,2 ⁴⁾	46,9	42,1	46,1	42,1	39,7	31,1	31,2	50 and over years

¹⁾0-17

²⁾14-24

³⁾14-59

⁴⁾60+

DİM 3.3.3	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.3.3
Malyariyaya yoluxma halları, cins, yaş qrupları və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 1000 nəfərə	0,0100	-	-	-	-	-	-	-	<i>Malaria incidence by sex, age groups and location, per 1000 population</i>
kişilər üzrə	0,0056	-	-	-	-	-	-	-	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,0060	-	-	-	-	-	-	-	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə	0,001	-	-	-	-	-	-	-	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	0,010	-	-	-	-	-	-	-	<i>rural areas</i>

DİM 3.3.4	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.3.4
Hepatit B virusuna yoluxma halları, cins və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	4,1	1,5	1,3	1,6	1,4	1,6	1,0	0,6	<i>Hepatitis B incidence, by sex and location, per 100000 population</i>
kişilər üzrə	5,9	1,9	1,9	2,3	1,6	2,3	1,5	0,8	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	2,4	1,1	0,7	1,0	1,2	0,8	0,5	0,3	<i>for women</i>
0-13 yaş	0,6	0,2	0,1	0,05	0,2	0,4	0,1	0,1	<i>0-13 years</i>
14-17 yaş	1,5	0,9	0,6	0,8	1,0	0,6	0,2	-	<i>14-17 years</i>
18 və yuxarı yaş	5,4	1,9	1,7	2,1	1,7	2,0	1,3	0,7	<i>18 and over years</i>
şəhər yerləri üzrə	5,8	1,6	1,4	1,2	1,2	1,9	1,4	0,7	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	2,2	1,3	1,2	2,2	1,7	1,2	0,6	0,4	<i>rural areas</i>

DİM 3.3.5	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.3.5
“Unudulmuş” tropik xəstəliklərdən müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərin sayı², nəfər³	207	140	142	135	153	187	105	116	<i>Number² of people requiring interventions against neglected tropical diseases³</i>
Exinokokkoz	90	76	40	56	76	63	37	43	<i>Echinococcosis</i>
Cüzam	27	16	15	15	15	15	13	11	<i>Cuzam</i>
Visseral leyşmanioz	34	28	44	51	41	61	30	42	<i>Visceral leishmaniasis</i>
Dəri leyşmaniozu	44	18	36	10	16	43	23	19	<i>Cutaneous leishmaniasis</i>
Quduzluq	12	2	7	3	5	5	2	1	<i>Rabies</i>

² İlk dəfə qoyulmuş diaqnozla qeydə alınmış xəstələr

² Patients registered with a diagnosis made for the first time

³ Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin məlumatlarına əsasən

³ According to the information of the Ministry of Health of the Republic of Azerbaijan

DİM 3.4.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.4.1
Ürək-damar xəstəliyi, xərçəng, şəkərli diabet və ya tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	477,2	452,1	472,8	470,1	466,3	449,1	563,8	558,9	Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease, by sex, per 100000 population
kişilər üzrə	487,2	462,0	482,1	482,0	479,0	462,0	584,0	563,4	for men
qadınlar üzrə	467,0	442,0	463,8	458,4	453,6	436,4	543,4	554,7	for women
<i>xərçəngdən ölüm səviyyəsi</i>	<i>74,3</i>	<i>76,4</i>	<i>85,6</i>	<i>89,0</i>	<i>88,8</i>	<i>89,0</i>	<i>99,1</i>	<i>84,9</i>	<i>mortality rate attributed to cancer</i>
kişilər üzrə	81,3	85,4	96,4	100,2	100,5	99,8	112,0	93,9	for men
qadınlar üzrə	67,2	67,4	74,9	77,9	77,1	78,3	86,1	76,0	for women
<i>şəkərli diabetdən ölüm səviyyəsi</i>	<i>11,9</i>	<i>13,2</i>	<i>14,7</i>	<i>16,4</i>	<i>13,6</i>	<i>13,6</i>	<i>19,7</i>	<i>16,6</i>	<i>mortality rate attributed to diabetes</i>
kişilər üzrə	8,9	10,2	11,4	13,8	11,3	10,8	16,9	13,6	for men
qadınlar üzrə	14,8	16,1	18,0	19,0	15,8	16,4	22,5	19,7	for women
<i>ürək-damar xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi</i>	<i>364,4</i>	<i>344,5</i>	<i>353,7</i>	<i>345,8</i>	<i>345,3</i>	<i>327,8</i>	<i>413,4</i>	<i>416,3</i>	<i>mortality rate attributed to cardiovascular diseases</i>
kişilər üzrə	370,6	347,7	353,9	348,6	347,5	331,5	420,4	415,5	for men
qadınlar üzrə	358,2	341,3	353,6	343,1	343,2	324,2	406,3	417,2	for women
<i>tənəffüs yollarının xroniki xəstəliklərindən ölüm səviyyəsi</i>	<i>26,6</i>	<i>18,0</i>	<i>18,8</i>	<i>18,9</i>	<i>18,6</i>	<i>18,7</i>	<i>31,6</i>	<i>41,1</i>	<i>mortality rate attributed to chronic respiratory diseases</i>
kişilər üzrə	26,4	18,7	20,4	19,4	19,7	19,9	34,7	40,4	for men
qadınlar üzrə	26,8	17,2	17,3	18,4	17,5	17,5	28,5	41,8	for women
DİM 3.4.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.4.2
İntihar səbəbindən ölüm səviyyəsi, cins və yaşayış yeri üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	3,3	2,5	3,1	1,9	1,9	2,1	0,8	0,4	Suicide mortality rate, by sex and location, per 100000 population
kişilər üzrə	5,1	3,7	4,5	2,9	3,0	3,3	1,2	0,6	for men
qadınlar üzrə	1,6	1,4	1,7	0,9	0,9	0,9	0,4	0,1	for women
şəhər yerləri üzrə	3,1	2,5	3,2	2,0	1,8	2,1	0,6	0,2	urban areas
kənd yerləri üzrə	3,5	2,6	2,9	1,9	2,2	2,1	1,0	0,5	rural areas

DİM 3.5.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.5.1
Psixoaktiv maddələrdən istifadə səbəbindən pozuntuların müalicə ilə əhatə olunması (medikamentoz, sosial-psixoloji və reabilitasiya və sonrakı qulluq xidmətləri), cins və yaş qrupları üzrə bölgədə	x	x	x	x	x	x	x	Coverage of treatment interventions (pharmacological, psychosocial and rehabilitation and aftercare services) for substance use disorders by sex and age groups
Alkoqolizm və alkoqol psixozu diaqnozu ilə ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələrin sayı, hər 100000 nəfərə	227	226	219	207	165	136	105	Number of patients registered, by the end of the year, with a diagnosis of alcohol abuse and alcohol-related psychosis, per 100000 population
kişilər üzrə	438	435	421	399	330	264	205	for men
qadınlar üzrə	18	18	17	15	10	7	5	for women
0-17 yaş	0,04	-	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0-17 years
18-29 yaş	60	61	63	68	72	105	99	18-29 years
30-49 yaş	324	321	318	318	310	244	189	30-49 years
50 və yuxarı yaş	519	503	459	394	223	160	107	50 and over
Narkomaniya diaqnozu ilə ilin sonuna qeydiyyatda olan xəstələrin sayı, hər 100000 nəfərə	298	304	308	319	331	338	345	Number of patients registered, by the end of the year, with a diagnosis of drug addiction, per 100000 population
kişilər üzrə	585	597	605	626	649	664	679	for men
qadınlar üzrə	12	13	12	13	13	12	11	for women
0-17 yaş	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,5	0-17 years
18-29 yaş	248	268	289	314	364	422	445	18-29 years
30-49 yaş	532	549	555	570	603	629	656	30-49 years
50 və yuxarı yaş	380	359	345	342	309	259	232	50 and over

DİM 3.6.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.6.1
Yol-nəqliyyat hadisələri nəticəsində ölüm səviyyəsi, cins üzrə bölgədə, hər 100000 nəfərə	10,4	9,4	7,9	7,7	7,4	8,3	9,0	7,0	Death rate due to road traffic injuries, by sex, per 100000 population
kişilər üzrə	16,8	15,3	12,1	11,7	11,3	12,9	14,2	11,1	for men
qadınlar üzrə	4,0	3,4	3,6	3,7	3,5	3,7	3,7	3,0	for women

DİM 3.7.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.7.2
15-19 yaşda olan qadınlar arasında doğum səviyyəsi, yaşayış yeri üzrə bölgədə, bu yaş qrupunda olan hər 1000 qadına	60,0	52,4	52,8	45,7	44,2	48,1	42,2	33,1	Birth rate among women aged 15-19 years, by location, per 1000 women in this age group
şəhər yerləri üzrə	38,2	35,1	33,9	28,4	26,8	28,9	26,1	19,6	urban areas
kənd yerləri üzrə	88,6	69,0	71,1	62,6	61,1	66,9	58,5	47,0	rural areas

DİM 3.a.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.a.1
15 və yuxarı yaşda olan şəxslər arasında tütündən istifadənin yayılma səviyyəsi, cins və yaş qrupları üzrə bölgədə, faizlə	17,0	17,0	16,2	15,9	15,3	15,2	15,3	15,1	<i>Age-standardized prevalence of current tobacco use among persons aged 15 years and older, by sex and age groups, in percentage</i>
kişilər üzrə	36,0	35,5	33,5	33,1	31,9	31,8	31,9	31,6	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	<i>for women</i>
15-19 yaş	0,4	0,4	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0	<i>15-19 years</i>
20-44 yaş	15,6	15,2	13,9	13,3	13,4	13,6	13,4	13,1	<i>20-44 years</i>
45-64 yaş	25,6	24,1	23,1	23,0	21,7	21,5	21,7	21,9	<i>45-64 years</i>
65 və yuxarı yaş	16,2	16,6	15,4	15,9	14,0	13,2	14,0	14,4	<i>65 and over years</i>

DİM 3.c.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 3.c.1
Əhalinin hər 10000 nəfərinə düşən tibb işçilərinin sayı və onların bölüşdürülməsi, ilin sonuna, iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə	103,6	91,1	89,4	86,6	87,8	87,9	86,6	85,0	<i>Health worker density and distribution, per 10000 population, at the end of the year, by economic region</i>
həkimlər üzrə	36,8	33,9	33,2	32,6	32,9	32,0	31,8	31,8	<i>doctors</i>
orta tibb işçiləri üzrə	66,8	57,3	56,2	54,0	54,8	55,9	54,8	53,1	<i>midwifery personnel</i>
Bakı şəhəri	195,6	181,9	180,4	177,6	187,9	187,8	189,0	190,1	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	82,2	73,2	74,5	74,2	66,0	66,8	67,7	68,3	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	106,0	87,5	85,7	81,8	82,3	83,9	81,9	78,0	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	58,5	46,6	44,9	43,2	42,4	43,1	39,0	38,9	<i>Daghligh Shirvan economic region</i>
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	98,1	84,9	82,0	77,3	76,3	77,6	78,5	75,1	<i>Ganja - Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	75,7	66,6	58,1	54,3	52,8	52,9	50,3	44,9	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	79,7	71,2	70,6	68,1	67,4	66,0	63,5	58,6	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	59,9	50,4	51,7	48,0	47,9	48,9	46,1	48,5	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	56,0	44,0	43,5	41,9	41,1	41,6	40,3	37,6	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	80,7	69,7	68,8	64,2	61,2	61,6	58,4	56,0	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	54,5	42,2	40,5	39,0	37,8	37,6	36,0	34,6	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	87,2	75,6	74,6	74,3	74,2	74,1	71,1	68,6	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	51,7	32,0	29,3	27,2	23,8	24,2	22,9	22,9	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	81,6	68,0	67,5	64,0	62,4	62,5	59,3	57,2	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

MƏQSƏD 4. KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL
GOAL 4. QUALITY EDUCATION

DİM 4.2.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.2.2
Təşkil olunmuş təlimlərdə iştirak səviyyəsi (rəsmi müəyyən edilmiş ibtidai təhsilə qəbul olunma yaşına bir il qalmış), cins və yaşayış yeri üzrə bölgədə, faizlə	33,3	26,7	60,2	68,2	73,9	83,2	83,8	81,8	Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by sex and location, in percentage
oğlanlar üzrə	34,0	26,6	60,0	68,7	68,0	83,7	84,0	81,6	for boys
qızlar üzrə	32,4	26,9	60,5	67,6	80,8	82,6	83,6	82,1	for girls
şəhər yerləri üzrə	39,2	33,1	75,6	85,6	91,1	97,2	97,4	96,9	urban areas
kənd yerləri üzrə	27,1	20,4	45,5	51,1	56,9	70,4	70,9	66,7	rural areas

DİM 4.3.1	2021								SDG 4.3.1
Son 12 ay ərzində gənclərin və böyüklərin ⁴ formal və qeyri-formal təhsildə iştirak səviyyəsi, faizlə ⁵	7,4								Participation rate of youth and adults ⁴ in formal and non-formal education in the previous 12 months, in percentage ⁵
kişilər üzrə	8,1								for men
qadınlar üzrə	6,6								for women
şəhər yerləri üzrə	10,9								urban areas
kənd yerləri üzrə	3,2								rural areas

DİM 4.4.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.4.1
İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarından (İKT) istifadə bacarıqlarına malik olan gənclərin və böyüklərin xüsusi cəkisi, yaş qrupları, iqtisadi rayonlar, bacarıq növləri üzrə bölgədə, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	Proportion of youth and adults with information and communications technology (ICT) skills, by age groups, economic region, type of skill, in percentage
15-24 yaş	85,3	85,7	85,3	85,4	87,6	91,0	93,4	15-24 years old
kişilər üzrə	93,9	95,1	for men
qadınlar üzrə	87,8	91,4	for women
15 yaşdan yuxarı	60,2	61,0	61,1	61,6	63,7	67,1	71,5	over 15 years old
kişilər üzrə	69,4	73,9	for men
qadınlar üzrə	64,9	69,2	for women

⁴ 25-64 yaş/years

⁵ 2021-ci ildə keçirilmiş "Əhəlinin fasiləsiz təhsildə iştirakına dair" statistik müayinənin nəticələrinə əsasən.

⁵ According to the results of the statistical survey "On the participation of the population in continuous education" held

...ardı

...continued

DİM 4.4.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.4.1
Bakı şəhəri	74,3	78,2	80,5	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	74,1	77,5	79,6	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	73,2	75,6	77,3	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	71,8	75,3	76,8	Daghligh Shirvan economic region
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	75,8	77,6	79,3	Ganja - Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	67,3	69,4	72,8	Karabakh economic region
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	76,1	77,2	79,1	Gazakh-Tovuz economic region
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	73,1	76,1	78,8	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	72,1	75,7	78,5	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	72,1	73,0	75,4	Central Aran economic region
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	71,8	72,2	74,7	Mil-Mughan economic region
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	71,9	75,8	78,2	Shaki-Zagatala economic region
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	Eastern Zangazur economic region
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	72,9	74,1	76,6	Shirvan-Salyan economic region
fayl və ya qovluğun üzünün çıxarılması və ya yerinin dəyişdirilməsi bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	copying or moving a file or folder
15-24 yaş şəhər yerləri üzrə	78,1	75,1	74,7	74,9	76,7	79,3	81,8	15-24 years urban areas
kənd yerləri üzrə	74,3	77,7	80,7	rural areas
15 yaşdan yuxarı şəhər yerləri üzrə	51,1	51,6	51,7	52,1	54,1	56,5	58,4	15 years over urban areas
kənd yerləri üzrə	52,1	54,5	57,5	rural areas
sənəd daxilində eyni məlumatın yazılması və ya yerinin dəyişdirilməsi üçün surətinin çıxarılması bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	using copy and paste tools to duplicate or move information within a document
15-24 yaş şəhər yerləri üzrə	75,7	72,8	72,4	72,6	74,7	77,2	79,4	15-24 years urban areas
kənd yerləri üzrə	72,4	75,6	78,2	rural areas
15 yaşdan yuxarı şəhər yerləri üzrə	49,6	50,1	50,2	50,6	52,5	54,6	56,2	15 years over urban areas
kənd yerləri üzrə	50,5	52,7	54,0	rural areas

...ardı

...continued

DİM 4.4.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.4.1
elektron poçt vasitəsilə faylların (sənəd, şəkil, video və s.) göndərilməsi bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	sending e-mails with attached files (e.g. document, picture and video)
15-24 yaş	74,9	72,0	71,6	71,8	73,6	76,1	78,5	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	74,7	76,6	78,9	urban areas
kənd yerləri üzrə	72,5	75,6	78,1	rural areas
15 yaşdan yuxarı	38,9	39,3	39,4	39,7	42,2	44,5	47,8	15 years over
şəhər yerləri üzrə	43,7	45,9	49,5	urban areas
kənd yerləri üzrə	40,5	42,9	45,8	rural areas
elektron cədvəllərdə əsas hesablama düsturlarından istifadə edilməsi bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	using basic arithmetic formulae in a spreadsheet
15-24 yaş	39,1	37,5	37,3	37,5	39,6	41,7	43,5	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	41,2	43,3	44,9	urban areas
kənd yerləri üzrə	38,0	40,1	42,1	rural areas
15 yaşdan yuxarı	12,6	12,7	12,7	12,8	14,6	17,8	21,8	15 years over
şəhər yerləri üzrə	15,3	18,5	23,4	urban areas
kənd yerləri üzrə	13,8	17,0	19,9	rural areas
əlavə qurğuların kompüterə qoşulması (modem, kamera, printer və s.) bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	connecting and installing new devices (e.g. modem, camera, printer)
15-24 yaş	22,3	21,5	21,4	21,5	23,4	26,6	28,6	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	24,5	27,8	30,0	urban areas
kənd yerləri üzrə	22,3	25,4	27,2	rural areas
15 yaşdan yuxarı	9,6	9,6	9,6	9,8	12,1	15,1	18,2	15 years over
şəhər yerləri üzrə	12,8	15,8	19,5	urban areas
kənd yerləri üzrə	11,3	14,3	16,7	rural areas
proqram təminatının axtarışı, yüklənməsi, quraşdırılması və konfigurasiya edilməsi bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	finding, downloading, installing and configuring software
15-24 yaş	15,9	15,3	15,2	15,3	17,5	19,8	21,9	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	19,1	21,6	24,1	urban areas
kənd yerləri üzrə	15,9	18,0	19,7	rural areas
15 yaşdan yuxarı	4,7	4,7	4,7	4,9	6,2	8,7	9,5	15 years over
şəhər yerləri üzrə	6,7	9,4	10,7	urban areas
kənd yerləri üzrə	5,6	7,9	8,1	rural areas
elektron təqdimatların hazırlanması bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	creating electronic presentation with presentation software
15-24 yaş	12,0	11,5	11,4	11,8	13,1	15,6	19,5	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	14,0	16,7	21,8	urban areas
kənd yerləri üzrə	12,2	14,5	17,2	rural areas
15 yaşdan yuxarı	3,9	3,9	3,9	4,1	6,4	8,1	11,2	15 years over
şəhər yerləri üzrə	7,0	8,9	12,5	urban areas
kənd yerləri üzrə	5,7	7,2	9,7	rural areas

...ardı

...continued

DİM 4.4.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.4.1
faylların kompüterdən digər qurğulara ötürülməsi bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	transferring files between a computer and other devices
15-24 yaş	9,6	9,2	9,2	9,5	11,2	14,6	18,4	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	12,0	15,6	20,1	urban areas
kənd yerləri üzrə	10,4	13,6	16,7	rural areas
15 yaşdan yuxarı	1,9	1,9	1,9	2,1	3,7	6,5	9,3	15 years over
şəhər yerləri üzrə	4,0	6,8	10,1	urban areas
kənd yerləri üzrə	3,4	6,1	8,4	rural areas
xüsusi proqramlaşdırma dilindən istifadə etməklə kompüter proqramının yazılması bacarığı olanlar	x	x	x	x	x	x	x	writing a computer program using a specialised programming language
15-24 yaş	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1	2,3	4,1	15-24 years
şəhər yerləri üzrə	1,5	3,1	4,8	urban areas
kənd yerləri üzrə	0,7	1,5	3,4	rural areas
15 yaşdan yuxarı	0,6	0,6	0,6	0,8	1,0	1,8	3,5	15 years over
şəhər yerləri üzrə	1,2	2,1	4,6	urban areas
kənd yerləri üzrə	0,8	1,4	2,2	rural areas

DİM 4.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.5.1
Təhsildə gender bərabərliyi indeksi	x	x	x	x	x	x	x	x	Gender parity index in education
məktəbəqədər təhsil müəssisələri üzrə bərabərlik indeksi	0,846	0,862	0,860	0,865	0,873	0,878	0,875	0,873	for pre-primary education
şəhər yerləri üzrə	0,827	0,857	0,858	0,857	0,867	0,877	0,875	0,855	urban areas
kənd yerləri üzrə	0,902	0,878	0,866	0,893	0,893	0,879	0,874	0,878	rural areas
ümumtəhsil müəssisələri üzrə	0,859	0,847	0,867	0,853	0,883	0,876	0,866	0,868	for general education
şəhər yerləri üzrə	0,831	0,835	0,860	0,846	0,869	0,864	0,862	0,872	urban areas
kənd yerləri üzrə	0,895	0,865	0,878	0,864	0,905	0,894	0,871	0,866	rural areas
orta ixtisas təhsili müəssisələri üzrə bərabərlik indeksi	1,958	2,003	1,974	1,883	1,921	1,783	1,664	1,605	equality index for secondary special education institutions
ali təhsil müəssisələri üzrə bərabərlik indeksi	0,838	0,934	0,925	0,922	0,922	0,949	0,963	0,957	gender parity index in higher education

DİM 4.6.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.6.1
Verilmiş yaş qrupunda ən azı müəyyən edilmiş funksional savadlılıq səviyyəsinə çatmış əhəlinin xüsusi çəkisi, cins, yaşayış yerləri, yaş üzrə bölgədə, faizlə	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>Proportion of population in a given age group achieving at least a fixed level of proficiency in functional literacy skills, by sex, by location, by age, in percentage</i>
kişilər üzrə	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	<i>for women</i>
şəhər yerləri üzrə - ümumi	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>urban areas - total</i>
kişilər üzrə	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	<i>for women</i>
kənd yerləri üzrə - ümumi	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>rural areas - total</i>
kişilər üzrə	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	<i>for women</i>
15-19 yaş	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>15-19 years</i>
20-24 yaş	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>20-24 years</i>
25-29 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>25-29 years</i>
30-34 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0	<i>30-34 years</i>
35-39 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>35-39 years</i>
40-44 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>40-44 years</i>
45-49 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>45-49 years</i>
50-54 yaş	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>50-54 years</i>
55-59 yaş	99,8	99,8	99,8	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	<i>55-59 years</i>
60-64 yaş	99,5	99,7	99,7	99,7	99,8	99,8	99,8	99,8	<i>60-64 years</i>
65 və yuxarı yaş	98,1	98,4	98,4	98,5	98,6	98,6	98,7	98,7	<i>65 and over years</i>

DİM 4.a.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.a.1
Əsas xidmətlərə əlyətərliliyi təmin edən məktəblərin xüsusi çəkisi, xidmət növləri üzrə bölgədə, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	x	Proportion of schools offering basic services, by type of service, in percentage
a) elektrik enerjisi ilə;	100	100	100	100	100	100	100	100	a) electricity;
şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	rural areas
b) təhsil məqsədləri üçün internetə çıxışla;	39,1	51,8	55,6	56,8	57,4	62,6	65,7	69,1	b) the Internet for pedagogical purposes, by location;
şəhər yerləri üzrə	70,6	84,9	86,6	90,0	90,0	89,6	89,4	90,0	urban areas
kənd yerləri üzrə	28,2	39,2	44,1	44,1	45,1	52,4	56,9	60,8	rural areas
c) təhsil məqsədləri üçün kompüterlərlə;	83,9	93,9	94,3	94,7	95,3	96,8	98,2	98,8	c) computers for pedagogical purposes, by location;
şəhər yerləri üzrə	92,7	97,7	98,6	98,5	98,4	98,7	99,8	99,4	urban areas
kənd yerləri üzrə	80,9	92,3	92,8	93,4	94,1	96,2	97,6	98,5	rural areas
d) içməli suyun əsas mənbələri ilə;	100	100	100	100	100	100	100	100	d) basic drinking water;
şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	rural areas
e) oğlan və qızlar üçün ayrılıqda minimum şəraiti olan sanitariya qovşaqlarla;	100	100	100	100	100	100	100	100	e) single-sex basic sanitation facilities
şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	rural areas
f) əl yumaq üçün əsas vasitələrlə (hamı üçün su təchizatı, sanitariya və gigiyena təşəbbüsünün göstəricilərinin təriflərinə uyğun olaraq)	100	100	100	100	100	100	100	100	f) basic handwashing facilities (as per the water, sanitation and hygiene for all initiative indicator definitions)
şəhər yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	urban areas
kənd yerləri üzrə	100	100	100	100	100	100	100	100	rural areas

DİM 4.c.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 4.c.1
Tələb olunan minimal kvalifikasiyalara malik olan müəllimlərin xüsusi çəkisi, təhsil səviyyəsi üzrə bölgüdə, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	x	Proportion of teachers with the minimum required qualifications, by education level, in percentage
a) Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə	83,5	87,4	87,3	89,1	89,7	90,3	90,4	90,3	a) Pre-primary education by property type
Dövlət	82,7	87,2	87,3	88,8	89,7	90,3	90,4	90,5	State
Qeyri-dövlət	86,8	92,2	88,6	94,7	90,4	91,4	88,9	87,6	Non-state
b) İbtidai təhsil müəssisələrində, mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə	99,3	89,5	98,0	99,8	99,8	99,9	99,7	99,8	b) Primary education by property type
Dövlət	99,3	89,5	97,9	97,9	99,9	99,9	99,9	99,8	State
Qeyri-dövlət	98,1	97,9	97,2	93,0	98,1	98,1	86,5	95,8	Non-state
c) Ümumi və tam orta təhsil müəssisələrində, mülkiyyət növləri üzrə bölgüdə	99,0	92,4	97,8	99,4	99,7	99,7	99,6	99,6	c) Lower and upper secondary education property type
Dövlət	99,1	92,2	97,6	99,5	99,7	99,7	99,7	99,7	State
Qeyri-dövlət	96,6	88,4	93,6	92,4	96,3	96,9	91,8	93,1	Non-state

MƏQSƏD 5. GENDER BƏRABƏRLİYİ GOAL 5. GENDER EQUALITY

DİM 5.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 5.5.1
a) Milli Parlamentdə (Milli Məclis) qadınlar tərəfindən tutulan yerlərin xüsusi çəkisi, faizlə	16,0	16,8	16,1	16,1	16,8	18,2	18,3	18,5	a) Proportion of seats held by women in National Parliament (Milli Mejlis), in percentage

DİM 5.5.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 5.5.2
Rəhbər vəzifələr tutan qadınların xüsusi çəkisi, faizlə	25,5	35,1	34,9	34,5	35,6	35,8	35,5	36,2	Proportion of women in managerial positions, in percentage

DİM 5.a.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 5.a.1
a) Kənd təsərrüfatı torpaqlarına mülkiyyət hüququ və ya həmin torpaqlar üzərində təminatlı hüquqları olan əhəlinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan ümumi əhalidə xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə	24,2	27,6	31,1	35,7	38,2	38,8	39,5	a) Proportion of total agricultural population with ownership or secure rights over agricultural land, by sex, in percentage
kişilər üzrə	31,0	35,2	39,7	45,6	50,0	51,6	53,6	for men
qadınlar üzrə	18,8	21,6	24,3	27,9	29,0	28,7	28,4	for women
b) kənd təsərrüfatı torpaqlarının mülkiyyətçisi və ya həmin torpaqlar üzərində hüquqları olan şəxslər arasında qadınların xüsusi çəkisi, torpağa sahib olma formaları üzrə bölgədə, faizlə	43,6	43,7	43,7	43,5	42,5	41,4	40,5	b) share of women among owners or rights-bearers of agricultural land, by type of tenure, in percentage

DİM 5.b.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 5.b.1
Mobil telefonu olan şəxslərin xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə, faizlə	74,1	73,4	73,8	74,0	74,8	76,8	79,4	Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex, in percentage
şəhər yerləri üzrə	79,3	81,6	84,7	urban areas
kənd yerləri üzrə	69,6	71,4	73,5	rural areas
kişilər üzrə	78,6	77,8	77,9	77,3	77,5	78,6	81,1	for men
şəhər yerləri üzrə	81,9	84,1	85,9	urban areas
kənd yerləri üzrə	72,4	74,6	75,8	rural areas
qadınlar üzrə	69,7	69,1	69,7	70,8	72,1	75,1	77,7	for women
şəhər yerləri üzrə	76,6	78,5	83,4	urban areas
kənd yerləri üzrə	66,8	68,8	71,2	rural areas
Bakı şəhəri	76,5	80,6	85,6	Baku city
kişilər üzrə	78,1	82,7	87,2	for men
qadınlar üzrə	74,9	79,5	84,0	for women
Naxçıvan Muxtar Respublikası	75,8	78,9	82,8	Nakhchivan Autonomous Republic
kişilər üzrə	77,9	82,4	83,8	for men
qadınlar üzrə	73,7	75,6	81,8	for women
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	75,8	77,8	82,5	Absheron-Khizi economic region
kişilər üzrə	77,6	80,9	84,1	for men
qadınlar üzrə	74,0	74,9	80,9	for women
Daglıq Şirvan iqtisadi rayonu	74,3	76,5	80,8	Daghligh Shirvan economic region
kişilər üzrə	77,6	81,4	82,5	for men
qadınlar üzrə	71,0	71,9	79,1	for women

...ardı

...continued

DİM 5.b.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 5.b.1
Gəncə-Daşkəsən iqtisadi rayonu	76,1	77,8	81,7	Ganja - Dashkasan economic region
kişilər üzrə	76,5	77,6	83,1	for men
qadınlar üzrə	76,7	78,0	80,3	for women
Qarabağ iqtisadi rayonu	73,9	75,6	79,7	Karabakh economic region
kişilər üzrə	75,1	76,1	81,1	for men
qadınlar üzrə	73,9	75,1	78,3	for women
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	75,6	77,3	81,7	Gazakh-Tovuz economic region
kişilər üzrə	76,8	77,6	83,2	for men
qadınlar üzrə	75,7	77,0	80,2	for women
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	73,8	76,9	80,8	Guba-Khachmaz economic
kişilər üzrə	76,5	80,2	82,1	for men
qadınlar üzrə	71,1	73,7	79,5	for women
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	73,5	75,1	79,5	Lankaran-Astara economic region
kişilər üzrə	77,8	80,4	83,7	for men
qadınlar üzrə	69,1	69,8	75,2	for women
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	76,4	78,3	81,8	Central Aran economic region
kişilər üzrə	78,2	79,4	84,5	for men
qadınlar üzrə	76,1	77,2	79,2	for women
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	76,9	79,6	81,9	Mil-Mughan economic region
kişilər üzrə	77,3	78,5	82,8	for men
qadınlar üzrə	78,3	80,8	81,0	for women
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	74,6	76,4	80,8	Shaki-Zagatala economic
kişilər üzrə	77,9	80,3	83,2	for men
qadınlar üzrə	71,3	72,7	78,4	for women
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	Eastern Zangazur economic
kişilər üzrə	for men
qadınlar üzrə	for women
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	75,1	77,5	81,6	Shirvan-Salyan economic region
kişilər üzrə	75,9	77,3	83,7	for men
qadınlar üzrə	75,9	77,7	79,5	for women

MƏQSƏD 6. TƏMİZ SU VƏ SANİTARİYA
GOAL 6. CLEAN WATER AND SANITATION

DİM 6.3.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 6.3.1
Təhlükəsiz qaydada təmizlənən çirkab suların xüsusi çəkisi, faizlə	57,5	47,2	43,6	47,0	49,2	51,8	52,6	53,3	Proportion of wastewater safely treated, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
 Source: Azerbaijan Amelioration and Water Farm Open Joint Stock Company

DİM 6.3.2	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 6.3.2
Keyfiyyətli suya malik su mənbələrinin xüsusi çəkisi, faizlə	42,5	23,1	79,5	53,8	39,4	66,7	66,7	Proportion of bodies of water with quality water, in percentage
Monitoringi aparılmış obyektlərin ümumi sayı, ədədlə	40	39	39	39	33	27	57	Total number of monitored objects, in numbers
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	17	9	31	21	13	18	38	those who have quality water from it, in numbers
Çaylar:								Rivers:
Keyfiyyətli suya malik olan çayların xüsusi çəkisi, faizlə	44,8	17,2	96,4	60,7	41,7	89,5	75,0	Specific gravity of rivers with quality water, in percent
Monitoringi aparılan çaylar, ədədlə	29	29	28	28	24	19	36	on the monitored rivers, in numbers
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	13	5	27	17	10	17	27	those who have quality water from it, in numbers
Su anbarları:								Reservoirs:
Keyfiyyətli suya malik olan su anbarlarının xüsusi çəkisi, faizlə	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Proportion of reservoirs with quality water, in percent
Monitoringi aparılan su anbarları, ədədlə	4	4	4	4	3	1	6	Monitoring reservoir, in numbers
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	4	4	4	4	3	1	6	those who have quality water from it, in numbers
Göllər:								Lakes:
Keyfiyyətli suya malik olan göllərin xüsusi çəkisi, faizlə	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,3	Proportion of lakes with quality water, in percent
Monitoringi aparılan göllər, ədədlə	7	6	7	7	6	7	15	Lakes monitored, in numbers
ondan, keyfiyyətli suya malik olanlar, ədədlə	0	0	0	0	0	0	5	those who have quality water from it, in numbers

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
 Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

DİM 6.4.1	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 6.4.1
Sudan istifadə səmərəliliyinin dəyişməsi, ABŞ dolları/m ³	3,70	3,90	4,85	4,58	3,73	4,45	Change in water-use efficiency over time, USD/m ³

DİM 6.4.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 6.4.2
Su ehtiyatlarına düşən yükün səviyyəsi: götürülmüş şirin suyun mövcud şirin su ehtiyatlarında xüsusi çəkisi, faizlə	48,4	51,6	52,4	53,5	53,7	55,6	53,9	57,3	Level of water stress: freshwater withdrawal as a proportion of available freshwater resources, in percentage

DİM 6.5.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 6.5.1
Su ehtiyatları üzrə inteqrasiyalı idarəetmənin tətbiqi səviyyəsi, faizlə	30,0	30,0	40,0	Degree of integrated water resources management, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

DİM 6.5.2	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 6.5.2
Suyun istifadəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında sazişlərlə əhatə olunan transsərhəd su hövzələrinin xüsusi çəkisi, faizlə	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	Proportion of transboundary basin area with an operational arrangement for water cooperation, in percentage

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan

MƏQSƏD 7. SƏRFƏLİ VƏ TƏMİZ ENERJİ GOAL 7. AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

DİM 7.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 7.1.1
Elektrik enerjisinə çıxışı olan əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Proportion of population with access to electricity, in percentage

DİM 7.2.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 7.2.1
Son enerji istehlakının ümumi həcmində bərpa olunan enerjinin xüsusi çəkisi, faizlə	4,2	2,3	1,9	1,9	1,9	1,7	1,3	1,3	Renewable energy share in the total final energy consumption, in percentage

DİM 7.3.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 7.3.1
İlkin enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanan enerji tutumu ¹⁾ kq neft ekvivalenti/min manatla	260,0	286,3	292,6	293,7	290,9	311,0	316,3	316,1	Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP ¹⁾ , kg oil equivalent/thousand manats

¹⁾ 2015-ci ilin qiymətləri ilə

¹⁾ at the price of 2015

DİM 7.b.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 7.b.1
Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına vatt ilə)	110,1	119,6	121,3	121,1	128,4	128,6	128,4	129,8	Installed renewable energy-generating capacity (in watts per capita)

MƏQSƏD 8. LAYİQLİ ƏMƏK VƏ İQTİSADI ARTIM GOAL 8. DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

DİM 8.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.1.1
Əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti, faizlə	3,7	-0,1	-4,2	-0,8	0,6	1,6	-4,9	5,1 ¹⁾	Annual growth rate of real GDP per capita, in percentage

¹⁾İlkin məlumatlar əsasında

¹⁾basis of preliminary data

DİM 8.2.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.2.1
Məşğul əhalinin hər nəfərinə düşən real ÜDM-in illik artım sürəti, əvvəlki ilə nisbətən, faizlə	3,6	-0,4	-4,9	-1,1	0,3	1,3	-3,0	3,2 ¹⁾	Annual growth rate of real GDP per employed person, compared to the previous year, in percentage

¹⁾İlkin məlumatlar əsasında

¹⁾basis of preliminary data

DİM 8.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.5.1
İşçilərin orta saathesabı əməkhaqqı, cins və iqtisadi rayonlar üzrə bölgədə, manatla	2,2	3,0	3,2	3,4	3,5	4,2	5,0	4,9	Average hourly earnings of employees, by sex and economic region, manats
kişilər üzrə	2,7	3,6	4,0	4,2	4,3	4,9	5,6	5,6	for men
qadınlar üzrə	1,6	2,0	2,1	2,3	2,4	3,0	4,0	3,8	for women
Bakı şəhəri	...	4,3	4,7	5,1	5,1	5,7	6,6	6,4	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	...	2,5	2,6	2,7	2,8	3,1	3,4	3,5	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	...	2,3	2,3	2,5	2,6	3,3	4,1	4,0	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	...	1,7	1,7	1,8	2,0	2,6	3,4	3,1	Daghigh Shirvan economic region
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	...	2,0	1,9	2,0	2,3	2,7	3,6	3,5	Ganja - Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	...	1,5	1,6	1,6	1,8	2,3	3,1	2,9	Karabakh economic region
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	...	1,8	1,8	1,9	2,0	2,6	3,5	3,3	Gazakh-Tovuz economic region
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	...	1,9	2,0	2,1	2,2	2,8	3,6	3,4	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	...	1,8	1,8	1,9	2,0	2,5	3,4	3,1	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	...	1,7	1,6	1,7	1,9	2,4	3,2	3,1	Central Aran economic region
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	...	1,8	1,8	1,8	1,9	2,4	3,2	3,1	Mil-Mughan economic region
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	...	1,7	1,7	1,7	1,9	2,4	3,2	3,0	Shaki-Zagatala economic region
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	...	1,7	1,6	1,7	2,2	2,8	3,9	3,3	Eastern Zangazur economic region
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	...	2,0	2,1	2,3	2,4	3,0	3,7	3,6	Shirvan-Salyan economic region

DİM 8.5.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.5.2
İşsizlik səviyyəsi, cins, yaş, yaşayış yeri və iqtisadi rayonlar üzrə bölgüdə, faizlə	5,6	5,0	5,0	5,0	4,9	4,8	7,2	6,0	Unemployment rate, by sex, age, economic region and location, in percentage
kişilər üzrə	4,4	4,1	4,2	4,1	4,1	4,0	6,0	4,9	for men
qadınlar üzrə	6,9	5,9	6,0	5,9	5,8	5,7	8,4	7,0	for women
15-19 yaş	15,8	15,6	15,1	14,6	14,2	13,8	15,4	14,3	15-19 years
20-24 yaş	14,7	13,0	12,7	12,5	12,4	12,2	15,0	14,2	20-24 years
25-29 yaş	7,0	6,5	6,3	6,2	6,0	5,8	8,1	6,8	25-29 years
30-34 yaş	5,1	4,1	4,2	4,0	4,0	3,8	6,2	4,8	30-34 years
35-39 yaş	3,6	3,8	3,8	3,8	3,7	3,6	5,8	4,5	35-39 years
40-44 yaş	3,1	3,3	3,5	3,5	3,5	3,4	5,2	4,3	40-44 years
45-49 yaş	3,4	3,0	3,4	3,4	3,4	3,5	5,9	4,8	45-49 years
50-54 yaş	3,7	2,8	3,1	3,1	3,2	3,4	5,7	4,4	50-54 years
55-59 yaş	3,5	2,8	3,0	3,1	3,3	3,5	7,0	4,9	55-59 years
60-64 yaş	1,5	1,3	1,5	1,6	1,5	1,6	2,9	2,6	60-64 years
şəhər yerləri üzrə	...	5,9	6,0	5,9	5,9	5,8	8,6	7,2	urban areas
kişilər üzrə	...	5,0	5,1	5,0	5,2	4,9	7,2	6,0	for men
qadınlar üzrə	...	6,9	7,0	6,9	6,7	6,7	10,0	8,4	for women
kənd yerləri üzrə	...	4,0	4,1	4,0	3,9	3,9	5,7	4,6	rural areas
kişilər üzrə	...	3,2	3,3	3,1	2,9	3,1	4,6	3,8	for men
qadınlar üzrə	...	4,8	4,9	4,8	5,0	4,7	6,8	5,5	for women
Bakı şəhəri	...	6,0	6,1	6,1	6,0	5,8	8,6	7,4	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	...	-	-	-	-	0,0	0,1	0,1	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	...	5,2	5,3	5,3	5,3	5,2	7,8	6,7	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	...	4,6	4,7	4,6	4,8	4,7	7,0	5,6	Daghligh Shirvan economic region
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	...	5,3	5,4	5,4	5,4	5,5	8,0	6,7	Ganja - Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	...	5,0	5,0	4,8	4,9	4,7	7,1	5,8	Karabakh economic region
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	...	4,6	4,7	4,4	4,4	4,3	6,4	5,1	Gazakh-Tovuz economic region
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	...	4,4	4,4	4,4	4,3	4,3	6,4	5,2	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	...	4,8	4,9	4,8	4,7	4,6	6,8	5,6	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	...	5,7	5,8	5,6	5,8	5,6	7,9	6,4	Central Aran economic region
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	...	4,5	4,6	4,4	4,2	4,1	6,1	4,8	Mil-Mughan economic region
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	...	4,4	4,5	4,4	4,3	4,2	6,2	5,0	Shaki-Zagatala economic region
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	...	6,0	6,1	6,1	6,3	6,2	9,1	7,8	Eastern Zangazur economic region
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	...	4,9	5,0	4,9	5,0	4,9	7,2	6,0	Shirvan-Salyan economic region

DİM 8.8.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.8.1
Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda həlak olma və xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə	19	11	16	12	13	18	15	19	Fatal and non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex
kişilər üzrə	30	16	25	18	20	26	20	25	for men
qadınlar üzrə	5	3	4	4	2	7	6	10	for women
Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda xəsarət alma halları, cins üzrə bölgüdə	14	7	12	8	9	15	12	16	Non-fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex
kişilər üzrə	21	11	19	11	15	21	16	20	for men
qadınlar üzrə	5	2	2	3	1	5	6	10	for women
Hər 100000 işləyəne düşən istehsalatda həlak olma halları, cins üzrə bölgüdə	5	3	4	4	3	4	3	3	Fatal occupational injuries per 100000 workers, by sex
kişilər üzrə	9	5	7	6	5	5	4	5	for men
qadınlar üzrə	0	1	1	1	1	2	1	1	for women

DİM 8.9.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.9.1
Turizmin ÜDM-in həcminə birbaşa təsiri, faizlə	4,5	4,5	4,5	4,3	4,5	1,9	2,2	Tourism direct GDP as a proportion of total GDP, in percentage
Turizmin ÜDM-in artım tempinə birbaşa təsiri, faizlə	1,4	12,7	14,8	8,1	9,3	-62,8	48,7	Tourism direct GDP in growth rate, in percentage

DİM 8.10.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 8.10.1
Böyükklərin hər 100000 nəfərinə düşən a) kommersiya banklarının filiallarının və b) bankomatların sayı	x	x	x	x	x	x	x	x	a) Number of commercial bank branches per 100000 adults and b) number of automated teller machines (ATMs) per 100000 adults
a) kommersiya banklarının filiallarının sayı	13,6	18,1	13,9	11,9	11,1	11,0	10,4	11,0	a) number of commercial bank branches
b) bankomatların sayı	26,7	35,8	32,3	31,7	32,3	33,9	34,5	36,8	b) number of automated teller machines (ATMs)

MƏQSƏD 9. SƏNAYE, İNNOVASİYA VƏ İNFRASTRUKTUR
GOAL 9. INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

DİM 9.1.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.1.2
Sərnişin və yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə	x	x	x	x	x	x	x	x	Passenger and freight volumes, by mode of transport
Sərnişin daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə, min nəfər	1387308	1891905	1929685	1973440	2002836	2056516	1177632	1214153	Passenger, by mode of transport, by thousand persons
dəmir yolu nəqliyyatı üzrə	4803	1883	1978	2490	2841	3850	2124	2826	railway transport
dəniz nəqliyyatı üzrə	12	9	20	17	16	22	20	18	sea transport
hava nəqliyyatı üzrə	1017	1818	1980	2359	2399	2704	578	1133	air transport
metro üzrə	181146	222040	217516	228848	231016	236682	74709	90232	subway
avtomobil nəqliyyatı üzrə	1200330	1666155	1708191	1739726	1766564	1813258	1100201	1119944	road transport
Yük daşımalarının həcmi, nəqliyyat növləri üzrə bölgədə, min tonla	196452	222373	222461	226419	230144	235288	188629	193903	Freight volume, by mode of transport, by thousand tons
dəmir yolu nəqliyyatı üzrə	22349	17090	15479	14558	13954	15222	14631	15058	railway transport
dəniz nəqliyyatı üzrə	11714	6626	5807	8344	8236	5969	5982	5468	sea transport
hava nəqliyyatı üzrə	40	129	160	173	208	183	458	557	air transport
boru kəməri nəqliyyatı üzrə	62458	60923	59556	58490	58402	58596	56040	60298	pipeline
avtomobil nəqliyyatı üzrə	99891	137605	141459	144854	149344	155318	111518	112522	road transport
DİM 9.2.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.2.1
Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə faiz nisbəti və onun əhalinin hər nəfərinə düşən məbləği	x	x	x	x	x	x	x	x	Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita
Emal sənayesinin əlavə dəyərinin ÜDM-ə nisbəti, faiz	4,7	5,0	4,9	4,7	4,6	5,0	6,1	6,8	Manufacturing value added as a proportion of GDP, in percentage
Əhalinin hər nəfərinə düşən emal sənayesinin əlavə dəyəri, manat	225,2	284,8	306,8	339,6	376,8	413,7	444,0	632,6	Manufacturing value added per capita, manat

DİM 9.2.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.2.2
Emal sənayesində məşğulluğun ümumi məşğulluqda xüsusi çəkisi, cins üzrə bölgədə	4,8	4,9	5,1	5,2	5,2	5,3	5,3	5,4	Manufacturing employment as a proportion of total employment, by sex
kişilər üzrə	6,7	6,9	6,6	6,6	6,8	6,8	7,0	7,1	for men
qadınlar üzrə	2,8	2,8	3,5	3,6	3,6	3,7	3,5	3,6	for women
Bakı şəhəri	6,3	6,4	6,4	6,5	6,7	Baku city
Naxçıvan Muxtar Respublikası	5,6	5,5	6,3	6,2	6,3	Nakhchivan Autonomous Republic
Abşeron-Xızı iqtisadi rayonu	11,6	11,7	11,7	11,9	11,9	Absheron-Khizi economic region
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	2,9	2,9	3,1	2,9	2,8	Daghlig Shirvan economic region
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	7,6	7,8	7,7	7,8	7,9	Ganja - Dashkasan economic region
Qarabağ iqtisadi rayonu	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	Karabakh economic region
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	3,8	3,8	3,9	3,8	3,9	Gazakh-Tovuz economic region
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	3,3	3,4	3,5	3,5	3,6	Guba-Khachmaz economic region
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	3,4	3,4	3,5	3,4	3,5	Lankaran-Astara economic region
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	4,5	4,5	4,6	4,6	4,7	Central Aran economic region
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	4,0	4,0	4,2	4,1	4,3	Mil-Mughan economic region
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	4,0	3,9	4,0	4,0	4,1	Shaki-Zagatala economic region
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	3,0	3,1	3,0	3,0	3,0	Eastern Zangazur economic region
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	5,6	5,7	5,8	5,7	5,8	Shirvan-Salyan economic region
DİM 9.3.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.3.1
Sənayenin ümumi əlavə dəyərində kiçik müəssisələrin xüsusi çəkisi, faizlə	6,2	5,5	6,5	6,2	Proportion of small-scale industries in total industry value added, in percentage
DİM 9.4.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.4.1
Əlavə dəyər vahidinə düşən karbon qazı (CO₂) tullantıları, kq/ABŞ dolları ilə	0,4	0,5	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	...	Carbon dioxide (CO₂) emission per unit of value added, kg/USD
DİM 9.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.5.1
Elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclərin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	Research and development expenditure as a proportion of GDP, in percentage

DİM 9.5.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.5.2
Əhalinin hər bir milyon nəfərinə düşən tədqiqatçıların sayı (tam məşğulluq ekvivalentində), cins üzrə bölgədə	1228	1683	1605	1507	1461	1521	1499	1430	Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants, by sex
kişilər üzrə	549	760	689	617	605	650	650	596	for men
qadınlar üzrə	679	923	916	890	856	871	849	834	for women
Elm sahələri üzrə bölgədə:	x	x	x	x	x	x	x	x	Distributed in sciences:
təbiət	566	547	508	507	488	475	455	443	nature
texnika	207	253	202	190	180	287	277	249	technique
tibb	83	214	222	218	196	197	189	186	medicine
kənd təsərrüfatı	100	92	74	82	87	82	87	77	agriculture
ictimai	84	206	244	238	246	201	204	189	public
humanitar	188	371	355	272	264	279	287	286	humanitarian
yaş qrupları üzrə bölgədə	x	x	x	x	x	x	x	x	by age groups
30 yaşa qədər	173	221	222	182	185	174	171	186	up to 30 years old
30-39 yaşda	224	345	331	307	286	315	317	324	30-39 years old
40-49 yaşda	267	327	309	289	301	300	285	282	40-49 years old
50-59 yaşda	280	355	326	314	281	299	285	268	50-59 years old
60-69 yaşda	186	280	276	266	253	268	265	241	60-69 years old
70 və yuxarı	98	155	141	149	155	165	176	129	70 and above

DİM 9.b.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.b.1
Orta və yüksək texnoloji sənayenin əlavə dəyərinin ümumi əlavə dəyərdə xüsusi çəkisi, faizlə	7,7	10,3	9,8	10,5	9,8	10,2	10,1	13,1	Proportion of medium and high-tech industry value added in total value added, in percentage

DİM 9.c.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 9.c.1
Mobil şəbəkə ilə əhatə edilən əhalinin xüsusi çəkisi, texnologiyalar üzrə bölgədə, faizlə	99,8	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Proportion of population covered by a mobile network, by mobile technology, in percentage
3G	79,0	80,0	3G
4G	85,0	85,0	4G

MƏQSƏD 10. BƏRABƏRSİZLİYİN AZALDILMASI
GOAL 10. REDUCED INEQUALITIES

DİM 10.4.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 10.4.1
Əmək ödənişlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	16,1	20,2	19,4	18,0	18,4	24,1	28,8	23,9 ¹⁾	Labour share of GDP, in percentage

¹⁾İlkin məlumatlar əsasında

¹⁾Based on preliminary data

DİM 10.6.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 10.6.1
Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səsinin xüsusi çəkisi, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of membership and voting right of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-in üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,10	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-də səsələrinin xüsusi çəkisi	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	<i>The weight of Azerbaijan's votes in the IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-nın üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-da səsələrinin xüsusi çəkisi	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12	0,11	<i>The special weight of Azerbaijan's votes in IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-nin üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	<i>Azerbaijan's specific weight in the membership of the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-da səsələrinin xüsusi çəkisi	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	<i>The share of Azerbaijan's votes in the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with UN General Assembly</i>

Mənbə: Xarici İşlər Nazirliyi və müvafiq beynəlxalq təşkilatların rəsmi internet sahifələri

Source: Official websites of the Ministry of Foreign Affairs and relevant international organizations

BYİB - Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı; BMK - Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası; BVF - Beynəlxalq Valyuta Fondu.
 IBRD - International Bank for Reconstruction and Development; IFC - International Finance Corporation; IMF - International
 Monetary Fund.

DİM 10.b.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 10.b.1
İnkişaf üçün resurs axınlarının məcmu həcmi, axınların növləri üzrə bölgədə, milyon ABŞ dolları ilə	x	x	x	x	x	x	x	x	Total resource flows for development, by type of flow, million US dollars
Azərbaycana cəlb edilmiş birbaşa xarici investisiyalar	...	7483,1	7323,6	5713,8	4109,1	4275,3	4527,7	4795,3	Direct foreign investments attracted to Azerbaijan
Azərbaycandan xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar	...	3263,1	2917,6	2678,4	3416,9	2602,1	1243,5	825,8	Direct foreign investments from Azerbaijan

MƏQSƏD 11. DAYANIQLI ŞƏHƏRLƏR VƏ İCMALAR
GOAL 11. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

DİM 11.3.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 11.3.1
Tikilərək istifadəyə verilmiş yaşayış evlərinin sahəsinin artım tempinin əhalinin artım tempinə nisbəti, faizlə	34,6	-13,0	8,6	-5,7	10,6	317,1	-45,1	-60,4	Ratio of built and delivered residential areas growth rate to population growth rate, in percentage
şəhər yerləri üzrə	42,3	-17,2	18,9	-9,0	11,7	460,7	-46,8	-67,1	urban areas
kənd yerləri üzrə	20,5	-4,0	-10,4	2,4	8,4	-3,5	-24,9	2,3	rural areas

DİM 11.5.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 11.5.1
Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə	280,6	13,9	24,6	22,6	22,0	17,1	9,2	11,3	Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 people
həlak olanlar	0,8	0,8	0,7	0,7	1,1	0,7	0,9	0,5	deaths
xəsarət alanlar	1,9	2,5	2,5	3,4	2,4	3,4	2,8	2,1	injuries
xilas edilənlər	7,2	2,2	0,7	1,6	0,9	0,6	0,4	0,5	rescued
təxliyə olunanlar	270,8	8,4	20,7	16,9	17,6	12,4	5,2	8,2	evacuated

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi

Source: The Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

DİM 11.6.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 11.6.2
Şəhərlərin atmosferində PM2,5 və PM10 kiçik bərk hissəciklərin orta illik konsentrasiyası	x	x	x	x	x	x	x	x	<i>Average annual concentration of PM2,5 and PM10 small solid particles in the atmosphere of cities</i>
Bakı şəhərinin atmosferində PM10 kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mq/m ³	x	x	x	44	44	49	49	41	<i>Average annual concentration of PM10 small solid (dispersed dust) particles in the atmosphere of Baku city, mg/m³</i>
Şəhərlərin atmosferində PM2,5 kiçik bərk (dispers toz) hissəciklərin orta illik konsentrasiyası, mq/m ³	x	x	x	x	x	x	x	x	<i>The average annual concentration of PM2.5 small solid particles (dispersed dust) in the atmosphere of cities, mkq/m³</i>
Bakı şəhəri	x	x	x	x	x	x	x	27	<i>Baku city</i>
Gəncə şəhəri	x	x	x	x	x	x	x	28	<i>Ganja city</i>
Sumqayıt şəhəri	x	x	x	x	x	x	x	22	<i>Sumgayit city</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Source: Ministry of Ecology and Natural Resources

MƏQSƏD 12. MƏSULİYYƏTLİ İSTEHLAK VƏ İSTEHSAL GOAL 12. RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

DİM 12.4.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 12.4.2
a) Əhalinin hər nəfərinə düşən təhlükəli tullantıların yaranması və b) emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi, emalın növü üzrə bölgədə	x	x	x	x	x	x	x	x	<i>(a) Hazardous waste generated per capita; and (b) proportion of hazardous waste treated, by type of treatment</i>
a) Əhalinin hər nəfərinə düşən yaranan təhlükəli tullantılar, kiloqramla*	15,5	19,9	64,4	19,0	32,1	29,6	28,1	24,2	<i>a) Hazardous waste generated per capita, in kilogram*</i>
b) emal edilən təhlükəli tullantıların xüsusi çəkisi, emalın növü üzrə bölgədə, faizlə*	41,2	113,3	13,1	24,8	39,4	37,0	36,1	47,3	<i>b) Proportion of hazardous waste treated, in percentage*</i>

* 2015-2020-ci illər üzrə dəqiqləşdirmələr nəzərə alınmaqla

* Taking into account clarification for 2015-2020

DİM 12.a.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 12.a.1
Bərpa olunan enerji daşıyıcıları əsasında işləyən generasiya qurğularının istehsal gücü (adambaşına), vatt	110,1	119,6	121,3	121,1	128,4	128,6	128,4	129,8	<i>Installed renewable energy-generating capacity (per capita), in watts</i>

MƏQSƏD 13. İQLİM DƏYİŞİKLİYİNƏ QARŞI MÜBARİZƏ
GOAL 13. CLIMATE ACTION

DİM 13.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 13.1.1
Fəlakətlər nəticəsində həlak olmuş, xəsarət almış, xilas və təxliyə olunmuş şəxslərin sayı, hər 100000 nəfərə	280,6	13,9	24,6	22,6	22,0	17,1	9,2	11,3	<i>Number of deaths, injuries, rescued persons and evacuated persons attributed to disasters, per 100000 people</i>
həlak olanlar	0,8	0,8	0,7	0,7	1,1	0,7	0,9	0,5	<i>deaths</i>
xəsarət alanlar	1,9	2,5	2,5	3,4	2,4	3,4	2,8	2,1	<i>injuries</i>
xilas edilənlər	7,2	2,2	0,7	1,6	0,9	0,6	0,4	0,5	<i>rescued</i>
təxliyə olunanlar	270,8	8,4	20,7	16,9	17,6	12,4	5,2	8,2	<i>evacuated</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi

Source: The Ministry of Emergency Situations of the Republic of Azerbaijan

DİM 13.2.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 13.2.2
İstixana qazlarının ümumi illik emissiyaları, milyon ton (CO2 ekvivalentində)	46,0	54,2	54,0	53,4	53,6	54,1	53,9	...	<i>Total greenhouse gas emissions per year, million tons (CO2 equivalent)</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Source: Ministry of Ecology and Natural Resources

MƏQSƏD 14. DƏNİZ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ
GOAL 14. LIFE BELOW WATER

DİM 14.4.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 14.4.1
Bioloji dayanıqlı həddə olan balıq ehtiyatlarının xüsusi çəkisi, vətəgə əhəmiyyətli balıq növləri üzrə, faizlə	34,1	34,5	38,8	39,6	39,6	34,4	31,5	<i>Specific gravity of biologically stable fish stocks, by species of important fish, in percentage</i>
Kilkə	16,3	16,7	29,6	33,3	34,1	39,7	39,8	<i>Clupeonella</i>
Siyənək	38,1	38,8	45,9	47,4	46,9	40,2	36,8	<i>Alosa</i>
Kefal	46,8	47,6	43,3	45,8	44,1	40,8	38,9	<i>Lisa</i>
Kütüm	35,9	36,7	43,1	46,8	45,8	42,0	37,2	<i>Rutilus frisii kutum (Kamensky, 1901)</i>
Xəzər qarasolu	27,5	26,9	17,1	10,4	12,7	7,7	7,6	<i>Vimba vimba persa (Pallas, 1774)</i>
Şərq çapağı	37,2	37,9	54,0	53,6	54,2	48,1	43,9	<i>Abramis brama orientalis Berg, 1949</i>
Çəki	34,8	35,4	28,7	30,9	30,4	26,4	23,0	<i>Cyprinus carpio Linnaeus, 1758</i>
Kür (Azərbaycan) külməsi	38,0	38,8	53,3	54,1	53,7	48,0	42,6	<i>Rutilus rutilus caspicus (Jakovlev, 1870)</i>
Şəmayı	28,5	28,3	18,0	17,7	18,1	14,1	11,7	<i>Chalcalburnus chalcoides (Güldenstäedt, 1772)</i>
Həşəm	27,0	27,1	27,6	28,4	28,0	20,6	19,0	<i>Aspius aspius taeniatus (Eichwald, 1831)</i>
Çay sıfı	31,5	31,8	48,0	48,0	48,3	32,5	29,2	<i>Sander lucioperca (Linnaeus, 1758)</i>
Dabanbalığı	38,7	38,4	58,7	59,0	59,4	55,3	51,9	<i>Carassius carassius (Linnaeus, 1758)</i>
Adi naxa	39,4	40,2	37,7	40,1	40,5	33,9	28,9	<i>Silurus glanis Linnaeus, 1758</i>
Adi durnabalığı	37,0	38,3	37,6	38,4	38,9	33,7	29,6	<i>Esox lucius Linnaeus, 1758</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi

Source: Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Azerbaijan.

MƏQSƏD 15. TORPAQ EKOSİSTEMİNİN MÜHAFİZƏSİ
GOAL 15. LIFE ON LAND

DİM 15.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 15.1.1
Meşə sahəsinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi, faizlə	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	Forest area as a proportion of total land area, in percentage
DİM 15.1.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 15.1.2
Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı, faizlə	10,2	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	10,3	Proportion of specially protected areas in the total nature territory of the country, in percentage
Dövlət təbiət qoruqları	2,4	2,4	2,4	2,4	1,4	1,4	1,4	1,4	State nature reserves
Milli parklar	3,6	3,7	3,7	3,7	4,9	4,9	4,9	4,9	National parks
Dövlət təbiət yasaqlıqları	4,2	4,2	4,2	4,2	4,0	4,0	4,0	4,0	State nature sanctuaries
DİM 15.3.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 15.3.1	
Deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələrinin ümumi torpaq sahəsində xüsusi çəkisi ¹⁾ , faizlə	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6*	11,4	Proportion of land that is degraded over total land area ¹⁾ , in percentage	
¹⁾ İqtisadiyyat Nazirliyi və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş deqradasiyaya məruz qalmış torpaq sahələrinə dair məlumatlar əsasında.									
¹⁾ It was based on data on degraded land provided by the Ministry of Economy and the Ministry of Ecology and Natural Resources.									
* Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin 2020-ci ilə dair dəqiqləşdirilmiş məlumatı nəzərə alınmaqla.									
* Taking into account the updated information of the Ministry of Ecology and Natural Resources for 2020.									
DİM 15.4.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 15.4.1	
Biomüxtəliflik baxımından mühüm olan və qorunan dağ ərazilərinin xüsusi çəkisi, faizlə*	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	Coverage by protected areas of important sites for mountain biodiversity, in percentage*	
* Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin 2015-2020-ci illərə dair dəqiqləşdirilmiş məlumatı nəzərə alınmaqla.									
* Taking into account the updated information of the Ministry of Ecology and Natural Resources for 2015-2020.									
DİM 15.4.2	2020			2021			SDG 15.4.2		
Dağların bitki örtüyü indeksi, faizlə	91,2			90,4			Mountain Green Cover Index, in percentage		
dağ yüksəklikləri sinifləri üzrə:							mountain heights by classes:		
VI sinif	...			90,7			class VI		
V sinif	...			89,1			class V		
IV sinif	...			94,9			class IV		
III sinif	...			79,8			class III		
II sinif	...			0,0			class II		

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi
Source: Space Agency of the Republic of Azerbaijan

MƏQSƏD 16. SÜLH, ƏDALƏT VƏ SƏMƏRƏLİ İNSTİTUTLAR
GOAL 16. PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS

DİM 16.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.1.1
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən qəsdən adam öldürmə qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə	2,3	2,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,2	1,7	<i>Number of victims of intentional homicide per 100000 population, by sex</i>
kişilər üzrə	3,2	3,2	2,0	2,2	2,7	2,2	2,8	2,1	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	1,3	1,5	1,4	1,5	1,3	1,2	1,5	1,3	<i>for women</i>

DİM 16.1.3	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.1.3
Son 12 ay ərzində a) fiziki zorakılığa, c) cinsi zorakılığa məruz qalmış əhalinin xüsusi çəkisi, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of population subjected to a) physical violence, c) sexual violence in the previous 12 months, in percentage</i>
Fiziki zorakılığa məruz qalanlar	0,062	0,059	0,056	0,058	0,060	0,054	0,054	<i>Physical violence</i>
kişilər üzrə	0,082	0,076	0,073	0,076	0,079	0,070	0,069	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,043	0,041	0,039	0,039	0,041	0,037	0,039	<i>for women</i>
Cinsi zorakılığa məruz qalanlar	0,002	0,003	0,003	0,003	0,002	0,002	0,002	<i>Sexual violence</i>
kişilər üzrə	0,001	0,001	0,001	0,001	0,0005	0,001	0,001	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,004	0,004	0,005	0,005	0,004	0,004	0,004	<i>for women</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin məlumatlarına əsasən

Source: According to the information of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Azerbaijan

DİM 16.2.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.2.2
Əhalinin hər 100000 nəfərinə düşən insan alveri qurbanlarının sayı, cins üzrə bölgədə	1,8	2,7	3,0	3,6	3,1	0,9	3,4	0,9	<i>Number of victims of human trafficking per 100000 population, by sex</i>
kişilər üzrə	0,2	0,2	0,2	0,8	0,1	0,1	0,2	0,0	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	3,4	5,2	5,6	6,3	6,0	1,7	6,5	1,9	<i>for women</i>

DİM 16.3.2	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.3.2
Hökm çıxarılmadan saxlanılan şəxslərin həbsdə olan şəxslərin ümumi sayında xüsusi çəkisi, faizlə	13,3	10,2	11,9	11,6	15,6	19,3	<i>Unsentenced detainees as a proportion of overall prison population, in percentage</i>
Yetkinlik yaşına çatmayanlar	0,12	0,12	0,13	<i>Juveniles</i>
kişilər üzrə	11,30	15,06	18,56	<i>for men</i>
qadınlar üzrə	0,34	0,56	0,76	<i>for women</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi

Source: Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan

DİM 16.5.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.5.1
Rüşvət vermiş və ya rüşvət verməyə təhrik olunmuş şəxslərin xüsusi çəkisi, faizlə	0,38	0,43	0,52	1,09	1,47	1,26	1,43	<i>Specific gravity of persons who have given or insisted on bribery, by percent</i>

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi

Source: General Office for Combating Corruption under the Prosecutor General of the Republic of Azerbaijan

DİM 16.6.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.6.1
Hökumətin ilkin xərclərinin ilkin təsdiq edilmiş büdcə xərclərində xüsusi çəkisi, sektorlar (büdcə təsnifatının kodları və ya analoji kateqoriyalar üzrə) üzrə bölgüdə, faizlə	95,9	84,3	96,0	98,1	98,4	97,0	96,1	96,1	<i>Primary government expenditures as a proportion of original approved budget, by sector (or by budget codes or similar), in percentage</i>

DİM 16.8.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.8.1
Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq təşkilatların üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi və səslərinin xüsusi çəkisi, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	<i>Proportion of membership and voting rights of the Republic of Azerbaijan in international organizations, in percentage</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-in üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,10	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BYİB-də səsələrinin xüsusi çəkisi	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	<i>The weight of Azerbaijan's votes in the IBRD</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-nın üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BMK-da səsələrinin xüsusi çəkisi	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12	0,11	<i>The special weight of Azerbaijan's votes in IFC</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-nin üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	<i>Azerbaijan's specific weight in the membership of the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BVF-da səsələrinin xüsusi çəkisi	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	<i>The share of Azerbaijan's votes in the IMF</i>
Azərbaycan Respublikasının BMT Baş Assambleyasının üzvlük tərkibində xüsusi çəkisi	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	0,51813	<i>Proportion of Azerbaijan's membership with UN General Assembly</i>

Mənbə: Xarici İşlər Nazirliyi və müvafiq beynəlxalq təşkilatların rəsmi internet səhifələri

Source: Official website of the Ministry of Foreign Affairs and relevant international organizations

BYİB - Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı; BMK - Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası; BVF - Beynəlxalq Valyuta Fondu. IBRD - International Bank for Reconstruction and Development; IFC - International Finance Corporation; IMF - International Monetary Fund.

DİM 16.9.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 16.9.1
Doğumu rəsmi orqanlar tərəfindən qeydiyyatda alınmış beş yaşadək olan uşaqların xüsusi çəkisi, faizlə	100	100	100	100	100	100	100	100	<i>Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority, in percentage</i>

MƏQSƏD 17. MƏQSƏDLƏR ÜÇÜN TƏRƏFDAŞLIQ
GOAL 17. PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

DİM 17.1.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.1.1
Dövlət büdcəsi gəlirlərinin ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	26,9	32,2	29,0	23,5	28,1	29,8	36,0	28,7 ¹⁾	State budget revenue as a proportion of GDP, in percentage
¹⁾ ilkin məlumatlar əsasında ¹⁾ on the basis of preliminary data									
DİM 17.1.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.1.2
Dövlət büdcəsinin gəlirlərində vergilərin xüsusi çəkisi, faizlə	46,2	50,2	51,6	56,6	47,0	48,2	42,8	47,5 ¹⁾	Proportion of taxes in the state budget revenue, in percentage
¹⁾ ilkin məlumatlar əsasında ¹⁾ on the basis of preliminary data									
DİM 17.3.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.3.2
Pul köçürmələrinin həcmnin (ABŞ dolları ilə) ÜDM-də xüsusi çəkisi, faizlə	2,5	2,2	1,5	2,5	2,3	1,9	2,6	2,1	Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP, in percentage
DİM 17.4.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.4.1
Borça xidmətlə bağlı xərclərin mal və xidmətlər ixracının dəyərində xüsusi çəkisi, faizlə	0,4	3,4	6,3	4,4	5,2	3,8	6,7	5,1	Debt service as a proportion of exports of goods and services, in percentage
DİM 17.6.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.6.1
Əhalinin hər 100 nəfərinə düşən sabit genişzolaqlı internet abunəçilərinin sayı, sürət üzrə bölgədə	0,6	5,5	5,6	6,4	7,7	8,8	11,6	12,9	Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants, distributed by speed
256 kbit/s - 2 Mbit/s	4,9	4,7	256 kbit/s - 2 Mbit/s
2 Mbit/s - 10 Mbit/s	4,1	4,9	2 Mbit/s - 10 Mbit/s
10 Mbit/s və ondan yuxarı	2,6	3,3	10 Mbit/s and over

DİM 17.8.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.8.1
İnternetdən istifadə edən əhəlinin xüsusi çəkisi, faizlə	46,0	77,0	78,0	79,0	79,8	81,1	84,6	86,7	<i>Proportion of individuals using the Internet, in percentage</i>
şəhər yerləri üzrə	85,9	87,3	91,2	<i>urban areas</i>
kənd yerləri üzrə	74,6	78,0	81,7	<i>rural areas</i>
kişilər üzrə	84,3	87,1	90,6	<i>for men</i>
şəhər yerlərində	88,7	90,7	94,1	<i>urban areas</i>
kənd yerlərində	79,5	83,3	86,8	<i>rural areas</i>
qadınlar üzrə	76,9	79,3	82,8	<i>for women</i>
şəhər yerlərində	83,3	84,8	88,4	<i>urban areas</i>
kənd yerlərində	72,6	73,0	76,4	<i>rural areas</i>
Bakı şəhəri	81,2	89,2	89,4	91,4	91,6	91,7	91,9	93,0	<i>Baku city</i>
Naxçıvan Muxtar Respublikası	38,9	82,2	82,4	85,1	85,4	85,5	85,8	86,4	<i>Nakhchivan Autonomous Republic</i>
Abşeron–Xızı iqtisadi rayonu	38,0	85,7	85,9	87,8	88,1	88,3	88,7	89,1	<i>Absheron-Khizi economic region</i>
Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu	18,4	68,6	69,9	79,3	80,1	80,4	80,7	83,2	<i>Daghligh Shirvan economic region</i>
Gəncə - Daşkəsən iqtisadi rayonu	82,6	85,5	86,0	86,4	86,6	87,5	<i>Ganja - Dashkasan economic region</i>
Qarabağ iqtisadi rayonu	53,8	74,0	76,7	77,1	77,5	81,6	<i>Karabakh economic region</i>
Qazax-Tovuz iqtisadi rayonu	76,8	84,4	84,9	85,0	86,0	87,1	<i>Gazakh-Tovuz economic region</i>
Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonu	18,2	70,2	71,9	79,1	80,0	80,3	80,6	83,8	<i>Guba-Khachmaz economic region</i>
Lənkəran-Astara iqtisadi rayonu	18,3	68,7	70,7	77,8	79,3	79,6	80,0	83,6	<i>Lankaran-Astara economic region</i>
Mərkəzi Aran iqtisadi rayonu	71,6	79,5	80,5	81,0	81,3	83,8	<i>Central Aran economic region</i>
Mil-Muğan iqtisadi rayonu	70,5	78,1	79,1	79,5	79,8	83,1	<i>Mil-Mughan economic region</i>
Şəki-Zaqatala iqtisadi rayonu	21,7	70,7	72,7	79,2	80,4	80,6	81,0	84,0	<i>Shaki-Zagatala economic region</i>
Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu	<i>Eastern Zangazur economic region</i>
Şirvan-Salyan iqtisadi rayonu	72,6	80,0	81,0	81,3	81,7	84,2	<i>Shirvan-Salyan economic region</i>

DİM 17.11.1	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.11.1
Azərbaycanın ixracının dünya ixracatında xüsusi çəkisi, ixrac olunan əmtəələrin növləri üzrə, faizlə	0,14	0,08	0,08	0,09	0,10	0,10	0,08	0,10	<i>The share of Azerbaijan's exports in world exports, by types of exported goods, in percentage</i>
mineral məhsullar	0,80	0,58	0,75	0,69	0,71	0,78	1,38	0,70	<i>mineral products</i>
bitki mənşəli məhsullar	0,05	0,07	0,08	0,11	0,12	0,13	0,17	0,11	<i>plant products</i>
azqiyətli metallar və onlardan hazırlanan məmulatlar	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02	<i>precious metals and products made of them</i>
qiyətli daşlar və metallar, onlardan hazırlanan məmulatlar	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,04	0,03	<i>precious stones and metals, products made of them</i>
plastik kütlələr, kauçuk, rezin və onlardan hazırlanan məmulatlar	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,04	<i>plastics, rubber, rubber and articles thereof</i>
digər əmtəələr	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	<i>other commodities</i>

DİM 17.13.1	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.13.1
Makroiqtisadi göstəricilər toplusunun vahid dəsti	x	x	x	x	x	x	x	<i>Macroeconomic Dashboard</i>
ümumi daxili məhsulun sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən	101,1	96,9	100,2	101,5	102,5	95,8	105,6	<i>gross domestic product, with fixed prices, as the previous year</i>
ümumi yığının sabit qiymətlərlə həcmi, əvvəlki ilə nisbətən	88,9	81,0	101,2	95,7	101,1	92,7	91,8	<i>gross capital formation, with fixed prices, as the previous year</i>
ev təsərrüfatlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlə əvvəlki ilə nisbətən	108,6	101,7	100,9	104,7	105,9	91,3	104,5	<i>final consumption expenditure of households, with fixed prices, as the previous year</i>
dövlət orqanlarının son istehlak xərcləri, sabit qiymətlə əvvəlki ilə nisbətən faizlə	101,1	106,8	101,1	96,1	102,2	103,4	102,6	<i>final consumption expenditure of general government, with fixed prices, as the previous year</i>
mal və xidmətlər üzrə ixracın həcmi, sabit qiymətlərlə əvvəlki ilə nisbətən	99,9	98,0	97,6	100,5	95,7	88,5	108,6	<i>exports of goods and services, with fixed prices, as the previous year</i>
mal və xidmətlər üzrə idxalın həcmi, sabit qiymətlərlə, əvvəlki ilə nisbətən	99,5	96,8	99,2	99,8	96,8	82,9	96,5	<i>imports of goods and services, with fixed prices, as the previous year</i>
istehlak qiymətləri indeksi, əvvəlki ilə nisbətən faizlə	104,0	112,4	112,9	102,3	102,6	102,8	106,7	<i>consumer price index, as percentage of the previous year</i>

DİM 17.19.2	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	SDG 17.19.2
Doğum hallarının 100 faizinin, ölüm hallarının isə 80 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti, faizlə	x	x	x	x	x	x	x	x	<i>State of achieving 100 percent birth registration and 80 percent death registration, in percentage</i>
a) Doğum hallarının 100 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>a) State of achieving 100 percent birth registration</i>
b) Ölüm hallarının 80 faizinin qeydiyyatı alınmasına nail olma vəziyyəti	99,9	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	<i>b) State of achieving 80 percent death registration</i>

Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri *Sustainable Development Goals*

s t a t i s t i k i c m a l *s t a t i s t i c a l r e v i e w*

Məcmuənin hazırlanmasına ümumi rəhbərlik:
*General leadership for preparation of the
publication:*

Tahir Budaqov/ *Tahir Budagov*

Buraxılış üzrə məsul:
Responsible for issue:

Dayanıqlı inkişaf statistikasının şöbəsi
*Department of Sustainable Development
Statistics*

Şöbə müdiri:
Head of Department:

İlqar Vəliyev/ *Ilgar Valiyev*

İcraçılar:
Executors:

Arif İbişov/ *Arif Ibishov*
Ramilə Soltanova/ *Ramila Soltanova*
Sevinc Əhmədova/ *Sevinj Ahmadova*
Qönçə Bayramlı/ *Goncha Bayramli*

Əlavə məlumat almaq üçün:
For additional information:

tel: (+99412) 377-10-70 (22-51)
 (+99412) 377-10-70 (22-43)

Email: sc@stat.gov.az
<http://www.stat.gov.az>

Format 70x100 1/16/ *Format 70x100 1/16*
Həcmi 13,5 ç.v./ *Volume 13.5 p.p.*
Tiraj 120 nüsxə/ *Printing 120 copies*
“Narıncı Nəşriyyat Evi” MMC / *Orange Publishing House LLC*

[illegible]